

สถานภาพและบทบาทของตัวละครหญิงในนวนิยายของปิยะพร ศักดิ์เกษม

โดย
นางสาวปิ่นหล้า ศิลปาบุตร

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาอักษรศาสตรมหาบัณฑิต

สาขาวิชาภาษาไทย

ภาควิชาภาษาไทย

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร

ปีการศึกษา 2551

ลิขสิทธิ์ของบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร

สถานภาพและบทบาทของตัวละครหญิงในนวนิยายของปิยะพร ศักดิ์เกษม

โดย
นางสาวปิ่นหล้า ศิลบุตร

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาอักษรศาสตรมหาบัณฑิต

สาขาวิชาภาษาไทย

ภาควิชาภาษาไทย

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร

ปีการศึกษา 2551

ลิขสิทธิ์ของบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร

THE STATUS AND THE ROLE OF FEMALE CHARACTERS
IN PIYAPORN SAKKASEM'S NOVELS

By
Pinla Silabut

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements for the Degree

MASTER OF ARTS
Department of Thai
Graduate School
SILPAKORN UNIVERSITY
2008

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร อนุมัติให้วิทยานิพนธ์เรื่อง “ สถานภาพและบทบาทของตัวละครหญิงในนวนิยายของปิยะพร ศักดิ์เกษม ” เสนอโดย นางสาวปิ่นหล้า ศิลานบุตร เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาอักษรศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาภาษาไทย

.....

(รองศาสตราจารย์ ดร.ศิริชัย ชินะตั้งกูร)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

วันที่.....เดือน..... พ.ศ.....

อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สายวรุณ น้อยนิมิตร

คณะกรรมการตรวจสอบวิทยานิพนธ์

..... ประธานกรรมการ

(รองศาสตราจารย์จุไรรัตน์ ลักษณะศิริ)

...../...../.....

..... กรรมการ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. เสาวณิต จุลวงศ์)

...../...../.....

..... กรรมการ

(รองศาสตราจารย์บาหยัน อิมสำราญ)

...../...../.....

..... กรรมการ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สายวรุณ น้อยนิมิตร)

...../...../.....

47202207 : สาขาวิชาภาษาไทย

คำสำคัญ : สถานภาพ บทบาท ตัวละครหญิง

ปีหน้า คีลาบุตร : สถานภาพและบทบาทของตัวละครหญิงในนวนิยายของปิยะพร ศักดิ์เกษม. อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ : ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สายวรุณ น้อยนิมิตร. 192 หน้า.

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อวิเคราะห์สถานภาพและบทบาทของตัวละครหญิงในนวนิยายของปิยะพร ศักดิ์เกษม และเพื่อวิเคราะห์ทัศนคติของปิยะพร ศักดิ์เกษมที่มีต่อผู้หญิงในสังคมไทย โดยศึกษาจากนวนิยายทั้งสิ้น 13 เรื่อง ได้แก่ ตะวันทองแดง ระเบิดดาว ทรายสีเพลิง ได้ร่มไม้เลื้อย ดอกไม้ในป่านาว กิ่งไผ่ – ไบร็ก เรือนศิราทางสายธาร ได้เงาตะวัน ในบ่วงมนตรา ลับแลลายเมฆ บ้านร้อยดอกไม้ และวาวพลอย

ผลการวิจัยพบว่า ตัวละครหญิงในนวนิยายของปิยะพร ศักดิ์เกษม ประกอบด้วย ตัวละครหลัก ตัวละครรอง และตัวละครประกอบ ผู้เขียนสร้างตัวละครหลักให้มีลักษณะที่ซับซ้อนและมีบุคลิกหลายลักษณะ ตัวละครรองมีลักษณะนิสัยไม่ซับซ้อน และมักมีบทบาทเป็นคู่เทียบกับตัวละครหลัก และตัวละครประกอบมีบุคลิกน้อยลักษณะ และเป็นส่วนเสริมในการดำเนินเรื่อง

ตัวละครหญิงในนวนิยายของปิยะพร ศักดิ์เกษมมีสถานภาพและบทบาท 2 ด้านคือ ด้านแรกสถานภาพและบทบาทในครอบครัว ได้แก่ สถานภาพของลูกสาว มีบทบาทในการเคารพเชื่อฟังคำสั่งสอนของพ่อแม่ และบทบาทในการตอบแทนบุญคุณพ่อแม่ สถานภาพของภรรยา มีบทบาทในการดูแลเอาใจใส่และให้เกียรติสามี บทบาทในการแบ่งเบาภาระทางเศรษฐกิจ และบทบาทในการตอบสนองของความต้องการทางเพศ สถานภาพของแม่ มีบทบาทในการอบรมเลี้ยงดูลูก บทบาทในการสนับสนุนลูก บทบาทในการให้คำแนะนำเรื่อง การเลือกคู่ครอง และบทบาทในการเสียสละเพื่อลูก สถานภาพของญาติผู้ใหญ่ มีบทบาทในการเลี้ยงดู และบทบาทในการอบรมสั่งสอนและให้คำปรึกษา ผู้เขียนแสดงให้เห็นว่าตัวละครหญิงมีบทบาทตามสถานภาพแตกต่างกัน การแสดงบทบาทขัดแย้งกับสถานภาพส่งผลให้ตัวละครไม่ประสบความสำเร็จในชีวิต ปิยะพร ศักดิ์เกษมได้แสดงทัศนคติต่อสถานภาพและบทบาทในครอบครัวของผู้หญิงในสังคมไทย ดังนี้ 1.ทัศนคติเกี่ยวกับการอบรมเลี้ยงดู ได้แก่ การอบรมเลี้ยงดูมีผลต่อจิตใจของผู้เป็นลูก และผู้หญิงมีบทบาทสำคัญในการอบรมเลี้ยงดูลูกสาว และ 2.ทัศนคติเกี่ยวกับการเลือกคู่ครองและการใช้ชีวิตคู่ ได้แก่ การเลือกคู่ครองควรมีทั้งความรักความเหมาะสม อีกทั้งการใช้ชีวิตคู่ต้องให้เกียรติและเข้าใจกัน ปิยะพร ศักดิ์เกษมได้เน้นว่าผู้หญิงควรมีบทบาทและประพฤติตนให้เหมาะสมกับสถานภาพจึงจะทำให้ชีวิตครอบครัวมีความสุข

ด้านสถานภาพและบทบาทในสังคม ได้แก่ ด้านการศึกษาและการประกอบอาชีพ ด้านการศึกษาพบว่าตัวละครในนวนิยายของปิยะพร ศักดิ์เกษมมีการศึกษาในระดับปริญญาตรีจนถึงปริญญาเอกในสาขาต่าง ๆ การศึกษาของตัวละครหญิงมีผลทำให้ตัวละครมีสถานภาพเป็นที่ยอมรับในสังคมและสร้างความภูมิใจให้แก่คนในครอบครัว อีกทั้งเป็นการยกระดับสถานภาพของผู้หญิงในสังคมให้ดีขึ้นด้วย และด้านการประกอบอาชีพ พบว่าตัวละครหญิงในนวนิยายของปิยะพร ศักดิ์เกษมมีหน้าที่การงานที่ดี ประสบความสำเร็จในอาชีพของตนเอง และเป็นที่ยอมรับของสังคม ปิยะพร ศักดิ์เกษมมีทัศนคติต่อสถานภาพและบทบาทของผู้หญิงในสังคม ดังนี้ 1.ทัศนคติเกี่ยวกับคุณสมบัติของผู้หญิงและ 2.ทัศนคติเกี่ยวกับความไม่เสมอภาค ผู้เขียนได้เน้นเรื่องคุณสมบัติของผู้หญิงสมัยใหม่ในสังคมปัจจุบันคือ รักนวลสงวนตัว มีการศึกษาดี ทำงานเก่ง มีวุฒิภาวะทางอารมณ์และมีคุณธรรม และเรื่องความไม่เสมอภาคระหว่างชายหญิง ผู้เขียนมุ่งให้สังคมไทยปลูกฝังค่านิยมให้ชายหญิงรู้หน้าที่และให้เกียรติซึ่งกันและกัน สังคมจึงจะสงบสุข

ภาควิชาภาษาไทย บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร ปีการศึกษา 2551

ลายมือชื่อนักศึกษา.....

ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

47202207 : MAJOR : THAI

KEY WORD : STATUS / ROLE / FEMALE CHARACTERS

PINLA SILABUT : THE STATUS AND THE ROLE OF FEMALE CHARACTERS IN PIYAPORN SAKKASEM'S NOVELS. THESIS ADVISOR : ASST. PROF. SAIWAROON NOINIMIT, Ph.D. 192 pp.

The purposes of this research are to analyze the status and the role of female characters in Piyaporn Sakasem's novel and to analyze Piyaporn Sakasem's viewpoint to women in Thai society by study from 13 novels that is Tawantorsaeng, Rabamdaow, Saisiploeng, Tairommailiey, Dokmainaipanaow, Kingphai-bairak, Ruensira, Tangsaitharn, Taingotawan, Naibuangmontra, Laplaelaimek, Banroidokmai and Vaowploy.

Research results found that female characters in the Piyaporn Sakasem's novel composed of the main character, the minor character and the supported character, writer has been the main female characters-made having the complex appearance and personalities, minor character has not complex characteristic and often has role being pair equal to main character and supported character has a few personalities, writer has been the supported female characters-made to be addition in the continuity in the story.

Female characters in Piyaporn Sakasem's novels has status and two roles that is the first angle it is status and role in the family that is daughter's status having role in respecting and obeying her parent's doctrine and role in showing them gratitude. Wife's status has role in taking care of and respecting her husband, role in easing on the economy and role in engaging in sexual intercourse. Mother's status has role in taking care of her family, supporting, suggestions and role in sacrificing. Senior relatives' status has role in taking care and role in and giving counsel for their children. Piyaporn Sakkasem has stress that female characters has role along with the status and role different each other. Performing her duty that has opposed with the status it can affect female characters not succeeding in her life. Piyaporn Sakasem's viewpoint about nurture can have an effect on the mind of the child and about marriage using married life they must respect and understand each other, woman should have role and behave herself suitably with status, then it can make her married life happy.

On the status and role in society that is education and earning a living, the education found that character in the Piyaporn Sakasem's novel has education in the bachelor degree level upward in the fields. Education of female characters it can be accepted in the society and make pride for her family and also improve the status of woman in society. As for earning a living found that female characters in Piyaporn's novel has a good duty and work, she can being accepted of society. Piyaporn Sakasem's viewpoint about woman in society that is the property of woman and of not being equal. Writer has stressed the property of modern woman in the present that is preserving her purity, having a good education, a good at work, having maturity on the mood and virtue, Writer has intended Thai society fostering popularity for man and woman to know their duties and respect each other, and then way of life will be good.

Department of Thai, graduate school of Silpakorn university, academic year 2008

Student's signature.....

Thesis advisor's signature.....

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยความกรุณาจากผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สายวรุณ น้อยนิมิตร ที่กรุณาให้คำปรึกษา ตลอดจนสละเวลาตรวจแก้ด้วยความเอาใจใส่ และให้กำลังใจแก่ผู้วิจัยตั้งแต่เริ่มทำวิจัยจนแล้วเสร็จ ผู้วิจัยใคร่ขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

ขอกราบขอบพระคุณคณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์อันประกอบด้วย รองศาสตราจารย์จุไรรัตน์ ลักษณะศิริ รองศาสตราจารย์บาทยัน อิมสำราญ และ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เสาวณิต จุลวงศ์ ที่กรุณาตรวจสอบวิทยานิพนธ์ และให้คำแนะนำอันเป็น ประโยชน์อย่างยิ่งต่อการปรับปรุงแก้ไขวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ให้ดีขึ้น และขอขอบพระคุณ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ชุมสาย สุวรรณชมภู และอาจารย์ปัทมา ฑีฆประเสริฐกุลที่กรุณาเป็นกรรมการ สอบเค้าโครงวิทยานิพนธ์และคอยถามไถ่ความก้าวหน้าของวิทยานิพนธ์อยู่เสมอ

ขอกราบขอบพระคุณคณาจารย์ทุกท่านในภาควิชาภาษาไทย คณะอักษรศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร และคณาจารย์ภาควิชาภาษาไทย คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัย ธรรมศาสตร์ ที่ประสิทธิ์ประสาทความรู้ให้แก่ผู้วิจัย ทั้งยังคอยให้คำปรึกษาและถามไถ่ ความก้าวหน้าของวิทยานิพนธ์มาโดยตลอด

ขอขอบพระคุณผู้ร่วมงานทุกท่านในโรงเรียนเมืองแควนวิทยาควมโรงเรียนต้นสังกัดของ ผู้วิจัยที่ให้กำลังใจและเอื้อเฟื้อรับภาระงานระหว่างที่ผู้วิจัยมีภารกิจในการทำวิทยานิพนธ์นี้ ขอขอบคุณเพื่อนร่วมรุ่นมหาบัณฑิตสาขาวิชาภาษาไทย มหาวิทยาลัยศิลปากรที่คอยช่วยเหลือและ ผลัดกันให้กำลังใจยามท้อแท้เสมอ ขอขอบคุณอาจารย์เสกสันต์ ผลวัฒน์นะ อาจารย์ณัฐกาญจน์ นาคนวน อาจารย์จันทร์สุดา ไชยประเสริฐ ซึ่งเป็นกำลังใจและคอยช่วยเหลือเสมอมา

สุดท้ายขอขอบพระคุณบิดามารดา อีกทั้งพี่สาวทั้งสองคนที่ให้การสนับสนุนทั้งกำลังใจ และกำลังใจทรัพย์แก่ผู้วิจัยจนสำเร็จการศึกษา

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	จ
กิตติกรรมประกาศ.....	ฉ
บทที่	
1 บทนำ.....	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	7
ความมุ่งหมายของการศึกษา.....	13
สมมติฐานในการศึกษา.....	13
ขอบเขตของการศึกษา.....	14
คำนิยามศัพท์เฉพาะ.....	14
ข้อตกลงเบื้องต้น.....	15
ขั้นตอนของการศึกษา.....	15
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ.....	15
2 ลักษณะตัวละครหญิงในนวนิยายของปิยะพร ศักดิ์เกษม.....	16
ตัวละครหลัก.....	16
ตัวละครรอง.....	43
ตัวละครประกอบ.....	57
3 สถานภาพและบทบาทในครอบครัวของตัวละครหญิง.....	63
สถานภาพและบทบาทในครอบครัว.....	63
สถานภาพของลูกสาว.....	64
บทบาทในการเคารพเชื่อฟังคำสั่งสอนของพ่อแม่.....	64
บทบาทในการตอบแทนบุญคุณพ่อแม่.....	70
สถานภาพของภรรยา.....	75
บทบาทในการดูแลเอาใจใส่และให้เกียรติสามี.....	76
บทบาทในการแบ่งเบาภาระทางเศรษฐกิจ.....	81

	หน้า
บทบาทในการตอบสนองความต้องการทางเพศ.....	83
สถานภาพของแม่.....	85
บทบาทในการอบรมเลี้ยงดูลูก.....	85
บทบาทในการสนับสนุนลูก.....	95
บทบาทในการให้คำแนะนำเรื่องการเลือกคู่ครอง.....	97
บทบาทในการเสียสละเพื่อลูก.....	99
สถานภาพของญาติผู้ใหญ่.....	101
บทบาทในการเลี้ยงดู.....	101
บทบาทในการอบรมสั่งสอนและให้คำปรึกษา.....	103
ทักษะของปิยะพร ศักดิ์เกษมที่มีต่อสถานภาพและบทบาทในครอบครัว.....	106
ทักษะเกี่ยวกับการอบรมเลี้ยงดู.....	107
ทักษะเกี่ยวกับการเลือกคู่ครองและการใช้ชีวิตคู่.....	113
4 สถานภาพและบทบาทในสังคมของตัวละครหญิง.....	124
สถานภาพและบทบาทในสังคม.....	124
ด้านการศึกษา.....	124
การศึกษาระดับปริญญาเอก.....	125
การศึกษาระดับปริญญาโท.....	125
การศึกษาระดับปริญญาตรี.....	128
การศึกษาระดับต่ำกว่าปริญญาตรี.....	129
ด้านการประกอบอาชีพ.....	133
ครูอาจารย์.....	133
เจ้าของกิจการ.....	135
พนักงานบริษัทเอกชน.....	137
นางพยาบาล.....	139
อาชีพอื่น ๆ	139

	หน้า
ทัศนะของปิยะพร ศักดิ์เกษมที่มีต่อสถานภาพและบทบาทในสังคม.....	142
ทัศนะเกี่ยวกับคุณสมบัติของผู้หญิง.....	142
ทัศนะเกี่ยวกับความไม่เสมอภาค.....	157
5 สรุปผลการศึกษาและข้อเสนอแนะ.....	167
บรรณานุกรม.....	172
ภาคผนวก.....	177
ประวัติผู้วิจัย.....	192

บทที่ 1

บทนำ

1. ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

นวนิยายเป็นวรรณกรรมที่ได้รับความสนใจและความนิยมอย่างยิ่ง สาเหตุหนึ่งมาจากการที่นวนิยายประกอบด้วยศาสตร์และศิลป์แห่งการประพันธ์ คือผู้เขียนจะต้องมีทั้งความรู้เกี่ยวกับการประพันธ์นวนิยายและมีศิลปะการประพันธ์ผสมผสานกันเป็นกลวิธีที่เป็นเอกลักษณ์ของตนเอง การที่ผู้เขียนใช้กลวิธีที่น่าสนใจจะทำให้นวนิยายแต่ละเรื่องสามารถสร้างจินตนาการที่สนุกสนานและมีคุณค่าในการเพิ่มพูนประสบการณ์ให้ความคิดแก่ผู้อ่าน ซึ่งเป็นคุณค่าประการสำคัญที่ทำให้นวนิยายได้รับความนิยมจากผู้อ่านอย่างแพร่หลายเสมอมา

กล่าวได้ว่านวนิยายเป็นวรรณกรรมที่ทำให้ผู้อ่านมองเห็นภาพสังคม ได้แก่ ค่านิยมในด้านต่าง ๆ โลกทัศน์ของคนในสังคม และทำให้เห็นวิถีชีวิตของคนในสังคมได้ ดังที่นิธิ เอียวศรีวงศ์ (2545 : 26) กล่าวว่า

งานวรรณกรรมเป็นกระจกสะท้อนสังคมที่วรรณกรรมนั้นถูกสร้างขึ้น แม้ว่าวรรณกรรมจะสะท้อนให้เห็นสังคมได้เพียงบางส่วนเสียเท่านั้น แต่ที่สำคัญคือการนำเสนอค่านิยมบางเรื่องของยุคสมัยนั้นตลอดจนโลกทัศน์ของผู้คนในสมัยต่าง ๆ ถือเป็นหลักฐานที่มีคุณค่าอย่างสูงในการศึกษาประวัติศาสตร์ทางความคิดที่หาหลักฐานอื่นเทียบได้ยาก

องค์ประกอบหนึ่งที่มีส่วนทำให้นวนิยายน่าสนใจและได้รับความนิยม คือ ตัวละคร ดังที่ อีราวดี ไตลังคะ (2546 : 49) กล่าวถึงความสำคัญของตัวละครไว้ตอนหนึ่งว่า

ตัวละครเป็นเสน่ห์อย่างหนึ่งของบันเทิงคดี โดยเฉพาะอย่างยิ่งในนวนิยายที่มีขนาดความยาวมากพอที่ผู้เขียนจะพรรณนาบุคลิกลักษณะและนิสัยใจคอของตัวละครได้ละเอียด ผู้อ่านจะรู้สึกเหมือนตัวละครสมจริงเสมือนมีตัวตน หรือไม่ก็ทำให้นึกถึงคนที่เราเคยรู้จัก ในนวนิยายบางเรื่อง เราจดจำตัวละครได้ดีกว่าองค์ประกอบอื่น ๆ เพราะผู้เขียนทำให้เรารู้สึกชื่นชม หมั่นไส้ สมเพช ฯลฯ ตัวละครนั้นได้ที่น่าอัศจรรย์

จากข้อความข้างต้นแสดงให้เห็นถึงความสำคัญของตัวละครที่มีต่อนวนิยายและมีอิทธิพลต่อผู้อ่านคือสามารถทำให้ผู้อ่านเกิดความรู้สึกร่วมไปกับเนื้อเรื่องได้ กลวิธีการสร้างตัวละครจึงเป็นส่วนสำคัญที่ทำให้ นวนิยายเป็นวรรณกรรมที่จดจำของผู้อ่านมาโดยตลอด

ปัจจุบันนักเขียนนวนิยายที่ประสบความสำเร็จมีอยู่หลายคน โดยเฉพาะนักเขียนหญิง เช่น ทมยันตี ว. วิจิตรชัยกุล กฤษณา อโศกสิน โปต้น อัญชัน และชัมย์ภร แสงกระจ่าง เป็นต้น นวนิยายของนักเขียนหญิงเหล่านี้ล้วนเคยได้รับรางวัลจากสถาบันต่าง ๆ และได้รับการยอมรับจากผู้อ่านเป็นอย่างดี นักเขียนหญิงแต่ละคนก็มีกลุ่มผู้อ่านที่คอยติดตามอ่านนวนิยายของตน แต่ละคนสามารถกำหนดแนวเรื่องและลักษณะเฉพาะตนได้อย่างชัดเจน เมื่อศึกษางานเขียนของนักเขียนหญิงแล้วจะพบลักษณะเด่นอย่างหนึ่งในการสร้างตัวละครคือ มักให้ตัวละครหญิงมีบทบาทที่โดดเด่นมาก ในนวนิยายบางเรื่องตัวละครหญิงมีสถานภาพและบทบาทเด่นกว่าตัวละครชาย เช่น ตัวละครหญิงบางตัวมีหน้าที่การงานที่ดี เป็นผู้นำองค์กรและเป็นผู้มีบทบาทสำคัญในการแก้ปัญหาต่าง ๆ ในเรื่องให้คลี่คลายลงได้ ในขณะที่บางเรื่องก็เน้นให้เห็นสถานภาพของตัวละครหญิงที่ดีกว่าตัวละครชายอย่างเด่นชัด เช่น บทบาทของภรรยาที่เป็นข้างทำหลัง การถูกข่มขืน การถูกเอารัดเอาเปรียบเพราะความเป็นเพศที่อ่อนแอกว่า เป็นต้น ทำให้เห็นสถานภาพและบทบาทของตัวละครหญิงที่แตกต่างกันออกไปในแต่ละเรื่อง

ปิยะพร ศักดิ์เกษมเป็นนักเขียนหญิงอีกคนหนึ่งที่ประสบความสำเร็จและได้รับการยอมรับจากผู้อ่านเป็นอย่างดี เห็นได้จากการพิมพ์ซ้ำหลายครั้งของนวนิยายแต่ละเรื่อง นอกจากนี้ นวนิยายของปิยะพร ศักดิ์เกษมยังได้รับรางวัลต่าง ๆ มากมาย เช่น **ทรายสีเพลิง** ได้รับรางวัลชมเชยประเภทนวนิยาย จากการประกวดหนังสือดีเด่น ประจำปี พ.ศ.2537 ของคณะกรรมการพัฒนาหนังสือแห่งชาติ **ใต้เงาตะวัน** ได้รับรางวัลดีเด่นประเภทนวนิยาย ประจำปี พ.ศ.2543 ของคณะกรรมการพัฒนาหนังสือแห่งชาติ **บัลลังก์แสงเดือน** ได้รับรางวัลชมเชยประเภทนวนิยาย จากการประกวดหนังสือดีเด่น ประจำปี พ.ศ.2545 ของคณะกรรมการพัฒนาหนังสือแห่งชาติ **ในวาระวัน** ได้รับรางวัลชมเชยประเภทนวนิยาย ประจำปี พ.ศ.2549 ของคณะกรรมการพัฒนาหนังสือแห่งชาติ **ลับแลลายเมฆ** ได้รับรางวัลนวนิยายดีเด่น จากเซเว่นบุคควอร์ค ประจำปี พ.ศ. 2549 เป็นต้น นอกจากนี้ยังมีผู้่านนวนิยายหลายเรื่องของปิยะพร ศักดิ์เกษม ไปดัดแปลงเป็นละครโทรทัศน์ ได้แก่ **ดอกไม้ในป่าหนาว ทรายสีเพลิง และบ้านร้อยดอกไม้** อีกทั้งยังมีกลุ่มผู้อ่านที่ติดตามผลงานของปิยะพร ศักดิ์เกษม ได้แสดงความคิดเห็นแลกเปลี่ยนกันในเว็บไซต์ของปิยะพร ศักดิ์เกษมในอินเทอร์เน็ตอีกด้วย

องค์ประกอบที่โดดเด่นอย่างหนึ่งในนวนิยายของ ปิยะพร ศักดิ์เกษม คือตัวละคร ดังที่พวงแก้ว ลภีรัตนกุล (2539 : 62) วิจารณ์ว่า

สิ่งที่น่าสนใจในเรื่องนี้(ดอกไม้ในพานาว) คือ การสร้างตัวละคร ตัวละครเอกในเรื่องนั้น แม้ว่าไม่ซับซ้อนเทียบเท่าตัวละครในนวนิยายอื่นๆ แต่ ปิยะพร ศักดิ์เกษม ก็ไม่ได้สร้างตัวละครออกมาแบนราบ ผู้เขียนพยายามสร้างตัวละครในลักษณะ (round character) ไว้หลายตัว คือเป็น ตัวละครที่มีทั้งด้านดีและด้านเสียอยู่ในตัวของตัวเอง ...ปิยะพร ได้สร้างตัวละครทุกตัวได้อย่างมีชีวิตจิตใจเช่นเดียวกับคนจริงๆ บุคลิกของตัวละครทุกตัวจึงมีทั้งจุดเด่นและจุดด้อย ช่วยให้เรื่องนี้มีเสน่ห์ยิ่งขึ้นหากมองโดยรวมแล้ว

จากข้อความข้างต้น ทำให้เห็นลักษณะเด่นในการสร้างตัวละครของปิยะพร ศักดิ์เกษม คือการสร้างตัวละครที่มีหลายลักษณะ มีทั้งด้านดีและไม่ดี ทำให้ใกล้เคียงกับความเป็นมนุษย์ในสังคม ตัวละครในนวนิยายของปิยะพร ศักดิ์เกษมจึงมีความสมจริงอย่างยิ่ง โดยเฉพาะตัวละครหญิงถือเป็นตัวละครสำคัญที่ปิยะพร ศักดิ์เกษมให้ความสำคัญมาก

สถานการณ์และบทบาทของผู้หญิงที่เกิดขึ้นในสังคมไทยในช่วงทศวรรษ 2530 มีผลต่อผู้สร้างงานประพันธ์ที่จะนำเอาสภาพความเป็นจริงในสังคมไปเป็นวัตถุดิบในงานเขียนของตนเอง ดังที่เสนาะ เจริญพร (2546 : 10 - 11) กล่าวไว้ว่า

เป็นทศวรรษที่งานวรรณกรรมยึดนิยามหันมา “เล่น” กับประเด็นผู้หญิงอย่างเด่นชัด งานเขียนที่น่าสนใจ ได้แก่ ทรายสีเพลิง ของปิยะพร ศักดิ์เกษม เสราดารัล ของกิ่งฉัตร เงามจันทร์ ของกฤษณา อโศกสิน และผ้าทองของแก้วแก้ว เป็นต้น ผลงานเหล่านี้ประกอบสร้างให้ภาพเสนอผู้หญิงมีลักษณะที่ซับซ้อนและโดดเด่นทัดเทียมตัวละครชายในหลายด้านด้วยกัน

จะเห็นว่าในช่วงทศวรรษ 2530 นี้ นักเขียนนวนิยายโดยเฉพาะนักเขียนหญิงนิยมนำประเด็นทางสังคมเกี่ยวกับสถานการณ์และบทบาทของผู้หญิงที่ก้าวหน้ากว่าเดิมมาเขียนนวนิยายที่ให้ตัวละครหญิงมีความโดดเด่นเท่าเทียมกับตัวละครชาย

สถานการณ์และบทบาทของผู้หญิงจากนวนิยายสามารถศึกษาได้โดยผ่านตัวละครซึ่งถือว่ามีใช่จะเป็นเพียงบุคคลในจินตนาการเท่านั้น แต่มีเค้าความจริงผสมกับจินตนาการด้วย จึงถือว่าตัวละครเป็นภาพแทนของบุคคลที่มีอยู่ในสังคมได้เช่นกัน เนื่องจากผู้เขียนสร้างตัวละครโดยนำมาจากผู้หญิงที่มีอยู่ในสังคม มีวิถีชีวิตที่สอดคล้องกับผู้หญิงที่พบได้ในสังคม แล้วผู้เขียนนำมาแต่งเติมเพิ่มทศนะต่าง ๆ ของตนเองลงไป

ปิยะพร ศักดิ์เกษมเป็นนักเขียนผู้หนึ่งที่มีความคิดว่านักเขียนหญิงย่อมให้ความสำคัญกับผู้หญิงเพราะปัญหาของผู้หญิงต้องนักเขียนที่เป็นเพศเดียวกันจึงจะเข้าใจกันที่สุด โดยใช้ตัวละครเป็นสื่อกลางในการนำเสนอแนวคิด ดังที่ปิยะพร ศักดิ์เกษมเคยให้สัมภาษณ์ว่า “ก็อาจจะเป็นธรรมชาติของนักเขียนหญิงด้วย ที่ต้องใช้ตัวละครหญิงเป็นตัวเดินเรื่อง แล้วพ่อก็คิดว่า ปัญหาของผู้หญิงเป็นเรื่องละเอียดอ่อน คงไม่มีใครเข้าใจปัญหาได้มากกว่าผู้หญิงด้วยกัน” (ริศคำ : 41) จะเห็นว่าผู้เขียนมีความตั้งใจที่จะให้ตัวละครหญิงเป็นตัวดำเนินเรื่อง เพื่อแสดงทัศนคติเกี่ยวกับผู้หญิงตามที่ผู้เขียนต้องการ

เมื่อศึกษานวนิยายของปิยะพร ศักดิ์เกษมในเบื้องต้นแล้ว พบว่าตัวละครที่มีบทบาทโดดเด่น และเป็นตัวละครสำคัญในการดำเนินเรื่องเกือบทั้งหมดเป็นตัวละครหญิง ปิยะพร ศักดิ์เกษมเคยให้สัมภาษณ์ถึงแนวคิดที่ต้องการจะเน้นถึงสถานภาพและบทบาทของผู้หญิงที่ด้อยกว่าผู้ชายในนวนิยายเรื่อง **ตะวันทอแสง** ไว้ว่า

เค้าโครงของเรื่อง เธอบอกว่าอ่านจากนิตยสาร ลลนา มีจดหมายเขียนมาปรึกษาปัญหาชีวิตกับ บก. ฉบับหนึ่งเล่าว่าได้พลาดท่าเสียที่ผู้ชายคนหนึ่ง แล้วตกลงปลงใจแต่งงานกับผู้ชายคนนั้น โดยที่ไม่ได้รัก ไม่ได้เคารพอะไรสักอย่าง แต่งงานแล้วก็เกิดปัญหามากมาย ก็เลยเกิดคิดถึงการรุกรานทางเพศขึ้นมาได้ว่าจำเป็นไหม ถ้าการรุกรานทางเพศเพียงหนึ่งครั้งของผู้ชาย ทำให้ผู้หญิงฝังทั้งชีวิตไว้กับมัน ยอมกระโดดลงไปแต่งงานกับเขา ซึ่งอาจจะเป็นการซ้ำเติมตัวเองก็ได้... ได้ความคิดอันนี้มาแล้วก็มาสร้างโครงเรื่องแนวโรมานซ์ครอบลงไป *

จากข้อความข้างต้นแสดงให้เห็นทัศนคติของปิยะพร ศักดิ์เกษมที่มีต่อผู้หญิงที่ถูกผู้ชายรุกรานทางเพศแล้วยอมแต่งงานกับผู้ชายคนนั้น ความคิดดังกล่าวนี้ปิยะพร ศักดิ์เกษมไม่เห็นด้วย เพราะอาจเป็นการซ้ำเติมตนเองให้ต้องทนทุกข์ทรมานมากยิ่งขึ้น

ในเรื่อง **ระบำดาว** ปิยะพร ศักดิ์เกษม ได้นำเสนอเนื้อเรื่องโดยให้ตัวละครหญิงเป็นตัวละครหลัก และมุ่งแสดงแนวคิดในเรื่องคุณค่าของผู้หญิง ดังที่ รื่นฤทัย สัจจพันธุ์ (2539 : 57) กล่าวไว้ว่า

นวนิยายเรื่องนี้เตือนใจผู้หญิงให้ตระหนักถึงคุณค่าความเป็นมนุษย์ของตนเอง จุดอ่อนของผู้หญิงอยู่ที่ความรัก บ่อยครั้งที่อำนาจแห่งความรักทำให้ผู้หญิงยอมลดศักดิ์ศรีแห่งความ

* ดูรายละเอียดเพิ่มเติมที่ http://www.piyapornclub.com/article/interv_1.htm

เป็นมนุษย์เพื่อผู้ชายที่เธอรัก แต่เมื่อถึงที่สุดแล้วก็ไม่เคยมีมนุษย์คนใดยอมรับสภาพความไร้ศักดิ์ศรีได้ตลอดไป ทำอย่างไรเล่าที่ผู้หญิงเราไม่ต้องบาดเจ็บเสียก่อนจะเรียนรู้ความจริง

ข้อความนี้แสดงให้เห็นว่าปิยะพร ศักดิ์เกษม ให้ความสำคัญกับคุณค่าของผู้หญิง ในฐานะที่เป็นมนุษย์คนหนึ่งและมีความเป็นมนุษย์เทียบเท่ากับผู้ชาย ผู้หญิงจึงต้องตระหนักในศักดิ์ศรีของตนเอง อย่ายอมลดศักดิ์ศรีเพียงเพื่อผู้ชายคนหนึ่งเท่านั้น

ในเรื่อง**ลับแลลายเมฆ** ปิยะพร ศักดิ์เกษม เสนอปัญหาของตัวละครหญิงที่ถูกล่วงละเมิดทางเพศ ตัวละครหญิงแต่ละคนต่างก็ได้รับผลกระทบอย่างรุนแรงทั้งสภาพร่างกายและจิตใจ สาเหตุสำคัญเกิดจากความไม่เท่าเทียมในเรื่องบทบาททางเพศ ดังแนวคิดของปิยะพร ศักดิ์เกษมที่ว่า

การล่วงละเมิดทางเพศต่อผู้หญิงและเด็ก แม้หลายคนจะมองว่าเป็นเรื่องไกลตัว หากที่จริงแล้วไม่ใช่เลย มันเป็นเรื่องที่เกิดขึ้นจริง ซ้ำแล้วซ้ำเล่า และใกล้ตัวเราจนคาดไม่ถึง มีหน้าซ้ำจะเกิดต่อไป ตราบใดที่เราไม่หันมองและใส่ใจปลุกฝัง... มีเพียงการปลุกฝังให้เพศชายตระหนักถึงคุณค่าของเพศตรงข้าม ปลุกฝังให้ลด ละ เลิกเอาเปรียบและฉวยโอกาสจากผู้ที่ยอ่อนแอกว่า รวมทั้งร่วมมือกันปลุกฝังให้ยอมรับความเสมอภาค ปลุกฝังให้ทุกคนในสังคมมีความเอื้ออาทรต่อมนุษย์ทุกเพศโดยเท่าเทียมกันเท่านั้นที่จะนำความสะอาดสะอาดอันและอบอุ่นกลับคืนมา (ลับแลลายเมฆ 2548 : จากผู้เขียน)

ข้อความนี้แสดงให้เห็นแนวคิดของปิยะพร ศักดิ์เกษมที่ต้องการเสนอสถานภาพของผู้หญิงที่ดีกว่าผู้ชาย ถือเป็นความไม่เสมอภาคระหว่างเพศชายและเพศหญิงอย่างชัดเจนพร้อมทั้งต้องการให้สังคมไทยปลุกฝังค่านิยมการให้เกียรติผู้หญิงให้มากยิ่งขึ้น

ปัจจุบันเรื่องสถานภาพและบทบาทระหว่างชายหญิงเป็นเรื่องที่สังคมให้ความสำคัญมากขึ้น องค์การสหประชาชาติได้กำหนดให้ทศวรรษที่ 2529 เป็นทศวรรษแห่งสตรี ประเทศต่าง ๆ มีความพยายามที่จะดำเนินการโครงการเพื่อพัฒนา ให้โอกาสและผลประโยชน์แก่หญิงและชายอย่างเท่าเทียมกัน รวมทั้งประเทศไทยในฐานะที่เป็นสมาชิกขององค์การสหประชาชาติก็มีการให้ความสำคัญกับผู้หญิงเช่นกัน นอกจากนี้ในช่วง พ.ศ.2530 เป็นต้นมา ประเทศไทยมีความเจริญทางเศรษฐกิจอย่างสูงสุด เกิดธุรกิจต่าง ๆ จำนวนมาก ธุรกิจเหล่านี้ต้องการแรงงานที่เพิ่มมากขึ้น ทำให้ผู้หญิงได้มีโอกาสทางการศึกษาและทำงานมีอาชีพมากขึ้นด้วย ในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและ

สังคมแห่งชาติทุกฉบับจะมีการบัญญัติเรื่องนโยบายเกี่ยวกับผู้หญิง อีกทั้งมีการตั้งองค์กรเกี่ยวกับผู้หญิงที่เป็นหน่วยงานของรัฐอย่างถาวรคือ สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมและประสานงานสตรีแห่งชาติ นอกจากนี้ในวงการศึกษาจะมีการจัดตั้งศูนย์สตรีศึกษาของมหาวิทยาลัย 2 แห่งคือ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่และมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ทำให้การศึกษาเกี่ยวกับผู้หญิงเป็นรูปธรรมและกว้างขวางยิ่งขึ้น

จากปัจจัยที่กล่าวมาข้างต้น ทำให้สถานการณ์และบทบาทของผู้หญิงมีการพัฒนาอย่างมาก ทั้งสถานการณ์ในครอบครัวและสถานการณ์ในสังคม สถานภาพในครอบครัวของผู้หญิงมีการเปลี่ยนแปลงไป คือ ผู้หญิงจะมีอำนาจในการตัดสินใจมากขึ้น เช่น สถานภาพและบทบาทของภรรยาที่เปลี่ยนแปลงไปถือว่ามีผลดีต่อภรรยาอย่างยิ่ง เพราะทำให้ภรรยามีบทบาทในครอบครัวมากขึ้น มีอำนาจในการตัดสินใจภายในครอบครัวมากกว่าภรรยาที่มีได้ออกไปทำงานนอกบ้าน และยังสามารถเป็นกำลังทางเศรษฐกิจให้แก่ครอบครัวได้ นอกจากนี้สถานการณ์และบทบาทของแม่ก็ต้องมีการปรับเปลี่ยนไปเช่นกัน ผู้หญิงที่ออกไปทำงานนอกบ้านจะมีเวลาให้ลูกน้อยลง ลักษณะความสัมพันธ์ในครอบครัวไทยได้ค่อย ๆ เปลี่ยนแปลงไปสู่การเป็นครอบครัวเดี่ยว ประกอบด้วย พ่อ แม่ ลูก และอาจมีผู้ช่วยในลักษณะที่เป็นพี่เลี้ยง หรือผู้ช่วยตามลำดับ เนื่องจากแม่ต้องทำงานนอกบ้านเพื่อหารายได้ช่วยจุนเจือครอบครัว ดังนั้นบทบาทในครอบครัวของผู้หญิงจึงเปลี่ยนแปลงไปตามสภาพเศรษฐกิจและสังคม

นอกจากนี้สถานการณ์และบทบาทในสังคมของผู้หญิงก็มีการเปลี่ยนแปลงเช่นกัน กล่าวคือผู้หญิงมีโอกาสทางสังคมมากขึ้น เมื่อพิจารณาด้านการศึกษาของผู้หญิงในช่วงพ.ศ. 2530 - 2549 ปรากฏว่าผู้หญิงมีบทบาทด้านการศึกษาอย่างโดดเด่น โดยพิจารณาจากจำนวนนักศึกษาหญิงที่มากกว่านักศึกษาชายในระดับปริญญาตรี และในระดับสูงกว่าปริญญาตรีที่ชายหญิงมีสัดส่วนใกล้เคียงกัน ในด้านการประกอบอาชีพนั้น นอกจากผู้หญิงจะมีหน้าที่การงานนอกบ้านที่มั่นคงกว่าแต่ก่อนแล้ว การที่ผู้หญิงสามารถเข้าสู่ตำแหน่งระดับผู้บริหาร ได้แสดงถึงศักยภาพของผู้หญิงที่สังคมยอมรับและให้โอกาสผู้หญิงมากขึ้น อย่างไรก็ตามการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจและสังคมในช่วงนี้ส่งผลต่อสถานการณ์และบทบาทของผู้หญิงด้านครอบครัวโดยเฉพาะสถานการณ์ความเป็นภรรยาและแม่ เนื่องจากด้านอาชีพที่ผู้หญิงจำเป็นต้องออกมาทำงานนอกบ้านมากยิ่งขึ้น อาจทำให้ผู้หญิงต้องลดความสำคัญของสถานการณ์และบทบาทของแม่และภรรยาลง ซึ่งอาจทำให้เกิดการหย่าร้างมากขึ้นด้วย

ถึงแม้ว่าสถานการณ์ของผู้หญิงจะมีความก้าวหน้ายิ่งขึ้นแต่ก็มีสถานการณ์บางส่วนที่ยังด้อยกว่าผู้ชาย ได้แก่ การกระทำรุนแรงต่อผู้หญิง โดยเฉพาะอย่างยิ่งการล่วงละเมิดทางเพศ

ข้อมูลจากสำนักงานศาลยุติธรรมที่รวบรวมคดีจากศาลจังหวัดในความผิดเกี่ยวกับการข่มขืนกระทำชำเราที่ราชอาณาจักรพบว่า มีแนวโน้มสูงขึ้นอย่างต่อเนื่อง โดยในปี 2549 มีคดีเพิ่มขึ้นจากปี พ.ศ. 2545 เกือบเท่าตัวจาก 4,896 คดี เป็น 9,653 คดี (สำนักงานกิจการสตรีและสถาบันครอบครัว 2551 : 18) แสดงให้เห็นว่าแม้ผู้หญิงจะได้รับการยอมรับว่ามีสถานภาพที่ดีขึ้นกว่าเดิม แต่ก็ยังไม่สามารถเท่าเทียมกับผู้ชายได้

การศึกษาสถานภาพและบทบาทของตัวละครหญิงในนวนิยายของปิยะพร ศักดิ์เกษม ถือเป็น การค้นหาความจริงรูปแบบหนึ่งที่มีวรรณศิลป์ เป็นการหาความจริงผ่านสายตาของนักเขียนที่มองผู้หญิงในฐานะบุคคลในสังคม การแสวงหาความจริงทางวรรณศิลป์โดยการศึกษาผู้หญิงจากนวนิยายจะทำให้เห็นสถานภาพและบทบาทของผู้หญิงในสังคมจริงอย่างความเด่นชัดยิ่งขึ้น อีกทั้งทำให้เข้าใจผู้หญิงในฐานะที่มีเลือดเนื้อซึ่งเป็นทั้งผู้กระทำและผู้ถูกกระทำด้วย

จากที่กล่าวมาจะเห็นว่าตัวละครหญิงในนวนิยายของปิยะพร ศักดิ์เกษม เป็นตัวละครที่มีสถานภาพและบทบาทที่โดดเด่นน่าสนใจ และยังถือได้ว่าเป็นภาพแทนผู้หญิงในสังคมในทัศนะของผู้เขียนได้ นอกจากนี้ตัวละครหญิงในนวนิยายของปิยะพร ศักดิ์เกษมยังแสดงให้เห็นทัศนะของผู้เขียนที่มีต่อสถานภาพและบทบาทผู้หญิงในสังคมไทยได้อีกด้วย

2. งานเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องแบ่งเป็น 2 ประเภท ดังนี้

- 2.1 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องด้านวรรณกรรม
- 2.2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องด้านสถานภาพและบทบาทของผู้หญิงในสังคม

2.1 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องด้านวรรณกรรม

สายสมร เจริญรองการ (2528) เสนอวิทยานิพนธ์เรื่อง “สถานภาพทางสังคมของผู้หญิงไทยในช่วงปี พ.ศ. 2475 – 5493 ในนวนิยายของดอกไม้สด และ ก.สุรางคนางค์” ผลการศึกษาปรากฏว่า งานเขียนนวนิยายของนักเขียนสตรีทั้งสองท่าน สะท้อนภาพของผู้หญิงชนชั้นสูงและชนชั้นกลาง ซึ่งมีสถานะที่แตกต่างกันทั้งในสถาบันครอบครัว สถานภาพทางการศึกษา สถานภาพทางเศรษฐกิจ และสถานภาพทางการเมืองและกฎหมาย ทั้งยังได้ถ่ายทอดประสบการณ์ ความคิด และวิถีชีวิตลงในนวนิยาย นอกจากนี้นักเขียนทั้งสองท่านยังเป็นนักเขียน

สตรีรุ่นแรกที่สำคัญกับตัวละครฝ่ายหญิง ทำให้ทราบถึงสถานภาพทางสังคมของผู้หญิง ตลอดจนความคาดหวังต่อสถานภาพของผู้หญิงในยุคนั้นได้เป็นอย่างดี

สุรีย์ สุวรรณภาค (2529) เสนอวิทยานิพนธ์เรื่อง “บทบาทของสตรีในด้านสิทธิทางเพศ : ศึกษาจากตัวละครหญิงในนวนิยายไทยในช่วง พ.ศ. 2444 ถึง พ.ศ. 2501” จากการศึกษาพบว่า ภูมิหลังทางสังคมได้แก่ ค่านิยม ขนบธรรมเนียมประเพณีและวัฒนธรรม กฎหมาย และเศรษฐกิจ เป็นปัจจัยสำคัญในการกำหนดบทบาทของสตรีในด้านการอบรมเลี้ยงดูและการศึกษา การทำงาน ตลอดจนการเลือกคู่ครอง เกี่ยวกับบทบาทของสตรีในด้านสิทธิทางเพศ ปรากฏว่า บทบาทในด้านการทำงานของสตรีในช่วงก่อนการเปลี่ยนแปลงการปกครอง พ.ศ. 2475 มีน้อยมาก ครั้นหลังจากการเปลี่ยนแปลงการปกครอง จำนวนสตรีที่ออกไปทำงานนอกบ้านมีมากขึ้น ทั้งนี้เพราะสตรีได้รับการศึกษาสูงขึ้น ประกอบกับภาวะทางเศรษฐกิจมีส่วนผลักดัน ส่วนในด้านการเลือกคู่ครอง ช่วงแรก ๆ สตรีส่วนใหญ่แทบจะไม่มีโอกาสเลือกคู่ครองเอง มักจะต้องแต่งงานตามความเห็นชอบของผู้ใหญ่ ต่อมาในช่วงหลัง ๆ สตรีจึงมีสิทธิและเสรีภาพในการเลือกคู่ครองมากขึ้น สำหรับในด้านการกำหนดบทบาทของตนเองในฐานะบุตร ภรรยา มารดา และสมาชิกของสังคมนั้น พบว่าในแต่ละช่วงไม่มีใครมีความแตกต่างกัน และจากการเปรียบเทียบบทบาทของสตรีในด้านสิทธิทางเพศในด้านสิทธิทางเพศระหว่างสตรีในสังคมกับตัวละครหญิงในนวนิยายไทยในช่วง พ.ศ. 2444 ถึง พ.ศ. 2501 ปรากฏว่าสตรีในสังคมและตัวละครหญิงใน นวนิยายไทยมีบทบาทในด้านการทำงาน การเลือกคู่ครอง รวมทั้งการกำหนดบทบาทของตนเองในฐานะบุตร ภรรยา มารดา และสมาชิกของสังคมคล้ายคลึงกันมาก

ทัศนีย์ กุมทะรัตน (2534) ได้ศึกษา “แนวคิดเรื่องบทบาทสตรีในนวนิยายของเสนีย์ เสาวพงศ์” ผลการศึกษาปรากฏว่า เสนีย์ เสาวพงศ์ แสดงแนวคิดเรื่องบทบาทสตรีไว้ว่า บทบาทของสตรีในด้านสังคมมีมากกว่าบทบาทด้านอื่น ๆ โดยเฉพาะบทบาทในการกระทำตนให้เป็นประโยชน์แก่สังคมส่วนรวม ผู้เขียนมีเจตนาที่จะเสนอแนวคิดใหม่แก่สตรีคือ สตรีรุ่นใหม่จะต้องมีความเป็นตัวของตัวเอง มีอุดมคติในการดำเนินชีวิต มีความกล้าหาญที่จะยืนหยัดต่อสู้กับปัญหาต่าง ๆ มีอิสระในการคบเพื่อนต่างเพศ มีเสรีภาพในการแต่งงาน และอุทิศตนทำงานเพื่อสังคม

วาสนา บุญสม (2535) ได้ศึกษา “บทบาทผู้หญิงในนวนิยายและเรื่องสั้นของหลวงวิจิตรวาทการ” ผลการศึกษาปรากฏว่า หลวงวิจิตรวาทการนิยมให้ตัวละครหญิงเป็นตัวละครเอกที่แสดงบทบาทสำคัญในเรื่อง ได้แก่ บทบาทผู้นำในระดับครอบครัว ระดับประเทศ และระดับโลก ทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคม และการเมือง แทนที่จะเป็นผู้ตามเช่นที่ปรากฏในสังคม นอกจากนี้ตัวละครหญิงยังมีบทบาทในการพัฒนาตนเองให้มีความรู้ ความสามารถและสติปัญญาควบคู่กันไปด้วย

วีรวรรณ ศรีสำราญ (2534) ได้เสนอบทนิพนธ์เรื่อง “สถานภาพสตรีไทยในนวนิยายของกฤษณา อโศกสิน (พ.ศ. 2497 – 2530)” จากนวนิยายทั้งหมด 70 เรื่อง ผลการศึกษาปรากฏว่าพัฒนาการสถานภาพสตรีไทยในนวนิยายของกฤษณา อโศกสินแบ่งได้เป็น 3 ช่วงได้แก่ พ.ศ. 2497 – พ.ศ. 2510 สถานภาพสตรีไทยอยู่ในยุคเริ่มมีการเปลี่ยนแปลง สตรีได้รับการศึกษาในโรงเรียน แต่หน้าที่สำคัญคือการเป็นแม่บ้านแม่เรือน เน้นเรื่องการเลือกคู่และการแต่งงานเป็นสำคัญ ในช่วง พ.ศ. 2511 – พ.ศ. 2521 สตรีไทยได้รับการศึกษาสูงขึ้น มีสตรีบางคนได้รับการศึกษาทัดเทียมกับบุรุษ สตรีมีบทบาทในเชิงเศรษฐกิจ และสามารถเลี้ยงชีพด้วยตนเอง กฤษณา อโศกสินเน้นการสะท้อนภาพบทบาทของสตรีในครอบครัวและปัญหาชีวิตคู่และการหย่าร้าง สุดท้ายในช่วง พ.ศ. 2522 – พ.ศ. 2530 กฤษณา อโศกสิน ได้สะท้อนบทบาทสตรีหลากหลายขึ้น ทั้งในครอบครัว อาชีพ และบทบาทในสังคมด้านอื่น ๆ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในการดำเนินชีวิตของสตรีในสังคมที่กำลังเปลี่ยนแปลงด้านวัฒนธรรมและประเพณี ภาพแทนสตรีในยุคนี้แสดงถึงสถานภาพทั้งด้านการศึกษา อาชีพ และสังคมที่ใกล้เคียงบุรุษ

ทิษฎยา โพธิ์อยู่ (2536) ได้ศึกษา “แนวความคิดเกี่ยวกับบทบาทสตรีในนวนิยายของดวงใจ” ผลการศึกษาพบว่า ปรากฏแนวคิดเรื่องบทบาทสตรี 4 ด้าน คือ บทบาทสตรีด้านครอบครัว ผู้เขียนเสนอว่าคุณสมบัติของสตรีไทยในอดีต นับเป็นสิ่งที่พึงปฏิบัติสำหรับสตรีในยุคพัฒนา ได้แก่ ความผูกพันของสมาชิกในครอบครัวในด้านการเป็นภรรยา เป็นมารดา เป็นบุตรสาว เป็นย่าและยาย รวมทั้งการปฏิบัติดูแลเรื่องการเงินอยู่ของสมาชิกในครอบครัว สำหรับบทบาทด้านการศึกษา สตรีควรรหาโอกาสศึกษาหาความรู้ให้สูงเท่าที่จะทำได้ทั้งในสถานศึกษา และจากการแสวงหาด้วยตนเอง ด้านเศรษฐกิจ สตรีมีความสามารถในการทำงานนอกบ้านได้ไม่แพ้บุรุษ บทบาทด้านการเมือง และสังคม สตรีควรมีบทบาทและได้รับการยอมรับจากสังคมมากขึ้น เพราะสตรีเป็นประชากรส่วนหนึ่งของสังคม สตรีควรมีสิทธิเสรีภาพที่จะคิดและตัดสินใจในการดำเนินชีวิตของตนเอง

ภัทรพร หงษ์ทอง (2538) ได้ศึกษา “แนวคิดสตรีนิยมในนวนิยายของทมยันตี ระหว่างพุทธศักราช 2506 – 2534” ผลการศึกษาปรากฏว่า นวนิยายของทมยันตีมีลักษณะเป็นงานเขียนเกี่ยวกับสตรีที่เขียนขึ้นโดยนักเขียนสตรีมีอาชีพ มีวัตถุประสงค์เพื่อสตรีอย่างเด่นชัด โคนแนวเรื่องหลักเกี่ยวกับปัญหาของสตรีในเรื่องชีวิตส่วนตัว ครอบครัวและการเมือง ทมยันตีสร้างตัวละครเอกฝ่ายหญิงให้เป็นตัวละครผู้เล่าเรื่อง ตัวละครฝ่ายหญิงคือภาพตัวแทนของผู้หญิงที่มีความเป็นกุลสตรีและเป็นตัวแทนของผู้หญิงยุคใหม่ที่มีความเข้มแข็ง รวมทั้งมีบทบาทเป็นผู้หญิงที่ทำงาน

นอกบ้าน ซึ่งมีทั้งความสวยและสติปัญญา เป็นตัวแทนของผู้หญิงที่ต่อสู้เรียกร้องสิทธิสตรีและสร้างสำนึกของความเป็นเพศหญิงอย่างแท้จริง

เพ็ญแข งามดวงใจ (2541) ได้ศึกษา “ผู้หญิงในนวนิยายของ วิมล ศิริไพบูลย์” ผลการศึกษาพบว่า บทบาทในฐานะบุตรสาวที่ดีจะต้องประพฤติตนอยู่ในกรอบของประเพณีและค่านิยมของสังคม บทบาทภรรยาที่ดีจะต้องเป็นแม่บ้านแม่เรือน ซื่อสัตย์ต่อสามี บทบาทในฐานะมารดาจะต้องมีความเสียสละเพื่อครอบครัว ส่วนบทบาทในการประกอบอาชีพผู้หญิงสามารถประกอบอาชีพเลี้ยงตนเองและเป็นที่พักของครอบครัวได้ ส่วนบทบาทในด้านการเมือง ผู้หญิงสามารถเป็นหัวคะแนน เป็นเสรีไทย เป็นนายกรัฐมนตรี และเป็นพระราชินีปกครองประเทศได้

พิศมร แสงสดยา (2544) เสนอวิทยานิพนธ์เรื่อง “การวิเคราะห์นวนิยายของ ปิยะพร ศักดิ์เกษม” เพื่อศึกษากลวิธีการแต่งและแนวคิดที่ปรากฏในนวนิยายของปิยะพร ศักดิ์เกษม จำนวน 11 เรื่อง ผลการศึกษาพบว่า นวนิยายของปิยะพร ศักดิ์เกษมมีโครงเรื่องที่เรียบง่ายใช้ความขัดแย้งระหว่างตัวละครเป็นเกณฑ์ในการสร้างโครงเรื่อง ด้านการดำเนินเรื่องพบว่าใช้การเปิดเรื่องด้วยการพรรณนาฉากและบรรยากาศเป็นส่วนใหญ่ และใช้การเล่าเรื่องแบบย้อนต้นมากที่สุด ในการปิดเรื่องนั้นใช้การปิดเรื่องแบบสมจริงมากที่สุด ด้านการสร้างตัวละครมีการสร้างตัวละครหลายมิติกับแบบมิติเดียว ส่วนการใช้บทสนทนาพบว่าใช้บทสนทนาเพื่อดำเนินเรื่องให้เร็วขึ้น ขณะที่การใช้ภาษานั้นมีทั้งพรรณนา อุปมา อุปลักษณ์ ด้านแนวคิดนั้นผู้เขียนได้เสนอแนวคิดหลักที่ปรากฏในนวนิยาย 5 ประการคือ แนวคิดเกี่ยวกับการดำเนินชีวิต แนวคิดเกี่ยวกับความรักของหนุ่มสาว แนวคิดเกี่ยวกับครอบครัว แนวคิดเกี่ยวกับสังคม และแนวคิดเกี่ยวกับการเมือง

ดวงทิพย์ คุ้มมณี (2546) เสนอวิทยานิพนธ์เรื่อง “สถานภาพและบทบาทของตัวละครหญิงในนวนิยาย : กรณีศึกษานวนิยายของกิ่งฉัตร ปี พ.ศ. 2535 – 2544” ผลการศึกษาพบว่า สถานภาพและบทบาทของตัวละครหญิงในนวนิยายทั้งในครอบครัวและสังคม สะท้อนภาพชีวิตของผู้หญิงในสังคมปัจจุบัน มีทั้งความสอดคล้องกับแนวคิดสิทธิสตรีในปัจจุบัน ส่วนปัญหาที่ตัวละครหญิงในนวนิยายยังต้องประสบอยู่เป็นปัญหาเรื่องการถูกล่วงละเมิดทางเพศ และความคาดหวังจากสังคมเกี่ยวกับความเป็นผู้หญิง โดยเฉพาะคุณลักษณะของผู้หญิงร่วมสมัย นอกจากนี้ยังได้ศึกษาทัศนคติของผู้อ่านที่เป็นหญิง พบว่า แม้ตัวละครหญิงในนวนิยายจะสร้างความประทับใจให้ผู้อ่านและแม้ผู้อ่านที่เป็นหญิงจะเห็นดีด้วยกับสถานภาพและบทบาทของตัวละครหญิงในนวนิยาย แต่ผู้อ่านก็เพียงแต่อ่านเพื่อความเพลิดเพลินเท่านั้น ไม่ได้ซึมซับเอาลักษณะของตัวละครมาใช้ ส่วนการศึกษาทัศนคติของผู้เขียนเกี่ยวกับสถานภาพและบทบาทของผู้หญิงในปัจจุบันพบว่า ผู้หญิงควรมีความเป็นผู้หญิงร่วมสมัย ไม่ว่าจะมีความรู้ความสามารถและพึงพา

ตนเองอย่างไร ก็ควรคงความเป็นผู้หญิงไทยไว้ และหากฝ่ายชายและฝ่ายหญิงต้องการที่จะอยู่ร่วมกันอย่างสงบสุข ต้องเคารพสิทธิซึ่งกันและกัน

เสนาะ เจริญพร (2546) เสนอวิทยานิพนธ์เรื่อง “ภาพเสนอผู้หญิงในวรรณกรรมไทย ช่วงทศวรรษ 2530 : วิเคราะห์ความโยงใยกับประเด็นทางสังคม” ผลการศึกษาสรุปได้ว่า นวนิยายในช่วงทศวรรษที่ 2530 ได้เสนอภาพของผู้หญิงในวรรณกรรมในประเด็นต่าง ๆ ได้แก่ หน้าที่การงาน วงการนักเลง พื้นที่การเมือง ชชาติพันธุ์ ร่างกาย และเพศวิถี โดยนำนวนิยายของปิยะพรศักดิ์เกษมมาศึกษาในด้านหน้าที่การงานศึกษาจากเรื่องตะวันทอแสง ในด้านชาติพันธุ์ศึกษาจากเรื่องรากนครา ในด้านร่างกายและเพศวิถีศึกษาจากเรื่องทรายสีเพลิง จากการศึกษาในประเด็นที่กล่าวมาทั้งหมดนี้ทำให้เห็นภาพการนำเสนอบทบาทของผู้หญิงซึ่งมีลักษณะขัดแย้งระหว่างความเป็นผู้หญิงสมัยใหม่ หัวก้าวหน้า กับความเป็นกุลสตรีและความเป็นเมียและแม่ที่ดี จากผลการศึกษาสรุปได้ว่าน้ำหนักบทบาทของผู้หญิงจะโอนเอียงมาทางด้านการเป็นกุลสตรี เป็นเมียและเมียที่ดีมากกว่าความเป็นผู้หญิงหัวก้าวหน้า ทำให้ผู้หญิงต้องปฏิบัติหน้าที่ทั้งสองทางอันเป็นการกล่อมเกลาจากระบอบปิตาธิปไตย

อรรคภาค เล้าจินตนาศรี (2549) ได้เสนอวิทยานิพนธ์เรื่อง “ตัวละครหญิงในนวนิยายของ ศรีบูรพา : ศึกษาสถานภาพ บทบาท และสำนึกทางสังคม” โดยมีจุดประสงค์เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างสถานภาพและบทบาท ที่มาและพัฒนาการของสำนึกทางสังคม และพัฒนาการด้านต่าง ๆ ของตัวละครหญิงในนวนิยายของศรีบูรพา ผลการศึกษาพบว่า สถานภาพและบทบาททั้งที่สอดคล้องและไม่สอดคล้องกันของตัวละครหญิงในนวนิยายของศรีบูรพามีความสำคัญต่อโครงเรื่องของนวนิยายและมีผลต่อชะตากรรมของตัวละครไม่มากนักน้อย สำนึกทางสังคมของตัวละครหญิงในนวนิยายของศรีบูรพาเกิดจากประสบการณ์ตรงและผลกระทบจากเหตุการณ์ต่อตัวละครหญิง โดยเริ่มต้นจากความต้องการสิทธิเสรีภาพส่วนบุคคลไปสู่สำนึกในฐานะที่เป็นสมาชิกคนหนึ่งของคนของสังคม พัฒนาการบุคลิกภาพภายในของตัวละครหญิงเป็นผลมาจากการได้รับบทเรียนจากความผิดพลาดในชีวิต พัฒนาการด้านสถานภาพของตัวละครหญิงเป็นการเลื่อนสถานภาพที่สูงขึ้นด้วยการเป็นภรรยาของชายที่มีฐานะและชนชั้นสูงกว่า และพัฒนาการด้านสำนึกทางสังคมเป็นการพัฒนาจากส่วนตัวสู่ส่วนรวม และเป็นการพัฒนาจากสำนึกส่วนบุคคลสู่สำนึกทางสังคม

2.2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับสถานภาพและบทบาทของผู้หญิงในสังคมไทย
บุญเดิม ไพเราะ (2519) ได้เสนอวิทยานิพนธ์เรื่อง “สถานภาพและบทบาทของสตรีในสังคมไทย” โดยศึกษาสถานภาพและบทบาทของสตรีตั้งแต่สมัยรัตนโกสินทร์ตอนต้นจนถึงสมัยสงครามโลกครั้งที่สอง ผลการศึกษาพบว่า ในด้านครอบครัวนั้น สถานภาพและบทบาทของสตรีในฐานะบุตรสาว ภรรยา หรือมารดาไม่ได้เปลี่ยนแปลงไปมากนัก ส่วนในทางกฎหมายสถานภาพของสตรีเป็นไปในทางดีขึ้นตั้งแต่สมัยพระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ที่ทรงเปลี่ยนแปลงสิทธิของภรรยาในครอบครัวให้เพิ่มมากขึ้น ต่อมาในสมัยพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวทรงประกาศเลิกทาสมีผลให้สตรีคือบุตรและภรรยาในครอบครัวได้รับอิสรภาพไม่ต้องถูกบิดามารดาขายไปเป็นทาสแก่บุคคลอื่นด้วยประการใด ๆ ด้านการศึกษา เริ่มมีการให้การศึกษาแก่สตรีนับตั้งแต่สมัยพระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว โดยตั้งโรงเรียนในวังขึ้น และมีมิชชันนารีมาวางรากฐานการศึกษาของสตรีไทย ต่อมามีการตั้งโรงเรียนสอนงานการบ้านการเรือน เช่น การวาดเขียน เย็บปักถักร้อยและทำดอกไม้ ซึ่งเป็นจุดเริ่มต้นทำให้สตรีมีอาชีพต่าง ๆ มากขึ้น ในเวลาต่อมา แต่สภาพการณ์เหล่านี้เป็นเฉพาะในเขตเมืองเท่านั้น สตรีในชนบทยังมีการศึกษาต่ำ ในด้านการประกอบอาชีพสตรีไทยส่วนใหญ่ยังคงเป็นผู้ใช้แรงงานหนักในการประกอบอาชีพช่วยครอบครัว สตรีต้องทำงานหนักทั้งในบ้านและนอกบ้าน ส่วนสถานภาพและบทบาทสตรีทางการเมืองมีบทบาทน้อยมาก เพราะสตรีไทยยังมีภาระอันหนักในครอบครัวและในการประกอบอาชีพจนไม่มีเวลาสนใจการเมือง

คณะอนุกรรมการพัฒนากิจกรรมและบทบาทของสตรี สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (2523) ได้จัดพิมพ์หนังสือเรื่อง สถานภาพปัจจุบันของสตรีไทย เพื่อใช้เป็นข้อมูลในการวางแผนพัฒนาสตรี โดยแบ่งเป็น ภาค 1 สภาพประชากร ภาค 2 สตรีกับเศรษฐกิจ ภาค 3 สตรีกับการศึกษา ภาค 4 สตรีกับการสาธารณสุข ภาค 5 สตรีกับสังคมวัฒนธรรม และสตรีกับการเมืองการปกครอง ในทุกส่วนพบว่าสตรียังมีบทบาทน้อยกว่าบุรุษ เช่น ในด้านการศึกษาสตรีและบุรุษมีความเท่าเทียมกันทุกประการในการได้รับการศึกษาตามกฎหมาย แต่สตรีก็ยังมีโอกาสน้อยกว่าเพราะองค์ประกอบอื่น ๆ เช่น ค่านิยม ทัศนคติ และสภาพของสังคม เป็นต้น การเปลี่ยนแปลงสถานภาพและบทบาทของสตรีนั้นจะเกิดขึ้นในสังคมเมืองมากกว่า การเปลี่ยนแปลงที่สำคัญและเห็นได้ชัดคือการที่สตรีโสดและแม่บ้านต้องออกไปทำงานนอกบ้าน แสดงให้เห็นว่าผู้หญิงกล้าที่จะก้าวไปสู่โลกภายนอก เพื่อจะเป็นผู้ทำหน้าที่เลี้ยงดูสมาชิกในครอบครัว และการก้าวไปสู่โลกภายนอกนี้ทำให้ผู้หญิงพบเห็นสิ่งใหม่ ๆ ทั้งจากการศึกษา

จากประสบการณ์ของตนเอง ทำให้เกิดการปรับตัวให้เข้ากับยุคสมัย และสภาพเศรษฐกิจทำให้ สถานภาพและบทบาทของสตรีไทยเปลี่ยนแปลงไปจากเดิม

สุธีรา ทอมสัน และ เมทินี พงษ์เวช (2538) ได้เสนอเอกสารผลการวิจัยเรื่อง “ผู้หญิงไทย : สถานภาพและบทบาทที่เปลี่ยนแปลง” มีบางประเด็นที่น่าสนใจซึ่งสะท้อนให้เห็น สถานภาพและบทบาทของผู้หญิงไทยในช่วงปี พ.ศ. 2535 – 2538 ได้แก่ การแต่งงานในช่วงยุค ปัจจุบัน มิได้เป็นการแต่งงานที่ครอบครัวจัดการให้ แต่จะเป็นการเลือกด้วยตนเองมากขึ้นเรื่อย ๆ สถานภาพของผู้หญิงในครอบครัวเปลี่ยนแปลงไปจากเดิมที่ผู้หญิงรับผิดชอบทำงานบ้าน มาเป็นผู้ทำงานนอกบ้านทั้งโดยสมัครใจและไม่สมัครใจ นอกจากนี้ยังมีการหย่าร้างเพิ่มมากขึ้น ส่วนหนึ่งอาจเนื่องมาจากผู้หญิงมีอาชีพหรือหาเงินได้เองกันมากขึ้น ไม่ต้องพึ่งพาผู้ชายอย่างใน สมัยก่อน ในด้านเศรษฐกิจผู้หญิงมีบทบาทมากกว่าผู้ชายก็จริง แต่ก็ยังเป็นชนชั้นแรงงานเท่านั้น ค่าตอบแทนจึงน้อยกว่าแรงงานชายซึ่งทำในตำแหน่งที่สูงกว่า ส่วนในด้านการเมืองทั้งในระดับชาติและระดับท้องถิ่นผู้หญิงก็ยังคงมีส่วนร่วมน้อยมากเช่นกัน

จากการค้นคว้างานวิจัยเรื่องต่าง ๆ เกี่ยวกับสถานภาพและบทบาทของตัวละครหญิง พบว่ายังไม่มีผู้ศึกษาเรื่องสถานภาพและบทบาทของตัวละครหญิงในนวนิยายของปิยะพร ศักดิ์เกษม ผู้เขียนวิทยานิพนธ์จึงได้เลือกศึกษาเรื่องนี้เพื่อให้เกิดความเข้าใจสถานภาพและ บทบาทของตัวละครหญิงในนวนิยายของปิยะพร ศักดิ์เกษม อีกทั้งศึกษาทัศนคติของผู้เขียนที่มีต่อ สถานภาพและบทบาทของผู้หญิงในสังคมไทยอีกด้วย

3. ความมุ่งหมายของการศึกษา

1. เพื่อวิเคราะห์สถานภาพและบทบาทของตัวละครหญิงในนวนิยายของปิยะพร ศักดิ์เกษม
2. เพื่อวิเคราะห์ทัศนคติของปิยะพร ศักดิ์เกษมที่มีต่อสถานภาพและบทบาทของ ผู้หญิงในสังคม

4. สมมุติฐานของการศึกษา

ตัวละครหญิงในนวนิยายของปิยะพร ศักดิ์เกษมมีสถานภาพและบทบาทที่โดดเด่นทั้ง ยังเป็นภาพแทนของผู้หญิงในสังคมไทยในทัศนคติของปิยะพร ศักดิ์เกษมอีกด้วย

5. ขอบเขตของการศึกษา

เมื่อพิจารณานวนนิยายของปิยะพร ศักดิ์เกษม โดยใช้เกณฑ์คือนวนนิยายที่เลือกมาศึกษานั้นจะต้องเป็นเรื่องราวที่เกิดขึ้นในสังคมไทยยุคปัจจุบัน และแต่งขึ้นในช่วงปี พ.ศ. 2530 - 2549 จากเกณฑ์ดังกล่าว ผู้ศึกษาจึงเลือกศึกษานวนนิยายของปิยะพร ศักดิ์เกษม ที่พิมพ์รวมเล่มแล้ว จำนวน 13 เรื่อง ได้แก่

1. ตะวันทอแสง	(2535)
2. ระเบิดดาว	(2535)
3. ทรายสีเพลิง	(2536)
4. ได้ร่มไม้เลื้อย	(2537)
5. ดอกไม้ในป่าหนาว	(2537)
6. กิ่งไผ่ – ไบร็ก	(2537)
7. เรือนศิรา	(2539)
8. ทางสายธาร	(2539)
9. ได้เงาตะวัน	(2543)
10. ในบ่วงมนตรา	(2543)
11. ลับแลลายเมฆ	(2545)
12. บ้านร้อยดอกไม้ม	(2546)
13. วาวพลอย	(2549)

6. คำนิยามศัพท์เฉพาะ

สถานภาพ หมายถึง ตำแหน่งหรือฐานะที่ได้จากการเป็นสมาชิกในสังคม เป็นสิทธิหน้าที่ทั้งหมดที่บุคคลมีอยู่ เกี่ยวข้องกับผู้อื่น หรือสังคมส่วนรวม สถานภาพจะกำหนดว่าบุคคลนั้นจะต้องมีหน้าที่ปฏิบัติต่อผู้อื่นอย่างไร มีหน้าที่รับผิดชอบอย่างไรในสังคม สถานภาพเป็นสิ่งเฉพาะบุคคล ทำให้บุคคลนั้นแตกต่างจากบุคคลอื่น แบ่งเป็น 2 ประเภทคือ

1. สถานภาพโดยกำเนิด เป็นสถานภาพที่บุคคลได้รับโดยอัตโนมัติไม่มีสิทธิ์เลือกเป็นอย่างอื่น เช่น สถานภาพบุตร สถานภาพความเป็นชาย สถานภาพความเป็นหญิง เป็นต้น
2. สถานภาพที่ได้มาภายหลังหรือได้โดยความสามารถ เป็นสถานภาพที่ได้มาภายหลังด้วยความสำเร็จของบุคคลนั่นเอง เช่น การสมรสทำให้ได้สถานภาพการเป็นสามี-ภรรยา บิดามารดา หรือสถานภาพการเป็นครู แพทย์ เป็นต้น

บทบาท หมายถึง การปฏิบัติตามสิทธิและหน้าที่ของสถานภาพ ซึ่งก็คือตำแหน่งหรือฐานะ บทบาทจะช่วยให้บุคคลปฏิบัติตามสถานภาพอย่างมีประสิทธิภาพ เพราะบทบาทกำหนดความรับผิดชอบของงานต่าง ๆ ที่ปฏิบัติ

7. ข้อตกลงเบื้องต้น

ข้อมูลที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้ศึกษาได้ยกตัวอย่างข้อความจากนวนิยาย โดยข้อมูลที่นำมาวิเคราะห์นั้น ผู้ศึกษาจะใช้สัญลักษณ์แทนดังนี้ (ชื่อเรื่อง : เลขหน้า) เช่น (ตะวันทองแสง : 20) เพื่อบอกว่าข้อความนั้นมาจากเรื่องใด หน้าใด ดังนั้น (ตะวันทองแสง : 20) หมายถึง ข้อความนี้ นำมาจากนวนิยายเรื่อง ตะวันทองแสง หน้า 20

8. ขั้นตอนของการศึกษา

1. รวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับนวนิยายของปิยะพร ศักดิ์เกษม
2. ค้นคว้าเอกสาร ตำรา และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับปิยะพร ศักดิ์เกษม และเกี่ยวกับสถานภาพ และบทบาทของผู้หญิง
3. วิเคราะห์สถานภาพและบทบาทของตัวละครหญิงในนวนิยายของปิยะพร ศักดิ์เกษม
4. วิเคราะห์ทัศนคติของปิยะพร ศักดิ์เกษมที่มีต่อสถานภาพและบทบาทของผู้หญิงในสังคม
5. เสนอผลการศึกษารูปแบบพรรณนาวิเคราะห์

9. ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. เพื่อให้เข้าใจสถานภาพและบทบาทของตัวละครหญิงในนวนิยายของปิยะพร ศักดิ์เกษม
2. เพื่อให้เข้าใจทัศนคติของปิยะพร ศักดิ์เกษมที่มีต่อสถานภาพและบทบาทของผู้หญิงในสังคม
3. เป็นแนวทางในการศึกษาสถานภาพและบทบาทของตัวละครหญิงในนวนิยายของนักเขียนคนอื่น ๆ ต่อไป

บทที่ 2

ลักษณะของตัวละครหญิงในนวนิยายของปิยะพร ศักดิ์เกษม

องค์ประกอบสำคัญประการหนึ่งของวรรณกรรมประเภทนวนิยายคือตัวละคร ซึ่งเป็นผู้มีบทบาทในการดำเนินเรื่อง ตัวละครในนวนิยายทั่วไป สามารถแบ่งตามความสำคัญของบทบาทตัวละครได้ดังนี้ (อรรถภาค เล้าจินตนาศรี 2548 : 58)

1. ตัวละครหลัก เป็นตัวละครที่มีบทบาทมากที่สุดไปในนวนิยายแต่ละเรื่อง
2. ตัวละครรอง เป็นตัวละครที่มีบทบาทรองจากตัวละครหลัก เป็นตัวละครที่มีบทบาทเป็นคู่เทียบหรือขัดแย้งกับตัวละครหลัก
3. ตัวละครประกอบ เป็นตัวละครอื่น ๆ ที่ผู้เขียนสร้างขึ้นเพื่อเสริมสร้างความสมจริงสร้างบรรยากาศ หรือมีส่วนเสริมให้เรื่องในช่วงเหตุการณ์นั้นดำเนินต่อไปได้

ตัวละครทุกกลุ่มถือว่ามีความสำคัญ เพราะหากขาดตัวละครกลุ่มใดกลุ่มหนึ่งไป ก็จะทำให้เนื้อเรื่องขาดความสมบูรณ์ และขาดสารบางประการที่ผู้เขียนต้องการนำเสนอแก่ผู้อ่าน

ปิยะพร ศักดิ์เกษมเป็นนักเขียนหญิงที่ให้ความสำคัญกับตัวละครหญิงมาก ดังนั้นจึงสร้างตัวละครหญิงให้มีลักษณะโดดเด่นและมีบทบาทสำคัญในการดำเนินเรื่อง ในบทนี้จะกล่าวถึงลักษณะของตัวละครหญิงที่โดดเด่นในด้านต่าง ๆ ได้แก่ รูปร่างหน้าตาและบุคลิกภาพ ลักษณะนิสัยของตัวละครซึ่งจะพิจารณาจากความคิด ความรู้สึกและการตัดสินใจของตัวละครเมื่อต้องเผชิญกับเหตุการณ์ต่าง ๆ และตัวละครมีทัศนะอย่างไรกับเหตุการณ์นั้น หรือมีวิธีการแก้ปัญหาอย่างไรบ้าง เพื่อให้เห็นพัฒนาการของตัวละครหญิงในนวนิยายของปิยะพร ศักดิ์เกษม ผู้ศึกษาจะขอกล่าวถึงตัวละครหญิงตามลำดับของปีที่พิมพ์นวนิยายแต่ละเรื่องดังนี้

1. ตัวละครหลัก

ตัวละครหลักของเรื่อง เป็นตัวละครที่มีบทบาทสำคัญในการดำเนินเรื่อง เป็นศูนย์กลางของเรื่อง เป็นตัวละครที่ก่อให้เกิดปัญหาหรือความขัดแย้งในเรื่อง ตัวละครหลักส่วนใหญ่มักจะเป็นคนดี แต่ก็อาจจะที่ไม่จำเป็นต้องเป็นคนดีก็ได้เช่นกัน ขึ้นอยู่กับบทบาทในเรื่องเป็นสำคัญ ในนวนิยายของปิยะพร ศักดิ์เกษมมีตัวละครหญิงที่เป็นตัวละครหลักดังนี้

รสาในเรื่องตะวันทองแสง

รสาเป็นหญิงสาวอายุประมาณ 20 ปีต้น ๆ รูปร่างหน้าตาดี แม้ว่าเธอจะไม่ใช่คนสวยมากนัก ดังที่ว่า

รสาหันหน้าจมนผมที่รวบไว้ด้านหลังแกว่งไกว ผมของหล่อนดำยาวและเป็นเส้นเหยียดตรง มีน้ำหนักทั้งตัวน่าดู ถูกเจ้าของหวีรวบไว้จนถึง เปิดให้เห็นหน้าผากโค้งมนและลูกผมอ่อนสลวย ดวงตาของรสาขาวรีดำขลับ รับกับคิ้วดกหนาคมเข้มที่เฉียงปลายขึ้นเล็กน้อยแบบที่เรียกกันว่า คิ้วปีกนก เมื่อประกอบเข้ากับรูปหน้าเรียว ผิวละมุน จมูกเป็นสัน และริมฝีปากหนาอุ่มเต็มเข้าแล้ว ทำให้หล่อนกลายเป็นหญิงสาวที่มีลักษณะเก๋ชวนมอง แม้ว่าจะไม่ถึงกับสวยหวานสะกดตา (ตะวันทองแสง : 6)

จากข้อความข้างต้นแสดงให้เห็นว่ารสามีหน้าตาดี มีบุคลิกที่ดึงดูดความสนใจจากผู้อื่น ในวัยเด็กรสาอาศัยอยู่ที่ต่างจังหวัดแถบชายทะเล ครอบครัวของรสาประกอบด้วยพ่อแม่และตัวเธอเอง จนกระทั่งพ่อแม่เธอเสียชีวิตเมื่ออายุสิบหกปี เธอจึงย้ายไปอยู่กับป้าที่กรุงเทพฯ เนื่องจากรสาเติบโตในครอบครัวที่อบอุ่น ทำให้เธอมีนิสัยร่าเริงและมองโลกในแง่ดี จนกระทั่งพ่อแม่เสียชีวิตต้องเหลือตัวคนเดียว แม้จะได้รับความช่วยเหลือจากป้าแต่รสาก็ลำบากไม่น้อย เธอเข้มแข็ง เอาตัวรอดมาได้จนกระทั่งสำเร็จการศึกษามีอาชีพหาเลี้ยงตนเองได้

รสาเป็นมัณฑนากรหญิงเพียงคนเดียวในบริษัท เมื่อภคพงษ์ว่าจ้างให้บริษัทนายจ้างของรสาออกแบบตกแต่งภายในบ้านให้ ด้วยความใกล้ชิดกันทำให้เขาหลงรักเธอดังที่ว่า

ผู้หญิงคนนี้มีคุณลักษณะบางอย่างที่เขาไม่เคยพบในผู้หญิงคนใดมาก่อน หล่อนเป็นคนเปิดเผยบริสุทธิ์ซื่อและแจ่มใสจนน่าทึ่ง...ดูราวกับเด็ก ๆ ...ภคพงษ์สรุปในใจ หล่อนคงไม่มีจริตกิริยาอย่างผู้หญิงสาวทั่วไปจะพึงมี...ไม่เคยมีหญิงสาวคนไหนที่จะทำตัวเป็นธรรมชาติอยู่ได้ เมื่อรู้ตัวว่าถูกผู้ชายที่เพียบพร้อมด้วยรูปลักษณ์และทรัพย์ศฤงคารจับตามองด้วยความสนใจ (ตะวันทองแสง : 87)

การที่รสาไม่เหมือนกับผู้หญิงคนอื่น ๆ ที่เห็นแก่ทรัพย์สินเงินทอง ชื่อเสียงและรูปร่างหน้าตาของเขา ทำให้ภคพงษ์สนใจเธอมาก เนื่องจากความมองโลกในแง่ดีและเป็นธรรมชาติของรสาทำให้เธอสามารถเปลี่ยนแปลงภคพงษ์จากชายหนุ่มที่เย็นชามองผู้หญิงทุกคนในแง่ร้ายให้กลับมีจิตใจที่อ่อนโยนจนมีความรักที่แท้จริง

รสามีเพื่อนสนิทคือพิมพ์พรรณ พิมพ์พรรณมีลักษณะตรงกันข้ามกับรสาทูทุกประการ คือ รส่าเข้มแข็ง แต่พิมพ์พรรณอ่อนแอ เมื่อพิมพ์พรรณตกลงใจจดทะเบียนสมรสกับวาริชเพราะมีความสัมพันธ์กับวาริชอย่างลึกซึ้งโดยไม่ได้ตั้งใจ รส่าไม่เห็นด้วย ดังที่ว่า

รส่าถึงกับนั่งงออยู่ครู่ใหญ่ อยากรจะถกเถียงชี้แจงออกไปอย่างที่ใจคิด...ใครหนอที่เป็นผู้กำหนดกฎเกณฑ์ข้อนี้ขึ้นมาให้ผู้หญิงส่วนใหญ่ใช้ปฏิบัติ ความผิดพลาดเพียงครั้งเดียวในชีวิตจะเป็นเครื่องตัดสินทุกสิ่งทุกอย่าง...เลือกทางเดินชีวิตส่วนที่เหลือของผู้หญิงคนหนึ่งได้เสียหรือ...

มันสมควรและเหมาะสมแค่ไหน ความผิดพลาดด้วยความรู้เท่าไม่ถึงการณ์ ด้วยความเพเลียงพล้ำต่อผู้ที่เอนจัดปลิ้นปล้อนมากกว่าเพียงครั้งเดียวของพิมพ์พรรณ ถึงกับทำให้หล่อนต้องฝังทั้งชีวิตไว้กับคนประเภทนั้น...คนทุศีลเอาไรต์เอาเปรียบผู้ที่อ่อนแอกว่าแบบนี้...

(ตะวันทองแสง : 197)

รส่าคิดว่ากรที่พิมพ์พรรณตกเป็นของวาริชเพราะถูกข่มขืนนั้น ไม่ใช่สาเหตุที่พิมพ์พรรณต้องแต่งงานกับวาริช ความผิดพลาดเพียงครั้งเดียวไม่ควรทำให้ผู้หญิงคนหนึ่งต้องฝากชีวิตไว้กับผู้ชายที่ไม่มีศีลธรรมและเอาเปรียบผู้หญิงเช่นนี้

ต่อมารรส่ามีความสัมพันธ์ที่ลึกซึ้งกับภคพงษ์โดยไม่ได้ตั้งใจ ภคพงษ์ใช้โอกาสนี้ขอเธอแต่งงาน แต่เพราะรส่าทราบว่ภคพงษ์ทำร้ายจิตใจแม่ของตนเองเพื่อแก้แค้นที่แม่ทิ้งเขาไปในวัยเด็ก และเธอไม่ต้องการเป็นเหมือนพิมพ์พรรณที่ถูกทำร้ายจากผู้ชายที่ข่มเหงเธอ เธอจึงปฏิเสธเขา เพราะไม่ต้องการแต่งงานด้วยภาวะจำยอม ทั้งที่ทราบว่ผู้ชายที่จะแต่งงานด้วยเป็นคนไม่ดีถึงแม้รส่าจะตกเป็นของภคพงษ์แล้ว แต่เธอก็ไม่ยอมเป็นเหมือนพิมพ์พรรณที่ยอมผู้ชายคนหนึ่งเพียงเพราะเธอเป็นของเขาแล้ว รส่าเห็นว่าภคพงษ์เอาเปรียบเธอเพราะเขาฉวยโอกาสกับเธอ รส่าเปรียบเทียบตนเองกับพิมพ์พรรณว่า “เป็นเพราะอะไรละคะ ถ้าไม่ใช่เพราะเธอหลงรักจนยอมให้ผู้ชายคนหนึ่งฉวยโอกาสเอาเปรียบเธอมาตลอด...ฉันจะไม่มวันยอมทำอย่างเธอ...” (ตะวันทองแสง : 332 – 333) รส่าจึงปฏิเสธภคพงษ์แม้ว่เธอจะรักเขามากก็ตาม

เมื่อภคพงษ์ถูกรส่าปฏิเสธเขาจึงยกทรัพย์สินทั้งหมดให้การกุศล และไปทำงานที่ต่างประเทศ เมื่อรส่าทราบว่เขารักเธอจนยอมทำทุกอย่างเช่นนี้ เธอจึงยกโทษให้เขา รส่าทราบว่ภคพงษ์ไปใช้ชีวิตอยู่ที่ต่างประเทศอย่างยากลำบาก ต้องทำงานหาเลี้ยงตนเองเนื่องจากไม่ได้ร่ำรวยเหมือนที่ผ่านมาแล้ว เพื่อพิสูจน์ว่เขาทำงานเลี้ยงตัวเองได้และใช้ชีวิตอย่างมีคุณค่าโดยที่ไม่ได้พึ่งพาทรัพย์สินของครอบครัว เธอจึงซาบซึ้งใจกับความจริงใจของเขา และตัดสินใจแต่งงานกับเขาแล้วย้ายไปอยู่ต่างประเทศด้วยกัน

จากที่กล่าวมาข้างต้น จะเห็นได้ว่าวราสาเป็นตัวละครที่มีลักษณะของหญิงสาวสมัยใหม่ มีการศึกษาดีและทำงานหาเลี้ยงตนเองได้ เป็นตัวของตัวเอง ไม่ทำตามแบบใคร วราสา รู้จักตัวเอง ว่าตนนั้นปรารถนาสิ่งใด และให้ความสำคัญกับความเป็นคนมากกว่าเงินตรา เธอไม่ยอมตกอยู่ใต้อำนาจของชาย และไม่ยอมรับการกระทำที่ผิดแม้ว่าเธอจะมีใจให้ชายคนนั้นก็ตาม แม้วราสาจะเป็นหญิงสาวที่เสียพรหมจรรย์ให้แก่ชายทั้งๆ ที่มีได้ผ่านการแต่งงานก่อน แต่ก็ยังเป็นเพราะเธอถูกลวงเกินอย่างไม่อาจหลีกเลี่ยงได้ แต่ก็ไม่ยอมรับชายที่เอาเปรียบเธอ จนกระทั่งเขาได้พิสูจน์ความจริงใจและแสดงการรับผิดชอบในการกระทำของเขา เธอจึงยอมรับรักในที่สุด นับวราสาเป็นตัวละครหญิงที่ให้ความสำคัญกับค่านิยมของสังคม เธอคำนึงถึงความถูกต้องของสังคมและเห็นวราสา สิ่งที่ต้องทำคือการปฏิบัติตามที่สังคมเห็นว่าผู้หญิงควรทำตัวอย่างไร จึงจะได้ชื่อว่าเป็นผู้หญิงที่ดี

สาลินในเรื่องระบำดาว

สาลินเป็นหญิงสาวที่เติบโตมาจากครอบครัวที่มีฐานะปานกลาง พ่อและแม่เป็นครูอยู่ในจังหวัดเชียงใหม่ สาลินเป็นคนสวยมาก บุคลิกดี ดังที่ว่า

ผิวผ่องละเอียดและเค้าโครงใบหน้าที่เป็นเส้นสายโค้งงองดงามนุ่มนวลอย่างที่เราชาวตะวันตกผู้มีกระดูกคมชัดไม่มีวันที่จะมีได้ ยิ่งรวมเข้ากับเส้นผมที่ยาวประดับตาขยับเป็นประกายระลือมเน้นเข้าด้วยแล้วทำให้หลายคนที่ยอมต้องเสียวกลับมามองซ้ำอีกครั้งโดยไม่ได้ตั้งใจ (ระบำดาว : 8)

นอกจากสาลินจะมีรูปร่างหน้าตาดีมาก จนสามารถดึงดูดให้คนหันมามองเธอซ้ำแล้วสาลินยังมีการศึกษาสูงเพราะจบการศึกษาระดับปริญญาโทจากมหาวิทยาลัยชื่อดังในประเทศฝรั่งเศส ด้านหน้าที่การงานนั้นสาลินเป็นอาจารย์มหาวิทยาลัยที่มีชื่อเสียง นับว่าสาลินเป็นหญิงสาวที่เพียบพร้อมทุกประการ เธอจึงมั่นใจในตัวเองมาก ดังที่ว่า

หญิงสาวคาดหวัง ไขว่คว้า และรอคอยในสิ่งที่ 'ดีเยี่ยม' เสมอ...เหมือนอย่างที่เราดีนั้นรอ ไขว่คว้า เราคุณสมบัติขั้นยอด มาประกอบกันเข้าเป็นรูปลักษณะที่ธรรมชาติสร้างมาให้จนเหลือเพื่อ..สาลินจึงได้มาเป็นอย่างที่เป็นอยู่ทุกวันนี้ สาวสวยที่สูงเยี่ยมด้วยความสามารถและมันสมอง ! (ระบำดาว : 11)

จะเห็นว่าสาลินเป็นหญิงสาวที่มีมาตรฐานการใช้ชีวิตสูง เธอมีความมั่นใจเนื่องจากมีรูปร่างหน้าตาที่งดงาม และยังมีสติปัญญาเฉลียวฉลาดด้วย ทำให้เธอกลายเป็นคนที่เย่อหยิ่งทะเยอทะยาน และชอบเอาชนะ

เนื่องจากสาลินมีคุณสมบัติที่ดีพร้อมทั้งรูปร่างหน้าตา การศึกษาและหน้าที่การงาน เธอจึงพยายามเลือกเฟ้นคนที่เธอจะคบหาฉันคนรักอย่างรอบคอบ จนในที่สุดสาลินได้พบกับภทิตชายหนุ่มรูปงาม ซาติตระกูลดี ฐานะดีซึ่งเหมาะสมกับเธอที่สุด เธอจึงเริ่มคบหาเขาในฐานะคู่รัก เธอเริ่มยอมรับค่านิยมของตะวันตกที่หญิงชายมีความเท่าเทียมกันในการคบหากันและเริ่มเห็นว่าเป็นเรื่องธรรมดาของหนุ่มสาวสมัยใหม่ที่จะมีความสัมพันธ์ลึกซึ้งก่อนแต่งงาน แต่เธอถูกปลูกฝังพื้นฐานทางสังคมแบบไทย ๆ ทำให้เธอเกิดความขัดแย้งในใจตลอดเวลา ดังที่ว่า

ภายในวงแขนอบอุ่นร้อนรุ่มนั้น...ไม่มีอาการของความจ้วงจาบหยาบคาย หรือล่งล้า
กำกวมให้มากไปกว่านี้...เป็นเพียงการกอดประทับเอาไว้นิ่ง ๆ จากด้านหลัง...ถ่ายทอดความรัก อารมณ์และความรู้สึกทั้งหมดที่เขามีต่อเธอให้ได้รับทราบ ผ่านสัมผัสอันสนิทแนบ
ทั้งหมดนี้ เป็นสัมผัสที่กลายเป็นความเคยชินของเธอเสียแล้ว...เป็นเรื่องสามัญที่จะแสดงความรักและรับความรักจากเขาด้วยวิธีนี้...ทั้ง ๆ ที่เธอไม่เคยคุ้นกับวิธีการแบบนี้มาก่อนเลย!
...ขณะนี้การกอดรัดสัมผัสจากเขาเป็นเรื่องธรรมดาที่เธอรับได้ แล้วความสัมพันธ์ที่ลึกซึ้งกว่านี้ในเวลาต่อไปละ...เธอจะ 'รับ' ได้แค่ไหน เมื่อสังคมที่แวดล้อมเธอกับเขา เห็นความสัมพันธ์ชนิดนี้เป็นเรื่องปกติ...เป็นส่วนหนึ่งของชีวิต...สาลินไม่แน่ใจกับคำตอบของตนเอง (ระเบิดาว : 116 – 117)

จะเห็นว่าแม้สาลินจะมีทัศนคติที่เปลี่ยนแปลงไปคือสามารถยอมรับการกอดรัดของภทิตตามประสาคู่รักได้ ทั้งที่เธอไม่คุ้นเคยมาก่อน แต่สาลินก็ยังไม่แน่ใจว่าหากเป็นความสัมพันธ์ที่มากกว่านี้ เธอจะยอมรับได้หรือไม่ สิ่งนี้เป็นความขัดแย้งในใจสาลินที่เกิดขึ้นตลอดเวลา

ในที่สุดสาลินก็ยอมมีความสัมพันธ์ลึกซึ้งกับภทิต เธอมีความสับสนในใจว่าสิ่งที่เธอทำนั้นถูกต้องหรือไม่ แต่ในที่สุดเธอก็อ้างเหตุผลสองประการดังนี้

...เธอได้สมัครใจยอมแพ้พ่ายให้แก่ความรักเสียแล้ว...และด้วยเหตุผลแห่งรัก...ผู้หญิงทุกคน ยอมทำทุกอย่างเพื่อให้ชายที่ตนรักมีความสุข...สมปรารถนาเสมอ...!

...ก็จะเป็นไรไปเล่า...ความสัมพันธ์ของเขาและเธอก็เป็นความสัมพันธ์ที่มั่นคงจริงจัง...ทำที่และถ้อยคำของเขายกเช่นนั้นตลอดมา

และคู่หนุ่มสาวสมัยใหม่ในสังคมทุกวันนี้ ก็เป็นเช่นนี้มิใช่หรือ...จินากับคู่หมั้น โทนี่กับแอน ทอมกับจี้ด และอีกหลาย ๆ คู่ในแวดวงที่เธอเริ่มคุ้นเคย (ระเบิดาว : 148)

เหตุผลที่สาลินใช้เป็นข้ออ้างในการมีความสัมพันธ์ก่อนแต่งงานกับภาทิสได้แก่ เขาและเธอรักกันและความสัมพันธ์ก็มั่นคงแล้วว่าจะนำไปสู่การแต่งงานอย่างแน่นอน เหตุผลประการที่สองคือหนุ่มสาวสมัยใหม่ล้วนแต่ทำเช่นนี้ดังนั้นที่เธอทำก็ไม่ต่างจากคนอื่นเลย อีกทั้งคนที่คิดเช่นนี้ล้วนอยู่ในสังคมชั้นสูง แต่ในที่สุดด้วยพื้นฐานทางสังคมที่แตกต่าง ทำให้สาลินเริ่มไม่สามารถยอมรับได้เมื่อภาทิสไม่ขอเธอแต่งงานทั้งที่ได้เป็นสามีภรรยาทางพฤตินัยแล้ว สาลินตระหนักว่าตนเองไม่สามารถอยู่อย่างไร้ศักดิ์ศรี โดยการยอมเป็นภรรยาที่ไม่ได้ผ่านพิธีแต่งงานอย่างถูกต้องได้ เธอขาดความมั่นใจพร้อมทั้งหวาดระแวงสายตาของคนในสังคมที่เฝ้ามองเธออยู่ เธอคิดว่าภาทิสนั้นเห็นแก่ตัว ดังที่ว่า "...ความสัมพันธ์แบบที่เราไม่ต้องสูญเสียอะไรเลย...แม้กระทั่งอิสรภาพ!" (ระบำดาว : 210) ในที่สุดสาลินก็ตัดสินใจเลิกกับภาทิสเพราะตระหนักว่าตนเองมีคุณค่ามากกว่าที่จะยอมทนเป็นภรรยาที่ไม่ได้รับการยอมรับจากผู้ชายเห็นแก่ตัวคนหนึ่ง ต่อมาเธอได้พบรักใหม่กับชาวต่างชาติซึ่งไม่เห็นว่าการที่เธอเคยเป็นภรรยาของใครมาก่อนเป็นสิ่งสำคัญ

จะเห็นว่าสาลินเป็นผู้หญิงที่มีคุณสมบัติที่ดีพร้อม แต่เธอก็ต้องสูญเสียคุณค่าของตนเองเพราะยอมมีความสัมพันธ์ก่อนแต่งงาน เท่ากับตกเป็นเบี้ยล่างของผู้ชายคนหนึ่งเพราะความรัก โดยที่เธอไม่ได้เห็นคุณค่าของเธอแต่กลับไปรักผู้หญิงคนอื่นแทน ในที่สุดเมื่อเธอเห็นว่าการรักของเธอควรให้คนที่คู่ควรเท่านั้น เมื่อผู้ชายไม่เห็นค่าของเธอ เธอก็ควรจะเห็นคุณค่าของตนเองและดำเนินชีวิตต่อไปแม้ว่าจะไม่มีผู้ชายที่เธอรักคอยเคียงข้างก็ตาม

ศรุตานในเรื่องทรายสีเพลิง

ศรุตานเป็นตัวละครที่มีความโดดเด่นอย่างมากในเรื่องรูปร่างหน้าตา เธอเป็นคนที่สวยตั้งแต่ยังเด็กดังที่ว่า

เงาที่ปรากฏในสระน้ำนั้นคือดวงหน้าอ้อมเอิบที่แม้จะยังไม่ถึงเค้าของความเป็นเด็กหญิง หากก็ฉายแววไว้ชัดเจนว่าเมื่อเจ้าตัวเติบโตขึ้นจนเต็มที เห็นจะเป็นคนงามที่หาใครหาบติดได้ยาก ด้วยดวงตาที่ดำขลับคมงามแจ่มใส จมูกเป็นสันตรงและริมฝีปากอ้อมเต็มหยักโค้งระเรื่อด้วยสีเลือดตามธรรมชาติ...เป็นดวงหน้าที่ถอดมาจากผู้เป็นบิดาโดยแท้...หากงดงามกว่านั้นเพราะประกอบขึ้นด้วยเส้นสายที่อ่อนโค้งงดงามของเพศหญิง (ทรายสีเพลิง : 46)

จะเห็นว่าแม้ศรุตานจะยังเป็นเด็กหญิงแต่เธอก็มีแวວความสวยปรากฏอย่างชัดเจน เมื่อเธอโตเป็นหญิงสาวความสวยนั้นก็ยิ่งเพิ่มมากขึ้นจากการรู้จักแต่งกายและบุคลิกของเธอ ดังที่ว่า

ทรวงทรวงโป่งระหง กลมกลิ้ง และลีลาท่าเดินที่ดูระเหิดระหง หากสง่างามทรงตัวได้มั่นคง รวากับนักเต้นรำนั้นดูเหมือนจะดึงดูดสายตาผู้คนอยู่ไม่น้อย ชายหนุ่มหลายคนที่ได้เดินสวนผ่าน ไปจึงต้องหันกลับมาองซ้ำด้วยความติดใจ ริมฝีปากอ้มเต็มกับดวงตาในหน่วยตาว้างยาว เป็นประกายสดจ้าบนใบหน้าผุดผาดผ่องใส... (ทราวยสีเพลิง : 113)

จากข้อความข้างต้นแสดงให้เห็นว่านอกจากรูปร่างหน้าตาแล้วศรุตายังรู้จักเสริมสร้างบุคลิกภาพให้ดูดี โดยเห็นได้จากการเดินที่สง่างาม

นอกจากศรุตจะสวยมากแล้ว เธอยังเรียนเก่งมากเช่นกัน เมื่อเธอสำเร็จการศึกษาได้ เข้าทำงานในบริษัทตกแต่งภายในและเป็นพนักงานที่มีผลงานในระดับคุณภาพดีเยี่ยมของบริษัท ด้วยคุณสมบัติที่เพียบพร้อมเธอจึงมีความมั่นใจสูงมาก ดังที่ว่า

“ขอบคุณค่ะ” ศรุตารับคำเรียบ ๆ ไม่มีเค้าของความถ่อมตน ไม่มีวีแววของการขัดเขินอาย อย่างที่ผู้คนส่วนมากมักจะกระทำยามเมื่อได้รับคำชมซึ่ง ๆ หน้า

...

“คุณนี่ ดูไม่รีรอ ดั่งเล ที่จะประกาศความสามารถของตนเองเลยนะ” แม้จะมีความทึ่งและชื่นชมความสามารถของเธออยู่ไม่น้อย หากบุรีก็ไม่วายนี้กระอาการเมื่อมองเห็นความมั่นใจ และทะนงตัวจนเต็มขีดของเธอเช่นนี้

“ฉันพูดผิดหรือคะ” ศรุตาย้อนเอาตรง ๆ “ฉันพูดตามที่ฉันคิดและมั่นใจ... ในเมื่อเรามีสิทธิ์อยู่ในมือ ทำไมจะต้องวางลงแค่นี้หรือหกด้วยล่ะ” (ทราวยสีเพลิง : 484 – 486)

เนื่องจากศรุตเป็นหญิงสาวที่สมบูรณ์แบบ คือ ทั้งสวยและเก่ง ทำให้เธอมีความมั่นใจในตัวเองสูง เห็นได้จากเธอตอบรับคำชมของบุรุษอย่างไม่มีท่าทีเขินอาย และยังแสดงให้เห็นว่าเธอมั่นใจในความสามารถของตนเองอย่างยิ่ง ซึ่งเป็นลักษณะที่ขัดกับบุคลิกของผู้หญิงไทยทั่วไปที่มักจะอ่อนน้อมถ่อมตน

ศรุตได้ใช้ความสวยเป็นเครื่องมือในการทำให้ผู้ชายมาหลงใหลเธอ เมื่อเขารักเธอแล้ว เธอก็จะทิ้งเขาไป ดังที่ว่า

“ใคร ๆ ก็รู้ว่าผู้หญิงคนนี้ไม่ปกติ เขาจะเลือกมีความสัมพันธ์กับผู้ชายที่มีคู่รักหรือภรรยาแล้วเท่านั้น ยิ่งถ้าเป็นคู่ที่รักกันหรือเหมาะสมกันมาก ๆ ละก็จะยิ่งถูกใจ เลือกเอาแต่ผู้ชายเด่น ๆ หู ๆ ด้วยนะ ไล่ประเภทนักศึกษาหรือคนทำงานต้อกต้อยระดับเดียวกันอย่าไปเผยแพร่เสียให้ยาก ไม่มีทางได้กิน ” (ทราวยสีเพลิง : 603)

จากข้อความข้างต้นจะเห็นว่าศรุตตาจะเลือกมีความสัมพันธ์กับผู้ชายที่มีคู่รักแล้วเท่านั้น เธอมีความสัมพันธ์ลึกซึ้งกับผู้ชายมากหน้าหลายตา ดังที่ว่า “เท่าที่ผ่านมามีเพียงไม่กี่คนเท่านั้นที่เธอต้องลงทุนหนักถึงขั้นนั้น... เริ่มจากศาสตราจารย์หนุ่มของมหาวิทยาลัยพรินสตัน ผู้ถูกเธอเลือกให้เป็น ‘คนแรก’ ตามด้วยคนหนุ่มอนาคตไกล ชายผู้ประสบความสำเร็จอีกเพียงไม่กี่คน... และชาร์ลส์...” (ทรายส์เพลิง : 138) จะเห็นว่าผู้ชายที่เธอมีความสัมพันธ์ด้วยจะต้องประสบความสำเร็จจะดับสูงพอสมควร เธอไม่ใช่คนที่รักนวลสงวนตัวเพราะเติบโตในสหรัฐอเมริกาซึ่งเป็นสังคมที่ไม่ถือเรื่องพรหมจรรย์ว่าเป็นเรื่องสำคัญ

ถึงแม้ว่าศรุตตาจะเป็นหญิงสาวที่มีความเพียบพร้อมทุกประการทั้งรูปร่างหน้าตา หน้าทำการงาน ดังที่กล่าวมาแล้ว แต่เธอก็มีปมด้อยในวัยเด็กที่ส่งผลต่อพฤติกรรมของเธอ เนื่องจากแม่ของศรุตตาเป็นเด็กในบ้านและมีความสัมพันธ์กับพ่อของเธอโดยที่ไม่ได้มีพิธีแต่งงานและจดทะเบียนสมรส ในขณะที่แม่ของศรุตตนาเลี้ยงลูกสาวคนใหม่เป็นภรรยาที่ถูกต้องตามกฎหมายและได้รับการยอมรับจากยาของเธอ ถึงแม้ว่าแม่ของศรุตตาจะมาก่อนก็ตามแต่ฐานะของศรุตตาและศรุตตนาแตกต่างกันดังที่ว่า

“ด้วยสภาพในปัจจุบันที่ศรุตตาไปและกลับจากโรงเรียนใกล้บ้านด้วยรถคันเล็กกลางเก่ากลางใหม่ของผู้เป็นแม่ ขณะที่รถยนต์คันยาวดีดแอร์เย็นฉ่ำพร้อมด้วยคนขับรถประจำบ้านต้องออกจากบ้านทุกเช้าตรู่เพื่อพาศรุตตนาไปส่งโรงเรียนเอกชนที่มีค่าเล่าเรียนแพงลิบลิ่วแห่งที่อยู่ห่างออกไปเกือบจะใจกลางเมือง

...เพียงแค่นี้ ความแตกต่างของเด็กหญิงสองคนที่ใช้นามสกุลร่วมกันก็มองเห็นได้อย่างชัดเจน... (ทรายส์เพลิง : 49)

ต่อมาศรุตตามักศรุตตนาอย่างไม่ได้ตั้งใจ พ่อและย่าลงโทษเธออย่างรุนแรง ทำให้ดวงตาแม่ของศรุตตาตัดสินใจพาเธอออกจากบ้านไปอยู่ประเทศสหรัฐอเมริกา ต่อมาดวงตาแต่งงานกับเศรษฐีชาวอเมริกัน ทำให้ฐานะความเป็นอยู่ดีขึ้นมาก ศรุตตามีโอกาสศึกษาต่อระดับปริญญาโทในมหาวิทยาลัยชั้นนำของอเมริกาและทำงานที่มั่นคงในบริษัทที่มีชื่อเสียง เธอมีทรัพย์สินเงินทองใช้อย่างสะดวกสบาย เมื่อสบโอกาสที่คุณหญิงศิริยาของเธอเสียชีวิตและมีชื่อเธอในพินัยกรรม ศรุตตาจึงกลับมาเพื่อแก้แค้นพ่อ

ในช่วงต้นเนื่องจากศรุตตาทราบว่าฐานะของพ่อของเธอไม่ดีเหมือนเมื่อก่อนเธอจึงออกเงินให้ซ่อมแซมบ้านและซื้อของหลาย ๆ อย่างให้แก่ครอบครัวของพ่อ ต่อมาเมื่อพ่อเริ่มไว้ใจเธอมากขึ้น ศรุตตาจึงเริ่มแผนขั้นต่อไปคือยั่วยวนพัชระคู่หมั้นของศรุตตนาจนเขาขอลาถอนหมั้นน้องสาว

ของเธอ จากนั้นจึงเริ่มชักจูงน้องสาวของเธอให้พบกับภานผู้ชายหน้าตาดีและมีเสน่ห์เพื่อให้น้องสาวของเธอตกหลุมรัก และแกดั่งทำให้น้องเข้าใจผิดว่าภานและศรุตาร่วมมือกันหลอกหลวงศรุตานี้เสียใจมากด้วยความไม่มีสติจึงเสียชีวิตจากอุบัติเหตุขณะขับเรือ

ผู้คนรอบข้างทุกคนที่เคยชื่นชมศรุตาก็ประณามว่าสิ่งที่เธอทำนั้นผิด เมื่อเกิดเหตุการณ์รุนแรงครั้งนี้แล้ว ด้วยการตักเตือนจากบุรุษชายที่เธอรักและนับถือ ทำให้ศรุตาคิดและกลับตัวกลับใจในที่สุด ดังที่ว่า

ชีวิตของเธอจะยังคงก้าวไปข้างหน้า หากครั้งนี้จะไม่ลืมพาเอามารยาทและคุณธรรมจรรยาติดตัวไปด้วย เธอจะยังคงต่อสู้เพื่อยืนอยู่อย่างมั่นคงในสังคมของการแก่งแย่งช่วงชิง หากจะเพียรพยายามดับไฟแห่งความกระหายในชัยชนะอย่างไร้ขอบเขตที่ติดโผลงอยู่ในใจ (ทราวิสเพลิง : 738)

จะเห็นว่าแม้ศรุตาก็เป็นหญิงสาวที่มีรูปสมบัติและคุณสมบัติที่เพียบพร้อมสมบูรณ์แบบ แต่เธอก็ไม่ประสบความสำเร็จในชีวิตเพราะมีพฤติกรรมไม่พึงประสงค์หลายประการ ได้แก่ ไม่รักกนวลสงวนตัว ทะเยอทะยาน พยาบาทเคียดแค้น ไม่รู้จักการให้อภัย เป็นต้น อย่างไรก็ตามศรุตาก็เป็นตัวละครที่น่าเห็นใจเพราะพฤติกรรมของเธอเป็นผลมาจากการเลี้ยงดูในวัยเด็กทำให้เธอมีแต่ความโกรธแค้น ในที่สุดเธอก็คิดได้และปรับปรุงแก้ไขนิสัยที่จะอยากเอาชนะอย่างไร้คุณธรรม

อรพิมในเรื่องไต้ร่มไม้เลื้อย

อรพิม เป็นหญิงสาวที่มีหน้าตาธรรมดา ไม่ใช่คนสวยนัก ดังที่ผู้เขียนบรรยายไว้ว่า

อรพิมเป็นเพียงผู้หญิงธรรมดา ๆ คนหนึ่ง เธอจึงอดมองตัวเองอย่างตื่นใจไม่ได้...ผมเป็นมันล่อมเหลือบประกายสีน้ำตาลถูกรวบเกล้าตลบเป็นเกลียวไว้เบื้องหลัง เปิดให้เห็นหน้าผากโค้งมนและรูปหน้าเรียวซึ่งตกแต่งไว้อย่างสวยงาม จุดเด่นเพียงอย่างเดียวบนใบหน้าเรียบ ๆ จืด ๆ คือดวงตาสีน้ำตาลกระจ่างใสราวกับแก้ว ถูกขับให้เห็นชัดเจนสะดุดตา

(ไต้ร่มไม้เลื้อย : 221)

จะเห็นว่าอรพิมมีหน้าตาเรียบ ๆ ไม่มีอะไรโดดเด่นนัก มีเพียงดวงตาของเธอที่เด่นกว่าองค์ประกอบของใบหน้าส่วนอื่น ๆ ดวงตากระจ่างใสนี้ผู้เขียนใช้สื่อแสดงออกถึงความใสซื่อบริสุทธิ์และไม่คิดร้ายกับใครของเธอ

อรพิมเติบโตในครอบครัวที่มีฐานะทางสังคมเป็นที่นับหน้าถือตา พ่อของเธอเป็นข้าราชการระดับสูงที่ต้องทำงานในต่างประเทศเสมอ อรพิมจึงใช้ชีวิตช่วงวัยเด็กอยู่ที่ต่างประเทศเป็นส่วนใหญ่ อรพิมเป็นหญิงสาวที่มีจิตใจดี มักจะตามใจคนอื่น ไม่ค่อยขัดใจใครโดยเฉพาะพ่อแม่ เช่น ด้านการศึกษาเธอศึกษาสาขาที่พ่อแม่ต้องการ ดังที่ว่า

พัทธ์คงจะนุก่อนแคะอีกตามเคย ว่าฉันนั่นทำตัวเหมือนไม้เลื้อยสุดที่ใครจะจับไปพาดพันไว้ที่ไหน ... ก็ฉันจะขัดขึ้นไปทำไมเล่าในเมื่อฉันรู้อยู่แก่ใจว่าทุกคนทำด้วยความปรารถนาดีและฉันก็มีความสุขที่ได้เป็นลูกที่ดี เป็นคนที่ทำความสบายใจให้ใคร ๆ ... เรื่องแบบนี้ 'ไม้ใหญ่' ที่ต้องการจะสูงจนเสียดฟ้าไม่เข้าใจหรอก ... จริงไหม ? (ได้ร่วมไม้เลื้อย : 35)

อรพิมมีเพื่อนรักเมื่อครั้งอยู่เมืองไทย คือพัทธ์ อรพิมมักจะเขียนจดหมายเล่าทุกข์สุขของตนเองให้พัทธ์ฟังอยู่เสมอ เหตุการณ์ตอนนี้เป็นตอนที่อรพิมเล่าให้พัทธ์ฟังว่าตนเองจะศึกษาต่อในสาขาวิชาที่พ่อแม่ต้องการให้เรียน โดยเป็นวิชาที่เกี่ยวกับดนตรี ศิลปะ การขี่ม้า เต้นรำ ซึ่งอรพิมคิดว่าเป็นวิชาที่ไม่น่าจะใช่ประกอบอาชีพได้จริง แต่เธอก็เรียนโดยไม่ขัดขืนเพราะต้องการตามใจพ่อแม่ อรพิมตระหนักดีว่าตนเองไม่สามารถมีชีวิตที่อิสระดังที่ว่า "พัทธ์ขาดโอกาส แต่พัทธ์ก็ยังโชคดีที่มีทั้งหัวใจและความคิดอิสระ...ฉันซึ่งมีโอกาสเต็มกระเป๋าจริง ๆ อย่างที่พัทธ์ว่า แต่หัวใจและความคิดของฉันไม่ใช่ของตัวเอง..." (ได้ร่วมไม้เลื้อย : 86)

เมื่อถึงวัยที่ต้องมีครอบครัว พ่อแม่อรพิมจัดการให้เธอแต่งงานกับศิรินทร์ ชายหนุ่มที่มีฐานะและชาติตระกูลที่เหมาะสมกัน อรพิมไม่ได้รักเขาแต่ก็ยินดีแต่งงานตามที่ผู้ใหญ่จัดการให้ เธอมีชีวิตที่เรียบง่ายและมีความสุขดีโดยใช้ชีวิตตามที่มีผู้ควบคุมเสมอมา หลังแต่งงานศิรินทร์ยังคงเป็นสามีที่ดีจนกระทั่งเขาได้พบกับเจนจาร์อดีตคู่รักของเขา เขาจึงนอกใจอรพิมไปหาคู่รักเก่า อรพิมทนไม่ได้จึงขอหย่า หลังแต่งงานแม้ว่าจะถูกหักหลังจากสามีอรพิมก็ยังคงอภัยให้เสมอ ดังที่ว่า

" ... คนทุกคน ใจทุกใจ ที่ผ่านเข้ามาในชีวิตล้วนมีค่า ... พิมคิดอย่างนี้จริงๆ หรือ คิดทั้ง ๆ ที่เพิ่งถูกคน ... ผมหมายถึงสามีและเพื่อนทรยศหักหลัง"

"ใช่พัทธ์" อรพิมรับคำอย่างมั่นคง

"พวกเขาสำคัญ และมีค่ากับฉัน พวกเขาคือผู้คนที่ผ่านเข้ามาในชีวิต เพิ่มค่าให้กับความคิดและจิตใจของฉัน สร้างประสบการณ์และเปิดโลกให้ฉัน แม้ว่าพวกเขาจะไม่รู้ตัว"

(ได้ร่วมไม้เลื้อย : 417)

อรพิมมองว่าการที่ศิขรินและเจนจารีทรยศเธอ นั้น ทำให้เธอมีประสบการณ์ใหม่ ๆ การผ่านสิ่งเลวร้ายครั้งนี้เป็นประสบการณ์ที่มีค่าในชีวิตของเธอ เธอจึงไม่ได้นึกโกรธหรือเกลียดชังพวกเขา

หลังจากการหย่าอรพิมตั้งครรภักกับศิขริน พัทธ์จึงรับเป็นพ่อของเด็กให้ อรพิมทราบว่าเป็นโรคมะเร็งแต่เธอไม่ยอมเข้ารับการรักษา จนกว่าจะคลอດถูกเสียก่อน อรพิมปิดเรื่องป่วยไว้เป็นความลับ เพราะเธอไม่ต้องการให้ใครต้องเป็นทุกข์เพราะเรื่องของเธอ จนกระทั่งพัทธ์ทราบความจริง เขานับถือน้ำใจของอรพิมอย่างยิ่งดังที่ว่า

แท้ที่จริงแล้ว คนที่ดูเหมือนอ่อนแอเปราะบาง กลับกลายเป็นคนที่เข้มแข็งที่สุด...แข็งแกร่งที่จะสามารถปฏิเสธความต้องการของตนเอง เพื่อความสุขความสงบในชีวิตของผู้อื่นได้...เธอเสียสละและเผื่อแผ่ปกป้องคนที่เข้มแข็งกว่าอยู่เงียบ ๆ

เขาทำได้เพียงแค่นั่งคอยและหวังรักเพื่อตนเอง ขณะที่เธอสามารถทำได้ในสิ่งที่ยิ่งใหญ่กว่า นั่นคือการถักเถาเพื่อให้ร่มเงาที่ร่มครึ้มและเยือกเย็น... (ได้ร่มไม้เลื้อย : 476)

จะเห็นว่าแม้ว่าอรพิมจะดูอ่อนแอและตามใจผู้อื่นอยู่เสมอ แต่เธอก็มีความเข้มแข็งอยู่ในตัวเอง เธอยอมที่จะปิดบังเรื่องอาการป่วยของตนเองเพื่อให้คนอื่นสบายใจ พัทธ์เปรียบเธอเป็นไม้เลื้อยที่ดูเหมือนไม่สามารถยืนหยัดได้ด้วยตนเอง แต่ที่จริงแล้วไม้เลื้อยนี้ยอมเสียสละตนเองเพื่อให้ร่มเงาแก่ต้นไม้อื่น เธอจึงเป็นผู้หญิงที่ดูอ่อนแอแค่เพียงภายนอก แต่ความจริงแล้วเธอเป็นผู้หญิงเข้มแข็งและกล้าหาญ

ดวงลดาในเรื่องดอกไม้ในป่าหนาว

ดวงลดาเป็นหญิงสาวที่มีพ่อแม่วางแผนทางการดำเนินชีวิตอย่างเข้มงวดและเต็มไปด้วยระเบียบวินัยให้กับเธอเกือบทุกเรื่อง พ่อแม่ของดวงลดาวางมาตรฐานชีวิตของดวงลดาไว้สูง ดวงลดาสอบเทียบเข้าศึกษาต่อด้านภาษาศาสตร์ในจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยตั้งแต่ยังเรียนอยู่ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 และสำเร็จการศึกษาระดับปริญญาตรีด้วยผลการเรียนเกียรตินิยมอันดับ 1 ต่อจากนั้นก็เข้าศึกษาระดับปริญญาโทจากมหาวิทยาลัยเดียวกันและสำเร็จการศึกษาในเวลาอันรวดเร็ว ต่อมาดวงลดาเข้าทำงานเป็นอาจารย์มหาวิทยาลัยเอกชนในต่างจังหวัด

เนื่องจากดวงลดาถูกอบรมอย่างเข้มงวด เธอจึงมีนิสัยเคร่งขรึม ชอบความสมบูรณ์แบบ และมักจะตำหนิคนที่เธอไม่พอใจ ดังที่ว่า

หญิงสาวคงไม่รู้ตัว... อันที่จริงแล้ว... แทบจะไม่มีผู้ใดเลยที่เธอไม่เคยตำหนิ...ไม่ว่าจะเป็น
รุ่นพี่ รุ่นน้อง หรือเพื่อน ๆ

ทุกคนดูเหลวไหล ล่องลอย ไร้สาระ ขาดระเบียบและความมุ่งมั่นจริงจังกับชีวิตเช่นที่เธอ
ได้รับการอบรมให้เป็น ขาดขั้นตอนการคิดวิเคราะห์ด้วยเหตุผลในทุกเรื่องทุกขั้นตอนอย่าง
เธอถูกฝึกฝนให้ทำ (ดอกไม้ในป่าหนาว : 35)

สิ่งที่ดวงลดาคิดและกระทำล้วนเกิดจากการครอบงำของพ่อแม่ทั้งสิ้น เนื่องจากพ่อแม่
ของเธอสอนให้เธอเป็นคนไว้ตัว และปลูกฝังความคิดที่ว่าคนที่ทำตัวอิสระ ไม่มีระเบียบแบบแผน
และมีระดับการศึกษาไม่สูงนั้นเป็นคนที่ใช้ไม่ได้ ทำให้ดวงลดาตั้งมาตรฐานของคนที่จะคบหาไว้สูง
และมักจะตำหนิผู้อื่นเสมอ

ถึงแม้ว่าดวงลดาจะพยายามปฏิบัติตัวให้อยู่ในกรอบที่พ่อแม่วางไว้ตลอด ตั้งแต่การ
เรียน การทำงานจนถึงแนวคิดการมองโลกในทุกเรื่อง แต่ภายในใจเธอปรารถนาจะมีชีวิตที่อิสระ
อยู่เสมอ ต่อมาเธอได้รู้จักกับโชคและศิลาผู้ซึ่งทำให้เธอรู้จักการดำเนินชีวิตแบบใหม่ที่ยืดหยุ่น
มองโลกในแง่ดี และรู้จักปล่อยวาง เมื่อเธอได้ทราบความจริงว่าเธอไม่ใช่ลูกของพ่อแม่ที่เลี้ยงดูเธอ
มา แต่เป็นลูกสาวของเพชรช่วงและโชค เธอจึงเปลี่ยนแนวคิดในการใช้ชีวิต

จะเห็นว่าดวงลดาเป็นตัวละครหญิงที่มีพัฒนาการ กล่าวคือ จากเป็นคนเคร่งขรึม มี
ระเบียบวินัยสูง มองว่าคนอื่นอยู่ต่ำกว่ามาตรฐาน และตนเองต้องดีที่สุด ดวงลดาได้เปลี่ยนแปลง
แนวคิดเนื่องจากค้นพบสิ่งที่ตนเองปรารถนาอย่างแท้จริง คือการมองโลกในแง่ดี เรียบง่าย
ยืดหยุ่นขึ้นโดยที่ไม่จำเป็นต้องทำทุกอย่างให้ดีที่สุด และทำให้เธอมีความสุขขึ้นด้วย

อารตีในเรื่องกิ่งไผ่ใบรัก

อารตีเป็นหญิงสาวสมัยใหม่ เธอมีบุคลิกที่โดดเด่นอย่างผู้หญิงในยุคปัจจุบัน ดังที่ว่า

ผู้หญิงร่างสูงโปร่งระหง ดูดีอย่างน่าแปลกใจในทางเก่งตัดด้วยผ้าเนื้อหนาหนัก เสื้อสีครีม
แขนงุดอดหัวไหล่กลมมนขาวผ่อง มีสูทตัดด้วยผ้าชนิดเดียวกับกางเกงถืออยู่ในมือ ดูเหมือน
เป็นชุดเครื่องแบบของสถาบันการเงินหรือบริษัทที่โหนสักแห่ง (กิ่งไผ่ใบรัก : 14)

จะเห็นว่าอารตีเป็นหญิงสาวที่มีรูปร่างดี และแต่งกายอย่างผู้หญิงทำงานได้อย่างน่าดู
อารตีเป็นบุตรสาวที่เกิดมาในครอบครัวคนจีน แม่ของเธอจึงส่งเธอมาอาศัยอยู่กับเพื่อนสนิทให้
เลี้ยงดูตั้งแต่ยังเล็กจนกระทั่งอยู่ในวัยทำงาน อารตีจึงมีปมในใจว่าแม่ไม่รักเธอ เพราะเลือกส่งเธอที่
เป็นลูกผู้หญิงให้ออกมาจากร้าน ในขณะที่ลูกชายยังได้อยู่กับพ่อแม่ทุกคน

ต่อมาเมื่ออารตีทราบว่าแม่จะให้เธอแต่งงานกับสรรค์ลูกของเพื่อนที่ทำธุรกิจร่วมกับครอบครัว เนื่องจากเธอเป็นหญิงสาวรุ่นใหม่จึงไม่เห็นด้วยกับความคิดจะคลุมถุงชนของแม่ และเธอยังมีปมเรื่องที่ไม่แม่รักเธอจึงต่อต้านการแต่งงานครั้งนี้อย่างหนัก แม่ของเธอจึงวางแผนให้เธอและสรรค์ได้ไปเที่ยวเมืองจีนด้วยกัน

ขณะที่ไปเที่ยวเมืองจีนแม้เธอจะไม่ชอบสรรค์และไม่ต้องการให้เขาช่วยเหลือ แต่เพราะเห็นแก่ความลำบากของแม่เธอก็ยอมให้สรรค์ช่วยเหลือทุกครั้ง เมื่อได้ร่วมทุกข์ร่วมสุขกันขณะที่อยู่ในเมืองจีนทำให้อารตีเห็นความดีของสรรค์และยอมเปลี่ยนทัศนคติต่อต้านการคลุมถุงชน มายอมแต่งงานกับสรรค์ในที่สุด

นอกจากนี้อารตียังเป็นคนที่มีจิตใจดี เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ ดังที่ว่า

...เพิ่งพินิจดูใบหน้าเรียว ผิวผ่องและบางใส นอกจากรูปโฉมอันแจ่มจ้าสะดุดตาเมื่อแรกพบ...สะดุดตาและค้างอยู่ในใจทั้ง ๆ ที่ได้เห็นเพียงแวบเดียวแล้ว...นี่ต่างหากที่ทำให้จิตของเธอเฝ้าจดจ่อผูกพันเพิ่มมากขึ้นทุกวินาทีที่อยู่ติดใกล้

ความมีชีวิตชีวา กล้าหาญ ชื่อตรง น้ำใจโอบเอื้ออันแสนบริสุทธิ์ ความใจร้อนวู่วาม ที่แท้ก็เป็นเพียงอีกด้านหนึ่งของความอ่อนไหวและเชื่อมั่นของเธอ (กิ่งไผ่ใบรัก : 338 – 339)

จากข้อความข้างต้นทำให้เห็นว่าเหตุที่สรรค์รักอารตีมิใช่เพียงเพราะความสวยของเธอเท่านั้น แต่เป็นเพราะความกล้าหาญ มีน้ำใจ เอื้อเฟื้อของเธอที่ยกเลื้อสเวตเตอร์และต่างหูเพชรให้แก่อาซ้อเพื่อตอบแทนที่อาซ้อดูแลเธอเป็นอย่างดีระหว่างที่เธออยู่ในเมืองจีน ทำให้อารตีชื่นชมเธอเป็นการมองเห็นอีกมุมหนึ่งของเธอนอกจากความดีอื่นที่สรรค์เคยเห็นมา

ส่วนเรื่องความคิดที่ว่าแม่ไม่รักนั้น ด้วยความเป็นคนมีเหตุผลทำให้เธอเปลี่ยนทัศนะดังที่ว่า "พวกพี่ชายนะไม่เคยเห็นดีเป็นเด็กผู้หญิง แต่พวกคนงานกับพวกเพื่อน ๆ เขาที่คบหาอยู่ผลัดเปลี่ยนเวียนหน้าแทบไม่ซ้ำมากินมานอนที่บ้านนะสิคะ...อามาติดถูก เลือกววิธีที่ถูกและรอบคอบมากที่สุดแล้วล่ะคะ" (กิ่งไผ่ใบรัก: 44) เมื่อเธอคิดวิเคราะห์ด้วยเหตุผลทำให้เธอทราบว่าสิ่งที่แม่ของเธอทำนั้นถูกต้องเหมาะสมแล้ว ทำให้ปมเรื่องแม่ไม่รักนั้นค่อยคลายลง แสดงให้เห็นว่าแม่เธอค่อนข้างจะเอาแต่ใจตนเอง ดีใจในบางครั้งแต่หากมีเหตุผลที่ดีเธอก็ยอมรับเหตุผลนั้นได้เสมอ

จะเห็นว่าอารตีเป็นตัวละครที่มีพัฒนาการทางความคิดจากผู้หญิงที่ดีใจในเอาแต่ใจเป็นผู้หญิงที่มีเหตุผลมากขึ้น เธอเคยไม่พอใจแม่ที่ยกเธอให้คนอื่นเลี้ยงดูแต่ปัจจุบันเธอเข้าใจการกระทำของแม่ว่าเหมาะสมแล้ว เธอยอมแต่งงานกับผู้ชายที่เธอไม่รู้จัก เพราะเมื่อเรียนรู้นิสัยแล้ว

เห็นว่าผู้ชายคนนั้นเป็นคนดี การเดินทางครั้งนี้ทำให้อาร์ตีเป็นคนมีเหตุผลและเข้าใจความคิดของผู้ใหญ่มากขึ้นด้วย

พิมลพัทธ์ในเรื่องเรือนศิรา

พิมลพัทธ์เป็นบุตรสาวของพัทธ์นักธุรกิจที่ร่ำรวยมาก เธอมิได้เป็นบุตรสาวที่แท้จริงของพัทธ์ แต่พัทธ์ก็เลี้ยงดูเธอเสมือนลูกที่แท้จริง โดยที่ไม่มีใครทราบว่าเป็นลูกของพัทธ์ นอกจากคนที่สนิทกันเท่านั้น พิมลพัทธ์เป็นบุตรสาวที่มีความมั่นใจในตัวเองสูง เพราะได้รับการเลี้ยงดูอย่างตามใจจากพัทธ์ ดั่งข้อความตอนที่อรินคนรักของเธอเล่าให้ศิขรินพ่อที่แท้จริงของเธอฟังว่า

“กับเพื่อนกับคนที่เธอรัก...พิมลใจกว้าง ว่าง่ายมาก เป็นคนมีอารมณ์ขัน เธอล้ำ และมั่นใจในความคิดของตัวเองมาก” ...จากลักษณะนิสัยของเธอทำให้เรารู้ว่าคุณพัทธ์เลี้ยงดูเธออย่างดีที่สุด เท่าที่เข่า ป้ำใจ คุณหญิงวลัยและทุก ๆ คนในครอบครัวจะเลี้ยงดูได้ทีเดียว...เธอเติบโตขึ้นมาด้วยความรู้สึกที่ตัวเองเป็นเจ้าของจักรวาล” ถ้อยคำบอกเล่าของชายหนุ่มกลัวหัวเราะก๊ิง ขบขันกึ่งระอาใจ (เรือนศิรา : 127)

จะเห็นว่าพิมลพัทธ์ได้รับการเลี้ยงดูอย่างตามใจ เธอได้ทุกอย่างตามที่ต้องการเพราะทุกคนในครอบครัวต่างก็เอาอกเอาใจเธอ ทำให้เธอค่อนข้างเอาแต่ใจตนเอง และมีความมั่นใจในตัวเองสูง

พิมลพัทธ์โกรธแค้นพ่อที่แท้จริงมาก ที่ทอดทิ้งแม่และเธอไปมีผู้หญิงอื่น เธอไม่ยอมให้อภัยเขาแม้จะทราบว่าเขาพยายามชดเชยให้เธอด้วยการยกเรือนศิราให้เป็นมรดกแก่เธอก็ตาม หลังจากที่พิมลพัทธ์ทราบว่าศิขรินเสียชีวิตและเธอได้เป็นผู้จัดการมรดกร่วมกับอริน เธอก็ตัดสินใจพักการเรียนไว้และเดินทางกลับมาเมืองไทยโดยที่ไม่ได้บอกพัทธ์ก่อนแต่อย่างใด

ขณะที่พิมลพัทธ์ได้มาอยู่ที่บ้านของศิขรินเพื่อดูแลจาร์วีร์น้องสาวต่างแม่ของเธอทำให้เธอได้ประสบเหตุการณ์ต่าง ๆ ที่ไม่คาดคิดมากมาย จนทำให้เธอเข้าใจผิดว่าอรินคนรักของเธอซึ่งเป็นลูกชายของภรรยาใหม่ของเธอ คิดฆ่าเธอเพื่อแย่งมรดก เธอจึงโกรธแค้นและไม่ยอมให้อภัย แม้ว่าเขาจะพยายามอธิบายเหตุผลใด ๆ ก็ตาม ในที่สุดเมื่อเธอทราบความจริงว่าศานิตน้ำชายของเธอต่างหากที่เป็นคนจะฆ่าเธอ เธอจึงได้เรียนรู้ถึงการให้อภัยดังที่ว่า

...ฉันให้อภัยเขาแล้ว ให้อภัยคุณรินมานานหนักหนา...ให้...ก่อนที่ตนเองจะรู้ว่าให้...ให้
เมื่อได้พบเห็นสภาพหน้าเวทนาของจารวีร์ ให้เมื่อได้รับรู้ด้วยใจว่าเขามีได้เคยสัมผัสเธอและ
แม่เลย ให้เมื่อพบว่าเขาจัดสรรทุกสิ่งทุกอย่างอย่างถูกต้องยุติธรรม และให้เมื่อเกิดความเข้าใจ
อย่างลึกซึ้งว่าเขาเองก็ดิ้นรนหนีไม่พ้นไปจากรอบกำหนดแห่งชะตากรรม
ที่ว่าการให้อภัยของเธอก็สายเกินไป (เรือนศิรา : 700)

พิมลพัทธ์ทราบดีว่าคงจะสายไปเสียแล้วที่จะให้ศิรินทราบว่าเขาให้อภัยเขาที่ทอดทิ้ง
เธอในวัยเด็ก เพราะเขาเสียชีวิตไปแล้ว พิมลพัทธ์จึงนำแนวคิดเรื่องการให้อภัยมาใช้กับอรินและ
ศานิตคือยอมยกโทษให้ทั้งสองคนที่หลอกลวงเธอ

จะเห็นว่าถึงแม้พิมลพัทธ์เป็นหญิงสาวที่มีเอาแต่ใจตนเอง ตื้อรั้น ไม่รู้จักการให้อภัย
ผู้อื่น เนื่องจากปัญหาครอบครัว ทำให้เธอเป็นคนเช่นนั้น แต่เธอก็เรียนรู้ที่จะปรับเปลี่ยนนิสัยตนเอง
ให้รู้จักให้อภัยผู้ที่ผิดพลาดไป เมื่อเธอรู้จักให้อภัยใจของเธอจึงสงบและทำให้เธอได้พบความสุขใน
ชีวิตในที่สุด

วิรงรองในเรื่องทางสายธาร

วิรงรองเป็นหญิงสาวในวัยประมาณ 20 ปีต้น ๆ เพิ่งสำเร็จการศึกษาและทำงานได้
ประมาณ 2 – 3 ปี วิรงรองเป็นหญิงสาวหน้าตาธรรมดาตามที่ว่า “ลูกนั่งวิมล...ไม่เห็นสวยสักนิด
หน้ากลม ๆ แบน ๆ แบบคนเหนือ เหมือนแม่มัน...ดีแต่ขาว...ไม่มีอะไรสู้ขอได้เลยนะ” (ทางสายธาร
: 20) วิรงรองเป็นลูกสาวของภรรยาคนสุดท้ายของเจ้าสัวกำจร เธอจึงอยู่ในฐานะลูกสาวภรรยา
น้อย จึงไม่ได้รับการยกย่องมากนัก แต่เธอก็ไม่เคยคิดว่าเป็นปมด้อยดังที่ว่า

แม่ไม่เคยมีปมด้อย ไม่เคยมีความคิดไขว่คว้าทะเลาะทะเลาะให้มากกว่าจุดที่เป็นอยู่
วิรงรองจึงพลอยพอใจและมีความสุขกับสภาพที่เป็นอยู่ไปด้วย ความรักความเมตตาจากทุก
คน กิ่งน้องกิ่งเด็กในบ้านเป็นสิ่งที่เธอยินยอมอ่อนน้อมรับอย่างเต็มอกเต็มใจ (ทางสายธาร : 17)

จะเห็นว่าแม้วิรงรองจะได้รับการยอมรับจากคนในครอบครัวเชษฐิสราชัยในฐานะกิ่ง
น้องกิ่งเด็กในบ้าน แต่เธอก็ยอมรับความเมตตานี้ด้วยความเต็มใจ ด้วยการเลี้ยงดูอย่างไม่มีปม
ด้อยนี้ทำให้วิรงรองเป็นคนร่าเริงและมองโลกในแง่ดีอย่างยิ่ง

วิรงรองสำเร็จการศึกษาปริญญาตรีจากคณะวิศวกรรมศาสตร์ ต่อมาเธอเข้าทำงานใน
ตำแหน่งวิศวกรของบริษัทที่มีเครือข่ายในต่างประเทศ และได้รับผิดชอบหน้าที่ที่มีความสำคัญมาก

คือ เป็นผู้ประสานงานของบริษัท เธอได้รับความไว้วางใจให้ทำงานที่สำคัญ เช่น ต้อนรับรัฐมนตรีที่มาศึกษาดูงานของบริษัทสาขาในประเทศอังกฤษ เป็นต้น

ต่อมาวิรงรองได้รู้จักกับนุสรที่ปรึกษารัฐมนตรีคมนาคม นุสรเป็นคนรักของลออองค์ พี่สาวต่างแม่ของเธอ วิรงรองหลงรักนุสรแต่เธอก็มิได้แสดงออกเพราะทราบว่าไม่สมควร วิรงรองได้ใกล้ชิดนุสรมากขึ้นเพื่อช่วยดูแลความวาระวิชลูกสาวของลออองค์ที่แม่ต้องทำงานจึงไม่มีเวลาดูแลความดีของวิรงรองเมื่อเปรียบเทียบกับลออองค์แล้วทำให้นุสรตัดสินใจเลือกวิรงรอง ทำให้ลออองค์โกรธวิรงรองมาก เธอจึงตัดสินใจมาพูดกับวิรงรองให้เลิกยุ่งเกี่ยวกับนุสร ปฏิกริยาของวิรงรองคือ

...เมื่อครู่นี้ เธอได้ให้ลออองค์หรือเปลาณะ หรือผลจากมางาย ๆ อย่างไรมารายท? ...
เธอคงไม่ลืมหรือและคงสามารถควบคุมตนเองได้ดีพอควร วิรงรองเห็นภาพตนเองโสภา
ปราศรัยอย่างสุภาพ น้อมรับคำแนะนำ และขอบพระคุณ ก่อนโน้มตัวลงทำความเคารพแล้ว
เดินจากมา (ทางสายธาร : 347)

จะเห็นว่าแม้วิรงรองจะเสียใจมากแต่เธอก็สามารถควบคุมตนเองได้เป็นอย่างดี จนไม่ลืมที่จะไหว้และขอบคุณที่ลออองค์แนะนำให้เธอไปจากนุสรแม้ว่าลออองค์จะใช้ถ้อยคำที่รุนแรงก็ดังถูกเธอก็ตาม หลังจากเหตุการณ์นี้ทำวิรงรองเป็นผู้ใหญ่มากขึ้นดังที่ว่า

เหมือนเป็นคนใหม่...เหมือน 'เปลือก' ซึ่งเคยปกป้อง ห่อหุ้มปริแตก เมื่อแรกได้เห็นโลก
กว้าง ลูกนกตัวเล็ก ๆ อย่างเธอก็ตกใจจนขวัญหนี หากบัดนี้เมื่อรู้จักกับความรู้สึกและสภาพ
ความเป็นไปอันเปลี่ยนแปลง เธอก็เริ่มยอมรับ เริ่มคุ้นเคย
...ทั้งยังรู้ด้วยว่า เมื่อเวลาอันเหมาะสมมาถึง เธอก็ต้อง 'บิน' ได้เช่นเดียวกับลูกนกที่เติบโต
ตัวอื่น ๆ เช่นกัน (ทางสายธาร : 349)

เนื่องจากวิรงรองเติบโตขึ้นมาโดยมีกมลასน์พี่สาวคนโตคอยดูแล แม้แต่ตอนที่เธอไปทำงานที่ประเทศอังกฤษกมลასน์ก็ยังซื้อบ้านและตามไปอยู่ด้วย ทำวิรงรองรู้สึกว่ามีผู้คุ้มครองอยู่ตลอดเวลา แต่เมื่อเธอไปเจอกับเหตุการณ์ครั้งนี้ทำให้เธอเรียนรู้ว่าเธอควรจะสามารถอยู่ได้ด้วยตนเอง เธอจึงตัดสินใจไปศึกษาต่อปริญญาโทที่สหรัฐอเมริกาโดยที่ไม่ยอมให้แม่ของเธอและกมลასน์ตามไปดูแลเช่นเคย โดยที่กมลასน์ก็เข้าใจเจตนาของเธอเป็นอย่างดีดังที่ว่า

...เป็นการเลือกจาก เลือกปลีกตัวไปเพื่อเดินบนเส้นทางที่เหมาะสมกับชีวิตและวิญญาณ
ของตนเอง...ดูเหมือนการตัดสินใจครั้งนี้คือการบอกกล่าวเป็นนัย วิรงรองเลือกเดินบน

เส้นทางที่รุ่มร้อนฉ่ำเย็นเช่นสายน้ำ...สาวน้อยคนที่เธออบรมและเลี้ยงดูมากับมือคนนี้จะไม่มีวัน
โดโลงไปต่อสูบนเส้นทางที่ไม่คู่ควร ไม่ว่าจะไม่มีใครวางรางวัลชนิดไหนรอไว้ที่ปลายทางก็ตาม...
(ทางสายธาร : 354)

จะเห็นว่าวิรงรองเป็นหญิงสาวที่เลือกความดีงามและศักดิ์ศรีมากกว่าความรัก แม้ว่า
เธอจะรักนุสรมากเพียงใด เธอก็ไม่อาจยอมทำผิดด้วยการแย่งชิงจากล่อของค์พี่สาวแท้ ๆ ของเธอ
วิรงรองจึงเป็นผู้หญิงเข้มแข็งที่สามารถตัดใจจากผู้ชายที่เธอรักได้ นับว่าเป็นผู้หญิงที่ดีและ
น่ายกย่อง

ปารีณาในเรื่องใต้เงาตะวัน

ปารีณาเป็นหญิงสาวที่สวยงามอ่อนหวาน ดังที่ผู้เขียนบรรยายไว้ ดังนี้

ความงามอ่อนหวานสดใสของหญิงสาววัยต้น เต็มด้วยดวงหน้าเรียว ริมฝีปากอím รูปทรง
บอบบางกลมกลิ้งในเสื้อถักสีฟ้าใสกับกระโปรงลายดอกไม้ยาวเกือบบรอมเท่าสีเดียวกัน และ
การปรากฏกายเพียงลำพังของเธอ ทำให้หลายคนมองอย่างติดใจ...

...บางคนในจำนวนนั้นก็อาจเสี่ยงเข้าผูกมิตร หากจะไม่มีริ้วรอยของอะไรบางอย่างในสี
หน้าซึ่งบ่งบอกถึงมาตรฐานอันสูง รวมทั้งวิธีการยื่นเชิดศีรษะอย่างมั่นใจก็ประกาศความถือตัว
เจือปนอยู่ในลักษณะภายนอกอันอ่อนโยนละมุนละไมนั้น (ใต้เงาตะวัน : 5)

จะเห็นว่าปารีณาเป็นหญิงสาวที่อ่อนหวานและอ่อนโยนโดยดูจากการแต่งกายของเธอ
แต่ก็เป็นคนถือตัวด้วย ถือว่าเป็นหญิงสาวที่มีหลายบุคลิกในตัวเอง ทั้งเรียบร้อย และถือรั้นอยู่ใน
ตัว

ปารีณาเป็นหญิงสาวที่มีกิริยาวาจางงดงามเรียบร้อยสมเป็นกุลสตรี เธอได้รับการ
ยอมรับจากคนรอบข้างว่าเป็นหญิงสาวที่สมบูรณ์แบบทั้งรูปลักษณ์และคุณสมบัติด้านอื่น ๆ เธอ
สำเร็จการศึกษาปริญญาโทสาขาบริหารธุรกิจ หลังจากนั้นเข้าทำงานในบริษัทเดียวกันกับชายพ่อ
ของเธอในตำแหน่งพนักงานฝึกหัด และในอนาคตเธอวางแผนไว้ว่าจะทำงานในสายงานบริหาร
เหมือนดังที่พ่อทำ นับว่าเป็นหญิงสาวที่เพียบพร้อมทั้งความสวยและหน้าที่การงานที่
เจริญก้าวหน้า

ถึงแม้ว่าปารีณาจะเป็นคนเรียบร้อยอ่อนหวานเมื่ออยู่ต่อหน้าชายและคนอื่น ๆ แต่ที่
จริงแล้วเธอก็ยังคงมีความเป็นปุถุชนที่รู้จักรัก โลภ โกรธ หลงเหมือนดังคนทั่วไปดังเหตุการณ์ตอน
ที่ภรณ์ลูกชายคนเล็กเจ้าของบริษัทที่เธอทำงานอยู่ยั่วโมโหเธอดังนี้

ดวงตาดำคมเป็นประกายจัดจ้องมองอย่างค้นหา ปารีณาคิดว่าตนเองเก็บความคิดทุกสิ่งทุกอย่างไว้ได้อย่างแนบเนียนเบื้องหลังดวงหน้าอ่อนหวานสดใสเสมอ หากครั้งนี้ก็เช่นกับหลายครั้งหลายคราที่ต้องเผชิญหน้ากับเขา...หญิงสาวรู้สึกว่าการนี้ทันเธอเสมอ !

...รู้ว่า ความต้องการเป็นคนดีไร้ที่ติ ความหัวอ่อนเชื่อฟังยินดียิ่งหน้าไปในทิศทางที่ผู้เป็นพ่อขีดกำหนดไว้ บังคับให้ปารีณาต้องทำดังนี้...ทำ ทั้ง ๆ ที่เขาคือคนที่เธอไม่ต้องการเกี่ยวข้อง หลีกเลี่ยงการพบปะใกล้ชิดตลอดมา (ได้เงาตะวัน : 9)

ข้อความข้างต้นแสดงให้เห็นว่าการที่ปารีณาไม่โกรธกรณนั้นไม่ใช่เพราะเธอทำใจให้สงบได้อย่างแท้จริง แต่เป็นเพราะถูกฝึกฝนให้ต้องเป็นคนดี หัวอ่อน เชื่อฟังคนอื่นจากพ่อของเธอ ปารีณาจึงเป็นคนเรียบร้อย อ่อนโยน ว่าง่ายอยู่เสมอ ทั้งที่พื้นฐานจิตใจเธอไม่ได้เป็นเช่นนั้น

เมื่อฉายเสียชีวิตพร้อมกับถูกกล่าวหาว่าฆ่าตัวตายเพราะโกงเงินบริษัท ปารีณา ก็เปลี่ยนแปลงไปเป็นคนเข้มแข็งขึ้นและไม่ยอมใครง่าย ๆ เธอจึงตัดสินใจค้นหาความจริงว่าพ่อของเธอเสียชีวิตเพราะเหตุใด ปารีณาเดินทางไปเยอรมันซึ่งเป็นประเทศที่พ่อของเธอเดินทางไปทำงานก่อนจะเสียชีวิต ในที่สุดเธอก็ทราบว่าพ่อของเธอไม่ได้โกงเงินบริษัทดังที่เธอคิดไว้ แต่ความจริงอีกประการหนึ่งที่เธอได้ทราบก็ทำให้เธอผิดหวัง คือเธอได้ทราบว่าพ่อของเธอเคยแอบเป็นชู้กับภรรยาของเพื่อน จนกระทั่งมีลูกสาวด้วยกัน 1 คน เธอรู้สึกงุนงงและเสียใจมาก ดังที่ว่า

ฉายซุกซ่อนชีวิตส่วนหนึ่งของเขาไว้ที่นี่ ชีวิตที่แปรเปลี่ยนด้วยบาปผิด มัวเมาด้วยความหลงใหลและความรักที่ผิดทำนองคลองธรรม ... พ่อทำได้อย่างไรหนอ? สามารถตีหน้าชื้อ บริสุทธิใสและวิกตอเรีย อเล็กซานเดอร์ พร้อม ๆ กับที่สามารถทรยศหลอกลวงเธอและแม่ไปได้พร้อม ๆ กัน

... เป็นพ่อผู้แสนดีของฉันจริง ๆ ละหรือที่สามารถทำได้ถึงเช่นนี้? คุณพระ ! ฉันช่างเข้าใจตลอดมาว่าฉันรู้จักทุกส่วนทุกส่วนทุกซอกทุกมุมในชีวิตของท่าน ... เราทั้งคู่คือ 'หนึ่งในชีวิต' ของกันและกัน ... (ได้เงาตะวัน : 649)

หลังจากปารีณาทราบว่าพ่อของเธอไม่ได้มีแต่ความดีงามทุกอย่างดังที่เธอคิด เธอจึงตระหนักว่าที่จริงแล้วมนุษย์นั้นมีทั้งข้อดีและข้อเสีย ไม่มีใครสามารถเป็นคนดีได้ทั้งหมด ดังที่ว่า

นอกจากคำถามที่เธอยังหาคำตอบไม่ได้นี้แล้ว ก็ยังมีความจริงอีกอย่างหนึ่งที่เธอได้ค้นพบเช่นกัน...การเรียกร้องครั้งนี้ไม่มีวันพาพ่อผู้แสนดีของเธอกลับคืนมาได้...ไม่ว่าจะเป็นการทวงชีวิตของท่านคืนมา หรือการหวนกลับสู่สภาพเดิมของท่านที่เธอเคยมี

...หญิงสาวได้ค้นพบเสียแล้วว่า พ่อของเธอเป็นเพียงป่กษณคนหนึ่ง มีความผิดมีความถูก มีแสงสว่างและเงามืด ! ...และท่านไม่ใช่ดวงตะวันที่เจิดจ้าไร้มลทิน ไม่มีวันดับสูญ ที่แท้ท่านก็เป็นเพียงมนุษย์คนหนึ่งเท่านั้น...

น่าแปลกที่ปารีณายอมรับความจริงนี้ได้อย่างสงบ เธอเปิดกว้างและผ่อนคลายมากขึ้น... เป็นความเปลี่ยนแปลงที่เกิดภายใต้เงามืดของแสงตะวันซึ่งเคยส่องฉายในใจอยู่เสมอ

(ใต้เงาตะวัน : 717)

จากความจริงข้อนี้ทำให้เธอยอมรับและเปิดใจให้กว้างขึ้นว่าถึงแม้เธอจะเรียกร้องอะไร พ่อของเธอก็คงไม่พินขึ้นมา เธอยอมให้อภัยกานต์ลูกชายเจ้าของบริษัทพี่ชายของภรรยาที่วางยาพิษ พ่อของเธอเพราะเกรงว่าฉายจะบอกให้พ่อของเขาทราบว่าเขาจ่ายเงินของบริษัทไปเล่นการพนัน เมื่อเธอยอมให้อภัยครอบครัวนั้นแล้วความสุขจึงได้กลับคืนมาอีกครั้ง

จะเห็นว่าปารีณาเป็นตัวละครหญิงที่มีความซับซ้อนอยู่ในตัวเธอ เธอเปลี่ยนบุคลิกจากหญิงสาวหัวอ่อน ไปเป็นหญิงสาวหัวแข็งดื้อรั้น มีความมุ่งมั่นตั้งใจที่จะพิสูจน์ความบริสุทธิ์ของพ่อ แม้จะต้องเดินทางไปยังสถานที่ซึ่งเธอไม่คุ้นเคยถึงครึ่งโลกก็ตาม แม้ว่าปารีณาได้ทราบความจริงที่สร้างคามผิดหวังและความเจ็บปวดให้แก่ตนเอง แต่เธอได้ตระหนักว่ามนุษย์มีทั้งด้านมืดและด้านสว่าง ทำให้เธอยอมให้อภัยคนที่ทำร้ายพ่อของเธอ

จรรวีรีในเรื่องในบ่วงมนตรา

จรรวีรีเป็นเด็กสาวอายุสิบเจ็ดปีที่มีหน้าตาสวยงามทั้งที่ยังมีนิสัยเป็นเด็กดังที่ว่า "ความอึดอึ้งบดงามถูกซุกซ่อนอยู่ภายใต้ 'คราบ' อันแก่นแก้วกะโปโล...แทบไม่มีใครสังเกตเห็น ปลายจมูกโด่งแหลม ริมฝีปากหยักพริ้ม และดวงตาแจ่มใสคมวาวคู่นี้ ในเมื่อเจ้าตัวเองก็ไม่เคยนำพากับมัน..." (ในบ่วงมนตรา :1) จรรวีรีจึงเป็นหญิงสาวสวยที่ยังถูกมองว่าเป็นเด็กแก่นแก้ว ซุกซ่อนอยู่เสมอ

จรรวีรีเสียเวลาเรียนไปหลายปีเนื่องจากเธอประสบอุบัติเหตุเครื่องบินตก แต่เธอก็สามารถกลับมาเรียนต่อได้ทันเพื่อน ๆ วัยเดียวกัน เนื่องจากใช้วิธีสอบเทียบ เธอกำลังศึกษาในคณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ และมีผลการเรียนที่ดีอีกด้วย

จรรวีรีอาศัยอยู่กับดอน กิลผู้เป็นลุง ดอนเป็นสถาปนิกเขาจึงต้องออกทำงานภาคสนามเพื่อสำรวจสถานที่เสมอ จนกระทั่งดอนต้องไปทำงานที่ตำบลผาน้ำ จรรวีรีทราบล่วงหน้าด้วยญาณของเธอว่าดอนจะประสบอุบัติเหตุจึงห้ามไม่ให้เขาไป แต่ดอนบอกว่า

“ใครสักคนต้องการให้จำจารู้ ยอมรับ และเตรียมตัว...ไม่ใช่ต้องการให้เปลี่ยนแปลงมัน... อะไรจะเกิดก็ต้องเกิด...บางอย่างในชีวิตเราเลือกได้ เลือกเป็นคนดี เลือกเป็นคนชั่ว เลือกนั่งพักหรือเดินต่อไป แต่ทุกอย่างที่รอจะเข้ามาในชีวิต เราไม่มีสิทธิ์ควบคุมหรือเปลี่ยนมันหรอกนะ...จำไม่ได้หรือไง จ้าจ๋า”(ในบ่วงมนตรา : 23)

ดอนสอนจาร์วีร์ว่าถึงแม้เธอจะทราบอนาคตแต่ก็คงจะไม่สามารถเปลี่ยนแปลงสิ่งนั้นได้ ทางที่ดีควรจะยอมรับและเตรียมตัวมากกว่าจะห้ามไม่ให้เกิดขึ้น จาร์วีร์จึงยอมให้ดอนไปทำงานแต่มีข้อแม้ว่าตนเองต้องไปด้วย

เมื่อจาร์วีร์ไปถึงตำบลผาน้ำ เธอพบว่ามิวิญญาณบรรพบุรุษที่ถูกบ่วงมนตรากักขังไว้ทำให้ไม่สามารถไปเกิดได้ จาร์วีร์พยายามจะช่วยแต่ก็ไม่สามารถช่วยได้ด้วยตนเอง เพราะหนทางที่จะช่วยได้นั้นขึ้นอยู่กับภนต์ลูกชายเจ้าของริสธอร์ทที่ดอนไปออกแบบให้ว่าจะสามารถห้ามไม่ให้ตนเองตกอยู่ในบ่วงของความชั่วได้หรือไม่ เพราะถ้าเขาห้ามตนเองได้บ่วงนั้นก็จะถูกปลดปล่อย

จาร์วีร์พยายามเป็นตัวกลางประสานความเข้าใจระหว่างภนต์และวิซชวิญญ์ หลานสาว เพราะเธอทราบว่าที่จริงแล้วทั้งคู่รักกันมาก แต่ไม่สามารถแสดงความรู้สึกที่แท้จริงได้ เพราะถูกวารียายของวิซชวิญญ์ควบคุมอยู่ เนื่องจากความใกล้ชิดกันทำให้จาร์วีร์ทราบว่าตัวตนที่แท้จริงราวดูเหมือนไม่มีน้ำใจของภนต์นั้นจริงแล้วมีความอ่อนโยนและจิตใจดีแฝงอยู่ ทำให้เธอรักเขา จาร์วีร์เป็นหญิงสาวที่กล้าแสดงออกเธอก็จึงบอกรักภนต์ก่อนและภนต์ก็รักเธอเช่นกัน ในที่สุดจาร์วีร์ก็สามารถช่วยให้ภนต์เลือกทางเดินที่ถูกต้องจนสามารถปลดปล่อยวิญญาณของบรรพบุรุษของเธอได้ในที่สุด

จะเห็นว่าจาร์วีร์เป็นตัวละครที่มีลักษณะพิเศษเพราะสามารถหยั่งรู้อนาคตได้ เธอมีอายุน้อย แต่ก็มีวุฒิภาวะ เพราะแม้เธอจะทราบอนาคตเธอก็ตั้งรับสิ่งที่จะเกิดขึ้นได้อย่างมั่นคง นอกจากนี้เธอมีบทบาทสำคัญในการเป็นกำลังใจทำให้ตัวละครเอกชายสามารถตัดสินใจได้อย่างถูกต้องอีกด้วย

นภนภางค์ในเรื่องลับแลลายเมฆ

นภนภางค์เป็นทายาทเพียงคนเดียวของศาสตราจารย์นายแพทย์จิตต์ ผู้มีฐานะและอำนาจในแวดวงสังคมชั้นสูง เนื่องจากพ่อแม่ของนภนภางค์เสียชีวิตจากอุบัติเหตุตั้งแต่เธอยังเด็ก เธอจึงต้องมาอยู่กับปู่คือนายแพทย์จิตต์และย่าเลี้ยงคือแหวววรรณ นภนภางค์เป็นหญิงสาวที่ถือว่าเพียบพร้อมทุกประการ ทั้งฐานะทางสังคมและรูปร่างหน้าตาที่งดงามดังที่ว่า

อะไรบางอย่างที่แอบแฝงกลมกลืนอยู่ในความงามของสาวน้อยคนนี้ทั้งดึงดูดทั้งสะกดตา ดูเหมือนว่าเป็นความงามที่เรียกร้องการปกป้องดูแลไปพร้อม ๆ กัน... อาจจะเป็นที่ผิวใฝ่ ผ่องนวลราวกับไม่เคยถูกแดดลมราวกับถูกห่มห่อเก็บงำไว้อย่างมิดชิดให้พ้นจากแสงแดดจัด และสายลมแรง (ลับแลลายเมฆ : 19)

จะเห็นว่านภางค์เป็นหญิงสาวที่รูปร่างหน้าตาสวยงาม และเป็นความงามที่ดูอบอุ่น บางบริสุทธิ์ น่าทะนุถนอม

นภางค์สำเร็จการศึกษาปริญญาตรีด้านศึกษาศาสตร์ หลังสำเร็จการศึกษาเธอวางแผนที่จะทำงานเป็นครูพิเศษเพื่อหาประสบการณ์มาใช้ในโรงเรียนอนุบาลของตนเองซึ่งเธอวางแผนจะสร้างในอนาคต นภางค์จึงถือได้ว่าเป็นหญิงสาวที่ทั้งสวยและรู้จักคิดสมกับเป็นหญิงสาวยุคใหม่ที่ไม่เพียงแต่สวยเพียงอย่างเดียวแต่ต้องทำงานเก่งด้วย

ต่อมา นภางค์ได้แต่งงานกับกฤต ชายหนุ่มฐานะดี ชาติตระกูลดีซึ่งเหมาะสมกับเธอมากเช่นกัน แต่เพียงคืนแรกของการแต่งงาน ชีวิตของเธอก็มีอันที่ต้องผกผันไป เมื่อเธอพบว่าตัวเองไม่สามารถปฏิบัติหน้าที่ของภรรยาในทางพุดินัยได้ เธอเริ่มรับรู้ถึงสาเหตุของความผิดปกติที่เกิดขึ้นว่ามีสาเหตุเป็นเพียงฝันร้ายอย่างที่ปู่ของเธอเคยบอก แต่ภาพความฝันของเธอต้องเป็นเหตุการณ์จริงที่เคยเกิดขึ้นในชีวิตของเธอ เธอพยายามค้นหาสาเหตุของปัญหานั้น ในที่สุดก็ได้ค้นพบความจริงว่า เธอเคยถูกข่มขืนมาก่อน ทำให้เธอได้รับความกระทบกระเทือนจิตใจอย่างรุนแรง จนไม่สามารถที่จะจำเหตุการณ์ตอนนั้นได้ ประกอบกับการที่ปู่และย่าของเธอได้พยายามสร้างความทรงจำใหม่ให้กับชีวิตของเธอ นภางค์จึงลืมเรื่องราวที่เคยถูกข่มขืนอย่างสนิทใจ

เมื่อจำเหตุการณ์นี้ได้เธอจึงรู้สึกว่าคุณเองเป็นคนที่ไม่มีความผิด ดังที่ว่า

เธอไม่อาจให้อภัยตนเองได้ เธอไม่อาจสามารถกลับไปเป็นคนเดิมได้ ไม่สามารถทำหน้าที่ภรรยาที่สมบูรณ์ของใครได้ มีแต่ความหวาดกลัวจนสติสัมปชัญญะแทบขาดผิง เธอกลัวมันยิ่งกว่าความตาย

ก็มันคือความตายขณะที่ยังมีลมหายใจ เป็นความตายที่เธอก็เคยพานพบมาแล้วหลายครั้ง และไม่อาจเผชิญหน้ากับมันได้อีก (ลับแลลายเมฆ : 241- 242)

จะเห็นว่านภางค์รู้สึกว่าคุณไม่สามารถดำเนินชีวิตให้เป็นเหมือนเดิมได้ เพราะเธอมีความผิดที่ไม่อาจให้อภัยได้เพราะเคยถูกข่มขืน เธอไม่สามารถควบคุมสติได้จึงตัดสินใจฆ่าตัวตายโดยเดินลงไปทะเล แต่หมอมันตาที่ชายของเธอมาช่วยไว้ได้ทัน เขาให้กำลังใจเธอรวมทั้งพาเธอไปรักษาตัวกับจิตแพทย์ ระหว่างนั้นเธอได้รู้จักกับสิบลพนางพยาบาลผู้ช่วยหมอมันตาซึ่งเป็น

อาสาสมัครมูลนิธิช่วยเหลือผู้หญิง และดาวคนไข้ของหมอมันตาซึ่งเคยถูกข่มขืนเช่นกัน ทำให้เธอทราบว่าเป็นปัญหาเรื่องผู้หญิงที่ถูกล่วงละเมิดทางเพศนั้นมีไม่น้อยเลย ต่อมา นภานภางค์ได้เข้าไปช่วยเหลืองานของมูลนิธิทำให้ทราบขั้นตอนทางกฎหมายและได้รับรู้ถึงปัญหาการข่มขืนมากขึ้น โดยเฉพาะการต่อสู้ทางกฎหมายของดาวซึ่งถือว่าผู้หญิงเป็นฝ่ายเสียเปรียบมาก ในที่สุดการต่อสู้เพื่อเรียกร้องความยุติธรรมของดาวด้วยวิธีการทางกฎหมายทำให้เธอยังได้รับความบอบช้ำมากขึ้น ดาวจึงตัดสินใจยุติเรื่องยอมรับค่าเสียหายที่ฝ่ายชายให้มา

ระหว่างนั้น นภานภางค์ได้ค่อย ๆ ฟื้นฟูความทรงจำทำให้เธอค่อย ๆ ระลึกถึงเรื่องราวในอดีตได้ว่าเธอเคยถูกข่มขืนจนกระทั่งตั้งครรภ์และแท้งในที่สุด รวมทั้งแม่ของเธอก็ถูกคนที่ข่มขืนเธอฆ่าตายด้วย แม้จะเป็นเหตุการณ์ที่รุนแรงมากแต่เธอก็ทำใจยอมรับได้และพยายามที่จะทำให้ความทรงจำนั้นไม่สามารถทำลายชีวิตเธอได้ดังที่ว่า

ท่ามกลางเมฆหมอกมัวมนั้นมีเสียงดังก้องสะท้อนอยู่ระหว่างโค้งขอบฟ้า ‘เราต้องลุกขึ้นเผชิญหน้ากับความจริง ต้องสู้และตั้งต้นใหม่ให้ได้’ นี่คือน้ำเสียงของตนเองไม่ใช่หรือ เธอพูดกับเด็กดาวและมันตา พูดด้วยความเชื่อความศรัทธาในชีวิตอย่างจริงจัง

เธอสูญเสียมากมาย หากยังไม่สูญเสียจนหมดสิ้น เธอยังมีความเชื่อมั่น ความศรัทธา ความหวัง ความเมตตา... และความรัก! (ลับแลลายเมฆ : 513)

จะเห็นว่าเมื่อนภานภางค์ยอมรับความจริงอย่างเข้มแข็ง เธอจึงกลับกลายเป็นคนใหม่ที่เปลี่ยนแปลงความคิดว่าเธอไม่ใช่ผู้ผิดแต่เธอเป็นผู้ถูกกระทำ นภานภางค์ทราบดีว่ากฤตซึ่งเป็นสามีของเธอคงยอมรับอดีตของเธอไม่ได้ เธอจึงขอหย่ากับเขาด้วยเหตุผลที่ว่า “คุณกฤตอย่าดำเนินและอย่าพยายามผูกรั้งเราไว้ด้วยกันอีกเลยนะคะ ฟ้าขอบพระคุณในความเมตตาของคุณ ความสำคัญมันมีอยู่ว่า ฟ้ารู้สึกว่าคุณเป็นคนใหม่แล้วคะ ไม่ใช่ผู้หญิงคนเดิมที่คุณกฤตตัดสินใจแต่งงานด้วย” (ลับแลลายเมฆ : 535) จะเห็นว่านภานภางค์มีความเข้มแข็งกล้าที่จะปฏิเสธสามีที่พร้อมจะดูแลเธอ เพราะเธอทราบดีว่าเขาทำไปเพราะมารยาททางสังคม มิใช่มาจากใจจริงของเขา ทำให้เธอตัดสินใจหย่าขาดจากเขาในที่สุด

จะเห็นว่านภานภางค์เป็นตัวละครหญิงที่มีพัฒนาการจากหญิงสาวสวยบอบบาง ไม่สามารถต่อสู้กับปัญหาอะไรได้ มาเป็นหญิงสาวที่เข้มแข็งสามารถยึดหยัดได้ด้วยตนเอง เธอทำชีวิตให้มีคุณค่าด้วยการเป็นอาสาสมัครช่วยเหลือผู้หญิงที่ถูกเอาเปรียบจากเพศชาย นับว่าเป็นตัวละครที่ไม่เพียงแต่รู้จักคุณค่าของตนเอง แต่ยังสร้างคุณค่าให้แก่สังคมด้วย

ปาฎลีในเรื่องบ้านร้อยดอกไม้

ปาฎลี เป็นหญิงสาวอายุประมาณ 20 ปี เธอเติบโตมาด้วยการเลี้ยงดูของพ่อและฮวาแม่ของพีสะไม้ ปาฎลีเป็นน้องสาวคนเล็กทำให้บุคคลแวดล้อมคิดว่าเธอเป็นเด็กตลอดเวลา ดังที่ว่า

ริมฝีปากหยักบางบิดเบ้น้อย ๆ หากก็ควบคุมตัวเองไว้ได้อย่างน่าชมเมื่อเงยหน้าขึ้นมองเขา...ไม่มีน้ำตา มีแต่ความอ้ำอวัง ว่าเหวและหวั่นไหวต่อความไม่แน่นอนของอนาคตบรรจุอยู่ในนั้น

เด็กคนนั้นควบคุมอารมณ์และเจรจากับเขาได้ราวกับผู้ใหญ่...จริงสิ ! อันที่จริงปาฎลีก็มีไซเด็ก ! ที่ดูเป็นเด็กก็เพียงเพราะรูปลักษณ์ผิวเผิน วิธีการมองผู้คนที่กับการแสดงออกอย่างซื่อตรง สดใส (บ้านร้อยดอกไม้ : 29)

เหตุการณ์ตอนนี้กล่าวถึงกรองผกาพีสะไม้ของปาฎลีเสียชีวิต แม้กอบบุญตัวเอกชายของเรื่องจะเห็นว่าเธอยังเป็นเด็ก แต่ภายในจิตใจของเธอเข้มแข็งและสามารถควบคุมอารมณ์ได้อย่างดี

เมื่อกรองผกาเสียชีวิต พ่อของเธอต้องมาบริหารงานโรงงานเสื้อผ้าอย่างเต็มตัว ท่านจึงทราบว่าคุณย่าหรือปิตุราที่ทำอยู่นั้นขาดทุนมาก จำเป็นจะต้องหาเงินสักก้อนหนึ่งมาใช้เพื่อให้งานดำเนินต่อไปได้ เมื่อปาฎลีทราบเธอก็ยื่นข้อเสนอแก่พ่อว่า

“เรามีความจำเป็นต้องใช้เงินหรือเปล่าคะพ่อ...หนูสืบทอดความกล้าพ่อ ถ้าโรงงานของพีพิตจำเป็นจริง ๆ หนูสืบทอดดี แม้จะไม่เต็มใจและต้องเศร้ามากมาย” หญิงสาวพูดอย่างสมควร พุดยัดเยียดเหตุและผลของ ‘ผู้ใหญ่’ มาเป็นเครื่องยึดเหนี่ยว หากเธอก็เก็บอารมณ์และความคิดของเด็ก ๆ ไม่มี (บ้านร้อยดอกไม้ : 63)

ถึงแม้ว่าปาฎลีจะมีความผูกพันกับบ้านร้อยดอกไม้มาก แต่เมื่อเธอพิจารณาถึงความจำเป็นของบิดาที่จะต้องจ่ายเงินก่อนเธอก็ยอมขายบ้านร้อยดอกไม้ไป เพื่อให้บิดาได้นำเงินไปใช้กอบกู้สถานการณ์ทางการเงินของทางบ้าน

หลังจากนั้นพ่อของเธอประสบอุบัติเหตุ ปาฎลีจึงต้องแสดงความเข้มแข็งที่จะบริหารงานต่อไป ดังที่ว่า

เธอจะไม่มีวันงอมืองอเท้ายอมรับชะตากรรม ไม่มีวันยอมเป็นดินเหลว ๆ ให้ใครเหยียบขึ้นมาทุบ นวด บีบคั้น แล้วปั้นได้ตามใจ

ถึงแม้จะไม่เคยทำ ถึงแม้จะเติบโตขึ้นมาอย่างดอกไม้ดอกน้อยใน แวดวงร่มเงาของไม้ใหญ่
...ถึงวันนี้แล้ว เธอจะต้องทำให้ได้ เธอจะต้องสามารถหยัดเยินเพื่อเป็นหลักให้ได้

ดอกไม้ดอกนี้แหละที่จะยืนหยัดเติบโต แล้วต่อสู้เพื่อความอยู่รอดของทุกคน...

มนุษย์มีพลังแอบแฝงอยู่ในกายมากเพียงพอที่จะสามารถพาตัวเองและบริวารออกไปพบ
ทางรอดได้เสมอ ขอเพียงไม่เป็นฝ่ายเก็บมือเก็บเท้าแล้วถอดใจไปเองเสียก่อนเท่านั้น !

(บ้านร้อยดอกไม้ : 126)

เมื่อพ่อของปาฎลีประสบอุบัติเหตุจนเป็นเจ้าของนิทรา ทำให้เธอต้องบริหารกิจการ
แทน ถึงแม้ว่าเธอจะไม่เคยบริหารงานโรงงานมาก่อน แต่เธอก็เชื่อมั่นว่าจะบริหารโรงงานแห่งนี้ให้
อยู่รอดได้ เพราะเธอมีความเข้มแข็งไม่ยอมแพ้ต่ออุปสรรคนั้นเอง

ปาฎลีขัดแย้งกับกอบบุญเนื่องจากเธอคิดว่าเธอเป็นคนทำร้ายพ่อของเธอเพราะอยาก
ได้บ้านร้อยดอกไม้ทรัพย์สินเก่าแก่ของคุณย่าของเธอเขาคืน เมื่อกอบบุญพยายามจะช่วยกอบกู้
โรงงานให้อยู่รอดเธอก็ไม่ยอมรับความเชื่อเหลือจากเขา และยิ่งพยายามใช้วาจาต่อว่าเขาทุกครั้งที่มี
โอกาส แต่ในส่วนตัวลึกของจิตใจนั้นเธอก็ยังคงมีความรู้สึกที่ดีกับเขาดังที่ว่า

วันใดที่พ่อหาย และบอกว่ากอบบุญคือต้นเหตุให้ท่านเจ็บป่วย เธอก็จะตัดเยื่อให้สิ้นใยและ
จะดีใจที่ดื้อดึงได้ถึงจนถึงที่สุด แต่ถ้าพ่อหายและบอกว่าการเจ็บป่วยของท่านไม่เกี่ยวกับเขา
เธอก็ยินดีคุกเข่าขออภัยโทษ ยินดีทำทุกวิธีให้เขาให้อภัยและมอบความเอ็นดูเล็ก ๆ น้อย ๆ ใน
ฐานะเด็กคนหนึ่งซึ่งกุ่มุ่รักคืนให้เธอ (บ้านร้อยดอกไม้ : 301)

จะเห็นว่าปาฎลีเป็นหญิงสาวที่แม่จะดีใจรับเอาแต่ใจตนเอง แต่เธอก็มีความกล้าหาญ
พอที่จะยอมรับหากสิ่งที่เธอคิดนั้นผิดพลาดไป เช่นที่เธอคิดว่าจะยอมขอโทษกอบบุญหากเขาไม่ได้
ทำร้ายพ่อของเธอจริง

ในตอนท้ายเรื่องปาฎลีได้ทราบความจริงว่ากอบบุญมิได้ทำร้ายพ่อของเธอ เธอจึง
ยอมรับเขา แม้ว่าเขาจะเคยหลอกหลวงเธอก็ตาม เนื่องจากเธอคิดว่าที่กอบบุญหลอกหลวงเธอเรื่อง
พ่อที่ไม่ได้ป่วยหนักอย่างที่เธอเข้าใจเพื่อจับตัวคนร้ายตัวจริง หรือเรื่องที่เขาแอบช่วยเหลือเธออย่าง
เงียบ ๆ ก็ตาม ปาฎลีก็ไม่โกรธเคืองแต่อย่างใด เธอพร้อมที่จะเชื่อฟังของกอบบุญผู้ซึ่งเธอมั่นใจว่า
จะเป็นคู่ชีวิตที่ดีได้

จะเห็นว่าถึงแม้ปาฎลีจะเป็นตัวละครที่มีอายุน้อย อีกทั้งยังไม่สำเร็จการศึกษาในระดับ
ปริญญาตรี แต่ก็มีวุฒิภาวะ มีความพยายามและอดทนต่อสู้อุปสรรคในชีวิต แสดงให้เห็นว่าผู้หญิง
ที่ถูกมองว่าเป็นเพศที่อ่อนแอก็มีความเข้มแข็งพอที่จะต่อสู้กับอุปสรรคต่าง ๆ ได้

เก็จไพลินในเรื่องวาวพลอย

เก็จไพลินเป็นหญิงสาวสมัยใหม่ กล้าคิดกล้าทำ กล้าแสดงออก เธอมิได้เป็นคนสวยงาม
ดังที่ว่า

ที่มองนั้นมิได้เป็นเพราะผู้หญิงคนนี้สวยสะดุดตาแต่ประการใด หากเป็นแค่การมองผ่าน
เนื่องจากทั้งหมดเป็นคนกลุ่มใหญ่...ในสายตาของเขา ผู้หญิงคนนี้ก็แค่ขาว แล้วก็หมว !
แถมยังมีวิธีการแต่งตัวที่ประกาศความแก่นกล้าท้าทายจนเกินไป (วาวพลอย : 13)

จะเห็นว่าเหตุที่ปัดณัตว์เอกชายสะดุดตาเก็จไพลินมิใช่เพราะความสวย หากเพราะ
ความกล้าแต่งกายที่ค่อนข้างเปิดเผยทำให้เขามองเธออย่างไม่ชอบใจนัก

นอกจากการแต่งกายอย่างเปิดเผยแล้วลักษณะนิสัยของเก็จไพลินยังเป็นคนเปิดกว้าง
กับการคบหาเพศตรงข้ามดังที่ว่า

เก็จเป็นหญิงสาวของยุคสมัยที่เปิดกว้างกับการคบหา หากก็รู้จักวิธีที่จะชี้แจงให้การค
หานั้นอยู่ในขอบเขตที่ตนเองต้องการ ... เหมือนอย่างที่เขาได้เห็นเธอคบหากับชายหนุ่ม
หลายคนและปฏิเสธคนที่ไม่ต้องใจอย่างตรงไปตรงมา (วาวพลอย : 131)

จะเห็นว่าเก็จไพลินเป็นหญิงสาวที่เปิดกว้างในการคบหากับชายหนุ่ม แต่ก็คบหาอย่าง
อยู่ในขอบเขต ไม่ได้มีอะไรเกินเลยเพราะถึงแม้เธอจะเป็นหญิงสาวที่ดูแก่นกล้าแต่ก็ยังรักษาวลสงวน
ตัว

เก็จไพลินสำเร็จการศึกษาด้านเศรษฐศาสตร์และทำงานในบริษัทของครอบครัว
เก็จไพลินมักจะถูกก่อกองเพชรพี่สาวเอาเปรียบเสมอ แต่เธอกลับยอมให้พี่สาวทำเช่นนั้นเนื่องจากเธอ
ทราบดีว่าสาเหตุที่พี่สาวของเธอมีลักษณะนิสัยชอบเอาเปรียบคนอื่นนั้นมีสาเหตุ ดังนี้

เก็จรู้และเข้าใจตลอดมาว่าก่อกองเพชรนั้นรู้สึกแปลกแยกกับพี่น้องทางนี้อยู่ตลอดเวลา จะ
เป็นด้วยคำพูด ด้วยแรงคิดที่คุณนั้นทานำไปฝังหัว หรือจะเป็นด้วยวิถีแห่งการอบรมเลี้ยงดูที่
แตกต่างกันแบบสุดขั้วก็ไม่ทราบ

หากที่รู้แน่ก็คือ เมื่อเกิดความแปลกแยก เมื่อเกิดความรู้สึกว่าตนเองมิได้มีที่มั่งทาง มิได้
' เป็นของ ' สังคมนี้ ... พี่สาวของเก็จก็ต้องไขว่คว้ายึดเหนี่ยวสิ่งที่มีอยู่ในมือไว้จนสุดแรง

และวิธีการยึดเหนี่ยวสิ่งที่มีให้มันก็มีเพียงประการเดียว คือ การทำตามความต้องการของ
คุณนั้นหาทุกทาง แม้ว่าเส้นทางนั้น ๆ จะฝืนกับความรู้สึกของตนเองสักปานใด

เธอจะโทษสิ่งใดดีที่ผลักดันให้ก่อกองเพชรต้องตกอยู่ในสถานะดังนี้ (วาวพลอย : 298)

เก็จไพลินเข้าใจพี่สาว แม้ว่าพี่สาวจะทำให้เธอถูกเข้าใจผิดหลายต่อหลายครั้ง แต่เธอก็ไม่เคยคิดจะโทษตัวพี่สาวเอง แต่เธอกลับโทษสิ่งแวดล้อมที่ทำให้กองเพชรกลายเป็นคนเช่นนี้ เก็จไพลินพยายามที่จะช่วยยับยั้งความผิดที่พี่สาวทำและคอยให้กำลังใจให้พี่สาวเธอเลือกทำสิ่งที่ถูกต้อง ดังที่ว่า

“คุณยายเล็ก...บังคับให้คุณหนึ่งรับหมั้นหรือเปล่า บอกเก็จมาตามตรง” ในที่สุดเธอก็ถามเสียงอ่อน

“ถ้าคุณหนึ่งไม่เต็มใจ เก็จจะไปบอกพ่อ บอกแม่ บอกพี่ ๆ ให้...รับรองว่าไม่มีใครยอมให้คุณหนึ่งต้องทรมานใจ

...

“คุณหนึ่ง...เก็จช่วยได้นะ ถ้าคุณหนึ่งไม่ต้องการแต่งงานกับคุณปรีดี แต่ต้องการจะแต่งงานกับนิก เก็จคิดว่าเก็จช่วยได้ เราอาจต้องพยายามหน่อย แต่ที่สุดแล้ว เชื่อว่าพวกพี่ ๆ พ่อและแม่จะเข้าใจ...” (วาวพลอย : 65 - 66)

เก็จไพลินพยายามหาทางช่วยไม่ให้กองเพชรต้องทำผิดศีลธรรมด้วยการช่วยหาทางออกว่าหากกองเพชรต้องการจะแต่งงานกับนิก เธอก็จะช่วยพูดกับพ่อแม่และคุณยายเล็ก เธอพยายามเตือนสติกองเพชรตลอดเวลาให้เลือกสิ่งที่ถูกต้องเหมาะสมที่สุด

เก็จไพลินทราบว่ากองเพชรแอบคบหากับนิกคนรักเก่าทั้งที่ตนเองก็มีคู่หมั้นอยู่แล้ว เธอเคยคิดจะไปเล่าให้คนในครอบครัวฟัง แต่เธอเกรงว่าทุกคนจะเสียใจ เธอจึงเลือกที่จะไม่เล่า และหาวิธีแก้ไขตามที่เธอเห็นสมควร ภารกิจที่เธอไม่ยอมเล่าให้คนในครอบครัวฟังจึงก่อให้เกิดปัญหา เมื่อปรีดีสามีของพี่สาวของเธอเสียชีวิตลง นิกคู่รักของพี่สาวคือผู้ต้องสงสัย ต่อมาทุกคนทราบว่าปรีดีมีความเบี่ยงเบนทางเพศ เขาไม่ชอบผู้หญิงแต่แต่งงานกับกองเพชรเพื่อปกปิดสังคมนั่นนั้น ปณณจึงทราบว่าที่แท้ นิกเป็นคนรักของกองเพชรมิใช่เก็จไพลิน ที่ผ่านมาเก็จไพลินหลอกลวงเขาเพื่อช่วยพี่สาวมาตลอด เขาจึงโกรธมากจนตัดความสัมพันธ์กับเธอ ทำให้เก็จไพลินเสียใจมากเพราะเธอก็รักปณณไม่น้อย แต่เธอก็ไม่กล่าวโทษกองเพชร กลับมีแต่ความเข้าใจกองเพชรดังที่ว่า

เก็จน้ำตาคลอ เดินเข้าไปคุกเข่ากอดคุณมมลาสนี้ไว้แล้วแนบหน้าซบหน้าตากับตักของเธอ เพราะความรักของพ่อ แม่ พี่และป้าซึ่งอยู่ล้อมรอบตัวเธอเสมอนี้แหละ ที่ทำให้หญิงสาวรู้สึกคล้ายเป็นหนังกองเพชร เป็นหนังก่อนใหญ่หมิ่นมาที่เธอไม่มีวันชดใช้ได้หมด

...นั่นคือเหตุผลข้อใหญ่ที่ทำให้เก็จยินยอมให้คนเป็นพี่สาว 'ใช้' ทุกเรื่อง

"เก็จทราบดีคะคุณป้าใหญ่ขา...เห็นใจ เข้าใจ ถึงแม้ว่าทุกครั้งที่โกรธ...รวมทั้งครั้งนี้ด้วย"

หญิงสาวเงยหน้าขึ้นบอกอย่างจริงจัง

"เก็จเลยเป็นเหมือนพ่อ เหมือนแม่ เหมือนพี่ ๆ ทุกคนคืออยากช่วยคุณหนึ่ง อยากให้เธอรอดพ้นจากความผิดครั้งนี้ อยากให้ทุกคนเข้าใจเธอเหมือนที่พวกเราทุกคนเข้าใจ"

(วาวพลอย : 332)

จะเห็นว่าเก็จไพลินนั้นยอมให้กองเพชรเสมอ เมื่อทำผิดกองเพชรจะโทษเก็จไพลิน โชคดีที่เก็จไพลินเข้าใจและยอมรับผิดแทนเสมอ ดังที่ว่า "....ย้ายกองกลายเป็นคนโกหกเก่ง กลายเป็นคนคิดแต่จะเอาดีเข้าตัวเอาชั่วใส่คนอื่นมาตั้งแต่ไหนแต่ไร..." เธอไม่พูดต่อว่าตั้งแต่เป็นเด็กสาววัยรุ่น...ไม่พูดต่อว่ามีเรื่องมีราวคราใด คนคิดก็มักจะเป็นเก็จ ขณะที่กองเพชรได้ลอยตัวอยู่เหนือความวุ่นวายเสมอ" (วาวพลอย : 331) เพราะเก็จไพลินรู้สึกผิดที่กองเพชรต้องไปทนทุกข์ทรมานอยู่กับคุณยายเล็ก ในขณะที่เธอได้อยู่พร้อมหน้าพร้อมตากับครอบครัว อีกทั้งเมื่อถูกขอร้องให้ช่วยครั้งใดกองเพชรก็จะพูดถึงความหลังที่ต้องแยกจากครอบครัวไปอยู่อย่างโดดเดี่ยวกับคุณยายเล็กเสมอซึ่งยิ่งทำให้เก็จไพลินรู้สึกผิดมากยิ่งขึ้น แต่อย่างไรก็ตามเมื่อพี่สาวทำผิดเธอก็ไม่เคยปล่อยให้เรื่องราวเลยผ่านไป แต่จะตักเตือนพี่สาวเสมอ

จะเห็นว่าแม้เก็จไพลินจะไม่สามารถเทียบกองเพชรได้เลยในเรื่องรูปร่างหน้าตา การศึกษา หรือหน้าที่การงาน แต่คนในครอบครัวก็ยอมรับเธอได้อย่างที่เธอเป็น โดยเปรียบเทียบว่าเธออาจเป็นแค่พลอยที่เทียบกับเพชรไม่ได้ แต่ทุกคนก็ยอมรับและรักเธอซึ่งเป็นสาเหตุหนึ่งที่หล่อหลอมสร้างนิสัยที่ทำให้เธอเป็นคนดีนั่นเอง

จากการศึกษาตัวละครหลักที่เป็นหญิงในนวนิยายของปิยะพร ศักดิ์เกษมปรากฏว่า ผู้เขียนสร้างตัวละครกลุ่มนี้อย่างประณีต คือมีการให้รายละเอียดค่อนข้างมาก ทั้งในเรื่องรูปร่างหน้าตา บุคลิกภาพ การศึกษา หน้าที่การงาน พฤติกรรมและทัศนคติ ตัวละครกลุ่มนี้มีทั้งตัวละครที่มีลักษณะดีพร้อมทั้งรูปสมบัติ ทรัพย์สมบัติ สติปัญญาและความประพฤติ ได้แก่ อรพิม ดวงดา อารตี พิมลพัทธ์ วิจรอง ปารีณา จารวีร์ ปาฐลี และเก็จไพลิน ถึงแม้ตัวละครกลุ่มนี้จะมีภาพรวมที่ดี แต่ก็มีนิสัยบางประการที่ไม่สมบูรณ์แบบ เช่น ดวงดาเป็นคนเก็บกด เจ้าระเบียบ ถูกผู้อื่น พิมลพัทธ์มีนิสัยดื้อรั้น ไม่ยอมคนเพราะได้รับการตามใจตั้งแต่ยังเล็ก เป็นต้น แต่ในที่สุดตัวละครก็มีการเปลี่ยนแปลงลักษณะนิสัยหรือแนวคิดไปในทางที่ดีขึ้น ในขณะที่ตัวละครหลักอีกกลุ่มหนึ่งมีลักษณะบางประการที่ขัดแย้งกับการเป็นผู้หญิงที่มีคุณสมบัติที่พึงปรารถนา ได้แก่ รสา

และสาธิตที่มีความสัมพันธ์ลึกซึ้งกับผู้ชายก่อนแต่งงาน ศรุตามีจิตใจอาฆาตพยาบาท เจ้าคิดเจ้าแค้นจนทำให้น้องสาวต้องเสียชีวิต และนภานางค์เคยถูกข่มขืนมาก่อน เป็นต้น ทำให้ตัวละครหญิงที่เป็นตัวละครหลักของปิยะพร ศักดิ์เกษม แม้จะไม่มีลักษณะของนางเอกที่ดีพร้อม แต่ก็ทำให้นเนื้อเรื่องสมจริงมากขึ้นและเป็นภาพแทนของคนในสังคมได้

2. ตัวละครรอง

ตัวละครรองเป็นตัวละครที่มีบทบาทสำคัญรองจากตัวละครหลัก เป็นตัวละครที่มีบทบาทในการดำเนินเรื่องในด้านการสนับสนุนบทบาทของตัวละครหลัก กล่าวคือเป็นตัวละครคู่เทียบ หรือตัวละครปรปักษ์ ตัวละครกลุ่มนี้มีบทบาทส่งเสริมการดำเนินเรื่องรองจากตัวละครหลัก ในนวนิยายของปิยะพร ศักดิ์เกษม มีตัวละครหญิงที่เป็นตัวละครรอง ดังนี้

พิมพรรณในเรื่องตะวันทองแสง

พิมพรรณเป็นเพื่อนสนิทของรสาดตัวเอกของเรื่อง เนื่องจากเธอเป็นบุตรสาวคนเดียวที่เติบโตมาในครอบครัวที่มีความพร้อมทั้งฐานะและความนับหน้าถือตาในจังหวัด ชีวิตไม่ต้องดิ้นรนอะไร พ่อแม่เลี้ยงดูอย่างใกล้ชิดไม่เคยผจญกับโลกภายนอก ดังที่ว่า

หล่อนโตมากับความทะนุถนอม ประดับประดาเหลือเกิน โอกาสที่จะได้สัมผัสกับโลก กับธาตุแท้ของผู้คนแทบจะไม่มีเอาเสียเลย ที่น่าห่วงอย่างที่สุดคือ หัวใจอันบอบบางและบริสุทธิ์ ซ่อนนี้ จะเผชิญและยอมรับความจริงของชีวิตได้ยากเต็มที (ตะวันทองแสง : 108)

พิมพรรณจึงมีนิสัยเป็นคนหัวอ่อนน ไม่กล้าสู้คนและไม่ทันโลก จนกระทั่งเธอได้เจอกับวาริชชายหนุ่มหน้าตาดีซึ่งย้ายมาเป็นครูโรงเรียนเดียวกันกับเธอ เธอรักเขาด้วยความจริงใจ แต่เขาก็กลับหลอกหลวงเธอหลายเรื่อง เช่น เรื่องที่เขาไม่ได้มีฐานะดีหรือชาติตระกูลดี เป็นต้น แต่เรื่องที่เขาทนไม่ได้คือความเจ้าชู้ของเขา เมื่อเธอทราบว่าวาริชมีความสัมพันธ์กับผู้หญิงอื่น ทำให้เธอเสียใจมาก ดังที่ว่า

ความหวังความฝันของหล่อนถูกทำลายจนสิ้น...คิดหวังไว้ว่าหล่อนคงได้เป็นอิสระแก่ตัวพ้นจากอ้อมอกประดับประดาของพ่อแม่และเพื่อนรักไปยืนหยัดเคียงข้างเขา...หลงเชื่อมั่นและดีใจในการตัดสินใจของตนเอง...คิดว่าอีกไม่นานก็คงจะได้มีโอกาสได้สัมผัสกับโลกอย่าง

กล่าวหาญ แจ่มใส เช่นเดียวกับรสา เพื่อนรัก...เพื่อน...คนที่หล่อนแอบมองด้วยความชื่นชมมาจนตลอดชีวิต

...ชื่นชม...และแม้กระทั่งบางครั้ง เคยถึงกับแอบปรึกษา (ตะวันทองแดง : 148 - 149)

จะเห็นว่าพิมพรรณตั้งความหวังอย่างสูงว่าวาริชจะนำเธอไปสู่ความอิสระ ทำให้เธอไม่ต้องพึ่งพิงพ่อแม่และรสา เธอจึงคิดจะอาศัยวาริชให้เป็นที่พึ่งคนต่อไป แสดงให้เห็นว่าที่จริงแล้วพิมพรรณก็มีความกดดันในจิตใจเรื่องความอ่อนแอของตนเอง เธอปรารถนาจะเป็นคนที่เข้มแข็งมากขึ้นเช่นกันแต่เธอไม่สามารถทำได้

เมื่อพิมพรรณทราบว่าวาริชแอบคบหากับลูกศิษย์ของเธอ ทำให้พิมพรรณคิดจะตัดสัมพันธ์กับวาริช วาริชจึงคิดตัดปัญหาโดยด้วยชื่นใจพิมพรรณ เธอจะได้ไม่กล้าไปจากเขา เพราะอ่อนต่อโลกเธอจึงถูกเขาชื่นใจ ดังเหตุการณ์ที่ว่า

เป็นเวลานานเท่าไรไม่ทราบกว่าหล่อนจะกลับคืนมาเป็นตัวของตัวเองอีกครั้ง หัวใจอันอ่อนไหวบอบบางของหล่อนกระซิบบอกตัวเองว่า...หมากกระดานนี้หล่อนเดินเข้าตาจนเสียแล้ว...ชีวิตของหล่อน...ไม่ใช่กรรมสิทธิ์ของตัวเองอีกต่อไป ! (ตะวันทองแดง : 159)

เมื่อพิมพรรณต้องตกเป็นของวาริชอย่างไม่ได้ตั้งใจเพราะเขาชื่นใจเธอ ด้วยความที่เธอเป็นหญิงสาวที่มีแนวคิดแบบโบราณ คือหากผู้หญิงตกเป็นของผู้ชายคนใดแล้วก็เท่ากับตกเป็นกรรมสิทธิ์ของเขา เธอจึงยอมจดทะเบียนและย้ายไปอยู่กับเขาทั้งที่ไม่ได้เต็มใจเลย การกระทำเช่นนี้ทำให้พ่อแม่ตัดขาดจากเธอ เพราะเธอทำให้เสื่อมเสียชื่อเสียงของวงศ์ตระกูล การที่เธอถูกตัดขาดจากครอบครัวเป็นสาเหตุหนึ่งที่ทำให้พิมพรรณไม่ทราบจะหันหน้าไปพึ่งใคร แม้แต่รสาเพื่อนรักที่สุดเธอก็อับอายไม่กล้าจะไปปรึกษาแม้จะมีปัญหามากก็ตาม ในที่สุดพิมพรรณจึงตัดสินใจตัดปัญหาด้วยการฆ่าตัวตาย

นับว่าพิมพรรณเป็นตัวละครหญิงสาวที่ไม่มีลักษณะของหญิงสาวสมัยใหม่ เนื่องจากอ่อนแอ ไม่ทันคนและยังอ่อนต่อโลกอีกด้วย เมื่อเธอมีปัญหา เธอก็ไม่สามารถแก้ปัญหาได้อย่างมีสติ จึงต้องฆ่าตัวตายซึ่งเป็นวิธีการแก้ปัญหาที่ไม่เหมาะสม เพราะนอกจากจะไม่สามารถแก้ปัญหาได้จริงแล้วยังเกิดผลกระทบแก่คนรอบข้างที่ต้องทุกข์ใจอีกด้วย

งามสรรพในเรื่องระบำดาว

งามสรรพ เป็นหญิงสาวหน้าตาธรรมดา ไม่มีลักษณะโดดเด่น ดังที่ว่า

เด็กสาวคว่ำแปรงจากโต๊ะข้างเตียงมาสง่างมายาวถึงกึ่งกลางหลังที่หยิกเป็นคลื่นไร่น้ำหนัก
ฟูกระจายจนน่าขันนั้นอย่างรวดเร็ว ก่อนที่จะรวบถักเป็นเปียเดียว ขดทับไว้บนศีรษะอย่าง
หนาแน่นด้วยก๊ีบสีดำอันโตทึงให้ลูกผมหยิกหยอยปลิวระต้นคอ

จัดการกับธุระส่วนตัวอย่างรีบเด่น ไม่ก็อึดใจก็รีบร้อยจากห้องน้ำด้วยเสื้อผ้าแบบที่เคย
แต่งอยู่ทุกวัน กางเกงตึงเกทับทวัดกุ่มสีมอ ๆ หากสะอาดเรียบร้อยและเสื้อเชิ้ตลายทางตัว
โคร่ง...สภาพที่บอกไปก็คงไม่มีใครเชื่อว่า...เธอคือทายาทของอาณาจักร ที่ประกอบด้วยที่ดิน
นับพันไร่แห่งนี้ (ระบำดาว : 134 - 135)

แม้ว่าผู้เขียนจะไม่ได้กล่าวถึงรูปร่างหน้าตาของงามสรรพไว้อย่างชัดเจนนัก แต่ก็
มองเห็นภาพได้ว่างามสรรพเป็นผู้หญิงรูปร่างหน้าตาธรรมดา ไม่สวยงามนัก อีกทั้งยังเป็นคนไม่สนใจ
จะดูแลบำรุงหน้าตาของตนเองอีกด้วย ถึงแม้งามสรรพจะเป็นหน้าตาไม่สวยงามนักแต่เธอก็เป็นคนที่มี
จิตใจดี ดังที่ว่า

งามสรรพเป็นเด็กสาวในวัยยังไม่เต็มยี่สิบ กิริยาท่าทางเต็มไปด้วยชีวิตชีวา แจ่มใสร่าเริง
และมองโลกในแง่ดีงามอยู่เสมอ ...คงเป็นเพราะสังคมชนบทที่ใช้ชีวิตอยู่นี้กระมัง ที่หล่อ
หลอมให้บุตรสาวคนเดียวของเธอเป็นเช่นนี้ (ระบำดาว : 125)

จะเห็นว่าสังคมชนบทได้หล่อหลอมงามสรรพให้เป็นคนมองโลกในแง่ดี และร่าเริง
แจ่มใสอยู่เสมอ ซึ่งเป็นคุณสมบัติที่ทำให้งามสรรพถูกใจภักดิ์คนรักของสาลินในเวลาต่อมา

เมื่อภักดิ์ได้ใกล้ชิดงามสรรพและประทับใจความสดใสน่ารัก มองโลกในแง่ดีของเธอ
เขาจึงคิดจะเลิกกับสาลินและเลือกงามสรรพแทน ในตอนแรกงามสรรพเกือบจะตกลงรับรักเขา
แต่เมื่อสาลินเตือนสติเธอให้คิดถึงคำสอนพ่อของเธอดังที่ว่า

พ่อของงามเคยมองผู้หญิงเป็นเหมือนสิ่งของเป็นเหมือนทรัพย์สินที่ไร้ชีวิตบ้างไหม...แบบที่
เลือกหยิบขึ้นมาชื่นชมพอเบื่อหน่ายหรือเปลี่ยนใจก็วางคืนที่เดิมโดยไม่ต้องคำนึงถึงจิตใจของ
ใคร ไม่ต้องสำนึกผิด...ที่คิดว่าวิญญาณพ่อของงามคงไม่เป็นสุขนักรอกที่จะเห็น ลูกสาวคน
เดียวยอมโดดลงมาแปดเปื้อนเพราะและเพื่อผู้ชายคนหนึ่ง ทั้งยังยอมทำร้ายจิตใจ หยาม
เกียรติของมนุษย์เพศเดียวกับตัวอีกคนหนึ่ง...เพื่อผู้ชายคนนั้น (ระบำดาว : 334 - 335)

ถึงแม้ว่างามสรรพจะรักภักดีมากแต่เธอก็ไม่ต้องการที่จะทำร้ายผู้หญิงอีกคนหนึ่งเพื่อความทุกข์ของตนเอง เธอจึงตัดสินใจจะไปศึกษาต่อที่ต่างประเทศ

จะเห็นว่างามสรรพเป็นตัวละครหญิงที่แม้จะไม่โดดเด่นในเรื่องรูปร่างหน้าตาและการศึกษา แต่ก็มีจิตใจดีงามจนสามารถตัดใจจากความรักที่เธอเห็นว่าไม่เหมาะสมได้ เธอไม่ยอมทำผิดโดยแย่งภักดีมาจากสามีแม้ว่าเธอจะมีใจให้เขาก็ตาม งามสรรพจึงเป็นผู้หญิงที่น่ายกย่องเพราะความมีคุณธรรมของเธอ

ศรวณีย์ในเรื่องทรายสีเพลิง

ศรวณีย์เป็นน้องสาวต่างแม่ของศรุตดา เธอเกิดมาในช่วงที่ครอบครัวมีพร้อมทุกอย่าง ทั้งฐานะทางสังคมและฐานะทางการเงิน พ่อและยารักเธอมากเพราะเป็นลูกสาวที่เกิดจากภรรยาที่มีฐานะชาติตระกูลเท่าเทียมกัน ทั้งคู่จึงเลี้ยงดูเธออย่างทะนุถนอม ทำให้ศรวณีย์กลายเป็นคนที่อ่อนแอ ไม่ทันคน แต่ก็มีข้อดีคือทำให้เธอเป็นคนมองโลกในแง่ดีและไม่คิดร้ายใคร ยาของเธอตั้งชื่อของเธอว่า “ศรวณีย์ แปลว่า สิ่งที่ดี สิ่งที่ดีงาม น่าฟัง น่าชม” (ทรายสีเพลิง : 40) ซึ่งเข้ากับตัวเธอมาก เพราะเธอเป็นคนที่มีโลกในแง่ดี และมีจิตใจดีงาม

ศรวณีย์เรียนไม่เก่ง และไม่ชอบการเรียน พ่อและแม่วางแผนไว้ว่าเมื่อเธอสำเร็จการศึกษาระดับปริญญาตรีก็จะให้เธอแต่งงานกับพัชระคู่มั่นที่หมั้นกันตั้งแต่ยังศึกษาอยู่ที่นั่น

ต่อมาเมื่อศรุตดาพี่สาวต่างแม่กลับมา แทนที่ศรวณีย์จะรังเกียจ เธอลับรักและเคารพศรุตดาอย่างแท้จริง แม้ว่าเธอจะทราบว่าตนเองนั้นเรียนไม่เก่ง ทำงานไม่เก่ง หรือไม่สวย ไม่มีอะไรจะเทียบเท่าศรุตดาได้เลย แต่เธอก็ไม่เคยจะคิดน้อยใจในความด้อยกว่าของตนเอง แต่กลับชื่นชมศรุตดาผู้เป็นพี่สาวอย่างเปิดเผยให้พัชระคู่มั่นของเธอฟังดังที่ว่า

“เวลาอยู่ด้วยกัน ครั้นกว่าตัวเองเหมือนผ้า ผ่าซักริ้วไปถนัดใจเลยนะคะพี่พัช...เพราะพี่ทรายเขาสวยมาก...รูปร่างดี แต่งตัวหรู แหมลูกศรอยากให้พี่พัชเห็นจริง ๆ “อีกฝ่ายพูดด้วยเสียงกลัวหัวเราะอย่างขบขัน...ไม่มีปมเปรียบเทียบ ไม่มีความน้อยเนื้อต่ำใจใด ๆ ...เธอเสริมมาอีกว่า

“แถมเรียนเก่ง เรียนเร็วด้วยนะคะ นอกจากศรจะเป็นผ้าซักริ้วแล้วยังหัวทึบอีกต่างหาก ...กว่าจะเรียนมาได้จนถึงที่สุดท้ายก็เปลืองพวงมาลัย เปลืองหัวหมูเก็บกันไปนาดู!”

(ทรายสีเพลิง : 298)

จะเห็นว่าศรวณีย์มีแต่ความรักความจริงใจให้แก่ศรุตดาผู้เป็นพี่สาว เมื่อศรุตดาต้องการให้เธอทำสิ่งใดเธอก็ทำตามทุกอย่างโดยไม่เคยคิดระแวงว่าสิ่งที่ศรุตดาทำนั้นแอบแฝงไว้ด้วยจุดประสงค์ใด แม้กระทั่งพัชระมาขอถอนหมั้นเธอเพื่อไปแต่งงานกับศรุตดาเธอก็ไม่โกรธดังที่ว่า

...ครอบครัวเราสี่คน! ...ศรุตาสะอีกอึ้ง ถ้อยคำเหล่านี้ล้วนกลั่นมาจากใจ...หญิงสาวรู้ดีว่า คนอย่างศรุตานี้ไม่มีวันจะคิดอะไรที่ซับซ้อน พุดอะไรที่พลิกแพลงไปจากความรู้สึกที่แท้จริงในใจได้

เธอถูกรวมเข้าไปเป็นหนึ่งในครอบครัวของสาวน้อยผู้น้อยอย่างไม่มีข้อแม้ อย่างปราศจากข้อยกเว้นและอย่างเต็มใจ (ทรายสีเพลิง : 638 - 639)

จะเห็นว่าแม่เรื่องร้ายแรงที่สุดอย่างการถูกถอนหมั้น เพราะพี่สาวของเธอเป็นต้นเหตุ ศรุตานี้ก็ยังไม่โกรธ เธอคิดว่าไม่ใช่ความคิดของศรุตาดำแต่เป็นพัชระเองที่ไปหลงรักพี่สาวของเธอ เธอรวมศรุตาดำเข้าเป็นคนหนึ่งในครอบครัวอย่างจริงจัง ต่อมาศรุตานี้เข้าใจผิดคิดว่าผานชายหนุ่มที่เธอรักร่วมมือกับศรุตาดำหลอกหลวงเธอ ด้วยความอ่อนแอทำให้เธอไม่มีสติขับเรือออกไปชนสะพานจนเสียชีวิตในที่สุด

จะเห็นว่าศรุตานี้เป็นหญิงสาวที่เป็นตัวแทนของหญิงสาวที่แม่จะไม่สวय ไม่เก่งนักแต่ก็สร้างความประทับใจให้แก่ผู้อ่านได้ด้วยความคิดของเธอ แต่ข้อเสียคือเธอเป็นคนอ่อนแอ และไม่ทันโลกทำให้ตามศรุตาดำไม่ทันจนต้องจบชีวิตในที่สุด ศรุตานี้เป็นตัวละครที่แสดงให้เห็นว่าผู้หญิงที่มีคุณธรรมและความดีงาม บางครั้งก็ไม่สามารถอยู่ในสังคมได้หากขาดความเข้มแข็ง รู้ทันคนซึ่งเป็นคุณสมบัติที่สำคัญเช่นกัน

เจนจारीในเรื่องไต้ร่มไม้เลื้อย

เจนจारीเป็นอดีตคนรักเก่าของศิขรินซึ่งเป็นสามีของอรพิมตัวละครหลักของเรื่อง เจนจारीเป็นผู้หญิงที่รูปร่างหน้าตาดี และมีสติปัญญาที่เฉลียวฉลาด ดังที่ว่า “เจนเป็นนักเรียนทุนฉลาด เรียนเก่ง และสวย ... รินอยากจะทำขออนุญาตคุณแม่ ให้รินแต่งงานแล้วอยู่ทำปริญญาเอกต่อสักสองปี” (ไต้ร่มไม้เลื้อย : 234) เจนจारीอยู่ในครอบครัวที่มีฐานะยากจน เธอมีโอกาสได้รับทุนการศึกษาจากรัฐบาล ให้ไปศึกษาต่อที่ประเทศสหรัฐอเมริกาเมื่อสำเร็จการศึกษาชั้นมัธยม และศึกษาต่อจนกระทั่งสำเร็จการศึกษาระดับปริญญาโท

เจนจारीพบรักกับศิขรินขณะที่ยังศึกษาระดับปริญญาตรี เธอวางแผนไว้ว่าจะแต่งงานกับเขาแล้วจึงกลับประเทศไทยด้วยกันหลังจากเธอสำเร็จการศึกษาระดับปริญญาโทแล้ว แต่แม่ของศิขรินไม่ยินยอม เนื่องจากเจนจारीเป็นผู้หญิงที่มีได้มีชาติตระกูลที่สูงส่งและฐานะที่ร่ำรวย ดังที่ว่า “แม่จะรู้ดีและยอมรับถึงความงามกับมันสมองของสาวน้อยผู้นั้นทว่านอกจากนั้นเธอก็มิได้มีพื้นฐานใด ๆ ทางครอบครัวไว้สนับสนุนส่งเสริมคุณสมบัติของตัวเองอีกเลย มีหน้าซ้ำยังมีแต่

ความทะนงมั่นใจในตัวเองและหุ่นหันปล้นแล่นแบบสาวสมัยใหม่” (ไต้ร่มไม้เลื้อย : 235) แม่ของศิขรินจึงไม่ยอมรับเงินจारीให้มาเป็นลูกสะใภ้

เงินจारीเป็นคนไม่ยอมคน และถือดี เธอจึงปฏิเสธศิขรินที่จะให้เธอออกไปก่อน หรือยอมอ่อนข้อให้แม่ของเธอ ต่อมาเงินจारीแต่งงานกับชาวต่างชาติและมีลูกชายด้วยกันหนึ่งคน เนื่องจากเงินจारीเป็นคนไม่ยอมคน ถือความคิดของตัวเองเป็นใหญ่ และไม่ยอมรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น ทำให้เงินจारीและสามีไม่สามารถอยู่ด้วยกันได้ เธอจึงหย่ากับเขาและตัดสินใจกลับมาอยู่ประเทศไทย

หลังจากกลับมาอยู่ประเทศไทยเงินจारीทำงานเป็นอาจารย์ในมหาวิทยาลัยเอกชนแห่งเดียวกับอภิมภรรยาของศิขริน เงินจारीอิจฉาอภิมภรรยาที่มีชาติตระกูลสูงและฐานะร่ำรวยซึ่งเป็นสาเหตุที่ทำให้เธอได้แต่งงานกับศิขริน ต่อมาเงินจारीได้พบกับศิขรินเธอทราบว่าเขาและเธอยังรักกันอยู่ เนื่องจากเงินจारीต้องการแก้แค้นอภิมภรรยาจึงได้แอบคบหาสามีลับๆที่ลึกซึ้งกับศิขริน อภิมภรรยาเธอจึงขอลหย่า เงินจारीจึงได้แต่งงานเป็นภรรยาที่ถูกต้องตามกฎหมายในที่สุด

จะเห็นว่าเงินจारीเป็นตัวละครหญิงที่มีพฤติกรรมไม่เหมาะสม เธอเป็นคนถือดี ไม่รับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น เธอจึงต้องเลิกกับคนรักและเมื่อแต่งงานก็ต้องหย่า นอกจากนี้เงินจारीยังไม่มีคุณธรรม จริยธรรมเพราะตัดสินใจแย่งสามีคนอื่น แม้ว่าเธอจะได้สามีผู้อื่นมาครอบครองตามที่ตั้งใจไว้ แต่เธอก็ได้รับความอับอายจากการถูกสังคมประณาม และได้รับความทุกข์ใจเนื่องจากทราบว่าศิขรินไม่เคยลืมความดีของภรรยาเก่า แสดงให้เห็นว่าการได้สิ่งใดมาด้วยวิธีที่ไม่ถูกต้องนำมาซึ่งความทุกข์ใจเสมอ

เพชรช่วงในเรื่องดอกไม้ในป่าหนาว

เพชรช่วงเป็นหญิงสาวที่มีความโดดเด่นในเรื่องรูปร่างหน้าตา เธอเป็นคนสวยมาก ตั้งแต่ยังเด็ก อีกทั้งยังมีฐานะครอบครัวที่ร่ำรวย และมีชาติตระกูลที่ดี เนื่องจากเพชรช่วงเป็นลูกสาวของ ศาสตราจารย์นายแพทย์โชติ และศาสตราจารย์แพทย์หญิงพลอยสี ซึ่งเป็นศัลยแพทย์ที่มีชื่อเสียงมาก

นอกจากนี้เพชรช่วงยังเป็นหญิงสาวที่มีสติปัญญาที่เฉลียวฉลาด เธอสำเร็จการศึกษาระดับปริญญาเอกด้านเศรษฐศาสตร์และการเงินจากต่างประเทศ เพชรช่วงจึงเป็นผู้หญิงที่มีคุณสมบัติเพียบพร้อมทุกประการ

แม้ว่าเพชรช่วงจะมีคุณสมบัติที่ดีดังที่กล่าวมาแล้ว แต่เธอเป็นคนที่มิมีนิสัยเห็นแก่ตัว เอาแต่ใจตัวเอง ไม่เคยเห็นความสำคัญของคนอื่น เมื่ออายุสิบห้าปีเพชรช่วงได้พบกับนำโชค

เนื่องจากนำโชคเป็นชายหนุ่มที่มีนิสัยแตกต่างจากผู้อื่นคือเขาไม่สนใจความสวยงามของเพชรช่วง เธอจึงสนใจเขาและมีความสัมพันธ์ที่ลึกซึ้ง ทำให้เพชรช่วงตั้งครรภักทั้งที่ยังไม่สำเร็จการศึกษา เพชรช่วงโทษว่าเป็นความผิดของโชคแต่เพียงผู้เดียว เพื่อให้พ้นความอับอายเพชรช่วงและครอบครัวจึงย้ายไปอยู่ต่างประเทศโดยที่ไม่มีผู้ใดทราบว่าเธอตั้งครรภัก เธอไม่ต้องการจะมีลูกตั้งนั้นเมื่อคลอดลูกแล้ว จึงยกลูกให้เป็นสิทธิ์ขาดแก่พ่อแม่และให้ตนเองอยู่ในฐานะพี่สาวของดวงลดา หลังจากนั้นเธอก็ไปศึกษาต่อโดยที่ไม่เคยเลี้ยงดูลูก

เพชรช่วงมีชีวิตครอบครัวที่ไม่ดีนัก เธอแต่งงานแล้วหย่าถึงสามครั้ง เนื่องจากเธอรู้สึกเบื่อหน่ายสามี เธอเป็นภรรยาที่ไม่ใส่ใจทุกข์สุขของสามีเพราะไม่เคยต้องเอาใจใคร หลังจากการหย่าครั้งที่สาม เธอจึงตัดสินใจกลับมาทำงานที่เมืองไทย ถึงแม้จะกลับมาอยู่เมืองไทยแล้วเพชรช่วงก็ยังทำตัวเช่นที่เคยทำ คือไปเที่ยวกลางคืนและคบหาผู้ชายมากหน้าหลายตา ทำให้คนในครอบครัวรู้สึกไม่สบายใจ แต่เพชรช่วงก็ไม่สนใจเพราะไม่เคยมีใครกล้าตักเตือนเธอ

ต่อมาเพชรช่วงทราบว่าดวงลดาตัดสินใจไปอยู่กับนำโชคพ่อแท้ ๆ ของเธอ เพชรช่วงโกรธมากเพราะเธอคิดว่านำโชคเป็นเพียงชาวไร่ในชนบทที่ไม่มีคุณสมบัติใด ๆ เท้าเทียมกับเธอเลย เพชรช่วงจึงไปพบนำโชคและดวงลดาเพื่อบอกให้ดวงลดากลับมาอยู่กับครอบครัวเธอเช่นเดิม แต่ดวงลดาไม่ยอมรับเพชรช่วงเพราะทราบว่าเธอไม่เคยเลี้ยงดูและไม่ตั้งใจจะให้ลูกอย่างเธอเกิดมา เพชรช่วงจึงต้องกลับไปอย่างพ่ายแพ้ที่ไม่สามารถเปลี่ยนใจดวงลดาได้

จะเห็นว่าเพชรช่วงเป็นตัวละครหญิงที่มีคุณสมบัติที่ดีทุกประการ ทั้งรูปสมบัติ ทรัพย์สมบัติ และสติปัญญา แต่เธอมีพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสม ได้แก่ มีนิสัยเห็นแก่ตัว เอาแต่ใจตนเอง ไม่สนใจความต้องการของผู้อื่น เพชรช่วงไม่ต้องการรับภาระแม่จึงกล้าทอดทิ้งลูกสาวอย่างเห็นแก่ตัว ดังนั้นแม้ว่าเพชรช่วงจะมีคุณสมบัติที่ดีเพียงใด ก็ไม่อาจกล่าวได้ว่าเธอเป็นผู้หญิงที่ดี

ลออองค์ในเรื่องทางสายธาร

ลออองค์เป็นหญิงสาวที่มีคุณสมบัติโดดเด่นในเรื่องรูปร่างหน้าตา เธอเป็นคนที่สวยงามตั้งแต่ยังเด็กเช่นเดียวกับศรุตตาในเรื่อง **ทรายสีเพลิง** เมื่อโตเป็นหญิงสาว เธอก็เป็นหญิงสาวสวยบุคลิกโดดเด่นดังที่ว่า

รูปโฉมของเธอนั้นทำให้วิ่งรอนตะลึงมอง...สวยราวกับรูปวาด...สวยกว่าใคร ๆ ทั้งหมดที่เคยเห็นทีเดียว !

ทรวดทรงของเธอยังแบบบางระหง เก้งก้างอย่างลูกม้ารุ่น แต่ก็มีเค้าว่าจะงดงามยิ่งเมื่อเติบโตเต็มวัย ผิวฉนวนผ่องอิมเอิบป่มสีโลหิตระเหือ ช่วงแขนและป่าที่พันชายเสื้อออกมาเรียว

เสลา เธอกำลังลากแปรงช้า ๆ ไปบนเส้นผมดำขลับหยิกเป็นคลื่นยาวคลุมบ่า (ทางสายธาร : 19)

...

เธอมักเป็นจุดสนใจเป็นเป้าสายตาอยู่เสมอ...ข้อนี้หญิงสาวรู้ดีอยู่แล้ว...เพราะรูปโฉม สะดุดตาที่ฟ้าประทานมานั้นหนึ่งละ เพราะระยะสองสามปีให้หลังนี้เธอมีโอกาสแสดงตัวต่อ สาธารณชนมากมายจนใคร ๆ ก็จดจำใบหน้างามสดดวงนี้ได้จนเจตา นี่เป็นข้อสอง เพราะความสำคัญของเธอในสังคมนี้กำลังมีมากขึ้น มีมากจนกลายเป็นจุดสนใจ นี่ก็เป็น เหตุผลข้อที่สาม (ทางสายธาร : 66)

ความสวยของลออองค์ทำให้เธอได้รับการยอมรับจากสังคมและเป็นที่ยอมรับได้มากขึ้น อีกทั้งหน้าที่การงานของเธอทำให้เธอได้มีโอกาสแสดงตัวในที่สาธารณะมากขึ้นเธอจึงเป็นจุดสนใจ ของสังคมได้อย่างง่ายดาย

ในด้านหน้าที่การงานนั้นลออองค์เป็นเลขานุการรัฐมนตรีดังที่กล่าวไว้ว่า “วันที่นาม ‘ลออองค์’ ปรากฏเด่นในจำนวนรายชื่ออันยาวเหยียดของคณะผู้ติดตาม...ปรากฏในฐานะ ‘เลขานุการ’ ของท่านรัฐมนตรีช่วยปกปักคนนั้น!” (ทางสายธาร : 34) นอกจากลออองค์จะไป ทำงานกับปกปักในฐานะเลขานุการเหมือนเลขานุการคนอื่น ๆ แล้ว เธอยังมีบทบาทสำคัญคือเป็นผู้รับสินบนแทนปกปัก เนื่องจากปกปักเคยเป็นลูกหนี้ของวิรุฬห์สามีที่เสียชีวิตไปแล้วของลออองค์ เพื่อนำเงินมาใช้ในการเลือกตั้ง อีกทั้งปกปักมองเห็นความเข้มแข็งเด็ดเดี่ยวของเธอและความมั่ง ใจของเธอตั้งที่ว่า

...หญิงสาวสวยจัดคนที่เป็นภรรยาของเพื่อนรักของเขาคนนี้มีความคิดมีธาตุในกาย สอดคล้องต้องตรงกันกับเขา...ความทะเยอทะยาน ชมชอบการฉกฉวยช่วงชิง เธอปรารถนา การเป็นเจ้าของ ต้องการยื่นเด่นเหนือใคร

หากเป็นเรื่องของการ ‘ได้’ เธอจะไม่ใส่ใจถึงวิธีการ !

(ทางสายธาร : 141)

ลออองค์เป็นคนที่ฉลาดอย่างยิ่ง เธอทำงานพิเศษนี้แทนปกปักอย่างคล่องแคล่ว และ ชำนาญตั้งที่ว่า

“ หากเป็นในยามปกปักลออองค์คงจับตามองและคงเริ่มติดคาคาการณ์ ขึ้นตอนต่อมาก็คือ การหาโอกาสซักถามเพื่อค้นหาให้พบว่าภายในรถคันใหญ่ซึ่งมีเฉพาะบุคคลสำคัญระดับสูง เช่นนั้นมีการ ‘เจรจา’ อะไรกันเป็นพิเศษหรือไม่...เพื่อที่เธอจะได้เตรียมการตามคำขอของเขา

...ทำงาน 'เป็นทีม' ร่วมกันมานานจนล่อของค์สามารถมั่นใจได้ว่า...ถ้ามี ปกปักก็ต้องอาศัย เธอ เขาไม่อาจ 'รับ' ได้ด้วยตัวเองเท่า ๆ กับที่เธอก็จะไม่มีโอกาส 'ได้' เลยถ้าไม่มีเขา

(ทางสายธาร : 153 – 154)

เนื่องจากการทำงานอย่างมีประสิทธิภาพของล่อของค์ ปกปักจึงไว้วางใจให้เธอเป็นคน รับสินบนแทนตัวเขา และแบ่งกันตามส่วนที่แต่ละคนควรได้ เพราะต่างฝ่ายต่างก็ต้องพึ่งพากันและกัน

ล่อของค์และวิรงรองเป็นพี่น้องพ่อคนเดียวกันแต่คนละแม่ ทั้งสองต่างก็เป็นลูกสาวที่เกิดจากภรรยาช้อยของท่านเจ้าสัวทั้งสิ้น ในตอนเด็กทั้งคู่เติบโตมาในบริเวณบ้านรั้วเดียวกัน แต่เมื่อท่านเจ้าสัวเสียชีวิต ล่อของค์และแม่ขอแบ่งสมบัติจำนวนมาก จึงขัดแย้งกับลูกของภรรยา หลวงและออกจากบ้านมาใช้ชีวิตเอง ในขณะที่วิรงรองและแม่พอใจกับส่วนแบ่งที่ได้จึงอยู่รับใช้ กมลลาสน์ลูกสาวคนโตของท่านเจ้าสัวต่อไป

เนื่องจากสภาพแวดล้อมและการเลี้ยงดูที่แตกต่างทำให้วิรงรองและล่อของค์มีนิสัยที่แตกต่างกัน ล่อของค์ไม่เคยคิดจะนับญาติกับวิรงรองแม้แต่น้อย มีแต่ความเคียดแค้นกับเรื่องราวในอดีตที่เธอเคยได้รับจากบรรดาพี่น้องตระกูลเชิญอุสราชัย ต่อมาล่อของค์จำเป็นต้องพบปะกับวิรงรองมากขึ้น เพราะนุสรคนที่เธอรักต้องการให้เธอพบปะไปมาหาสู่กับพี่น้องบ้าง แต่เธอก็ยังทำ กิริยาที่ไม่ดีกับวิรงรองดังที่ว่า

เธอก้าวออกมายืนยิ้มรับอย่างแจ่มใส ทว่าเมื่อแลเลยมาถึงสาวน้อยผู้มาเยือนเข้า ในดวงตาคมงามนั้นกลับปราศจากรอยยิ้ม

วิรงรองก็ลังเลทำความเคารพอย่างนุ่มนวล เป็นการอ่อนช้อยองอนแบบที่เธอรู้ดีว่าควรทำ... ทำแทนทุกคนในครอบครัวของเธอ

ผู้ที่ยืนเด่นอยู่รับไหว...ริมฝีปากหยักนั้นยังคงยิ้ม...หากก็เป็นรอยยิ้มที่ว่างเปล่า ชนิดที่ทำให้ผู้มาเยือนใจหาย รู้ดีว่ากิริยาแบบนี้คือการพลิกแถมที่แหลมคมเข้าทิ่มแทงอย่างแนบเนียนและนุ่มนวล (ทางสายธาร : 228)

เมื่อพบกันวิรงรองได้แสดงความเคารพอ่อนน้อมอย่างพี่น้องสาวพี่กระทำต่อพี่สาว ในขณะที่ล่อของค์ได้แต่รับไหว แล้วทำที่เหมือนไม่เห็นเธอ ต่อจากนั้นเธอก็พูดคุยกับนุสรและวามวาริชลูกสาวของเธอด้วยท่าที่รักใคร่ประดุจคนในครอบครัวเท่านั้น โดยไม่สนใจวิรงรองเลย นับเป็นการกระทำที่แสดงให้เห็นได้ชัดว่าเธอไม่นับวิรงรองเป็นน้องสาวอีกต่อไป

ล่อของค์พยายามใช้ความเป็นเลขานุการรัฐมนตรีเพื่อสร้างความเสียหายให้แก่บริษัทของตระกูลเชิญอุสราชัยโดยแกล้งเยื่อเรื่องอนุมัติเส้นทางเดินทางของบริษัทเชิญอุสราชัยให้ช้าลง

และยังเปิดโอกาสให้บริษัทอื่นมาเดินรถในเส้นทางเดียวกันเพื่อให้เชิฐอิสรราชัยเสียหายมากที่สุด แต่ตระกูลเชิฐอิสรราชัยก็สามารถแก้ปัญหาได้ เธอจึงพ่ายแพ้และต้องถูกขูดคู้ยเรื่องการรับสินบน ด้วยแต่เธอก็สามารถแก้ปัญหาที่นั่นได้พร้อมทั้งกอบกู้ภาพลักษณ์ของตนเองกลับมาได้อีกด้วย

ต่อมาลอลองค์ได้ใช้ความสนิทสนมกับนุสรมาเป็นเครื่องมือทำให้วิรงรองเจ็บปวด เพราะเธอทราบข่าววิรงรองรักนุสร ด้วยความเสียใจทำให้วิรงรองตัดสินใจไปศึกษาต่อที่ต่างประเทศ และ นุสรก็เลือกตามวิรงรองไปโดยที่ไม่ยอมแต่งงานกับลอลองค์ตามที่เธอต้องการเพราะเขาทนไม่ได้ที่ลอลองค์ทำร้ายครอบครัวตนเอง

เมื่อพ้นผิดเรื่องรับสินบนแล้ว ทำให้ลอลองค์เป็นที่รู้จักมากขึ้น เธอจึงได้รับการชักชวนให้ลงสมัครรับเลือกตั้งเป็น ส.ส. ดังที่ว่า

...ภาพปรากฏเคลื่อนไหวอยู่ในจอสีเหลี่ยมตรงหน้า คือภาพที่สาวร่วมบิดาของเธอ...เป็นหญิงสาวเพียงคนเดียวในกลุ่มคนที่เดินตามหลังชายร่างเล็กผู้ได้รับการกล่าวขวัญว่าในเวลาไม่นานนับจากนี้จะได้ก้าวขึ้นกุมอำนาจสูงสุดของประเทศ

(ทางสายธาร : 383)

จะเห็นว่าลอลองค์เป็นหญิงสาวที่คนหนึ่งที่มีคุณสมบัติที่ครบถ้วน แต่กลับไม่มีความสุข เธอมีปัญหาครอบครัวเพราะทุ่มเทให้การทำงานจนไม่สามารถให้ความอบอุ่นกับลูกได้ ทั้งไม่ได้รับการยอมรับจากชายคนรัก เพราะพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสม แม้ว่าเธอจะได้รับเลือกเป็น ส.ส. เธอก็ไม่อาจมีความสุขได้เพราะวงการการเมืองต้องต่อสู้แย่งชิงกันตลอดเวลา กล่าวได้ว่าด้วยความทะเยอทะยานของเธอจึงทำให้เธอไม่พบความสุขที่แท้จริง

จิรณาในเรื่องลับแลลายเมฆ

จิรณาเป็นหญิงสาวสมัยใหม่ ทำงานเป็นพนักงานต้อนรับบนเครื่องบินของสายการบินแห่งหนึ่ง เธอมีลักษณะเฉพาะตัวคือเป็นผู้หญิงที่ค่อนข้างน่าสมักว่าผู้หญิงไทยคนอื่น ๆ โดยเฉพาะเรื่องการแต่งกายดังที่ว่า

หญิงสาวผู้หนึ่งในกลุ่มนั้นสะดุดตาอย่างยิ่งด้วยผมหยักซอยสั้นแนบศีรษะ ดูสดใส ประเปรี้ยวอย่างสาวสมัยใหม่ และที่ใหม่เฉียบรวมทั้งเป็นการประกาศถึงความเปรี้ยวความมั่นใจในตัวเองอย่างล้นเหลือของเธอก็คือเสื้อผ้าที่สวมใส่

เสื้อถักสีส้มสดตัวเล็กเปิดบ่าเปลือยแขน มันเกาะอยู่บนทรวดทรงกะทัดรัดอุ่มเิบของสาวน้อยได้ด้วยความยึดหยุ่นของตัวมันเอง และสายสีเทาเข้มเส้นเล็กๆ ที่โยงคล้องรอบลำคอ

กระโปรงที่สวมสีเทาเดียวกันเป็นทรงตรงยาวพอดีเข้า ผ่าข้างแหวกขึ้นมาถึงโคนขา ตัดด้วยวัสดุอะไรบางอย่างที่ดูไม่คล้ายผ้า มันมันลื่นทั้งตัวเรียบเนียนแนบไปกับสะโพกและส่วนโค้งด้านหลังชวนให้เข้าใจว่าภายใต้...ไม่มีชั้นใน มีแต่เพียงถุงน่องเท่านั้น! (ลับแลลายเมฆ : 23)

จะเห็นว่าการแต่งกายของจิรณานั้นค่อนข้างเปิดเผยมาก ทั้งการสวมใส่เสื้อเปลือยแขนและกระโปรงที่แหวกมาถึงโคนขา แสดงให้เห็นความเป็นผู้หญิงที่มั่นใจในตัวเองสูงของเธอ

จิรณาเคยคบหากับกฤตอยู่สักพักหนึ่ง เพราะกฤตมาทำเหมือนชอบเธอและบางครั้งก็เลยเถิดถึงขนาดมีการล่วงเกินทางกายกัน ดังที่ว่า

และก็คงไม่มีใครรู้เช่นกัน ว่าหลายครั้งที่กฤตไปส่งเธอที่บ้าน เขามักจะรวบตัวเธอเข้าไปกอดแล้วจูบลา... ฉาบฉวยผิวเผินและเกินจริง แบบให้รู้ชัดว่าล้อเล่น

ทว่าก็มีครั้งหนึ่งในจำนวนหลายครั้งนั้นที่ต่างคนต่างมีแล้วการกอดและจูบลา “อย่างเพื่อน” กลับผันเปลี่ยนยึดยาวจนเกือบหยุดไม่ได้

หญิงสาวรู้ดีด้วยสัญชาตญาณของผู้หญิงว่าน่าจะมีความรู้สึกที่ลึกล้ำบางอย่างเกิดขึ้น เมื่อต่างฝ่ายต่างก็พอตาและพอใจในกันและกัน หากเมื่อได้พบกันในวันถัดมา กฤตไม่พูด... เธอก็อยู่ในบทบาทของ “สาวสยบใจกว้าง” มากพอที่จะไม่เป็นฝ่ายพุดขึ้นมาก่อนเช่นกัน

(ลับแลลายเมฆ : 45)

ถึงแม้ว่ากฤตจะกล้ากอดจูบเธอแต่เธอก็ไม่ถือเพราะคิดว่ากฤตก็มีใจให้เธอเช่นกัน แต่เมื่อกฤตแต่งงานกับนภนภางค์ทำให้เธอรู้สึกเสียใจ และประชดด้วยการไปดื่มเหล้ากับจิมเพื่อนชายที่มักจะฉวยโอกาสกับผู้หญิงอยู่เสมอ สาลินีเพื่อนของเธอเตือนให้ระวังตัว แต่เธอก็คิดว่า “ข่มขืนนะ มันเกิดขึ้นไม่ได้ง่าย ๆ นักรอกอื่น” (ลับแลลายเมฆ : 79) และในวันแต่งงานของนภนภางค์กับกฤตเธอได้ตัดสินใจกลับบ้านก่อนเพราะไม่สามารถอยู่ร่วมงานจนจบได้ การที่เธอเดินไปลานจอดรถคนเดียวทำให้จิมมาด์กรอที่ลานจอดรถและใช้มีดจี้จิรณาให้ขับรถไปบ้านของตนเพื่อจะข่มขืน แต่โชคดีที่มันตาและเกื้อคุณมาช่วยไว้ได้ทัน ทำให้เธอก็คิดว่า

เธอเคยคิดว่าเรื่องแบบนี้จะเกิดขึ้นกับผู้คนในอีกระดับ เกิดขึ้นได้เพียงกับเด็กสาวด้อยโอกาส อ่อนความคิด...ไม่น่าเชื่อเลยว่า คนอย่างเธอจะต้องมาเผชิญหน้ากับมันตรง ๆ อย่างที่กำลังเผชิญอยู่ในวินาทีนี้ (ลับแลลายเมฆ : 179)

จากเหตุการณ์นี้ทำให้จิรณาตระหนักถึงความเสียเปรียบของฝ่ายหญิง เมื่อเธอทราบเรื่องทีมนานภาพค์หย่ากับกฤตเพราะสาเหตุที่เคยถูกข่มขืน เธอจึงเห็นใจนานภาพค์และไม่พอใจกฤตที่ไม่ยอมรับเรื่องที่ภรรยาเคยถูกข่มขืนมาก่อน จิรณาจึงปฏิเสธกฤตแม้ว่าเธอจะรักเขาก็ตาม

จะเห็นว่าจิรณาเป็นตัวละครหญิงที่มีลักษณะน่าสมั้ย ทั้งการแต่งกายและความประพฤติ ทำให้เธอถูกสังคมมองว่าเป็นผู้หญิงไม่ดี จิรณาเกือบจะถูกข่มขืนเพราะผู้ชายมองความน่าสมั้ยของเธอว่าเป็นลักษณะของผู้หญิงใจง่าย รักสนุก ทั้งที่จริงแล้วเธอไม่ใช่ผู้หญิงที่มีความสัมพันธ์กับผู้ชายโดยง่าย แต่กลับถูกมองว่าเป็นเช่นนั้น จากเหตุการณ์ครั้งนี้ทำให้เธอตระหนักว่าในสังคมไทยผู้หญิงเป็นเพศที่เสียเปรียบอย่างยิ่ง

ฉัตรในเรือนบ้านร้อยดอกไม้

ฉัตรเป็นเจ้าของห้างสรรพสินค้าที่ป่าฎลีตัวละครเอกหญิงเช่าร้านค้าอยู่ ฉัตรเป็นหญิงสาวสวย ทำงานเก่ง และมีฐานะร่ำรวยเพราะเป็นเจ้าของห้างสรรพสินค้าที่มีอยู่หลายสาขานับเป็นคุณสมบัติที่โดดเด่นอย่างยิ่ง

ถึงแม้ฉัตรจะมีรูปสมบัติและคุณสมบัติที่ดีหลายประการ แต่เธอมีข้อเสียคือมีนิสัยถือตัว เย่อหยิ่ง ไม่สนใจผู้ที่อยู่ในฐานะต่ำกว่าและไม่มีความเมตตากรุณาให้แก่ใคร สนใจแต่ผลประโยชน์ของตนเอง ดังที่ว่า “เสียงหวานใสนั้นน่าฟัง เหมาะกับรูปร่างหน้าตาและผิวพรรณที่ชวนมองทีเดียว ถ้ามันจะฟังอบอุ่นเป็นมิตรไม่แฉงเอาไว้ด้วยท่าทีของการวางอำนาจเหนือกว่าและความเย็นชาเช่นนี้” (บ้านร้อยดอกไม้ : 9)

ฉัตรทำหน้าที่เป็นผู้บริหารห้างสรรพสินค้า เธอเป็นผู้บริหารที่ดีมีความสามารถทำให้งานเจริญก้าวหน้า ฉัตรมีความเด็ดขาดในการทำงานมาก เมื่อเธอทราบว่าป่าฎลีนำเสื้อผ้าที่ค้างสต็อกออกไปติดยี่ห้ออื่นแล้วไปขายในงานแสดงสินค้า ซึ่งทางห้างถือว่าเป็นการลดระดับสินค้าอย่างยิ่ง เธอจึงบอกเลิกสัญญาทันทีโดยไม่ฟังคำขอร้องของป่าฎลี เพราะสิ่งที่ป่าฎลีกระทำสร้างความเสียหายอย่างมากให้แก่ห้าง

ถึงแม้ว่าฉัตรจะมีคุณสมบัติที่ดีทั้งเรื่องรูปร่างหน้าตา หน้าที่การงาน และฐานะทางสังคม แต่กอบบุญตัวละครเอกชายก็ไม่เลือกเธอเป็นคู่ชีวิต เพราะเขาคิดว่าเธอถือตัวเกินไป ไม่เห็นความสำคัญของผู้อื่น ไม่มีความละเอียดอ่อน และคำนึงถึงผลประโยชน์ของตนเองเป็นหลัก ถึงแม้ฉัตรจะเสียใจแต่เพราะกมลასน์ป่าของกอบบุญชดเชยให้เธอด้วยการให้เป็นกรรมการของบริษัทในเครือ ด้วยผลตอบแทนทางธุรกิจที่เหมาะสมฉัตรจึงไม่คิดแค้นกอบบุญ

จะเห็นว่าฉัตรเป็นผู้หญิงที่มีลักษณะของผู้หญิงสมัยใหม่ กล่าวคือ มีบุคลิกภาพดี ทำงานเก่งเป็นระดับผู้บริหาร แต่ข้อเสียของเธอคือ ถือตัว ไม่ยอมรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น เห็น

ความสำคัญของผลประโยชน์ทางธุรกิจมากเกินไป จึงทำให้เธอไม่มีคุณสมบัติที่ดีพร้อม กล่าวคือดีเพียงรูปลักษณ์และคุณสมบัติภายนอก แต่คุณสมบัติภายในคือจิตใจไม่ดี

ก่องเพชรในเรื่องวาวพลอย

ก่องเพชรเป็นพี่สาวของเก็จไพลิน เธอมีความแตกต่างกับน้องสาวคือเป็นผู้หญิงที่สวยงามมากดังที่ว่า

ไม่ว่าจะปรากฏตัวขึ้นที่ไหน ก่องเพชรมักจะเป็นเป้าสายตาอยู่เสมอ ไม่ใช่เพราะเพียงบุคลิกที่โดดเด่น หากเป็นเพราะเธอรู้จักจังหวะและวิธีการที่จะก้าวออกมาสู่สายตาผู้คนด้วย... ร่างโปร่งระหงกลมกลิ้งในชุดประโประงจีบรอบตัวบานพลิวสีขาวครีม และเสื้อคอแหลมไหลล้า มีโบตลอปันรอบเอวบางสีเดียวกัน จึงค่อยอย่างเยื้องออกมาพร้อม ๆ กับคนกลุ่มที่สองที่ไม่รีบร้อนจนเกินไป

แทบทุกคนต้องหันไปมองเป็นตนเดียว และก่องเพชรก็หยุดนิดหนึ่งเหมือนตอบรับสายตาของคน (วาวพลอย : 142)

จะเห็นว่านอกจากก่องเพชรจะรูปร่างหน้าตาสวยงามแล้ว เธอยังรู้จักจังหวะด้วยว่าจะต้องทำตัวอย่างไรจึงจะเป็นจุดสนใจของคนอื่น แสดงให้เห็นว่าเธอชอบความโดดเด่นและชอบให้คนอื่นชื่นชมตนเอง

นอกจากนี้ก่องเพชรยังมีการศึกษาสูง และเธอยังทำงานในตำแหน่งงานขององค์กรระหว่างประเทศอีกด้วย ความสามารถเหล่านี้ทำให้นันทาภูมิใจมาก ที่ตนเองสามารถเลี้ยงดูหลานสาวให้สมบูรณ์แบบมากกว่าเก็จไพลินที่พ่อแม่เป็นผู้เลี้ยงเอง

ก่องเพชรและเก็จไพลินเป็นพี่น้องที่เกิดจากพ่อแม่คนเดียวกัน แต่ถูกแยกกันเลี้ยง เนื่องจากนันทาหรือคุณยายเล็กเคยเลี้ยงดูแม่ของก่องเพชรและเก็จไพลินมาก่อน นันทาจึงมีบุญคุณต่อแม่ของพวกเธอมาก เมื่อนวลพรรณมีลูกสาวคนแรก นันทาจึงขอไปเลี้ยงและให้ชื่อเล่นใหม่ว่าคุณหนึ่ง เพื่อแสดงให้เห็นว่าเธอเป็นที่หนึ่งเหนือใคร ก่องเพชรต้องไปอยู่กับนันทาเพียงลำพัง เธอจึงเติบโตมาในภาวะเบียดเบียนที่นันทาวางไว้ และบางครั้งก็ทำให้เธอรู้สึกแปลกแยกกับพี่น้อง ก่องเพชรต้องทำตัวให้สมบูรณ์แบบที่สุดเพื่อให้ตนเองเป็นที่รักของนันทา เนื่องจากนันทาจะรักเธอก็ต่อเมื่อเธอดีที่สุดในนั้น ก่องเพชรคิดว่าเธอจะใช้ความรักของนันทาทดแทนความรักของพ่อแม่ที่เธอคิดว่าเธอขาดไปเพราะไม่ได้รับการเลี้ยงดูจากพ่อแม่ เนื่องจากการเลี้ยงดูที่เข้มงวดเพื่อให้เธอเป็นที่หนึ่งในทุกเรื่องแล้ว ก่องเพชรจึงยอมทำทุกอย่างที่จะทำให้ภาพลักษณ์ของเธอดีที่สุด

ถึงแม้ว่าก่องเพชรจะเชื่อฟังนันทาอย่างยิ่ง แต่เธอก็แอบฝ่าฝืนคำสั่งแอบคบหากับ
 ธนิทซึ่งนันทาไม่ชอบ ดังที่ว่า

ทุกเวลาทุกวินาทีที่ได้อยู่กับธนิทเป็นคล้ายช่วงเวลาและวินาทีที่หญิงสาวได้หลุดพ้นเป็น
 อิศระจากการควบคุม ได้เดินแตกแถวจากเส้นบรรทัดที่วางไว้...เป็นความสุข เป็นความสนใจ
 กิ่งสาแก่ใจแบบแปลก ๆ ที่ยากอธิบาย (วาวพลอย :333)

จะเห็นว่าธนิทเป็นตัวแทนของความหลุดพ้นจากกฎระเบียบที่นันทาวางไว้ เมื่อ
 ก่องเพชรอยู่กับธนิทเธอรู้สึกเป็นอิสระและสนใจที่ได้ออกจากกรอบนั้น

นอกจากการคบหากันอย่างคนรักแล้ว ก่องเพชรยังมีความสัมพันธ์ที่ลึกซึ้งกับธนิทด้วย
 ก่องเพชรแอบไปหาธนิททั้งที่ขณะนั้นเธอเป็นคู่หมั้นของปรีดีแล้ว แสดงให้เห็นว่าเธอไม่คำนึงถึง
 ความถูกต้องทางศีลธรรม ซึ่งขัดกับภาพที่คนภายนอกมองเธอว่าเป็นกุลสตรีไทยที่สมบูรณ์แบบ
 แม้ก่องเพชรจะแต่งงานกับปรีดีแล้ว เธอยังแอบพบกับธนิทเสมอ จนกระทั่งปรีดีถูกทำร้ายจน
 เสียชีวิต ผู้ต้องสงสัยคือธนิท ก่องเพชรก็ออกมารับแทนเขาและยอมบอกความจริงว่าปรีดีเป็นพวกรัก
 ร่วมเพศ เขาแต่งงานกับเธอเพียงแค่นั้นในนามเท่านั้น แม้ว่าจะฟันซ็อกกล่าวหาทางกฎหมาย แต่
 ก่องเพชรและธนิทก็ไม่อาจสู้หน้าคนในสังคมได้ ทั้งสองจึงไปทำงานที่บริษัทของครอบครัวใน
 ประเทศจีน เมื่ออยู่ที่นั่นธนิทแสดงธาตุแท้ให้ก่องเพชรเห็นทำให้เธอเริ่มตาสว่างและเลิกรักกับธนิท
 ในที่สุด

จะเห็นว่าก่องเพชรเป็นผู้หญิงที่มีคุณสมบัติภายนอกดีพร้อม กล่าวคือ มีรูปร่างหน้าตา
 งดงาม การศึกษาดี หน้าที่การงานมั่นคง แต่ก่องเพชรก็ต้องประสบความล้มเหลวในการดำเนิน
 ชีวิต เนื่องจากเธอได้รับการอบรมเลี้ยงดูอย่างเข้มงวด ผู้ปกครองของเธอต้องการให้เธอประสบ
 ความสำเร็จทุกเรื่อง เธอจึงต้องฝืนทำสิ่งที่ตนเองไม่ปรารถนาเพื่อทำให้ผู้ปกครองพอใจ ก่องเพชร
 จึงมีนิสัยชอบพุดปด เมื่อทำความผิดก็จะใส่ร้ายผู้อื่น ก่องเพชรจึงไม่อาจเป็นผู้หญิงที่มีความสุขแม้
 จะมีทุกอย่างสมบูรณ์แบบเพราะไม่สามารถทำตามที่ใจตนเองต้องการได้

จะเห็นว่าตัวละครรองในนวนิยายของปิยะพร ศักดิ์เกษมส่วนมากจะเป็นตัวละครที่มี
 ลักษณะนิสัยไม่ซับซ้อน ตั้งแต่ต้นจนจบเรื่อง สาเหตุสำคัญที่ทำให้ตัวละครรองเป็นเช่นนี้
 เนื่องจากปิยะพร ศักดิ์เกษมต้องการสร้างตัวละครรองให้มีลักษณะแตกต่างกับตัวละครสำคัญ
 เพื่อให้ตัวละครสำคัญมีบทบาทโดดเด่นยิ่งขึ้น เช่น ในเรื่อง**ตะวันทองแสง** รัสดาวตัวละครสำคัญเป็น
 คนเข้มแข็ง ขณะที่พิมพ์พรณตัวละครรองอ่อนแอ เมื่อต้องเผชิญปัญหาเดียวกันคือการถูกขืนใจ ทั้ง

สองจึงตัดสินใจไม่เหมือนกัน กล่าวคืออรสากลัวปฏิเสธผู้ชายเพราะทราบว่าเขาเป็นคนไม่ดี ขณะที่พิมพ์พรยอมแต่งงานทำให้ได้รับความทุกข์ใจจนต้องฆ่าตัวตาย เป็นต้น ในนวนิยายของปิยะพร ศักดิ์เกษมตัวละครรองส่วนใหญ่ก็มีความประพฤติไม่ดีเพื่อเปรียบเทียบกับตัวละครหลักทำให้มีความโดดเด่นมากขึ้น ในขณะที่เรื่องใดที่ตัวละครหลักมีพฤติกรรมไม่ดีตัวละครรองที่มีพฤติกรรมดีกว่าก็จะได้รับการยอมรับจากสังคมมากกว่า การสร้างตัวละครคู่เทียบเช่นนี้ทำให้เห็นผลกระทบที่ตัวละครได้รับการกระทำของตนเองอย่างชัดเจนขึ้น

3. ตัวละครประกอบ

ตัวละครประกอบเป็นตัวละครที่มีบทบาทในการดำเนินเรื่อง ผู้เขียนสร้างขึ้นเพื่อเสริมสร้างความสมจริง สร้างบรรยากาศ หรือมีส่วนเสริมให้เรื่องในช่วงเหตุการณ์นั้นดำเนินต่อไปได้ ตัวละครประกอบในนวนิยายของปิยะพร ศักดิ์เกษมมีดังนี้

ตัวละครประกอบในเรื่อง**ตะวันทองแสง** ได้แก่ ปรางค์ทิพย์ คุณหญิงรัชนี อภรณ์

ปรางค์ทิพย์ เป็นลูกสาวของรัฐมนตรีสุวิทย์และคุณหญิงรัชนี มีความประพฤติสุภาพเรียบร้อยเนื่องจากได้รับการอบรมจากที่บ้านเป็นอย่างดี เรียนเก่ง แต่ก็ถือตัวและเอาแต่ใจตัวเอง เพราะถือว่าเป็นลูกสาวของรัฐมนตรี ปรางค์ทิพย์ชอบภคพงษ์โดยไม่ทราบว่าเขาเป็นพี่ชายต่างมารดา เธอพยายามตั้งตาคอยที่จะคบกับเขา แม้ว่าจะถูกห้ามก็ตาม สุดท้ายเมื่อเธอทราบความจริงเธอก็ยอมรับได้อย่างมีเหตุผล

คุณหญิงรัชนี เป็นแม่ของภคพงษ์และปรางค์ทิพย์ เดิมชื่อเพียงเดือน เป็นคนสวยมาก แต่งงานตั้งแต่อายุยังน้อย แต่ไม่มีความรับผิดชอบทั้งลูกชายตั้งแต่ยังเป็นทารก รัชนีชอบความหรูหรา ฟุ้งเฟ้อ เกียรติยศชื่อเสียง ไม่สนใจใคร หลังทิ้งลูกไปจึงเปลี่ยนชื่อใหม่เป็นรัชนีและแต่งงานกับชายที่ร่ำรวย มีหน้าที่การงานดี

อภรณ์ เป็นป้าของอรสา อภรณ์เป็นสาวโสด ไม่มีอาชีพแต่มีหอพักให้เช่า เป็นคนจิตใจดี อดทนส่งเสียอรสาเล่าเรียนสำเร็จการศึกษาปริญญาตรี

ตัวละครประกอบในเรื่อง**ระบำดาว** ได้แก่ ลีลา นงราม ลักษณะนา

ลีลา เป็นน้องสาวของภักดีคู่รักสาติน เธอเติบโตในครอบครัวที่มีพร้อมทั้งฐานะและชาติตระกูลดี ลีลาหมั่นกับจามรชายซึ่งมีความเหมาะสมกัน แต่ลีลาก็ไม่มีความสุขเพราะเธอคิดว่าชีวิตไม่มีคุณค่า เมื่อเธอได้พบกับดร.นนท์ ซึ่งเป็นนักวิชาการที่น่านับถือ เธอศรัทธาเขาอย่างยิ่งจึงยอมเป็นภรรยาของเขาคด้วยความเต็มใจ

นงราม เป็นแม่ของงามสรรพ มีฐานะร่ำรวย เป็นเจ้าของที่ดินและทำการเกษตร ใจดี มีเหตุผล ยอมรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น

ลักขณา เป็นแม่ของสาลิน มีอาชีพครูอยู่ที่จังหวัดเชียงราย ชอบตามใจสามีและลูก

ตัวละครประกอบในเรื่อง**ทรายสีเพลิง** ได้แก่ ดวงตา นารี เสาวนีย์ คุณหญิงศิริ

ดวงตา เป็นแม่ของศรุต มีอาชีพเป็นนางพยาบาล ดวงตาถูกคุณหญิงศิริขอมมาเลี้ยง ตั้งแต่ยังเด็ก เธอจึงตกอยู่ในฐานะที่ถูกกดขี่ข่มเหง ทำให้มีนิสัยเก็บกด ทะเยอทะยาน ถึงแม้ศก ลูกชายคุณหญิงจะได้เธอเป็นภรรยา แต่ก็ไม่ได้ยกย่อง เมื่อเขาแต่งงานจดทะเบียนกับเสาวนีย์ เธอจึงอิจฉาริษยาเสาวนีย์อย่างยิ่ง และสอนให้ศรุตเกลียดชังเสาวนีย์และลูกด้วย

นารี เป็นครูใหญ่โรงเรียนของศรุต มีนิสัยใจดี มีเมตตา ชอบช่วยเหลือผู้ที่เดือดร้อน ดังเช่นช่วยเหลือและพยายามเตือนสติดวงตาให้เห็นแก่ลูกให้มาก

เสาวนีย์ เป็นภรรยาของศกพอของศรุต เป็นผู้หญิงที่อยู่ในตระกูลที่ดี มีฐานะร่ำรวย มีมารยาทดี ไม่แสดงท่าทางรังเกียจศรุตที่เป็นลูกติดของสามี แม้ว่าจะไม่ชอบศรุตก็ตาม

คุณหญิงศิริ เป็นย่าของศรุต มีนิสัยเย่อหยิ่ง ไร้ยศศักดิ์ ทะนงตน ไม่สนใจความรู้สึกของใคร เห็นแก่ตัว ยอมให้ลูกชายมีความสัมพันธ์กับดวงตาเด็กในบ้านเพราะต้องการให้ดวงตารับใช้ตลอดไป แต่ก็จัดการให้ลูกชายไปแต่งงานกับผู้หญิงที่เหมาะสมกว่า โดยไม่คิดถึงจิตใจของดวงตาและศรุตผู้เป็นหลานสาว

ตัวละครประกอบในเรื่อง**ไต้ร่มไม้เลื้อย** ได้แก่ วีรา ศิรา อนงค์ มณี

วีรา เป็นหญิงสาวที่หลงรักพัทธ์ตัวเอกชาย วีราอยู่ในครอบครัวที่มีชาติตระกูล มีฐานะร่ำรวย พ่อแม่ตามใจ เธอจึงมีนิสัยเอาแต่ใจตัวเอง และมีความสัมพันธ์กับผู้ชายหลายคน

ศิรา เป็นแม่ของศิขริน อยู่ในครอบครัวที่มีฐานะดี มีชาติตระกูลดี ทำงานเก่ง มีนิสัยเย่อหยิ่ง ไร้ยศศักดิ์ รังเกียจคนจนจึงไม่ยอมให้ศิขรินแต่งงานกับผู้หญิงที่ฐานะต่ำกว่า

อนงค์ เป็นแม่ของอรพิม อยู่ในครอบครัวนักการทูต มีฐานะและชาติตระกูลดี มีนิสัยถือตัว เจ้าศเจ้าอย่าง ไม่ยอมให้อรพิมคบกับพัทธ์เมื่อเขาล้มละลาย

มณี เป็นแม่ของพัทธ์ มีนิสัยใจดี เรียบง่าย จริงใจ และเข้มแข็งแม้สามีจะฆ่าตัวตาย เพราะล้มละลาย แต่ก็อดทนเลี้ยงลูกมาด้วยตัวคนเดียว

ตัวละครประกอบในเรื่อง **ดอกไม้ในป่าหนาว** ได้แก่ พลอยสี กัตติกา

พลอยสี เป็นแม่ของเพชรช่วง เป็นคนสวย ภูมิปัญญาดี เพราะเป็นแพทย์หญิงที่สำเร็จ การศึกษาระดับปริญญาเอก ทำงานเป็นจักษุแพทย์ มีจิตใจลำเอียงรักลูกมากกว่าหลาน เป็นคน ยอมคนโดยเฉพาะสามีและลูกสาว

กัตติกา เป็นเพื่อนของดวงลดดา จบการศึกษาจากคณะอักษรศาสตร์ ทำงานเป็น เลขาณุการในบริษัทของชาวต่างชาติ มีนิสัยร่าเริง โผงผาง รักเพื่อน

ตัวละครประกอบในเรื่อง **กิ่งไม้ใบรัก** ได้แก่ อารยา นารีรัตน์ อาซ้อ

อารยา เป็นแม่บุญธรรมของอารตี ทำงานเป็นนางพยาบาล มีนิสัยอ่อนโยน ใจดี มี เหตุผล ช่วยเลี้ยงดูอารตีเสมือนเป็นลูกสาวของตนเอง

นารีรัตน์ เป็นแม่ของอารตี เป็นหญิงสาวจีนที่เติบโตในประเทศไทย ทำงานเก่ง ขยัน ซื่อสัตย์ อดทน เป็นเจ้าของบริษัทนำเข้ารถยนต์ มีนิสัยตรงไปตรงมา ใจกว้าง ฉลาดหลักแหลม

อาซ้อ เป็นพี่สะใภ้ของสวรรค์คนรักของอารตี อยู่ในประเทศจีน มีนิสัยโอบอ้อมอารี ช่วย ดูแลอารตีอย่างดีขณะที่เธออยู่เมืองจีน ยึดมั่นประเพณีดั้งเดิมของจีนไม่ยอมให้ผู้ชายช่วยทำงาน บ้าน

ตัวละครประกอบในเรื่อง **เรือนศิรา** ได้แก่ ศิณี ทิชา

ศิณี เป็นภรรยาคนที่สองของพัทธ์ มีความรู้ ทำงานเก่ง เป็นผู้ช่วยคนสำคัญของพัทธ์ที่ เขาไว้ใจใจมาก มีจิตใจดี รักพินิลพัทธ์ลูกสาวพัทธ์เหมือนลูกของตนเอง แต่บางครั้งก็อิจฉาริษยา พินิลพัทธ์และอรพินอดีตนภรรยาของพัทธ์ที่เขายกย่องมากกว่าเธอ

ทิชา เป็นหลานสาวของเจนจारी รูปร่างหน้าตาพอใช้ ไม่ชอบการเรียน ปากคอร้ายกาจ กิริยามารยาทไม่ดี ทะเยอทะยานต้องการเป็นภรรยาของอรินลูกสาวเจนจारी

ตัวละครประกอบในเรื่อง **ทางสายธาร** ได้แก่ กมลลาสน์ วิมล วามวาริช

กมลลาสน์ เป็นพี่สาวของวิรงรองและลลอรองค์ เป็นหญิงสาวโสด มีฐานะร่ำรวย มี ความรู้ไม่มากแต่ทำงานเก่ง สามารถบริหารกิจการของครอบครัวจนประสบความสำเร็จ มีบทบาท เป็นที่ปรึกษาของครอบครัว ทุกคนในตระกูลจะเกรงใจเพราะเป็นพี่สาวคนโตที่รับภาระทำงาน ทั้งหมด จนกระทั่งน้องชายสำเร็จการศึกษาจึงมอบกิจการให้น้องดูแลแทน เธอเป็นคนจริงจัง มั่นคง เด็ดขาดแต่ก็ใจดี มีเมตตา

วิมล เป็นแม่ของวิรงรอง เดิมเป็นคนรับใช้ในบ้าน ต่อมาได้เป็นภรรยาของนายท่าน เจ้าตัว มีนิสัยใจแคบ พอบอกใจในสิ่งที่ตนเองมีอยู่ ถึงจะอยู่ในฐานะภรรยาของเจ้าของบ้านก็ไม่ได้ เรียกร่องสิ่งใด และยังสอนให้วิรงรองใจแคบด้วย

วามวาริช เป็นลูกสาวของลออองค์ กำลังอยู่ชั้นอนุบาล มีนิสัยเก็บตัว ไม่ชอบอยู่ท่ามกลางคนหมู่มากหรืออยู่กับคนแปลกหน้า ช่างพูดเฉพาะกับคนที่สนิทด้วย

ตัวละครประกอบในเรื่อง **ใต้เงาตะวัน** ได้แก่ วิลาวัลย์ กลิภา รจนา

วิลาวัลย์ เป็นภรรยาของเกรียง เธอเป็นหญิงสาวที่อยู่ในครอบครัวนักการทูต สำเร็จการศึกษาจากประเทศอังกฤษ มีฐานะร่ำรวย หน้าตาดี มีการศึกษา กิริยามารยาทดี เฉลียวฉลาด

กลิภา เป็นลูกสาวคนเดียวของเกรียง อายุ 15 ปี รักการเรียน กำลังศึกษาอยู่ในโรงเรียนคอนเวนต์แห่งหนึ่ง กลิภาเป็นเด็กที่ร่าเริง แจ่มใส ตี้อารมณ์ไม่ยอมคน แม้แต่พ่อแม่เธอก็มักจะโต้เถียงเสมอหากเห็นว่าไม่ถูกต้อง และหุ่นหันปล้นเล่นดังเช่นเหตุการณ์ที่เธอหนีออกจากบ้านเมื่อทะเลาะกับพ่อ

รจนา เป็นแม่ของปาริณา เป็นแม่บ้าน มีนิสัยใจดี ชอบตามใจผู้อื่น มีความสุขที่ได้ดูแลลูกและสามี หลังจากสามีเสียชีวิต เธอปล่อยให้ลูกเป็นหัวหน้าครอบครัวตัดสินใจเรื่องต่าง ๆ แทน ส่วนเธอคอยดูแลเอาใจใส่ความเป็นอยู่ของลูกเท่านั้น

ตัวละครประกอบในเรื่อง **ในบ่วงมนตรา** ได้แก่ วารี วิชชวิญญู

วารี เป็นแม่เลี้ยงของนภนต์ อายุมากแล้ว แต่ยังแข็งแรง ทำงานเก่งสามารถบริหารธุรกิจหลายอย่างได้เป็นอย่างดี มีนิสัยเข้มงวด เจ้าคิดเจ้าแค้น อาฆาตพยาบาท เขี้ยมโหด สามารถสั่งฆ่าสามีและภรรยาของได้ นอกจากนั้นยังวางแผนฆ่าลูกเลี้ยงของตัวเองด้วย

วิชชวิญญู เป็นหลานสาวของนภนต์ กำลังศึกษาระดับชั้นมัธยมศึกษา เรียนไม่ค่อยเก่ง มีนิสัยเอาแต่ใจตัวเองเพราะยายให้ท้าย ตี้อารมณ์ มักจะขัดแย้งกับนภนต์เพราะคิดว่าเขาไม่รักเธอ แต่ที่จริงแล้วก็รักนภนต์มาก

ตัวละครประกอบในเรื่อง **ลับแลลายเมฆ** ได้แก่ สิบบพร ดาว แว่ววรรณ

สิบบพร เป็นพยาบาลลูกน้องหมอมันตา คอยช่วยเหลือนภนต์เมื่อเธอไปรักษาตัวเป็นคนเก็บตัว ไม่สูงส่งกับใคร เคยถูกข่มขืนมาก่อนจึงทำงานพิเศษเป็นอาสาสมัครให้มูลนิธิช่วยเหลือผู้หญิงที่ถูกล่วงละเมิดทางเพศ

ดาว เป็นสาวโรงงานที่ถูกข่มขืน แล้วมาขอความช่วยเหลือจากหมอมันตาให้ตรวจร่างกาย ดาวเป็นคนสวย เป็นคนเข้มแข็งจึงกล้ามาแจ้งความ แต่ก็มีจิตใจดีจึงไม่ต้องการให้ครอบครัวของผู้ชายที่ข่มขืนเธอเดือดร้อน อีกทั้งการดำเนินคดีที่ล่าช้าและถูกกดดันจากสังคม ในที่สุดดาวจึงยอมรับค่าเสียหายและยอมความเพื่อให้คดีสิ้นสุด

แวววรรณ เป็นย่าเลี้ยงของนภนภางค์ เคยทำงานเป็นนางพยาบาลมาก่อน มีนิสัยใจดี โอบอ้อมอารี ไม่ถือตัว รักนภนภางค์เสมือนหลานแท้ ๆ

ตัวละครประกอบในเรื่อง**บ้านร้อยดอกไม้** ได้แก่ ฮวา บุษกร

ฮวา เป็นแม่พี่สะใภ้ของปาฎลี อพยพมาจากประเทศจีน มีพรสวรรค์ทางด้านศิลปะ เป็นศิลปินที่มีชื่อเสียงเคยได้รับรางวัลมากมาย เป็นคนใจดี มีน้ำใจ เลี้ยงดูปาฎลีมาตั้งแต่ยังเด็ก

บุษกร เป็นญาติของฮวา รูปร่างหน้าตาไม่สวยนัก มีหน้าที่ดูแลบัญชีที่โรงงานของปาฎลี เป็นคนใจดี อ่อนแอ แอบชอบผู้ชายที่มีครอบครัวแล้วจนยอมโกงบริษัทเพื่อช่วยเหลือชายที่รัก แต่ในที่สุดก็กลับตัวได้

ตัวละครประกอบในเรื่อง**วาวพลอย** ได้แก่ ปานรวี นันทา รัมภา

ปานรวี เป็นแม่ของปรีดีและปัดณณ์ มีนิสัยเข้มงวด ถือตัว เอาแต่ใจตนเอง ชอบบังคับคนอื่น โดยเฉพาะลูกชายตนเอง

นันทา เป็นยายของก่องเพชรและเก็จไพลิน มีนิสัยเหมือนปานรวี ชอบบังคับก่องเพชร ผู้เป็นหลานสาวให้ทำตามที่ต้องการ ชอบข่มคนที่ดูขี้กว่าทำให้มีศัตรู

รัมภา เป็นเพื่อนของนันทา มีนิสัยชอบดูถูกคน ดูถูกเก็จไพลินว่ามีการศึกษาดำรงที่เธอสำเร็จการศึกษาระดับปริญญาตรี เจ้าคิดเจ้าแค้น

จะเห็นว่าตัวละครประกอบจะเป็นตัวละครลักษณะเดียว ไม่มีพัฒนาการ เนื่องจากผู้เขียนสร้างขึ้นเพื่อเป็นส่วนเสริมในการดำเนินเรื่อง การนำเสนอข้อมูลเกี่ยวกับตัวละครกลุ่มนี้ส่วนมากจะไม่บรรยายโดยตรงไปตรงมา แต่จะสอดแทรกอยู่ในการเล่าเหตุการณ์ โดยผู้อ่านจะรู้จักตัวละครผ่านทางพฤติกรรมที่แสดงออก การกระทำ คำพูด ทำให้สามารถสรุปลักษณะนิสัยของตัวละครได้แม้ผู้เขียนจะไม่บรรยายโดยตรง

เมื่อพิจารณาตัวละครหญิงซึ่งเป็นตัวละครหลักในนวนิยายของปิยะพร ศักดิ์เกษมแล้ว จะพบลักษณะร่วมในด้านรูปร่างหน้าตาและบุคลิกภาพ พบว่าตัวละครหญิงสาวส่วนมากเป็นตัว

ละครที่มีรูปร่างหน้าตาและบุคลิกภาพดีซึ่งเป็นลักษณะภายนอกที่เป็นสิ่งแรกที่ต้องตาต้องใจผู้พบเห็น การสร้างตัวละครให้มีรูปร่างหน้าตาเช่นนี้จึงมีความสอดคล้องกับเนื้อเรื่อง เช่น ตัวละครที่สวยมากจะใช้ความสวยของตนเองเป็นเครื่องมือให้ตนบรรลุวัตถุประสงค์ที่ต้องการ เช่น ศรุตาคใช้ความสวยหลอกล่อให้พัชระคู่หมั้นน้องสาวหลงรักเธอ หรือลลของค์ที่ใช้ความสวยทำให้เป็นที่รู้จักในแวดวงการเมือง เป็นต้น นอกจากนี้ตัวละครที่มีรูปร่างและบุคลิกดียังสร้างความประทับใจให้แก่ผู้อ่านได้อีกด้วย แต่ตัวละครที่หน้าตาและบุคลิกภาพไม่โดดเด่นก็สามารถสร้างความประทับใจได้เช่นกัน ด้วยพฤติกรรมที่เป็นคนดี มีคุณธรรม ในนวนิยายบางเรื่องตัวละครที่รูปลักษณ์ภายนอกไม่โดดเด่นแต่มีคุณธรรม กลับได้รับการยอมรับจากสังคมมากกว่าตัวละครที่รูปร่างหน้าตาตางดงามแต่คิดร้ายต่อผู้อื่น

เมื่อพิจารณาพฤติกรรมและความคิดที่สะท้อนลักษณะนิสัยตัวละครหญิงแล้ว จะเห็นว่าตัวละครหญิงของปิยะพร ศักดิ์เกษมมีลักษณะหลากหลายเหมาะสมกับเนื้อเรื่อง ได้แก่ มีทั้งตัวละครที่มั่นใจในตัวเอง เข้มแข็งยืนหยัดได้ด้วยตนเอง ทันทสมัย ทะเยอทะยาน และตัวละครที่ไม่เป็นตัวของตัวเอง อ่อนแอ ตัวละครหลายตัวเป็นตัวละครที่มีพัฒนาการ เช่น นภานางค์ ดวงลดา พิมลพัทธ์ วิรงรอง ปารีณา เป็นต้น ตัวละครกลุ่มนี้เป็นตัวละครที่มีพฤติกรรมหรือความคิดที่เปลี่ยนแปลงอย่างชัดเจน พวกเขาได้ค้นพบว่าแท้จริงตนเองต้องการสิ่งใดและทำตามหัวใจปรารถนาโดยไม่ขัดหลักศีลธรรม ในขณะที่ตัวละครบางตัวที่อ่อนแอ ไม่ทันโลก ไม่มีวุฒิภาวะทางอารมณ์ เช่น พิมพรรณ ศรวณีย์ จะไม่สามารถแก้ปัญหาชีวิตได้จึงต้องพบจุดจบที่ไม่ดี ตัวละครหญิงส่วนมากมีทั้งลักษณะที่ดีและไม่ดีปะปนกัน คือ ตัวละครบางตัวมีรูปสมบัติและคุณสมบัติที่เพียบพร้อมแต่ไม่มีคุณธรรม ตัวละครบางตัวไม่สวยไม่เก่งแต่เป็นคนดี ตัวละครบางตัวมีพฤติกรรมไม่ดีและตัดสินใจผิดพลาด แต่ก็เปลี่ยนแปลงพฤติกรรมไปในทางที่ดีขึ้น เป็นต้น นับว่า ปิยะพร ศักดิ์เกษมสามารถสร้างตัวละครหลักได้อย่างซับซ้อนเสมือนบุคคลในชีวิตจริง อีกทั้งสมเหตุสมผลและมีความสมจริง จนทำให้ผู้อ่านรู้สึกว่าการตัวละครหญิงเหล่านี้เป็นภาพแทนของผู้หญิงที่พบเห็นได้ในสังคมทั่วไป

บทที่ 3

สถานภาพและบทบาทในครอบครัวของตัวละครหญิงในนวนิยายของปิยะพร ศักดิ์เกษม

ครอบครัว ความหมายในแง่ของสถาบันหมายถึง การอยู่ร่วมกันของชายหญิงในรูปของสามีภรรยา มีหน้าที่ให้กำเนิดบุตรและเลี้ยงดูบุตรเพื่อให้สามารถดำรงชีพอยู่ในสังคมได้ สมาชิกในครอบครัวมีการแสดงออกทางพฤติกรรมต่อกันและกัน ในรูปของการปฏิบัติตามสถานภาพและบทบาทอันเป็นหน้าที่ของสมาชิก (สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ 2537 : 3) สถานภาพและบทบาทในครอบครัว มีทั้งสถานภาพที่ได้รับมาโดยกำเนิด ได้แก่ สถานภาพของลูกสาว และสถานภาพที่ได้รับภายหลัง ได้แก่ สถานภาพของแม่ สถานภาพของภรรยา และสถานภาพของญาติผู้ใหญ่ เป็นต้น ในบทนี้จะกล่าวถึงสถานภาพและบทบาทในครอบครัวของตัวละครหญิงในนวนิยายของปิยะพร ศักดิ์เกษม และทัศนะของปิยะพร ศักดิ์เกษมที่มีต่อสถานภาพและบทบาทของผู้หญิงในครอบครัว

สถานภาพและบทบาทในครอบครัว

การศึกษาสถานภาพและบทบาทในครอบครัวของตัวละครหญิงในนวนิยายของปิยะพร ศักดิ์เกษมในวิทยานิพนธ์นี้ จะศึกษาตัวละครหญิงทุกกลุ่มทั้งตัวละครหลัก ตัวละครรอง และตัวละครประกอบ เพราะตัวละครแต่ละตัวต่างก็มีสถานภาพและบทบาทที่เกี่ยวข้องสัมพันธ์กัน ตัวละครตัวหนึ่งอาจมีหลายสถานภาพ เช่น เป็นแม่และภรรยาในคนเดียวกัน ตัวละครบางตัวแม้จะมีสถานภาพเดียวกัน แต่แสดงบทบาทที่มีรายละเอียดแตกต่างกัน การศึกษาจากตัวละครทุกกลุ่มจะทำให้มองเห็นภาพรวมของแต่ละสถานภาพได้ชัดเจนขึ้น โดยจะเลือกศึกษาตัวละครบางตัวที่แสดงบทบาทของสถานภาพนั้นอย่างโดดเด่น ตามลำดับความสำคัญของตัวละคร ดังนี้

1. สถานภาพของลูกสาว
2. สถานภาพของภรรยา
3. สถานภาพของแม่
4. สถานภาพของญาติผู้ใหญ่

1. สถานภาพของลูกสาว

สถานภาพของลูกสาวเป็นสถานภาพที่ได้รับมาแต่กำเนิดเป็นสถานภาพที่มีความสัมพันธ์เกี่ยวข้องกับสถานภาพของพ่อแม่อย่างยิ่ง สุพัตรา สุภาพ (2536 : 62 – 63) ได้กล่าวว่าการเป็นลูกที่ดีจะต้องมีความรัก เคารพ และมีความกตัญญูต่อพ่อแม่ ช่วยทำให้ความสัมพันธ์ในครอบครัวมั่นคง ไม่ดื้อดึงหรือพูดเท็จ รักเรียน ถ้ายังเรียนอยู่ หรือทำางานดี และรักดี ไม่ฟุ่มเฟือยสุรุ่ยสุร่าย สร้างบรรยากาศที่ดีในครอบครัว เห็นความสำคัญของพ่อแม่ และช่วยงานในบ้านตามความสามารถ นอกจากนี้ถ้าเป็นลูกสาวก็ควรมีกิริยามารยาทเรียบร้อยและรักนวลสงวนตัวอีกด้วย

ในนวนิยายของปิยะพร ศักดิ์เกษมตัวละครหญิงที่เป็นลูกสาวถือเป็นตัวละครหลักของเรื่อง เนื่องจากตัวละครหลักมักจะอยู่ในวัยหนุ่มสาว และยังไม่มีการแต่งงาน จากการศึกษารายงานว่าตัวละครกลุ่มนี้มีความเกี่ยวข้องกับสถานะความเป็นพ่อแม่ บทบาทของตัวละครกลุ่มนี้จึงสัมพันธ์กับพ่อแม่ ได้แก่ บทบาทในการเคารพเชื่อฟังคำสั่งสอนของพ่อแม่ และบทบาทในการตอบแทนบุญคุณพ่อแม่

1.1. บทบาทในการเคารพเชื่อฟังคำสั่งสอนของพ่อแม่

บทบาทของลูกในการเคารพและเชื่อฟังคำสั่งสอนของพ่อแม่ถือเป็นบทบาทสำคัญลำดับแรก เนื่องจากพ่อแม่เป็นผู้ที่มีความรักและความหวังดีแก่ลูกอย่างแท้จริง ดังนั้นลูกจึงควรให้ความเคารพ เชื่อฟังและปฏิบัติตามคำอบรมสั่งสอนด้วยความเต็มใจ ไม่ได้เถียงอย่างขาดเหตุผล ในนวนิยายของปิยะพร ศักดิ์เกษมตัวละครหญิงที่มีสถานภาพเป็นลูกสาวมีบทบาทในการเคารพเชื่อฟังคำสั่งสอนของพ่อแม่ ดังนี้

ในนวนิยายเรื่อง *ดอกไม้ในป่าหนาว* ดวงลดาเป็นลูกที่เชื่อฟังคำสั่งสอนของผู้ที่เธอเข้าใจว่าเป็นพ่อแม่อย่างเคร่งครัด พ่อแม่ของเธอได้วางแนวทางระเบียบชีวิตที่เข้มงวดและเต็มไปด้วยระเบียบวินัยให้กับเธอเกือบทุกเรื่อง ตั้งแต่เรื่องการศึกษาไปจนถึงความประพฤติด้านอื่น ๆ ดวงลดาตั้งใจที่จะทำให้พ่อแม่พอใจดังที่ว่า

...สำหรับท่านทั้งสอง...แม้ว่าเธอจะเป็นลูก แต่เธอก็ 'ต้อง' เป็นลูกที่เฉลียวฉลาด ว่าง่าย ใฝ่สูง และประสบความสำเร็จเท่านั้น...เธอจึงไม่อาจปล่อยวางและสนุกสนานไปกับสิ่งใด ๆ ในชีวิตได้ จนกว่าจะบุกป่าฝ่าดงไขว่คว้าหาความสำเร็จให้พบตามที่ท่านกำหนดและเรียกร้องต้องการ

บางครั้งเธอถึงกับเคยรู้สึกที่ท่านจะไม่รัก หากเธอไม่ตั้งใจที่ท่านตั้งเป้าหมายไว้!...

(ดอกไม้ในป่าหนาว : 299)

จะเห็นว่าดวงลดาเป็นลูกสาวที่อยู่ในโอวาทของพ่อแม่อย่างยิ่ง เนื่องจากพ่อแม่ของเธอสำเร็จการศึกษาในระดับปริญญาเอกทั้งคู่ จึงให้ความสำคัญกับการศึกษามาก ดวงลดากลายเป็นคนที่สนใจแต่เพียงการเรียนอย่างเดียวไม่สนใจกิจกรรมอื่นในชีวิต เพราะเธอเกรงว่าหากเธอทำกิจกรรมอื่นอาจทำให้การเรียนของเธอตกต่ำ ซึ่งจะทำให้พ่อแม่ของเธอผิดหวัง ดวงลดาจึงต้องขยันตั้งใจเรียนให้ดีที่สุดและวางตัวอยู่ในกฎระเบียบทุกอย่างตามที่พ่อแม่ปรารถนาเพื่อจะได้รับความรักและการยอมรับจากพ่อแม่

ต่อมาดวงลดาได้เปลี่ยนแปลงแนวคิดจากการปรารถนาสิ่งที่ดีที่สุดมาเป็นการมองโลกในแง่ใหม่ที่เรียบง่าย ยืดหยุ่นขึ้นซึ่งขัดกับแนวทางการดำเนินชีวิตที่พ่อแม่วางไว้ เธอพบว่าชีวิตในแบบที่ผ่านมานั้นไม่เหมาะกับเธอ แต่เธอก็ไม่คิดโทษพ่อแม่ที่เลี้ยงดูเธอมาเช่นนั้นดังที่ว่า

“พ่อผิดใช่ไหม ที่เลี้ยงดูอย่างที่เลี้ยงมาตลอด...ทำให้ชีวิตของด้าแห้งแล้ง เศร้าเครียด”

“คุณพ่อขา...อย่าพูดอย่างนั้น” ดวงลดาร้องเสียงแหลมละล้าละลัก ปราดเข้ากอดรัดเขาไว้อีกครั้ง

...

“ถ้าคุณพ่อไม่เลี้ยงด้ามาแบบนี้...ด้าก็คงไม่ได้เติบโตขึ้นมา...เพื่อเป็นดวงลดาคนนี้...”

เสียงไปครู่หนึ่ง เธอจึงเสริมขึ้นมาอย่างอ่อนโยน

“มันไม่ใช่ความผิดหรือความถูก...คุณพ่อคะ เพียงแต่ด้ามีความสุขและอบอุ่นที่นี่ โปรดให้ออกาสลูกเลือกที่จะมีความสุขเถอะนะคะ...สำหรับคุณพ่อคุณแม่ ความรักความบูชาของด้าไม่มีวันเปลี่ยนแปลง” (ดอกไม้ในป่าหนาว : 582)

จะเห็นว่าดวงลดาเป็นลูกสาวที่มีความเคารพนับถือบุพการีสูง เธอไม่โทษที่พ่อแม่เลี้ยงดูเธออย่างเข้มงวดจนทำให้เธอมีชีวิตเคร่งเครียด กัดต้น แต่เธอกลับพูดให้พ่อสบายใจว่าเธอเติบโตมาในแบบทุกวันนี้ได้ก็เพราะการเลี้ยงดูของพ่อ พร้อมทั้งขอโอกาสจากพ่อด้วยคำพูดที่อ่อนหวานมีสัมมาคารวะ แสดงให้เห็นว่าดวงลดาทำตัวเหมาะสมไม่ก้าวร้าวกับพ่อแม่แม้ว่าท่านจะผิดก็ตาม เพราะในสังคมไทยถึงพ่อแม่จะผิดลูกก็ไม่ผิดใจว่าเพราะท่านเป็นผู้มีพระคุณ

อรพิมในเรื่อง**ไต้ร่มไม้เลื้อย** เป็นลูกสาวที่แสดงออกถึงการเชื่อฟังคำสั่งสอนของพ่อแม่ด้วยการทำตามที่พ่อแม่ต้องการ อรพิมไม่เคยออกนอกกลุ่มนอกลู่นอกทางหรือขัดใจพ่อแม่เลย ดังถ้อยคำของอนงค์ที่กล่าวกับเธอว่า

“ต่อไปนี่พิมของแม่จะเป็นผู้ใหญ่เต็มตัว มีครอบครัวเป็นของตัวเอง ตลอดเวลาที่ผ่านมาพิมไม่เคยทำให้พ่อและแม่ผิดหวัง...รักษาคูณสมบัติที่ดีเลิศเหล่านี้ของพิมไว้นะลูก มันจะทำให้

ให้คุณรินและคุณป้ารักพิมมากยิ่งขึ้นกว่าที่รักอยู่แล้ว” อรพิมผงกศีรษะ รับคำอย่างเรียบร้อย เช่นเคย (ได้ร่มไม้เลื้อย : 223)

ข้อความที่ว่า "อรพิมผงกศีรษะ รับคำอย่างเรียบร้อยเช่นเคย" แสดงให้เห็นว่าอรพิมเป็นลูกสาวที่ไม่เคยจะออกนอกกฎเกณฑ์ที่พ่อแม่ของเธอตั้งไว้ เธอเป็นลูกสาวที่ดีและสร้างคามภูมิใจให้กับพ่อแม่ แม่ของเธอมั่นใจว่าคุณสมบัติที่ดีเหล่านี้จะทำให้แม่สามีและสามีรักเธอ นอกจากนี้ อรพิมยังทำตัวเป็นลูกที่ดีด้วยการยอมแต่งงานกับคนที่พ่อแม่เลือกให้ ดังที่เธอเล่าให้พัทธ์ฟังว่า

ฉันตัดสินใจเพราะรู้ดีถึงความเหมาะสม และรู้ว่าทุก ๆ คนต้องการให้เป็นเช่นนี้ ... นี่คือชีวิตของฉัน พัทธ์ก็รู้อยู่แล้ว ... ในเมื่อฉันจะต้องแต่งงานในวันหนึ่ง ก็แต่งงานเสียในตอนทีทุก ๆ คนเห็นพ้องต้องกันและจะมีความสุขความยินดีกันอย่งที่สุด เมื่อฉันตกลงปลงใจไม่ดีหรือ? (ได้ร่มไม้เลื้อย : 217)

จากข้อความข้างต้นแสดงให้เห็นว่าแท้จริงแล้วอรพิมไม่ได้รักศิขริน เธอเพียงแต่แต่งงานกับเขาเพราะความเหมาะสม และตามใจพ่อแม่เท่านั้น การที่เธอยอมแต่งงานครั้งนี้ทำให้แม่ของเธอดีใจมากที่ลูกสาวได้แต่งงานกับผู้ชายที่เหมาะสม จนกระทั่งศิขรินพบคนรักเก่าและอรพิมทราบว่ทั้งสองยังรักกันอยู่ เธอจึงเลือกที่จะหย่ากับเขา เป็นครั้งแรกที่อรพิมทำให้แม่ของเธอรู้สึกเสียใจ ดังที่ว่า

“ท่านยังคงรู้สึกผิดนะคะ ท่านโทษตัวเองที่เลือกคนผิดให้คุณ” คู่สนทนาตอบเบา ๆ
 “จริงหรือ ป้าใจ” คราวนี้ดวงตาที่จ้องมองตรงมามีความแปลกใจปรากฏชัด
 “ท่านคิดอย่างนั้นจริง ๆ หรือ ถ้าอย่างนั้นฉันก็คงต้องหาโอกาสโทรไปคุยกับท่านเสียหน่อยแล้ว ไม่ใช่ความผิดของท่านสักนิด คุณรินเป็นคนที...ใคร ๆ ก็ควรจะเลือก...”
 (ได้ร่มไม้เลื้อย : 383 – 384)

จะเห็นว่าแม้อรพิมจะแต่งงานกับศิขรินเพราะการชี้นำจากแม่ของเธอ อาจกล่าวได้ว่าเหตุที่อรพิมต้องประสบกับความล้มเหลวในชีวิตคู่ส่วนหนึ่งก็มาจากแม่ของเธอด้วย แต่ด้วยความเป็นลูกที่ดีและมีความเคารพบุพการี เธอจึงไม่เคยคิดจะต่อว่าหรือโทษแม่แต่อย่างใด รวมทั้งคิดแก้ไขความทุกข์ใจของแม่ด้วยการโทรศัพท์ไปพูดคุยเพื่อให้แม่สบายใจอีกด้วย

อารตีจากเรื่อง **กิ้งไผ่ใบรัก** เป็นคนดีอีร์น ไม่ยอมใครแต่ก็ยอมรับฟังคำสั่งสอนของ อารยาแม่บุญธรรมแต่โดยดี ดังเหตุการณ์ที่เธอกระแทกส้นเท้าและปิดประตูเสียงดังใส่นารีรัตน์แม่แท้ ๆ ของเธออย่างจงใจ เธอทราบว่สิ่งที่ตนเองทำนั้นไม่ใช่สิ่งที่ถูกต้อง ดังที่ว่า

“ดีพูดจากับแม่ของดีไม่น่าฟังเลย ถึงอย่างไรแม่ก็ยังเป็นแม่อยู่วันยังค่ำ... จะไม่โหดแค่นั้น พุดแบบนี้ แสดงกิริยาแบบนี้ มันไม่น่ารักน่าดูเลยจริงไหม และแม่ยกก็ไม่เคยสอนไม่เคยยอมให้ดีทำแบบนี้... ที่พุดมานี้ ดียอมรับหรือเปล่า”

“คะ อีกฝ่ายรับคำอย่างยอมจำนน หลบตาลงต่ำ นึกจะอายอยู่เหมือนกันกับความจนเจียว เกี้ยวกราดซึ่งแสดงออกไปอย่างไม่คิดระงับยับยั้ง... การกระแทกเท้าขึ้นชั้นบนแล้วเหวี่ยง ประตูตามหลังดังโครมนั่น (กิ้งไผ่ใบรัก : 46)

จะเห็นว่าอารตีทราบดีว่ากิริยาที่เธอทำนั้นเป็นสิ่งที่ไม่เหมาะสม โดยเฉพาะทำกับแม่ซึ่งถือเป็นบุพการีที่ต้องให้ความเคารพ เมื่ออารยาชี้แจงเหตุผลให้เธอฟังเธอก็รับฟังโดยดี และไปขอโทษนารีรัตน์ในวันต่อมา และยังยอมไปเมืองจีนกับนารีรัตน์เพื่อชดเชยความผิดที่แสดงกิริยาไม่เหมาะสมด้วย

พิมลพัทธ์จากเรื่อง **เรือนศิรา** มีบทบาทเป็นลูกสาวของพัทธ์ เธอมิได้เป็นลูกสาวที่แท้จริงของพัทธ์ แต่พัทธ์ก็เลี้ยงดูเธอเสมือนลูกที่แท้จริง พิมลพัทธ์เป็นลูกสาวที่มีความมั่นใจในตัวเองสูงเพราะได้รับการเลี้ยงดูอย่างตามใจ ในความคิดของคนอื่น คิดว่าพัทธ์เลี้ยงดูพิมลพัทธ์อย่างตามใจต้องการจะได้อะไรก็ต้องได้ ทำให้พิมลเป็นหญิงสาวที่เอาแต่ใจตัวเอง แต่ที่จริงแล้วพิมลพัทธ์เชื่อฟังคำสั่งสอนของพัทธ์เสมอ ดังตอนที่พัทธ์สั่งสอนเธอเรื่องการตีไม้เคื่องตีไม้ แอลกอฮอลว่า

“ปีนี้ก็เที่ยวผับเที่ยวบาร์ ซื้เหล้าซื้เบียร์ตีไม้เองได้ ไม่ผิดกฎหมายแล้วละซี” การพูดเล่น ผ่อนคลายของพัทธ์ทำให้คำสอนกึ่งสั่งถัดมาของเขาฟังดูไม่เคร่งเครียดบีบบังคับจนเกินไป

“แต่เน๊าะ ลูกสาวจำ เทียวก็เที่ยวได้แต่อย่าไปติดรสชาติของมันเข้า ตีไม้ก็ตีไม้ได้แต่ต้องตีไม้ อย่างมีสติ... คีลนะ กำหนดข้อห้ามเอาไว้ชัดเจนนะจ๊ะ... ตีมน้ำเมาอาจดูเหมือนบาปเล็ก ๆ น้อย ๆ ก็จริง แต่มันก็เป็นต้นทางให้เราใช้ชีวิตประมาท ละเลย จนอาจผิดศีลข้ออื่น ๆ ได้ง่าย ๆ เหมือนกัน”

“เจ้าคะ เจ้าคะ ทราบแล้ว” เป็นคำตอบกลับหัวเราะขบขัน (เรือนศิรา : 108)

เหตุการณ์ตอนนี้คือตอนที่พิมลพัทธ์ไปฉลองวันเกิดกับอริณคูรักของเธอ แม้พัทธ์จะไม่ต้องการให้พิมลพัทธ์ดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์แต่เขาก็มีวิธีห้ามที่ไม่เคร่งครัดมากนัก ในขณะที่พิมลพัทธ์ก็เชื่อฟังคำสั่งสอนของพัทธ์เช่นกัน แม้พิมลพัทธ์จะเป็นลูกสาวที่ไม่อยู่ในกฎเกณฑ์ทุกอย่าง เธออาจจะลองทำในสิ่งที่ผิดบ้างแต่เธอก็ยังยับยั้งจิตใจตนเองให้อยู่ในกฎเกณฑ์ที่พ่อตั้งไว้ได้

นอกจากเรื่องการดื่มเครื่องดื่มมีแอลกอฮอล์ที่พิมลพัทธ์จะดื่มเล็กน้อย ตามสมัยนิยม แต่เรื่องอื่นที่เธอเห็นว่าไม่เหมาะสม เช่น การมีความสัมพันธ์กับเพศตรงข้ามก่อนวัยอันควร เธอก็ไม่นำวัฒนธรรมตะวันตกนี้มาใช้ ดังที่ว่า

‘ลูกสาว’ ของเขาประณีต พิถีพิถัน กับการเลือกคบผู้คนไม่น้อยเหมือนกัน โดยเฉพาะอย่างยิ่งเพื่อนต่างเพศ...แม้จะเคยพยศและดี้อร้นมามากเมื่อวัยแรกรุ่น เมื่อวาระแรกที่ได้รู้จักกำเนิดของตนเอง และแม้โดยอุปนิสัยแล้วจะเป็นคนเปิดเผยใจกล้า หากความพิถีพิถันและประณีตนั้นก็ทำให้เธอสามารถดำรงชีวิตอยู่ได้อย่างสะอาดและมีเกียรติในดินแดนที่สังคมเปิดกว้างทางเพศ

พัทธ์วางใจและไม่เคยคิดหวังความประพฤติด้านนี้ของเธอเลย (เรือนศิรา : 108)

จะเห็นว่านอกจากพิมลพัทธ์จะไม่ยุ่งเกี่ยวกับสิ่งเสพติดแล้ว แม้ว่าเธอจะอยู่ในประเทศตะวันตกที่เปิดกว้างเรื่องเสรีภาพทางเพศ เธอยังรักษาวลสงวนตัวตามแบบอย่างของผู้หญิงที่ดี เธอจึงเป็นลูกสาวที่พัทธ์ไม่ต้องกังวล เพราะแม้ว่าจะอยู่ห่างไกลกัน แต่พิมลพัทธ์ก็ทำตัวสมกับที่เป็นลูกสาวที่ดีโดยไม่ต้องให้พ่อบังคับอย่างเข้มงวด

จะเห็นว่าตัวละครลูกสาวที่เชื่อฟังและอยู่ในโอวาทของพ่อแม่มีหลายตัวดังที่กล่าวมาแล้ว ตัวละครเหล่านี้เป็นลูกที่ดีและทำให้พ่อแม่ภาคภูมิใจ แม้พวกเขาจะเห็นว่าพฤติกรรมบางอย่างที่พ่อแม่กระทำไม่เหมาะสม พวกเขา ก็ยอมรับได้และไม่คิดกล่าวโทษพ่อแม่ ขณะที่ตัวละครหญิงอีกกลุ่มหนึ่งที่เป็นลูกที่ทำให้พ่อแม่ต้องทุกข์ใจเสมอเพราะไม่เชื่อฟัง ไม่อยู่ในโอวาทของพ่อแม่ ถือเป็นบทบาทที่ขัดแย้งกับความเป็นลูกที่ดี ดังนี้

ตัวละครที่เป็นลูกสาวที่ไม่อยู่ในโอวาทของพ่อแม่ นับตั้งแต่เด็กจนโต คือ วีราในเรื่อง **ไต้ร่มไม้เลื้อย** เหตุที่วีราได้รับการตามใจจากพ่อแม่มาก เนื่องจากวีราเกิดมาในครอบครัวที่ร่ำรวย และเกิดมาในช่วงที่พ่อแม่อายุมากมีความพร้อมทุกประการ พ่อแม่จึงตามใจเธอทุกอย่าง ทำให้เธอไม่มีความยับยั้งชั่งใจเพราะเคยได้ทุกอย่างที่ต้องการ ดังนี้

เมื่ออายุสิบห้าปี วีราก็เลิกเรียนกลางคันเพราะติดใจเอานักดนตรีรูปร่างงามของวงดนตรีวงหนึ่งถึงกับหอบข้าวของไปอยู่ด้วย ... พ่อผู้มีทั้งเงินและอำนาจล้นฟ้าของเธอจะทำอย่างไรได้

นอกจากยอมรับและช่วยเหลือผลักดันเด็กหนุ่มกลุ่มนั้นให้โด่งดังขึ้นประสบความสำเร็จในวงการ

ทว่า อีกหนึ่งปีถัดมาวีราก็เบื่อหน่ายเลิกราเอาง่าย ๆ ท่ามกลางความโล่งใจของทุกคน เธอเดินทางไปเรียนต่อที่สหรัฐอเมริกา ๆ กับชื่อเสียงของอดีต 'คูรัก' และวงดนตรีของเขาก็ค่อย ๆ จางหายไป (ใต้ร่มไม้เลื้อย : 72)

จะเห็นว่าเมื่อวีราไม่ต้องการศึกษาต่อทั้งที่เธออายุได้เพียง 15 ปีซึ่งเป็นสิ่งที่ไม่สมควร แต่พ่อแม่ของเธอก็ยินยอม เพราะไม่เคยขัดใจลูกสาว เมื่อได้รับการตามใจทุกครั้ง ทำให้วีรามีนิสัยเป็นคนเอาแต่ใจตนเองและเบื่อง่าย นิสัยนี้ส่งผลต่อชีวิตแต่งงานของเธออย่างมาก พฤติกรรมการแต่งงานและหย่าในเวลาอันรวดเร็วของวีราและการเปลี่ยนคู่ครองบ่อยทำให้พ่อแม่ต้องอับอายขายหน้า แต่เพราะรักลูกมาก ทั้งสองจึงพยายามทำใจให้ได้ ดังที่ว่า "โชคดีที่ในวัยกว่าเจ็ดสิบปี พ่อและแม่ของเธอปล่อยให้วางกับการใช้ชีวิตของลูกสาวคนเดียวและปล่อยให้หนีไปกับเสียงวิพากษ์วิจารณ์ถึงพฤติกรรม 'ฉาวโฉ่' เหล่านั้นไปเสียสิ้นเชิง" (ใต้ร่มไม้เลื้อย : 73) แสดงให้เห็นว่าวีราเป็นลูกสาวที่ไม่อยู่ในโอวาทและสร้างความเสื่อมเสียแก่วงศ์ตระกูลอีกด้วย

นอกจากนี้ยังมีลูกสาวที่ไม่อยู่ในโอวาทของพ่อแม่อีกคนหนึ่งคือเพชรช่วง ในเรื่อง **ดอกไม้ในป่าหนาว** สิ่งที่เพชรช่วงทำให้พ่อแม่ภาคภูมิใจได้คือการเรียนและการทำงานเท่านั้น แต่พ่อแม่ไม่สามารถที่จะควบคุมชีวิตด้านอื่น ๆ ของเธอได้ เธอเกิดมาในช่วงที่พ่อแม่อายุมากแล้วเหมือนดังวีรา ทั้งสองจึงตามใจทำให้เพชรช่วงเอาแต่ใจตนเอง ไม่เคยรู้สึกที่ตนเองทำผิด เพราะพ่อแม่จะคอยช่วยแก้ไขทั้งยังกล่าวโทษคนอื่นทุกครั้ง เธอรู้ว่าพ่อแม่รักมากดังที่ว่า

ที่สาวของเธอบงการครอบงำจิตใจของทุกคนได้โดยง่าย...แม้กับบิดามารดาผู้เข้มงวดทรงภูมิ นั่นก็คงเป็นเพราะท่านทั้งสองมีความรักอันล้นเหลือมอบให้...มากมายไร้จุดจบ และที่สาวของเธอก็รู้จักใช้ความรักนั้นเป็นเครื่องมือขึ้นนำบิดา... (ดอกไม้ในป่าหนาว : 179)

เพชรช่วงทำทุกอย่างตามใจตนเอง เพราะทราบว่ามีว่าเธอจะทำผิดอย่างไรพ่อแม่ก็ต้องให้อภัยเสมอ เธอใช้ความรักของพ่อแม่เป็นเครื่องมือบีบบังคับให้พ่อแม่ทำอย่างที่เธอต้องการ โดนไม่สนใจเลยว่าพ่อแม่จะทุกข์ใจ การที่เพชรช่วงถูกอบรมเลี้ยงดูอย่างตามใจทำให้เธอไม่มีความยับยั้งชั่งใจอันเป็นสาเหตุให้เธอตั้งครรภ์ขณะยังศึกษาอยู่ นอกจากนี้เธอยังมีความสัมพันธ์กับผู้ชายหลายคน โดยที่ไม่เคยนึกถึงความเสื่อมเสียชื่อเสียงของวงศ์ตระกูล

จะเห็นว่าตัวละครลูกสาวที่ไม่เคารพและเชื่อฟังคำสั่งสอนของพ่อแม่ เป็นตัวละครที่ทำให้พ่อแม่ต้องทุกข์ใจ เนื่องจากมีความประพฤติที่ขัดกับความดีความเป็นลูกสาวที่ดี การที่มีความประพฤติ

ที่ไม่เหมาะสมเช่นนี้ทำให้พวกเขาไม่ประสบความสำเร็จในชีวิต ในที่สุดก็ต้องได้รับการตำหนิหรือติฉินนินทาจากคนในสังคม และไม่มีความสุขในชีวิตด้วย

1.2 บทบาทในการตอบแทนบุญคุณพ่อแม่

พ่อแม่ถือเป็นผู้มีบุญคุณแก่ลูก เพราะเป็นผู้ให้กำเนิด เลี้ยงดูและอบรมสั่งสอนลูกตั้งแต่เด็กจนโต ลูกจึงควรตอบแทนบุญคุณของท่าน โดยการแสดงออกด้วยวิธีต่าง ๆ ได้แก่ การประพฤติตนเป็นคนดี ไม่ประพฤติตนให้เป็นที่เดือดร้อน รำคาญใจ ไม่ทำให้ท่านเสียใจ ประณินับดีรับใช้ท่านอย่างเต็มใจ เมื่ออยู่ในวัยเรียนก็หมั่นหาความรู้และศึกษาเล่าเรียนอย่างเต็มที่ เพื่อจะได้มีความรู้และวิชาชีพสำหรับเลี้ยงตัวเองได้ และช่วยรักษาชื่อเสียงเกียรติยศของวงศ์ตระกูล

ในนวนิยายเรื่อง**ระบำดาว** งามสรรพลูกสาวของนางราม ได้ตอบแทนบุญคุณของแม่ ด้วยการช่วยดูแลกิจการของครอบครัว เนื่องจากพ่อของเธอเสียชีวิตไปแล้ว เธอจึงต้องรับภาระหลาย ๆ อย่างแทนที่พ่อของเธอ ดังที่ว่า

“แม่คะ งามรักที่นี้ อยากทำงาน...งานที่แม่กับพ่อทำเอาไว้...ช่วยให้ชาวบ้านแทบทั้งตำบล มีชีวิตที่ดีขึ้นไงคะ แบบที่พ่อเคยพูดบ่อย ๆ “สู้มเสียงนั้นเต็มไปด้วยความภาคภูมิใจ

“งามเลือกแล้ว...เลือกที่จะมีชีวิต มีสังคมแบบนี้ แม่อย่าคิดมากไปเลยคะ” เด็กสาวเข้ามา กอดเออมารดาเอาไว้อย่างประจบประแจง (ระบำดาว : 126)

เนื่องจากงามสรรพอายุยังน้อยและยังไม่สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาตรี ทำให้นางรามเห็นว่าควรส่งเธอไปศึกษาต่อต่างประเทศมากกว่าให้ทำงานในชนบท แต่งามสรรพไม่เห็นด้วย เธอต้องการจะช่วยงานของแม่และสานต่องานของพ่อด้วยความเต็มใจ

ปาฏิหาริย์จากเรื่อง**บ้านร้อยดอกไม้** ต้องการช่วยเหลือกิจการของครอบครัว เธอทราบว่าคุณกิจเสื้อผ้าที่ทำอยู่ขาดทุนมาก จำเป็นจะต้องหาเงินเพื่อให้กิจการดำเนินต่อไป เมื่อปาฏิหาริย์ทราบเธอก็ยื่นข้อเสนอแก่พ่อให้ขายทรัพย์สินของเธอ ดังที่ว่า “เรามีความจำเป็นต้องใช้เงินหรือเปล่าคะ พ่อ...หนูตีความความว่าถ้าพ่อ ถ้าโรงงานของพี่วิตจำเป็นจริง ๆ หนูก็ยินดี (บ้านร้อยดอกไม้ : 63) ถึงแม้ว่าปาฏิหาริย์จะมีความผูกพันกับบ้านร้อยดอกไม้มาก แต่เมื่อเธอพิจารณาถึงความจำเป็นของพ่อที่จะต้องใช้เงิน เธอก็ยอมขายบ้านร้อยดอกไม้ เพื่อให้พ่อนำเงินไปใช้กอบกู้สถานการณ์ทางการเงินของทางบ้าน การตอบแทนบุญคุณพ่อแม่ในโอกาสที่ควรนี้ถือว่าการกระทำที่เหมาะสมในฐานะลูกที่ดี

เก็จไพลิน ในเรื่องวาวพลอยเป็นลูกสาวในครอบครัวเชอริสราชัย เธอตอบแทนบุญคุณพ่อและแม่โดยการไม่ทำให้พ่อแม่ทุกข์ใจ หรือวิตกกังวล เธอเลือกที่จะไม่เล่าเรื่องความผิดของกองเพชรพี่สาวของเธอให้พ่อแม่ฟัง เพราะไม่ต้องการให้ท่านไม่สบายใจ ดังที่ว่า

ความผิดหวัง ความหวาดวิตก ความทุกข์ร้อนของท่านคือสิ่งที่เธอไม่ต้องการรับมือ...นี่ยังไม่ต้องพูดถึงคุณเกริกผู้เป็นพ่อ เก็จรู้ดีว่าหากเรื่องนี้ถึงหู คงเป็นยิ่งกว่าไฟไหม้ป่า

(วาวพลอย : 90)

ขณะนี้ความรู้สึกของผู้เป็นบิดาลำคัญกว่าเรื่องใด ๆ ทั้งหมด... เธอไม่ห่วงกองเพชร ห่วงแต่เกริกคนเดียวเท่านั้น... เขาไม่ควรได้ยินถ้อยคำระคายหู ไม่ควรได้เห็นท่าทีที่อาจทำให้ต้องระคายใจจากใคร (วาวพลอย : 319)

จะเห็นว่าเก็จไพลินเป็นลูกสาวที่ไม่นำความเดือดร้อนมาสู่ครอบครัว เธอไม่ต้องการให้พ่อแม่ต้องกังวลใจ เธอจึงเลือกที่จะไม่เล่าเรื่องที่จะสร้างความทุกข์ใจให้แก่พ่อแม่และหาวิธีแก้ไขตามที่เธอเห็นสมควร

บทบาทสำคัญอีกประการหนึ่งที่ลูกสาวจะต้องปฏิบัติเพื่อตอบแทนบุญคุณพ่อแม่ คือ การตั้งใจศึกษาเล่าเรียน เนื่องจากการศึกษาถือเป็นสิ่งสำคัญและเป็นสัญลักษณ์ประการหนึ่งที่แสดงให้เห็นว่าพ่อแม่เลี้ยงลูกได้ดี นอกจากนี้หน้าที่การงานก็เป็นอีกสิ่งหนึ่งที่สำคัญ เพราะหากลูกมีอาชีพที่เหมาะสมเลี้ยงตนเองได้ พ่อแม่ก็จะสบายใจและหมดห่วง ดังนั้นหากลูกคนใดเรียนหนังสือเก่ง หรือมีภาระงานที่ดีจะทำให้พ่อแม่หมดห่วงและภาคภูมิใจอย่างยิ่ง

สาลินในเรื่อง**ระบำดาว** ตั้งใจศึกษาเล่าเรียน เพราะทราบว่าเป็นสิ่งที่พ่อและแม่ของเธอคาดหวังดังที่ว่า “พ่อกับแม่ฉันเป็นครู ผลักดันให้ลูกเรียนดีอยู่เสมอ พ่อฉันเรียนได้ดีอย่างใจ ท่าน ท่านก็พอใจแล้วละ เรียนดี ได้งานดี ท่านก็คิดว่าเอาตัวรอดแล้ว” (ระบำดาว 2549 : 9) สาลินก็ทำได้ดังที่พ่อแม่คาดหวังทุกประการ ดังข้อความตอนที่เธอเพิ่งกลับมาจากฝรั่งเศสนั้นพ่อของเธอได้พูดกับเธอว่า

“เรียนภาษาฝรั่งเศสก็ต้องไปปารีสสิลูก...ดีแล้วละพ่อว่าน่าภูมิใจที่สุดแล้ว ...สมัยของพ่อใครเป็นนักเรียนอเมริกาไม่ไ้เท่ากับนักเรียนยุโรปหรอก ถึงพ่อไม่เคยไปเรียนที่ไหนพ่อก็รู้ดี”

เขาเจียบไปครูหนึ่ง ก่อนที่จะพูดต่อว่า

“ถึงสมัยนี้ก็เหมือนกันพ่อก็ยังรู้สึกว่าคนที่จบจากอังกฤษฝรั่งเศส เยอรมนี หรือ สวิตเซอร์แลนด์ ‘เกรด’ ดีกว่าจบมาจากอเมริกาเยอะ ที่อเมริกาไม่ต้องเก่งมาก ไม่ต้องมีเงิน

มากก็ไปเรียนได้ ยิ่งมหาวิทยาลัยที่ลินไปเรียนไม่ใช่แค่ที่ดีที่สุดของประเทศ..แต่เป็น 'ดีที่สุด' ของโลก”

น้ำเสียงของเขาแสดงความภาคภูมิใจอย่างไม่ปิดบัง สาลินยิ้ม เธอกับพ่อเหมือนกันอยู่อย่างหนึ่งคือ...ชอบแต่สิ่งที่ดีที่สุดเสมอ (ระบำดาว : 67)

สาลินนับว่าเป็นลูกสาวที่ทำให้พ่อแม่ภูมิใจในเรื่องของการศึกษา เธอสำเร็จการศึกษาจากมหาวิทยาลัยที่ดีที่สุดในการคิดของพ่อเธอ ถือว่าเธอมาช่วยเติมเต็มความรู้สึกของพ่อที่ต้องการสิ่งที่ดีที่สุดแม้ตนเองจะทำไม่ได้ เมื่อลูกสาวมาทำหน้าที่พ่อของเธอภูมิใจอย่างยิ่ง

ปารีณาจากเรื่อง **ใต้เงาตะวัน** เป็นลูกสาวของฉาย เธอเป็นลูกสาวที่ฉายรักและภาคภูมิใจมาก เธอมีกริยาวาจางที่งดงามเรียบร้อยสมเป็นกุลสตรี เธอสำเร็จการศึกษาปริญญาโทสาขาเกี่ยวกับธุรกิจ ทำให้ฉายผู้เป็นพ่อมีความสุขมาก ดังที่ว่า

“วันนั้นคือวันที่ทุกคนเฝ้ารอไปด้วยความสุขทั้งกายทั้งใจ ในเมื่อมันเป็นวันที่เธอจะเข้ารับพระราชทานปริญญาบัตรเพื่อเป็นมหาบัณฑิต...สีหน้า แววตาและคำพูดที่ฉายพูดไว้เมื่อเธอแต่งตัวเสร็จ สวมครุย แล้วเดินออกไปให้ท่านดู ยังชัดเจนอยู่ในความทรงจำของหญิงสาวมาจนกระทั่งถึงทุกวันนี้” (ใต้เงาตะวัน : 276)

หลังจากสำเร็จการศึกษา ปารีณาเข้าทำงานในบริษัทเดียวกันกับฉาย ดังที่ว่า “ถึงวันนี้เธอนั่งทำงานอยู่ที่เดียวกับผู้เป็นบิดาได้ยังไม่ครบสามเดือน หากก็มั่นใจว่าจะก้าวหน้าขึ้นมาเป็นกำลังสำคัญของหน่วยงานได้อย่างแน่นอน” (ใต้เงาตะวัน : 20) ปารีณาตั้งใจทำงานจนเป็นที่คาดหวังของคนในบริษัทว่าจะเป็นผู้บริหารที่ดีของบริษัท เนื่องจากปารีณามีการศึกษาและหน้าที่การงานที่ดีทำให้เธอเป็นลูกสาวที่ทำให้พ่อแม่ภาคภูมิใจ

งามสรรพ ในเรื่อง **ระบำดาว** เป็นลูกสาวที่ตอบแทนบุญคุณพ่อแม่ด้วยการสร้างความภาคภูมิใจให้แก่แม่ของเธอ ดังเช่นตอนที่เธอสำเร็จการศึกษา

“งามจบแล้วนะ แม่”

“เก่งจริงลูก”

เธอละมือจากการงานบนโต๊ะ เดินเข้ามาหาลูกสาวคนเดียวจับศีรษะเล็ก ๆ นั้นโยกอย่างเอ็นดู...รู้สึกอímเฝิบ ตื้นตัน...และอยากให้ผู้เป็นสามีพ้้นขึ้นมารับทราบความรู้สึกอันนี้ร่วมด้วยเสียเหลือเกิน (ระบำดาว : 296)

ต่อมามองสรรพตัดสินใจไปศึกษาต่อที่ต่างประเทศ เพราะไม่ต้องการประพุดิตนเสื่อมเสียโดยการแย่งคนรักของคนอื่น การกระทำของเธอทำให้แม่ภูมิใจอย่างมาก ดังที่ว่า

ประโยคสุดท้ายนั้นเรียกน้ำตามาคลอดวงตาของผู้เป็นแม่มีแต่ความรู้สึกภาคภูมิใจ เต็มตื่นอย่างประหลาด...คุณนางรามได้แต่กระซิบถึงดวงวิญญาณของผู้เป็นสามีอยู่ในใจว่า... 'คุณสันติ ลูกสาวของคุณเติบโตขึ้นแล้วจริง ๆ นะ ไม่ใช่แค่โตพอที่จะรักและถูกรักโดยใครสักคนเท่านั้น หากแกโตพอที่จะ 'ตัด' รักที่แกเห็นว่าจะไม่มีคุณค่าเพียงพอ ทั้งยังพาเอาความอับโชคเสื่อมราศีเข้ามาสู่วิตของแกได้ด้วย...' (ระบำดาว : 321 – 322)

การที่งามสรรพตัดสินใจที่จะไปศึกษาต่อโดยที่ไม่บอกภักติศชายที่เธอรัก เพราะเธอรู้สึกว่าเขาไม่มีคุณธรรมและความเหมาะสมพอที่เธอควรจะรัก เหตุการณ์ตอนนี้เกิดจากการตัดสินใจของเธอเอง โดยที่แม่ของเธอมิได้ชักจูงหรือตัดสินใจให้ นับว่างามสรรพเป็นลูกสาวที่ตัดสินใจด้วยตนเองโดยใช้แนวคิดที่พ่อของเธอเคยสอนไว้ได้อย่างถูกต้อง โดยไม่ทำให้ครอบครัวต้องเสื่อมเสียชื่อเสียงว่าเธอไปแย่งคนรักของคนอื่น

อรพิม ในเรื่อง **ไต้ร่มไม้เลื้อย** เลือกว่าจะเรียนในสาขาวิชาที่เธอก็ไม่ได้อยากจะเรียนนัก แต่เธอเรียนเพราะพ่อของแม่เธออยากให้เรียน ดังข้อความในจดหมายที่เธอส่งมาหาพัทธ์ว่า

... ฉันได้รับ แล้วนะพัทธ์ ไช้ไบที่ว่านี่คืออะไรและมันจะช่วยให้ฉันมีงานการทำได้สักแค่ไหนในเมืองไทยก็ไม่รู้... แต่ก็ช่างเถอะนะ มันยังอีกนานนักว่าจะถึงเวลานั้นเพราะถึงอย่างไรฉันก็ยังคงต้องร่ำเรียนให้ได้ 'ประกาศนียบัตรชั้นสูง' ตามความปรารถนาของใคร ๆ อีกหลายปี' (ไต้ร่มไม้เลื้อย : 35)

สรุปจากเรื่อง**ทรายสีเพลิง** เป็นลูกสาวที่ทำให้พ่อแม่ภูมิใจเพราะเรียนเก่งมาก ดังบทบรรยายที่ว่า “ไม่มีอะไรมากเกินไปสำหรับลูกสาวอย่างหนู...แซนดี้...เพื่อน ๆ ของพ่อก็ไม่มีความรู้ ลูกสาวสวย ฉลาดปราดเปรื่องด้วยเกียรตินิยมจากไอวี่ลีกเหมือนหนูเหมือนกัน” (ทรายสีเพลิง : 147) สรุปทำให้ดอนพ่อเลี้ยงภูมิใจที่เขามีลูกสาวที่สวยและเก่งจนสำเร็จการศึกษาเกียรตินิยมจากมหาวิทยาลัยชั้นนำของประเทศสหรัฐอเมริกา

ดวงลดาในเรื่อง **ดอกไม้ในป่าหนาว** ทำให้พ่อแม่ภูมิใจ เนื่องจากมีผลการเรียนยอดเยี่ยม ดังนี้

“แค่รู้ว่าเป็นลูกสาวคนเล็กของอาจารย์หมอบที่คนนับถือกันทั่วบ้านทั่วเมือง และแค่เห็นผลการเรียน ประวัติการศึกษาของด้า เราก็รีบอ้าแขนรับกันจะแยะอยู่แล้ว”

สีหน้าของผู้ฟังทั้งสามบอกความภาคภูมิใจ แม้ว่าจะไม่ได้เอ่ยถ้อยคำใด ๆ (ดอกไม้ในป่า
หน้า: 12)

หลังจากสำเร็จการศึกษาดวงลดาเข้าทำงานเป็นอาจารย์ในมหาวิทยาลัยเอกชน อธิการบดีของมหาวิทยาลัยได้กล่าวชมเชยต่อหน้าพ่อแม่ว่าทางมหาวิทยาลัยยินดีรับเธอเข้าทำงานแน่นอน เพราะผลการศึกษาและประวัติการศึกษาที่ยอดเยี่ยมของเธอ

ในเรื่อง **ใต้เงาตะวัน** ปารีณา ตอบแทนบุญคุณพ่อโดยการทำหน้าที่รักษาชื่อเสียงของพ่อ เนื่องจากพ่อของเธอถูกกล่าวหาว่าฆ่าตัวตายเพราะยักยอกเงินของบริษัท โดยมีหลักฐานครบถ้วน เพราะจำนวนเงินที่ถูกฝากเข้าบัญชีพ่อของเธอและเงินที่หายไปจากบัญชีของบริษัทตรงกัน ปารีณาไม่เชื่อว่าเป็นความจริง เธอจึงตัดสินใจเดินทางไปประเทศเยอรมนีเพื่อสืบหาความจริงโดยไม่ฟังคำทัดทานของใคร และทำให้พ่อของเธอพ้นข้อกล่าวหาได้ในที่สุด

อย่างไรก็ตาม ยังมีตัวละครลูกสาวที่ประพุดิตัวไม่เหมาะสม ทำให้พ่อแม่ต้องทุกข์ใจและเสื่อมเสียชื่อเสียงของวงศ์ตระกูล ปิยะพร ศักดิ์เกษมสร้างตัวละครกลุ่มนี้ขึ้นเพื่อให้เห็นข้อแตกต่างระหว่างลูกสาวที่ประพุดิตัวเหมาะสมและลูกสาวที่ประพุดิตัวไม่เหมาะสมว่าจะได้รับผลที่แตกต่างกัน ดังนี้

ศรุตานในเรื่อง **ทรายสีเพลิง** เป็นลูกสาวที่ไม่รักและเคารพพ่อ เนื่องจากศรุตานโกรธแค้นที่พ่อไปมีภรรยาใหม่ แม่พาเธอไปจากบ้านตั้งแต่ยังเด็ก จนกระทั่งเธอสำเร็จการศึกษาและมีฐานะที่มั่นคง เธอจึงกลับมาแก้แค้นพ่อ เธอวางแผนยั่วยวนพัชระคู่หมั้นของศรุตานี่น้องสาวของเธอจนเขาขอถอนหมั้น จากนั้นจึงเริ่มชักจูงศรุตานี่ให้พบกับผานผู้ชายหน้าตาดีและมีเสน่ห์เพื่อให้ น้องสาวของเธอตกหลุมรัก และแก้งทำให้น้องเข้าใจผิดว่าผานและเธอร่วมมือกันหลอกหลวงศรุตานี่ ศรุตานี่เสียใจมากจึงขับเธออย่างไม่มีสติทำให้เกิดอุบัติเหตุจนเสียชีวิต

ผลจากการกระทำของเธอทำให้พ่อเป็นทุกข์และแม่เลี้ยงมีอาการทางประสาท แม้ว่าทุกคนต่างก็ประณามว่าสิ่งที่เธอทำนั้นผิดแต่ศรุตานี่ยังมีทัศนคติที่ฝังใจอยู่ว่าสิ่งที่เธอทำไม่ผิด คนที่ผิดแท้จริงคือพ่อของเธอต่างหาก ดังที่ว่า

“คุณจะไม่มองเพียงแค่ผลของมันเท่านั้นหรือคะคุณนุรี คุณก็รู้ว่าอะไรทำให้ฉันเป็นอย่างนี้... คุณมองข้ามจุดเริ่มต้นที่ความผิดพลาดของพ่อของฉัน เพราะเขาก็เป็นผู้ชายเหมือนกับคุณไซ่ใหม่เล่า...”

คราวนี้เธอพูดออกมาด้วยอารมณ์ประชดประชันที่จะระเบิดวาทจาอย่างคั่งแค้นออกมาอีก
ว่า

“เขาทำอะไรก็ได้โดยไม่ต้องรับผิดชอบ ไม่ต้องแยแสกับผลของมันแล้วก็เอาความผิด
ทั้งหมดมาวางไว้ที่ฉันคนเดียวใช่ไหม” (ทราายสี่เพลิง : 720)

จะเห็นว่าศรุตเป็นลูกสาวที่นอกจากจะไม่รักและเคารพพ่อแม่แล้ว เธอยังเป็นลูกที่
อกตัญญูด้วย เธอจงใจแค้นแค้นและทำให้พ่อต้องทุกข์ใจ เธอมิได้คิดว่าแม้พ่อจะไม่ได้เป็นผู้เลี้ยงดู
เธอ แต่ก็เป็นผู้ให้กำเนิด จึงถือว่ามีความสำคัญไม่น้อยไปกว่าแม่ที่เลี้ยงเธอมา

พิมพรรณในเรื่อง**ตะวันทองแสง** เป็นลูกสาวที่ทำให้พ่อแม่ต้องเสียใจและวงศ์ตระกูล
ต้องเสื่อมเสีย เนื่องจากเธอหนีตามวาริชาชายคนรักไปทั้งที่ยังไม่จัดพิธีแต่งงาน เธอเพียงแค่จ
ตะเบียนสมรสและไปอยู่กับเขา พิมพรรณได้ทำในสิ่งที่ผิดร้ายแรงในความคิดของพ่อแม่ที่มีลูกสาว
คือ มีสามีโดยที่ไม่ได้แต่งงานให้ถูกต้องตามประเพณี ถึงแม้ว่าจะมีการจดทะเบียนสมรสก็ตาม
แต่ก็มีได้เกิดจากการยินยอมของพ่อแม่ ถือเป็นสิ่งที่น่าอับอายอย่างมาก พ่อของพิมพรรณทนไม่ได้
จึงไล่พิมพรรณออกจากบ้านและตัดพ้อตัดลูกกัน ต่อมาสามีของพิมพรรณไปมีภรรยา
พิมพรรณทนไม่ได้จึงฆ่าตัวตาย ทำให้แม่ของเธอกระทบกระเทือนจิตใจจนมีอาการทางจิต

กล่าวโดยสรุปสภาพภาพของลูกสาวในนวนิยายของปิยะพร ศักดิ์เกษม มีบทบาท
สำคัญที่เกี่ยวข้องกับพ่อแม่ผู้ปกครอง ได้แก่ บทบาทในการเคารพและเชื่อฟังคำสั่งสอนของพ่อแม่
และบทบาทในการตอบแทนบุญคุณพ่อแม่ซึ่งเป็นบทบาทที่ลูกพึงปฏิบัติ ในนวนิยายปิยะพร ศักดิ์
เกษมตัวละครลูกสาวส่วนใหญ่จะค่อนข้างมีความคิดที่อิสระ กล่าวแสดงความคิดเห็นของตนเอง
ถึงแม้จะไม่ตรงกับความคิดเห็นของพ่อแม่ก็ตาม เช่น เรื่องการเลือกคู่ครอง เป็นต้น มีลูกสาวส่วน
น้อยจะเป็นลูกสาวที่อยู่ในอิทธิบาทของพ่อแม่อย่างเคร่งครัดโดยไม่เคยขัดคำสั่งพ่อแม่เลย ลูกสาว
บางคนมีความประพฤติที่เอาแต่ใจ ดำเนินชีวิตไปอย่างไม่มีประโยชน์ แต่พ่อแม่ก็ไม่ถือสา
เนื่องจากสังคมปัจจุบันค่อนข้างให้อิสระแก่ลูกมากขึ้น สิ่งที่ลูกสาวส่วนใหญ่ทำให้พ่อแม่ภูมิใจคือ
การศึกษาและการทำงาน บางคนก็ภูมิใจที่ลูกสาวได้สามีที่ดี ส่วนสิ่งที่ทำให้พ่อแม่เสียใจส่วนมาก
จะเป็นเรื่องชีวิตรัก ได้แก่ การหนีตามผู้ชาย ชีวิตคู่ที่ล้มเหลว เป็นต้น

2. สถานภาพของภรรยา

สามีภรรยาเป็นจุดเริ่มต้นของสัมพันธภาพที่สำคัญที่สุดในครอบครัวเพราะถ้าคู่สมรส
สามีภรรยามีความรักใคร่เข้าใจซึ่งกันและกัน มีสัมพันธภาพที่ดีต่อกัน พยายามปรับตัวเข้าหากัน
ร่วมมือร่วมใจช่วยเหลือเกื้อกูลซึ่งกันและกัน ตลอดจนรับผิดชอบและแก้ไขปัญหิต่าง ๆ ภายใน

ครอบครัวร่วมกัน ย่อมทำให้ครอบครัวมีความราบรื่นมั่นคง สมาชิกอื่น ๆ ในครอบครัวก็พลอยมีความสุขไปด้วย โดยเฉพาะบุตร ถ้าครอบครัวมีสภาพความขัดแย้งสูงย่อมกระทบกระเทือนจิตใจอย่างมาก (ภัทรา สง่า บรรณาธิการ, อ้างถึงใน สมพงษ์ ธนสัญญา 2547 : 63) สถานภาพภรรยาจึงสำคัญอย่างยิ่งในครอบครัว ในนวนิยายของปิยะพร ศักดิ์เกษม ตัวละครที่เป็นภรรยามีบทบาทได้แก่ บทบาทในการดูแลเอาใจใส่ และให้เกียรติสามี บทบาทในการแบ่งเบาภาระทางเศรษฐกิจ และ บทบาทในการตอบสนองความต้องการทางเพศ

2.1 บทบาทในการดูแลเอาใจใส่ และให้เกียรติสามี

บทบาทในการดูแลเอาใจใส่และให้เกียรติสามี เป็นบทบาทที่สังคมมองว่าภรรยาควรปฏิบัติอย่างยิ่ง แม้ว่าในปัจจุบันสภาพสังคมไทยจะเปลี่ยนแปลงไปแล้ว คือภรรยามีหน้าที่การงานนอกบ้านมากขึ้น แต่แนวคิดเรื่องภรรยาควรเป็นฝ่ายดูแลปรนนิบัติสามีนี้ก็ยังคงอยู่ อีกทั้งภรรยาควรให้เกียรติสามีเนื่องจากสามีเป็นหัวหน้าครอบครัว ในนวนิยายของปิยะพร ศักดิ์เกษมมีตัวละครหญิงที่เป็นภรรยามีบทบาทในการดูแลเอาใจใส่และให้เกียรติสามี ดังนี้

ดีทีจากเรื่อง **เรือนศิรา** ดูแลเอาใจใส่ปรนนิบัติพัทธ์ ผู้เป็นสามีตั้งบทบรรยายที่ว่า

ดีทีก้าวออกมาอีกครั้งพร้อมกับใบหน้าที่ตกแดงไว้ประณีต เสื้อกระโปรงสีเบจตัดเป็นสูทแบบนักธุรกิจดูเรียบร้อยทะมัดทะแมง... เธอทรวดตัวลงนั่งเคียงข้างพัทธ์ มือที่สามารถและคล่องแคล่วว่องไวของเธอก็จัดการผูกปมเนกไทซึ่งเขาปล่อยห้อยชายเอาไว้... ไม่ก็อึดใจก็เรียบร้อย หญิงสาวแต่งทั้งปกและอกเสื้อเซ็ดให้เรียบตึงแบบที่ทำทุกวันขณะที่เจ้าตัวยังคงพูดคุยกับ 'ลูกสาว' อย่างเพลิดเพลิน (เรือนศิรา :110)

จะเห็นทั้งที่ดีทีเองก็มีหน้าที่ต้องออกไปทำงานเช่นกัน แต่เธอก็ทำหน้าที่ของภรรยาคือดูแลปรนนิบัติพัทธ์ทั้งเรื่องอาหารการกิน การแต่งกายให้พัทธ์ได้รับความสะดวกสบาย

ดีทีจากเรื่อง **ระบำดาว** ภรรยาน้อยของดร.นนท์ พยายามทำหน้าที่ภรรยา ดังที่ว่า

หญิงสาวง่วนอยู่กับการจัดเก็บสิ่งของเสื้อผ้าให้เข้าที่เข้าทาง... แม้จะเป็นงานที่ไม่คุ้นเคยมาก่อน หากเมื่อต้องทำด้วยความรักและเต็มใจ มันก็กลายเป็นสิ่งที่สามารถจัดการได้ไม่ยาก... ขณะที่นนท์เดินออกมาจากห้องน้ำ ในเครื่องแต่งกายชุดเดิมอย่างเรียบร้อย... คล้องเนกไทเส้นเดิมไว้รอบคอ ก่อนที่จะเดินเข้ามาใกล้ให้ดีทีจัดแต่งให้อย่างเคยชิน (ระบำดาว : 152 – 153)

เนื่องจากลีลาเป็นหญิงสาวที่เกิดในครอบครัวที่ร่ำรวย เธอจึงไม่เคยทำงานบ้านมาก่อน แต่เพราะเธอรักดร.นนท์ จึงพยายามดูแลเอาใจใส่เขาตามที่เธอเห็นว่าสมควรทำ เช่น ดูแลจัดเก็บเสื้อผ้า ดูแลเครื่องแต่งกายให้สามี

ในเรื่อง**ลับแลลายเมฆ** หลังจากนภนภางค์แต่งงานกับกฤตก็ดูแลเอาใจใส่ปรนนิบัติสามี ดังที่ว่า “สมศรีต้มข้าวต้มกึ่งคะ ฟักก็เลยไปเตรียมขนมปังกับไข่และได้กรอกไว้ด้วย เพื่อคุณกฤตจะไม่ชอบทานข้าวต้มกึ่ง” (ลับแลลายเมฆ :229) แม้ว่านภนภางค์จะมีคนรับใช้ทำงานบ้านให้ แต่เธอก็ต้องการเตรียมอาหารการกินให้สามีในฐานะภรรยาที่ดี

อรพิมภรรยาคนแรกของศิขรินในเรื่อง**ไต้ร่มไม้เลื้อย**เป็นภรรยาที่มีบทบาทดูแลครอบครัวได้เป็นอย่างดี ดังที่มีคนชมเชยเธอว่า “อันที่จริง พิมนี่เก่งมากนะ ดูแลครอบครัว...ทำงาน...จัดการกับทุกสิ่งทุกอย่างได้อย่างราบรื่นแบบเนียนน่าชมทีเดียว”(ไต้ร่มไม้เลื้อย : 198) ถึงแม้อรพิมจะไม่ได้ทำงานบ้านเองแต่เธอก็จะเป็นคนดูแลควบคุมการทำงานของคนที่ทำทุกอย่างทั้งเรื่องการตกแต่งบ้าน ทำความสะอาดบ้าน อาหารการกิน หรือการจัดงานเลี้ยงรับรองแขก เป็นต้น

นอกจากนี้เธอยังเป็นภรรยาที่อ่อนโยนและให้เกียรติสามี ดังที่ว่า

ภาพของคู่สามีภรรยาที่เดินเคียงข้างกันไปดูเหมาะสมอย่างไม่อาจปฏิเสธได้ ท่าทีของอรพิมดูอ่อนโยนและให้เกียรติสามีเสมอ หากก็ไม่เคยนอบน้อมถ่อมตนจนทั้งความภาคภูมิใจในตนเอง ขณะที่ศิขรินเองก็ระแวดระวังเอาใจใส่จนดูเป็นธรรมชาติ เมื่อยามที่ตะขอสกภรรยาให้เดินเคียงข้างหยุดยืนรอจับแขนหรือโอบเอวของเธอไว้เสมอ ทุกยามแม้ที่ต้องขึ้นบันไดแม้เพียงสองสามขั้น (ไต้ร่มไม้เลื้อย : 308)

จะเห็นว่าอรพิมเป็นภรรยาที่ถ่อมตัวกับสามี แต่เธอก็ยังคงดูสง่างาม เธอให้เกียรติสามีโดยให้เขามีอำนาจในการตัดสินใจ ดังที่ว่า

“...ถ้า...ถ้า...ถ้า...ถ้าว่างก็เชิญ ถ้าไม่มีนัดก็ขอให้อยู่ อรพิมให้สิทธิ์ขาดในการตัดสินใจให้แก่เขาเสมอมา เป็นเกียรติสูงที่เธอยกย่องเขาในฐานะสามี ในฐานะหัวหน้าครอบครัว เป็นสิ่งที่เขานึกภาคภูมิใจและยินดียิ่งนักเมื่อแรกได้รับ (ไต้ร่มไม้เลื้อย : 272)

การที่อรพิมมอบสิทธิในการตัดสินใจให้สามีโดยไม่มัวบิบบังคับถือเป็นการให้เกียรติสามีของเต็มที่ เธอจะเรียกสามีว่า“คุณริน”ทุกคำ เพราะเธอถือว่าเขาเป็นสามีและมีอายุมากกว่าเธอ อรพิมจึงเป็นภรรยาที่เคารพและให้เกียรติสามีอย่างสูง

ในเรื่อง **ใต้เงาตะวัน** วิลาวัลย์ภรรยาของเกรียงให้เกียรติสามีโดยการไม่อุ่นววยแม่สามี จะมีผู้หญิงคนอื่นก็ตาม เนื่องจากเกรียงเป็นผู้ชายเจ้าชู้ เขาจึงมักจะไปเที่ยวนอกบ้านอยู่บ่อยครั้ง บางครั้งก็ไม่กลับมาบ้านหลาย วัน แต่วิลาวัลย์ก็ไม่เคยปริปากบ่นหรือตามไปประจานแต่อย่างใด ดังที่ว่า

... ความเจ้าชู้ รักสนุก การเกี่ยวข้องพัวพันกับกับสาวน้อยมากหน้าของเกรียงเป็นที่รับรู้กันทั่วเมื่อเจ้าตัวไม่คิดจะปิดบัง กลับสร้างข่าวฉาวโฉ่เกรียงกราวออกมาเป็นระยะ ๆ ขณะที่ผู้เป็นภรรยากลับวางตัวเหมือนคนหูหนวกตาบอด

เมื่อแรก ใคร ๆ ก็ดูเหมือนจะเป็นฝ่ายเอาใจช่วย ยืนเคียงข้างวิลาวัลย์กันเต็มที่ ... หากเมื่อนานเข้า รอยยิ้มหวานสนิทกับดวงดาวว่างเปล่าเมื่อยามที่มีผู้ ‘คาบข่าว’ ไปบอก บางครั้งถึงกับอาสาจะช่วยพาไป ‘จับให้มันคั่นให้ตาย’ ก็ทำเอาทุกคนเอือม (ใต้เงาตะวัน : 193)

จากข้อความข้างต้นจะเห็นว่าวิลาวัลย์ไม่เคยคิดที่จะไปตามดูว่าเกรียงไปทำอะไรบ้าง ถึงแม้ว่าจะมีคนมาบอกว่าเกรียงมีผู้หญิงคนอื่น เธอก็ไม่เคยสนใจ จนกระทั่งคนรอบข้างทุกคนพากันเบื่อหน่ายและคิดว่าเธอเป็นผู้หญิงใจเขลาที่ยอมให้สามีหลอกได้ วิลาวัลย์ไม่คิดว่าเกรียงจะเลิกเจ้าชู้ เพราะสิ่งนั้นเป็นธรรมชาติของเขา การตามไปประจานถือเป็นการไม่ให้เกียรติสามีเธอจึงนิ่งเฉย เพื่อให้เขาสำนึกได้ด้วยตนเอง

พิมพ์พรณ ในเรื่อง **ตะวันทอแสง** เป็นภรรยาที่ให้เกียรติและยอมสามีอย่างยิ่ง วาริชได้พิมพ์พรณเป็นภรรยาด้วยการข่มขืน เมื่อเธอตกเป็นของเขาแล้ว เธอก็ไม่โกรธวาริชทั้งที่วาริชทำไม่ได้กับเธอหลายครั้ง เช่น ไปคบหากับผู้หญิงอื่นมากหน้าหลายตา เอรารถที่แม่ให้เธอมาใช้ไปรับหญิงสาวคนอื่นไปเที่ยว พิมพ์พรณก็ไม่เคยว่าเขา กลับยกย่องว่าวาริชดีเขายังเห็นแก่เธอจึงพาไปจดทะเบียนสมรส แม้แต่เมื่อเธอถูกวาริชทุบตี เธอก็ยังอดทนดังที่ว่า

รสาบลึกตัวไปเยี่ยมเพื่อนสาวที่บ้านพัก และรู้สึกสลดใจกับสภาพที่เห็นทุกครั้ง ...งานหนักและความกดดันทางใจจะทำให้พิมพ์พรณผู้อ่อนหวานบอบบางทนทานอยู่ได้นานสักแค่ไหน หากเจ้าตัวดูเหมือนจะยอมรับสภาพโดยไม่ได้แย้งดิ้นรน

‘จะชั่ว ๆ ดี ๆ อย่างไร เขาก็เป็นสามีของเรา...รส ลึนกับพินก็ต้องมีกระทบกันบ้างเป็นธรรมดา’

พิมพ์พรณบอกกับหล่อนเมื่อครั้งสุดท้ายที่รสาไปเยี่ยม รอยเขียวช้ำเป็นปื้นที่ต้นแขนของเพื่อนสาวทำให้รสาไม่โห่คุกรุ่นขึ้นมาในใจ ถึงกับซักถามเอาอย่างไม่เกรงใจ

‘เห็นมีแต่เขากระทบบิมข้างเดียว บิมเคยไปกระทบบเขาบ้างไหมเล่า’ หล่อนดึงแขนเพื่อนมา
ดูจนใกล้

‘คนระดับนี้แล้ว ถ้าเป็นคนที่ไร้การศึกษา ไร้การอบรมก็ไปอย่าง’

‘คนระดับไหน เวลาโมโหก็ล้มตัวทั้งนั้นแหละ’ บิมพรรณแก้แทนเสียงอ่อย

(ตะวันทองแสง : 219)

บิมพรรณจึงเป็นภรรยาที่ให้เกียรติสามีอย่างยิ่ง แม้ว่าสามีจะกระทำสิ่งที่ไม่เหมาะสมก็ตาม แต่เธอจะไม่ตำหนิสามีให้คนอื่นฟัง แม้ว่าบิมพรรณจะเป็นภรรยาที่ให้เกียรติสามีซึ่งเป็นสิ่งที่ดี แต่การให้เกียรติและยอมสามีมากเกินไปทำให้เธอไม่ประสบความสำเร็จในชีวิตสมรส การที่เธอยอมเขามากเกินไปทำให้เขาเห็นเธอไม่มีค่า และไม่ให้เกียรติเธอด้วยการนอกใจ ซ้ำยังให้ลูกศิษย์บิมพรรณที่ตั้งครรภ์กับเขาเข้ามาอยู่ในบ้านด้วย บิมพรรณจึงฆ่าตัวตายเพราะทนไม่ได้ที่สามีนอกใจไปมีผู้หญิงคนอื่น

นอกจากตัวละครที่กล่าวมาแล้ว ยังมีตัวละครภรรยาอีกกลุ่มหนึ่งที่มิชอบพาทไม่เหมาะสมกับการเป็นภรรยาที่ดี คือ ไม่ดูแลเอาใจใส่ทุกข์สุขของสามี ไม่ให้เกียรติสามีโดยการไม่ซื่อสัตย์ ดังนี้

วาริภรรยาของสนธิ์ในเรื่อง **ในบ่วงมนตรา** เป็นภรรยาที่ทำงานหนักจนไม่มีเวลาให้สามี ดังข้อความที่ว่า

อันที่จริงก็หลายปีมาแล้วที่เธอไม่มีเวลาให้ใครทั้งนั้น แม้กระทั่งตัวเอง ออย่าว่าแต่คุณสนธิ์เลย...หากจะอย่างไรก็ดี สามีของเธอมีโลกและสังคมของเขาเองมานานักแล้ว การที่เธอไม่เรียกร้องจากเธอ ทำให้คุณวาริสามารถฝืนตัวเองไว้ในงานซึ่งเป็นความสนุกและท้าทายในชีวิตของเธอได้โดยอิสระ (ในบ่วงมนตรา : 187)

วาริเป็นนักธุรกิจที่เก่งมาก เนื่องจากกิจการของเธอกำลังดำเนินไปได้ด้วยดี เธอจึงทุ่มเทเวลาทั้งหมดให้กับการทำงานโดยที่ไม่สนใจว่าบทบาทการเป็นภรรยาก็ต้องมีหน้าที่ดูแลเอาใจใส่สามีเช่นกัน ด้วยเหตุนี้ทำให้สามีของเธอไปมีภรรยาลับ ๆ อีกคนหนึ่ง ดังที่ว่า

เจ็ดแปดปีหลังจากนั้นคือชีวิตที่ราบรื่นและเรียบสงบ ธุรกิจการงานก็รุ่งโรจน์ประสบความสำเร็จจนเธอตายใจ...ตายใจจนกระทั่งไม่เคยคิดสังหรณ์เลยว่ามีเปลี่ยนแปลงร้ายกาจรุนแรงรออยู่ข้างหน้า

...จนกระทั่งมันตาโถมเข้ามา...รวดเร็ว...โหมกระหน่ำเข้าใส่ราวกับเกลียวคลื่นและลมพายุ
 อ้อสิ่งที่สามารถคว้านาวาแห่งความภาคภูมิใจในชีวิตของเธอให้จมดิ่งลงสู่ก้นมหาสมุทร

(ในบ่วงมนตรา : 187 – 188)

เนื่องจากวาริมีกิจการหลายอย่างที่ต้องดูแลจึงไม่มีเวลาดูแลเอาใจใส่สามี เขาจึงแอบ
 คบหากับเลขานุการของเธออย่างลับ ๆ จนกระทั่งมีลูกชายด้วยกัน 1 คน วาริเสียใจมาก เพราะเธอ
 เป็นผู้หญิงเก่งที่เป็นใหญ่ในครอบครัวมาตลอด เธอไม่เคยคิดว่าเรื่องเช่นนี้จะเกิดกับครอบครัวเธอ
 ได้

คุณหญิงรัชนีจากเรื่อง **ตะวันทองแสง** เมื่อครั้งที่ยังอยู่กับสามีคนแรกก็มีบทบาทที่ไม่
 สนใจทุกข์สุขของสามี เธอเคยทิ้งสามีและลูกชายไปเมื่อเขาเกิดได้เพียงวันเดียว เมื่อสามีเธอร่ำรวย
 เธอจึงกลับมา แต่ก็มิได้ใส่ใจสามีนัก เธอต้องการความเด่นและหรูหราจากเงินทองของสามีเท่านั้น
 สามีของเธอมักจะใช้เวลาส่วนใหญ่ทำงาน และคุณหญิงรัชนีก็ไม่สนใจที่จะดูแล ดังข้อความที่
 ภคพงษ์ลูกชายของเธอเล่าให้รสาฟังว่า “พ่อของผมมักจะหลบมานั่งทำงานเงียบ ๆ ที่นี้ บางครั้งก็
 นอนค้างที่นี้เลย...ผมตามมาด้วยทุกครั้ง...เวลาที่แม่จัดงานสังสรรค์ขึ้นที่ตึกใหญ่” (ตะวันทองแสง :
 119) ทั้งที่จริงเมื่อสามีทำงานหนักเธอก็ควรช่วยเหลือ หากช่วยงานกิจการไม่ได้ก็ควรดูแลเมื่ออยู่ที่
 บ้าน เช่น ดูแลอาหารการกิน ดูแลสุขภาพตามสมควร แต่คุณหญิงรัชนีมิได้ทำเช่นนี้ ในที่สุดสามี
 ของเธอก็เสียชีวิตเนื่องจากตรอมใจสาเหตุส่วนหนึ่งมาจากพฤติกรรมของเธอด้วย

ก่องเพชรจากเรื่อง **วาวพลอย** นับว่าเป็นภรรยาที่ไม่มีคุณสมบัติของความเป็นภรรยา
 เช่นกัน เนื่องจากเธอไม่ซื่อสัตย์ต่อสามี ไปคบหากับชายอื่น เมื่อเธอเป็นคู่หมั้นของปรีดี เธอก็กล้า
 ชวนธนิศุ์รักของเธอไปเที่ยวแม่ฮ่องสอนด้วยกัน เมื่อพบกิจไพลินน้องสาวของเธอ เธอก็ชวนน้อง
 ไปค้างด้วย เพื่อตบตาผู้อื่นว่าธนิศุ์รักเป็นคู่รักของน้อง พฤติกรรมของเธอเป็นที่เสื่อมเสียอย่างยิ่ง ดัง
 ที่ว่า

ไม่ใช่แค่การที่ก่องเพชรย่องออกจากห้องในยามดึกเพื่อไปร่วมเตียงกับธนิศุ์เท่านั้น แต่
 เป็นเพราะก่องเพชรทำเช่นนี้ในเวลาที่ตนเองหมั้นกับชายอื่นและเตรียมจะเข้าสู่พิธีวิวาห์ใน
 เวลาอีกไม่กี่เดือนข้างหน้า ...

มาตรฐานทางศีลธรรมและจรรยาของคนทั้งคู่ต่ำกว่าที่ควรจะเป็น และต่ำกว่าที่เธอ
 คาดหวังไว้! (วาวพลอย : 78)

หลังแต่งงานกับปรีดีแล้วก่องเพชรก็ยังแอบพบกับธนิศุ์อยู่เสมอ เธอซื้อคอนโดมีเนียมไว้
 เพื่อเป็นที่พักชั่วคราวสำหรับเธอกับธนิศุ์จะมาพบกัน การกระทำของเธอนั้นมีผลต่อเนื้อเรื่องคือเมื่อ

ธนิชถูกกล่าวหาว่าฆ่าปรีดีตาย เพราะมีหลักฐานเป็นภาพถ่ายที่ปรีดีฉีกรูปกองเพชรกับธนิชไป เทียบส่องงดด้วยกันทั้ง แต่ในที่สุดความจริงก็ปรากฏว่าปรีดีมีความเบี่ยงเบนทางเพศ เขาไม่ได้รู้สึกอะไรกับการที่กองเพชรจะไปคบผู้ชายคนอื่น ทั้งปรีดีและกองเพชรร่วมมือกันแต่งงานเพื่อตบตาผู้ใหญ่เท่านั้น กองเพชรจึงเป็นภรรยาของปรีดีแต่เพียงในนาม แต่ก็มิได้หมายความว่าเธอควรจะคบหากับธนิช เพราะเมื่อตัดสินใจแต่งงานกับใครแล้วก็ควรจะซื่อสัตย์ต่อคนนั้น กองเพชรจึงไม่ควรจะแต่งงานกับปรีดีทั้งที่ทราบว่าจะตนเองจะเป็นภรรยาที่ดีของเขาไม่ได้

จะเห็นว่าบทบาทในการดูแลเอาใจใส่และให้เกียรติสามี เป็นบทบาทที่ภรรยาควรกระทำ ภรรยาคนใดที่ดูแลเอาใจใส่และให้เกียรติสามีก็จะได้รับเกียรตินั้นกลับมา สามีจะรักและเกรงใจเธอ แต่การให้เกียรตินั้นจะต้องอยู่ในระดับที่เหมาะสม เพราะถ้าให้เกียรติมากเกินไปจนกลายเป็นยอมทุกอย่าง จะทำให้สามีได้ใจและไม่ให้เกียรติภรรยา ในขณะที่ภรรยาที่ไม่ดูแลเอาใจใส่และไม่ให้เกียรติสามี จะมีชีวิตคู่ที่ล้มเหลว เนื่องจากสามีจะไปมีผู้หญิงคนอื่นหรือหากไม่มีผู้หญิงคนอื่นก็จะทำให้สามีต้องทุกข์ใจอันจะทำให้ชีวิตคู่ไม่มีความสุข ส่วนภรรยาที่ไม่ซื่อสัตย์กับสามี จะถูกสังคมประณามเพราะถือว่ามีศีลธรรมอย่างร้ายแรง

2.2 บทบาทในการแบ่งเบาภาระทางเศรษฐกิจ

สังคมไทยในอดีตสามีจะเป็นผู้ออกไปทำงานหารายได้มาเลี้ยงครอบครัว ในปัจจุบันสังคมและเศรษฐกิจได้มีการเปลี่ยนแปลงไปมาก ผู้ชายและผู้หญิงจึงล้วนมีบทบาทที่เปลี่ยนแปลงไป จากเดิมที่ผู้ชายเป็นผู้นำด้านเศรษฐกิจของครอบครัว ก็เริ่มมีการปรับเปลี่ยนให้ผู้หญิงมีบทบาททัดเทียมกัน ปัจจุบันภรรยาจำนวนมากต้องทำงานหารายได้เพื่อแบ่งเบาภาระทางเศรษฐกิจของสามี เนื่องจากผู้หญิงได้รับการศึกษาและทำงานได้อย่างมีความสามารถเท่าเทียมกับผู้ชาย ตัวละครหญิงที่เป็นภรรยาที่มีบทบาทในการแบ่งเบาภาระทางเศรษฐกิจมีดังนี้

นารีรัตน์ จากเรื่อง **กิ่งไม้ใบรัก** เป็นตัวละครที่มีสถานภาพเป็นภรรยาที่ทำงานเคียงบ่าเคียงไหล่สามี ผู้เขียนกล่าวไว้ว่าเธอทำงานช่วยสามีตั้งแต่ครอบครัวยังไม่มีฐานะที่มั่นคงและยังต้องเลี้ยงลูกถึง 7 คน ดังที่ว่า

...ดูแลเพื่อนที่นั่นข้าง ๆ คนนี้นั่นใจ...เปลี่ยนชีวิตของตนเองจากการเป็นเด็กสาวเข้าสู่การแต่งงานในวัยสิบเจ็ดปี...จากเด็กสาววัยอ่อนมาแบกรับภาระที่หนักหนาสาหัสกว่าเดิม...ภาระทางครอบครัวที่ต้องเป็นเมียและแม่ที่ให้ลูกแก่สามีถึงเจ็ดคน...ลูกชายห้า ลูกสาวสอง เป็นตัวเลขที่ครอบครัวคนจีนมักพอใจ ทั้งยังต้องต่อสู้เคียงบ่าเคียงไหล่ จนกระทั่งจากมือที่ว่างเปล่า กลายมาเป็นฐานะอันมั่งคั่งและมั่นคงระดับชาติ...นับจากวันที่เพื่อนของเธอช่วยงานสามีด้วย

การถือชะแลงจัดเปลี่ยนยางรถยนต์ด้วยตนเอง จนกระทั่งถึงวันที่ 'คุณนารีรัตน์' แต่งเครื่องเพชรแพรวพราวออกงานในสังคม 'ไฮโซ' มีภาพลงตีพิมพ์ในหน้านิตยสารอยู่บ่อย ๆ

(กิ่งไผ่ใบรัก : 6 - 7)

จะเห็นว่านารีรัตน์เป็นภรรยาที่ช่วยงานสามีมาโดยตลอด ตั้งแต่เริ่มต้นธุรกิจจนกระทั่งธุรกิจเจริญก้าวหน้าระดับประเทศ นารีรัตน์ช่วยทั้งงานที่ต้องใช้แรงงาน คือช่วยสามีเปลี่ยนยางที่ร้านขายยาง นอกจากนี้เธอยังช่วยติดต่อธุรกิจต่าง ๆ ด้วย ดังที่ว่า "ทั้งพ่อทั้งแม่ก็ไม่ค่อยอยู่บ้าน ไปวิ่งเต้นติดต่อกับลูกค้าหรือมิฉะนั้นก็ต้องไปเจรจาต่อรองกับบริษัทที่ใหญ่กว่าอยู่ตลอดเวลา" (กิ่งไผ่ใบรัก : 43) ต่อมาเมื่อธุรกิจมันคงดีแล้วนอกจากช่วยงานทั่วไปเธอก็ช่วยออกงานสังคมอันเป็นวิธีการสร้างความน่าเชื่อถือให้กับธุรกิจอย่างหนึ่ง นารีรัตน์จึงเป็นภรรยาที่ทำงานเคียงบ่าเคียงไหล่กับสามีอย่างแท้จริง

เจนจारीในเรื่อง **เรือนศิรา** ก็เป็นภรรยาที่มีบทบาทในการทำงานเคียงบ่าเคียงไหล่สามี และสนับสนุนการงานของสามี เธอเข้ามาทำงานในโรงงานของเขาตั้งที่ว่า

เธอเปิดเครื่อง สอดแผ่นบันทึกข้อมูลลงไป เรียกตารางวิเคราะห์การขยายตัวของกิจการโรงงานกระเบื้องเคลือบขึ้นจ่อ ทุกอย่างทุกหัวข้อเติบโตจนอยู่ในขั้นที่เรียกว่าปล่อยวางได้ เมื่อมันตั้งหลักเลี้ยงตัวเองได้ ทำกำไรงามอย่างนี้ เธอก็นำจะชักชวนให้ศิขรินลงทุนขยายขอบเขตของงานลงในผลิตภัณฑ์อื่น ๆ ดูบ้าง (เรือนศิรา : 18 - 19)

เจนจारीถือเป็นบุคคลสำคัญที่ทำให้กิจการของศิขรินขยายไปอย่างใหญ่โตและมั่นคงขึ้น เธอมักจะคอยเสนอแนะศิขรินว่าควรจะทำเนื่งกิจการอย่างไร และควรลงทุนอย่างไร นอกจากนี้เธอยังไปติดต่อธุรกิจที่ต่างประเทศด้วยตนเองเสมอ แม้แต่สานิตน้องชายของศิขรินก็ยังยอมรับในความเก่งของเธอตั้งที่ว่า

ทายาทชายของที่นี่นิสัยแบบพี่นั่นแหละ อ่อนโยน ใจดี ปล่อยวาง...มองเห็นเงินกับความสำเร็จเป็นสิ่งไร้ค่า มองเห็นความยิ่งใหญ่กับความก้าวหน้าเป็นเรื่องไร้สาระ จึงไม่ยอมกระตือรือร้น...โชคดีที่หาเมียเก่ง...ได้มาแต่ละคน ระดับมันสมอง...เปี่ยมคุณภาพ" (เรือนศิรา : 414)

จะเห็นว่าเจนจาร์เป็นภรรยาที่เป็นผู้หญิงรุ่นใหม่ ที่ทำงานเก่งและดูแลกิจการได้อย่างดี ทั้งที่สามีของเธอไม่ค่อยกระตือรือร้นที่จะขยายกิจการหรือหาเงินมากนัก แต่เธอก็ยังทำให้กิจการทำกำไร รวมทั้งขยายงานได้อย่างมากมายอีกด้วย

จะเห็นว่าภรรยาที่ช่วยแบ่งเบาภาระทางเศรษฐกิจ ถือเป็นภรรยาที่มีบทบาทสำคัญในครอบครัว เพราะจะมีอำนาจในการตัดสินใจภายในครอบครัวมากกว่าภรรยาที่มีได้ออกไปทำงานนอกบ้าน และยังสามรถเป็นกำลังทางเศรษฐกิจให้แก่ครอบครัวได้ด้วย

2.3 บทบาทในการตอบสนองความต้องการทางเพศ

เนื่องจากการแต่งงานมีจุดประสงค์สำคัญอย่างหนึ่งคือ “บำบัดความต้องการทางเพศ” ซึ่งออกมาในรูปของการสมรส เป็นการลดปัญหาทางเพศบางอย่าง เช่น การข่มขืน” (สุพัตรา สุภาพ 2536 : 58) บทบาทนี้จึงเป็นบทบาทสำคัญของภรรยา ดังปรากฏในเรื่อง **ลับแลลายเมฆ และไต้ร่มไม้เลื้อย** ดังนี้

ในเรื่อง **ลับแลลายเมฆ** นภนภางค์ไม่สามารถเป็นภรรยาที่สมบูรณ์ของกฤตเนื่องจากเธอไม่สามารถมีความสัมพันธ์แบบสามีภรรยากับเขา ดังที่ว่า

“ฟ้าทำไม่ได้ ออย่า...ออย่าคะ” เธอได้แต่ละล้าละลักฟังไม่ได้ศัพท์ เสียงอื้อและต่ำเบาจนไม่มีใครได้ยินนอกจากตนเอง

“คุณพระช่วย ! นี่มันอะไรกันอีกละนี่” กฤตอุทาน แม้จะรู้ว่าเขาไม่ควรเรียกให้ ‘พระช่วย’ ในเวลาเช่นนี้

หากก็ราวกับถูกหวดด้วยไม้หน้าสามเข้าเต็มหน้าแข้ง ความตกใจ ความผิดหวัง และความกังวลเกือบกลัวที่เกิดขึ้นในครั้งนี่ ฟ้าด่าใส่เต็มหน้าจนชายหนุ่มแทบจะทรุดลงไปนอนดินเลยทีเดียว

ความโกรธจนเย็นเยียบไปทั้งตัวทำให้เขาพรวดพราดลุกขึ้น อารมณ์ที่เคลิบเคลิ้ม คุกกุ่น ตี๋มด่า และดิงลึกได้ที่ถูกกระซอกจนขาดสะบั้นต่อไม่ติด...ร่างกายของเขาก็เกิดปฏิกิริยาเร็วพอกัน...ชายหนุ่มหลุดปากเป็นเสียงสอ

“ซิท! เป็นบ้าอะไรขึ้นมา”

(ลับแลลายเมฆ : 233)

เมื่อภรรยาไม่สามารถทำหน้าที่เรื่องนี้ได้ย่อมทำให้สามีเกิดความรู้สึกไม่พอใจ ในครั้งแรกกฤตพยายามเข้าใจนภนภางค์ แต่ทุกครั้งที่เขาตะต้อเธอจะมีอาการเหมือนคนป่วยทางจิตตลอดเวลา เขาจึงต่อว่าเธอด้วยคำพูดที่รุนแรง ยิ่งทำให้นภนภางค์เศร้าเสียใจยิ่งขึ้น บทบาทการ

เป็นภรรยาที่ไม่สมบูรณ์นี้ส่งผลให้เธอค้นหาคำตอบว่าเหตุใดเธอจึงกลัวการมีความสัมพันธ์ในลักษณะนี้ เมื่อเธอทราบความจริงว่าเธอเคยถูกข่มขืนมาก่อน เธอจึงค่อยบรรเทาจากอาการนั้น แต่ก็ไม่สามารถกลับไปเป็นภรรยาของกฤตได้อีกต่อไปเธอจึงเป็นฝ่ายขอหย่าจากกฤต

อรพิมในเรื่อง**ไต้ร่มไม้เลื้อย** ภรรยาของศิขริน ทำหน้าที่ภรรยาในเรื่องของการตอบสนองความสัมพันธ์ทางเพศ ดังที่ว่า

ในที่สุด ความใกล้ชิดผูกพันของชีวิตสมรสและธรรมชาติของชายหญิง ก็ส่งผลให้แปร่งผมของอรพิมหล่นลงกลิ้งอยู่บนพื้นพรมหน้าเตียง แสงสว่างจากไฟโคมภายในห้องก็ดับลงสู่ความมืดสลัว

ศิขรินสัมผัสถึงทุกตารางนิ้วของผิวพรรณบอบบางนุ่มเนียนซึ่งแนบสนิทอยู่ใต้ร่าง และรู้ดีถึงโครงสร้างอันอ่อนละเอียดยประณีตแห่งชีวิตและจิตใจของเธอผู้นี้ ความรักของเขาจึงเป็นความรักใคร่ที่ต้องทะนุถนอม ระวังระวังทุกอย่างก้าว

แม้จะสามารถมอบให้จนสุดจิตสุดใจ หากก็ต้องตั้งอยู่บนความมั่งคั่งมั่งคั่ง ไม่อาจจ้วงจาบโลดโผนเอาแต่ใจได้เสมือนอย่างที่เขาปฏิบัติกับอีกหญิงหนึ่ง และรู้ว่าตนเองกำลังเริ่ม 'ติดรส' อันเผ็ดร้อนนั้นยิ่งนัก (ไต้ร่มไม้เลื้อย : 356)

จะเห็นว่าความสัมพันธ์ทางเพศระหว่างศิขรินและอรพิมเป็นไปตามธรรมชาติของสามีภรรยาเท่านั้น ศิขรินไม่พอใจความสัมพันธ์แบบนี้ เขาชื่นชอบรสที่เผ็ดร้อนรุนแรง ขณะที่อรพิมให้ได้เพียงรสที่อ่อนโยน อรพิมจึงเป็นภรรยาที่ไม่สามารถให้ความสุขแก่สามีได้อย่างเต็มที่ ซึ่งเป็นสาเหตุหนึ่งที่ทำให้เขาไปมีผู้หญิงคนอื่น

จะเห็นว่าบทบาทในการตอบสนองความต้องการทางเพศถือเป็นบทบาทที่สำคัญของภรรยา หากภรรยาไม่สามารถมีความสัมพันธ์ในแบบที่สามีต้องการได้ ย่อมทำให้ชีวิตคู่มีปัญหา เพราะสำหรับสามีเรื่องแบบนี้ถือว่ามีค่าสำคัญเช่นกัน

กล่าวโดยสรุปจะเห็นว่าตัวละครในนวนิยายของปิยะพร ศักดิ์เกษมที่เป็นภรยานั้นส่วนใหญ่จะมีบทบาทที่เหมาะสม ได้แก่ การดูแลเอาใจใส่ทุกข์สุขของสามี การปรนนิบัติสามี การให้เกียรติสามีตามสมควร ภรรยาบางคนแม้จะออกไปทำงานนอกบ้านแต่ก็ยังคงปรนนิบัติสามีเท่าที่ตนเองจะทำได้ การปฏิบัติตนเช่นนี้ทำให้ครองรักกันได้ดี ส่วนภรรยาที่ทำงานหรือเที่ยวเตร่หาความสุขจนไม่เอาใจใส่สามี ภรรยาที่ไม่ซื่อสัตย์ และภรรยาที่ไม่สามารถให้ความสุขทางเพศแก่

สามีได้เป็นบทบาทที่ขัดแย้งกับการเป็นภรรยาที่ดี การแสดงบทบาทเช่นนี้ย่อมทำให้เกิดปัญหา ระหว่างสามีภรรยาขึ้น ทำให้ตัวละครเหล่านี้มีชีวิตคู่ที่ไม่ประสบความสำเร็จและครอบครัวแตกร้าง

3. สถานภาพของแม่

สถานภาพของแม่ถือเป็นสถานภาพที่ได้รับการยกย่องที่สุดในสังคมไทย ในฐานะเป็นผู้ให้กำเนิดและผูกพันกับลูกอย่างลึกซึ้ง สุภัตรา สุภาพ (2536 : 61) ได้กล่าวถึงบทบาทของแม่ที่สังคมคาดหวังว่าจะต้องกระทำได้แก่ การดูแลอบรมลูกให้มีเหตุผล โดยไม่ใช้อารมณ์ เป็นที่พึ่งของลูก ไม่เปรียบเทียบลูกของตนกับลูกของคนอื่นไปในทางที่จะทำให้เกิดความรู้สึกเป็นปมด้อยหรือกระทบกระเทือนใจ ไม่ทุบตีลูกโดยไม่มีเหตุผลหรือเกินกว่าเหตุ ถ้าหากลูกทำความดีก็ควรจะชมเชย เพื่อเป็นการให้กำลังใจในการที่จะทำดีต่อไป

จากการศึกษานวนิยายของปิยะพร ศักดิ์เกษมพบว่า เนื่องจากตัวละครหลักส่วนใหญ่เป็น ตัวละครที่อยู่ในวัยหนุ่มสาว ตัวละครหญิงที่มีสถานภาพในฐานะแม่จึงมีความสำคัญเป็นเพียงตัวละครรองหรือตัวละครประกอบ แต่แม่ก็เป็นตัวละครที่มีบทบาทสำคัญของเรื่องเนื่องจากการอบรมเลี้ยงดูของแม่มีผลต่อการหล่อหลอมความคิดและพฤติกรรมของลูกโดยตรง สถานภาพความเป็นแม่ในนวนิยายของปิยะพร ศักดิ์เกษมมีบทบาท ได้แก่ บทบาทในการอบรมเลี้ยงดูลูก บทบาทในการสนับสนุนลูก บทบาทในการให้คำแนะนำเรื่องการเลือกคู่ครอง และบทบาทในการเสียสละเพื่อลูก

3.1 บทบาทในการอบรมเลี้ยงดูลูก

บทบาทในการอบรมเลี้ยงดูลูกถือเป็นบทบาทของแม่โดยตรง เพราะครอบครัวคนไทยส่วนมากแม่เป็นหลักในการดูแลลูก การอบรมเลี้ยงดูเป็นวิธีการต่างๆที่แม่ใช้ในการเลี้ยงดูลูก วิธีอบรมอาจทำได้ทั้งทางตรงและทางอ้อม ทางตรงคือการอบรมสั่งสอนหรือดูว่ากล่าว ทางอ้อมคือการประพฤติตัวของแม่ที่จะเป็นแบบอย่างให้ลูกเกิดพฤติกรรมเลียนแบบ โดยที่แม่อาจรู้ตัวหรือไม่รู้ตัวก็ตาม

ในนวนิยายของปิยะพร ศักดิ์เกษมตัวละครที่มีสถานภาพเป็นแม่ ที่มีบทบาทในการอบรมเลี้ยงดู ได้แก่ ปานรวีแม่ของปิ่นแก้วและปรีดี ในเรื่องวาวพลอย ทำหน้าที่อบรมเลี้ยงดูลูกให้เป็นแบบที่เธอต้องการ นับตั้งแต่วัยเด็กปานรวีอบรมเลี้ยงดูปิ่นแก้วและปรีดีอย่างเข้มงวด เช่น ต้องแต่งกายเรียบร้อยอยู่เสมอ ห้ามวิ่งเล่นในบ้าน เป็นต้น เมื่อลูกถึงวัยที่จะต้องเข้าโรงเรียนก็ส่งลูกซึ่งมีวัยเพียงสิบขวบไปศึกษาต่อในโรงเรียนประจำที่มีชื่อเสียงที่สุดของประเทศอังกฤษ จากการเลี้ยงดูแบบบังคับเข้มงวดทำให้ปรีดีต้องฝึกพยายามทำตัวให้ดีที่สุด เก่งที่สุด ตัวอย่างเช่น เขาสำเร็จ

การศึกษาระดับปริญญาเอกจากมหาวิทยาลัยที่ดีที่สุดแห่งหนึ่งของโลกตั้งแต่อายุเพียง 26 ปี และพยายามซ่อนสิ่งที่เขาคิดว่าแม่คงจะไม่พอใจไว้คือการที่เขาเป็นคนรักร่วมเพศ เพราะเขาทราบว่แม่คงจะยอมรับไม่ได้อย่างแน่นอน ในสายตาของปานรวีจึงเห็นว่าการอบรมเลี้ยงดูของเขเป็นวิธีการที่ถูกต้องเพราะทำให้ลูกเติบโตเป็นผู้ใหญ่อย่างสมบูรณ์ ในขณะที่ลูกเห็นว่าเป็นวิธีที่ไม่เหมาะสมเพราะทำให้เขาไม่สามารถแสดงออกได้อย่างอิสระเสรี

แม่ที่มีบทบาทอบรมเลี้ยงดูลูกอย่างเข้มงวดอีกคนหนึ่ง คือ อนงค์แม่ของอรพิม ในเรื่อง **ไต่ร่มไม้เลื้อย** ชีวิตของอรพิมนั้นจะต้องถูกบังคับให้อยู่ในกรอบของความเป็นกุลสตรีตลอดเวลาไม่ว่าจะเป็นการใช้ชีวิต หรือการศึกษา ดังที่ว่า

...นี่คือลูกสาวคนเดียวของเธอ ! ...เติบโตสมบูรณ์งดงามและเพียบพร้อมด้วยการขัดเกลาควบคุมอย่างเข้มงวด...

ตลอดเวลายี่สิบกว่าปีที่ผ่านมา นับจากเด็กหญิงคนหนึ่งล้มตาดูโลกจนเติบโตเป็นหญิงสาว...มีข้อตำหนิแบบไหนเฉียดกรายได้บ้าง?

...

ความเชื่อฟัง ว่างายเสมอ ก็คือสิ่งที่ทำให้เธอไม่เคยคิดสงสัยลังเลในคุณสมบัติของลูกสาวคนเดียว...ก็แทบจะไม่เคยเลยสักครั้งที่อรพิมจะคลาดจากสายตา

เธอล้อมเกล้า เลี้ยงดูบุตรสาวคนเดียวไม่ต่างไปจากการดูแลพันธุ์ไม้สูงค่าหายาก ควบคุมดิน อุณหภูมิสภาพแวดล้อมทุกอย่างทุกประการ จัดแต่งรูปทรงให้เกาะเกี่ยวผูกพันเข้ากับร่างอันที่เธอผูกขึ้นมามีมือของตัวเอง (ไต่ร่มไม้เลื้อย : 222)

ผู้เขียนเปรียบเทียบการเลี้ยงดูลูกของอนงค์ว่าเลี้ยงลูกไม่ต่างจากการเลี้ยงต้นไม้สูงค่าที่จะต้องควบคุมดิน อุณหภูมิ เท่ากับว่าเธอเลี้ยงดูลูกอย่างควบคุมเข้มงวดทุกประการ และจัดหาสิ่งที่เหมาะสมที่สุดให้แก่ลูกของเธอ ในความคิดของอนงค์รู้สึกภูมิใจมากที่อรพิมมีคุณสมบัติตามที่เธอต้องการทุกประการ ในขณะที่อรพิมไม่เคยรู้สึกว่าได้เป็นตัวของตัวเอง

พลอยสีจากเรื่อง **ดอกไม้ในป่าหนาว** เป็นยายของดวงลดา แต่ทำหน้าที่เป็นแม่ เพราะเพชรช่วงแม่ของดวงลดายกเลิกสิทธิ์ให้เธอเป็นแม่โดยที่ไม่มีใครทราบความจริง นอกจากเธอ สามีและตัวเพชรช่วงเอง ดวงลดาหนีพลอยสีเป็นแม่จึงเท่ากับว่าเธอมีสถานภาพเป็นแม่เช่นกัน พลอยสีอบรมเลี้ยงดูดวงลดาอย่างเข้มงวด เริ่มตั้งแต่การเรียนที่เอาใจใส่ควบคุมดูแลอย่างใกล้ชิดจนกระทั่งทำให้ดวงลดาสามารถสอบเทียบได้ตั้งแต่ยังศึกษาในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 สามารถเข้าศึกษาปริญญาตรีด้านภาษาศาสตร์ได้ด้วยคะแนนเกียรตินิยม และสำเร็จปริญญาโทตั้งแต่อายุ 21 ปี ดังที่ว่า “หากเธอก็ทำได้ ! ด้วยการสนับสนุนเคียงกรออย่างหนักของพ่อแม่

และการมุ่งมั่นขวนขวายจนไม่เคยดีกับแถมอื่นในชีวิตของตัวเอง !” (ดอกไม้ในป่าหนาว : 12)
นอกจากนี้การอบรมด้านอื่น ๆ ก็เข้มงวดจนทำให้ดวงลดาเป็นคนเคร่งเครียด อยู่ในระเบียบตลอดเวลา

วารีจากเรื่อง**ในบ่วงมนตรา**เป็นแม่เลี้ยงของภานต์ที่อบรมเลี้ยงดูอย่างเข้มงวด เธอบงการชีวิตภานต์ผู้เป็นลูกเลี้ยงอยู่เสมอ ดังที่ว่า

เมื่อยามเป็นเด็ก หลายครั้งที่เธอเรียกเขาเข้าไปกอดรัด...หากเมื่อใดที่เริ่มเป็นสุข คุณวารีก็จะมีวิธีปลุกให้ตื่นด้วยถ้อยคำสอนสั่งกึ่งล้าเลิก...

‘รู้จักเจียมตัวไว้เสมอนะภานต์ ถ้าไม่อยากเป็นคนชั่วก็ต้องเจียมตัว ต้องกตัญญู จำไว้ว่า ถ้าไม่ใช่ฉัน เราก็ไม่มีวันรอดชีวิต!’ (ในบ่วงมนตรา : 92)

วารีจะคอยอบรมสั่งสอนภานต์ไม่ให้ลืมนบุญคุณและให้มีความกตัญญู เป็นการสั่งสอนที่ปลูกฝังตั้งแต่วัยเด็กทำให้ภานต์มีความกตัญญูสูง เขายอมทำทุกอย่างที่วารีต้องการตั้งแต่การเรียกตัวกลับมาช่วยงานทั้งที่ภานต์กำลังศึกษาปริญญาเอกอยู่ ทำให้เขาต้องเลิกเรียนกลางคัน และให้ทำงานดูแลกิจการทุกอย่างแทนซึ่งเป็นภาระที่หนักมาก

แม่ที่อบรมเลี้ยงดูลูกโดยการสั่งสอนลูกปรากฏในเรื่อง**ไต้ร่มไม้เลื้อย** ได้แก่ มณีแม่ของพัทธ์ เนื่องจากครอบครัวของพัทธ์ล้มละลายและพ่อของเขาฆ่าตัวตายเพื่อหนีปัญหา มณีจึงต้องเลี้ยงดูบุตรชายเพียงลำพัง สภาพความเป็นอยู่ของมณีค่อนข้างลำบากกว่าเมื่อก่อนมาก แต่มณีก็แสดงให้เห็นว่าตนเองมิได้เดือดร้อนมากนัก มณีจะคอยสอนพัทธ์อยู่เสมอว่า

“พัทธ์อย่าโลก อย่าทะเยอทะยานจนเกินขอบเขต อย่างกเพียงเพื่อกอบโกย ชีวิตของคนเราไม่ได้เกิดมาเพื่อแสวงหาวัตถุและความสำเร็จใส่ตัวเท่านั้น...เราต้องเผื่อชีวิตไว้สำหรับเรื่องอื่นด้วยจะได้ไม่ต้องพลาดอย่างพ่อ” (ไต้ร่มไม้เลื้อย : 21)

จะเห็นว่ามณีอบรมสั่งสอนให้พัทธ์รู้จักพอใจกับสิ่งที่ตนเองมี ไม่ต้องทะเยอทะยานแสวงหาความสุขทางวัตถุมากจนเกินไป จะได้ไม่ต้องมีชะตากรรมเช่นเดียวกันกับพ่อของเขา

ต่อมาเมื่อพัทธ์ทำงานจนร่ำรวย มีบริษัทเป็นของตนเอง พัทธ์ได้ส่งเงินมาให้มณีใช้สอยตามสบาย แต่มณีกลับนำไปบริจาคให้วัด และช่วยเหลือคนที่เดือดร้อน ดังที่ว่า

ชายหนุ่มผู้ฟังนิ่งอึ้ง ... นี่คือสัญญาณที่คุณมณีพยายามบอกกับโลก ... และโดยเฉพาะอย่างยิ่งบอกกับเขาผู้เป็นลูกชายคนเดียวว่าท่านได้ตัดทุกอย่างออกจากใจเสียแล้ว ไม่ว่าจะป็นทรัพย์สินศฤงคารและความโอ้อ่าสะดวงสบายทั้งปวง

ท่านยินดีและพอใจที่จะปักหลักอยู่ที่นั่น ... บ้านไร่ห่างไกลสังคมที่ใช้ชีวิตเรียบง่าย ๆ มีผู้คนที่ไม่จ้องจับตามอง ไม่เอาเปรียบกันจนน่าเกลียด และไม่จ้องแข่งขันกับเขาจนเราหยุดไม่ได้ ... อย่างที่ท่านเคยลั่นวาจาไว้กับเขาเอาไว้เมื่อครั้งกระโน้น

คุณมณีพอใจในสภาพชีวิตของเธอแล้ว ... แล้วเขาเองล่ะ เคยคิดบ้างไหมว่าจะหยุด? เคยคิดถึงคำว่าพอบ้างหรือเปล่า แม่ของเขาไม่เคยผลักดันให้ดิ้นรน มีแต่ระงับยับยั้ง

(ได้ร่วมไม้เลื้อย : 201)

มณีเป็นแม่ที่มีบทบาทในการปลูกฝังทัศนคติเรื่องการรู้จักพอใจในสิ่งที่ตนเองมีอยู่ และมีชีวิตที่เรียบง่ายให้แก่พัทธ์ มณีแสดงให้เห็นให้พัทธ์เห็นว่าเธอไม่ได้ปรารถนาทรัพย์สินสมบัติใด ๆ วิธีการของเธอเป็นการสอนพัทธ์ในทางอ้อมว่าให้หยุดและพอใจกับสิ่งที่ตนเองมีอยู่ แม้เธอจะไม่ได้สั่งสอนเขาโดยตรงดังที่เคยทำในวัยเด็ก

อารยา แม่บุญธรรมของอารตี จากเรื่อง **กิ่งไผ่ใบรัก** อบรมเลี้ยงดูลูกอย่างไรให้อิสระทำให้ลูกมีเสรีภาพในการแสดงความคิดเห็นอย่างชัดเจน ดังเหตุการณ์ตอนที่อารตีทราบข่าวว่านารีรัตน์แม่แท้ ๆ จะให้ตนเองแต่งงานกับลูกชายเพื่อนสนิท เธอจึงโกรธมากและต่อว่าแม่ด้วยถ้อยคำที่รุนแรงซึ่งเป็นกิริยาที่ไม่เหมาะสม อารยาจึงปรารภขึ้นมาว่าตนเองอาจจะเลี้ยงดูให้อิสระแก่อารตีเกินไป นารีรัตน์แม่แท้ ๆ ของอารตีก็กลับบอกว่า

“ถ้านับตามมาตรฐานของฉัน วัดจากฉันเลี้ยงดูพวกลูกคนโต ๆ มา เธอก็หย่อนและให้อิสระเขามากเกินไปจริงอย่างว่า เธอไม่ผลักดันเข้มงวดเหมือนกับที่ฉันเลี้ยงดูลูกคนอื่น... แต่เธอก็ไม่ได้เลือกวิธีผิดหรือยกยา สภาพสังคม สภาพความสัมพันธ์ในครอบครัว ทุกวันนี้มันเปลี่ยนแปลงไปจากเมื่อก่อนมากมาย... ถ้าเธอเลี้ยงเข้มงวดเหมือนที่ฉันเลี้ยงพวกพี่ ๆ เขาก็คงวุ่น คงมีเรื่องแตกหักกันไม่กีวัน ... วิธีการของฉันใช้กับเด็กกับคนรุ่นใหม่ไม่ได้หรอก ดูแต่เจ้าคิพี่ชายตี้นั่นไง ฉันเอามันอยู่มือเสียที่ไหน ขนาดบังคับเข้มงวดกับมันเสียแทบแยะนั่น”
(กิ่งไผ่ใบรัก : 33)

เมื่อเปรียบเทียบวิธีการเลี้ยงดูลูกระหว่างนารีรัตน์และอารยาจะพบว่ามีความแตกต่างกัน กล่าวคือ นารีรัตน์เลี้ยงดูด้วยวิธีที่เข้มงวด ในขณะที่อารยาเลี้ยงด้วยการให้อิสระ ปล่อยให้อารตีทำสิ่งที่ต้องการโดยคอยดูแลอยู่ห่าง ๆ เช่น การเลือกอาชีพของอารตี อารยาก็มิได้บังคับว่า

จะต้องมาทำงานช่วยกิจการที่บ้าน แต่ให้อารตีไปทำงานที่สถาบันการเงินตามที่อารตีต้องการ
วิธีการอบรมเลี้ยงดูแบบให้อิสระนี้มารีรัตน์เห็นว่าเหมาะสมกับบุคคลมัธยมที่เปลี่ยนแปลงไป

ถึงแม้ว่าอารยาจะอบรมเลี้ยงดูอารตีอย่างให้อิสระ แต่ก็ต้องอยู่ในขอบเขตที่เหมาะสม
หากอารตีประพฤติไม่ถูกต้อง อรยาจะใช้วิธีการพูดคุยด้วยเหตุผลดังที่ว่า

ฝ่ามืออบอุ่นลูบศีรษะทูปกคลุมด้วยเส้นผมนุ่มดกหนานั่นอย่างอ่อนโยน...นี้เป็นวิธีเฉพาะ
ตนของเธอ...ม้าพยศอย่างอารตีนั้นมักจะสงบและยอมจำนนกับความนุ่มนวลทว่าเด็ดขาด
มั่นคงเท่านั้น ทุกครั้งที่ปัญหาขัดแย้งกดดันด้วยเรื่องใด ๆ เธอก็มักจะชี้แจงจนกระจ่างเสมอ
ไม่ปล่อยทิ้งให้ค้างคา การให้คำอธิบายอย่างนุ่มนวล และวิธีการสัมผัสลูบไล้ศีรษะ หลัง ไหล่
ของผู้อ่อนวัยก่อน ถ่ายทอดความรักความเข้าใจ...เป็นวิธีการที่ตำราจิตวิทยาแนะนำไว้ก็จริง
ทว่าที่คุณอารยาทำนั้นไม่ใช่เพียงเพราะตามตำรา หากเพราะความรู้สึกที่กลั่นจากใจ

(กิ่งไผ่ใบรัก 2549 : 42)

ข้อขัดแย้งที่เกิดขึ้นในตอนนี้เป็นคืออารยาไม่พอใจอารตีที่ไปต่อว่าแม่แท้ ๆ ด้วยถ้อยคำที่
รุนแรง เธอจึงต้องการให้อารตีไปขอโทษมารีรัตน์ แสดงให้เห็นว่าแม้เธอจะให้อิสระแก่อารตีให้มี
สิทธิทำสิ่งที่ต้องการ แต่ถ้าทำสิ่งที่ไม่ถูกต้องก็ไม่อาจจะยอมให้ผ่านไปได้ วิธีการที่เธอใช้กับอารตี
คือการพูดคุยด้วยเหตุผลด้วยวาจาที่นุ่มนวล และยังมีการใช้ภาษากายที่ก่อให้เกิดความอ่อนโยน
แก่ผู้เป็นลูกด้วย เพราะเธอคิดว่าวิธีการที่ดีที่สุดสำหรับการอบรมคนที่ดิ้อร้อนจะต้องใช้เหตุผลอธิบาย
ให้เข้าใจ

นงรามแม่ของงามสรรพในเรื่อง**ระบำดาว** อบรมเลี้ยงดูลูกโดยให้อิสระ และเปิดโอกาส
ให้ลูกได้ตัดสินใจเอง ดังเหตุการณ์ตอนที่นงราม ทราบว่าลูกสาวของตนเองรักภักศ แม้ว่าเธอจะ
ไม่เห็นด้วย แต่ก็ไม่ได้คัดค้านดังที่ว่า

หากจะอย่างไรก็ตาม ความสุขความต้องการของงามสรรพคือยอดปราวณของโชคและ
เธอ ...เธอจะละโอกาสแห่งการตัดสินใจทุกอย่างไว้กับงามสรรพแต่ผู้เดียว เธอจะไม่แสดง
กิริยา หรือเอ่ยวาจาใด ๆ เป็นการสนับสนุนหรือคัดค้าน หากจะภาวนาแต่เพียงว่าการตัดสินใจ
ของงามสรรพคือการตัดสินใจที่ถูกต้องสำหรับชีวิตและอนาคตของตนเอง

(ระบำดาว : 242 – 243)

นงรามเป็นแม่ที่ให้อิสระและเคารพการตัดสินใจของลูก เธอทราบว่าภักศมีสาลินเป็น
คนรักอยู่แล้ว การที่จะให้งามสรรพไปแย่งภักศมาคงไม่เหมาะสมอย่างแน่นอน แต่เธอก็ไม่ได้

แสดงความคิดเห็นที่น่าเหตุผลใด ๆ แก่งามสรรพ เพราะเห็นแก่ต้องการของลูกมากที่สุด เธอพร้อมที่จะยอมรับการตัดสินใจของลูกเพราะความสุขของลูกก็คือความสุขของเธอ

แม่ที่อบรมเลี้ยงดูลูกอย่างปล่อยปละละเลย เพราะเห็นความสำเร็จของตนเองสำคัญกว่าลูก ได้แก่ ลอออกค์จากเรื่อง **ทางสายธาร** ลอออกค์เป็นภรรยาของวิรุฬห์นักวิชาการและนักหนังสือพิมพ์ที่มีชื่อเสียง เขาถูกมือปืนของนักการเมืองฝ่ายตรงข้ามของผู้สมัครรับเลือกตั้ง ส.ส. ที่เขาหนุนหลังให้ฆ่าตาย ลอออกค์จึงเป็นมาย่ต้องเลี้ยงดูลูกสาวเพียงลำพัง ต่อมา ส.ส. ที่วิรุฬห์เคยช่วยเหลือได้เป็นรัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงคมนาคม เขาจึงให้ลอออกค์มาช่วยงานในฐานะที่ปรึกษา ลอออกค์เป็นหญิงสาวที่มีความทะเยอทะยาน เนื่องจากหน้าที่การงานที่กำลังก้าวหน้า ลอออกค์จึงคิดจะส่งลูกไปเรียนที่โรงเรียนประจำ เพราะเธอคิดว่า การเลี้ยงลูกทำให้เธอไม่มีเวลาทุ่มเทให้กับงาน ดังที่ว่า

... เธอไม่มีวันบอกว่า บัดนี้ลูกสาวตัวน้อยกลายเป็นเครื่อง'ถ่วง' เธอเสียแล้ว เธอจะพุ่งทะยานขึ้นสู่ความรุ่งโรจน์ กอบโกยฉกฉวยทุกสิ่งดังใจได้อย่างไร เมื่อมีแกมมาให้ต้องห่วงหน้าพะวงหลัง

ไม่เหมือนกับบยามเมื่อวิรุฬห์ยังอยู่ ... เวลานั้น เด็กหญิงวามวาริชเป็นเครื่องมือสนับสนุนตอกย้ำความสำคัญของแม่ของแก ! (ทางสายธาร : 235)

ในอดีตที่สามีเธอยังมีชีวิตอยู่ วามวาริชลูกสาวของเธอมีส่วนสำคัญช่วยส่งเสริมสถานภาพความเป็นแม่ของเธอ แต่ปัจจุบันสามีเธอเสียชีวิต ดังนั้นลูกจึงไม่มีความสำคัญแล้ว ปัจจุบันลอออกค์จ้างพี่เลี้ยงเด็กมาเป็นคนเลี้ยงวามวาริช แต่เธอก็ต้องมาคอยดูแลเพราะลูกติดแม่ และเกรงว่านุสรชายคนรักจะหาว่าเธอไม่ดูแลลูก เธอคิดว่าพี่เลี้ยงซึ่งมีการศึกษาน้อยไม่น่าจะดูแลลูกของเธอได้ดี เมื่อเธอคิดว่าลูกเป็นเครื่องจุดรั้งความก้าวหน้าเช่นนี้ ลอออกค์จึงคิดจะส่งลูกไปเรียนที่โรงเรียนประจำในประเทศสวิตเซอร์แลนด์ ซึ่งเธอคิดว่าน่าจะเหมาะสมมากกว่าการจ้างคนเลี้ยง และยังจะทำให้เธอทุ่มเทกับการทำงานได้อย่างสะดวกด้วย

เนื่องจากลอออกค์ไม่มีเวลาให้ลูกเพราะต้องทำงาน นุสรจึงมักจะพา วามวาริชไปเล่นที่บ้านของวิรุงรองน้องสาวต่างแม่ของลอออกค์ ลอออกค์เกลียดชังทุกคนที่อยู่บ้านเดียวกับวิรุงรองรวมทั้งตัววิรุงรองด้วย เพราะเธอคิดว่าตนเองไม่ได้รับการแบ่งทรัพย์สินมรดกอย่างเป็นธรรมในอดีต เมื่อนุสรพา วามวาริชไปเล่นกับป้าและน้ำที่บ้านหลังนั้น เธอจึงโกรธมาก ลงโทษ วามวาริชอย่างรุนแรงดังที่ว่า

ความโกรธเกี่ยวข้องความต้องการชัยชนะที่ค้างคาเข้มข้นมาตลอดวันเหมือนต้องการช่องทางระบายออก... หญิงสาวใช้อำนาจที่มีในฐานะแม่ และผู้เป็นใหญ่ได้หลังคาบ้านแห่งนี้ ชูเข็มทั้งด้วยเสียงและด้วยการฟาดมือลงไปบนเนื้อตัวของแกอีกหลายครั้ง กว่าศรีจะวิ่งเข้ามาอุ้มวามวาริชไว้ในอ้อมแขนแล้ววิ่งหนีเธอเข้าห้องไปซึ่ง ๆ หน้า (ทางสายธาร : 308)

เมื่อลออองค์ทราบวามวาริชไปเล่นที่บ้านป่าใหญ่กับบิริงรอง เธอจึงห้ามเด็ดขาดไม่ให้ลูกไปเล่นที่บ้านหลังนั้นอีก แต่ลูกของเธอรู้สึกว่าคุณที่บ้านนั้นทำให้รักและความอบอุ่น วามวาริชจึงรู้สึกว่าไม่ยุติธรรมที่แม่จะห้าม เธอร้องไห้และเถียงแม่อย่างที่ไม่เคยทำมาก่อน ลออองค์จึงตั้งคำถามว่าด้วยคำรุนแรงและตีลูก จนกระทั่งพี่เลี้ยงต้องรีบมาอุ้มวามวาริชออกไป เมื่อเธอหายโกรธ ลูกเธอก็จะมาดูแลลูกอย่างใกล้ชิดเช่นเดิม แต่เมื่อเธอไม่พอใจเธอก็จะไม่สนใจลูกเลย ดังที่ว่า

“เอาละน้องวาม พอแล้ว ได้เวลานอน...”ยังไม่ทันจบประโยค เด็กน้อยผู้นอนแล้วแจ้ว ๆ ด้วยส้อมเสียงแจ่มใสผุดลุกขึ้นนั่งอีกครั้งราวติดสปริง ก่อนแผดเสียงแหลม

“ไม่นอน...ไม่นอน...น้องวามจะเล่า!”

“เฮ้อ! อยากจะเล่าก็เล่าไป ให้ศรีมาฟังไปก็แล้วกัน...ศรี...ศรี...” ลออองค์ตัดบทอย่างเย็นชา ก่อนร้องเรียกให้พี่เลี้ยงของเด็กหญิงเข้ามาในห้อง น้ำเสียงและกิริยาของเธอทำให้ร่างเล็กทรุดทลายกระแทกลงไปกับเตียงอย่างโกรธจัด...วามวาริชรู้แต่ว่าตนเองโกรธ เพียงแต่ไม่รู้วามวาริชอะไรกันแน่ ...เมื่อคืนนอนอาละวาดตีทั้งทั้งผ้าห่มและผ้าปูที่นอนอย่างเอาเป็นเอาตาย

(ทางสายธาร : 318)

จะเห็นว่าลออองค์เป็นแม่ที่ไม่มีวุฒิภาวะทางอารมณ์ เธอเลี้ยงลูกตามอารมณ์ของตนเองคือเวลารักและพอใจก็ดูแลอย่างดี แต่เวลาโกรธก็ใช้ความรุนแรงกับลูกโดยไม่สามารถควบคุมตนเองได้ การเลี้ยงดูอย่างไม่ใส่ใจของลออองค์ทำให้วามวาริชกลายเป็นเด็กที่ต้องการความอบอุ่น เธอมักจะตีพี่เลี้ยงมากเกินกว่าเด็กทั่วไป และยังเป็นเด็กโมโหร้าย เพราะแม่ของเธอไม่ได้เลี้ยงดูอย่างใช้เหตุผล วามวาริชจึงไม่ได้รับความรักจากแม่อย่างเต็มที่และกลายเป็นเด็กมีปัญหาที่ต้องการความรักอีกด้วย

หมอลอยสีในเรื่องดอกไม้ในป่าหนาว อบรมเลี้ยงดูเพชรช่วงอย่างตามใจ เนื่องจากเพชรช่วงเป็นลูกสาวคนแรกและคนเดียว ที่เกิดมาในช่วงที่พ่อแม่อายุมากและมีฐานะดีพอที่จะดูแลลูกแล้ว จึงทำให้เธอได้รับความรักและการตามใจ ดังที่ว่า

...เพราะความรักเพียงตัวเดียวแท้ ๆ ...ทั้งพ่อทั้งแม่รักกลัวเกรง ไม่อาจขัดใจ ไม่อาจขวางความต้องการของเจ้าหญิงน้อย ๆ คนนั้น

และไม่ว่าจะเป็นการผิดพลาดแบบใด ๆ ทั้งพ่อทั้งแม่ก็ช่วยกันขจัดบิดเปาจนสุดตัว ไม่เคย
เลยที่เพชรช่วงจะเป็นคนผิด ท่านเลือกเข้าข้างลูกสาวคนโตเสมอ ... ความผิดความบาป
ทั้งหลายทั้งปวงถูกเหวี่ยงผลักไปไว้ที่ผู้อื่นเสียทั้งหมด (ดอกไม้ในป่านาว : 43)

จะเห็นว่าพลอยสีชอบรมเลี้ยงดูเพชรช่วงอย่างตามใจ เมื่อลูกของเธอขัดแย้งกับผู้อื่น เธอ
จะเชื่อว่าลูกของเธอถูกและคนอื่นผิดเสมอ เช่นเหตุการณ์ที่เพชรช่วงตั้งครุฑขณะศึกษาอยู่ในชั้น
มัธยมศึกษา เธอบอกพ่อแม่ว่าถูกข่มขืน ทั้งที่จริงแล้วเป็นการยินยอมพร้อมใจกันทั้งสองฝ่าย เมื่อ
นำโชคชายคนรักของเพชรช่วงมาขอโทษและขอรับผิดชอบในสิ่งที่ตนเองทำ พลอยสีไล่เขาออกมา
ด้วยความโกรธแค้นและเลือกที่จะเชื่อว่าลูกสาวของตนเองไม่ผิด ด้วยความรักและตามใจลูกอย่าง
ไร้ขอบเขต เมื่อเพชรช่วงคลอดดวงดา พลอยสีจึงรับเป็นแม่ของดวงดา และปกปิดความจริงมา
ตลอด ในขณะที่เพชรช่วงพ้นจากปัญหา ไม่ต้องทำหน้าที่แม่และไม่เคยรู้สึกผิดกับการกระทำของ
ตนเอง

นอกจากหมอมพลอยสีจะเลี้ยงดูเพชรช่วงอย่างตามใจแล้ว เธอยังจะออกมารับแทนทุกครั้ง
ที่ลูกสาวทำผิด ในตอนที่เพชรช่วงปิดความรับผิดชอบเรื่องดวงดาไม่ต้องการบอกดวงดาว่า
ตนเองเป็นแม่ที่แท้จริง จนหมอโชติผู้เป็นพ่อต้องบอกเพชรช่วงว่านำโชคพ่อแท้ ๆ คบหาดวงดาฉัน
สู้สาว และตบหน้าเพชรช่วง เธอก็ยอมบอกความจริงให้ดวงดาทราบ เหตุการณ์ครั้งนี้ก็ทำให้
เพชรช่วงกับหมอมโชติเกิดความหมางเมินกัน แต่พลอยสีก็พร้อมที่จะให้อภัยลูกทุกอย่าง และทำทุก
อย่างเพื่อให้ลูกสบายใจ ดังที่ว่า

เดินไปไม่ได้ไกลก็เห็นเงาตะคุ่มของคุณพลอยสีมุ่งหน้าตรงมา เขาหลบเข้าไปหลังลำต้น
ของไม้ใหญ่ ... ไม่ปรารถนาจะเผชิญหน้า ด้วยรู้ว่าฝายนั้นจะรีบรุดไปดูแล เขาอกเขาใจ
คล้ายอารมณ์ลูกสาวคนเดียวเหมือนที่เคย

... เอาเถอะ ! นี่คงเป็นธรรมชาติของคนเป็นแม่ ... รักและทุ่มเทโดยปราศจากข้อแม้
ยกเว้นไว้ก็เฉพาะแม่ที่ทิวจินไม่เคยโอนอ่อนเพื่อยอมรับความผิดพลาดแพ่พ่ายของตน แม่ที่
ไม่เคยรักใคร นอกจากตนเอง ... อย่างเพชรช่วงเท่านั้น ! (ดอกไม้ในป่านาว : 577)

จะเห็นว่าแม่เพชรช่วงทำผิดอย่างไรพลอยสีก็ยังรักและให้อภัยโดยปราศจากข้อแม้ ใน
ที่สุดเพชรช่วงก็ไม่อาจอยู่เมืองไทยต่อไปได้ หลังจากเลิกรักกับพัทธ์แล้ว เธอก็ตัดสินใจจะกลับไป
อยู่เมืองนอกอีกครั้ง โดยที่พ่อและแม่ไม่สามารถทัดทานเธอได้ เพราะเคยเลี้ยงดูอย่างตามใจจน
เคยตัวแล้ว

ในเรื่องดอกไม้ในป่าหนาว นอกจากเพชรช่วงจะมีสถานภาพเป็นลูกสาวของพลอยสีดังที่กล่าวมาข้างต้นแล้ว เธอยังมีสถานภาพเป็นแม่ที่แท้จริงของดวงดา แต่บทบาทที่เธอกระทำไม่ได้เหมาะสมกับสถานภาพของเธอ เพราะเธอไม่เคยยอมรับว่าดวงดาเป็นลูก แม่ในช่วงที่เธอตั้งครรภ์ดวงดาเธอก็ไม่ต้องการยอมรับลูกคนนี้ ดังที่ว่า

แม้จะพยายามลืม หากเพชรช่วงไม่เคยลืมเวลาช่วงนั้น ความทุกข์ความทรมานอัดอัดจนเหลือจะทนในสภาพที่จะต้องซุกซ่อนหลบเลี้ยง และสภาพอันน่าทุเรศของตัวเอง... เธอไม่เคยเห็นร่างกายของตัวเองอัปลักษณ์น่าซออย่างนั้นมาก่อน และจะไม่มีวันยอมให้เป็นเช่นนี้อีก

เธอเคยส่องกระจกซ้ำแล้วซ้ำเล่าอย่างภาคภูมิใจและพอใจในรูปโฉมของตัวเอง หากเกือบสี่เดือนในสหรัฐอเมริกาครั้งแรกนั้นคือสี่เดือนที่เธอต้องใช้ผ้าคลุมกระจกทุกบาน

และสิ่งมีชีวิตเล็ก ๆ ที่พ่อและแม่ของเธอตื่นเต้นขวัญหายกับการ 'รอดหรือไม่' ชีวิตนั้น... เธอยังไม่เคยเหลียวตากลับไปแล...

ความเจ็บปวดแสนสาหัสแบบที่เธอไม่เคยประสบ และสภาพในวินาทีแรกที่ชีวิตนั้นก่อกำเนิด... เหี่ยว ย่น เล็ก และน่าเกลียดราวกับซากสัตว์... ขนาดเท่าขวดน้ำอัดลมและน้ำหนักประมาณสามปอนด์เศษ ๆ กระจมั่ง

...เธอลืมกับซบไล้ให้น้ำมันไปให้พินหน้า...

เวลานั้นเองที่ทำให้เพชรช่วงได้รู้ใจตนเองว่า...ชีวิตนี้เธอจะไม่มีวันรัก ภาคภูมิใจ และพอใจใครเทียบเท่าตนเอง! (ดอกไม้ในป่าหนาว : 347 – 348)

โดยทั่วไปผู้หญิงจะรู้สึกยินดีที่ตนเองตั้งครรภ์ และจะดูแลทะนุถนอมลูกในครรภ์เป็นอย่างดี แต่เพชรช่วงกลับมองว่าการตั้งครรภ์ทำให้ตนเองมีรูปร่างที่อัปลักษณ์ ทำให้เธอเกิดความเครียดจนคลอดดวงดาก่อนกำหนด เมื่อดวงดาเกิดมาเธอก็ไม่เคยคิดจะเลี้ยงดูเองแต่กลับยกให้เป็นลูกของพ่อกับแม่ และหลอกดวงทุกคนว่าดวงดาคือลูกหลงของพ่อแม่เธอที่คลอดขณะอยู่ต่างประเทศ ทุกครั้งเมื่อพบหน้าดวงดาเธอก็ทำท่าที่เย็นชาใส่จนดวงดารู้สึกได้ว่าเพชรช่วงรังเกียจ

บทบาทของแม่ของเพชรช่วงมีผลต่อเนื้อเรื่องคือทำให้ครอบครัวของเธอต้องประสบกับปัญหา โดยเฉพาะดวงดาผู้เป็นลูกเป็นผู้รับผลกระทบจากปัญหานี้โดยตรง หากเพชรช่วงยอมรับความจริงและเลี้ยงดูดวงดาอย่างที่แม่คนหนึ่งพึงกระทำ ก็คงจะไม่ทำให้ดวงดากลายเป็นคนเก็บกดและเคร่งเครียด

แม่ที่อบรมเลี้ยงดูลูกอย่างปล่อยปละละเลย เห็นความสำคัญของตนเองมากกว่าลูกอีกคนหนึ่งคือรัชนีแม่ของภาคพงษ์จากเรื่อง**ตะวันทอแสง** เธอแต่งงานกับชายที่อายุมากกว่าประมาณ

20 ปี และมีลูกชายขณะที่เธออายุเพียง 16 ปี ต่อมาเธอก็ทิ้งสามีและลูกชายตั้งแต่นั้นเป็นทหารกตั้งที่ว่า

ชีวิตในวัยเด็กของเขายิ่งน่าแปลก...แปลกตรงที่ผู้หญิงคนหนึ่งสามารถทอดทิ้งลูกชายคนเดียวที่เพิ่งคลอดไว้กับสามีซึ่งกำลังมูมานะกับงานไปได้โดยไม่ใยดี...เธอหายไปเสียเฉย ๆ ถึงหกปีเต็ม และหวนกลับมาเมื่อสามีที่แก่กว่าถึงยี่สิบปีเต็มของเธอบุกบันสร้างฐานะได้เป็นผลสำเร็จ (ตะวันทองแสง : 39)

จะเห็นว่าหลังจากรัชนีทิ้งภคพงษ์ลูกชายของเธอไปแล้ว เธอก็กลับมาอีกครั้งเมื่อสามีของเธอมีฐานะร่ำรวยขึ้น เธอใช้โอกาสจากความร่ำรวยของเขาสร้างความสำราญให้กับตนเอง เช่น ซื้อข้าวของเครื่องประดับ จัดงานเลี้ยงเชิญเพื่อนฝูงมาฉลองที่บ้านเป็นประจำ เป็นต้น ในช่วงที่เธอกลับมานี้เธอมีได้มีบทบาทในการอบรมเลี้ยงดูลูก ส่วนมากคนที่อบรมเลี้ยงดูลูกจะเป็นสามีและพี่เลี้ยง หลังจากสามีของเธอเสียชีวิตและในพินัยกรรมระบุว่าเธอไม่ได้ทรัพย์สิน นอกจากเงินเดือนเพียงเล็กน้อย เธอจึงออกจากบ้านพร้อมเงินนำข้าวของมีค่าเท่าที่จะสามารถนำไปได้ โดยที่ไม่ได้สนใจเลี้ยงดูลูกชาย ต่อมาเธอสำนึกถึงความผิดที่ทำไว้ได้เลย แต่ดูเหมือนว่าจะสายเกินไป เพราะลูกชายของเธอไม่มีท่าทีที่จะยอมรับเธอ รชนีตระหนักว่าตนเองไม่ได้ทำหน้าที่เธอที่ดีให้กับภคพงษ์ เธอจึงเอาใจใส่อบรมเลี้ยงดูปรางทิพย์ ลูกสาวที่เกิดจากสามีใหม่เป็นอย่างดี ดังที่ว่า

เธอทดแทนการทอดทิ้งเขาไปอย่างไม่ใยดี ด้วยการทุ่มเทความรักและความเอาใจใส่ให้กับปรางทิพย์ หากนั่นมันทดแทนกันได้ละหรือ ? ลูกของเธอคนหนึ่งเติบโตอย่างอบอุ่นจนเหลือเพื่อ ขณะที่เขาเติบโตขึ้นมาอย่างขาดแคลนทางใจไปเสียสิ้น เหมือนต้นไม้ที่เติบโตขึ้นมาโดยปราศจากผู้ดูแลตั้งแต่ต้น (ตะวันทองแสง : 268)

จะเห็นว่าการที่รชนียังมีอายุน้อยแต่ต้องเป็นแม่แล้วทำให้เธอไม่มีวุฒิภาวะเพียงพอที่จะทำหน้าที่แม่ จนกระทั่งเธอเป็นผู้ใหญ่ เธอจึงเห็นความสำคัญของการให้ความรักและความเอาใจใส่แก่ลูกทำให้เธอทุ่มเทความรักให้ปรางทิพย์อย่างเต็มที่ การทอดทิ้งลูกมีผลต่อภคพงษ์คือทำให้เขาเป็นเด็กมีปัญหาและเติบโตเป็นผู้ใหญ่ที่ไม่เชื่อเรื่องความรัก และไม่เชื่อว่าผู้หญิงที่ดีมีอยู่จริง เขาจึงมีความสัมพันธ์กับผู้หญิงมากหน้าหลายตา โดยไม่สนใจจะมีความจริงใจกับใคร

จะเห็นว่าบทบาทการอบรมเลี้ยงดูลูกเป็นบทบาทที่สำคัญที่สุดของแม่ เป็นบทบาทที่โดดเด่นกว่าบทบาทด้านอื่น ๆ ของแม่ และมีผลต่อเนื่องเรื่องอย่างมาก รูปแบบของอบรมมีหลากหลายวิธี ได้แก่ อบรมเลี้ยงดูลูกด้วยการสั่งสอนหรือเป็นตัวอย่างด้วยความรักและเอาใจใส่

อบรมอย่างเข้มงวด อบรมเลี้ยงดูแบบตามใจ ตัวละครแม่บางตัวแสดงบทบาทแม่ที่ไม่สนใจที่จะอบรมเลี้ยงดูซึ่งถือเป็นการอบรมเลี้ยงดูประเภทหนึ่งเช่นกัน เพราะมีผลต่อการปลูกฝังทัศนคติ ค่านิยมบางประการให้แก่ลูก ได้แก่ การอบรมเลี้ยงดูลูกอย่างปล่อยปละละเลย การลงโทษลูก อย่างรุนแรง หรือการทอดทิ้งลูก

3.2 บทบาทในการสนับสนุนลูก

นอกจากบทบาทในการอบรมเลี้ยงดูแล้ว แม่ยังมีบทบาทในการสนับสนุนลูกในด้านต่าง ๆ ได้แก่ สนับสนุนด้านการศึกษา หน้าที่การงาน และทรัพย์สินเงินทอง การสนับสนุนสิ่งเหล่านี้จะเป็นรากฐานให้ลูกมีชีวิตที่มั่นคงต่อไป เพราะหากมีการศึกษาแล้วก็จะนำไปสู่การมีหน้าที่การงานสามารถหาเลี้ยงตนเองได้ อีกทั้งการมีทรัพย์สินเงินทองจะทำให้ลูกอยู่ได้อย่างไม่เดือดร้อน ตัวละครหญิงที่เป็นแม่ที่มีบทบาทในการสนับสนุนลูกมีดังนี้

ลักษณะ แม่ของสาลินในเรื่อง**ระบำดาว** สนับสนุนการศึกษาและหน้าที่การงานแก่ลูก โดยการส่งลูกเข้ามาศึกษาต่อในระดับมัธยมศึกษาตอนปลายในโรงเรียนเตรียมอุดมศึกษา เพราะเห็นศักยภาพของลูกสาวที่สามารถพัฒนาได้ ต่อมาสาลินสอบเข้าศึกษาต่อได้ในคณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยและยังได้รับทุนไปศึกษาต่อภาษาฝรั่งเศสที่ประเทศฝรั่งเศส แม่ก็คอยสนับสนุนเสมอ ดังที่ว่า “พ่อกับแม่ฉันเป็นครู ผลักดันให้ลูกเรียนคืออยู่เสมอ พ่อฉันเรียนได้ดีอย่างใจท่าน ท่านก็พอใจแล้วละ เรียนดี ได้งานดี ท่านก็คิดว่าเอาตัวรอดแล้ว”(ระบำดาว : 9)เมื่อสาลินกลับจากฝรั่งเศสมาเป็นอาจารย์มหาวิทยาลัย แม่และพ่อของเธอก็ได้ซื้อบ้านให้เพื่อจะได้ไปทำงานสะดวก นอกจากนี้เมื่อแม่และพ่อของสาลินชายที่ดินสวนลั่นจีได้เงินจำนวนหลายล้านบาทก็ให้เงินสาลินเกือบทั้งหมด เพื่อที่สาลินจะได้มีฐานะที่เท่าเทียมกับภาคิส แม่ของเธอบอกกับเธอว่า

“พ่อแม่ทำทุกอย่างเพื่อสนับสนุนลูก” ผู้เป็นแม่ว่า

“เราไม่ได้เลี้ยงลินมาให้ดีกว่าใคร ...ตอนที่เรายังไม่มีเงินมากเท่านี้ เราก็ผลักดันลินจนสุดตัวสุดกำลัง ลินขึ้นไปได้สูงกว่าหลาย ๆ คนแล้ว พ่อกับแม่ก็พอใจ ตอนนี้เรามีเงิน เราก็ขอมุมเทจนถึงที่สุด เพื่อให้ลินได้ทุกอย่างที่ลินต้องการ เช็ดหน้าอยู่ในสังคมได้ไม่ต้องอายใคร”

(ระบำดาว 2549 : 252)

จากข้อความนี้แสดงให้เห็นว่าแม่ของสาลินให้ความสำคัญกับลูกมากกว่าตนเอง เพราะเงินที่ชายสวนลั่นจีได้ก็มีได้แบ่งเอาไว้ใช้เอง แต่กลับให้ลูกสาวเกือบจะทั้งหมด ถึงแม่แม่ของสาลินจะรักลูกมากแต่ก็ได้คิดที่จะบังคับให้ลูกต้องทำตามที่ตนเองต้องการทุกอย่าง เมื่อสาลิน

สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาโทจากประเทศฝรั่งเศสและได้กลับมาเป็นอาจารย์ที่จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย แม่ของเธอก็เปิดโอกาสให้เธอดำเนินชีวิตได้อย่างอิสระเสรี จนกระทั่งสาลินได้คบหากับภทิส เมื่อภทิสจะเลิกกับสาลินและหันไปหาคนอื่น พ่อและแม่ของสาลินคิดว่าสาเหตุหนึ่งคงจะมาจากการที่สาลินมีฐานะที่ด้อยกว่าภทิส จึงได้ขายที่ดินสวนลั่นจี่เพื่อนำเงินมาให้สาลิน เพราะพ่อและแม่คิดว่าการที่สาลินมีเงินจะได้ไปศึกษาต่อปริญญาเอกตามต้องการโดยไม่ต้องขอทุนและทำให้เข็ดหน้าอยู่ในสังคมอย่างไม่อายใคร พ่อและแม่ไม่เคยต่อว่าสาลินในเรื่องภทิส แต่ให้กำลังใจยกย่องให้ลูกสาวของตนเองคำนึงถึงคุณค่าของตน ที่ไม่ควรให้ผู้ชายคนหนึ่งมาทำให้ตกต่ำได้ เหตุการณ์ตอนนี้มีผลให้สาลินเห็นคุณค่าของตนเองและตัดสินใจเลิกกับภทิส

อารยา จากเรื่อง **กิ่งไผ่ใบรัก** ก็สนับสนุนให้อารตี ลูกบุญธรรมของเธอมุ่งการศึกษา ดังที่ว่า “หากเติบโตขึ้นมาในบ้านในครอบครัวของตนเอง เธอก็อาจไม่มีโอกาสได้เล่าเรียนมากถึงขั้นนี้ อาจจะต้องออกมาช่วยงาน คุมบัญชีตั้งแต่จบชั้นมัธยมต้นก็ได้” (กิ่งไผ่ใบรัก : 20) เนื่องจากอารตีเป็นลูกสาวครอบครัวคนจีน พ่อแม่จึงไม่สนับสนุนให้เธอเรียนสูงนัก แต่ต้องการให้ออกมาช่วยงานมากกว่า เมื่ออารตีมาอยู่กับอารยาซึ่งเห็นความสำคัญของการศึกษาจึงส่งเสริมให้อารตีได้รับการศึกษาจนสำเร็จการศึกษาระดับปริญญาตรี

อนงค์แม่ของอรพิม จากเรื่อง **ไต้ร่มไม้เลื้อย** สนับสนุนลูกในเรื่องทรัพย์สินเงินทอง ดังที่ว่า

... คนรอบคอบ ไม่เคยคิดเสียเปรียบใครเช่นเธอ ก็ยังคงดำเนินการโอนทรัพย์สินส่วนมากซึ่งรวมทั้งบ้านใหญ่ทรงไทยในย่านที่ดินเก่าแก่ของครอบครัว ย่านที่บัดนี้แทบจะกลายเป็นย่านกลางเมืองแหวดล้อมด้วยตึกคอนกรีตมีเนียมไปเสียแล้วนั้นให้อรพิมไปเป็น ‘สินเดิม’ ก่อนการแต่งงานหลายเดือน (ไต้ร่มไม้เลื้อย 2537 : 232 – 233)

เนื่องจากอนงค์เกรงว่าทรัพย์สินสมบัติที่ครอบครัวเธอมี จะต้องตกเป็นสินสมรส หากเธอโอนให้ลูกสาวหลังแต่งงาน เธอจึงจัดการโอนทรัพย์สินให้อรพิมก่อนเพื่อให้ลูกสาวมีความมั่นคงในด้านฐานะการเงิน

เจนจรีแม่ของอริน ในเรื่อง **เรือนศิรา** มีบทบาทในการสร้างความมั่นคงทางการเงินให้แก่ลูกเช่นกัน อรินไม่ใช่ลูกชายแท้ของสามีใหม่ของเธอ เธอจึงต้องพยายามสร้างความมั่นคงให้เขามากที่สุด เนื่องจากอรินเป็นสถาปนิกเธอจึงทำธุรกิจที่เกี่ยวข้องกัน ได้แก่ โรงงานหินอ่อน โรงเหล็กหล่อ และกิจการตัวแทนจำหน่ายวัสดุก่อสร้าง เพื่อให้อรินอยู่ได้อย่างสบายด้วยทรัพย์สินสมบัติที่เธอหาไว้ให้

จะเห็นว่าบทบาทของแม่ในการสนับสนุนลูกถือว่าเป็นบทบาทที่สำคัญ ได้แก่ สนับสนุน การศึกษา หน้าที่การงาน และทรัพย์สินเงินทอง เนื่องจากเป็นการสนับสนุนและส่งเสริมให้ลูกมีความมั่นคงในชีวิต เพราะหากไม่มีแม่แล้วลูกก็ยังคงดำเนินชีวิตอยู่ในสังคมได้ด้วยการศึกษาและอาชีพซึ่งถือเป็นต้นทุนชีวิตที่แม่หาไว้ให้ และยังมีทุนทรัพย์ที่ถือว่าสำคัญในการดำรงชีวิตเช่นกัน เพราะหากมีทรัพย์สินลูกก็จะดำรงชีวิตอยู่ได้อย่างสบาย

3.3 บทบาทในการให้คำแนะนำเรื่องการเลือกคู่ครอง

ในอดีตแม่ถือว่ามีบทบาทอย่างมากในการเลือกคู่ครองให้ลูก โดยเฉพาะลูกผู้หญิง เพราะเกรงว่าหากลูกได้คู่ครองที่ไม่ดีและไม่เหมาะสมกันจะไม่ประสบความสำเร็จในชีวิตคู่ แม้ในปัจจุบันแม่จะให้อิสระแก่ลูกในการเลี้ยงคู่ครองมากขึ้น แต่แม่ก็ยังคงมีบทบาทในการให้คำแนะนำเรื่องการเลือกคู่ครองอยู่ ตัวละครที่เป็นแม่ที่มีบทบาทในการให้คำแนะนำในการเลือกคู่ครองของลูกมีดังนี้

บทบาทในการให้คำแนะนำในการเลือกคู่ครอง ปรากฏในนวนิยายหลายเรื่อง บางเรื่องแม่เป็นผู้เลือกคู่ครองให้ลูกด้วยตนเอง โดยไม่ฟังความคิดเห็นของลูก ดังเช่น เรื่อง **ไต้ร่มไม้เลื้อย** ศิราแม่ของศิขรินเป็นคนเลือกคู่ครองให้ลูก โดยไม่ยอมรับฟังความคิดเห็นของลูก ดังที่ว่า

คุณศิราจับตามองลูกชายและ ‘ลูกสะใภ้’ ผู้กำลังมุ่งหน้าเข้ามาหาอย่างภาคภูมิใจ ... ดีเหลือเกินที่เธอกำลัง และเด็ดขาดพอที่จะหนองเหนียวศิขรินเอาไว้จนถึงวันนี้ วันที่เธอสามารถหยิบอัญมณีสูงค่าเม็ดนี้มาประดับบนเรือนแหวนของเขาได้
อรพิมมีทุกสิ่งทุกอย่างเหมาะสมสอดคล้องกับลูกชายของเธอ ... การอบรมและศักดิ์ตระกูลที่ ‘เลิศ’ ทรัพย์สินที่เพียบพร้อม...มิใช่เพียงแค่นางสาวสวยธรรมดาสามัญ ‘ดาษ’ อันหาได้ทั่วไปในสังคมยุคใหม่ (ไต้ร่มไม้เลื้อย : 234 – 235)

ขณะที่ศิขรินไปศึกษาต่อที่ต่างประเทศ เธอได้พบกับเจนจรรย์หญิงสาวที่ได้ทุนไปศึกษาต่อ เจนจรรย์เป็นหญิงสาวธรรมดาไม่ได้มีฐานะร่ำรวยและชาติตระกูลที่สูงส่งแต่อย่างใด ศิราจึงไม่ยินยอมที่จะให้ลูกชายแต่งงานกับเจนจรรย์ แต่บังคับให้ศิขรินแต่งงานกับอรพิมซึ่งร่ำรวยและมีชาติตระกูลสูง ทั้งที่ศิขรินไม่ได้รักอรพิม แม้ว่าศิขรินจะมีอายุมากพอที่จะตัดสินใจเองได้แล้วแต่ศิรากลับมองว่าอายุน้อยเพราะเธอไม่เคยเห็นว่าลูกมีวุฒิภาวะพอที่จะตัดสินใจได้เอง

อนงค์จากเรื่อง **ไต้ร่มไม้เลื้อย** ก็เป็นผู้เลือกคู่ครองให้อรพิมลูกสาวของเธอ ดังที่ว่า

วันนี้คือวันที่หน้าที่ของเธอสิ้นสุดลง คุณอนงค์มั่นใจว่าชายหนุ่มที่จะทำหน้าที่ต่อจากเธอ... เป็นร่างอันใหม่ให้อรพิม...คือชายหนุ่มที่สมบูรณ์แบบ เพียงพร้อมที่สุดเท่าที่จะหาได้ในยุคนี้ เป็นชายหนุ่มแบบที่ใคร ๆ ก็ปรารถนาจะได้มาเกี่ยวดอง เป็นวงศ์วานเครือ (ไต้ร่มไม้เลื้อย : 222 – 223)

อนงค์เลือกศิขรินให้เป็นคู่ครองของอรพิมเพราะมั่นใจว่าเขาจะทำหน้าที่ดูแลลูกสาวของเธอได้ และเขายังเป็นชายหนุ่มที่สมบูรณ์แบบ ทั้งฐานะ และชาติตระกูลที่เหมาะสมกับอรพิมอย่างมาก

นาริรัตน์ในเรื่อง **กิ่งไผ่ใบรัก** เลือกคู่ครองให้อารตีโดยดูจากนิสัยที่เข้ากันได้ ดังที่ว่า

ฉันว่าไม่นะ...ฉันว่าอย่างเอาดีต้องเจอคนที่แข็งแกร่งกว่า...เขาเรียนเก่ง เขาทำงานเก่ง ควรเจอคนที่เก่งกว่าแข็งแกร่งกว่า เขาถึงจะยอมรับ ดีต้องเจอแบบนี้แหละ ไม่งั้นเขาจะมองผู้ชายเป็นสิ่งค่างบางซะนี่ไปเสียหมด” (กิ่งไผ่ใบรัก : 36)

จะเห็นว่ นาริรัตน์รู้จักนิสัยอารตีลูกสาวตนเองว่าหากได้คนที่ไม่เก่งหรืออ่อนแอกว่า อารตีจะไม่เชื่อถือเพราะเธอเป็นคนเก่งอยู่แล้ว เธอต้องได้คู่ครองที่เก่งกว่า เข้มแข็งกว่าจึงจะสามารถทำให้อารตียอมรับและศรัทธาได้

ในเรื่อง **วาวพลอย** ปานรวีและสามีหย่ากัน หลังการหย่าทั้งสองได้แบ่งกันเลี้ยงลูก คือ ปานรวีเลี้ยงปรีดี ขณะที่พ่อเลี้ยงปณณ ปานรวีจัดการให้ปรีดีลูกชายของเธอแต่งงานกับหญิงสาวที่มีคุณสมบัติเหมาะสมกัน หลังจากนั้นก็ต้องการจะหาคู่ครองให้ปณณลูกชายอีกคนหนึ่งของเธอ ดังที่ว่า “เขาว่าไม่ให้แม่ไปยุ่งเรื่องส่วนตัวของเขา แม่ไปยุ่งอะไรก็แถมมอง ๆ ไว้ให้ ถ้าไม่รักไม่ชอบก็แล้วไปเท่านั้นเอง...เอาเถอะ แม่จะคอยมองดูว่าจะหาเองได้ดีสักแค่ไหน” (วาวพลอย : 155) เมื่อปณณไม่ยินยอมปานรวีก็ไม่สามารถบังคับลูกชายได้เพราะไม่ใช่ลูกที่เธอเคยเลี้ยงดู ต้องให้ลูกเป็นผู้ตัดสินใจด้วยตนเอง ปณณจึงเลือกกิจไพลินซึ่งอาจไม่มีคุณสมบัติที่ดีพร้อมดังที่ปานรวีต้องการ แต่เขาและเธอรักกัน

ในเรื่อง **ดอกไม้ในป่าหนาว** พลอยสีมีส่วนเสนอแนะในการเลือกคู่ครองของลูกดังที่ว่า “เขาเข้ามาใกล้ชิดพิงพันกับด้า จุดประสงค์อะไรก็รู้ ๆ กันอยู่...ถ้าจะเกี้ยวให้เขาไปเรียนพร้อมกับด้า ถ้าด้าได้ทุนอย่างที่เราหวังไว้จริง ๆ ฉันไม่ชอบให้ลูกแต่งงานกับผู้ชายที่ดูผิดด้อยกว่า

เหมือนกันแหละคะ” (ดอกไม้อันในป่าหนาว : 366) จะเห็นว่าพลอยสีได้ตรวจสอบคุณสมบัติของ เนตินัยว่ามีความเหมาะสมที่จะเป็นคู่ชีวิตของดวงลดา พร้อมทั้งแสดงความคิดเห็นว่าไม่ต้องการ ให้ลูกสาวได้คู่ครองที่มีคุณสมบัติด้อยกว่า แต่ดวงลดา ก็ไม่ได้เลือกเนตินัยเพราะคิดว่าเนตินัยมีนิสัยที่ เข้ากับเธอไม่ได้

จะเห็นว่าแม่ที่มีบทบาทให้คำแนะนำในการเลือกคู่ครองให้ลูก มีทั้งแม่ที่เพียงให้ คำแนะนำและแม่ที่เลือกคู่ครองให้ลูกโดยไม่ได้พิจารณาความสมัครใจของลูก ส่วนมากแล้วแม่จะ เลือกคู่ครองให้ลูกโดยดูจากความเหมาะสม ได้แก่ ศิรา อนงค์ ปานรวี และพลอยสี ลูกที่แต่งงาน เพราะความเหมาะสมนี้จะไม่ประสบความสำเร็จในชีวิตคู่ เพราะไม่ได้รักกันแต่แม่เป็นคนจัดการให้ ในขณะที่แม่ที่ดูว่าลักษณะนิสัยเหมาะสมกันได้แก่ นารีรัตน์ สามารถจัดการให้ลูกมีชีวิตคู่อย่างมี ความสุข ดังนั้นการที่แม่เลือกคู่ครองให้ลูกไม่จำเป็นว่าจะไม่สมควร แต่ควรดูที่นิสัยมากกว่าความ เหมาะสมด้านฐานะทางสังคม

3.4 บทบาทในการเสียสละเพื่อลูก

บทบาทในการเป็นผู้เสียสละเพื่อลูกถือเป็นบทบาทที่ยิ่งใหญ่ของแม่ เพราะสามารถ สละแม้แต่ชีวิตหรือความสุขส่วนตัวให้ลูกได้ แม่ที่มีบทบาทในการเสียสละเพื่อลูก ปรากฏใน นวนิยายของปิยะพร ศักดิ์เกษม ดังนี้

แม่ที่มีบทบาทเสียสละเพื่อลูกด้วยชีวิต มีปรากฏในเรื่อง **ไต้ร่มไม้เลื้อย** ในตอนที่อรพิม ตั้งครรภ์ ดังนี้

“ฉันจะไม่มีวันยอมรับการรักษา ไม่ว่าจะเป็นการผ่าตัดหรือเคมีบำบัดในระยนี้”

“ผมจะพยายามไม่ให้กระทบกระเทือน และจริง ๆ แล้วมันก็อาจไม่มีผลกระทบใด ๆ เลยก็ ได้” นายแพทย์หนุ่มยังคงใช้ความพยายาม

“...แต่หมอก็ให้คำรับรองถึงร้อยเปอร์เซ็นต์ไม่ได้ใช่ไหมคะ...ฉันไม่ต้องการเสี่ยงด้วยชีวิต และความสุขสมบูรณ์ของลูกของฉัน” (ไต้ร่มไม้เลื้อย : 433)

เนื่องจากอรพิมป่วยเป็นโรคมะเร็ง เธอจึงจำเป็นต้องเข้ารับการรักษาด้วยวิธีที่ต้องใช้ เคมีบำบัด ซึ่งเธอเกรงว่าจะเป็นอันตรายต่อลูกที่จะเกิดมา เธอจึงยอมที่จะเสี่ยงชีวิตของตนเองไม่ ยอมเข้ารับการรักษาจนกว่าลูกของเธอจะเกิดมา ในที่สุดเธอก็เสียชีวิตเพราะโรคร้ายคุกคามเธอจน สลายเกินไปที่จะรักษาได้แล้ว

รัชนี ในเรื่อง **ตะวันทองแดง** ก็เป็นแม่ที่เสียสละเพื่อลูกเช่นกัน เนื่องจากเธอเกรงว่า ภคพงษ์ลูกชายที่เกิดกับสามีเก่าจะแต่งงานกับปรางทิพย์ลูกสาวที่เกิดจากสามีใหม่ เพื่อป้องกันการแต่งงานในสายเลือดซึ่งถือเป็นความสัมพันธ์ที่ผิดศีลธรรมอย่างยิ่ง เธอจึงยอมสละภาพความจริงกับลูกและสามีคนปัจจุบันว่าหลอกหลวงเขาเรื่องความเป็นมาของตนเองมาโดยตลอด ความจริงแล้วเธอเคยแต่งงานมีลูกมาก่อน การพูดความจริงครั้งนี้ทำให้สามีของเธอโกรธจนขอหย่ากับเธอ เธอทราบว่หากเธอสละภาพไปแล้วครอบครัวจะต้องแตกแยกแต่เธอก็ต้องทำเพื่อลูก

จะเห็นว่าแม่ที่มีบทบาทในการเสียสละเพื่อลูก เป็นบทบาทที่น่ายกย่องอย่างยิ่ง เพราะการกล้ำสละแม่กระทั่งชีวิตเพื่อให้ลูกมีชีวิตรอดดังเช่นอรพิม และการที่ยอมเสียสละที่จะพูดความจริงแม้ชีวิตครอบครัวจะต้องแตกร้างเพื่อลูกดังเช่นรัชนี เป็นสิ่งที่ตัดสินใจทำได้ยากยิ่งนัก

กล่าวโดยสรุปจากการศึกษาเรื่องสถานภาพและบทบาทของแม่ของตัวละครหญิง ในนวนิยายของปิยะพร ศักดิ์เกษม พบว่าบทบาทของแม่ที่สำคัญได้แก่ การอบรมเลี้ยงดูลูก การสนับสนุนการศึกษา หน้าที่การงาน และทรัพย์สินเงินทอง การดูแลและให้คำแนะนำเรื่องการเลือกคู่ครอง และการเสียสละเพื่อลูก บทบาทที่โดดเด่นที่สุดได้แก่ การอบรมเลี้ยงดู ตัวละครที่เป็นแม่แต่ละตัวจะมีวิธีการอบรมเลี้ยงดูที่หลากหลาย ได้แก่ อบรมเลี้ยงดูแบบเข้มงวด อบรมเลี้ยงดูแบบให้อิสระ อบรมเลี้ยงดูแบบใช้เหตุผล และอบรมเลี้ยงดูแบบปล่อยปละละเลย บางครั้งตัวละครแม่คนเดียวกันอาจใช้วิธีในการเลี้ยงดูแต่ละคนไม่เหมือนกัน เช่น พลอยสีที่อบรมเลี้ยงดูเพชรช่วงและดวงดดาอย่างแตกต่างกัน วิธีที่แตกต่างกันนี้ทำให้พฤติกรรมของลูกแตกต่างกันอย่างเห็นได้ชัด แม่ที่ไม่สามารถทำหน้าที่ของตนเองได้อย่างสมบูรณ์นั้นจะก่อให้เกิดปัญหาแก่ลูกได้เพราะลูกจะขาดความอบอุ่นในครอบครัวแล้วไปเป็นปัญหาของสังคมต่อไป และแม่ที่ทอดทิ้งลูกจะถูกประณามว่าไม่ดีไม่ถูกต้องเพราะไม่ใช่บทบาทที่สังคมคาดหวัง

ตัวละครแม่บางตัวมีวิธีการเลี้ยงดูที่ผสมผสานหลายวิธี เช่น อารยาให้อิสระแก่ลูกแต่ก็ดูแลอย่างใกล้ชิดหากลูกทำผิดก็คอยตักเตือน แม่ต้องทำงานนอกรบ้านทำให้ไม่มีเวลาเลี้ยงดูลูก เช่น ลออองค์ที่ต้องจ้างพี่เลี้ยงมาดูแลลูกของเธอ รูปแบบของการอบรมเลี้ยงดูที่ต่างกันไปนี้ล้วนแต่มีผลต่อตัวละครที่เป็นลูกทั้งสิ้นและยังมีผลต่อเนื่องเรื่องด้วย นอกจากนี้บทบาทการสนับสนุนการศึกษา หน้าที่การงาน ทรัพย์สินเงินทอง ให้คำแนะนำดูแลเรื่องการเลือกคู่ครอง และเสียสละเพื่อลูกยังคงเป็นบทบาทที่ปิยะพร ศักดิ์เกษมเสนอว่าเป็นบทบาทสำคัญของแม่ แม้ว่ายุคสมัยจะเปลี่ยนไปก็ตาม

4. สถานภาพของญาติผู้ใหญ่

ในครอบครัวของคนไทย ญาติผู้ใหญ่ถือว่ามีบทบาทสำคัญในครอบครัว เนื่องจากในอดีตสังคมไทยเป็นครอบครัวขยาย (extended family) ที่ประกอบด้วยคนหลายรุ่นหลายอายุอาศัยอยู่ร่วมกัน คือมีปู่ย่า หรือตายาย พ่อแม่ลูก หรือหลาน อยู่ในครอบครัวเดียวกัน ที่สำคัญอำนาจสิทธิขาดภายในครอบครัวขึ้นอยู่กับระบบอาวุโสคือผู้มีอาวุโสจะได้รับการยกย่องให้เป็นผู้นำของครอบครัว (จำนง อติวัฒน์สิทธิ์ และคนอื่น ๆ 2547 : 81) ปัจจุบันถึงแม้ครอบครัวคนไทยจะกลายเป็นครอบครัวเดี่ยวที่มีเพียงพ่อแม่ลูกแล้ว แต่บางครอบครัวก็ยังมีญาติผู้ใหญ่อาศัยอยู่ด้วย หากครอบครัวใดที่พ่อแม่เสียชีวิต ปู่ย่าตายายก็จะเป็นผู้ดูแลบุตรหลานต่อไป ดังนั้นผู้อาวุโสหรือญาติผู้ใหญ่ในบ้านก็ยังคงมีความสำคัญ โดยเฉพาะอย่างยิ่งหากเป็นญาติผู้ใหญ่ที่มีฐานะทางการเงินที่ดีหรือกุมอำนาจทางเศรษฐกิจของครอบครัวก็จะมีอิทธิพลในครอบครัวมากยิ่งขึ้น

นวนิยายของปิยะพร ศักดิ์เกษมมีตัวละครหญิงที่มีสถานภาพเป็นญาติผู้ใหญ่และมีบทบาทในครอบครัว ได้แก่ บทบาทในการเลี้ยงดู และบทบาทในการสั่งสอนและให้คำปรึกษาดังนี้

4.1 บทบาทในการเลี้ยงดู

บทบาทในการเลี้ยงดูในที่นี้ หมายถึง ญาติผู้ใหญ่ที่อบรมเลี้ยงดูหลานด้วยตนเอง โดยปราศจากพ่อแม่ของเด็กช่วยดูแล อาจจะเนื่องจากพ่อแม่ของเด็กเสียชีวิต หรือญาติผู้ใหญ่ของเด็กมาเลี้ยงดูแทนพ่อแม่ก็ได้ ตัวละครญาติผู้ใหญ่ที่มีบทบาทในการเลี้ยงดูหลาน มีดังนี้

แวววรรณยาของนภนภางค์ในเรื่อง **ลับแลลายเมฆ** เลี้ยงดูนภนภางค์มาตั้งแต่ยังเด็ก เนื่องจากพ่อแม่ของนภนภางค์เสียชีวิตไปแล้ว ถึงแม้ว่าแวววรรณจะไม่ใช่ว่าที่แท้จริงของนภนภางค์ เป็นเพียงย่าเลี้ยงเท่านั้น แต่เธอก็รักนภนภางค์อย่างจริงจัง เธอเลี้ยงดูหลานสาวเป็นอย่างดี เมื่อถึงวัยอันสมควรเธอก็ได้จัดการให้นภนภางค์ได้แต่งงานกับผู้ชายที่เหมาะสม ต่อมาเมื่อเธอทราบว่านภนภางค์เคยถูกข่มขืนจนป่วยเป็นโรคจิตชนิดหนึ่ง เธอก็ไม่เคยตำหนิ กลับให้กำลังใจเพื่อให้นภนภางค์มีชีวิตต่อไปได้อย่างมีความสุข จนถึงขั้นตอนสุดท้ายของการรักษาที่ทำให้เสียสติไปชั่วขณะถึงขั้นช็อกอย่างรุนแรง แต่ด้วยคำที่ย่าเคยสอนทำให้นภนภางค์เข้มแข็ง ดังที่ว่า

ภาพในความทรงจำคล้ายกับจะย่ำคำพูดของคุณแวววรรณ 'ท่านทำทุกอย่างก็เพื่อลูกสาวคนนี้ ฟังต้องตอบแทนท่านด้วยการสลัดเรื่องราวเก่า ๆ ให้ออก ต้องสู้กับใจของตัวเอง แล้วกลับมาใช้ชีวิตอย่างปกติอย่างมีความสุขให้ได้' (ลับแลลายเมฆ : 514)

เนื่องจากคำสอนของแวววรรณที่ให้กำลังใจ ทำให้ภรรยาสามารถผ่านเหตุการณ์ครั้งนี้และกลับมาใช้ชีวิตเช่นเดิมได้ นับว่าแวววรรณเป็นญาติผู้ใหญ่ที่ให้อบรมเลี้ยงดูหลานด้วยความเอาใจใส่ นอกจากนี้ยังให้แนวคิดและให้กำลังใจทำให้หลานสาวสามารถผ่านเรื่องเลวร้ายไปได้ด้วยดี

ในเรื่อง **วาวพลอย** นันทายายของกองเพชรมีบทบาทเป็นผู้เลี้ยงดูกองเพชร เธอไม่ได้แต่งงานจึงขอกองเพชรมาเลี้ยงเป็นลูก นันทาเลี้ยงดูกองเพชรอย่างเข้มงวดและปลูกฝังค่านิยมที่ผิดให้กองเพชร คือต้องทำทุกสิ่งทุกอย่างให้ดีที่สุดเพื่อให้หลานพอใจ ดังที่ว่า “ทุก ๆ คนรู้ดี ... ที่ท่านรักกองเพชรทูนหัวทูนเกล้าก็เป็นเพราะกองเพชรสามารถเป็นและทำทุกอย่างได้อย่างที่ท่านต้องการ...ความรักนั้นมากจนล้น แต่ก็คงจะพร่องและแห้งเหือดได้ง่ายเช่นกันหากท่านไม่ได้ใส่ใจ” (วาวพลอย :89) โชคดีที่กองเพชรทำได้ทุกอย่างตามที่เธอต้องการ ได้แก่ เป็นคนว่าง่าย เป็นกุลสตรี มีการศึกษาดี ทำงานในองค์กรระหว่างประเทศ และแต่งงานกับผู้ชายที่เหมาะสมที่สุด นันทาจึงรักกองเพชรมากเพราะทำได้ดังใจทุกอย่าง ต่อมาเมื่อปริศนามีของกองเพชรเสียชีวิต ทำให้ความลับที่เธอแอบคบหากับคนรักเก่าเผยออกมา นันทาประณามเธออย่างรุนแรงดังที่ว่า

“ฉันไม่เคยมีเรื่องอื้อฉาว ไม่เคยมีเรื่องให้ต้องเสียหายชยหน้ามากเท่านี้มาก่อนเลยในชีวิต...นี่แหละ เรื่องของการเอาลูกเขามาเลี้ยง เอาเมียขงเขามาอม...เลือดมันไม่ดีพอที่จะอยู่ในบ้านหลังนี้” ผู้สูงวัยพูดโดยลึ้มคิดไปว่า กองเพชรก็เป็นหลานสาวแท้ ๆ ของตนเอง

“บอกเขาไม่ต้องติดต่อมา ไม่ต้องกลับมาที่นี่อีก ฉันไม่ต้องการเห็นคนที่ทำเรื่องงามหน้าแบบนี้ ข้าวของอะไรของเขาที่อยู่ในบ้าน ฉันจะเอาไปบริจาคให้หมด”ท่านจบประโยคด้วยการไล่ส่ง...คงคาดเดาได้ว่ากองเพชรจะลงจากรถมายืนฟังที่หน้าประตูบ้าน

“ไปไป! ไปให้พ้น ตัวเสียนิดจัญไร!” (วาวพลอย : 294 -295)

จะเห็นว่านันทามีบทบาทเลี้ยงดูแบบบงการชีวิตของกองเพชรมาตั้งแต่แรกเริ่ม เธอทำให้กองเพชรต้องกลายเป็นคนมีสองบุคลิก กล่าวคือต่อหน้านันทาก็ทำตัวเป็นกุลสตรีที่ดี แต่เมื่อลับหลังก็ลึกลอบคบหากับธนิช นันทาทำให้กองเพชรกลายเป็นคนชอบพูดปดเพราะต้องการให้เธอพอใจ เมื่อกองเพชรทำผิดนันทาก็ด่าว่าด้วยถ้อยคำหยาบคายและตัดขาดทันทีโดยไม่คำนึงว่ากองเพชรเคยเป็นหลานรัก

วาริยาของวิชชวิญญูจากเรื่อง **ในบ่วงมนตรา** เลี้ยงดูวิชชวิญญูมาตั้งแต่ยังเด็ก เนื่องจากพ่อแม่ของเด็กเสียชีวิตแล้ว นอกจากการเลี้ยงดูตามปกติแล้ว วาริยังปลูกฝังความคิดเกลียดชังน้ำชายให้แก่วิชชวิญญูหลานสาวของเธอ โดยบอกว่าที่น้ำชายเกลียดเธอเนื่องจาก

หลังจากพ่อแม่ของวิชชวิญญูเสียชีวิต นภนต์ต้องลาออกจากมหาวิทยาลัยเพื่อมาดูแล ทั้งทรัพย์สินสมบัติก็ต้องแบ่งกันด้วย ทำให้หลานเกลียดและไม่เชื่อฟังนภนต์มากยิ่งขึ้น วารีเอาจุดอ่อนที่ทำให้ทุกคนครวญขัดแย้งกันได้ง่าย คือเรื่องทรัพย์สินมรดกมาใช้เป็นเครื่องมือในการทำให้วิชชวิญญูเกลียดคนภนต์ และวารียังเล่าเรื่องพ่อแม่ของนภนต์ให้วิชชวิญญูฟังว่า แม่ของนภนต์เป็นภรรยาน้อยของคุณตา และทำให้วารีเจ็บช้ำอย่างมาก วารีเลือกที่จะทำให้หลานเกลียดคนภนต์ ในขณะที่ตัวท่านเองทำเหมือนรักและตามใจหลานสาวคนเดียวอย่างยิ่ง ดังที่ว่า

หากจะมีอะไรที่ต้องขัดใจหลานสาว หลานยายคนเดียวคนนี้...คุณวารีไม่เคยลังเลที่จะผลักนภนต์ ออกหน้า ตัวเธอเองคอยเก็บเกี่ยวความรักและการยอมรับไว้เพียงลำพัง ส่วนความเกลียดชังและการต่อต้านที่ใครจะมีให้แก่กันนั้น ไม่ใช่เรื่องที่เราจะต้องสนใจ!

ภาพที่ปรากฏต่อสายตาผู้คนจึงกลายเป็นภาพของนายชายจอมเผด็จการที่ไม่เคยรักใคร่ลงรอยกับหลานสาวต่างสายเลือด มีเพียงคุณยายสูงวัยที่ดูเหมือนไม่มีสิทธิอำนาจกับการปกครองเลี้ยงดูนักคอยตามประเล้าประโลมแก้ไขความโกรธซึ่งของเด็กหญิงด้วยความรักและผูกพันจนล้นใจ... (ในปวงมนตรา : 146)

บทบาทของวารีมีส่วนในการสร้างลักษณะนิสัยของหลานสาว ได้แก่ การเป็นคนเจ้าอารมณ์ มองโลกในแง่ร้าย เอาแต่ใจ วิชชวิญญูจึงเป็นเด็กนิสัยไม่ดีเพราะผลจากการสั่งสอนของยายนั่นเอง

จะเห็นว่าบทบาทของญาติผู้ใหญ่ในการอบรมเลี้ยงดูหลาน ถือเป็นบทบาทที่มีความสำคัญเสมือนพ่อแม่ โดยญาติผู้ใหญ่จะทำหน้าที่เท่าที่พ่อแม่พึงกระทำ เช่น การเลี้ยงดู การอบรมสั่งสอน การสนับสนุนการศึกษา การเลือกคู่ครอง เป็นต้น เนื่องจากการอบรมเลี้ยงดูอย่างใกล้ชิดทำให้ญาติผู้ใหญ่ในบทบาทแบบนี้มีผลต่ออย่างมากการปลูกฝังลักษณะนิสัยหรือแนวคิดของหลาน ญาติผู้ใหญ่ที่มีแนวคิดที่ดี มีทัศนคติในทางบวกก็จะถ่ายทอดลักษณะเช่นนี้ให้แก่ลูกหลาน ในขณะที่ญาติผู้ใหญ่ที่มีทัศนคติที่ไม่ดีก็จะถ่ายทอดลักษณะที่ดีด้วยเช่นกัน

4.2 บทบาทในการอบรมสั่งสอนและให้คำปรึกษา

ญาติผู้ใหญ่ถือว่าเป็นบุคคลที่มีความสำคัญในครอบครัว เนื่องจากเป็นที่เคารพรักของลูกหลาน อีกทั้งในฐานะที่ผ่านโลกมามากกว่าลูกหลานส่วนใหญ่จึงรับฟังคำสั่งสอนของญาติผู้ใหญ่ นอกจากรับฟังคำสั่งสอนจากพ่อแม่ของตนเอง ดังนั้นญาติผู้ใหญ่จึงมีบทบาทในการอบรม

สั่งสอน ให้คำปรึกษา และช่วยเหลือตามสมควร ตัวละครญาติผู้ใหญ่ที่มีบทบาทในการให้อบรมสั่งสอนและให้คำปรึกษาแก่ลูกหลาน มีดังนี้

นาริยายของบุรีในเรื่อง **ทรายสีเพลิง** เป็นครูใหญ่โรงเรียนอนุบาล จึงใกล้ชิดกับเด็กมาก นาริจะสั่งสอนให้แนวคิดที่ดีแก่หลานชายเสมอ ดังที่ว่า

“ ปีย่าเขี่ยวนะลูก อย่าคิดว่าชีวิตใจของมนุษย์คนอื่นไม่มีความหมาย ... ยิ่งปีเป็นผู้ชาย ยิ่งต้องระวังตัวให้มาก ดูพ่อของปีเป็นตัวอย่าง เราต้องเป็นเสาเอกของบ้าน ต้องตั้งอยู่ในที่อันควรมั่นคงด้วยคุณธรรม อย่าสร้างบาปไว้กับใครถ้าไม่คิดจะรักใคร่เลี้ยงดูหรือยกย่องเขาจริงจัง”

...

“ นั่นแน่ ! คุณยายเป็นเฟมินิสต์ซะด้วย” บุรีกางแขนออกโอบร่างท่วม ๆ ของผู้เป็นยาย เอาไว้ขณะที่บอกอย่างล้อเลียนว่า

“ ไม่ใช่ว่ายายจะเป็นนักต่อสู้เพื่อสิทธิสตรีอะไรหรอกนะแต่ว่ายายไม่ชอบเห็นใครถูกเอาเปรียบ ไม่อยากให้สังคมมองเลยจุดบางที่น่าจะทบทวนไปเสียเท่านั้นเอง”

“ ปีลองสังเกตดูซิ ความล้มเหลวของสถาบันครอบครัวในสังคมไทยร้อยละเก้าสิบห้าเกิดจากผู้ชายมักง่าย มักได้ ไม่รับผิดชอบจริงไหม...” (ทรายสีเพลิง : 101 – 103)

นาริให้แนวคิดแก่บุรีเกี่ยวกับเรื่องความเป็นหัวหน้าครอบครัวที่ดีว่าจะต้องมีคุณธรรมและให้เกียรติผู้หญิง หากไม่คิดจะเลี้ยงดูเป็นภรรยาก็ไม่ควรจะไปหลอกหลวงให้ผู้หญิงต้องทนทุกข์ทรมาน เพราะปัญหาครอบครัวนั้นส่วนใหญ่มาจากความไม่รับผิดชอบของผู้ชายที่ต้องการมีภรรยาหลายคน นอกจากนี้คุณยายยังได้สอนในเรื่องคุณธรรมในการดำเนินชีวิตอื่น ๆ ได้แก่

“...ถึงอย่างนั้น ยายก็ไม่อยากให้ปีประมาทหลงตน หลงระเริงไปกับความสุข กับชีวิตที่เรียบง่ายมั่นคงของวันนี้...ชีวิตภายนอกอะไรจะเกิดขึ้นไม่มีใครบอกได้...แต่ไม่ว่าอะไรจะเกิดขึ้น สติ ปัญญา การยึดมั่น ในหลักการของความถูกต้องยุติธรรมกับความโอนอ่อนผ่อนปรน เพื่อความเมตตาประนีประนอมเท่านั้นที่จะช่วยได้...ช่วยให้ชีวิตของเราไม่แปลกแยกแตกแถว ช่วยให้เรามีความสุข ความสงบโดยไม่ต้องไปก่อกรรมทำเข็ญกับชีวิตของผู้อื่น (ทรายสีเพลิง : 108)

บุรีได้รับฟังและนำแนวคิดที่เน้นหลักคุณธรรมความดีในการดำเนินชีวิตนี้ไปคิดต่อดังที่ว่า “บุรีนั่ง ซึมซับ ไตร่ตรองถ้อยคำของผู้เป็นยายแทบทุกคำพูด” (ทรายสีเพลิง : 108) ถึงแม้ว่ายายของเขาจะเสียชีวิตไปแล้ว เขาก็ยังนำแนวคิดนี้มาใช้เสมอ ทั้งในการดำเนินชีวิตและใช้สั่ง

สอนศรุตหาหญิงสาวที่เขาต้องการให้ดำเนินชีวิตให้ถูกต้องงดงาม เมื่อศรุตหาขอโอกาสให้เขาให้อภัย ทั้งที่ตัวเขาก็อภัยเธอเช่นกัน แต่เขาก็ปฏิเสธเธอไปด้วยเหตุผลที่เขาบอกผกาคว่า “ฉันไม่เคยรักอะไร เท่ากับความถูกต้องเหมาะสม” (ทราายสีเพลิง : 731) เหตุที่บุรีสามารถใช้คุณธรรมความดีมายับยั้งใจตนเองได้ ส่วนหนึ่งก็มาจากการสั่งสอนของยายในวัยเด็ก

กมลลาสนีในเรื่องวาวพลอย มีสถานภาพเป็นป่าของกองเพชรและเก็จไพลิน เธอให้คำปรึกษาครอบครัวกองเพชร เมื่อกองเพชรถูกกล่าวหาว่าเธอคบชู้จนทำให้สามีฆ่าตัวตาย กมลลาสนีจึงให้กองเพชรและธนิชไปเริ่มต้นชีวิตด้วยกันที่เมืองจีนเพื่อหนีความอับอายจากสังคม การแก้ปัญหาของเธอเป็นสิ่งที่เก็จไพลินคิดไม่ถึง เธอจึงกล่าวชมกมลลาสนีว่า

“ เก็จไม่ได้จะว่าอย่างนั้น ... คือหลายเรื่อง บางทีพวกเราหลาน ๆ ก็ตกลงกันว่าจะไม่บอกคุณป้าให้ยุ่งยากใจ แต่ก็ไม่เคยปิดมิด คุณป้ารู้ทุกที แถมบางที่ยังรู้มากกว่าพวกเรา ที่ซ้ำร้ายก็คือเวลาจนมุม คุณป้าจะมองทะลุจนหาทางออกให้ได้ทุกที ...”

...

ผู้เยาว์ห่อไหล่ ยิ้มแห้ง ก่อนยอมรับอย่างเปิดเผย

พวกหลาน ๆ ผู้หญิง ... เรียนหนังสือ ทำทำเป็นเวิร์คก็งูแมนออกสังคมกันแทบทุกคืน ...อย่างเก็จ อย่างพี่เอื้อย อย่างหนูเล็ก เอาจริงเข้าก็เทียบไม่ได้ถึงเสียหนึ่งของคุณป้า”

(วาวพลอย : 338)

จากคำพูดของเก็จไพลินทำให้ทราบว่ากมลลาสนีจะช่วยแก้ไขปัญหาของหลาน ๆ เสมอ แม้บางครั้งหลาน ๆ จะไม่กล้าไปรบกวนแต่เมื่อกมลลาสนีทราบก็ช่วยแก้ไขทุกครั้ง แสดงให้เห็นถึงบทบาทของญาติผู้ใหญ่ที่ดีคอยดูแลทุกข์สุขและแก้ไขปัญหาลาน ๆ อีกด้วย

นอกจากนี้กมลลาสนียังมีบทบาทในการเตือนสติเก็จไพลิน เนื่องจากปณิธานรักของเธอคิดว่าเก็จไพลินทราบเรื่องทุกอย่างและร่วมมือกับพี่สาวหลอกหลวงน้องชายของเขา จนทำให้น้องชายเขาต้องตาย กมลลาสนีบอกเก็จไพลินว่า “เอาเถอะ ป้ารู้ว่าไม่ใช่ความผิดของเก็จ แต่ถ้าจะมีใครเขาคิดโทษเก็จในช่วงนี้ ก็เป็นเรื่องที่เราต้องให้อภัยเขาละ...เขากำลังสูญเสีย กำลังต้องการคนผิด...” (วาวพลอย : 330) ทำให้เก็จไพลินให้อภัยปณิ และในที่สุดทั้งสองก็คืนดีกัน

จะเห็นว่าสถานภาพของญาติผู้ใหญ่ในนวนิยายของปิยะพร ศักดิ์เกษม นั้นถือว่ามีบทบาทที่สำคัญและมีอิทธิพลต่อตัวละครหลักและตัวละครรอง มีตัวละครที่เป็นญาติผู้ใหญ่ซึ่งเลี้ยงดูหลานแทนพ่อแม่ คือ นันทา วารี และแหวววรรณ ญาติผู้ใหญ่เหล่านี้จะมีบทบาทในการกำหนดลักษณะนิสัยหลานเพราะได้เลี้ยงดูมาโดยตรง และมีผลต่อเนื้อเรื่องค่อนข้างมาก ในขณะที่

ที่ญาติผู้ใหญ่คนอื่น ๆ ที่ไม่ได้เลี้ยงดูหลานก็มีบทบาทในการให้แนวคิด คำแนะนำ และช่วยแก้ปัญหา นับเป็นบทบาทที่สอดคล้องกับบทบาทที่ญาติผู้ใหญ่พึงปฏิบัติ

จากที่กล่าวมาข้างต้นจะเห็นว่าสถานภาพและบทบาทในครอบครัวของตัวละครหญิงในนวนิยายของปิยะพร ศักดิ์เกษม จำแนกออกได้เป็น สถานภาพของลูกสาว มีบทบาทในการเคารพเชื่อฟังคำสั่งสอนของพ่อแม่ และบทบาทในการตอบแทนบุญคุณพ่อแม่ สถานภาพของภรรยา มีบทบาทในการดูแลเอาใจใส่และให้เกียรติสามี บทบาทในการแบ่งเบาภาระทางเศรษฐกิจ และบทบาทในการสนองความต้องการทางเพศ สถานภาพของแม่ มีบทบาทในการอบรมเลี้ยงดูลูก บทบาทในการสนับสนุนลูก บทบาทในการให้คำแนะนำเรื่องการเลือกคู่ครอง และบทบาทในการเสียสละเพื่อลูก และสถานภาพของญาติผู้ใหญ่มีบทบาทในการเลี้ยงดู และบทบาทในการอบรมสั่งสอนและให้คำปรึกษา ตัวละครแต่ละตัวต่างก็มีการแสดงบทบาทตามสถานภาพในลักษณะที่แตกต่างกัน ซึ่งมีทั้งการมีบทบาทตามสถานภาพและบทบาทที่ขัดแย้งกับสถานภาพ การที่จะมีความสุขในครอบครัวนั้นตัวละครหญิงถือว่ามีความสำคัญ หากตัวละครทำตามบทบาทที่เหมาะสมกับสถานภาพ ครอบครัวก็จะมีความสุข

ทัศนะของปิยะพร ศักดิ์เกษมที่มีต่อสถานภาพและบทบาทในครอบครัว

ครอบครัวถือว่าเป็นสถาบันทางสังคมที่สำคัญที่สุด เนื่องจากเป็นสถาบันแรกที่สามารถหล่อหลอมและพัฒนาบุคคลในครอบครัวให้เป็นผู้ที่มีพฤติกรรมอันพึงประสงค์ของสังคม บุคคลในครอบครัวจะมีความสัมพันธ์กันตามบทบาทในสถานภาพของตน แต่ละคนแม้จะอยู่ในสถานภาพเดียวกันก็อาจมีบทบาทไม่เหมือนกัน บทบาทที่แตกต่างกันนี้ย่อมมีผลให้มนุษย์แต่ละคนได้รับการประเมินจากสังคมที่แตกต่างกัน เนื่องจากบุคคลย่อมมีทัศนะที่แตกต่างกัน

ทัศนะของปิยะพร ศักดิ์เกษมเกี่ยวกับสถานภาพและบทบาทของผู้หญิงในครอบครัวประการแรกคือ ทัศนะเกี่ยวกับการอบรมเลี้ยงดูซึ่งเป็นทัศนะที่สัมพันธ์กับสถานภาพและบทบาทของผู้หญิงในฐานะแม่ และญาติผู้ใหญ่ซึ่งเป็นบุคคลที่มีบทบาทสำคัญในการอบรมเลี้ยงดูลูกหลาน และยังเกี่ยวข้องกับสถานภาพและบทบาทของลูกสาวที่ถูกเลี้ยงดูด้วยเช่นกัน กล่าวคือการอบรมเลี้ยงดูมีผลอย่างมากต่อความประพฤติของลูกสาวให้มีพฤติกรรมที่ดีหรือไม่ดี ประการที่สองคือทัศนะเกี่ยวกับการเลือกคู่ครองและการครองเรือนซึ่งสัมพันธ์กับสถานภาพและบทบาทของภรรยา

1. ทักษะเกี่ยวกับการอบรมเลี้ยงดู

บุคลิกภาพของคนเรานั้นนอกจากจะเกิดจากพันธุกรรมแล้ว ยังเกิดจากอิทธิพลของสิ่งแวดล้อมอีกด้วยและสิ่งแวดล้อมที่สำคัญยิ่งต่อชีวิตลูกก็คือครอบครัว พ่อแม่ถือว่าเป็นบุคคลในครอบครัวที่อบรมเลี้ยงดูลูกอย่างใกล้ชิดตั้งแต่แรกเกิด ดังนั้นอุปนิสัยและอารมณ์ของลูกย่อมเกิดจากการอบรมเลี้ยงดูของพ่อแม่ โดยเฉพาะแม่นับว่าเป็นบุคคลสำคัญในการหล่อหลอมลักษณะนิสัยทัศนคติ หรือค่านิยมของลูก เนื่องจากแม่เป็นผู้ให้กำเนิดและเลี้ยงดูอย่างใกล้ชิดลูกมากที่สุด แม่จึงนับว่ามีอิทธิพลต่อบุคลิกภาพของลูกอย่างยิ่ง ขณะเดียวกันบางครอบครัวที่ลูกไม่ได้อยู่กับพ่อแม่หรือพ่อแม่มีการงานมาก บุคคลที่มีหน้าที่อบรมเลี้ยงดูเด็กอาจเป็นญาติผู้ใหญ่ ได้แก่ ย่า ยาย ป้า เป็นต้น นับว่าญาติผู้ใหญ่ก็มีบทบาทสำคัญในการอบรมเลี้ยงดูเช่นกัน ดังนั้นบุคคลกลุ่มนี้จึงมีอิทธิพลที่จะหล่อหลอมเด็กให้มีบุคลิกภาพที่ดีหรือไม่ดีก็ได้ ปิยะพร ศักดิ์เกษมได้เสนอทักษะเกี่ยวกับการอบรมเลี้ยงดูสองประการ ได้แก่ ประการแรกคือ การอบรมเลี้ยงดูมีผลต่อจิตใจของผู้เป็นลูก และประการที่สองคือ ผู้หญิงมีบทบาทสำคัญในการอบรมเลี้ยงดูลูกสาว

1.1 การอบรมเลี้ยงดูมีผลต่อจิตใจของผู้เป็นลูก โดยมีผลต่อจิตใจทั้งในด้านที่ดีและด้านที่ไม่ดี กล่าวคือในด้านที่ดีคือเป็นกำลังใจและเป็นเครื่องเตือนใจให้ตัวละครปฏิบัติดี ส่วนด้านที่ไม่ดีคือสร้างปมด้อยหรือเป็นตัวอย่งในทางที่ไม่ดีให้แก่ตัวละคร

การอบรมเลี้ยงดูที่ดีทำให้เป็นกำลังใจและเป็นเครื่องเตือนใจให้ตัวละครปฏิบัติดีดังปรากฏในเรื่อง **เรือนศิรา ทางสายธาร** และ **ลับแลลายเมฆ** ดังนี้

ทักษะเกี่ยวกับการอบรมเลี้ยงดูที่มีผลต่อจิตใจของผู้เป็นลูกหลานในด้านที่ดีคือเป็นกำลังใจและเป็นเครื่องเตือนใจให้ตัวละครปฏิบัติดี ดังที่ปรากฏในเรื่อง **เรือนศิรา** พิมลพัทธ์ได้รับการอบรมจากออร์พิมแม่ของเธอให้รู้จักการให้อภัยดังที่ว่า 'ให้อภัยนะพิมล มันเป็นเรื่องที่มีค่าและยิ่งใหญ่ที่สุดที่มนุษย์จะให้แก่กันได้...ให้เสียก่อนที่ลูกจะไม่มีโอกาสได้ให้..' (เรือนศิรา : 215) การอบรมสั่งสอนของแม่ทำให้พิมลพัทธ์ยอมให้อภัยพ่อที่ทิ้งเธอและแม่ไปมีภรรยาใหม่ และส่งผลให้ชีวิตของเธอสงบสุขมากกว่าจะเก็บความเคียดแค้นไว้ในใจ

วิรงรองในเรื่อง **ทางสายธาร** ก็ได้รับการอบรมสั่งสอนจากกมลลาสน์ผู้เป็นพี่สาวแต่มีสถานภาพเหมือนแม่ เนื่องจากกมลลาสน์มีอายุห่างกับวิรงรองมากและเลี้ยงดูเธอมาตั้งแต่ยังเด็ก กมลลาสน์จึงเป็นเสมือนแม่ของเธอ กมลลาสน์ได้อบรมสั่งสอนวิรงรองไม่ให้มีปมด้อยเรื่องความเป็นลูกภรรยาบ่อย ดังที่ว่า" ...และไม่ว่าจะปมด้อยหรือปมเด่น ก็เป็นที่ตัวเราทั้งนั้นที่สรรค์สร้างมันขึ้น...น่าดีใจ ที่ทั้งแม่และคุณใหญ่ช่วยกันเลี้ยงดูขัดเกลาให้เธอปราศจาก 'ปม' มาตั้งแต่เด็ก"

(ทางสายธาร : 33) เมื่อเติบโตอย่างไม่มีปมด้อย วิรงรองจึงเป็นผู้ใหญ่ที่ร่าเริง แจ่มใส มองโลกในแง่ดี

นอกจากนี้ภมลาสน์ยังสอนให้วิรงรองเป็นคนที่ใช้ชีวิตเรียบง่ายดังที่ว่า"...คุณใหญ่จัดให้ชีวิตของเธอเรียบง่ายเช่นนี้มาแต่ไหนแต่ไร...เรียบง่ายเหมือนล่องลอยอ้อยอ่อยอยู่ในธารน้ำสายน้อย ไสแจ้ว ฉ่ำเย็น ปราศจากเกาะแก่งและซอกหลืบลึกเร้น ไม่มีอันตราย" (ทางสายธาร : 342) จากข้อความนี้แสดงให้เห็นว่าวิรงรองมีนิสัยเรียบง่าย รักความสงบ พอใจในสิ่งที่ตนเป็นเนื่องจากการอบรมสั่งสอนของผู้ปกครอง เมื่อวิรงรองต้องตัดสินใจว่าจะต่อสู้กับลอบองค์เพื่อให้ได้บุตรผู้ชายที่เธอรัก หรือจากไปเพื่ออยู่อย่างสงบ วิรงรองเลือกหนทางที่สงบซึ่งเธอมองว่า"...คนเราควรเลือกทางเดินที่เหมาะสมกับตนเอง เธอไม่ใช่คนที่จะมีความสุขอยู่กับการต่อสู้อันสับสน...เธอมิได้หนีปัญหาแต่หนีคือหนทางแก้ปัญหาต่างหาก" (ทางสายธาร : 351) เนื่องจากวิรงรองมีชีวิตที่เรียบง่ายสงบมาตั้งแต่เด็ก เธอจึงพอใจที่จะอยู่อย่างสงบ ไม่ต้องไปแย่งชิงกับใคร แม้แต่การแย่งชิงผู้ชายที่เธอรัก การที่วิรงรองสามารถเลือกหนทางที่เหมาะสมกับตนเองมาจากการปลูกฝังของญาติผู้ใหญ่ของเธอ

ในเรื่อง**ลับแลลายเมฆ** แวววรรณเป็นผู้ปกครองภานภางค์ โดยที่ทั้งคู่ไม่มีความผูกพันกันทางสายเลือด เพราะแวววรรณเป็นย่าเลี้ยงแต่ก็รักภานภางค์อย่างจริงใจดังที่ว่า "ไม่มีความรังเกียจรังอน ไม่มีความกลางแกลง ไม่มีแม้กระทั่งความเจ็บปวดเดือดร้อนหรือแค้นเคือง...ท่าทีของคุณแวววรรณย้าให้เธอเชื่อมั่นในถ้อยคำของหมอชวิตา 'เราไม่ใช่เหยื่อ แต่เราคือผู้โชคดีที่รอดชีวิต' " (ลับแลลายเมฆ : 368) จากข้อความนี้แสดงให้เห็นว่าสาเหตุที่ภานภางค์มีกำลังใจที่จะต่อสู้กับความจริงที่เจ็บปวดคือการที่เธอเคยถูกข่มขืนนั้น เนื่องจากแวววรรณให้กำลังใจ ไม่แสดงท่าทีรังเกียจ หรือวิตกกังวลจนทำให้เธอต้องเป็นกังวลและเคร่งเครียดไปด้วย แวววรรณจึงเป็นกำลังใจสำคัญที่มีผลอย่างมากที่ทำให้ภานภางค์ผ่านพ้นเรื่องราวแรงครั้งนี้ได้

นอกจากนี้ปิยะพร ศักดิ์เกษมยังแสดงทัศนะเกี่ยวกับการอบรมเลี้ยงดูว่าหากผู้ปกครองอบรมเลี้ยงดูอย่างไม่ใส่ใจ หรือปลูกฝังความคิดที่ผิดให้แก่เด็ก สิ่งเหล่านี้จะค่อย ๆ แทรกซึมเข้าไปอยู่ในจิตใต้สำนึกของเด็กหล่อหลอมให้เป็นลักษณะนิสัยเมื่อเป็นผู้ใหญ่ ดังเช่นที่ปรากฏในเรื่อง**ทรายสีเพลิง** ในบ่วงมนตรา ทางสายธาร วาวพลอย และดอกไม้ในป่าหนาว ดังนี้

ศรุตจากเรื่อง**ทรายสีเพลิง** เป็นตัวละครที่ได้รับการปลูกฝังจากแม่ตั้งแต่เด็กให้เคียดแค้นชิงชังพ่อและแม่เลี้ยง ดังที่ว่า

หากความเป็นพ่อเป็นแม่นั้นยากนัก มิใช่จะมีเพียงแคความรักก็สามารถเลี้ยงดูให้ลูกเติบโตขึ้นอย่างสมบูรณ์ทั้งกายและใจได้ ... คนเป็นแม่ต้องเพียบพร้อมในทุกสิ่ง โดยเฉพาะ

สุขภาพจิตที่มั่นคง เพื่อเป็นแบบอย่างให้หัวใจดวงน้อย ๆ ที่แสนบริสุทธิ์ได้ยึดถือ ...
ต้องละทิ้งกิเลสและความรักความต้องการใด ๆ ของตนเองลง เพื่อทุ่มเททั้งหมดให้กับชีวิต
น้อย ๆ ที่ได้สร้างขึ้นมาจากวิญญาณและเลือดเนื้อของตนเอง

... และที่สำคัญ ต้องระวังตัวทุกอย่างก้าว ทั้งกาย วาจา และใจด้วยพฤติกรรมบางอย่าง
อาจเปรียบประดุจการป้ายสีสกปรกลงไปบนผ้าขาว ... ยากแก่การซักล้าง ทำความสะอาด
มีแต่จะยิ่งซึมซับออกไปเป็นวงกว้าง ! (ทรายสีเพลิง : 29 - 30)

จากข้อความนี้จะให้เห็นว่าผู้เขียนเปรียบเทียบการที่แม่ของศรุตฯ พุดถึงแม่เลี้ยงและลูก
สาวที่เกิดใหม่ด้วยถ้อยคำที่แสดงความเกลียดชังนั้นเป็น “น้ำพิษ” ที่ซึมเข้าไปในจิตใจของศรุตฯ
ผู้เขียนเห็นว่าแม่เป็นบุคคลที่ลูกไว้วางใจที่สุด ลูกจึงเปิดรับความคิดของแม่อย่างไม่มีเงื่อนไข
ดังนั้นแม่จึงไม่ได้มีหน้าที่แค่เลี้ยงดูให้ลูกเติบโตเท่านั้น แต่ต้องเป็นแบบอย่างที่ดีเพื่อปลูกฝังสิ่งที่ดี
ให้ลูก เนื่องจากจิตใจของเด็กเปรียบเป็นผ้าขาวอาจต้องต่างพร้อยเพราะซึมซับสิ่งที่ไม่ดีเหล่านี้

นอกจากนี้ปิยะพร ศักดิ์เกษมยังแสดงทัศนะต่อนิทรรศการปฏิบัติตนที่ไม่เหมาะสมของแม่
ในการปลูกฝังแนวคิดไม่ดีให้แก่ลูก ผ่านความคิดของนารีซึ่งเป็นครูใหญ่โรงเรียนของศรุตฯ ดังที่ว่า

หน้าที่ของผู้เป็นแม่ มิใช่ให้กำเนิดและเลี้ยงดูหรือทุ่มเทให้ได้เพียงความรักจนสุดจิตสุดใจ
เท่านั้น ... การปกป้องดูแลดวงวิญญาณที่แสนบริสุทธิ์ เสริมแต่งแนวความคิดและ
จิตสำนึกที่งดงามลงในหัวใจของผู้เป็นลูกก็เป็นหน้าที่ที่แม่พึงกระทำด้วย

... มิใช่การป้ายสีสกปรกของความเคียดแค้น ต่ำต้อย ลงไปเช่นที่ดวงตากำลังกระทำด้วย
ความรู้เท่าไม่ถึงการณ์ (ทรายสีเพลิง : 94)

จะเห็นว่านารีเป็นตัวละครที่เป็นเสมือนตัวแทนของผู้เขียนที่ต้องการบอกแก่ผู้อ่านว่า
หน้าที่ของผู้เป็นแม่มิใช่เฉพาะการให้กำเนิดและเลี้ยงดูให้ลูกเติบโตเท่านั้น แต่แม่จะต้องคอย
ปลูกฝังแนวคิดที่ดีที่เหมาะสมให้แก่ลูกด้วย ไม่ว่าจะรู้ตัวหรือไม่ก็ตาม เช่นศรุตฯ ที่ถูกแม่ปลูกฝัง
ให้เคียดแค้นครอบครัวของพ่อ ส่งผลให้เธอมุ่งแต่จะกลับมาแก้แค้นครอบครัวของพ่อจนทำ
ให้น้องสาวต้องเสียชีวิตและผู้คนในสังคมก็ไม่ยอมรับเธอ นับว่าเป็นผลที่เกิดจากการอบรมเลี้ยงดู
ในทางที่ผิด

วิชชวิญญูจากเรื่อง**ในบ่วงมนตรา**ก็มีนิสัยเอาแต่ใจ ไม่มีเหตุผล เนื่องจากการอบรม
เลี้ยงดูของยายที่ตามใจหลานอย่างไม่มีเหตุผล รวมทั้งยอมให้วิชชวิญญูได้รับรู้เรื่องที่ไม่สมควร
ตั้งที่ว่า “จารวีร์กำลังแปลกใจว่าเรื่องอย่างนี้ คนเป็นยายอย่างคุณวารีย์ยอมให้หลานสาวคนเดียว
ผู้อยู่ในความอ่อนใสบริสุทธิ์... อาจเปรียบได้ว่าราวกับลูกเจี๊ยบที่เพิ่งออกจากไขอย่างเด็กหญิงคน

พลอยรับรู้ไปด้วยได้อย่างไร” (ในบ่วงมนตรา : 184 – 185) การที่ผู้เขียนให้ตัวละครเอกคือจาร์วีร์ ไม่เห็นด้วยกับการที่วารียอมให้วิชชวิญญูทราบชาติกำเนิดของนภนต์ว่า เป็นลูกที่เกิดจากของ ภรรยาบ่อยของตาซึ่งสร้างความเจ็บปวดให้ยายอย่างมาก ทำให้วิชชวิญญูเกลียดชังนภนต์ไปด้วย แสดงให้เห็นว่าผู้เป็นแม่หรือยายก็ตามไม่ควรให้เด็กต้องมารู้เรื่องที่ไม่สมควร เพราะเด็กอยู่ในวัย ที่บริสุทธิ์ จะรับเอาเรื่องต่าง ๆ ได้ง่าย ผู้ใหญ่จึงควรปลูกฝังแต่เรื่องดี ๆ ซึ่งเป็นทัศนคติที่สอดคล้อง กับที่กล่าวไว้ข้างต้นในเรื่อง**ทรายสีเพลิง**

ในเรื่อง**ทางสายธาร** ปิยะพร ศักดิ์เกษมได้สร้างตัวละครที่เป็นคู่เทียบได้แก่ วิรงรอง กับลออองค์ เพื่อแสดงให้เห็นว่าระหว่างตัวละครที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูให้อยู่อย่างเรียบง่าย พอใจในสิ่งที่ตนเองมีอยู่ ได้แก่วิรงรอง กับตัวละครที่ถูกอบรมเลี้ยงดูให้ทะเยอทะยาน มุ่งแต่จะ เอาชนะให้ได้สิ่งที่ต้องการโดยไม่คำนึงถึงความถูกต้อง ได้แก่ลออองค์ ทั้งสองคนมีลักษณะนิสัยที่ แตกต่างกัน ดังที่ว่า

ความชิงชังนั้นเริ่มมาตั้งแต่วันที่ลออองค์รู้ความ เริ่มมาตั้งแต่วันที่ลินลาได้เติมความรู้สึก ต่ำต้อยและคับแค้นให้ไว้ในใจอันอ่อนเยาว์ แล้วสองคนแม่ลูกก็ช่วยกันบ่มเพาะให้ทั้งหมดนั้น ก่อตัวเป็น ‘ปม’ ปมที่เธอทั้งคู่สุมครใจไม่กลบฝังฝ้าเก็บไว้รอโอกาสและเวลาอันเหมาะสมเพื่อ แก่แค้น (ทางสายธาร : 332)

จะเห็นว่าการอบรมสั่งสอนของวิรงรองและลออองค์ไม่เหมือนกัน วิรงรองพอใจกับสิ่ง ที่ตนเป็น แม้เธอจะทราบว่าตนเองเป็นลูกของภรรยาบ่อยที่ไม่มีสิทธิ์เทียบเท่าลูกของภรรยาหลวง แต่เธอก็พอใจกับความเมตตาที่ทุกคนในบ้านมอบให้เนื่องจากแม่ของเธอไม่เคยอบรมสั่งสอนให้ เธอคิดว่าการเป็นลูกภรรยาบ่อยเป็นปมด้อย ขณะที่ลออองค์นั้นได้รับการอบรมเลี้ยงดูจากลินลา แม่ของเธอให้มองว่าตนเองต่ำต้อยเพราะเป็นลูกภรรยาบ่อย จนเกิดเป็นปมด้อยในใจ ลออองค์จึง มีแต่ความเคียดแค้นและรอเวลาที่แค้นจะแก้แค้นครอบครัวของเธอ

ตัวละครคู่เทียบอีกคู่หนึ่งที่แสดงให้เห็นการอบรมเลี้ยงดูที่แตกต่างกันคือก่องเพชรและ เก็จไพลิน จากเรื่อง**วาวพลอย** แม้ทั้งคู่จะเป็นพี่น้องกันแต่ก็ได้รับการอบรมเลี้ยงดูจากผู้ปกครอง คนละคน คือก่องเพชรไปอยู่กับยาย ในขณะที่เก็จไพลินได้อยู่กับพ่อแม่ การอบรมเลี้ยงดูจึง แตกต่างกันดังที่ว่า “เก็จรู้และเข้าใจตลอดมาว่าก่องเพชรนั้นรู้สึกแปลกแยกกับพี่น้องทางนี้ อยู่ ตลอดเวลา จะเป็นด้วยคำพูด ด้วยแง่คิดที่คุณนันทานำไปฝังหัว หรือจะเป็นด้วยวิถีแห่งการ อบรมเลี้ยงดูที่แตกต่างกันแบบสุดขั้วก็ไม่ทราบ” (วาวพลอย : 298) เนื่องจากก่องเพชรไม่ได้อยู่กับ พ่อแม่ แต่ถูกยายขอไปเลี้ยงตั้งแต่เล็ก เธอจึงต้องพยายามทำทุกวิถีทางให้เป็นที่ยอมรับของยายที่

ต้องการให้หลานสาวเป็นที่หนึ่งในทุกเรื่อง ทำให้เธอเป็นคนที่พูดปิดลอกลวงเพื่อให้อายพอใจ ดังที่ป้าของเธอกล่าววว่า

“เป็นเพราะคุณนั้นทาจะรักจะยอมรับมันก็ต่อเมื่อมันดีที่สุดใน เป็นเพชรน้ำงามที่เขาจะเอามาประดับเรือนแหวนของเขาเท่านั้น...มันถึงต้องทำทุกอย่าง ต้องดิ้นรน ต้องโกหกหลอกลวง เพื่อให้ตัวเองอยู่ในมาตรฐานของคุณยายเล็กของมันให้ได้ ไม่เหมือนอย่างเรา ที่ไม่ว่าเกิดจะเป็นอย่างไร จะบ้า ๆ บอ ๆ ...” ผู้สูงวัยยังคงมีอารมณ์ขันพอที่จะหันไปยิ้มล้อเลียนหลานสาวที่นั่งหน้ามูยอยู่ได้ “จะเป็นแค่พลอยที่ไม่ได้มีประกายวาววามอะไรเลย ทั้งพ่อ ทั้งแม่ ทั้งพี่ ทั้งป้า ก็ยอมรับและรักมันเสมอ” (วาวพลอย : 331)

จากข้อความนี้แสดงให้เห็นทัศนคติของปิยะพร ศักดิ์เกษมอย่างชัดเจนว่า การอบรมเลี้ยงดูที่แตกต่างกันทำให้ลูกมีแนวคิดและนิสัยที่แตกต่างกัน เนื่องจากพ่อเพชรอยู่กับผู้ปกครองที่คอยกดดันให้เธอต้องเป็นคนดีที่สุดใน เก่งที่สุดตลอดเวลา เธอจึงกลายเป็นคนชอบสร้างภาพ โกหกหลอกลวง และบิดความผิดให้ผู้อื่น ให้ขณะที่เก็จไพลินอยู่ในครอบครัวที่ยอมรับในสิ่งที่ลูกหลานเป็น ไม่ว่าจะเป็นอย่างใดครอบครัวก็ยอมรับได้ ทำให้เก็จไพลินเป็นคนยอมรับความจริง กล้าที่จะแสดงตัวตนที่แท้จริงออกมา ทำให้สามารถดำเนินชีวิตได้อย่างมีความสุขโดยไม่ต้องสร้างภาพเพื่อหลอกลวงใคร

เพชรช่วงในเรื่อง **ดอกไม้ในป่าหนาว** เป็นแม่ที่ไม่สนใจเลี้ยงดูลูก เธอไม่เคยเลี้ยงดูดวงลดา ลูกสาวของเธอ นับตั้งแต่คลอดดวงลดาออกมาเธอก็มอบให้พ่อและแม่เป็นผู้เลี้ยงดูลูกแทน ในขณะที่เธอไปอาศัยอยู่ที่ต่างประเทศและไม่กลับมาอยู่เมืองไทย เนื่องจากเพชรช่วงให้พ่อแม่อบรมเลี้ยงดูลูกแทน เธอจึงไม่เคยตระหนักถึงบทบาทของแม่ที่ดีที่ต้องรักและเอาใจใส่ลูก นำโชคพ่อของดวงลดาได้กล่าวแก่เธอว่า “คุณอาจทำลูกก็ได้ที่ให้ด้าเป็นลูกสาวของศาสตราจารย์จักษุแพทย์ทั้งคู่ คงจะดีกว่าเติบโตขึ้นมาเป็นลูกชานาต้าตั้อยอย่างผม...และผู้หญิงอย่างคุณก็ไม่สมควรเป็นแม่ใคร !” (ดอกไม้ในป่าหนาว : 552) แสดงให้เห็นว่าเพชรช่วงไม่ใช่แม่ที่ดีในทัศนะของปิยะพร ศักดิ์เกษม เพราะเธอปฏิเสธความเป็นแม่ของตนเอง การที่เธอไม่ใส่ใจเลี้ยงดูลูก ทำให้ดวงลดาเป็นคนเก็บกด เคร่งเครียด ไม่เป็นตัวของตัวเองเพราะได้รับเลี้ยงดูอย่างเข้มงวดจากตายายซึ่งเธอเข้าใจว่าเป็นพ่อแม่ เนื่องจากท่านไม่ต้องการให้เธอเป็นเหมือนแม่ที่ถูกตามใจจนมีชีวิตที่ผิดพลาด

ลออองค์จากเรื่อง **ทางสายธาร** เป็นแม่ที่ไม่สนใจเลี้ยงดูลูก เนื่องจากเธอเห็นความเจริญก้าวหน้าทางหน้าที่การงานสำคัญกว่าลูก ลออองค์เห็นความสำคัญของลูกเพียงแค่เป็น

เครื่องมือสนับสนุนสถานภาพความเป็นแม่ของเธอเท่านั้น เมื่อสามีเสียชีวิตเธอก็ไม่จำเป็นต้องเอาใจใส่ลูกอีกต่อไป การอบรมเลี้ยงดูเช่นนี้ทำให้ความวาทิกลายเป็นเด็กที่กลัวการอยู่คนเดียว หรือกลัวคนแปลกหน้า ทั้งยังมีลักษณะของคนที่มีอาการทางจิตคือชอบอยู่ในที่แคบ เพราะรู้สึกว่าจะปลอดภัย เนื่องจากล่อของค์แม่ของเธอไม่ใส่ใจจะเลี้ยงดูเธออย่างใกล้ชิด ทั้งยังจะส่งเธอไปเรียนโรงเรียนประจำอีกด้วย ในขณะที่ตัวละครเอกชายเห็นว่า “ที่ที่เหมาะสมที่สุดกับเด็กคือที่ที่มีคนที่แ่รักและเชื่อมั่นอยู่ด้วย” (ทางสายธาร : 130) ซึ่งสะท้อนทัศนะของผู้เขียนนั่นเอง

จะเห็นว่าปิยะพร ศักดิ์เกษมแสดงทัศนะต่อการอบรมเลี้ยงดู ในส่วนของแม่และญาติผู้ใหญ่ที่ดีว่าจะต้องอบรมเลี้ยงดูลูกหลานอย่างเอาใจใส่ อบรมสั่งสอนในสิ่งที่ดีงาม เป็นกำลังใจ และเป็นตัวอย่างให้ลูกหลานปฏิบัติตนให้เหมาะสม จะได้ไม่ทำให้เด็กเกิดปมด้อยและเป็นปัญหาต่อสังคม ในขณะที่แม่ที่ไม่ดีในทัศนะของปิยะพร ศักดิ์เกษมได้แก่ แม่ที่อบรมสั่งสอนลูกในทางที่ผิด และเป็นตัวอย่างที่ไม่ดี แม่ที่อบรมอย่างเข้มงวดเกินไป แม่ที่ปล่อยปละละเลยลูก และแม่ที่ไม่เลี้ยงดูลูก ซึ่งถือว่าเป็นแม่ที่ไม่มีคุณสมบัติเพียงพอที่จะเป็นแม่

1.2 ผู้หญิงมีบทบาทสำคัญในการอบรมเลี้ยงดูลูกสาว

นอกจากนี้ยังมีทัศนะของปิยะพร ศักดิ์เกษมเกี่ยวกับการอบรมเลี้ยงดูอีกประการหนึ่งที่ต้องการนำเสนอต่อผู้อ่าน คือ ผู้หญิงมีบทบาทสำคัญในการเลี้ยงดูลูกสาว ดังปรากฏในเรื่อง **บ้านร้อยดอกไม้** และ **กิ่งไม้ใบรัก** ดังนี้

ผู้เขียนแสดงทัศนะว่าหากมีลูกสาวก็ควรให้เติบโตโดยมีผู้หญิงเป็นคนเลี้ยงดูด้วย เพราะเรื่องบางอย่างผู้หญิงเท่านั้นที่จะเหมาะสม ดังในเรื่อง **บ้านร้อยดอกไม้** ปรากฏลีลาอาศัยอยู่กับพ่อและพี่ชาย ทำให้ถูกเลี้ยงดูโดยผู้ชายมาตลอด เมื่อพี่ชายแต่งงานแม่ของพี่สะใภ้จึงขอเธอไปเลี้ยงดังที่ว่า

ลูกของเธอ ระวังปล่อยให้เด็กหญิงซึ่งจะต้องเติบโตเป็นสาวน้อยในเวลาไม่กี่ปีข้างหน้า อยู่กับพ่อตามลำพังในที่พักอาศัยกิ่งโรงงาน กับการย้ายเข้ามาในบ้านสวย อบอุ่นสดใส และนุ่มนวลด้วยสัมผัสของผู้หญิง...อย่างหลังย่อมเหมาะสมกว่าแน่นอน

(บ้านร้อยดอกไม้ : 17)

นอกจากนี้ในเรื่อง **กิ่งไม้ใบรัก** ยังแสดงให้เห็นแนวคิดเดียวกันนี้ ในตอนที่จารุลินมีประจำเดือนครั้งแรก เธอตกใจมาก นำชายผู้พี่เลี้ยงดูเธอมาโดยตลอดไม่สามารถแก้ไขปัญหานี้ได้ จึงต้องให้อารตีมาช่วยดูแลดังที่ว่า

โธ่เอ๊ย ! ตกใจและเสียขวัญเท่านั้นแหละ...เป็นการก้าวเข้าไปสู่อีกช่วงหนึ่งของชีวิตอย่างไม่รู้เนื้อรู้ตัว หัวใจของเธออ่อนยวบเมื่อนึกได้ว่าจารุลินเป็นเด็กขาดแม่...แกต้องเผชิญหน้ากับภาวะเช่นนี้ตามลำพัง มีหน้าซำยังไกลบ้าน ปราศจากคนที่แกจะหันหน้าเข้าพึ่งพิงปรึกษาเรื่อง 'เฉพาะ' แบบนี้ได้ (กิ่งไผ่ใบรัก : 192)

จากเรื่อง **บ้านร้อยดอกไม้** และ **กิ่งไผ่ใบรัก** แสดงให้เห็นว่าปิยะพร ศักดิ์เกษมมีทัศนคติที่ว่าลูกสาวควรได้รับการอบรมเลี้ยงดูโดยผู้หญิงด้วยกัน เพราะจะเข้าใจทั้งเรื่องของสตรีระทางร่างกายและอารมณ์ความรู้สึกได้ดีกว่าผู้ชาย ที่บางครั้งก็มีความแตกต่างกันอย่างสิ้นเชิง

อนึ่งจากที่ได้กล่าวมาแล้วข้างต้น ยังมีทัศนคติบางประการที่แม้ว่าปิยะพร ศักดิ์เกษม จะเห็นว่าผู้หญิงสามารถอบรมเลี้ยงดูลูกได้ด้วยตนเอง แต่บทบาทของพ่อก็ถือว่ามีความสำคัญ ดังในเรื่อง **ทรายสีเพลิง** ตอนที่ดวงตาจะพาศรุตตาออกจากบ้าน เพื่อไปตั้งต้นชีวิตใหม่ตามลำพัง นารีครูใหญ่โรงเรียนของทรายได้กล่าวว่า

“ ถึงอย่างไรก็พอก็ยาของทราย...เด็คนะต้องการทั้งแม่และพ่อนะคะคุณดวงตา ถึงแม่จะไม่ได้อยู่ด้วยกัน แกก็ควรจะมีรัก ได้รัก ได้นับถือทั้งสองฝ่าย พัฒนาการทางใจของแกจะได้สมบูรณ์...” (ทรายสีเพลิง : 96)

จะเห็นว่าครูนารีไม่เห็นด้วยที่ดวงตาจะพาศรุตตาไปอยู่ต่างจังหวัดที่ห่างไกลโดยตัดขาดไม่ให้ลูกได้พบพ่อ เพราะแม่พ่อกันจะหย่าร้างกัน ก็ควรจะให้ลูกได้พบพ่อบ้าง พัฒนาการทางใจของเด็กจึงจะสมบูรณ์

ในเรื่อง **ไต้ร่มไม้เลื้อย** เมื่ออรพิมหย่าขาดจากศิขริน เธอตั้งครรรค์โดยที่ศิขรินไม่ทราบ คุณหญิงวลัยเจ้าของมูลนิธิที่เธอช่วยงานอยู่บอกเธอว่า

“คุณพิมบอกพ่อเด็กหรือยังคะ จริงอยู่ว่าผู้หญิงเราสามารถเลี้ยงลูกได้ตามลำพังและอย่างดีด้วย แต่โลกเราก็ประกอบด้วยคนสองเพศนะคะ โบราณว่า ขาดพ่อเหมือนถ่อหัก ขาดแม่เหมือนแพแตก...เด็คนะ บางครั้งเขาก็ต้องการหลักที่มั่นคง ตัวอย่างที่เข้มแข็งของเพศชายบ้างเหมือนกัน” (ไต้ร่มไม้เลื้อย : 403)

จากข้อความในเรื่อง **ทรายสีเพลิง** และ **ไต้ร่มไม้เลื้อย** แสดงให้เห็นว่าผู้เขียนเห็นความสำคัญของการอบรมเลี้ยงดูว่าควรจะต้องประกอบด้วยเพศชายและเพศหญิง เพื่อให้เด็กมี

แบบอย่างที่เหมาะสมจากทั้งสองเพศคือมีความอ่อนหวาน นุ่มนวลจากเพศหญิงและความเข้มแข็งจากเพศชาย เด็กจึงจะมีพัฒนาการที่เหมาะสม

กล่าวโดยสรุปแล้วจะเห็นว่าทักษะของปิยะพร ศักดิ์เกษมเกี่ยวกับการอบรมเลี้ยงดูประการแรกได้แก่ การอบรมเลี้ยงดูมีผลต่อจิตใจของผู้เป็นลูกทั้งในด้านที่ส่งเสริมให้ลูกประพฤติดี และประพฤติไม่ดี ประการที่สองคือผู้หญิงมีบทบาทสำคัญในการอบรมเลี้ยงดูลูกสาว ทักษะเหล่านี้แสดงให้เห็นความสำคัญของผู้หญิงที่ทำหน้าที่อบรมเลี้ยงดู ได้แก่ แม่และญาติผู้ใหญ่ ซึ่งล้วนมีผลต่อจิตใจและพฤติกรรมของลูก

2. ทักษะเกี่ยวกับการเลือกคู่ครองและการใช้ชีวิตคู่

ทักษะเกี่ยวกับการเลือกคู่ครองและการใช้ชีวิตคู่เป็นทักษะที่สัมพันธ์กับสถานภาพของภรรยา โดยมีสถานภาพของสามีที่มีบทบาทควบคู่กัน ดังนั้นการกล่าวถึงบทบาทของภรรยาจึงต้องกล่าวถึงบทบาทของสามีด้วย เนื่องจากพฤติกรรมของสามีและภรรยาย่อมส่งผลถึงอีกฝ่ายหนึ่งอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ ทักษะเกี่ยวกับการเลือกคู่ครองและการใช้ชีวิตคู่ที่ปรากฏในนวนิยายของปิยะพร ศักดิ์เกษม ได้แก่ การเลือกคู่ครองควรมีทั้งความรักและความเหมาะสม และการใช้ชีวิตคู่ต้องให้เกียรติและเข้าใจกัน

2.1 การเลือกคู่ครองควรมีทั้งความรักและความเหมาะสม ปิยะพร ศักดิ์เกษมมีทักษะว่าการเลือกคู่ครองควรเลือกโดยพิจารณาจากความรักและความเหมาะสม และไม่เห็นด้วยกับการเลือกคู่ครองโดยคำนึงถึงความเหมาะสมมากกว่าความรักเพราะทำให้เกิดการปัญหาในภายหลัง โดยการตั้งปรากฏในเรื่อง **ไต้ร่มไม้เลื้อย ดอกไม้ในป่าหนาว วาวพลอย ลับแลลายเมฆ และ ระเบิดาวดั่งนี้**

ในเรื่อง **ไต้ร่มไม้เลื้อย** อรพิมตัดสินใจแต่งงานกับศิขริน เพราะคุณสมบัติของเขาที่คู่ควรกับเธอตั้งที่ว่า “เพราะเขาเป็นคนดี สุภาพดี ฐานะดี ฐานะดี การศึกษาดี ...” (ไต้ร่มไม้เลื้อย : 217) เนื่องจากอรพิมเป็นผู้หญิงหัวอ่อนเธอจึงเชื่อฟังแม่ของเธอที่ต้องการให้แต่งงานกับคนที่เหมาะสม เธอจึงยอมแต่งงานกับศิขรินถึงแม้ว่าเธอจะไม่ได้รักเขาก็ตาม เธอคิดว่าศิขรินเป็นคนดี ที่สำคัญมีคุณสมบัติครบถ้วนคือ สุภาพดี ฐานะดี ฐานะดี การศึกษาดี แต่เธอก็ไม่ได้สามารถครองชีวิตคู่ได้นาน เนื่องจากศิขรินไม่ได้รักเธอ เมื่อเขาได้พบคนรักเก่าและแอบมีความสัมพันธ์กัน ทำให้ทั้งคู่ต้องหย่ากัน

ในเรื่อง **ดอกไม้ในป่าหนาว** เมื่อเนตินัยเข้ามาทำความรู้จักกับดวงลดาเพื่อคบหาในฐานะคนรัก เธอมีความคิดเห็นเกี่ยวกับตัวเนตินัยดังนี้ “ดวงลดาเนี่ยเมื่อใคร่ครวญ ... มองจาก

ภายนอกแล้ว เขาก็คงเป็นคนหนึ่งในกลุ่มคนที่พอกับแม่ของเธอจะตัดสินใจว่า “ คบหาได้” หน้าที่ การงาน การศึกษาในระดับที่เท่าเทียมกับเธอ และนามสกุลที่บ่งบอกถึงตระกูลใหญ่เก่าแก่ ...” (ดอกไม้ในป่าหนาว : 257) จะเห็นว่าดวงลดาเองเนตินัยว่าสามารถคบหาได้ โดยดูจากลักษณะ ภายนอก ได้แก่หน้าที่การงาน การศึกษาและชาติตระกูลของเธอ แต่เมื่อเธอคบหาเป็นเพื่อนของ เธอแล้วพบว่านิสัยของเธอและเธอคงไม่สามารถไปด้วยกันได้ เธอจึงปฏิเสธเธอในที่สุด

ในเรื่อง **วาวพลอย** ก่องเพชรตัดสินใจรับหมั้นและแต่งงานกับปรีดีเนื่องจากสาเหตุคือ “...‘เพราะเขามีทุกอย่างที่หนึ่งต้องการ มีอนาคต มีการศึกษามีตระกูล มีฐานะ เขารักและ ยอมรับหนึ่ง ที่สำคัญ คุณยายชอบเขา สนับสนุนเขา คุณยายอยากให้เห็นลงเอยกับเขา ...’ ก่อง เพชรตอบเรียบ ๆ ราวกับพูดเรื่องดินฟ้าอากาศ” (วาวพลอย : 65) จะเห็นว่าก่องเพชรตัดสินใจ หมั้นกับปรีดีเพราะเขามีคุณสมบัติทุกอย่างที่เธอต้องการ ทั้งอนาคตทางการงาน การศึกษา ตระกูลที่ดี ญาติผู้ใหญ่ของเธอชอบเขา โดยที่เธอไม่ได้พูดถึงเรื่องความรักเลย เพราะเธอไม่ได้รัก ปรีดี ในตอนจบชีวิตคู่ของทั้งสองก็สิ้นสุดเพราะปรีดีเสียชีวิต โดยที่ก่องเพชรถูกกล่าวหาว่าทำให้ ปรีดีเสียชีวิตเพราะภรรยาไม่ซื่อ

ในเรื่อง **ระบำดาว** ลีลาได้รับหมั้นจามรเพราะความเหมาะสม เธอไม่รักจามร แต่เธอก็คิด จะแต่งงานกับเขาเพราะเขามีฐานะเหมาะสมกับเธอ และเธอยังมีความคิดว่าผู้หญิงเมื่อหมั้นแล้ว ควรรับแต่งงาน เพราะหากหมั้นค้างไว้นาน ๆ จะถูกมองอย่างเสียหาย แต่ในที่สุดลีลาก็ไม่ได้ แต่งงานกับจามรเพราะเธอไม่ได้รักเขา เธอเลือกที่จะเป็นภรรยาน้อยของ ดร.นนท์ชายที่เธอรัก มากกว่าเป็นภรรยาที่ถูกต้องตามกฎหมายของจามร

ผู้เขียนยังเสนอทัศนะเกี่ยวกับการเลือกคู่ครองว่า ปัจจุบันนี้นอกจากผู้หญิงจะเลือก ผู้ชายที่เหมาะสมแล้ว ผู้ชายยังนิยมเลือกผู้หญิงเป็นคู่ครองโดยคำนึงถึงความเหมาะสมเช่นกัน เป็นต้นว่า การศึกษา ฐานะ วงศ์ตระกูล บุคลิกภาพ ทั้งนี้เพื่อให้เป็นหน้าเป็นตา ออกงานเคียงคู่ กันได้อย่างไม่อายใคร ซึ่งทำให้สามีภูมิใจมากกว่าภรรยาที่ไม่มีคุณสมบัติดังกล่าว ดังปรากฏใน เรื่อง **ดอกไม้ในป่าหนาว** และ **ลับแลลายเมฆ** ดังนี้

ในเรื่อง **ดอกไม้ในป่าหนาว** เนตินัยพอใจดวงลดาจากคุณสมบัติของเธอตั้งที่ว่า “... เขาพอใจดวงลดา ! แน่ละ มิใช่การพอใจเพียงแคตัวตนของเธอ หากหมายถึงองค์ประกอบทุก อย่างทุกประการของเธอด้วย...รู้ดีว่าหาได้ยากยิ่ง” (ดอกไม้ในป่าหนาว : 452) เนตินัยคิดว่าดวง ลดามีคุณสมบัติที่เหมาะสม คือ มีชาติตระกูลดี มีการศึกษา ฐานะร่ำรวย องค์ประกอบเหล่านี้มีได้ มีอยู่ในตัวผู้หญิงทุกคน ดวงลดาจึงเหมาะสมที่จะมาเป็นภรรยาของเขา แสดงให้เห็นว่าการเลือก หญิงสาวเป็นคู่ครององค์ประกอบภายนอกก็สำคัญไม่แพ้ตัวตนที่แท้จริงของผู้หญิงคนนั้น

ในเรื่องลับแลลายเมฆ แม้กฤตจะพอใจจีรณา แต่ในที่สุดเขาก็เลือกนภนภางค์ด้วยเหตุผลที่ว่า

สาวน้อยคนที่นั่งอยู่เคียงข้าง สวย สะอาด ผ่องแผ้วพิสุทธิ์ เป็นความภาคภูมิใจสำหรับผู้ชายที่จะได้ครอบครองและยังเป็นที่โปรดปรานเอ็นดูของคุณบำาใหญ่ยิ่งนัก ขณะที่ผู้หญิงอีกคนหนึ่งนั้นทำได้เพียงแค่เรียกคำปรารภ...

“ยายจัดนี่เปรี้ยวจัดสมชื่อ... แต่ก็ดี ไม่เรื่องมาก” (ลับแลลายเมฆ : 567)

จะเห็นว่ากฤตรู้สึกผิดที่เขาเคยแสดงท่าทีชอบพอจีรณา แต่กลับมาเลือกแต่งงานกับนภนภางค์แทน เพราะเธอเป็นผู้หญิงที่สูงส่ง บริสุทธิ์ สุภาพดีและถูกใจญาติผู้ใหญ่ที่เขานับถือ ในขณะที่จีรณาเป็นสาวที่มีบุคลิกสมัยใหม่เกินไปจึงไม่เหมาะสมที่เขาจะเลือกเธอเป็นภรรยา ทั้งที่จริงแล้วเขาก็ชอบจีรณา

จะเห็นว่าปิยะพร ศักดิ์เกษมได้แสดงให้เห็นว่าทั้งผู้หญิงและผู้ชายต่างก็เลือกคู่ครองโดยดูความเหมาะสมเป็นหลัก บางคนไม่ได้อีกกันหรือมีคนรักอยู่แล้วแต่ก็ยอมแต่งงานเพราะความเหมาะสม เช่น ก่องเพชร ศิขริน ในขณะที่บางคนมีความนับถืออยู่บ้าง เช่น กฤต และอรพิม แต่เมื่อทั้งชายและหญิงมีแนวคิดหรือมุมมองที่ไม่ตรงกัน ความเหมาะสมก็ทำให้เลิกกันได้โดยง่าย เพราะไม่ได้มีความรักเป็นพื้นฐานที่จะคอยรั้งให้ทั้งคู่ใคร่ครวญให้มากขึ้นก่อนที่จะเลิกกันได้

นอกจากนี้ปิยะพร ศักดิ์เกษมยังเสนอทัศนคติเกี่ยวกับการเลือกคู่ครองเพิ่มเติมได้แก่ การไม่เห็นด้วยกับความคิดที่ว่าหากผู้หญิงตกเป็นของผู้ชายคนใดแล้วก็ต้องยอมแต่งงานกับชายคนนั้นดังที่ปิยะพร ศักดิ์เกษมเคยให้สัมภาษณ์ว่า

เลยเกิดคิดถึงการรุกรานทางเพศขึ้นมาได้ ว่าจำเป็นไหม ถ้าการรุกรานทางเพศเพียงหนึ่งครั้งของผู้ชาย ทำให้ผู้หญิงฝังทั้งชีวิตไว้กับมัน ยอมกระโดดลงไปแต่งงานกับเขา ซึ่งอาจจะเป็นการซ้ำเติมตัวเองก็ได้... *

แนวคิดของผู้เขียนคือผู้หญิงที่ยอมแต่งงานกับผู้ชายที่ได้เธอตกเป็นของเขาอย่างไม่เต็มใจนั้นเท่ากับเป็นการซ้ำเติมตัวเอง เนื่องจากการถูกข่มขืนก็เสียหายมากแล้ว ผู้หญิงยังยอมแต่งงานกับผู้ชายที่ทำเช่นนั้นยิ่งทำให้ตนเองต้องมีความทุกข์มากขึ้น แนวคิดนี้แสดงให้เห็นอย่างชัดเจนในเรื่องตะวันทอแสง ดังที่ว่า “มันสมควรและเหมาะสมแค่ไหน ความผิดพลาดด้วยความ

* อ่านรายละเอียดเพิ่มเติมได้ที่ http://www.piyapornclub.com/article/criti_11_1.htm

รู้เท่าไม่ถึงการณ์ ด้วยความเปลี่ยวพล้ำต่อผู้ที่เจนจัดปลิ้นปล้อนมากกว่าเพียงครั้งเดียวของ พิมพรรณ ถึงกับทำให้หล่อนต้องฝังทั้งชีวิตไว้กับคนประเภทนั้น... คนทุศีลเอาไรต์เอาเปรียบผู้ที่อ่อนแอกว่าแบบนี้... “(ตะวันทองแดง : 197) จะเห็นว่าพิมพรรณแต่งงานกับวาริขมิใช่เพราะความรักหรือความเหมาะสม แต่เพราะเธอได้ตกเป็นของเขาแล้ว เธอคิดว่าเมื่อผู้หญิงเป็นของผู้ชายคนใดก็ต้องแต่งงานและอยู่กับผู้ชายคนนั้นตลอดไป ในขณะที่ตราซึ่งเป็นผู้หญิงทันสมัยใหม่กลับคิดว่าไม่ใช่ความคิดที่ถูกต้องเลย แต่ความคิดแบบนี้ทำให้ผู้หญิงต้องประสบความทุกข์ เพราะต้องทนอยู่กับผู้ชายที่ทำร้ายเธอตลอดไป

นอกจากนี้ผู้เขียนยังมีทัศนะว่าการเลือกคู่ครองนั้น ความรักและความเข้าใจกันเป็นสิ่งสำคัญมากกว่าความบริสุทธิ์ผุดผ่องของผู้หญิงดังในเรื่อง **ทางสายธาร** ที่นุสรย์อมรับลอบองค์เป็นคนรักและยินดีที่จะแต่งงานกับเธอทั้งที่เธอเป็นแม่ม่ายลูกติด หรือความคิดของเกื้อคุณจากรื่อง **วาวพลอย** ที่ยอมรับผู้หญิงที่ไม่บริสุทธิ์มาเป็นคู่รักได้ แสดงให้เห็นแนวคิดที่ว่า การเลือกคู่ครองของผู้ชายอาจเลือกผู้หญิงที่ไม่บริสุทธิ์และมีตำหนิมาก่อน ก็มีใช้เรื่องเสียหายหากทั้งคู่อีกกันและผู้ชายยอมรับได้

กล่าวโดยสรุปแล้วทัศนะของปิยะพร ศักดิ์เกษมเกี่ยวกับการเลือกคู่ครองได้แก่ ผู้หญิงไม่ควรเลือกคู่ครองด้วยความเหมาะสมมากกว่าความรักเพราะอาจนำไปสู่การหย่าร้างได้ในที่สุด สำหรับการเลือกผู้หญิงมาเป็นภรรยา นั้น ผู้ชายจะเลือกผู้หญิงที่มีคุณสมบัติที่เหมาะสม เพราะการเป็นภรรยาหมายถึงการเป็นแม่ของลูกในอนาคตแต่ผู้ชายก็อาจเลือกผู้หญิงที่ผ่านการแต่งงานมาเป็นภรรยาได้หากรักกัน ผู้ชายและผู้หญิงควรได้ศึกษานิสัยใจคอซึ่งกันและกันก่อนและให้คำนึงถึงนิสัยและมุมมองความคิดที่เข้ากันได้มากกว่าการคำนึงถึงสถานะทางสังคม

2.2 การใช้ชีวิตคู่ต้องให้เกียรติและเข้าใจกัน

ปิยะพร ศักดิ์เกษมได้เสนอทัศนะว่าการใช้ชีวิตคู่ทั้งสามีและภรรยาต้องให้เกียรติซึ่งกันและกัน ทั้งคู่ต้องเข้าใจกัน เมื่อแต่งงานแล้วหากไม่สามารถอยู่ด้วยกันได้สามารถหย่าร้าง ผู้หญิงไม่จำเป็นต้องอดทน

การให้เกียรติผู้หญิงเริ่มตั้งแต่ช่วงที่ยังไม่ได้แต่งงาน คือ ผู้ชายควรอดทนรอไม่มีความสัมพันธ์ที่ลึกซึ้งก่อนเวลาอันควร ดังปรากฏในเรื่อง **ลับแลลายเมฆ** ดังนี้

ไฉ่เรื่องพรรค์อย่างว๊านะ ฉันเชื่อว่าผู้หญิงผู้ชายที่รักกันแต่งงานกันแล้ว ก็สามารถปรับตัวเข้าหากันได้ไม่ยากเย็นหรอก ไม่เห็นต้องลองก่อนแบบลองเสื้อผ้า ลองรองเท้า... มันจะมี

ปัญหาที่แก้ถ้าโชคร้ายไปเจอเอาใครคนใดคนหนึ่งมีรสนิยมพิเศษชนิดรับไม่ไหว อย่างต้องอาศัยแสร้งอาศัยโชอะไรพวกนั้น”

...

“แต่เราจะไปใช้เล่ห์เหลี่ยมแบบนั้นกับคนที่เรารักและรักเราทำไมล่ะ... และการเล่นตามกติกาของเขา ยอมทำตามเงื่อนไขของเขา ด้วยการแค้บยับยั้งตัวเองสักนิด... มันก็เป็นวิธีการหนึ่งของการแสดงความรักเหมือนกัน” (ลับแลลายเมฆ : 79)

จะเห็นว่าผู้เขียนไม่เห็นด้วยกับการที่คู่รักจะศึกษากันก่อนแต่งงานด้วยการมีความสัมพันธ์ก่อนแต่ง ผู้เขียนเห็นว่าเรื่องนี้เป็นเรื่องที่ปรับตัวได้ตามธรรมชาติและการอดทนรอให้เกียรติผู้หญิงยังเป็นการแสดงความรักต่อฝ่ายหญิงอีกวิธีหนึ่ง

ในทัศนะของปิยะพร ศักดิ์เกษมการแต่งงานเริ่มเมื่อมีพิธีการ ผ่านการรับรู้ของสังคมถึงแม้ทั้งคู่จะไม่ได้มีความสัมพันธ์ที่ลึกซึ้งก็ตาม ดังที่ปรากฏในเรื่องลับแลลายเมฆดังนี้

“ฉันอาจไม่ใช่คนเคร่งศีลธรรมและถือเนื้อถือตัวอะไรนัก ในมุมมองของคุณ แต่ในมุมมองของฉัน ความเป็นสามีภรรยาของคุณสมบูรณ์ทันทีที่ผ่านการรับรู้ของสังคม ได้รับคำอวยพรจากญาติผู้ใหญ่ ไม่ใช่ตรงที่ได้นอนด้วยกัน” (ลับแลลายเมฆ : 430)

สำหรับเขา ความสัมพันธ์ทางกายมิได้มีความสำคัญเลย การเป็นสามีภรรยาของภูกุดกับภานภางค์นั้นสมบูรณ์แล้วเมื่อผ่านพิธีการอันศักดิ์สิทธิ์และการรับรู้ของสังคม

(ลับแลลายเมฆ : 270)

จะเห็นว่าทั้งที่ภูกุดและภานภางค์ไม่ได้มีความสัมพันธ์ลึกซึ้ง เนื่องจากภานภางค์มีปัญหาทางจิต ทำให้เธอไม่สามารถมีเพศสัมพันธ์ได้ ภูกุดจึงถือว่าเขาไม่ได้เป็นสามีภรรยาที่สมบูรณ์กับภานภางค์ แต่ตัวละครอื่น ๆ ได้แก่ จีรณา และมันตากลั้วมีความคิดเห็นว่าทั้งคู่เป็นสามีภรรยาแล้วนับตั้งแต่วันที่เข้าพิธีแต่งงานและสังคมรับรู้ทั้งสองเป็นสามีภรรยา

ในทางตรงกันข้ามบางคนแม้จะมีความสัมพันธ์ทางกายแล้ว แต่ไม่มีพิธีการรับรู้ของสังคมก็ไม่ได้มีความหมายอันใดดังที่ว่า

ความสัมพันธ์ลึกซึ้งที่มีต่อกันเป็นเพียง ‘ความนัย’ ที่ไม่สามารถอ้างถึงได้อย่างเปิดเผย... หลายครั้ง หลายครา ที่สาลินรู้สึกรู้สึกรัดอกติดพันกับฐานะของตนเอง

...หากอยู่ในฐานะคู่หมั้นหรือภรรยา เธออาจจะมองการ ‘เฟลิด’ ของเขาได้ด้วยอารมณ์ขัน... แต่ที่นี่... เธอมีฐานะใดหนุหลังจาก... (ระบำดาว : 212)

จากข้อความนี้จะเห็นว่าแม้สาลินจะมีความสัมพันธ์ทางกายกับภทิสแล้ว แต่เธอก็ได้ชื่อว่าเป็นเพียงคู่รักของภทิส ไม่ได้เป็นคู่หมั้นหรือภรรยาของเขา ฐานะของเธอจึงไม่ใช่ภรรยาที่สมบูรณ์เพราะถึงแม้ว่าจะมีความสัมพันธ์ลึกซึ้งแล้วก็ตาม แต่สังคมก็มีโซ่รั้งซึ่งถือว่ามีสถานภาพที่ด้อยยิ่งกว่าชายหญิงที่แต่งงานกันแต่ยังไม่มีความสัมพันธ์กันเสียอีก

นอกจากนี้ผู้เขียนยังมีทัศนะว่าหากผู้หญิงไม่ได้รับเกียรติจากสามี หรือพูดได้อีกอย่างหนึ่งว่า ตกอยู่ในสภาพภรรยาน้อยหรือภรรยาลับ เป็นสภาพที่ผู้หญิงไม่อาจทนอยู่ในสภาพนั้นได้ตลอดไป ผู้ชายจะต้องให้เกียรติผู้หญิงตามสมควร เพราะหากไม่ให้เกียรติเพื่อให้ผู้หญิงได้รับการยอมรับในสังคมแล้ว อาจทำให้ผู้หญิงทนไม่ได้และต้องเลิกรักกัน ดังปรากฏในเรื่อง**ระบำดาวดึงส์**ที่กล่าวมาแล้ว และยังปรากฏในเรื่อง**เรือนศิรา** และ**ทรายสีเพลิง**ดังนี้

คดีจากเรื่อง**เรือนศิรายอม**เป็นภรรยาของพัทธ์ โดยไม่ได้จดทะเบียนสมรสและไม่ได้รับการยกย่อง ในช่วงแรกที่อยู่ด้วยกันเธอสัญญากับพัทธ์ว่าจะไม่เรียกร้องอะไร เพราะเธอคงไม่สามารถแทนที่อภิมภรรยาเก่าที่เสียชีวิตไปแล้วของพัทธ์ได้ ในช่วงแรกเธออยู่ในสถานะเช่นนี้ด้วยความเต็มใจแต่เมื่อเธอได้รับการกดดันจากสังคมที่มองว่าเธอเป็นเพียง “คู่นอน” ของเขา ทำให้เธอตัดสินใจไปจากพัทธ์ดังที่ว่า

“บุุชคนกระมังคะ ได้หนึ่งแล้วก็จะเอาสอง ได้สองก็จะเอาสามอยู่รำไป ...ฉันนึกถึงผู้หญิงที่ยินยอมรับสภาพเมียน้อยหรือนางบำเรอของผู้ชายสักคน ดูเผิน ๆ ก็เหมือนพวกเขาจะพอใจกับสภาพแค่นั้น แต่ไม่มีวันหรอกคะ พวกเขาต้องมีความหวังกันทั้งนั้น หวังว่าจะได้รับการยอมรับ หวังว่าจะได้พบความเปลี่ยนแปลงสักวันหนึ่ง...เหมือนอย่างฉันไงคะ ฉันอยู่กับคุณมานาน คิดว่าพอใจและมีความสุขกับสภาพที่ได้รับมาตลอด แล้วจู่ ๆ วันหนึ่งฉันก็พบว่ามันไม่พอ” (เรือนศิรา : 752)

จะเห็นว่าในตอนแรกคดีก็รู้สึกพอใจกับสภาพที่เป็นอยู่ เธอมีความหวังเสมอว่าพัทธ์จะยอมรับและยกย่องเธอในสักวัน แต่เมื่อเธอเห็นว่าความหวังของเธอคงไม่มีทางเป็นจริงเธอก็ตัดสินใจจากไปเพราะไม่สามารถทนกับสภาพภรรยาที่ไม่สามารถเปิดเผยตัวได้

ในเรื่อง**ทรายสีเพลิง** ดวงตาเป็นภรรยาของศก ถึงแม้ว่าเธอจะเป็นภรรยาที่อยู่กินกับศกมาก่อนเสาวนีย์ แต่เธอก็ไม่ได้รับการยกย่องอะไร เป็นเพียงภรรยาที่รับรู้กันเฉพาะในครอบครัวเท่านั้น เธอมองสภาพตนเองว่า “อาการขั้นแรกก็คือ หน้าด้าน ที่ยอมทนอยู่ในสภาพเช่นนี้ ... ทำเหมือนกับคนจนหนทาง ... หน้าด้านที่เฝ้าหลงรักหลงบูชาเขาอยู่แต่เพียงฝ่ายเดียว”

(ทราseyีเพลลิ่ง : 17) เธอยอมทนอยู่เพราะมีความหวังว่าจะได้รับการยอมรับบ้าง แต่เมื่อเธอไม่ได้รับเกียรตินั้นเธอจึงไปจากศก

จากนวนิยายที่ยกตัวอย่างข้างต้นมาสองเรื่องนั้น ปิยะพร ศักดิ์เกษมมองว่าผู้ที่สมควรได้รับการประณามคือสามีที่ไม่ได้สนใจจะยกย่องผู้หญิงเป็นภรรยาอย่างจริงจัง และส่วนใหญ่สามีเป็นคนผิด ดังที่ว่า “ บิลองสังเกตุชื ความล้มเหลวของสถาบันครอบครัวในสังคมไทยร้อยละเก้าสิบห้าเกิดจากผู้ชายมักง่าย มักได้ ไม่รับผิดชอบจริงไหม ...” (ทราseyีเพลลิ่ง : 101 - 103) แสดงให้เห็นทัศนะของปิยะพร ศักดิ์เกษมที่ว่าหากผู้ชายคนใดไม่ต้องการยกย่องผู้หญิงคนใดอย่างจริงจัง หรือยกย่องให้สังคมได้รับรู้ ผู้ชายก็ไม่ควรมาหลอกหลวงผู้หญิงเพราะผู้หญิงจะทนไม่ได้ซึ่งจะนำไปสู่ความล้มเหลวของครอบครัว

นอกจากผู้หญิงจะทนไม่ได้ในฐานะภรรยาแล้ว แม้แต่ภรรยาหลงทีสามีมีภรรยา น้อยก็ทนไม่ได้เช่นกัน แม้ในช่วงแรกอาจจะยอมเพราะรักและให้เกียรติแก่ผู้ชาย ดังปรากฏในเรื่อง **ใต้เงาตะวัน**ว่า “ความกว้างของเกรียงก็คือความกว้างของผู้ชายส่วนใหญ่ ... เป็นความเข้าใจผิด คิดตื้น ๆ ว่าภรรยาเป็นเพียงสมบัติชิ้นหนึ่งหรืออย่างดีก็อาจเห็นเป็นเพียงคนในปกครองที่จะต้องทำตาม” (ใต้เงาตะวัน : 609) จะเห็นว่าผู้เขียนได้แสดงทัศนะที่มีต่อผู้ชายไทยว่า ผู้ชายไทยส่วนใหญ่มักจะมองว่าภรรยาเป็นเพียงคนใต้ปกครองที่จะต้องเชื่อฟัง ยอมให้สามีไปทำอะไรก็ได้ตามใจชอบ แต่ผู้เขียนเห็นว่าสามีควรรีให้ความสำคัญกับภรรยา มิใช่คิดเพียงแค่ว่าภรรยาเป็นเพียงวัตถุชิ้นหนึ่งเท่านั้น

นอกจากนี้ปิยะพร ศักดิ์เกษมยังได้เสนอทัศนะว่าชายและหญิงที่เป็นสามีภรรยากันแม้จะต้องประสบปัญหาในการอยู่ร่วมกัน แต่ก็ต้องยอมรับปัญหานั้นจึงจะมีชีวิตสมรสที่ประคับประคองไปได้ เช่นเกรียงและวิลาวัลย์ดังที่ว่า

“แต่ถ้าเรารักครอบครัว เราก็ต้องยอมรับนามแหลมที่แทรกอยู่ในนั้น...เหมือนอกับอกาเกรียงนั้นแหละ เมื่อรักจะอยู่กับเขาและครอบครัว อกาก็ต้องทนกับความร้ายกาจบางเรื่อง เมินเฉยกับความคึกคะนองบางเวลาของเขา...ถ้าอกาจะเลิกกับอกาเกรียงก็หมายความว่าอกาต้องทิ้งหัวใจของตนเองและความทรงจำสิบห้าปีที่สร้างและผ่านมาด้วยกัน” (ใต้เงาตะวัน: 726)

จะเห็นว่าถึงแม้การที่เกรียงไปมีผู้หญิงคนอื่นจะทำให้วิลาวัลย์รู้สึกเจ็บปวด แต่บางครั้งเธอก็ต้องรับให้ได้เพราะเป็นธรรมชาติของเขา บางครั้งภรรยาก็ต้องทำเป็นไม่รู้บ้างหากสามีไปมีผู้หญิงอื่น เพราะการเลิกรักกันหลังจากอยู่กันมานานจนมีลูกนั้นเป็นสิ่งที่เจ็บปวดยิ่งกว่า

นอกจากนี้ปิยะพร ศักดิ์เกษมยังแสดงแนวคิดที่ว่าภรรยาที่ไม่ดูแลเอาใจใส่สามี มุ่งประสบความสำเร็จในหน้าที่การงานมากกว่าชีวิตสมรส สามีก็อาจไปมีภรณยาน้อย ดังในเรื่อง**ในบ่วงมนตรา**เนื่องจากวาริได้ทุ่มเทเวลาให้กับการขยายกิจการจนละเลยที่จะให้ความสำคัญกับสามี จึงทำให้เขานอกใจไปมีภรณยาน้อยซึ่งเป็นเลขานุการของเธอเอง

ปิยะพร ศักดิ์เกษมยังมีทัศนะว่าการครองชีวิตคู่เป็นศิลปะชนิดหนึ่ง ภรรยาต้องอาศัยกลวิธีต่าง ๆ เพื่อช่วยให้ชีวิตคู่ราบรื่น ดังที่ปรากฏในเรื่อง**กิ้งเฝไบรัก** และ**ใต้เงาตะวัน**ดังที่ว่า

เธอค้นพบอะไรหลาย ๆ อย่าง ที่น่าทึ่งในตัวมารดา...ความเด็ดเดี่ยว ชื่อตรงมั่นคง ความฉลาดจนแทบสิ้นและพลิกแพลงซ่อนอยู่ลึก ๆ

อารตีแอบคิดและอดขบขันไม่ได้ว่า ความเก่งกาจ ความเป็นผู้นำของพ่อและบรรดาพี่ชาย นั้น ที่แท้ก็แทบจะเป็นหุ่นอันมีแม่ของเธอแอบเขียนบท กำหนดเส้นทาง ชักเชิดอยู่เบื้องหลัง (กิ้งเฝไบรัก : 147)

สู้มเสียง วิธีการพูดและแนวคิดของเธอคือความมั่นใจของคนที่มีความเชื่อมั่นในพลังของเพศหญิง...พลังอันรุนแรง ละเอียดอ่อนและลึกล้ำที่มีอยู่ในตัวโดยไม่ต้องไปเดินขบวนเรียกร้องเอาจากใคร

“กำลังองเดาดูซิลูก...แม่ถือสายป่านว่าตัวนี้มานาน หากแม่จะดึงแม่จะสามารถดึงให้ได้อยู่ได้ไหม? ดึงไม่ให้ขาดลอยและไม่ให้เสียหลักถึงขนาดที่มดิน” (ใต้เงาตะวัน : 617 - 618)

จากข้อความข้างต้นนี้จะเห็นว่านารีรัตน์ในเรื่อง**กิ้งเฝไบรัก** และวิลาวัลย์จากเรื่อง**ใต้เงาตะวัน** ใช้ศิลปะการครองเรือนแบบยกย่องให้สามีเป็นใหญ่ในบ้าน โดยที่พวกเขาควบคุมอยู่ข้างหลัง แม้ภายนอกผู้คนจะมองว่าภรรยาเป็นผู้อยู่ข้างหลังที่ไม่มีสิทธิ์มีเสียงและไม่มีความสำคัญในครอบครัว แต่ความจริงแล้วภรรยาอาจคือผู้อยู่เบื้องต้นที่กำหนดทิศทางการดำเนินชีวิตของผู้เป็นสามี

นอกจากนี้ผู้เขียนยังมีทัศนะเกี่ยวกับการแต่งงานคือหากสามีภรรยาไม่สามารถอยู่ด้วยกันได้เพราะสาเหตุใดก็ตาม ก็สามารถหย่าร้างโดยผู้หญิงไม่จำเป็นต้องอดทน ดังปรากฏในเรื่อง **ใต้ร่มไม้เลื้อย วาวพลอย และลับแลลายเมฆ** ดังนี้

ในเรื่อง**ใต้ร่มไม้เลื้อย** อรพิมหยากับศิรินหลังจากทราบว่าเขาแอบมีความสัมพันธ์ลึกซึ้งกับเจนจาร์ผู้หญิงคนใหม่ ทำให้เธอตัดสินใจหย่าขาดจากเขาทั้งที่คนรอบข้างเห็นว่าเธอเหนือกว่าเจนจาร์ทุกประการทั้งเป็นภรรยาที่ถูกต้องตามกฎหมายและฐานะที่เหนือกว่า แต่อรพิมกลับเห็นว่าเมื่อหมดความรักความไว้วางใจกันก็ไม่ควรจะอยู่ด้วยกันอีกต่อไป

ในเรื่อง **วาวพลอย** พ่อและแม่ของปริดี คู่หมั้นของก่องเพชรก็หย่ากัน ดังที่ว่า “ ที่เราเห็นมันเป็นในงานในสังคม เขาก็ต้องกลมเกลียวกันลิเก้จ และอันที่จริงผิวเมียถึงแยกทางกันเดินก็ไม่มีควมจำเป็นต้องกลายเป็นศัตรู...” (วาวพลอย : 94) จะเห็นว่าแม่พ่อแม่ของปริดีจะหย่ากัน แต่ทั้งคู่ก็ยังมาทำหน้าที่พ่อแม่ในงานหมั้นของปริดี แสดงให้เห็นว่าสามีภรรยาแม่เล็กกันก็ไม่จำเป็นต้องเป็นศัตรูกัน

ในเรื่อง **ลับแลลายเมฆ** เมื่อนภนางศไม่สามารุให้ควมสุขในชีวิตคู่แก่กฤตได้อย่างสมบูรณั ทั้งคู่ก็ตัดสินใจแยกทางกัน โดยที่ไม่ใช่ควมผิดของใคร ดังที่ว่า “อย่าโทษตัวเองลิกฤต นายไม่ใช่ยักษ์ไม่ใช่มาร และทุกอย่างที่ทำลงไปก็ไม่ผิด คุณฟ้าเองก็รู้... เธอคิดว่าตัวเองจะต้องมีอาการอย่างนี้ตลอดไป ไม่สามารถอยู่กับนาย ไม่สามารถทำให้นายมีความสุขในชีวิตแต่งงานได้” (ลับแลลายเมฆ : 283) เนื่องจากนภนางศไม่สามารุมีสัมพันธ์ลิกกับกฤตได้ เธอจึงทำหน้าที่ภรรยาของไม่สมบูรณั เธอจึงตัดสินใจหย่ากับกฤตซึ่งถือว่าเป็นทางออกที่ดีของทั้งสองฝ่าย ดีกว่าที่จะทนอยู่ด้วยกันทั้งที่ต่างก็รู้ที่อยู่แก็ใจว่าควมสัมพันธ์นั้นไม่สามารุเหมือนเดิมได้แล้ว

ถึงแม้ว่าผู้เขียนจะมีทัศนคติว่าถ้าผู้หญิงมีชีวิตแต่งงานที่ไม่ดีสามารถหย่าร้างได้ แต่หากหย่าร้างหลายครั้งก็ไม่เหมาะสมดังที่ปรากฏในเรื่อง **ดอกไม้ในป่าหนาว** ดังที่ว่า “ มันดูไม่เป็นมงคล ชายสามโบสถ์ หญิงสามผัว โบราณเขาถือ”(ดอกไม้ในป่าหนาว : 45) จะเห็นว่าเพชรช่วงแต่งงานและหย่าถึง 3 ครั้ง เพราะเธอไม่เคยคิดว่ามีผู้ชายที่ดีพอสำหรับเธอ เมื่อเธอเห็นว่ามีผู้ชายคนนั้นหมดควมสำคัญเธอก็ทิ้งเขาไป พฤติกรรมนี้ทำให้แม่ของเธอทุกขใจอย่างมาก แสดงให้เห็นว่าการหย่านั้นมิใช่สิ่งที่สังคมไทยจะยอมรับได้โดยง่าย โดยเฉพาะการหย่าถึง 3 ครั้งอย่างเพชรช่วงยังเป็นสิ่งที่สังคมไทยถือว่าไม่เหมาะสมอย่างยิ่ง

กล่าวโดยสรุปแล้วทัศนคติของปิยะพร ศักดิ์เกษมเกี่ยวกับการเลือกคู่ครองและและการครองเรือน ได้แก่ การเลือกคู่ครองควรคำนึงถึงทั้งความรักควมเหมาะสมและคุณนิสัยที่เข้ากันได้ด้วย ผู้เขียนไม่เห็นด้วยกับการแต่งงานด้วยควมเหมาะสมมากกว่าความรัก เห็นได้จากมีตัวละครหญิงบางตัวที่แต่งงานเพราะควมเหมาะสมกลับต้องประสบปัญหาในการครองชีวิตคู่เพราะไม่ได้รักกัน หลังจากแต่งงานกันแล้วสามีและภรรยาต้องให้เกียรติและเข้าใจกันจึงจะทำให้การครองชีวิตคู่สมบูรณั หากไม่ได้รับเกียรติจากสามีไม่ว่าจะเป็นภรรยาหลวงหรือภรยาน้อยก็ล้วนแต่มีความทุกข์ทั้งสิ้น นอกจากนี้ภรรายังต้องดูแลเอาใจใส่สามีและมีศิลปะในการครองเรือนชีวิตคู่จึงจะประสบควมสำเร็จ เมื่อแต่งงานแล้วหากไม่สามารถอยู่ด้วยกันได้ภรรยาสามารถหย่าร้างได้ ไม่จำเป็นต้องอดทน

จากการศึกษาสถานภาพและบทบาทในครอบครัวของผู้หญิงในนวนิยายของปิยะพรศักดิ์เกษม พบว่าผู้เขียนให้ความสำคัญกับสถานภาพและบทบาทของผู้หญิงในครอบครัว ได้แก่ สถานภาพของลูกสาว สถานภาพของภรรยา สถานภาพของแม่ และสถานภาพของญาติผู้ใหญ่

ผู้เขียนสร้างตัวละครให้มีการแสดงบทบาทที่แตกต่างกันและความต่างนี้ส่งผลต่อการดำเนินชีวิตของตัวละครอย่างชัดเจน ได้แก่ ตัวละครที่มีสถานภาพของลูกสาว มีบทบาทในการเคารพเชื่อฟังคำสั่งสอนของพ่อแม่ และบทบาทในการตอบแทนบุญคุณพ่อแม่ ตัวละครที่มีสถานภาพของภรรยามีบทบาทในการดูแลเอาใจใส่และให้เกียรติสามี บทบาทในการแบ่งเบาภาระทางเศรษฐกิจ และบทบาทในการตอบสนองความต้องการทางเพศ ตัวละครที่มีสถานภาพของแม่ มีบทบาทในการอบรมเลี้ยงดูลูก บทบาทในการสนับสนุนลูก บทบาทในการให้คำแนะนำเรื่องงาน เลือกรู้จัก และบทบาทในการเสียสละเพื่อลูก และตัวละครที่มีสถานภาพของญาติผู้ใหญ่มีบทบาทในการเลี้ยงดู และบทบาทในการสั่งสอนและให้คำปรึกษา บทบาทแต่ละประเภทจะมีรายละเอียดปลีกย่อยแตกต่างกันไป กล่าวคือ ตัวละครหญิงที่มีสถานภาพเดียวกันอาจแสดงบทบาทที่แตกต่างกัน หรือแม้แต่วิวละครเดียวกันและมีสถานภาพเดียวกันก็อาจแสดงบทบาทต่อตัวละครอื่น ๆ ที่แตกต่างกันได้ เช่น แม่ที่มีบทบาทในการเลี้ยงดูลูกสองคนไม่เหมือนกัน เป็นต้น การที่ตัวละครมีสถานภาพต่าง ๆ นี้แสดงบทบาทที่แตกต่างกันมีผลต่อชีวิตของตัวละครและตัวละครรอบข้างดังที่ได้กล่าวมาในแต่ละหัวข้อแล้ว

การที่บทบาทของตัวละครมีผลต่อชีวิตของตัวละครนี้แสดงให้เห็นว่าผู้เขียนเห็นความสำคัญของสถานภาพและบทบาทของตัวละครที่ควรมีความสอดคล้องกัน โดยผู้เขียนต้องการนำเสนอทัศนะว่าการแสดงบทบาทอย่างไรจึงจะได้รับการยอมรับจากสังคมว่าเป็นลูกสาวที่ดี ภรรยาที่ดี แม่ที่ดี หรือญาติผู้ใหญ่ที่ดี กล่าวคือ หากตัวละครมีบทบาทที่สอดคล้องกับสถานภาพก็จะได้รับผลที่ดีและประสบความสำเร็จในการดำเนินชีวิต ในทางตรงกันข้ามหากตัวละครมีบทบาทที่ขัดแย้งกับสถานภาพก็จะได้รับผลตอบแทนที่เลวร้าย ดังนั้นผู้หญิงจึงควรประพฤติตนตามบทบาทให้เหมาะสมกับสถานภาพจึงจะทำให้มีชีวิตครอบครัวที่ดี

บทที่ 4

สถานการณ์และบทบาทในสังคมของตัวละครหญิงในนวนิยายของปิยะพร ศักดิ์เกษม

ในอดีตผู้หญิงในสังคมไทยถูกมองว่ามีสถานภาพและบทบาทภายในครอบครัวเท่านั้น กล่าวคือผู้หญิงมีบทบาทในการทำงานบ้าน ดูแลลูก และปรนนิบัติสามี ในขณะที่งานนอกบ้านเป็นงานของผู้ชาย ปัจจุบันปรากฏว่าแนวคิดนี้เริ่มเปลี่ยนแปลงไป ผู้หญิงไทยจำนวนมากได้เข้าสู่พื้นที่ทางสังคม เนื่องจากสถานภาพทางการศึกษาที่เพิ่มมากขึ้นและหน้าที่การงานที่เปลี่ยนแปลงไป ทำให้เกิดผู้หญิงไทยยุคใหม่มีสถานภาพและบทบาทในสังคมมากขึ้น ดังนั้นการศึกษา สถานภาพและบทบาทในสังคมของตัวละครหญิงในนวนิยายของปิยะพร ศักดิ์เกษมจึงจะศึกษา สถานภาพและบทบาทด้านการศึกษา และสถานภาพและบทบาทด้านอาชีพเนื่องจากเป็นปัจจัย สำคัญที่ทำให้ผู้หญิงเข้ามามีบทบาทในสังคม อีกทั้งจะศึกษาทัศนคติของผู้เขียนที่มีต่อคุณสมบัติ ของผู้หญิง และทัศนคติเกี่ยวกับความไม่เสมอภาคระหว่างเพศหญิงและเพศชายอันจะแสดงให้เห็น สถานภาพในสังคมของผู้หญิงได้อย่างชัดเจน

สถานการณ์และบทบาทในสังคม

เมื่อพิจารณาถึงสถานภาพและบทบาทในสังคมแล้ว พบว่าปัจจัยที่มีความสำคัญต่อการเข้าสู่พื้นที่ทางสังคมของผู้หญิง ได้แก่ การศึกษาและอาชีพ กล่าวคือเมื่อผู้หญิงมีโอกาสทางการศึกษามากขึ้นจะทำให้ผู้หญิงมีความรู้ความสามารถ และความคิดที่ทันสมัย ซึ่งส่งผลต่อการมี หน้าที่การงานซึ่งเป็นโอกาสที่ทำให้ผู้หญิงได้ก้าวมาสู่โลกภายนอก ในวิทยานิพนธ์บทนี้จะกล่าวถึง สถานภาพและบทบาทในสังคม ได้แก่ ปัจจัยด้านการศึกษา และปัจจัยด้านอาชีพ ดังนี้

1. ด้านการศึกษา

การศึกษาถือเป็นรากฐานสำคัญของชีวิตมนุษย์ เพราะการศึกษาทำให้มนุษย์มีความรู้ ใหม่ ๆ เพิ่มมากขึ้น และยังนำความรู้นั้นไปใช้ในการประกอบอาชีพได้อีกด้วย นอกจากนี้ การศึกษายังทำให้มนุษย์มีวิสัยทัศน์ที่ก้าวไกล รู้จักสร้างสรรค์สิ่งใหม่ และทันโลกทันเหตุการณ์ การศึกษาจึงนับว่ามีความสำคัญสำหรับผู้หญิงมาก เพราะสังคมปัจจุบันผู้หญิงจำเป็นต้องมี ความรู้เพื่อจะใช้ในการดำเนินชีวิตทั้งในการทำงานหาเลี้ยงตนเอง และทำให้ทันคนทันโลก การศึกษาของผู้หญิงในสังคมปัจจุบันเปลี่ยนแปลงไป ดังที่ว่า

ปัจจุบันสตรีเข้าถึงการศึกษาได้มากขึ้น เนื่องจากพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ได้เปิดโอกาสให้สตรีเข้าไปมีสิทธิในการศึกษา อย่างไรก็ตาม เนื่องจากสังคมไทยยังมีเจตคติและค่านิยมดั้งเดิมที่คาดหวังให้หญิงชายเรียนสาขาที่เหมาะสมกับบทบาทดั้งเดิม ทำให้การเลือกสาขาที่เรียนยังแบ่งแยกเพศอยู่ซึ่งจะส่งผลให้เกิดความไม่เท่าเทียมกันทางการศึกษาได้ (สำนักงานกิจการสตรีและสถาบันครอบครัว 2549 : 71)

จะเห็นว่าเนื่องจากกฎหมายในปัจจุบันทำให้ผู้หญิงได้รับการศึกษามากขึ้น แต่ผู้หญิงส่วนใหญ่จะเรียนในสาขาดั้งเดิมที่เห็นว่าเป็นสาขาที่ผู้หญิงควรเรียน เช่น ศึกษาศาสตร์ พยาบาลศาสตร์ สังคมศาสตร์ เป็นต้น ในขณะที่สาขาอื่น ๆ เช่น วิศวกรรมศาสตร์ สถาปัตยกรรมศาสตร์ นั้นมักถือว่าเป็นการศึกษาในสาขาของผู้ชายที่ผู้หญิงไม่เหมาะสมที่จะเรียน ทำให้ยังเกิดความไม่เท่าเทียมทางการศึกษาระหว่างหญิงชายอยู่

จากการศึกษาตัวละครหญิงในนวนิยายของปิยะพร ศักดิ์เกษมพบว่ามีการศึกษาระดับสูงทั้งสิ้น โดยตัวละครหญิงทั้งตัวละครหลัก ตัวละครรอง และตัวละครประกอบต่างก็มีระดับการศึกษาที่แตกต่างกันไป ตัวละครเหล่านี้ล้วนศึกษาในระบบโรงเรียนและมีระดับการศึกษาตั้งแต่ระดับสูงสุด คือระดับปริญญาเอก ไปจนถึงระดับมัธยมศึกษา ส่วนสาขาวิชาที่เรียนก็มีความหลากหลายแตกต่างกันไป ดังนี้

1.1 การศึกษาระดับปริญญาเอก

ตัวละครที่มีระดับการศึกษาสูงสุด คือระดับปริญญาเอกได้แก่ เพชรชวง ในเรื่อง **ดอกไม้ในป่าหนาว** ได้กล่าวถึงไว้ว่า “ทั้งพื้นฐานและภูมิความรู้ก็น้อยนัก เมื่อเทียบกับลูกสาวสุดที่รักผู้มีปริญญาเอกด้านเศรษฐศาสตร์และการเงินต่อท้าย” (ดอกไม้ในป่าหนาว : 363) และหมอลอยสี่ก็จบปริญญาเอกเช่นกันดังข้อความที่ดวงลดากล่าวถึงมารดาว่า “ด้าภูมิใจที่ได้เกิดมาในเวลาที่คุณพ่อกับคุณแม่กินตำแหน่งศาสตราจารย์ ดีอกเตอร์ทั้งคู่ รู้ตัวว่าโชคดีกว่าใครที่มีพ่อแม่เพียบพร้อมด้วยวิทยุฉิมและคุณฉิม” (ดอกไม้ในป่าหนาว : 8) การที่ทั้งคู่สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาเอกจากต่างประเทศ ทำให้เป็นผู้มีคุณวุฒิสูงจึงทำให้ทั้งคู่ได้รับการยอมรับจากสังคม

1.2 การศึกษาระดับปริญญาโท

ตัวละครที่สำเร็จการศึกษาปริญญาโท ได้แก่ สาลินจากเรื่อง **ระบำดาว** ศรุตาจากเรื่อง **ทรายสีเพลิง** เจนจาร์จากเรื่อง **ได้ร่มไม้เลื้อย** ดวงลดจากเรื่อง **ดอกไม้ในป่าหนาว** ปาริณาจากเรื่อง **ใต้เงาตะวัน** และก่องเพชรจากเรื่อง **วาวพลอย** ดังนี้

ตัวละครที่สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาโทจากต่างประเทศ เช่น สาลินในเรื่อง **ระบำดาว** ดังที่ว่า "สาลินจบปริญญาตรีด้วยเกียรตินิยมอันดับหนึ่ง เธอจึงถูกเลือกเข้าเป็นอาจารย์ในทันที ทำงานอยู่ไม่ถึงปี ก็สอบชิงทุนของมหาวิทยาลัยมาทำปริญญาโทที่ประเทศฝรั่งเศส" (ระบำดาว : 9) จะเห็นว่าสาลินเรียนเก่งมากถึงขนาดได้เกียรตินิยมอันดับหนึ่ง ถึงแม้สาลินจะสำเร็จการศึกษาระดับปริญญาโทสาขาประวัติศาสตร์และวรรณคดีฝรั่งเศสแล้ว เธอก็ยังมีความคิดที่จะศึกษาต่อดังที่ว่า "นี่ฉันก็เสียดายนะที่ทางคณะให้ทุนเรียนแค่ปริญญาโทเท่านั้น แต่ถ้ามีให้ทำถึงปริญญาเอกละก็ ฉันก็จะสอบกลับมาอีก" (ระบำดาว : 9) จากข้อความนี้แสดงให้เห็นว่าแม้สาลินจะจบการศึกษาระดับปริญญาโทแล้ว แต่สาลินก็ยังมีความคิดอยากจะทำปริญญาเอกต่อไป

นอกจากนี้ยังมีตัวละครอื่น ๆ ที่สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาโทจากต่างประเทศ ได้แก่ ก่องเพชร ในเรื่อง **วาวพลอย** ดังที่ว่า "ก่องเพชรเรียนเก่งเรียนดี ใช้เวลาเพียงหนึ่งปีในการคว้าปริญญาโทกลับมาจากประเทศอังกฤษ ได้ปริญญาพร้อมกับว่าที่คู่หมั้นที่กลายเป็นคู่หมั้นไปแล้วในวันนี้" (วาวพลอย : 85) แสดงให้เห็นว่าก่องเพชรเรียนเก่งมากสามารถสำเร็จการศึกษาระดับปริญญาโทได้ในเวลาเพียงปีเดียว ทั้งที่ปริญญาโทส่วนมากต้องใช้เวลาเรียนถึง 2 ปี

ครุฑาจากเรื่อง **ทรายสีเพลิง** ก็เรียนเก่งมากเช่นกันดังที่ว่า "เขาชอบทำท่าเหมือนกับว่าเรียนได้เกียรตินิยมนี้เก่งด้วยเหรอ เข้าเรียนในไอวีลีก ใคร ๆ ก็น่าจะทำได้" (ทรายสีเพลิง : 176) ครุฑาสำเร็จการศึกษาระดับปริญญาโทเกียรตินิยมจากมหาวิทยาลัยซึ่งในเรื่องไม่ได้กล่าวได้ชัดเจนว่าที่ใด บอกแต่ว่าเป็น "ไอวีลีก" หรือกลุ่มมหาวิทยาลัยระดับสุดยอดของสหรัฐอเมริกา การที่ครุฑาซึ่งเป็นคนเอเชียแต่มีความสามารถเข้าไปศึกษาในมหาวิทยาลัยระดับนี้ได้ถือว่าเธอมีความโดดเด่นด้านการศึกษาอย่างยิ่ง

เจนจารีในเรื่อง **ไต้ร่มไม้เลื้อย** ก็มีการศึกษาในระดับปริญญาโทดังที่ว่า "ตัวเธอเองเดินทางไปอเมริกาในฐานะนักเรียนทุนเมื่อจบชั้นมัธยมปลาย จำเรียนจนได้ปริญญาโท และทำงานอยู่ที่โนน ไม่ได้เหยียบย่างกลับบ้านเกิดเมืองนอนถึงสิบกว่าปี" (ไต้ร่มไม้เลื้อย : 268) และลีลาจากเรื่อง **ระบำดาว** ที่สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาโทจากประเทศอังกฤษที่ถึงแม้ว่าในเรื่องจะไม่มีการบอกไว้แน่ชัดว่าเธอจบปริญญาโทแต่จากเนื้อเรื่องที่บอกว่า เธอเรียนที่คณะอักษรศาสตร์เป็นรุ่นน้องมหาวิทยาลัยเดียวกับสาลินดังนั้นเธอต้องจบปริญญาตรีแล้ว เมื่อภาทิสบอกว่า "ผมมาส่งน้องเรียนต่อที่นี่ ก็เลยได้ดู เพราะน้องสาวกับเพื่อน ๆ เขาอยากดู" (ระบำดาว : 29) และข้อความที่ว่า "ปีเศษ ๆ ที่ลีลาไปอยู่ที่อังกฤษ เขาและแม่จึงต้องผลักดันไปเยี่ยมเยียนดูแลไม่ขาดระยะ ด้วยเกรงว่า

เธอจะหลง 'เพริด' ตามกระแส" (ระบำดาว : 78) แสดงให้เห็นว่าเธอศึกษาต่อในระดับปริญญาโทแล้วเช่นกัน

ปารีณาจากเรื่อง**ใต้เงาตะวัน**สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาโทจากมหาวิทยาลัยในประเทศไทย ดังข้อความที่ว่า "หลังจากที่เรียนจบจากคณะพาณิชยศาสตร์และการบัญชีด้วยคะแนนเกียรตินิยม ปริญญาโทสาขาการบริหารก็คือสิ่งที่ปารีณาไขว่คว้าเป็นลำดับถัดไป ... ลูกสาวคนเก่ง ว่าง่าย แสนดี ของพ่อฉาย ทำได้ในเวลาอันรวดเร็ว" (ใต้เงาตะวัน : 20) และดวงลดาจากเรื่อง**ดอกไม้ในป่าหนาว** ก็สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาโทเช่นกัน จะเห็นว่าทั้งปารีณาและดวงลดา ต่างก็สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาโทจากมหาวิทยาลัยในประเทศไทย เมื่อครั้งที่ศึกษาในระดับปริญญาตรีก็เรียนเก่งมากจนได้เกียรตินิยมทั้งคู่ นอกจากนี้ยังใช้เวลาในการศึกษาไม่นานแสดงให้เห็นว่าทั้งคู่เอาใจใส่การเรียน และมีสติปัญญาที่เฉลียวฉลาดอย่างยิ่ง

เมื่อพิจารณาตัวละครหญิงในนวนิยายของปิยะพร ศักดิ์เกษมแล้วพบว่ามิต้องตัวละครที่สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาโทจากต่างประเทศ และจากในประเทศ ตัวละครบางตัวมีการระบุสาขาที่สำเร็จการศึกษาไว้อย่างชัดเจน ได้แก่ ดวงลดาสำเร็จการศึกษาในสาขาภาษาศาสตร์ ปารีณาสำเร็จการศึกษาในสาขาการบริหาร และสาลินสำเร็จการศึกษาในสาขาประวัติศาสตร์และวรรณคดีฝรั่งเศส นอกนั้นไม่ได้ระบุสาขาไว้เด่นชัดเพียงแค่ง่าวว่าสำเร็จการศึกษาระดับปริญญาโท แต่ก็สามารถสันนิษฐานได้จากงานที่ทำ ได้แก่ ศรุตาน่าจะศึกษาเกี่ยวกับการตกแต่งภายใน ส่วนเจนจारी ก่องเพชรและลีลานั้นเนื่องจากผู้เขียนกล่าวถึงงานที่ทำอย่างกว้าง ๆ ว่าเจนจारीเป็นอาจารย์มหาวิทยาลัย ก่องเพชรทำงานในองค์กรระหว่างประเทศ และลีลาทำงานช่วยธุรกิจครอบครัว จึงไม่อาจสรุปได้ว่าสำเร็จการศึกษาสาขาใด

ตัวละครที่สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาโทมักจะมีลักษณะร่วมกันอย่างหนึ่งคือเป็นตัวละครที่เอาใจใส่การเรียนและมีระดับผลการเรียนดีมากถึงขั้นได้เกียรตินิยม ตัวละครที่สำเร็จการศึกษาปริญญาโทนี้มีทั้งด้วยทุนของตนเอง และได้รับทุนการศึกษา โดยเฉพาะตัวละครที่อยู่ในครอบครัวชนชั้นกลางที่ได้ไปศึกษาต่างประเทศนั้นล้วนแต่ได้รับทุนการศึกษาทั้งสิ้น คือ สาลินได้ทุนเมื่อสำเร็จการศึกษาระดับปริญญาตรีแล้วมาศึกษาต่อปริญญาโทที่ฝรั่งเศส และเจนจारीได้ทุนตั้งแต่สำเร็จการศึกษาระดับมัธยมศึกษา มาศึกษาต่อปริญญาตรีและปริญญาโทที่สหรัฐอเมริกา

ส่วนตัวละครที่เกิดในครอบครัวที่มีฐานะดี เช่น ก่องเพชร ลีลา นั้นใช้ทุนส่วนตัวในการไปศึกษาต่อที่ต่างประเทศ เหตุที่เป็นเช่นนี้เนื่องจากการไปศึกษาต่อยังต่างประเทศต้องใช้ค่าใช้จ่ายสูง หากไม่มีทุนทรัพย์ที่มากพอก็คงไม่สามารถศึกษาต่อได้ ผู้ที่อยู่ในครอบครัวชนชั้นกลางจึงต้องได้รับทุนการศึกษาจากหน่วยงานอื่นสนับสนุนจึงจะสำเร็จการศึกษาได้ นอกจากนี้แม้ในครอบครัว

ที่มีฐานะดีก็ยังถือว่าการที่ได้ทุนไปศึกษาต่อต่างประเทศนั้นถือเป็นเรื่องที่มีเกียรติดังที่ปรากฏในเรื่องดอกไม้ในป่าหนาวว่า “จริงอยู่ คุณพ่อกับคุณแม่ส่งได้ และยินดีส่งต่อไปเรียนทันทีที่ต้องการ แต่การได้ทุนจากมหาวิทยาลัยนี่นะ ศักดิ์ศรีมันต่างกันเยอะนะ” (ดอกไม้ในป่าหนาว : 11) แสดงให้เห็นว่าแม้ครอบครัวดวงลดาจะมีฐานะดี สามารถส่งดวงลดาไปศึกษาต่อปริญญาเอกได้ แต่ถ้าได้ทุนก็แสดงถึงความสามารถทางการเรียนของผู้ที่ได้รับทุนนั้น จึงนับว่ามีศักดิ์ศรีมากกว่าใช้ทุนของตนเอง

1.3 การศึกษาระดับปริญญาตรี

ตัวละครที่สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาตรีได้แก่ รสาและพิมพ์พรณจากเรื่อง**ตะวันทอแสง** งามสรรพจากเรื่อง**ระบำดาว** อารตีจากเรื่อง**กิ่งไผ่ใบรัก** สาลินีจากเรื่อง**กิ่งไผ่ใบรัก** และ**ลับแลลายเมฆ** วิรงรองและลออองค์จากเรื่อง**ทางสายธาร** นภนภางค์และดิบพรจากเรื่อง**ลับแลลายเมฆ** เก็จไพลินจากเรื่อง**วาวพลอย** ตัวละครบางตัวปิยะพร ศักดิ์เกษมได้ระบุสาขาที่ศึกษาได้อย่างชัดเจน แต่ตัวละครบางตัวก็ระบุเพียงว่าสำเร็จการศึกษาระดับปริญญาตรีเท่านั้น

รสาในเรื่อง**ตะวันทอแสง** สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาตรีคณะมัณฑนศิลป์ซึ่งเป็นสาขาที่ผู้หญิงสำเร็จการศึกษาน้อย รสาก็ตั้งใจเรียนจนได้เกียรตินิยมนสมดังความพยายามของป่าที่ช่วยดูแล ส่งเสียมมา

นอกจากนี้ยังมีตัวละครอื่น ๆ ที่สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาตรีแต่ไม่ได้ระบุสาขาวิชาไว้ เช่น งามสรรพในเรื่อง**ระบำดาว**ที่กล่าวว่ากำลังศึกษาในมหาวิทยาลัยเปิดของรัฐแต่ไม่ได้ระบุว่าสาขาใด ดังที่ว่า

“...ไม่อย่างนั้นงามก็คงไม่เลือกเรียนมหา'ลัยเปิดหรอก ไซ้ใหม่ละ ...เรียนที่นี้ดีไม่ต้องเรียนเต็มเวลา...แล้วงามก็เรียนได้ดีขนาดไม่ถึงสามปีเก็บได้เกือบจบหลักสูตรแล้ว อีกครึ่งปีก็จบ ขณะที่เราเหลืออีกปีกว่า ๆ ยังไม่รู้จะเอาตัวรอดหรือเปล่าเลย”

“ฉันอยากรีบ ๆ เรียนให้จบเร็ว ๆ ไม่อยากเรียนดี แต่อยากเรียนเร็ว”

(ระบำดาว : 110 – 111)

เนื่องจากพ่อของงามสรรพเสียชีวิตในช่วงที่เธอสำเร็จการศึกษาชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 พอดี งามสรรพจึงเลือกเรียนในมหาวิทยาลัยเปิดของรัฐมากกว่าจะสอบคัดเลือกเข้าศึกษาต่อในมหาวิทยาลัยปิด เพื่อที่เธอจะได้มีเวลาทำงานในไร่ช่วยแบ่งเบาภาระการงานของแม่เพราะมหาวิทยาลัยเปิดไม่ต้องเข้าเรียนเต็มเวลา แสดงให้เห็นว่างามสรรพยังคงให้ความสำคัญกับ

การศึกษาถึงแม้ว่าในความคิดของเธอเห็นว่าไม่จำเป็นต้องจบจากมหาวิทยาลัยของรัฐที่มีชื่อเสียงหรือต้องจบเกียรตินิยม แต่อย่างน้อยเธอก็เห็นว่าควรจบระดับปริญญาตรีแล้วจึงไปทำงานอย่างเต็มตัว และเธอก็เอาใส่ใจการเรียนเป็นอย่างดีจนสามารถเรียนจบภายในเวลาเพียงสามปีครึ่ง ต่อมาเธอยังไปศึกษาต่อปริญญาโทที่สหรัฐอเมริกาเพื่อเพิ่มพูนความรู้ให้แก่ตนเองอีกด้วย

wirong จากเรื่อง **ทางสายธาร** สำเร็จการศึกษาปริญญาตรีจากคณะวิศวกรรมศาสตร์ ดังที่ว่า “อายุยังไม่เต็มยี่สิบเอ็ดปีตินักwirong ก็ได้รับพระราชทานปริญญาในสาขาซึ่งเคยเป็นแต่เพียงวิชาซีพของผู้ชาย ทั้งยังเป็นงานอาชีพที่ ‘ร้อน’ และเป็นที่ต้องการที่สุดของยุคทีเดียว” (ทางสายธาร : 6) เนื่องจากwirong สำเร็จการศึกษาสาขาวิชาวิศวกรรมศาสตร์จึงนับเป็นตัวละครหญิงที่ได้ศึกษาในสาขาวิชาที่เคยมีแต่ผู้ชายเท่านั้นที่เรียน ถือเป็นสถานภาพด้านการศึกษาที่โดดเด่นแสดงถึงความเท่าเทียมทางการศึกษาของผู้หญิงและผู้ชายที่เพิ่มมากขึ้นในปัจจุบัน

นภนภางค์ จากเรื่อง **ลับแลลายเมฆ** สำเร็จการศึกษาปริญญาตรีด้านการศึกษาดังที่ว่า “นภนภางค์มีปริญญาตรีทางการศึกษา และสิ่งที่เธอคิดเอาไว้กับหมอลิขิตตั้งแต่เริ่มเลือกเรียนวิชาเอก ก็คือการมีโรงเรียนอนุบาลที่สอนแบบสองภาษาเป็นของตนเองสักแห่ง” (ลับแลลายเมฆ : 52) เธอคิดว่าจะต้องศึกษาต่ออย่างแน่นอน ดังที่ว่า “ย่าแหวงแล้วว่าฟ้าจะเรียนต่อด้านบริหาร การศึกษา คุณป้าใหญ่ก็เลยบอกว่าอยากให้ฟ้าลองไปทำงานที่โรงเรียนอนุบาลนานาชาติของลูกสาวเพื่อนท่านด้วย... ท่านบอกว่าถ้าฟ้าไม่เหนื่อยกับการเรียนและชีวิตแม่บ้านจนเกินไปนะค่ะ” (ลับแลลายเมฆ : 52) แสดงให้เห็นว่าทั้งที่นภนภางค์แต่งงานแล้วแต่เธอก็ยังไม่ทิ้งการเรียน เธอคิดว่าการศึกษาต่อจะทำให้เธอมีความสามารถในการบริหารโรงเรียนอนุบาลที่เธอคาดหวังว่าจะสร้างขึ้นในอนาคต

1.4 การศึกษาต่ำกว่าปริญญาตรี

นอกจากตัวละครที่สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาตรีแล้วยังมีตัวละครที่กำลังศึกษาในระดับปริญญาตรี ได้แก่ พิมลพัทธ์ จารวีร์ ปาฐลี ศรวณีย์ และตัวละครที่กำลังศึกษาในระดับมัธยมศึกษาเช่น กลิกา ปรางทิพย์ วิชชวิญช์ เป็นต้น ตัวละครเหล่านี้ล้วนแต่ให้ความสำคัญกับการศึกษา แม้จะมีเหตุการณ์อื่นที่เข้ามาเป็นจุดหักเหของชีวิตที่ทำให้ตัวละครต้องพักการศึกษาชั่วคราว แต่เมื่อมีโอกาสก็จะกลับไปศึกษาต่อ

พิมลพัทธ์ในเรื่อง **เรือนศิรา** เธอหยุดเรียนชั่วคราวเพื่อมาจัดการเรื่องเรือนศิราที่ศิรินยกให้เป็นมรดกของเธอและเพื่อดูแลจารวีร์น้องสาวที่ประสบอุบัติเหตุ แต่เธอก็บอกกับพัทธ์พ็องของเธอว่าเธอจะกลับไปศึกษาต่ออย่างแน่นอน แสดงให้เห็นว่าเธอไม่ทิ้งการเรียน และเมื่อเรื่องจบเธอก็กลับไปเรียนต่อดังที่เคยบอกกับพัทธ์ไว้

ปาฏิฐิในเรื่อง**บ้านร้อยดอกไม้** เห็นว่าการศึกษาที่น้อยเกินไปไม่สามารถนำมาใช้ทำงานได้เหตุการณ์ตอนนี้คือตอนที่ปวีตรพี่ชายของเธอเสียชีวิต ปาฏิฐิจึงต้องการหยุดเรียนเพื่อช่วยพ่อและพี่สะใภ้ทำงาน แต่ทั้งสองคนไม่ยินยอม เมื่อเธอคิดย้อนกลับไปจึงทราบว่าสิ่งที่ทั้งสองคนทำนั้นถูกต้องแล้ว เพราะแค่มีความรู้ชั้นมัธยมศึกษาปีที่หกคงช่วยอะไรไม่ได้มาก เธอจึงกลับไปศึกษาต่อเพื่อเพิ่มพูนความรู้ให้มากขึ้น

ตัวละครหญิงบางคนไม่ให้ความสำคัญกับการศึกษา แต่พ่อแม่ผู้ปกครองก็จะพยายามชี้ให้เห็นความสำคัญ เช่นศรวณีย์จากเรื่อง**ทรายสีเพลิง** เธอเรียนไม่เก่งจึงอยากหยุดเรียน แต่ผู้เป็นพ่อบอกว่า “น้องเรียนไม่เก่งเหมือนทราย...จะหยุดเรียนเสียตั้งแต่มัธยมปลายเสียด้วยซ้ำแต่พ่อเห็นว่าน้อยเกินไป ต้องบังคับ เข็นกันเสียแทบแย่ กว่าจะเรียนมาได้จนถึงปีที่สี่” (ทรายสีเพลิง : 258) ศรวณีย์กำลังศึกษาอยู่ชั้นปีสุดท้ายในมหาวิทยาลัยเอกชนแห่งหนึ่ง เธอเรียนไม่เก่งจึงอยากหยุดเรียนตั้งแต่จบชั้นมัธยมศึกษาแต่ศก พ่อของเธอเห็นความสำคัญของการศึกษาว่าหากจบแค่ระดับมัศึกษานั้นน้อยเกินไป จึงให้เธอศึกษาในระดับปริญญาตรีเป็นอย่างน้อย

จารวีร์จากเรื่อง**ในบ่วงมนตรา**ต้องเสียเวลาเรียนไปหลายปีเนื่องจากประสบอุบัติเหตุเครื่องบินตก แต่เธอก็สามารถกลับมาเรียนต่อได้ทันเพื่อน ๆ วยเดียวกัน เนื่องจากใช้วิธีสอบเทียบ ดังที่ว่า “จารวีร์ซึ่งขาดเรียนไปเสียสองปีเลือกการเข้าเรียนนอกระบบเพื่อสอบเทียบ อีกห้าปีเต็ม ๆ ที่ทั้งสองคนประคับประคองกันมา...ถึงวันนี้จารวีร์เป็นน้องใหม่อยู่ในคณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ ทั้ง ๆ ที่มีวัยเพียงสิบเจ็ดปี” (ในบ่วงมนตรา : 16) ปัจจุบันจารวีร์กำลังศึกษาในคณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ เธอเป็นคนที่ใส่ใจการเรียนมาก แม้จะสำเร็จการศึกษาระดับมัธยมศึกษาด้วยการสอบเทียบ แต่จารวีร์ก็เรียนทันเพื่อนและมีผลการเรียนอยู่ในระดับดีมากอีกด้วย

กสิกาในเรื่อง**ใต้เงาตะวัน**ก็เห็นว่าการเรียนเป็นสิ่งสำคัญ ดังเช่นตอนที่เธอหนีออกจากบ้าน ในตอนแรกเธอคิดจะไปเป็นคนเลี้ยงเด็ก แต่เมื่อปารีณายื่นข้อเสนอให้เธอไปทำงานที่โรงเรียนแห่งหนึ่งเพื่อจะได้เรียนไปด้วยได้เธอก็สนใจดังที่ว่า “พี่นั่นารู้จักใครหรือคะ ทำไมต้องรอถึงวันอาทิตย์ อยู่ไกลหรือคะ และถ้าจะได้เรียนหนังสือไปด้วยจริงหรือเปล่า” (ใต้เงาตะวัน :250) กสิกาสนใจแผนการของปารีณา เพราะจะได้เรียนไปด้วยทำงานไปด้วย เธอจึงตัดสินใจจนกว่าปารีณาจะพาไปฝากทำงานที่โรงเรียนแห่งนั้น แสดงให้เห็นว่าเธอก็ยังคิดอยากจะได้เรียนหนังสือต่อถึงแม้เธอจะหนีออกจากบ้านเพราะทะเลาะกับพ่อ แต่เธอก็ไม่ใช่เด็กที่เหลวไหลทอดทิ้งการเรียน

ปรางทิพย์จากเรื่อง**ตะวันทองแดง** คิดว่าแม่ห้ามเธอไม่ให้คบหากับภคพงษ์เพราะเกรงว่าเธอจะเสียการเรียนดังที่ว่า “ปรางรู้จักตัวเองดี เรื่องการเรียนไม่มีปัญหา ปรางผลการเรียนดีแค่ไหนคุณแม่ก็ทราบ” (ตะวันทองแดง : 214) จะเห็นว่าปรางทิพย์ยืนย่นกับแม่ของเธอด้วยความมั่นใจ

ว่าเธอจะไม่ทิ้งการเรียนแน่นอน สิ่งที่ยืนยันได้คือผลการเรียนที่ดีเยี่ยมของเธอ ถึงเธอจะขัดแย้งกับแม่เพียงใดแต่เธอก็ยังคงดูหนังสืออย่างสม่ำเสมอเพื่อเตรียมตัวไปฝรั่งเศสตามที่วางแผนไว้ ดังที่ว่า “โดยปกติหล่อนจะใช้เวลาในช่วงหัวค่ำจนถึงห้าทุ่มอ่านหนังสือและทบทวนตำราเรียน โดยบอกภคพงษ์เอาไว้ว่า” “ปรางดูหนังสือดึกขึ้น ทดแทนเวลาตอนบ่ายที่มากอยู่กับคุณ” (ตะวันทองแสง : 269) แม้เธอจะมีคนรักและใช้เวลากับเขาแต่เธอก็ยังอ่านหนังสือทบทวนบทเรียนดังเดิม แสดงว่าเธอไม่ทำให้ความรักมาทำให้เสียการเรียน

นอกจากนี้ยังมีตัวละครที่มีการศึกษาในสาขาที่แตกต่างจากผู้อื่น คือ อรพิมจากเรื่อง **ใต้ร่มไม้เลื้อย** เธอสำเร็จการศึกษาระดับประกาศนียบัตรชั้นสูง วิชาที่เธอเรียนนั้นก็แตกต่างกับผู้อื่น ดังที่ว่า “ ส่วนตัวของฉันเองแล้ว ก็ไม่ใช่ว่าจะไม่พอใจเพียงแต่ออกจะกลัว ๆ ว่ามันไม่ใช่วิชาที่จะใช้ทำมาหากินได้อย่างวิชาที่พัทธ์เรียน” (ใต้ร่มไม้เลื้อย : 35) อรพิมศึกษาวิชาต่าง ๆ เช่น ชีววิทยา ทัศนศิลป์ ประวัติศาสตร์ ภาษาและวรรณคดี วิชาที่เธอเรียนนี้เธอให้ความเห็นว่า “เหมือนเตรียมตัวไปเป็นภรรยาประธานาธิบดีหรือนักการทูต” เพราะดูเหมือนจะนำมาใช้เป็นวิชาชีพทำงานทำไม่ได้ แต่ก็เป็วิชาที่เหมาะสมกับอรพิมเพราะเธอมีทรัพย์สินมากมาย และฐานะของสามีที่จะมีในอนาคตนั้นอรพิมคงไม่ต้องทำงานให้เหนื่อย วิชาที่เธอเรียนจึงเน้นเพื่อออกสังคมมากกว่า แต่ก็นับว่าวิชาที่เธอศึกษาก็มีประโยชน์เพราะเธอได้ใช้วิชาเหล่านี้โดยเฉพาะวิชาด้านศิลปะและดนตรี โดยไปเป็นอาจารย์พิเศษที่มหาวิทยาลัยเอกชนแห่งหนึ่งและยังนำความรู้ที่เรียนมาใช้เป็นแนวคิดตกแต่งพิพิธภัณฑ์เรือนศิรา รวมทั้งดูแลบ้าน ต้อนรับแขกเวลามีงาน เป็นต้น นับว่าวิชาที่เธอเรียนก็มีประโยชน์และเหมาะสมกับเธอแล้ว

ตัวละครอื่น ๆ ที่มีการศึกษาดำ เช่น ดาวและน้อยจากเรื่อง **ลับแลลายเมฆ** ที่บอกเพียงว่า “ความเหมาะสมอยู่ที่ความพอใจของดาวแล้วค่ะ” เด็กสาวบ้านนอกได้รับการศึกษาเพียงน้อยนิด ทั้งยังอยู่ในภาวะที่จิตใจตกต่ำอย่างที่สุด กลับพูดออกมาได้อย่างน่าฟังยิ่ง (ลับแลลายเมฆ : 578) หรือธารทองพี่สาวของธนิที่ว่า “พี่สาวต้องออกจากโรงเรียนทันทีที่พ่อตาย นางธานีผู้เป็นแม่มีกำลังหาเงินส่งลูกเรียนเพียงคนเดียว และนางเลือกลูกชายด้วยความหวังว่าเขาจะเป็นที่พึ่งกลับมาเลี้ยงดูทั้งพี่และแม่” (วาวพลอย : 234) เป็นตัวละครที่ปิยะพร ศักดิ์เกษมไม่ได้รับระดับการศึกษาที่ชัดเจน แต่ก็ทราบว่าเป็นการศึกษาที่ไม่สูงถึงระดับปริญญาตรี ตัวละครเหล่านี้มีอาชีพที่ไม่ต้องใช้ความรู้ในระบบการศึกษา คือดาวและน้อยทำงานโรงงาน ธารทองทำร้านเสริมสวย

ในประเทศไทยได้มีการสำรวจสถิติเกี่ยวกับสาขาที่ผู้หญิงเรียนในระดับปริญญาตรี สรุปผลได้ว่า (นภัส ศิริสัมพันธ์ 2544 : 51-52)

ครัวเรือนที่มีฐานะพอที่จะส่งลูกให้เรียนระดับอุดมศึกษาเริ่มมีการปรับเปลี่ยนทัศนคติในการให้โอกาสแก่ลูกหญิงและชายเท่าเทียมกันในการศึกษา ซึ่งเปรียบเทียบอัตราชาย-หญิงในระดับอุดมศึกษาในช่วง 20 ปี (ระหว่างปี พ.ศ. 2518 และ 2538) พบว่า ผู้หญิงมีโอกาสดีขึ้นมากในการเข้าสู่ระดับอุดมศึกษา โดยเฉพาะระดับปริญญาตรี สิ่งที่เป็นปัญหาเกี่ยวกับสตรีในการศึกษาจึงไม่ใช่เรื่องของโอกาสของการเข้าถึงการศึกษา แต่เป็นเรื่องของโอกาสการเข้าถึงสาขาวิชาที่นอกเหนือไปจากที่สังคมกำหนด จากการเปรียบเทียบร้อยละของนิสิตนักศึกษาในสาขาวิชาต่าง ๆ ในช่วง 20 ปี (พ.ศ. 2514 – 2534) พบว่า นิสิตหญิงมีสัดส่วนสูงกว่านิสิตชายในสาขา เช่น มนุษยศาสตร์ ศึกษาศาสตร์ และสังคมศาสตร์มาโดยตลอด ในขณะที่สัดส่วนชายจะสูงในสาขาวิศวกรรมศาสตร์ นิติศาสตร์ วิศวกรรมศิลป์ และเกษตรศาสตร์ ถึงแม้ว่าจะมีแนวโน้มที่ดีขึ้น คือสตรีมีโอกาสเข้าเรียนในสาขาซึ่งเดิมเป็น “อาณาจักร” ของชายมากขึ้นก็ตาม แต่ยังนับว่าอยู่ในระดับต่ำ สาขาที่เป็นวิทยาศาสตร์เพียงสาขาเดียว ที่มีสตรีเรียนค่อนข้างสูงคือ แพทยศาสตร์และวิชาที่เกี่ยวข้องกับสุขภาพ ซึ่งข้อเท็จจริงก็คือพยาบาลและผดุงครรภ์ ซึ่งเปรียบเสมือน “ภาคบริการ” ในสาขาแพทย์เท่านั้น

จากข้อความข้างต้นจะเห็นว่าในประเทศไทยมีผู้หญิงที่เข้าศึกษาในระดับปริญญาตรีมากขึ้น แต่ปัญหาของความไม่เท่าเทียมกันคือ ทัศนคติและค่านิยมที่ถูกปลูกฝังมาทำให้ผู้หญิงไม่มีโอกาสศึกษาในสาขาวิชาที่ถือว่าเป็นวิชาของผู้ชาย เช่น วิศวกรรมศาสตร์ สถาปัตยกรรมศาสตร์ นิติศาสตร์ เป็นต้น มีผู้หญิงเพียงส่วนน้อยเท่านั้นที่จะเข้าเรียนในสาขาวิชาเหล่านี้ ส่วนใหญ่ผู้หญิงจะสำเร็จการศึกษาทางด้านสังคมศาสตร์ ศึกษาศาสตร์ มนุษยศาสตร์และพยาบาลศาสตร์ ซึ่งสอดคล้องกับตัวละครหญิงในนวนิยายของปิยะพร ศักดิ์เกษมที่ตัวละครหญิงส่วนใหญ่สำเร็จการศึกษาทางด้านสังคมศาสตร์ เช่น ด้านบริหารธุรกิจ การบัญชี การเงิน เศรษฐศาสตร์ ได้แก่ ปาวิธนา สาลินี อารตี เก็จไพลิน เพชรช่วง ด้านอักษรศาสตร์ ได้แก่ ดวงลดดา สาลิน ลีลา กัตติกา ด้านศึกษาศาสตร์ ได้แก่ พิมพรอรณ นภนภางค์ ด้านพยาบาลศาสตร์ ได้แก่ ดวงตา อารยา สิบพร มีตัวละครเพียงไม่กี่ตัวที่สำเร็จการศึกษาในสาขาที่ผู้ชายมักจะศึกษา ได้แก่ วิรงรองศึกษาสาขาวิศวกรรมศาสตร์ จารวีร์ศึกษาสาขาสถาปัตยกรรมศาสตร์ รัชศึกษาสาขามัณฑนศิลป์ จะเห็นว่าเมื่อเทียบสัดส่วนกันแล้วตัวละครหญิงก็ยังคงศึกษาในสาขาที่ผู้หญิงนิยมเรียนกันอยู่ซึ่งสอดคล้องกับสถิติที่กล่าวมาแล้ว

กล่าวโดยสรุปแล้วตัวละครในนวนิยายของปิยะพร ศักดิ์เกษมส่วนมากมีการศึกษาในระดับปริญญาตรีขึ้นไป ในสาขาต่าง ๆ เช่น มัณฑนศิลป์ อักษรศาสตร์ สถาปัตยกรรมศาสตร์ ภาษาศาสตร์ การเงินการธนาคาร บริหารธุรกิจ วิศวกรรมศาสตร์ ศึกษาศาสตร์ ส่วนใหญ่เป็นสาขาทางสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์ ได้แก่ อักษรศาสตร์ ศึกษาศาสตร์ หรือเกี่ยวกับการเงิน

ธุรกิจ ซึ่งเป็นสาขาที่ผู้หญิงเรียนกันมาก ตัวละครหญิงหลายตัวสำเร็จการศึกษาระดับปริญญาโท และระดับปริญญาเอก ตัวละครบางตัวยังไม่จบการศึกษา เนื่องจากตัวละครเหล่านี้มีเป้าหมายบางประการจึงพักการเรียนไว้แต่ในตอนจบเรื่องก็กลับไปศึกษาต่อทุกคน ส่วนตัวละครที่เรียนไม่สูงก็จะทำงานในอาชีพที่ค่อนข้างได้เงินน้อย การศึกษาของตัวละครในเรื่องมีบทบาทต่อตัวละครหญิงคือ ทำให้ผู้หญิงมีสถานภาพและบทบาทในสังคมเพิ่มมากขึ้น ทำให้เป็นที่ยอมรับในสังคมและสร้างความภูมิใจให้แก่คนในครอบครัวอีกด้วย การมีการศึกษาสูงถือเป็นคุณสมบัติที่ดีประการหนึ่งของผู้หญิง ทำให้ผู้หญิงมีความมั่นใจในตนเองและมีความคิดที่กว้างไกล นอกจากนี้การมีการศึกษาสูงยังเป็นการยกระดับสถานภาพของผู้หญิงในสังคมให้ดีขึ้นด้วย

2. ด้านการประกอบอาชีพ

ในปัจจุบันผู้หญิงมีการประกอบอาชีพที่ได้รับการยอมรับมากขึ้น เนื่องจากในอดีตนั้นผู้หญิงส่วนใหญ่มีหน้าที่ดูแลบ้าน ดูแลความเป็นอยู่ของสามีและเลี้ยงดูลูก ซึ่งถูกมองว่าไม่ใช่อาชีพ เพราะไม่มีผลผลิตหรือค่าตอบแทนที่แน่นอน แต่ปัจจุบันผู้หญิงมีการศึกษาสูงขึ้น ประกอบกับสภาพเศรษฐกิจและสังคมที่เปลี่ยนแปลงไปทำให้ผู้หญิงจำนวนมากต้องออกมาทำงานนอกบ้าน เพื่อหารายได้มาช่วยจุนเจือครอบครัว ผู้หญิงจึงมีโอกาสมีอาชีพที่มั่นคงขึ้นและมีความก้าวหน้าทางหน้าที่การงานมากกว่าในอดีต

ในนวนิยายของปิยะพร ศักดิ์เกษมพบว่าตัวละครหญิงที่อยู่ในวัยทำงาน ทำงานมีอาชีพเกือบทุกคน อาชีพที่ทำมีความหลากหลายแตกต่างกันไปขึ้นอยู่กับการศึกษาของแต่ละคน ดังนี้

2.1 ครูอาจารย์

ตัวละครที่มีอาชีพเป็นครูอาจารย์ ได้แก่ สาลิน ดวงลดา อรพิม เจนจारी พิมพรรณ นารี ดังนี้

สาลินจากเรื่อง**ระบำดาว** เป็นอาจารย์มหาวิทยาลัย เนื่องจากสาลินเรียนเก่งมากจึงได้รับคัดเลือกเป็นอาจารย์สอนในมหาวิทยาลัยที่เธอสำเร็จการศึกษาในระดับปริญญาตรีทันที และยังได้ทุนการศึกษาจากมหาวิทยาลัยไปศึกษาต่อในระดับปริญญาโทจากประเทศฝรั่งเศสเมื่อกลับมาก็ได้มาทำงานใช้ทุนที่มหาวิทยาลัยเดิม

ดวงลดาจากเรื่อง**ดอกไม้ในป่าหนาว**ก็เป็นอาจารย์มหาวิทยาลัยเช่นกัน แต่แตกต่างกับสาลินตรงที่เป็นมหาวิทยาลัยเอกชนในต่างจังหวัด ต่อมาดวงลดาลาออกจากงานอาจารย์ ทำให้หมอโชติพอของเธอตำหนิว่าการที่เธออยู่เฉย ๆ ให้คนอื่นเลี้ยงดูนั้นไม่เหมาะสมแต่เธอบอกว่า “ด้าไม่อยู่ว่างหรอกค่ะ ตอนนี้ด้ามีงานทำ ด้าแปลหนังสือ ได้เงินมาพอลี้ยงตัวเอง ... ความจริงก็

เหลือเพื่อ เพราะด้าแทบไม่ได้ใช้จ่ายอะไร ด้าอาจอยู่เงียบ ๆ ทำงานแปลต่อไปเรื่อย ๆ หรือกลับไปสมัครสอนหนังสืออีก หรือไปเรียนต่อในปีหน้าหรือปีต่อไป” (ดอกไม้ในป่าหนาว : 580) จะเห็นว่าสำหรับหมอโชติงงานคือการมีอาชีพที่แน่นอน มีเงินเดือนประจำ แต่สำหรับดวงดาแล้ว งานอิสระก็เป็นอาชีพได้ ถ้างานนั้นเลี้ยงชีพเธอได้และเธอก็มีความสุข

อรพิมจากเรื่อง **ได้ร่มไม้เลื้อย** ก็เป็นอาจารย์พิเศษในมหาวิทยาลัยเอกชนในจังหวัดลำปาง เธอสอนวิชาภาษาอังกฤษและดนตรี ทั้งที่จริงฐานะทางบ้านของเธอว่ารวยมากจึงไม่จำเป็นต้องออกมาทำงาน แต่อรพิมต้องการใช้ความรู้ที่เคยเรียนมาให้เป็นประโยชน์เธอก็จึงรับสอนที่มหาวิทยาลัยแห่งนี้ แต่เธอก็ไม่เข้ามาเป็นอาจารย์ประจำเนื่องจากถ่อมตนว่าวุฒิของตนเองน้อยเกินไป นอกจากนี้อรพิมยังร่วมหุ้นกับเพื่อนเปิดร้านขายเฟอร์นิเจอร์ด้วยตั้งชื่อว่า “ตัวเธอเองไม่เคยร่ำเรียนจนหลักสูตร ฐานะและสภาพความเป็นอยู่ ก็ทำให้เธอไม่เคยต้องดิ้นรนเพื่อประกอบอาชีพ หากก็ไม่ใช่วิสัยของอรพิมที่จะอยู่เฉย ๆ ปล่อยให้เวลาให้ว่างวายไปโดยเปล่าประโยชน์...” (ได้ร่มไม้เลื้อย : 216) จะเห็นว่าแม้ครอบครัวของอรพิมจะมีฐานะทางการเงิน แต่เธอก็ยังหาอาชีพให้ตนเองคือเปิดร้านเฟอร์นิเจอร์และของตกแต่งบ้าน นอกจากนี้เธอยังเป็นผู้ดูแลพิพิธภัณฑ์เรือนศิราที่มีผลงานการจัดแต่งและบริหารที่ดีดังที่เจนจारीเห็นว่า “ยิ่งได้เห็นผลงานจากการสร้างและบริหาร ‘เรือนศิรา’ ทั้งคำบอกเล่าเกี่ยวกับร้านขายของแต่งบ้านราคาสูงลิบ ‘เลิศ’ ด้วยการคัดสรรเชิงศิลป์แล้ว เจนจारीรู้สึกทึ่งว่าหญิงสาวผู้นี้มิใช่ ‘รวยแต่โง่’ หรือ ‘เป็นผู้ดีแต่ที่มที่อ’ อย่างที่คิดเอาไว้ตั้งแต่แรกเลย” (ได้ร่มไม้เลื้อย : 269) อรพิมบริหารจัดการเรือนศิราได้เป็นอย่างดี ทั้งที่เธอมีงานที่ต้องทำหลายอย่าง ทั้งสอนพิเศษ ดูแลร้าน และดูแลเรือนศิราแต่เธอก็พยายามบริหารเวลาให้ทำทุกอย่างได้อย่างไม่บกพร่อง

เจนจारीจากเรื่อง **ได้ร่มไม้เลื้อยและเรือนศิรา** ก็เป็นอาจารย์มหาวิทยาลัยเช่นกัน หลังจากที่เธอสำเร็จการศึกษาปริญญาโทที่สหรัฐอเมริกาเธอทำงานที่นั่นประมาณ 10 ปี จนกระทั่งหย่ากับสามีชาวต่างชาติจึงพาลูกชายกลับมาเมืองไทย และมาทำงานเป็นอาจารย์ที่มหาวิทยาลัยเดียวกับอรพิม ต่อมาเธอแต่งงานกับศิรินอดีตสามีของอรพิม เธอจึงลาออกจากมหาวิทยาลัยเพื่อมาช่วยธุรกิจที่บ้านอย่างเต็มที่ เธอถือเป็นกำลังสำคัญในการขยายกิจการ เจนจारीทำงานอย่างจริงจังและมีความรู้เกี่ยวกับงานที่ทำเป็นอย่างดี เธอสามารถวิเคราะห์โดยดูจากข้อมูลได้ว่าธุรกิจมีความก้าวหน้าอย่างไรบ้าง เธอมีบทบาทในการชักชวนให้ศิรินขยายกิจการออกไปอีกมากมาย หากมีเพียงศิรินคนเดียวกิจการของครอบครัวคงจะไม่ขยายไปถึงขนาดนี้ดังที่ศานิตน้องชายศิรินกล่าวชมเจนจारीว่า “ผู้คนตระกูลนี้ผู้หญิงเก่งกว่าผู้ชายมาสามชั่วอายุคนแล้วนะ... ทายาทชายของที่นี่สืบบบบบพรีนนั้นแหละ อ่อนโยน ใจดี ปล่อยให้เงินกับความสำเร็จ

เป็นสิ่งไร้ค่า ... โชคดีที่หาเมียเก่ง... ได้มาแต่ละคน ระดับมันสมอง... เปี่ยมคุณภาพ” (เรือนศิรา : 413 – 414) เจนจารีจึงถือเป็นผู้หญิงที่มีบทบาทอย่างสูงต่อการเติบโตของธุรกิจครอบครัว เธอมีบทบาทในการดูแลธุรกิจมากกว่าศิรินซึ่งเป็นสามีเสียอีก

นอกจากนี้ยังมีตัวละครที่มีอาชีพเป็นครู ได้แก่ พิมพรรณ จากเรื่อง **ตะวันทองแสง** ดังที่ว่า “พิมพรรณเพื่อนรักผู้เป็นครูอยู่ที่โรงเรียนใหญ่ในจังหวัดนั้น” (ตะวันทองแสง : 11) และนารีจากเรื่อง **ทรายสีเพลิง** ผู้เขียนกล่าวไว้ว่า “ผู้ที่ก้าวออกมาเป็นสตรีในวัยใกล้หกสิบ ท้วม ขาว และมีสีหน้าที่บ่งบอกถึงความเอื้ออารี แม้จะอยู่ในฐานะของเจ้าของและครูใหญ่ของโรงเรียนเล็ก ๆ แห่งนี้” (ทรายสีเพลิง : 5) ในเนื้อเรื่องไม่ได้กล่าวถึงว่าทั้งสองมีบทบาทอย่างไรในฐานะครูอย่างเด่นชัด แต่ก็กล่าวว่าคุณนารีได้ให้ความเอื้อเฟื้อต่อครูตาผู้เป็นลูกศิษย์อยู่พอสมควร ส่วนพิมพรรณกล่าวเพียงว่าลูกศิษย์ของเธอตั้งครรภกับสามีของเธอจึงทำให้พิมพรรณฆ่าตัวตาย

2.2 เจ้าของกิจการ

กมลასน์จากเรื่อง **ทางสายธาร** และ **วาวพลอย** เป็นตัวละครหญิงที่มีบทบาทอย่างสูงในธุรกิจของครอบครัว กมลასน์ช่วยงานครอบครัวตั้งแต่อายุ 14 ปี เมื่ออายุเพียง 25 – 30 ปีซึ่งถือว่าเพิ่งเป็นช่วงเริ่มต้นของชีวิตสำหรับผู้หญิงคนอื่น แต่สำหรับกมลასน์นั้นได้อำนาจการควบคุมกิจการทุกอย่างแล้ว เพราะเธอเป็นลูกเจ้าของบริษัททำให้พ่อแม่ไว้วางใจมากกว่าจะมอบอำนาจสิทธิขาดให้แก่ผู้อื่น เธอเป็นคนทำงานเก่ง เฉลียวฉลาด ทำให้บริหารกิจการจนประสบความสำเร็จในเรื่อง **ทางสายธาร** รัฐมนตรีปกป้องได้กล่าวถึงเธอว่า “แต่ก่อนเธอออกงานบ่อย อยู่ในฐานะสูงสุดของทุกบริษัทในเครือ... เป็นงานที่หนักมากทีเดียวสำหรับผู้หญิง” (ทางสายธาร : 148) แสดงให้เห็นว่าแม้แต่ผู้ชายก็ยังยอมรับความสามารถของเธอ และในเรื่อง **ทางสายธาร** ยังกล่าวถึงบทบาทในครอบครัวของเธอไว้ว่า “ในฐานะลูกสาวคนใหญ่และผู้เป็นมารดาที่ล่องลับไปแล้ว คุณกมลასน์กุมอำนาจ ‘ภายใน’ บ้านไว้ด้วยมือหนึ่ง ขณะอีกมือหนึ่งก็กุมถุงเงินใบมที่มาของครอบครัวไว้ไม่คลายเช่นกัน” (ทางสายธาร : 12) เมื่อครั้งที่เธอยังอยู่ในวัยทำงานกมลასน์เป็นผู้บริหารสูงสุดของธุรกิจครอบครัวที่มีมากมายโดยมีน้องชายทั้งสี่คนเป็นผู้ดูแลบริษัทแต่ละแห่ง แต่สิทธิขาดในการตัดสินใจเรื่องใหญ่ ๆ ก็ยังคงเป็นของเธอ จนเมื่อเธออายุมากจึงหยุดไปนั่งทำงานที่บริษัท แต่เมื่อมีปัญหาครั้งใดเธอก็จะเป็นผู้เข้ามาช่วยคลี่คลายทุกครั้ง นับว่าเธอเป็นผู้หญิงที่มีบทบาทโดดเด่นในด้านการบริหารกิจการให้เจริญก้าวหน้า

นารีรัตน์จากเรื่อง **กิ่งไผ่ใบรัก** เป็นเจ้าของกิจการบริษัทตัวแทนจำหน่ายรถยนต์จากญี่ปุ่น และเจ้าของโรงงานประกอบรถยนต์ เธอมีบทบาทในฐานะผู้ช่วยสำคัญที่ทำให้กิจการครอบครัวก้าวหน้าได้ ดังที่ว่า “เพื่อนของเธอช่วยงานสามีด้วยการถือชะแลงจัดเปลี่ยนยางรถยนต์

ด้วยตนเอง จนกระทั่งถึงวันที่ ‘คุณนารีรัตน์’ แต่งเครื่องเพชรแพรพรายออกงานในสังคม ‘ไฮโซ’ มีภาพลงตีพิมพ์ในนิตสารอยู่บ่อย ๆ” (กิ่งไผ่ใบรัก : 7) และที่ว่า “ทั้งพ่อทั้งแม่ก็ไม่เคยอยู่บ้าน ไปวิ่งเต้นติดต่อกับลูกค้ามีฉะนั้นก็ต้องไปเจรจากับบริษัทที่ใหญ่กว่าอยู่ตลอดเวลา” (กิ่งไผ่ใบรัก : 43) แสดงให้เห็นว่านารีรัตน์มีบทบาทในธุรกิจครอบครัวอย่างสูง เธอทำงานตั้งแต่บริษัทยังไม่ใหญ่โต โดยทำงานใช้แรงงานช่วยสามี และคอยติดต่อเจรจากับลูกค้าปัจจุบันกิจการใหญ่โตมั่นคงเป็นที่นับถือในหมู่คนชั้นสูง ส่วนหนึ่งก็มาจากการทำงานอย่างขยันขันแข็งของนารีรัตน์นั่นเอง

สาลินีในเรื่องกิ่งไผ่ใบรักก็เป็นตัวละครที่มีธุรกิจเป็นของตนเอง คือเธอทำห้องพักรับเช่า สาลินีเป็นนักธุรกิจตั้งแต่อายุน้อย เธอเริ่มต้นทำธุรกิจตั้งแต่เรียนอยู่ปี 2 ในมหาวิทยาลัย โดยนำเงินมาลงทุนทำอาหารที่เน้นให้เช่าและกิจการของเธอก็ดีขึ้นเรื่อย ๆ และเธอยังดูแลบัญชีให้บริษัทครอบครัวอีกด้วย นอกจากนี้เธอยังคิดจะเปิดร้านอาหารดังที่ว่า

สาลินีวิเคราะห์จากประสบการณ์ของคนที่จับธุรกิจด้วยมือตนเองมาตั้งแต่สมัยยังเรียนอยู่ชั้นปีที่สองในมหาวิทยาลัย ... เธอว่าร้านซึ่งเธอจะลงทุนร่วมกับเพื่อนสาวอยู่ในทำเลที่ดีกว่าเช่าชอยไปเพียงแค่นิดเดียว มีหน้าซ้าหน้าปากชอยก็เป็นสถานีรถไฟ และที่จอดรถภายในตึกมีมากมายเพียงพอ... (ลับแลลายเมฆ : 30)

จะเห็นว่าสาลินีมีความรู้ความสามารถด้านธุรกิจมาก เธอสามารถวิเคราะห์ได้ว่าธุรกิจที่จะทำน่าจะไปได้ดี เพราะมีปัจจัยประกอบที่ดีทั้งทำเล ที่จอดรถ สาลินีจึงเป็นตัวละครหญิงที่เป็นเจ้าของกิจการที่มีบทบาทโดดเด่นอีกคนหนึ่ง

งามสรรพจากเรื่อง**ระบำดาว** เป็นเจ้าของกิจการหลายอย่าง ได้แก่ ไร่มันสำปะหลังขนาดใหญ่เป็นพันไร่ ทำหมู่บ้านจัดสรร และยังทำหน้าที่อื่น ๆ นอกจากทำไร่มันสำปะหลัง และหมู่บ้านจัดสรรแล้ว ครอบครัวงามสรรพยังทำธุรกิจเป็นตัวกลางส่งวัสดุต่าง ๆ เช่น เครื่องมือช่าง เครื่องใช้สำนักงาน ให้แก่โรงงานแถวนั้นด้วย ในอดีตผู้ที่จะต้องทำหน้าที่บริหารงานต่าง ๆ คือพ่อของงามสรรพ เมื่อพ่อเสียชีวิตงามสรรพต้องมาทำหน้าที่แทนตั้งแต่คุมคนงานในไร่ คุมคนงานก่อสร้าง และขับรถรับส่งของ งามสรรพก็ทำได้ดีทำให้กิจการของครอบครัวยังคงอยู่ต่อไปได้ทั้งที่ขาดหัวหน้าครอบครัวแล้วก็ตาม

ปาฎลีในเรื่อง**บ้านร้อยดอกไม้**เป็นเจ้าของกิจการโรงงานเสื้อผ้า เธอทำหน้าที่แทนพ่อของเธอที่ป่วยอยู่ ถึงแม้ว่าปาฎลีจะไม่เคยทำงานมาก่อนแต่เมื่อเธอจำเป็นต้องทำ เธอก็มีความเข้มแข็งมากดังที่ว่า “ถึงแม้จะไม่เคยทำ ถึงแม้จะเติบโตขึ้นมาอย่างดอกไม้ดอกน้อยในแวดวงร่มเงาของไม้ใหญ่... ถึงวันนี้แล้ว เธอจะต้องทำให้ได้ เธอจะต้องสามารถหยัดยืนเพื่อเป็นหลักให้ได้

ดอกไม้ดอกนี้แหละที่จะยื่นหยัดเติบโต แล้วต่อสู้เพื่อความอยู่รอดของทุกคน... “(บ้านร้อยดอกไม้ : 126) ในที่สุดปฏิกิริยาบริหารกิจการจนสามารถผ่านพ้นปัญหาขาดทุนไปได้ และธัญธรในเรื่องบ้านร้อยดอกไม้ เป็นเจ้าของห้างสรรพสินค้าที่ปฏิกิริยาเช่าพื้นที่ร้านค้าอยู่ ธัญธรบริหารห้างสรรพสินค้าด้วยความเฉลียวฉลาด ทำให้กิจการดำเนินไปได้ด้วยดี แม้แต่เกริกพ่อของกอบบุญก็ยังยอมรับความสามารถในการทำงานของเธอ ดังที่ว่า “ก็ดี ผู้หญิงคนนี้เก่ง ทำงานเก่ง กับเรื่องงาน เรื่องผลประโยชน์เขี้ยวถึงขั้นโหดเชียวละ ถ้าเป็นคู่ค้าที่เท่ากันเขาก็ต่อสู้ไม่ยอมแพ้ ถ้าเป็นคู่ค้าที่อยู่ในฐานะด้อยกว่า เขาก็เคี้ยวเอาขบเขาไม่มีปราณี” (บ้านร้อยดอกไม้ : 14) ธัญธรจึงเป็นนักธุรกิจหญิงที่เห็นผลประโยชน์เป็นเรื่องสำคัญ ซึ่งมีส่วนทำให้กิจการของเธอเจริญก้าวหน้า

2.3 พนักงานบริษัท

ตัวละครหญิงที่เป็นพนักงานบริษัทโดยทำหน้าที่เกี่ยวกับการเงิน การบัญชี ได้แก่ เพชรช่วง จากเรื่องดอกไม้ในป่าหนาว โดยในเรื่องกล่าวเกี่ยวกับความสามารถด้านการเงินของเธอไว้ว่า “ประโยชน์จากการงานและมันสมองของเธอ การช่วยเขาจัดระบบการเงินในองค์กรที่เขาก่อตั้ง คำนะนำเรื่องการลงทุน และการให้คำรับรองคำประกันกับสถาบันการเงินขนาดใหญ่” (ดอกไม้ในป่าหนาว : 534) แสดงให้เห็นว่าเพชรช่วงมีความรู้ด้านการเงินดีมาก เพราะสามารถให้คำแนะนำแก่พัทธ์ในเรื่องระบบการเงินในองค์กรได้ และหน้าที่การงานของเธอคงจะเป็นตำแหน่งที่สำคัญมากเพราะสามารถเป็นคนค้ำประกันเงินกู้ให้พัทธ์ได้

นอกจากนี้ยังมีตัวละครอื่น ๆ ที่เป็นพนักงานบริษัท ได้แก่ อารตีจากเรื่องกิ่งไม้ใบรัก ที่แม่ของเธอกล่าวว่า “เด็กสมัยนี้แต่งเนื้อแต่งตัว กิริยาท่าทางพิกลละ...ไม่เหมือนสมัยฉันเป็นสาว ๆ หรอกคะ ...และไม่ว่าเป็นไร ชอบเป็นลูกจ้างฝรั่งกันจัง เห็นเป็นเรื่องโก้เก๋ เงินเดือนที่ได้ก็แค่ไม่กี่หมื่น มาช่วยงานที่บ้านเสียยังจะดีกว่า” (กิ่งไม้ใบรัก : 21) แสดงให้เห็นว่าเธอทำงานในบริษัทฝรั่ง ซึ่งในเรื่องกล่าวว่าเป็นบริษัททางการเงิน

ปรีณาจากเรื่องใต้เงาตะวัน ก็ทำงานบริษัทเช่นกัน ดังที่ว่า “ถึงวันนี้เธอเข้านั่งทำงานอยู่ที่เดียวกับผู้เป็นบิดาได้ยังไม่ครบสามเดือน หากก็มั่นใจว่าจะก้าวหน้าขึ้นมาเป็นกำลังสำคัญของหน่วยงานได้อย่างแน่นอน” (ใต้เงาตะวัน : 20) และยังมีตัวละครที่ทำงานบริษัทแต่เป็นบริษัทของครอบครัวได้แก่ เก็จไพลินจากเรื่องวาวพลอย ในเนื้อเรื่องกล่าวไว้ว่า “นี่แหละคะน้องสาวคนเก่งของหนึ่ง เขาเพิ่งเรียนจบ ตอนนี่ช่วยงาน อ้อ ! ฝึกงานอยู่กับพี่ชายคนโตคะ” (วาวพลอย : 84) ตัวละครเหล่านี้ในเรื่องไม่ได้บอกตำแหน่งหน้าที่ไว้แน่นอน แต่จากสาขาวิชาที่สำเร็จการศึกษาน่าจะทำด้านการบัญชี การเงิน ซึ่งเป็นอาชีพที่สอดคล้องกับทัศนคติของผู้หญิงไทย

ตัวละครที่ทำอาชีพที่อื่น ๆ เช่น รสาจากเรื่อง**ตะวันทองแสง** เป็นมัณฑนากร ผู้เขียนกล่าวไว้ว่าเธอเป็นมัณฑนากรหญิงเพียงคนเดียวในบริษัท เมื่อภคพงษ์ว่าจ้างให้บริษัทพิทยาตกแต่งบ้าน เมื่อเขาทราบว่ามัณฑนากรเป็นผู้หญิงก็รู้สึกแปลกใจมาก เมื่อภคพงษ์พบรสาเขาก็คิดว่าถูกว่ารสาเป็นผู้หญิงคงจะไม่สามารถทำงานให้เขาได้ เพราะบ้านหลังใหญ่มากต้องทำงานหนักพอสมควร จากคำตอบที่แสดงถึงความเอาการเอางานของรสาทำให้ภคพงษ์รู้สึกแปลกใจ ในที่สุดรสาก็ยอมแซมตกแต่งบ้านให้ภคพงษ์สำเร็จและสร้างความพอใจให้ภคพงษ์อย่างยิ่ง

ครูดจากเรื่อง**ทรายสีเพลิง**ก็ทำงานเกี่ยวกับการตกแต่งภายในเช่นกันดังที่ว่า

“ บริษัทที่ฉันทำงานอยู่ รับงานหลายด้านคะ” ครูดเริ่มเรื่องของเธอขึ้นมาบ้าง

“ ส่วนหนึ่งเป็นการรับงานกราฟิก ทั้งปกแผ่นเสียง ปกหนังสือภาพประกอบเรื่องโปสเตอร์ โฆษณา ... อาร์ตเวิร์ก ... ทุกอย่าง อีกส่วนหนึ่งก็คือรับตกแต่งภายใน งานที่ฉันทำส่วนใหญ่เป็นการตกแต่งอพาร์ทเมนต์กับออฟฟิศ ” (ทรายสีเพลิง : 310)

ครูดถือว่าเป็นผู้หญิงที่มีความสามารถในการทำงาน เธอได้รับความเชื่อถือว่ามีความเป็นมืออาชีพดังที่เธอเล่าให้พัชระฟังว่า” ลูกค้าทรายขอเปลี่ยนแปลง ขอแก้แบบบ่อยใหม่ซะ แบบไม่เชื่อสนนิม ไม่เชื่อตาของเรานะ” พัชระย้อนถาม “ น้อยมากคะ ส่วนหนึ่งเพราะว่าไม่มีเวลา แต่ส่วนใหญ่แล้วเป็นเพราะว่าเขาเชื่อเรามากกว่า เขาไว้ใจว่าเราเป็นมืออาชีพ ” (ทรายสีเพลิง : 314) ทั้งนี้เธอเป็นผู้หญิงแต่เธอมีความมั่นใจว่าเธอทำงานให้บริษัทได้อย่างมีประสิทธิภาพ เป็นมืออาชีพที่ลูกค้าไว้ใจ

wirong ในเรื่อง**ระบำดาว** ทำงานเป็นวิศวกรในบริษัทเคมีภัณฑ์ที่มีเครือข่ายในต่างประเทศ ดังที่ว่า

อายุยังไม่เต็มยี่สิบเอ็ดปีดีนัก wirong ก็ได้รับพระราชทานปริญญาในสาขาซึ่งเคยเป็นแต่เพียงวิชาชีพของผู้ชาย ทั้งยังเป็นงานอาชีพที่ ‘ร้อน’ และเป็นที่ต้องการที่สุดของยุคทีเดียว

ความสำเร็จในวันนั้นส่งผลให้หญิงสาวได้เข้าร่วมในองค์กรใหญ่ของเอกชน บริษัทข้ามชาติที่ลงหลักปักฐานมานาน มันคงและมั่งคั่งด้วยผลผลิตทางเคมีซึ่งจำเป็นเหลือเกินสำหรับการพัฒนาประเทศ (ทางสายธาร : 6)

เนื่องจากwirong สำเร็จการศึกษาจากคณะวิศวกรรมศาสตร์ด้วยคะแนนระดับดี เธอจึงได้เข้ามาทำงานในบริษัทแห่งนี้ และเมื่อบริษัทมีโครงการที่จะต้องไปร่วมงานกับสาขาที่ประเทศ

อังกฤษ วิจารณ์จึงได้มีโอกาสมาทำงานที่อังกฤษในตำแหน่งผู้ประสานงาน วิจารณ์จึงเป็นตัวแทนผู้หญิงที่สามารถก้าวเข้าสู่โลกแห่งการทำงานแบบเดียวกับผู้ชายได้เป็นอย่างดี

2.4 นางพยาบาล

นอกจากตัวละครที่มีอาชีพเป็นครูอาจารย์และเจ้าของกิจการแล้ว ยังมีตัวละครที่มีอาชีพเป็นพยาบาล ได้แก่ ดวงตาจากเรื่อง**ทรายสีเพลิง** อารยาจากเรื่อง**กิ่งไม้ใบรัก** และลิปพรจากเรื่อง**ลับแลลายเมฆ** อาชีพพยาบาลเป็นอาชีพที่ถือว่ามั่นคง และมีรายได้สม่ำเสมอ ดังที่ยายทิศเคยบอกดวงตาแม่ของศรุตว่า "พอคุณจบมาคุณก็มีงานมีกรทำไม่ยากลำบากอะไรเลย และที่สำคัญ...ชาตินี้คุณดวงไม่มีวันตกงานนะคะ..." (ทรายสีเพลิง : 26) ถือว่าคำพูดของยายทิศเป็นความจริงเพราะเมื่อดวงตาลออกจากงานพาศรุตไปอยู่ที่อื่น เธอทำงานพยาบาลจนสามารถเก็บเงินพาลูกได้อยู่เมืองนอกได้ เมื่อเธอไปอยู่เมืองนอกก็ยังคงเป็นพยาบาลเพราะเป็นอาชีพที่ไม่ว่าที่ไหนก็ทำงานได้ไม่ตกงาน ส่วนอารยาและลิปพรก็ไม่ได้แต่งงานมีครอบครัว แต่ก็ดำรงชีวิตได้อย่างไม่ลำบากด้วยอาชีพพยาบาลเช่นกัน นอกจากนี้ลิปพรยังได้ใช้ความเป็นพยาบาลไปทำงานในมูลนิธิช่วยเหลือผู้หญิงที่ถูกล่วงละเมิดทางเพศอีกด้วย

2.5 อาชีพอื่น ๆ

นอกจากนี้ยังมีตัวละครที่ทำงานในองค์กรระหว่างประเทศคือก่องเพชรจากเรื่อง**วาวพลอย** ผู้เขียนกล่าวไว้ว่า "ก่องเพชรเรียนเก่งเรียนดี ใช้เวลาเพียงหนึ่งปีในการคว้าปริญญาโทกลับมาจากประเทศอังกฤษ ... และเป็นความจริงที่ว่าพี่สาวของเธอทำงานอยู่ในหน่วยงานใหญ่ซึ่งเป็นสำนักงานขององค์การระหว่างประเทศ" (วาวพลอย : 85) การที่ก่องเพชรทำงานในสำนักงานขององค์การระหว่างประเทศนี้ทำให้คุณยายเล็กภูมิใจมาก เธอไปเที่ยวคุยอวดเพื่อน ๆ จนเพื่อนของเธอพลอยชื่นชมก่องเพชรไปด้วย และยังเปรียบเทียบก่องเพชรกับเก็จไพลินน้องสาวที่ทำงานกับครอบครัวว่ามีหน้าที่การงานที่ต่ำกว่าพี่สาว แสดงให้เห็นว่าการที่ผู้หญิงมีอาชีพที่ดีก็ย่อมสร้างความภูมิใจในแก่ญาติพี่น้องด้วย

ลออองค์จากเรื่อง**ทางสายธาร**เป็นผู้หญิงอีกคนหนึ่งที่ได้ทำงานที่เคยเป็นงานเฉพาะของผู้ชายคือที่เลขานุการรัฐมนตรี ในเรื่องกล่าวถึงอาชีพของเธอไว้ว่า "วันที่นาม 'ลออองค์' ปรากฏเด่นในจำนวนรายชื่ออันยาวเหยียดของคณะผู้ติดตาม...ปรากฏในฐานะ 'เลขานุการ' ของท่านรัฐมนตรีช่วยปกปักคนนั้น ! (ทางสายธาร : 34) นอกจากลออองค์จะไปทำงานกับปกปักในฐานะเลขานุการแล้ว เธอยังมีบทบาทสำคัญกว่าเลขานุการคนอื่น ดังที่ว่า

หากเป็นในยามปกติขององค์คงจับตามองและคงเริ่มติดคาคาการณ์ ขั้นตอนต่อมาก็คือการหาโอกาสซักถามเพื่อค้นหาให้พบว่าภายในรถคันใหญ่ซึ่งมีเฉพาะบุคคลสำคัญระดับสูง เช่นนั้นมีการ 'เจรจา' อะไรกันเป็นพิเศษหรือไม่...เพื่อที่เธอจะได้เตรียมการตามคำขอของเขา...ทำงาน 'เป็นที่ม' ร่วมกันมานานจนล่อของค์สามารถมั่นใจได้ว่า...ถ้ามี ปกปักก็ต้องอาศัยเธอ เขาไม่อาจ 'รับ' ได้ด้วยตัวเองเท่า ๆ กับที่เธอก็จะไม่มีโอกาส 'ได้' เลยถ้าไม่มีเขา

(ทางสายธาร : 153 – 154)

ล่อของค์มีบทบาทเป็นผู้รับสินบนแทนตัวปกปัก เนื่องจากปกปักมองเห็นความเข้มแข็งและเด็ดเดี่ยวของเธอ เขาจึงไว้วางใจให้เธอเป็นคนรับสินบนแทนตัวเขา และแบ่งกันตามส่วนที่แต่ละตนควรได้ การกระทำเช่นนี้จะมีผลในช่วงท้ายเรื่องทำให้ปกปักต้องออกจากตำแหน่งรัฐมนตรี ส่วนล่อของค์ยังคงมีความมั่นคงทางอาชีพอยู่ เพราะถึงแม้เธอจะไม่ได้เป็นเลขาธิการรัฐมนตรีแต่เธอก็ยังมีหน้าที่การหนังสือและโรงพิมพ์ของสามี นอกจากนี้เธอยังได้รับการชักชวนจากหัวหน้าพรรคของ ปกปักให้มาลงเลือกตั้ง ส.ส. แทนปกปักอีกด้วย เนื่องจากหัวหน้าพรรคเล็งเห็นว่านักการเมืองผู้หญิงจะมีลักษณะบางอย่างที่นักการเมืองผู้ชายไม่มี คือมีเสน่ห์ ดังบทบรรยายที่ว่า

... เป็นอันว่าเพราะความสามารถของล่อของค์ หรือเพราะคะแนนนิยมและเสน่ห์ส่วนตัวของหญิงสาวผู้นั้นกันแน่ที่ทำให้บุระมองข้ามมลทินในการทำงานที่ผ่านมาของเธอ

เพราะเขาอยากได้ล่อของค์มาเป็นรุ่นใหม่เลือดใหม่ อยากได้ตัวเธอมาช่วยงานหรือเพราะมองทะลุมว่าเสน่ห์กับคะแนนนิยมของเธอจะทำให้พรรคไม่พลาดการมีเพิ่มขึ้นอีกหนึ่งคะแนนเสียง ! (ทางสายธาร : 370)

ล่อของค์ตัดสินใจลงสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร เธอเป็นผู้หญิงเพียงคนเดียวที่ได้มีโอกาสหาเสียงอย่างใกล้ชิดหัวหน้าพรรคที่คาดว่าจะได้เป็นนายกรัฐมนตรีคนต่อไป และการเป็นหญิงสาวที่มีเสน่ห์ก็ทำให้เธอน่าจะได้รับเลือกตั้งด้วย

ตัวละครหญิงอื่น ๆ ที่เป็นตัวละครประกอบ เช่น ดาวและน้อยจากเรื่อง **ลับแลลายเมฆ** ทำงานโรงงาน ธารทองพี่สาวของธนิภในเรื่อง **วาวพลอย** เป็นช่างเสริมสวย ศรีในเรื่อง **ทางสาย** ธารทำงานเป็นพี่เลี้ยงเด็ก เป็นต้น ตัวละครกลุ่มนี้เป็นตัวละครที่มีอาชีพที่ใช้แรงงานมากกว่าความรู้ และได้เงินเดือนน้อย เนื่องจากตัวละครเหล่านี้มีการศึกษาน้อย แสดงให้เห็นว่าการศึกษาล้มพันธ์กับโอกาสในการประกอบอาชีพอย่างยิ่ง

ในประเทศไทยได้ได้มีการสำรวจทางสถิติเกี่ยวกับการทำงานของผู้หญิงไว้ดังนี้

ในช่วงระยะเวลา 20 ปี นับแต่ปีสตรีสากลเป็นต้นมา สตรีไทยได้ก้าวออกจากสถานภาพของการทำงานในฐานะผู้ช่วยธุรกิจครอบครัวเข้าสู่ตลาดแรงงานไปสู่การทำงานนอกบ้านมากขึ้น ทั้งในตลาดแรงงานในและนอกระบบ เช่น ในฐานะของลูกจ้างเอกชน ลูกจ้างรัฐบาล และการทำงานส่วนตัวมากขึ้น" (นภัส ศิริสัมพันธ์ 2544 : 66)

ข้อมูลจากอีกหลายแหล่ง แสดงให้เห็นว่าสตรีเริ่มเข้าไปมีบทบาทมากขึ้นในงานอาชีพประเภทต่าง ๆ ที่เคยนับว่าเป็นอาชีพเฉพาะของผู้ชาย รวมทั้งการสำรวจภาวะการทำงานของประชากร พ.ศ. 2537 รอบ 3 โดยสำนักงานสถิติแห่งชาติ พบว่าสตรีในวัยทำงานอายุ 15 – 59 ปี มีแนวโน้มเข้ามาทำงานนอกภาคเกษตรกรรมเพิ่มสูงขึ้นจากร้อยละ 33 ในปี พ.ศ. 2531 เป็นร้อยละ 43 ในปี 2537 อาชีพที่สตรีส่วนใหญ่ทำคือ เกษตรกรรม ค้าขาย งานบริการ และงานวิชาชีพ (ภัสสร ลิมานนท์ 2544 : 66)

จากข้อมูลทางสถิติจะเห็นว่าปัจจุบันผู้หญิงทำงานนอกบ้านมากขึ้น และได้ทำงานที่เคยเป็นอาชีพเฉพาะของผู้ชายอีกด้วย อาชีพที่ทำคือเกษตรกรรม ค้าขาย งานบริการ และงานวิชาชีพ เมื่อพิจารณาสถานภาพและบทบาทของตัวละครหญิงในนวนิยายของปิยะพร ศักดิ์เกษมแล้ว พบว่ามีความสอดคล้องกันในข้อที่ว่าตัวละครหญิงนั้นทำงานมีอาชีพ มีเพียงส่วนน้อยเท่านั้นที่เลือกจะเป็นแม่บ้าน ตัวละครบางตัวเป็นวิศวกร มัณฑนากร และทำงานการเมืองซึ่งเป็นงานที่เคยเป็นอาชีพของผู้ชาย แต่ส่วนมากแล้วอาชีพของตัวละครหญิงคงเป็นอาชีพที่ผู้หญิงนิยม ได้แก่ ครูอาจารย์ พนักงานบริษัทด้านการบัญชีการเงิน พยาบาล เลขานุการ แอร์โฮสเตส ตัวละครหญิงที่มีอาชีพเป็นผู้บริหารระดับสูงของบริษัทก็มักจะเป็นบริษัทของตนเอง ได้แก่ กมลลาสน์ วารี เจนจारी รัญธร เนื่องจากในสังคมไทยมักไม่เปิดโอกาสให้ผู้หญิงได้แสดงความสามารถในการบริหาร ยกเว้นแต่ธุรกิจนั้นจะเป็นของครอบครัวตนเองจึงจะมีโอกาสได้ทำหน้าที่ผู้บริหาร อย่างไรก็ตามตัวละครหญิงที่เป็นผู้บริหารล้วนแต่ประสบความสำเร็จในหน้าที่การงานทั้งสิ้น แสดงให้เห็นว่าผู้เขียนต้องการแสดงให้เห็นว่าผู้หญิงก็สามารถเป็นผู้บริหารได้เช่นกัน

จะเห็นว่าตัวละครหญิงในนวนิยายของปิยะพร ศักดิ์เกษมมีสถานภาพและบทบาทในสังคม ได้แก่ ด้านการศึกษา และด้านการประกอบอาชีพ ตัวละครหญิงส่วนใหญ่ให้ความสำคัญกับการศึกษาและสำเร็จการศึกษาระดับปริญญาตรีขึ้นไป การมีการศึกษาทำให้ตัวละครหญิงสามารถเข้าสู่สังคมได้อย่างมีศักดิ์ศรีและมีความภาคภูมิใจ เช่น สาลินที่เป็นหญิงสาวในชนชั้นกลาง แต่ก็ได้รับการยอมรับจากสังคมเพราะเธอมีการศึกษาสูง เป็นต้น ในขณะที่ด้านการประกอบ

อาชีพนั้นตัวละครหญิงล้วนมีอาชีพเป็นที่ยอมรับของสังคม พวกเธอมีสิทธิ์ในการเลือกประกอบอาชีพตามใจรัก และประสบความสำเร็จในอาชีพของตนเอง แม้แต่ตัวละครหญิงที่ประกอบอาชีพที่ผู้ชายเคยทำ เช่น วิศวกร นักการเมือง ก็สามารถทำหน้าที่ของตนเองได้เป็นอย่างดี

ทัศนะของปิยะพร ศักดิ์เกษมที่มีต่อสถานภาพและบทบาทในสังคม

ในนวนิยายของปิยะพร ศักดิ์เกษมได้นำเสนอความรู้และความคาดหวังที่สังคมไทยมีต่อผู้หญิง สะท้อนผ่านทางสถานภาพและบทบาท อีกทั้งคุณสมบัติบางประการที่ผู้หญิงถูกสังคมคาดหวังว่าควรจะเป็นหรือควรมี ได้แก่ ทัศนะเกี่ยวกับคุณสมบัติของผู้หญิง และทัศนะเกี่ยวกับความไม่เสมอภาค

1. ทัศนะเกี่ยวกับคุณสมบัติของผู้หญิง

ทัศนะของปิยะพร ศักดิ์เกษมเกี่ยวกับคุณสมบัติของผู้หญิง เป็นการนำเสนอความคิดของผู้เขียนที่ว่าผู้หญิงควรจะวางตัวอย่างไรจึงจะได้รับการยอมรับจากสังคมให้เป็นผู้หญิงที่ดี คุณสมบัติที่ปิยะพร ศักดิ์เกษมมองว่าผู้หญิงในสังคมควรมี ได้แก่ การมีการศึกษาและหน้าที่การงาน การรักษานวลสงวนตัว การมีวุฒิภาวะทางอารมณ์ และการมีคุณธรรม จริยธรรม ดังนี้

1.1 การมีการศึกษาและหน้าที่การงาน การศึกษาและหน้าที่การงานมีส่วนทำให้ผู้หญิงสามารถยกระดับตนเองให้เป็นที่ยอมรับในสังคม เนื่องจากการศึกษาเป็นสิ่งจำเป็นสำหรับชีวิต ถึงแม้ว่าผู้หญิงในอดีตเคยมีการศึกษาน้อยกว่าผู้ชายเพราะมีหน้าที่ทำงานบ้าน ให้ผู้ชายเป็นฝ่ายเลี้ยงดู แต่ปัจจุบันสภาพสังคมได้เปลี่ยนแปลงไป ผู้หญิงจึงควรมีความรู้ให้มากที่สุด เพื่อทำงานหารายได้เลี้ยงตัวเองโดยไม่ต้องหวังพึ่งผู้อื่น นอกจากนี้การศึกษาและการออกไปทำงานนอกบ้านยังทำให้ผู้หญิงเป็นคนที่มีความนึกคิดกว้างขวางเฉลียวฉลาด ทันคนและทันโลก

ในนวนิยายของปิยะพร ศักดิ์เกษมมีตัวละครหญิงหลายตัวที่มีการศึกษาในระดับที่ดีเยี่ยมและมีสติปัญญาที่ชาญฉลาด ได้แก่ รสาจากเรื่อง**ตะวันทองแสง** สาลินจากเรื่อง**ระบำดาว** ศรุตาจากเรื่อง**ทรายสีเพลิง** ดวงลดาจากเรื่อง**ดอกไม้ในป่าหนาว** และปาริณาจากเรื่อง**ใต้เงาตะวัน** ตัวละครหญิงกลุ่มนี้มีผลการเรียนดีเยี่ยมระดับเกียรตินิยม บางคนแม้จะเป็นตัวละครที่มีชาติกำเนิดธรรมดา ครอบครัวไม่ได้มีฐานะร่ำรวย ดังเช่น รสา สาลิน ปาริณา เป็นต้น แต่ก็เป็นที่ยอมรับในสังคมเนื่องจากการศึกษาที่ดีเยี่ยมของพวกเธอ นอกจากนี้การศึกษายังทำให้ผู้หญิงมีโอกาสได้เลื่อนฐานะทางสังคม ได้ทำงานในตำแหน่งที่สังคมให้การยอมรับ แสดงให้เห็นทัศนะของ

ผู้เขียนที่มีต่อการศึกษา กล่าวคือการศึกษาเป็นส่วนสำคัญที่ทำให้ผู้หญิงเฉลี่ยฉลาด ทันสมัย และมีฐานะทางสังคมที่สูงขึ้น

นอกจากนี้ปิยะพร ศักดิ์เกษมยังแสดงให้เห็นว่าตัวละครที่มีการศึกษาดีจะได้รับการยกย่อง ไม่ว่าจะจากตัวละครฝ่ายหญิงด้วยกันหรือตัวละครฝ่ายชาย ดังตัวอย่างจากเรื่อง**ระบำดาว ทรายสีเพลิง ดอกไม้ในป่าหนาว และวาวพลอย** ดังนี้

ในเรื่อง**ระบำดาว** สาลินสำเร็จการศึกษาระดับปริญญาโทจากประเทศฝรั่งเศส เมื่อครั้งที่เธอพบกับภทิสครั้งแรก เธอได้แสดงความรู้ด้านอื่น ๆ นอกเหนือจากความรู้ในสาขาที่เธอศึกษา อยู่ทำให้ภทิสเห็นรสนิยมทางด้านศิลปะของสาลิน ไม่ว่าจะเป็นการชอบรูปเขียน หรือการฟังดนตรี ทำให้เห็นว่าเธอเป็นคนมีรสนิยมดีและมีความรู้ทั้งทางด้านศิลปะและดนตรี ทำให้ภทิสชื่นชมเธอว่าเป็นผู้มีความรู้และเกิดความประทับใจจนต้องการเป็นคนรักของเธอ

หลังจากสาลินได้คบหาเป็นคนรักของภทิสแล้ว ลีลา น้องสาวภทิสกล่าวถึงเธอว่า

“ถึงเขาจะเป็นใครมาจากไหนก็ไม่รู้ แต่ได้พบกับพี่แพ้วที่โน่นก็คงพอจะช่วยให้ ‘มีอะไร’ ขึ้นมาได้บ้าง...สังคมทุกวันนี้...ใครไม่เคยย่างเท้าออกนอกประเทศละก็ แทบจะต้องเอาปั๊บคลุมหัวเดิน โดยเฉพาะอย่างยิ่งชนชั้นเรา เขาวัดกันแบบนี้” (ระบำดาว : 82 – 83)

จากข้อความนี้จะเห็นว่าแม้สาลินเป็นเพียงผู้หญิงธรรมดา ที่ไม่มีใครในสังคมเดียวกับภทิสและลีลาซึ่งอยู่ในสังคมชั้นสูงรู้จัก แต่การที่เธอสำเร็จการศึกษามาจากต่างประเทศก็ทำให้เธอเป็นที่ยอมรับในสังคมระดับสูงนี้ได้ไม่ยาก

สรุปจากเรื่อง**ทรายสีเพลิง** ได้รับการชื่นชมจากพ่อเมื่อเธอกลับมาหาท่านที่เมืองไทย หลังจากที่เกิดเหตุการณ์ขัดแย้งกันจนสรุปตาและแม่ต้องออกจากบ้านดังที่ว่า

รายละเอียดที่ตามมาคือเรื่องของการทำงาน สภาพความเป็นอยู่บนเกาะแมนฮัตตัน และดีกรี ทั้งตรีและโทที่ลูกสาวของเขาคนนี้ได้ไว้ในอุ้งมือก็ทำให้เขาლობระบายลมหายใจยาว ...ดวงตาเลี้ยงลูกและจัดการกับชีวิตของตัวเองได้ดีกว่าที่คิด ! (ทรายสีเพลิง : 244)

ในอดีตถึงแม้ว่าศกพ่อของสรุปตาจะไม่เคยยกย่องให้เกียรติเธอและแม่ แต่เมื่อศกทราบ ว่าสรุปตามีฐานะที่มั่นคง มีการศึกษาสูง รวมทั้งมีหน้าที่การงานที่ดีเขาก็รู้สึกชื่นชม และยอมรับลูกสาวคนนี้อย่างสนิทใจ

ดวงตาจากเรื่อง**ดอกไม้ในป่าหนาว**มีการศึกษาสูง ทำให้ได้รับการยอมรับดังที่ว่า “เก่งนะ เป็นผู้หญิงตัวนิตเดียว ทำงานทำการเป็นเรื่องเป็นราวและดูแลตัวเองได้ดีขนาดนี้...เขา

กำลังจะขอยุติของมหาวิทยาลัยไปทำปริญญาเอก... จบโทแล้วนะนั่นนะ แวะข่าวว่าเรียนเก่งเสียด้วย” (ดอกไม้ในป่าหนาว : 151) จากข้อความนี้จะเห็นว่าโชคซึ่งเป็นเจ้าของหมู่บ้านที่ดวงลดอาศัยอยู่นั้นชื่นชมดวงลดมาก แม้เขาจะไม่เคยรู้จักมักคุ้นกับดวงลดมาก่อนก็ตาม แต่ก็ยกย่องดวงลดว่าเป็นผู้หญิงที่มีการศึกษาดีและทำงานเลี้ยงตนเองได้แม้จะอายุน้อยอยู่ก็ตาม

ในเรื่องวาวพลอย ก่องเพชรก็ได้รับการยกย่องเนื่องจากการศึกษาดีโดยเปรียบเทียบกับเก็จไพลินน้องสาวของเธอ ดังที่ว่า “ถ้าแค่จะมาทำงานของครอบครัว ความรู้แค่นี้ก็คงพอ แต่ถ้าคิดจะทำงานในองค์กรใหญ่ ๆ อย่างคุณหนึ่งก็คงไม่ได้ นอกจากต้องไปเป็นเสมียน” (วาวพลอย : 85) ข้อความตอนนี้เป็นกรเปรียบเทียบระหว่างก่องเพชรซึ่งมีการศึกษาสูงถึงระดับปริญญาโทจากต่างประเทศ กับเก็จไพลินที่สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาตรีจากมหาวิทยาลัยในประเทศ คนทั่วไปจึงดูถูกว่าความรู้ของเก็จไพลินต้องไปทำงานเป็นเสมียนในขณะที่ก่องเพชรได้ทำงานที่ดีกว่าอย่างตำแหน่งในองค์กรระหว่างประเทศ ขณะที่เก็จไพลินนึกพอใจแล้วที่ตนเองมีการศึกษาพอเอาตัวรอดได้ถึงแม้จะไม่ได้จบการศึกษาระดับสูงเท่าพี่สาวก็ตาม

นอกจากนี้ผู้เขียนยังเสนอทัศนะว่าผู้หญิงสามารถทำงานที่ผู้ชายเคยทำได้ ดังที่ว่า “ที่ชอบมากที่สุดก็คือเขาหัวสมัยและใจกว้างพอที่จะยอมให้มีผู้หญิงขึ้นมาทำงานในระดับนี้ด้วย ... ผมว่าสมัยนี้ผู้หญิงหลายคนมีความสามารถเพียงพอทำงานใหญ่ได้และทำได้ดีด้วยอย่าง ลิลลี่ก็คนนี้จะ” (ทางสายธาร : 151) จะเห็นว่าผู้เขียนให้เพื่อนร่วมงานของวิงรองซึ่งเป็นตัวละครชายเป็นตัวแทนในการแสดงความคิดเห็น ชื่นชมเจ้านายที่ทันสมัยและใจกว้างพอที่จะให้ผู้หญิงทำงานที่มีความสำคัญและเป็นตำแหน่งที่ผู้ชายเคยทำ และผู้หญิงก็สามารถทำงานได้ดีไม่แพ้ผู้ชาย

ปิยะพร ศักดิ์เกษมเห็นว่าการมีงานทำเป็นส่วนหนึ่งที่ทำให้ผู้หญิงมีคุณค่า ผู้เขียนสร้างตัวละครหญิงที่มีฐานะดีและไม่จำเป็นต้องทำงานหาเลี้ยงตนเองและครอบครัวให้มีความคิดว่าจะต้องทำงาน ไม่ปล่อยให้เวลาว่างโดยเปล่าประโยชน์ เช่น นภนภางค์ในเรื่อง **ลับแลลายเมฆ** แม้ว่านภนภางค์จะมีความตั้งใจว่าเมื่อเธอแต่งงานแล้วก็จะทำหน้าที่เป็นแม่บ้านให้กฤตอย่างเต็มที่ แต่เธอก็ยังมีความคิดอยากจะทำงานเป็นครูพิเศษในโรงเรียนอนุบาล เพื่อที่จะได้นำความรู้และประสบการณ์ที่ได้มาบริหารโรงเรียนอนุบาลสองภาษาที่เธอคิดจะสร้างขึ้นและตั้งใจจะเป็นผู้บริหารโรงเรียนแห่งนี้

อรพิมในเรื่อง **ไต้ร่มไม้เลื้อย** มีฐานะทางบ้านร่ำรวยมากจึงไม่จำเป็นต้องออกมาทำงานเช่นกัน นอกจากเป็นแม่บ้านให้สามีแล้วเธอยังทำงานเป็นอาจารย์พิเศษที่มหาวิทยาลัยเอกชนในจังหวัดลำปาง เธอก็ไม่เข้ามาเป็นอาจารย์ประจำเนื่องจากเห็นว่าใช้เวลามากเกินไป ทำให้เธอไม่มี

เวลาดูแลครอบครัว นอกจากนี้ก็เป็นอาจารย์พิเศษแล้วอภิมยังร่วมหุ้นกับเพื่อนเปิดร้านขายเฟอร์นิเจอร์ด้วย

ถึงแม้ว่าผู้เขียนจะมีทัศนะว่าผู้หญิงในยุคปัจจุบันต้องออกมาทำงานนอกบ้าน แต่ผู้เขียนก็ชื่นชมตัวละครที่ทำหน้าที่เป็นแม่บ้าน ดังเช่นในเรื่อง **ทรายสีเพลิง** ศรวณีย์วางแผนไว้ว่าเมื่อสำเร็จการศึกษาแล้วคิดอยากจะเป็นแม่บ้านให้พัทธะคู่มั่นของเธอมากกว่าจะมาช่วยบริหารร้านอาหารของเขา ทำให้เพื่อนของพัทธะคิดว่าเธอหัวเก่าเพราะสมัยนี้มักจะไม่มีผู้หญิงที่สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาตรีแล้วอยากจะเป็นแม่บ้าน แม้แต่พัทธะก็คิดว่า “แต่ที่ว่าคนเราจะมีค่าก็ด้วยการทำงานนะ...ไม่ไหวละคนรุ่นเราใคร ๆ เขาก็ทำงานทั้งนั้น” (ทรายสีเพลิง : 315 – 316) แสดงให้เห็นว่าพัทธะก็มีความคิดว่าการเป็นแม่บ้านนั้นไม่ใช่อาชีพ การออกไปทำงานนอกบ้านจึงจะเรียกว่าเป็นอาชีพที่แท้จริง แต่ศรวณาพิสวของศรวณีย์แย้งว่า “แหม! งานบ้านก็เป็นงานนะคะ” ศรวณาขัดขึ้นทันที” (ทรายสีเพลิง : 316)

เจนจารีในเรื่อง **ไต้ร่มไม้เลื้อย** มีความคิดว่าผู้หญิงควรออกไปทำงานนอกบ้านดังที่ว่า

“ดิฉันสนับสนุนให้ผู้หญิงพึ่งตนเอง สมัยนี้ถ้าใครคิดงอมืองอเท้าให้สามีเลี้ยงก็ดูจะเป็นความคิดที่ล้าหลังเต็มที และวิชาความรู้จะยิ่งใช้ยิ่งเพิ่มพูนนะคะ ไม่เหมือนกับเงิน ไม่ว่าจะมามากสักแค่ไหนหากยิ่งใช้มันก็ยิ่งหมด” (ไต้ร่มไม้เลื้อย : 247)

เจนจารีได้แสดงแนวคิดที่ผู้หญิงสมัยนี้ควรพึ่งตนเองด้วยการใช้ความรู้ที่มีมาทำงานเลี้ยงตนเอง การอยู่บ้านให้สามีเลี้ยงเป็นความคิดที่ล้าหลัง ความคิดนี้มีผู้แสดงความเห็นขัดแย้งว่า

“ การเป็นแม่บ้านก็ไม่ใช่ว่าเป็นการงอมืองอเท้าให้สามีเลี้ยงดูนะคะ การครองเรือนเป็นงานหลักต้องใช้หลักทั้งรัฐศาสตร์ นิติศาสตร์ เศรษฐศาสตร์และจิตวิทยาสูง ... ดิฉันกลับคิดว่าใครก็ตามที่ยอมเป็นแม่บ้าน เป็นคนที่ควรยกย่อง ... เธอคนนั้นเป็นคนเสียสละ มีความรักไว้แจกจ่ายผู้อื่น ไม่ใช่เก็บเอาไว้รักแต่เพียงตัวเองและความก้าวหน้าของตัวเองเท่านั้น ...”

(ไต้ร่มไม้เลื้อย : 248)

จะเห็นว่า เพื่อนของเจนจารีมีความเห็นที่ขัดแย้งว่า งานบ้านก็เป็นงานชนิดหนึ่งเหมือนกัน ทั้งต้องใช้ความรู้และความเสียสละอย่างสูงในการยอมมาเป็นแม่บ้านเพื่อจะได้ดูแลสามีและลูกให้มีความสุขสบายเมื่อกลับถึงบ้าน ดังนั้นงานบ้านจึงนับว่าเป็นงานอย่างหนึ่งเช่นกันแม้จะไม่มีรายได้เป็นจำนวนที่แน่นอนก็ตาม

ในเรื่อง **กิ่งไผ่ใบรัก** กล่าวถึงลักษณะของผู้หญิงไทยสมัยใหม่ว่าเป็นผู้หญิงที่แต่งกายดี มีการศึกษา และมีหน้าที่การงานที่ดี ดังที่ว่า

ในสังคมที่เธอเป็นอยู่ ผู้หญิงในวัยเดียวกับอาช้อ...ก็ขนาดที่พิศหัวหน้าแผนกของเธอ นั่นแหละ ที่พิศสดสวย หอมกรุ่นตั้งแต่ศีรษะจรดปลายเท้า แต่งตัวงดงาม กระโปรงสั้นเหนือเข่า สักสั้นนิ้ว และใช้รองเท้าสันสูงระดับเดียวกันเดินอย่างคล่องแคล่วกระฉับกระเฉงไปทั่วออฟฟิศ ...และโลกของเธอผู้นั้นก็กว้างด้วยการศึกษา ด้วยการสื่อสารสมัยใหม่ ด้วยการเดินทางไปทุกมุมโลกอย่างอิสระเร็วกว่ากับสายลม (กิ่งไผ่ใบรัก: 269)

จากข้อความข้างต้นจะเห็นลักษณะของผู้หญิงในยุคปัจจุบัน ที่ควรมีการศึกษามีหน้าที่การงานที่ดี และทันสมัยซึ่งเป็นสัญลักษณ์ของผู้หญิงสมัยใหม่อย่างแท้จริง

เมื่อพิจารณาตัวละครหญิงในนวนิยายของปิยะพร ศักดิ์เกษมที่กล่าวมาข้างต้นนี้ ทำให้เห็นทัศนคติของผู้เขียนอย่างชัดเจนคือ ผู้เขียนเห็นความสำคัญของการศึกษา ดังนั้นตัวละครหญิงในนวนิยายเหล่านี้จึงมีการศึกษาค่อนข้างสูง ตัวละครเอกบางตัวมีผลการเรียนดีเยี่ยมระดับเกียรตินิยม เมื่อสำเร็จการศึกษาแล้วก็มีงานที่มั่นคง และพึงตนเองได้ สอดคล้องกับสภาพสังคมปัจจุบันที่ผู้หญิงมีบทบาทในด้านการประกอบอาชีพนอกบ้าน การออกสู่โลกภายนอกทำให้ผู้หญิงในปัจจุบันจำเป็นจะต้องปรับตัวให้เข้ากับสังคมภายนอก จึงต้องเป็นคนที่มีความรู้ ฉลาด คล่องแคล่ว ทันคน การที่ผู้หญิงมีการศึกษาและหน้าที่การงานที่ดีจึงเป็นการยกระดับสถานภาพของผู้หญิงให้สูงขึ้นอีกทางหนึ่งด้วย

อย่างไรก็ตามมีข้อสังเกตว่าปิยะพร ศักดิ์เกษมมีทัศนคติว่าการมีหน้าที่การงานหรือการศึกษาที่ดี อาจไม่ทำให้ผู้หญิงมีความสุขได้เท่ากับการได้ทำงานที่ตนเองอยากจะทำ ดังเช่นดวงลดาที่เลือกลาออกจากการเป็นอาจารย์มหาวิทยาลัยมาทำงานแปลหนังสือเพราะเป็นอาชีพที่อิสระ ทำแล้วมีความสุข หรืองามสรรพที่เลือกจะศึกษาต่อในมหาวิทยาลัยเปิดเพราะไม่ต้องการเรียนเต็มเวลา แต่ต้องการเรียนไปด้วยทำงานไปด้วย ดังนั้นการมีการศึกษาและหน้าที่การงานที่ดี อาจไม่ใช่สิ่งที่ผู้หญิงต้องการเพียงอย่างเดียว แต่ต้องเป็นงานที่ทำแล้วมีความสุขด้วย

1.2 การรักนวลสงวนตัว

จากการศึกษานวนิยายของปิยะพร ศักดิ์เกษมพบว่า ผู้เขียนได้แสดงทัศนคติเกี่ยวกับการคบเพื่อนต่างเพศไว้ว่า ผู้หญิงสามารถคบเพื่อนต่างเพศได้อย่างอิสระ แต่ก็ต้องรักนวลสงวนตัวตามกรอบวัฒนธรรมไทย ถือว่าเป็นแนวคิดที่สอดคล้องกับสภาพสังคมปัจจุบันเนื่องจาก

สภาพแวดล้อมในปัจจุบันมีความแตกต่างจากสมัยก่อนมาก กล่าวคือ สมัยก่อนผู้หญิงมักอยู่ในบ้าน ทำงานบ้าน คอยปรนนิบัติสามีและลูก ทำหน้าที่สำคัญคือการเป็นแม่บ้านแม่เรือน แต่ปัจจุบันผู้หญิงได้รับการศึกษามากขึ้น จึงต้องออกไปทำงานนอกบ้านเพื่อใช้ความรู้ที่ได้ศึกษามาให้เป็นประโยชน์ การทำงานย่อมต้องทำงานกับคนหมู่มาก มีการพบปะกับผู้คนมากหน้าหลายตาเป็นธรรมดา ผู้ชายและผู้หญิงจึงต้องมีความสัมพันธ์พูดจา ติดต่อกันได้อย่างเปิดเผย โดยเฉพาะผู้หญิงที่ยังโสดสามารถที่จะคบหากับเพื่อนต่างเพศอย่างเปิดเผย แต่ก็ต้องอยู่ในขอบเขตที่เหมาะสม ผู้หญิงจึงค่อนข้างลำบากในการวางตัวคือหากปล่อยตัวมากเกินไปสังคมจะติฉินนินทา และหากไม่รู้จักรัดตัวคบหาผู้ชายบ้างก็จะมีโอกาสรู้จักผู้ชายที่เหมาะสม ดังนั้นผู้หญิงอาจคบหาผู้ชายฉันเพื่อนได้ เพื่อเป็นการศึกษานิสัยกันก่อน หากพอใจจึงค่อยพัฒนาไปเป็นคนรัก

แนวคิดข้างต้นสอดคล้องกับทัศนะของปิยะพร ศักดิ์เกษมที่ว่าผู้หญิงสามารถคบหากับเพื่อนต่างเพศได้ แต่ต้องรักษาวลสงวนตัว ปิยะพร ศักดิ์เกษมสร้างตัวละครที่คบหาเพื่อนต่างเพศอย่างอิสระแต่ยังอยู่ในขอบเขตของวัฒนธรรมไทย ดังปรากฏในเรื่อง **ระบำดาว วาวพลอย กิ่งไม้ใบรัก ในบ่วงมนตรา และเรือนศิรา** ดังนี้

สาลินจากเรื่อง **ระบำดาว** เป็นผู้หญิงที่มีรูปร่างหน้าตาดี จึงมีผู้ชายมาชอบอยู่เสมอ ดังที่ว่า "สาลินแน่ใจว่า ตนเองไม่เคยให้ความหวังใคร 'เป็นพิเศษ' และก็ไม่เคยหยาบคายกับใคร เช่นกัน หญิงสาวสามารถรักษาไมตรีของทุกคนไว้ในขอบเขตที่เธอพอใจด้วยความอ่อนโยนนุ่มนวลอันเป็นเสน่ห์ที่จับตาอีกอย่างหนึ่งของเธอ" (ระบำดาว : 8 - 10) จะเห็นว่าสาลินมีลักษณะของผู้หญิงสมัยใหม่ที่สามารถคบหาเพื่อนที่เป็นเพศตรงข้ามหลายคน แต่ก็คบหาอยู่ในขอบเขตเพราะสาลินก็ไม่ได้ให้ความหวังใครเป็นพิเศษ เธอไม่ได้คบหาใครเป็นคนรักจึงถือว่าไม่ใช่สิ่งที่ผิดหากเธอคบผู้ชายหลายคนเป็นเพื่อนเพื่อหาคนที่ดีที่สุดมาเป็นคู่ชีวิต

เก็จไพลินจากเรื่อง **วาวพลอย** ก็มีลักษณะการคบหาเพื่อนต่างเพศที่รู้เท่าทันผู้ชาย แม้เธอจะทราบว่าเป็นอันตรายจะพูดคุยอย่างรู้จักเธอในเชิงชู้สาว แต่เก็จไพลินก็สามารถคบหาปัญญาอย่างไม่ผูกมัดตนเอง และไม่ทำให้ปัญญาารู้สึกว่าเสียหน้าที่เธอปฏิเสธ ซึ่งปัญญาที่มีความคิดว่า "เก็จเป็นหญิงสาวของยุคสมัยที่เปิดกว้างกับการคบหา หากก็รู้จักวิธีที่จะชัดเจนให้การคบนั่น อยู่แค่ในขอบเขตที่ตนเองต้องการ ... เหมือนอย่างที่เขาได้เห็นเธอคบหากับชายหนุ่มหลายคนและปฏิเสธคนที่ไม่ต้องใจอย่างตรงไปตรงมา" (วาวพลอย : 131) จากข้อความข้างต้นทำให้เห็นว่าแม้ปัญญาจะเป็นผู้ชาย แต่ก็ได้รังเกียจว่าเก็จไพลินคบเพื่อนผู้ชายหลายคน แต่กลับคิดว่าเธอเป็นสาวสมัยใหม่ที่เปิดกว้างกับการคบหาแต่ก็อยู่ในขอบเขตซึ่งก็ไม่เสียหาย ถึงแม้ว่าเก็จไพลินจะคบหาผู้ชายอย่างเปิดเผย แต่ก็อยู่ในขอบเขต เก็จไพลินไม่เห็นด้วยที่กองเพชรซึ่งมีคู่หมั้นแล้ว ยังแอบ

ติดต่อกับคนรักเก่าอยู่ แสดงว่าถึงแม้เง็กไฟลีนจะมีแนวคิดที่ว่าผู้หญิงสามารถคบผู้ชายได้ แต่ก็คบได้อย่างเพื่อน หากเป็นคู่หมั้นหรือเป็นสามีภรรยาไปแล้วก็ไม่ควรคบคนอื่นอีกต่อไป ควรจะซื่อสัตย์ต่อคู่หมั้นของตนเอง ดังที่กองเพชรวิจารณ์กองไฟลีนว่า “เง็กก็แปลก แต่งตัวทำท่าเหมือนเปรี๊ยะเหมือนทันโลกเสียเต็มประดา...ที่แท้เข้มงวดเสียยิ่งกว่าคุณยายเล็ก” (วาวพลอย : 121)

สาลินีจากเรื่อง**กิ่งไม้ใบรัก** ก็คบหาเพื่อนผู้ชายหลายคน ดังที่ว่า

“เพื่อนคนไหนน้อ...มานั่งวิเคราะห์ให้ฟัง เพื่อนคนที่อินจัดเวรไว้ให้นั่งเฝ้าวันจันทร์ พุธ ศุกร์ หรือเพื่อนคนที่มาเฉพาะเวรวันอังคาร พุธ หัสฯ เสาร์ เอ! หรือจะเป็นคนที่ไปเป็นอัยการ อยู่ลพบุรี กว่าจะมีเวลากลับมานั่งเฝ้าก็เฉพาะวันอาทิตย์วันเดียว”

...

“เมื่อเอาไว่ก่อนก็ดี” คุณลี้ผู้นั่งมองสองพี่น้องอยู่อย่างภาคภูมิใจเอื่อยขึ้นบ้าง

“ถึงเวลาเมื่อไหร่ อาปาก็ช่วยตัดสินใจให้ เหมือนอย่างอาซันไง” (กิ่งไม้ใบรัก : 57)

จะเห็นว่าแม้แต่ลี้ซึ่งเป็นพ่อของสาลินีก็เห็นด้วยที่สาลินีคบเพื่อนผู้ชายหลายคน เพราะจะได้เลือกคนที่ดีและเหมาะสมที่สุด

ปิยะพร ศักดิ์เกษมแสดงให้เห็นว่าสังคมไทยในปัจจุบันมีการเปลี่ยนแปลง ผู้หญิงไทยกล้าแสดงออกและกล้าเปิดเผยความต้องการของตนเองมากขึ้น ตามสภาพสังคมที่เปลี่ยนแปลงไป ดังเช่นในเรื่อง **ในบ่วงมนตรา** จารวีร์ตัวละครเอกฝ่ายหญิงกล้าที่จะบอกรักภานต์ก่อน ดังที่ว่า

“ไม่มีสาว ๆ ที่ไหนเขากล้าพูดแบบเธอ...มีแต่เด็ก ๆ เท่านั้นแหละที่จะพูดได้”

“ผู้หญิงพวกนั้นไม่รู้จักตัวเองและชี้ขาดตาขาว” คนตอบเชิดหน้ายื่นจมูกอย่างล้อเลียนเมื่อย่า

“จารู้ตัวว่าจาโตแล้ว เพราะจารู้ใจตัวเอง รู้และกล้ารับกล้าแสดงออกอย่างตรงไปตรงมา”

(ในบ่วงมนตรา : 342)

เนื่องจากจารวีร์เป็นตัวละครที่มีญาณวิเศษทำให้เธอทราบว่ภานต์คือผู้ชายที่เป็นสามีในอนาคตของเธอ เธอจึงกล้าที่จะบอกรักเขาก่อน แสดงให้เห็นว่าแม้ผู้เขียนจะให้ผู้หญิงกล้าบอกรักผู้ชายก่อนแต่ก็อยู่ในเงื่อนไขพิเศษ

นอกจากนี้ยังมีตัวละครหญิงที่กล้าแสดงความรักกับผู้ชาย เช่น พิมลพัทธ์จากเรื่อง **เรือนศิรา** ที่แสดงความรักต่ออินชายคนรักอย่างเปิดเผยดังนี้ “หญิงสาวโน้มตัวลง กางแขนโอบกอดจากด้านหลัง จวบแก้มขาวที่มีรอยเคราเขียนั้นแรง ๆ อย่างจะแกล้ง” (เรือนศิรา : 42) แต่ก็

เพียงแค่แสดงออกภายนอกเท่านั้น มิได้มีความสัมพันธ์ที่ลึกซึ้งซึ่งทางกาย ซึ่งเป็นสิ่งที่พิมลพัทธ์จะไม่ทำอย่างแน่นอนดังที่ว่า “ ‘ลูกสาว’ ของเขาประณีต พิถีพิถัน กับการเลือกคบผู้คนไม่น้อยเหมือนกัน โดยเฉพาะอย่างยิ่งเพื่อนต่างเพศ” (เรือนศิรา : 108) พิมลพัทธ์เพียงแค่แสดงความรักกับอรินภายนอกแต่ไม่ได้มีสัมพันธ์ลึกซึ้งซึ่งถือว่าไม่เหมาะสม

ถึงแม้ว่าผู้หญิงสมัยใหม่จะทำอะไรหลายอย่างได้อย่างเปิดเผย แต่ก็ยังมีบางอย่างที่สังคมอาจไม่ยอมรับ แม้ตัวคนที่แท้จริงจะเป็นผู้หญิงที่ดี แต่ก็อาจถูกมองว่าไม่ดีได้ เช่น เรื่องการแต่งกายของเก็จไพลินในเรื่อง **วาวพลอย** ที่ทำให้ปณณผู้ซึ่งไม่เคยรู้จักเธอตำหนิว่าคงเป็นผู้หญิงไม่ดี ดังนี้ “คนที่เติบโตมากับพ่อหัวเก่า ใช้ชีวิตส่วนใหญ่ในโรงนาป่าเขาอย่างเขา ยากจะทำใจยอมรับหรือให้เกียรติหญิงสาวที่มีลักษณะท่าทีดังนี้ ... ภายในจิตใจของเจ้าหล่อนคงซรุซระ ทำทุกอย่างง่ายดายไร้ความประณีตเช่นเดียวกับภาพที่เห็นภายนอก” (วาวพลอย : 14) นอกจากนี้ยังมีจิรณาในเรื่อง **ลับแลลายเมฆ** ที่แต่งกายนำสมัยมากเกินไปเช่นกัน การแต่งกายของจิรณาจากเรื่อง **ลับแลลายเมฆ** และเก็จไพลินในเรื่อง **วาวพลอย** เปิดเผยจนทำให้ผู้อื่นมองในแง่ลบ แม้ว่าเก็จไพลิน และจิรณาจะเป็นผู้หญิงที่น่าสมัย แต่ก็ไม่มีใครมีความสัมพันธ์ลึกซึ้งกับผู้ชาย เนื่องจากการแต่งกายที่เปิดเผยทำให้ทั้งสองถูกมองว่าเป็นผู้หญิงที่ไม่ดี ดังที่มีผู้ประเมินจิรณาว่า “โดยมีผู้คนอีกส่วนหนึ่งคอยมองเธอแล้วก็บอกว่า... ก็รันทาเรื่องเองนี่นา... เป็นผู้หญิงไปเที่ยวทำไมดีกๆ ดีนะๆ แล้วยังกินเหล้า แล้วดูสิ ดูแต่งตัวเข้า จะไม่โดนได้ยังไงล่ะ... เผลอๆ จะสมยอมเข้าด้วยก็ไม่ว่า... อะไรทำนองนี้ ..” (ลับแลลายเมฆ : 152) แสดงให้เห็นว่าในสังคมไทยนั้นผู้หญิงวางตัวลำบากอย่างยิ่ง เพราะสังคมมักจะตัดสินผู้หญิงจากภายนอกแค่การแต่งกายเปิดเผยหรือตีแผ่เหล่าก็ถูกกล่าวหาว่าเป็นผู้หญิงไม่ดีแล้ว

นอกจากนี้ปิยะพร ศักดิ์เกษมยังแสดงทัศนะว่า ผู้หญิงไทยปัจจุบันบางกลุ่มมีความสัมพันธ์กับเพื่อนต่างเพศอย่างอิสระเสรี ได้แก่ มีความสัมพันธ์ลึกซึ้งก่อนแต่งงาน ปรากฏเด่นชัดในเรื่อง **ระบำดาว** ดังที่ปิยะพร ศักดิ์เกษมเคยให้สัมภาษณ์ไว้ดังนี้

เรื่อง ระบำดาว ตั้งใจจะพูดถึงผู้หญิงยุคใหม่ ที่รับวัฒนธรรมที่เรียกกันว่าสากล ซึ่งจริงๆ แล้วยุควัฒนธรรมฝรั่งนั่นเอง ยุคนี้เรารับเข้ามาเยอะ รับเขามาทุกอย่าง ก้าวขึ้นไปยืนเคียงข้างผู้ชายในการทำงาน บางคนก้าวขึ้นไปอยู่ข้างหน้าด้วยซ้ำไป แล้วก็รับเอาวัฒนธรรมการเปิดกว้างทางเพศ อยู่กันก่อนแต่งงานแต่คำถามมีอยู่ว่า การรับเอาสิ่งเหล่านี้เข้ามาโดยไม่ใคร่ครวญ ถึงพื้นฐานทางสังคม เราไม่มีพื้นฐานทางสังคมแบบเดียวกับเขารองรับ สังคมแบบตะวันตกกับตะวันออกมันต่างกัน วิธีคิดก็ต่างกัน เมื่อเรารับเอาของเขาเข้ามาใช้แล้ว พื้นฐานทางสังคมกับสิ่งที่อยู่ในใจเรานี้มันขัดแย้งกันหรือเปล่า? สร้างปัญหาไหม? นี่คือการประเด็น

ความคิด เสรีแล้วพื้ก็สร้างโครงเรื่องขึ้นมาครอบเอาไว้ โดยเป็นโครงเรื่องนวนิยายแบบที่พื้
อยากเขียน ที่พื้ชอบอ่าน มันก็ได้เป็นนิยายขึ้นมาเรื่องหนึ่ง*

จะเห็นว่าปิยะพร ศักดิ์เกษมตั้งใจที่จะเขียนเรื่อง**ระบำดาว**เพื่อแสดงแนวคิดที่ว่า
ผู้หญิงไทยรับเอาวัฒนธรรมการเปิดกว้างทางเพศของตะวันตกมา แล้วทำให้เกิดปัญหาเนื่องจาก
พื้นฐานทางสังคมที่แตกต่างกัน โดยผู้เขียนได้สร้าง สาลิน ให้เป็นตัวละครที่มีพื้นฐานทางสังคม
แบบไทยแต่ต้องมีความสัมพันธ์ทางเพศในแบบตะวันตกทำให้เธอเกิดความขัดแย้งในใจ
ตลอดเวลา สาลินไม่สามารถยอมรับได้เมื่อภาคิศไม่ขอเธอแต่งงานแม้เธอจะตกเป็นของเขาแล้ว
ในที่สุดสาลินก็คิดว่าแท้จริงเธอไม่สามารถใช้ชีวิตเช่นนั้นได้ ดังที่ว่า

น่าแปลก ! ...ที่ผู้หญิงหลายคนในฐานะเดียวกับเธอ ไม่เดือดร้อนดิ้นรนกับสภาพเช่นนี้ ...
พวกเธอไม่แค้นหรือแสร้งทำเป็นไม่แค้นกันแน่...

กระแสสังคมสมัยใหม่ที่เธอหลงไหลไปนั้น ให้ความเท่าเทียมกันระหว่างหญิงและชาย
จริงหรือ ? ...หรือเพียงแค่นี้ ‘ภาพลวง’ ถึงความเท่าเทียมกันเท่านั้น (ระบำดาว : 212)

การที่ปิยะพร ศักดิ์เกษมสร้างตัวละครหญิงเช่นสาลินขึ้นมาเพื่อสนับสนุนทัศนะที่ไม่
เห็นด้วยกับการที่ผู้หญิงทำตัวอิสระเสรีทางเพศ เพราะในที่สุดสาลินก็ตัดสินใจเลิกกับภาคิศ
สำหรับภาคิศซึ่งหน้าตาดี สุภาพดี และการศึกษาดี เมื่อทำตัวไม่เหมาะสมเช่นนี้แม้แต่ผู้หญิงที่
ภาคิศรักก็ไม่เลือกเขา เพราะเขาไม่ให้เกียรติผู้หญิง

นอกจากนี้ทัศนะของผู้เขียนซึ่งไม่เห็นด้วยที่ผู้หญิงจะมีอิสระเสรีทางเพศ ยังปรากฏใน
เรื่อง**ลับแลลายเมฆ** ดังที่ว่า

หญิงสาวรู้ดีด้วยสัญชาตญาณของผู้หญิงว่าน่าจะมีความรู้สึกที่ลึกๆบางอย่างเกิดขึ้น ใน
เมื่อต่างฝ่ายต่างก็พอตาและพอใจในกันและกัน หากเมื่อได้พบกันในวันถัดมา กฤตไม่พูด...
เธอก็อยู่ในบทบาทของ “สาวสมัยใจกว้าง” มากพอที่จะไม่เป็นฝ่ายพูดขึ้นมาก่อนเช่นกัน

(ลับแลลายเมฆ : 45)

ผู้เขียนแสดงให้เห็นว่าแม้จิรณาจะยอมให้กฤตกอดและจูบ ซึ่งจิรณาก็ไม่ว่าอะไรกฤต
เพราะหากจะเป็น “สาวสมัยใจกว้าง” ต้องยอมใจกว้างกับเรื่องนี้ แต่ในที่สุดกฤตก็ไม่เลือกเธอ

* อ่านรายละเอียดเพิ่มเติมได้ที่ http://www.piyapornclub.com/article/criti_11_1.htm

เพราะเขาคิดว่าเธอน่าสมัยเกินไป แต่กลับเลือกนภางค์ซึ่งเรียบร้อยนุ่มนวลแบบกุลสตรีไทย แทน

ในเรื่อง **กิ่งไม้ใบรัก** หญิงเพื่อนร่วมเดินทางท่องเที่ยวของสวรรค์ก็แสดงความสนใจสวรรค์อย่างเปิดเผย การกระทำเช่นนี้ถูกวิจารณ์ ดังที่ว่า "...เธอก็คงไม่มีวันกล้าทำเช่นนี้กับชายที่เพิ่งพบหน้า ต่อให้ถูกตาถูกใจสักแค่ไหนก็เถอะ นี่ละมังความแตกต่างกันระหว่างผู้คน ความแตกต่างกันอันเกิดจากการอบรมเลี้ยงดู ทัศนะในการมองโลกของผู้คน...และความแตกต่างที่การประเมินคุณค่าศักดิ์ศรีของตนเอง?" (กิ่งไม้ใบรัก : 188) จากข้อความนี้จะเห็นว่าผู้เขียนตำหนิการกระทำของหญิงที่กล้าเอาตัวไปใกล้ชิดผู้ชาย เพื่อแสดงออกว่าเธอสนใจเขา ผู้เขียนเห็นว่าเป็นการกระทำที่น่าอายและไร้ศักดิ์ศรีอย่างยิ่ง แสดงให้เห็นว่าผู้เขียนต้องการให้ผู้หญิงโดยเฉพาะอย่างยิ่งผู้หญิงไทยเป็นเพศที่รู้จักสำรวมในเรื่องเพศ

จะเห็นว่าตามทัศนะของผู้เขียน ผู้หญิงไทยไม่จำเป็นต้องเรียบร้อยเป็นผ้าพับไว้ อาจคบเพื่อนผู้ชายหลายคน หรือบอกรักผู้ชายก่อน แต่ไม่ควรประพฤติตัวเหลวไหลโดยเฉพาะเรื่องเพศตรงข้าม เพราะผู้หญิงเป็นเพศที่เสื่อมเสียชื่อเสียงได้ จึงต้องรักษานวลสงวนตัว

1.3 การมีวุฒิภาวะทางอารมณ์

ผู้เขียนได้เสนอแนวความคิดว่าผู้หญิงควรมีวุฒิภาวะทางอารมณ์ แม้ต้องอยู่ในเหตุการณ์ที่ร้ายแรงหรือผ่านความผิดพลาดมากก็ตาม เช่น การล้มเหลวในชีวิตสมรส การถูกทำร้ายทั้งร่างกายและจิตใจ ผู้หญิงก็ควรลุกขึ้นต่อสู้ ไม่ควรเสียใจมากจนถ้อยหรือยอมแพ้ อุปสรรค ดังปรากฏในเรื่อง **ตะวันทอแสง ดอกไม้ในป่าหนาว ลับแลลายเมฆ บ้านร้อยดอกไม้ และวาวพลอย** ดังนี้

ในเรื่อง **ตะวันทอแสง** แม้สาจะสูญเสียพ่อแม่ไปจากอุบัติเหตุ แต่เธอก็ยังเข้มแข็งดังที่ว่า "หล่อนเข้มแข็ง สดใส มีชีวิตชีวา ผู้หญิงแบบนี้ที่น่าจะเป็นตัวแทนของผู้หญิงในยุคใหม่ เต็มไปด้วยพลังแห่งการสร้างสรรค์ มีความนับถือและเชื่อมั่นตนเองอยู่เต็มเปี่ยม" (ตะวันทอแสง : 118) เมื่อต้องสูญเสียพ่อแม่ไป ทำให้รสาลำบากมากเพราะเธอยังเด็ก ไม่สามารถหาเลี้ยงตนเองได้อีกทั้งยังต้องเรียนหนังสือด้วย เพราะความเข้มแข็งจึงทำให้เธอสามารถผ่านเหตุการณ์นั้นมาได้ และเหตุการณ์นี้ยังทำให้เธอมีความมั่นใจในการใช้ชีวิตมากขึ้น ซึ่งเป็นลักษณะที่ผู้เขียนเห็นว่าเป็นตัวแทนของผู้หญิงยุคใหม่

ในเรื่อง **ดอกไม้ในป่าหนาว** แม้ว่าดวงดาจะผิดหวังที่ทราบว่าตนเองเป็นลูกสาวที่เกิดจากแม่ที่ไม่ปรารถนาให้เธอเกิดมา ดวงดาสะเทือนใจอย่างหนัก แต่ด้วยสติปัญญาและการฝึกควบคุมตัวเองมาโดยตลอด จึงทำให้เธอปรับตัวได้ และปรับใจให้ยอมรับความจริงในเวลาไม่นาน

นัก แม้ว่ามันจะเป็นความจริงที่ขมขื่นก็ตาม เธอก็พร้อมแล้วที่จะดำเนินชีวิตต่อไปบนเส้นทางที่เธอเป็นผู้กำหนดเอง

นภนภางค์จากเรื่อง**ลับแลลายเมฆ** แม้เธอจะเคยถูกข่มขืนและตั้งท้องมาก่อน แต่ก็สามารถผ่านพ้นช่วงเวลานั้นไปได้ ดังที่ว่า “แม่ไม่มีเขา ชายหนุ่มก็ยังเชื่อมั่นว่า นภนภางค์คนนี้จะสามารถทำได้ด้วยตัวเอง...มนุษย์ทุกคนโดยเฉพาะเพศหญิงมีพลังและความเข้มแข็งแอบแฝงมากมายเกินกว่าใคร แม้แต่เจ้าตัวเองจะคาดคิด!” (ลับแลลายเมฆ : 594) เมื่อนภนภางค์ตระหนักถึงคุณค่าของตัวเอง ว่าแม้เธอจะเคยถูกข่มขืนก็มีได้หมายความว่าเธอจะหมดคุณค่าหรือเป็นคนไร้ค่า เธอจึงเกิดความเข้มแข็งและพร้อมที่เริ่มชีวิตใหม่

ปาฏิหาริย์จากเรื่อง**บ้านร้อยดอกไม้** ก็เป็นตัวละครหญิงที่เป็นแบบอย่างของผู้หญิงที่เข้มแข็ง ดังที่ว่า “ดอกไม้ดอกนี้แหละที่จะยืนหยัดเติบโต แล้วต่อสู้เพื่อความอยู่รอดของทุกคน... มนุษย์มีพลังแอบแฝงอยู่ในกายมากเพียงพอที่จะสามารถพาตัวเองและบริวารออกไปพบทางรอดได้เสมอ ขอเพียงไม่เป็นฝ่ายเก็บมือเก็บเท้าแล้วถอดใจไปเองเสียก่อนเท่านั้น!” (บ้านร้อยดอกไม้ : 126) เมื่อพ่อของปาฏิหาริย์ประสบอุบัติเหตุจนเป็นเจ้าของชานนิทรา ทำให้เธอต้องบริหารกิจการแทนถึงแม้ว่าเธอจะไม่เคยบริหารงานโรงงานมาก่อน แต่เธอก็เชื่อมั่นว่าเธอจะบริหารโรงงานแห่งนี้ให้อยู่รอดได้ เพราะเธอมีความเข้มแข็งไม่ยอมแพ้ต่ออุปสรรค

เก็จไพลินจากเรื่อง**วาวพลอย** ก็เป็นผู้หญิงที่มีวุฒิภาวะทางอารมณ์ กล่าวจะเผชิญปัญหาตั้งที่ว่า “หญิงสาวผู้ดูลูกขึ้นทันที และท่าที่เด็ดเดี่ยวของเธอก็ทำให้เกริกไม่ปฏิเสธ เขามั่นใจในความเข้มแข็ง รู้จักเอาตัวรอด และความสามารถในการรับมือกับสถานการณ์คับขันของลูกสาวคนนี้เสมอมา” (วาวพลอย : 312) จะเห็นว่าเก็จไพลินสามารถเป็นที่ปรึกษาและอยู่เคียงข้างเกริกพ่อของเธอในยามที่มีปัญหาด้วยความเด็ดเดี่ยวเข้มแข็ง แม้เธอจะเป็นหญิงแต่เกริกก็เชื่อมั่นในตัวเธอว่าสามารถรับมือกับสถานการณ์ที่คับขันได้

นอกจากนี้ปิยะพร ศักดิ์เกษม ยังได้เสนอทัศนะอีกแง่มุมหนึ่งว่า ผู้หญิงที่ไม่มีวุฒิภาวะทางอารมณ์ อ่อนแอ จะไม่สามารถแก้ปัญหาชีวิตได้ ดังปรากฏในเรื่อง**ตะวันทองแดง** และ**ทรายสีเพลิง** ดังนี้

ในเรื่อง**ตะวันทองแดง** พิมพรรณถูกสามีของเธอเอาเปรียบ เขาแต่งงานกับเธอเพียงแค่อต้องการทรัพย์สินสมบัติของเธอเท่านั้น เมื่อพ่อแม่ของเธอไม่ยอมตกทรัพย์สินสมบัติให้ เขาจึงทิ้งเธอไปหาผู้หญิงคนอื่น เธอทนไม่ได้จึงฆ่าตัวตาย ผู้เขียนได้แสดงทัศนะไม่เห็นด้วยที่พรรณฆ่าตัวตายเพราะความผิดพลาดครั้งเดียวของชีวิต การที่เธอมีสามีที่ไม่ดีนั้นมีใช่ความผิดของเธอ สาเหตุเนื่องจากพิมพรรณไม่มีวุฒิภาวะจึงไม่อาจทนความเจ็บปวดและความอับอายได้

ศรวณีย์จากเรื่อง**ทราฮีสเพลิง**ก็เป็นตัวละครที่อ่อนแอ ไม่ทันคนต้องถูกหลอกใช้ตั้งที่ว่า “ไม่มีใครหยั่งรู้ถึงเหตุการณ์ที่ศรวณาใจให้เกิด ภาพที่ปรากฏมีเพียงภาพที่สาวผู้แสนเปรี๊ยะว เปรี๊ยะว และแก๊งกาจไปเสียวรอบตัวพยายามผลักดันให้น้องสาวผู้ที่เชื่องช้า อ่อนแอ ออกมาเผชิญโลกและพบปะผู้คน” (ทราฮีสเพลิง: 505) จะเห็นว่าด้วยความอ่อนต่อโลกของศรวณีย์ทำให้เธอต้องตกเป็นเหยื่อการหลอกหลวงของศรวณา และเมื่อเธอทราบความจริงว่าถูกศรวณาหลอก ด้วยความไม่มีวุฒิภาวะทางอารมณ์เธอจึงไม่สามารถควบคุมสติได้ จึงขับเรือออกไปชนจนเสียชีวิตในที่สุด

จากตัวอย่างข้างต้นแสดงให้เห็นทัศนะของผู้เขียนที่ว่าผู้หญิงที่ไม่มีวุฒิภาวะมักจะเสียวเปรี๊ยะว เพราะความไม่รู้เท่าทันความคิดของคนอื่น และนอกจากนั้นผู้หญิงประเภทนี้มักจะพึ่งตนเองไม่ได้ ตัดสินใจไม่เป็น อ่อนแอ ไม่ต่อสู้กับอุปสรรค ต้องมีผู้คุ้มครองตลอดเวลา เมื่อไม่มีผู้คุ้มครองก็ไม่สามารถดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้

1.4 การมีคุณธรรม จริยธรรม

ถึงแม้ว่าปิยะพร ศักดิ์เกษมจะมีทัศนะที่ต้องการให้ผู้หญิงในยุคปัจจุบันเป็นผู้หญิงที่มีการศึกษา มีหน้าที่การงานที่ดีและมีวุฒิภาวะทางอารมณ์ แต่สิ่งสำคัญที่ผู้เขียนเน้นย้ำที่สุดคือมีการมีคุณธรรม จริยธรรม เพราะหากผู้หญิงมีคุณสมบัติที่เพียบพร้อมแต่มีความประพฤติที่ไม่เหมาะสมก็ไม่อาจเรียกว่าเป็นผู้หญิงที่ดีได้

ปิยะพร ศักดิ์เกษมได้สร้างตัวละครหญิงคู่เทียบที่มีความแตกต่างกันไว้ในนวนิยายเรื่องเดียวกัน โดยสร้างตัวละครตัวหนึ่งให้เป็นตัวละครที่สววย เก่ง แต่ไม่มีคุณธรรม จริยธรรม และสร้างตัวละครอีกตัวหนึ่งให้เป็นตัวละครที่สววยและเก่งน้อยกว่า แต่มีคุณธรรมจริยธรรม ดังปรากฏในเรื่อง**ระบำดาว ทราฮีสเพลิง ทางสายธาร และวาวพลอย** ดังนี้

ในเรื่อง**ระบำดาว**ปิยะพร ศักดิ์เกษมสร้างตัวละครมาเปรียบเทียบกับกันคือ สาลินและงามสรรพ สาลินเป็นตัวละครที่รูปร่างหน้าตาดีมาก ขณะที่สาลินมี “เส้นผมที่ยาวระบำดำขลับเป็นประกายละเลื่อม” (ระบำดาว : 8) งามสรรพกลับมีเส้นผม”หยิกเป็นคลื่นใรรน้ำหนักฟูกระจายจนน่าขัน” (ระบำดาว : 134) แสดงให้เห็นว่างามสรรพเป็นเด็กสาวธรรมดาที่ไม่มีความโดดเด่นสววยงาม เมื่อเปรียบเทียบคุณวุฒิทางการศึกษา สาลินมีความเฉลียวฉลาดสำเร็จการศึกษาปริญญาโทจากต่างประเทศ และมีหน้าที่การงานที่ดีคือเป็นอาจารย์ในมหาวิทยาลัยที่มีชื่อเสียง ในขณะที่ตัวละครงามสรรพศึกษาในมหาวิทยาลัยเปิดซึ่งถือว่าไม่ได้รับการยกย่องเท่ากับมหาวิทยาลัยที่สาลินสำเร็จการศึกษา หน้าที่การงานของงามสรรพก็เป็นเพียงเจ้าของไร่ ทั้งที่สาลินมีทั้งคุณสมบัติและรูปลักษณ์ที่เหมาะสมเช่นนี้ แต่ภาทศก็ยังคงเลือกที่จะรักงามสรรพมากกว่าสาลิน เนื่องจากสาลินยอมมีความสัมพันธ์กับเขาก่อนแต่งงาน ทำให้เขาเห็นว่าเธอด้อยค่า ในขณะที่

ที่เขาชื่นชมงามสรรพเพราะเห็นความจริงใจ และไม่ยึดติดกับคุณค่าทางวัตถุของเธอ ดังที่ว่า “งาม ถูกเลี้ยงมากับท้องทุ่งกับธรรมชาติ ให้ความสำคัญกับจิตใจมากกว่าวัตถุเสมอ” (ระบำดาว : 294) งามสรรพทำให้ภทิสเปลี่ยนไปดังที่ว่า

การได้พบปะ ใกล้ชิดกับเด็กสาวคนนี้ ได้ฟังคำพูดที่เฉลียวฉลาดเปี่ยมไปด้วยอารมณ์ขัน วิธีการมองโลกและคนอย่างสดใสจริงใจ รวบรวมว่านั่นคือสิ่งใหม่ที่สดสะอาด กับดวงจิตอ่อนเยาว์ และกระตือรือร้นนั้นเปรียบเสมือนหยาดน้ำใสสะอาดที่หลังลงชะผดตะกอนแห่งความขุ่นข้องที่ค้างคาอยู่ในใจเขาให้หายไป โดยไม่ได้ตั้งใจสักนิด (ระบำดาว : 206)

จะเห็นว่าถึงแม้งามสรรพจะมีคุณสมบัติธรรมดาอย่างยิ่งเมื่อเทียบกับสาลิน แต่ด้วยการมองโลกในแง่ดีและสดใสจริงใจของเธอ ทำให้ภทิสตัดสินใจเลือกรักงามสรรพมากกว่าสาลิน อีกทั้งเมื่อสาลินยอมตกเป็นของภทิสแล้ว เธอก็แสดงท่าทีเกรี้ยวกราดประชดประชันเมื่อภทิสไม่ยอมขอเธอแต่งงาน พฤติกรรมเช่นนี้ผู้เขียนมองว่าเป็นการลดศักดิ์ศรีของตนเอง ในขณะที่งามสรรพมีความเข้มแข็งกล้าที่จะตัดรักภทิสเพราะเห็นว่าไม่เหมาะสมซึ่งผู้เขียนชื่นชมว่าเธอมีคุณธรรมมากพอที่จะไม่แย่งผู้ชายกับใคร

ในเรื่อง**ทรายสีเพลิง** มีตัวละครคู่เทียบคือศรุตและศรวณีย์ โดยผู้เขียนได้เปรียบเทียบรูปร่างหน้าตาของทั้งสองคนไว้จากข้อความนี้จะเห็นว่าศรุตมีความโดดเด่นกว่าศรวณีย์ทุกอย่าง โดยเฉพาะความสง่างามและการรู้จักแต่งตัวโดยเสื้อผ้าหรูหรายิ่งเสริมให้ศรุตามีบุคลิกดีกว่าศรวณีย์ นอกจากความโดดเด่นในเรื่องรูปร่างหน้าตา การแต่งกายแล้วศรุตยังเรียนเก่ง ในขณะที่ศรวณีย์เรียนไม่ดี แค่อวดตัวรอดได้ เมื่อเปรียบเทียบกันแล้วศรุตเรียนในมหาวิทยาลัยชั้นนำของสหรัฐอเมริกา ในขณะที่ศรวณีย์เรียนมหาวิทยาลัยเปิดในเมืองไทย

ถึงแม้ว่าศรุตจะมีรูปร่างหน้าตาดีมาก มีการศึกษาสูงและมีหน้าที่การงานที่ดี แต่เธอมีพฤติกรรมไม่เหมาะสมคือเป็นคนเจ้าคิดเจ้าแค้น ทะเยอทะยาน ชอบเอาชนะ เนื่องจากศรุตเคยมีประสบการณ์ได้รับการดูถูกในวัยเด็ก เธอจึงเป็นคนชอบเอาชนะ โดยไม่คำนึงว่าสิ่งที่ทำนั้นไม่ถูกต้อง เธอมักจะทำให้ผู้ชายหลงรักโดยไม่สนใจว่าผู้ชายคนนั้นจะมีคู่รักหรือภรรยามาแล้วหรือไม่ ยิ่งถ้าเป็นผู้ชายที่มีคู่รักแล้วเธอยังรู้สึกทำทนายที่จะเอาชนะ เธอจึงเป็นผู้หญิงที่มีความสัมพันธ์ทางเพศกับผู้ชายหลายคนโดยที่ไม่สนใจว่าจะถูกต้องตามทำนองคลองธรรมหรือไม่

ศรุตวางแผนให้ศรวณีย์หลงรักผาคู่รักของเธอ เพราะเธอมั่นใจว่าผานจะไม่มีความรัก ผู้หญิงที่มีคุณสมบัติด้อยกว่าเธออย่างศรวณีย์ แต่กลับกลายเป็นว่าผานรักศรวณีย์จริง ดังที่ว่า “ไซ้! ลูกศรเปรียบกับคุณไม่ได้หรอกไม่ว่าจะด้วยคุณสมบัติแบบใดและด้วยมุมมองในแง่ไหน แต่

ถ้ามองให้ลึกถึงความรักถึงน้ำใจโยดีที่เขาทำให้ผมแล้วละก็คุณไม่มีทางเทียบเลยทราย” (ทรายสีเพลิง: 674 – 675) จากข้อความนี้จะเห็นว่าฉานมองเห็นความดี ความจริงใจของศรวณีย์เขาจึงเลิกรักเธอมากกว่าคนที่สวยเก่งแต่ไม่มีความจริงใจให้ใครอย่างศรุตตา และนอกจากฉานแล้วผู้คนรอบข้างที่เคยชื่นชมศรุตตาก็เปลี่ยนเป็นรังเกียจเพราะความไม่มีคุณธรรมของเธอนั่นเอง

ในที่สุดศรุตตาก็คิดได้และเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม ดังที่ว่า

ชีวิตของเธอจะยังคงก้าวไปข้างหน้า หากครั้งนี้จะไม่ลืมพาเอามารยาทและคุณธรรมจรรยาติดตัวไปด้วย เธอจะยังคงต่อสู้เพื่อยืนอยู่อย่างมั่นคงในสังคมของการแก่งแย่งช่วงชิง หากจะเพียรพยายามดับไฟแห่งความกระหายในชัยชนะอย่างไร้ขอบเขตที่ติดโผลงอยู่ในใจ

ศรุตตาขอยอมเสีย ยอมละทิ้งบางอย่างที่เคยยึดมั่นตลอดมาเพื่อโอกาสในการไขว่คว้าความรักความศรัทธาที่แท้จริง (ทรายสีเพลิง: 738)

จากข้อความนี้แสดงให้เห็นความเปลี่ยนแปลงของศรุตตาที่จะดำเนินชีวิตอย่างมีมารยาทและมีคุณธรรม เด็กเป็นคนที่ต้องการชัยชนะจนลืมความถูกต้อง ซึ่งแสดงให้เห็นทัศนคติของผู้เขียนอย่างชัดเจนว่าต้องการให้ตัวละครมีคุณธรรมความดี เพราะสิ่งเหล่านี้จะทำให้ตัวละครได้รับความรักความศรัทธาที่แท้จริง

ในเรื่อง **ทางสายธาร** ตัวละครที่มีแนวคิดในการดำเนินชีวิตที่แตกต่างกันคือวิรงรองและลอลองค์ วิรงรองเป็นตัวแทนของตัวละครที่ลักษณะธรรมดาแต่มีจิตใจดี ส่วนลอลองค์เป็นตัวแทนของคนที่สวยงามแต่พฤติกรรมไม่ดี โดยผู้เขียนได้เปรียบเทียบหน้าตาของทั้งสองคนไว้ดังนี้ “ลูกนั่งวิมล...ไม่เห็นสวยสักนิด หน้ากลม ๆ แบน ๆ แบบคนเหนือ เหมือนแม่มัน...ดีแต่ขาว...ไม่มีอะไรสู้ออได้เลยนะ” (ทางสายธาร : 20) แสดงให้เห็นว่าลอลองค์เป็นคนสวยขณะที่วิรงรองหน้าตาธรรมดา ส่วนนิสัยของลอลองค์ผู้เขียนบรรยายไว้ว่า “หญิงสาวสวยจัดคนที่เป็นภรรยาของเพื่อนรักของเขาคนนี้มี...ความทะเยอทะยาน ชมชอบการฉกฉวยช่วงชิง เธอปรารถนาการเป็นเจ้าของต้องการยื่นเด่นเหนือใครหากเป็นเรื่องของการ ‘ได้’ เธอจะไม่ใส่ใจถึงวิธีการ !” (ทางสายธาร : 141) แสดงให้เห็นว่าเมื่อลอลองค์ต้องการสิ่งใดเธอจะทำให้ได้มาแม้จะด้วยวิธีที่ไม่ถูกต้องก็ตาม ในขณะที่วิรงรองเป็นคน “เปี่ยมน้ำใจ ไร้มารยา และรอยยิ้มเปิดเผยแจ่มใส” (ทางสายธาร ; 83) แสดงให้เห็นลักษณะนิสัยที่แตกต่างกัน

ถึงแม้ว่าวิรงรองจะสวยสู้ลอลองค์ไม่ได้ แต่กมลასน์ได้ให้ข้อคิดแก่วิรงรองว่า

ไม่ต้องเสียใจหรือกลิลลี่ ความสวยความงามมีแต่จะทำให้เจ้าของทงนงตัว และทำได้เพียง
แคให้คนอื่นหลงใหลไปชั่วครู่ชั่วยาม ถ้าไม่ใช่คนดีไม่ใช่คนที่มีค่าคู่ควร ความสวยงามก็หาได้
เพียงแต่ความหลงใหล ไม่มีวันได้ความรักหรือ... ลิลลี่ไม่ต้องสวย ขอให้เป็นผู้ดี รู้จักตนเอง
และเข้าใจผู้อื่น ก็พอแล้ว พอใจในสิ่งที่ตนเองมีและเป็น แล้วลิลลี่จะมีความสุข

(ทางสายธาร : 23)

จากข้อความนี้แสดงให้เห็นทัศนคติของผู้เขียนอย่างชัดเจนว่าเห็นความสำคัญของความ
มีคุณธรรม จริยธรรมมากกว่าความสวย เพราะความสวยแค่ทำให้ผู้อื่นหลงใหลชั่วคราว แต่ความดี
ต่างหากที่จะทำให้มนุษย์ได้รับความรักจากผู้อื่น

ในตอนท้ายเรื่องผู้เขียนได้แสดงทัศนคติชื่นชมผู้ที่ดำรงชีวิตอย่างเรียบง่ายมากกว่าผู้ที่
เลือกชีวิตที่ต้องต่อสู้แย่งชิงเพื่อจุดสูงสุดของชีวิตโดยที่ไม่คำนึงถึงความถูกต้องดังที่ว่า

คนเราช่างต่างมุมมอง สำหรับวิธรรอง เส้นทางชีวิตเช่นนั้นน่าจะสร้างทุกข์ มากกว่าสุข วัน
หนึ่งอาจได้รับการผลักดันให้ขึ้นสูง ขณะที่ยกไม่เกี่วทำให้หลังอาจถูกผลัดให้ร่วงหล่นจาก
ตำแหน่งที่ยืนอยู่อย่างไม่รู้เนื้อรู้ตัว

ทว่านี่ก็คือ ความแตกต่างของความคิดและชีวิตมนุษย์มิใช่หรือ? ต่างคนต่างก็มีความ
ต้องการ 'เฉพาะ' ของตน สำหรับชีวิตเล็ก ๆ อย่างเธอ การได้อยู่เงียบ ๆ มีหลักที่อบอุ่นมั่นคง
เช่นชายหนุ่มคนที่อยู่แนบข้างให้พักพิงก็เป็นความสุขสมบูรณ์อย่างยิ่งแล้ว

...ความเย็นฉ่ำไหลรินระเรื่อเช่นเส้นทางสายนี้คือวิถีที่เธอเลือกแล้วด้วยความมั่นใจ...

(ทางสายธาร : 383)

จากข้อความข้างต้นแสดงให้เห็นว่าผู้เขียนมีทัศนคติว่าคนที่ต้องต่อสู้ดิ้นรนเพื่อไปสู่
จุดสูงสุดน่าจะมีความสุขมากกว่าผู้ที่ดำเนินชีวิตเรียบง่าย เช่นลอลองค์ที่ถึงแม้จะได้เป็น
นักการเมืองที่โด่งดังแต่ก็ต้องต่อสู้ดิ้นรนทำสิ่งที่ไม่ถูกต้องเพื่อตำแหน่งนั้น มิฉะนั้นก็อาจพลัดปลั่ง
จากตำแหน่งนั้นสักวัน ขณะที่วิธรรองมีชีวิตเรียบง่ายอบอุ่นไม่ต้องแข่งขันกับใคร ซึ่งผู้เขียนมองว่า
น่าจะมีความสุขมากกว่า

ในเรื่องวาวพลอยเก็จไพลินและก่องเพชรมีลักษณะนิสัยที่แตกต่างกัน ก่องเพชรรูปร่าง
หน้าตาดี เรียบเก่ง ทำงานในองค์กรที่ได้รับการยกย่อง ขณะที่เก็จไพลินไม่สวย เรียบไม่เก่ง
ทำงานในบริษัทของครอบครัว แต่เธอก็เป็นคนที่จิตใจดี ขณะที่ก่องเพชรดูเหมือนเป็นหญิงสาวที่
เป็นกุลสตรี ทั้งที่จริงแล้วเธอมีความสัมพันธ์ลึกซึ้งกับคู่รักเก่าทั้งที่ตนเองมีคู่หมั้นอยู่แล้ว ในขณะที่
เก็จไพลินเหมือนเป็นสาวสมัยใหม่ ที่ไม่ยึดติดกับค่านิยมแบบเก่า แต่กลับยึดมั่นในค่านิยมรักนวล

สงวนตัว ในตอนท้ายเรื่องก่องเพชรต้องเสียชื่อเสียงเพราะความลับที่เคยปกปิดได้ถูกเปิดเผย ขณะที่เก็จไพลินได้มีคนที่รักที่ดี ญาติพี่น้องชื่นชม แสดงให้เห็นว่าผู้ที่สวຍ เก่งแต่หากทำตัวไม่ดี ลัก วันก็จะต้องประสบกับสิ่งเลวร้ายในที่สุด

ในเรื่อง**ทรายสีเพลิง**ผู้เขียนได้ย้าทศนะเรื่องนี้ผ่านคุณครูนารีว่า “ไม่ว่าสังคมเขาจะนับถือคนรวย นิยมคนหล่อ ยกย่องคนเก่งกันสักแค่ไหน...สำหรับยายแล้วไม่เห็นว่าจะไรมันจะมันคงจริงจังเท่าคุณธรรมความดี” (ทรายสีเพลิง: 108) ข้อความนี้แสดงให้เห็นว่าผู้เขียนมีทัศนะยกย่องผู้ที่ประพฤติดีมีคุณธรรมมากกว่าคนเก่งคนรวยอย่างชัดเจน

กล่าวโดยสรุปแล้วในทัศนะของปิยะพร ศักดิ์เกษมคุณลักษณะของผู้หญิงที่ดี เป็นผู้หญิงที่มีความเป็นผู้หญิงร่วมสมัยคือ มีการศึกษาและหน้าที่การงาน มีวุฒิภาวะ มั่นใจในตนเอง พึ่งพาตนเองได้ ยังคงรักนวลสงวนตัว และที่สำคัญที่สุดคือประพฤติตัวดีมีคุณธรรม จริยธรรม ทัศนะของปิยะพร ศักดิ์เกษมที่มีต่อผู้หญิง ดังที่ได้กล่าวมาข้างต้นนี้ เป็นสิ่งที่มีคุณค่าต่อผู้หญิงไทย ในยุคปัจจุบันที่ควรนำไปเป็นแนวทางในการดำเนินชีวิต

2. ทัศนะเกี่ยวกับความไม่เสมอภาค

ความเสมอภาคระหว่างชายและหญิง หมายถึง ความเท่าเทียมกันในสิทธิหน้าที่ ความรับผิดชอบ และโอกาสของผู้หญิงและผู้ชาย ของเด็กผู้หญิงและเด็กผู้ชาย ความเสมอภาคมิได้หมายความว่า ผู้หญิงและผู้ชายจะต้องเหมือนกัน แต่หมายความว่า สิทธิหน้าที่ความรับผิดชอบ และโอกาสต่าง ๆ ต้องไม่ถูกกำหนด หรือขึ้นอยู่กับว่าคุณคนผู้นั้นเกิดมาเป็นผู้หญิงหรือผู้ชาย ความเสมอภาคแสดงถึงการที่สังคมให้คุณค่าแก่ลักษณะต่าง ๆ ของผู้หญิงและผู้ชาย รวมทั้งบทบาทที่แตกต่างกันของผู้หญิงและผู้ชายเท่ากัน รวมทั้งการที่ความสนใจและความต้องการของทั้งผู้หญิงและผู้ชายได้ถูกนำมาพิจารณาโดยคำนึงถึงความแตกต่างหลากหลายของคนทั้งสองกลุ่ม (สำนักงานกิจการสตรีและสถาบันครอบครัว 2550 :14)

ถึงแม้ว่าจะมีหน่วยงานของรัฐรวมถึงเอกชนพยายามที่จะทำให้เกิดความเสมอภาคระหว่างเพศชายและเพศหญิงแต่ก็ยังไม่สามารถทำได้อย่างสมบูรณ์ เพราะความคิดนี้ปลูกฝังอยู่ในสังคมไทยมานานแล้ว ปิยะพร ศักดิ์เกษมมีทัศนะเกี่ยวกับความไม่เสมอภาคกันระหว่างเพศชายและเพศหญิง ได้แก่ สังคมไทยให้ผู้ชายมีสิทธิทางเพศมากกว่าผู้หญิง ทำให้ผู้ชายบางคนถือโอกาสเอาเปรียบผู้หญิงดังที่ปรากฏในเรื่อง**ตะวันทองแสง ระเบิดดาว ลับแลลายเมฆ** ดังนี้

ในเรื่อง**ตะวันทองแสง** รสากุภคพงษ์เอาเปรียบด้วยการข่มขืน แล้วฉวยโอกาสนั้นขอเธอแต่งงาน แต่รสากุภคพงษ์ตั้งที่ว่า “ชีวิตของฉัน มีค่าเกินกว่าที่จะผูกมัดเอาไว้ด้วยวิธีการที่ตื่นและหยาบอย่างนี้ คุณได้เปรียบเพียงเพราะว่า คุณเกิดมาเป็นผู้ชาย คุณฉวยโอกาสเอากับฉัน...”

(ตะวันทอแสง : 332) จะเห็นว่าร่ำราญปฏิบัติเสกษภพษะเพระรังเกียจที่เขาฉวยโอกาสกับเธอ โดยใช้ความเป็นผู้ชายที่มีพลังกำลังเหนือกว่าชมเชยเธอ

ในเรื่อง**ระบำดาว** สาลินมีความสัมพันธ์ที่ลึกซึ้งกับภทศ แต่เขาก็ไม่รับผิตชอบ แต่กลับไปรักภมสรพแทน นำโชคน้ำชายของภมสรพแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับภทศว่า “ก็ไม่ได้เห็นอะไรมากไปกว่าผู้ชายธรรมดา ๆ คนหนึ่ง ที่เห็นแก่ตัวฉวยโอกาสเอาเปรียบเพศแม่ แบบที่ผู้ชายเก๋าสิบเก๋าคุดเก๋ากัเปอร์เซินตีในโลกนี้ เป็นมาตั้งแต่เด็กดำบรพนั้นแหละ” (ระบำดาว : 234) เนื่องจากภทศเป็นชายหนุ่มหน้าตาดีและการงานดี อีกทั้งยังร่ำรวยจึงเป็นที่หมายปองของหญิงสาวหลายคน เมื่อเขามาชอบภมสรพหลานสาวของนำโชค แทนที่เขาจะเห็นด้วย กลับคิดว่าภทศก็เป็นเพียงชายหนุ่มธรรมดาที่เขาเปรียบผู้หญิงเนื่องจากเขาไม่รับผิตชอบแต่งงานกับสาลิน ทั้งที่มีความสัมพันธ์ลึกซึ้งกันแล้ว

นอกจากนี้ในเรื่อง**ระบำดาว** ยังมีตัวละครชายที่เขาเปรียบผู้หญิงคือ ดร.นนท์ เขาได้ลิลลาเป็นภรรยาบ่อย แต่ก็ไม่ยอมหย่าขาดจากภรรยาด้วยเหตุผลที่เขาบอกลิลลาว่าเขาและภรรยาไม่ได้รักกันแล้ว แต่อยู่ด้วยกันเพราะเขาเป็นห่วงความรู้สึกของลูกที่ยังเป็นวัยรุ่นอยู่ ดร.นนท์จึงสามารถมีภรรยาสองคนโดยภรรยาบ่อยก็เต็มใจเพราะเชื่อเหตุผลที่เขาบอกและยอมให้เขาเอาเปรียบเสมอ

ในเรื่อง**ลับแลลายเมฆ**ได้แสดงทัศนะในเรื่องของความได้เปรียบของเพศชายมากกว่าเพศหญิงอย่างชัดเจน ดังเช่น กฤตไปหาจรรยาทั้งที่เขามีภรรยาแล้ว ดังที่ว่า

ท่าทีของจรรยาเปิดเผยความในใจจนกฤตรู้สึกมั่นใจในตนเองมากขึ้น... อันที่จริงก็คือมั่นใจในความเป็นชายของตนนั่นแหละ... ความเป็นชายที่ทำให้ได้มีสิทธิเลือก ได้เสนอ ได้เรียกร้องหาสิ่งที่ต้องการ แล้วก็มักจะได้รับคำตอบสนองเสมอ

นี่คือสิทธิพิเศษที่เพศชายได้รับมาตั้งแต่เด็กดำบรพที่ได้รับมานานจนกลายเป็นสิ่งที่ต้องได้ ควรได้ ไม่ใช่เรื่องผิดไม่ใช่เรื่องน่าละอาย และไม่ใช่เรื่องของการเห็นแก่ตัว ความเคยชินและค่านิยมที่ฝังลึกนั่นเองที่ทำให้ชายหนุ่มมุ่งหน้าเรียกร้องตามความปรารถนาของตน

เขามีหน้าที่กับหญิงหนึ่ง แต่ก็สามารถมีรักกับอีกหญิงหนึ่งที่รักเขาเต็มหัวใจได้เช่นกัน...

(ลับแลลายเมฆ : 421)

สาเหตุที่กฤตไปหาจรรยาเพราะเขาไม่สามารถมีความสัมพันธ์ที่ลึกซึ้งกับภมสรพภคซึ่งเป็นภรรยาของเขาได้ เขาทราบว่จรรยารักเขาจึงไปหาเธอทั้งที่ยังไม่ได้หย่าขาดจากภรรยาอย่าง

เป็นทางการ ถึงแม้จะเป็นพฤติกรรมที่ไม่สมควรแต่ก็กระทำเพราะได้รับการปลูกฝังค่านิยมของสังคมที่ว่าผู้ชายสามารถมีผู้หญิงได้ครั้งละหลายคนโดยไม่ต้องรู้สึกผิด

นอกจากนี้ผู้เขียนยังแสดงให้เห็นแนวคิดเรื่องสังคมให้ความสำคัญกับผู้ชายมากกว่าผู้หญิงโดยผ่านเหตุการณ์ที่ตัวละครถูกข่มขืนดังนี้

หากมันก็ยังเป็นการวางความสำคัญไว้ที่เพศชายมากกว่าเพศหญิงอยู่นั่นเอง... เพียงเพราะเกิดมามีพลังกำลังมากกว่าเท่านั้น หรือที่ทำให้พวกเขาต้องได้รับสิทธิพิเศษมากกว่า... ได้เป็นผู้เลือก ได้รับการยกเว้นและให้อภัยในหลายๆเรื่อง แล้วยังได้รับสิทธิที่จะเป็นผู้คุกคาม ขณะที่เพศหญิงอย่างเธอกลับกลายเป็นฝ่ายที่จะต้องระวัง แม้กับการตอบโต้ทวงสิทธิของตนเอง (ลับแลลายเมฆ :167)

เหตุการณ์ตอนนี้เป็นการตัดสินใจของจิรณาว่าจะแฉความเอาผิดจิเมดิหรือไม่ที่เขาจะข่มขืนเธอ จากข้อความนี้แสดงให้เห็นว่าในสังคมไทยนั้นหากหญิงสาวถูกข่มขืน แทนที่คนในสังคมจะตำหนิฝ่ายชายที่ทำเช่นนั้น กลับตำหนิฝ่ายหญิงว่าไปเที่ยวในสถานที่ที่ไม่เหมาะสมหรือแต่งกายล่อแหลมยั่วยวนทำให้ผู้ชายทนไม่ได้จึงต้องข่มขืน เป็นการให้ความสำคัญกับเพศชายเพราะเพศชายมีพลังกำลังมากกว่าจึงทำอะไรก็ได้ทำตามใจตนเอง ในขณะที่เพศหญิงต้องระมัดระวังตัวแม้แต่การทวงสิทธิของตนเองเมื่อถูกล่วงละเมิดทางเพศก็ทำได้ยากเพราะสังคมมักจะกล่าวโทษเพศหญิงก่อนเสมอ

จากนวนิยายที่กล่าวมาข้างต้นจะเห็นว่าผู้เขียนแสดงทัศนคติให้เห็นว่าสังคมไทยให้ความสำคัญกับเพศชายมากกว่าเพศหญิงอย่างเห็นได้ชัด โดยยกย่องเพศชายและดูถูกเพศหญิงจากค่านิยมนี้ทำให้เพศชายเอาเปรียบเพศหญิงโดยเฉพาะในเรื่องของความสัมพันธ์ที่ฝ่ายชายไม่ต้องรับผิดชอบสิ่งที่ทำลงไป เพราะสังคมให้สิทธิแก่ผู้ชายที่จะทำเช่นนั้นได้

นอกจากผู้ชายจะเป็นผู้เอาเปรียบผู้หญิงแล้ว แม้แต่ผู้หญิงก็ยังไม่ให้เกียรติผู้หญิงด้วยกันเอง ดังที่ปรากฏในเรื่องวาวพลอย และลับแลลายเมฆ ดังนี้

ในเรื่องวาวพลอย แม่ของธนิมีลูกสองคนคือ ธนิและพี่สาว แต่คนที่มีโอกาสได้เรียนหนังสือคือธนิ ด้วยเหตุผลที่ว่า “นางธานีผู้เป็นแม่มีกำลังหาเงินส่งลูกเรียนหนังสือเพียงคนเดียวและนางเลือกลูกชายด้วยความหวังว่าเขาจะเป็นที่พึ่งกลับมาเลี้ยงดูทั้งพี่และแม่” (วาวพลอย : 234) แต่กลับกลายเป็นว่าธนิเป็นคนจับจด ไม่เอาใจใส่งานอย่างจริงจัง แม้แต่การเรียนเขาก็ใช้เวลาไม่นานกว่าจะจบได้ เมื่อเรียนจบก็มีได้เป็นที่พึ่งให้แก่แม่และพี่สาวแต่อย่างไร ดังที่ว่า “นิกเป็นผู้ชาย ต้องใช้เงินมากกว่าผู้หญิงอยู่แล้ว ...” ผู้สูงวัยพูดไปเรื่อย ... ไม่มีข้อมูล ไม่มีหลักการใด ๆ

ทั้งสิ้นนอกจากความลำเอียงเห็นความสำคัญของลูกชายมากกว่าใครเท่านั้นเอง” (วาวพลอย : 241) ผลของการเลี้ยงดูลูกแบบนี้ทำให้ธนิเป็นคนเห็นแก่ตัว ไม่สนใจใคร เอาแต่ผลประโยชน์ของตนเองเป็นหลัก แม้แต่แม่และพี่สาวของตนเองเขาก็ไม่คิดที่จะช่วยเหลือ หรือก่องเพชรคนรักของเขาเขาก็ไม่ได้รักจริงจัง เพียงแต่อยากใช้เงินของก่องเพชรสบาย ๆ เท่านั้น ความเห็นแก่ตัวของเขาเป็นผลของการปลูกฝังจากแม่ให้เขาเปรียบผู้หญิง ดังที่ว่า

“ไซ้ใหม่ลูก...นิกไม่ค่อยอยากมาเพราะอย่างนี้ไซ้ใหม่...เรื่องคุณหนึ่งแต่งงานนิกก็ไม่ต้องเสียใจ...เราจะต้องไปกลัวอะไรเป็นผู้ชายเป็นฝ่ายได้อยู่แล้วทุกทาง” ความมั่งคั่ง ความคิดกตัญญูทางเพศกลับถูกเติมเข้ามาในใจของธนิด้วยน้ำมือของคนเป็นแม่และผู้หญิง

“เขาจะไปแต่งงานก็ช่างเขาปะไร เราได้ทั้งตัว ได้ทั้งเงิน...อย่างน้อยรถที่นิกขับนั้นเขาก็ออกให้ตั้งหลายแสน” (วาวพลอย : 238)

ด้วยการปลูกฝังความคิดเห็นแก่ตัว มักได้อย่างไม่คำนึงถึงศีลธรรมเช่นนี้ให้แก่ธนิ ธนิจึงไม่อาจที่จะใช้วิธีการใดก็ได้ที่จะทำให้ตนเองมีเงินใช้จ่ายอย่างสบาย โดยไม่คำนึงเลยว่ากำลังเอาเปรียบผู้หญิงอยู่

ผู้เขียนได้แสดงทัศนะเกี่ยวกับความไม่เสมอภาคกันระหว่างชายหญิงอย่างชัดเจนในนวนิยายเรื่อง **ลับแลลายเมฆ** โดยผู้เขียนสร้างตัวละครหญิงที่ถูก่วงละเมิดทางเพศถึง 4 คน ได้แก่ นภนภางค์ จีรณา ดาว และสิบพร ผู้เขียนได้กล่าวถึงที่มาของข้อมูลที่น่ามาเขียนนวนิยายเรื่องนี้ ดังนี้

ในเอกสารนั้นมีเหตุการณ์ มีเคสอะไรบ้าง เราก็เก็บไว้เรื่อยๆ สะสมไว้ร่วมยี่สิบปี เอกสารเยอะมาก บางกรณียังไม่อยากจะเชื่อเลย เก็บเอกสารเหล่านี้จนกระทั่งพอถึงจุดๆ หนึ่ง เหมือนกับว่าผลไม้มันเข้าไคล มันป่มได้แล้ว เลยหยิบขึ้นมาเขียน เพื่อที่จะอธิบายว่าเรื่องแบบนี้ บางคนอาจจะมองว่าเป็นเรื่องของความต้องการทางเพศเพียงอย่างเดียว แต่ความจริงถ้าหากว่าไม่ได้เจ็บป่วย ไม่ได้ป่วยเป็นโรคจิต จริงๆ แล้วมันเป็นเรื่องของความต้องการกดขี่ การต้องการแสดงความเหนือกว่าที่สะท้อนว่าผู้กระทำไม่ได้มองมนุษย์ทุกเพศอย่างเท่าเทียม และต้องการจะบอกอีกว่ามันไม่ใช่แค่การทำร้ายร่างกาย ผลกระทบที่เกิดขึ้นมันมีมากมาย มหาศาลเหลือเกิน เคสที่เขียนใน 'ลับแลลายเมฆ' เป็นเรื่องจริงทุกเคส เพียงแต่เราไม่สามารถจะบอกได้ว่าเป็นที่ไหนอย่างไร เราต้องมาแทรกเป็นตัวละคร ทุกเคสมีตัวตนจริงหมด...กรณีที่ยิบมาเขียนเป็นนวนิยายมีไม่ถึงหนึ่งในสิบของเคสที่ได้อ่านได้ตามมาทั้งหมด เป็นเรื่องที่เขียนแล้วเหนื่อยมาก เหนื่อยและเครียดมากทางอารมณ์ แต่ขณะเดียวกันการที่เรา

เขียนเป็นนิยายก็ต้องคิดด้วยว่าจะสามารถถ่ายทอดสาระแบบนี้ให้คนทั่วๆ ไปรับได้ไหม โดยเฉพาะนักอ่านที่อยู่ในวัยหนุ่มสาว เราจำเป็นต้องประูรสีให้น่ารับประทาน

(รินคำ : 42)

จะเห็นว่าผู้เขียนได้รวบรวมข้อมูลจากเอกสารต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในสังคมจริงมาใช้เป็นเนื้อหาของนวนิยาย โดยผู้เขียนกล่าวว่าในนวนิยายยังมีเนื้อหาน้อยมากเมื่อเทียบกับเรื่องที่เกิดขึ้นในสังคมจริง กล่าวคือ การข่มขืนเป็นเรื่องที่เกิดขึ้นในสังคมไทยเป็นจำนวนมาก ในเรื่อง**ลับแลลายเมฆ** เมื่อดาวถูกข่มขืนแทนที่ภรรยาหรือญาติพี่น้องของผู้ชายที่ข่มขืน จะเห็นใจแต่ทั้งหมดกลับตอบว่าเธอ ดังที่ว่า

“หรือจะเรียกเป็นเงิน เรียกเป็นค่าเสียหาย จะเอาเท่าไรก็ว่ามา โธ่เอ๊ย! คิดว่าใครเขาจะไม่รู้เท่าทันหรือ ที่ร้องแวกแหกกระเชอเนี่ยะ ก็เพราะจะเอาเงินเท่านั้นแหละ ผัวฉันเขาไม่อดแห่ง อดแล้งถึงต้องไปข่มขืนใครหรอก ถ้ามันไม่ลงมาแบให้เองนะ

...

เมีย พ่อ แม่ และญาติพี่น้องของจำเลยทั้งสี่คนที่มาในวันนี้ คือตัวอย่างที่ชัดเจนของครอบครัวและสังคมที่สร้างและหล่อหลอมทัศนคติที่ผิดพลาดรุนแรง แม้ไม่ได้มีส่วนลงมือกระทำหากก็เป็นผู้สนับสนุนให้ทำโดยทางอ้อมนั่นเอง

สนับสนุนด้วยการหาเหตุผลต่างๆ นานามาเป็นข้อยกเว้น มาเป็นสาเหตุที่ควรให้อภัยแก่ผู้ประกอบกรรม แล้วหันกลับมาเหยียบย่ำซ้ำเติมผู้รับเคราะห์ (ลับแลลายเมฆ : 436 - 444)

จากข้อความนี้จะเห็นว่าแทนที่ภรรยาซึ่งเป็นผู้หญิงด้วยกันจะเห็นใจดาว กลับกล่าวหาดาวว่าที่แจ้งความเนื่องจากอยากจะได้เงินค่าเสียหาย และยังว่าดาวเป็นฝ่ายให้ทำสามีของพวกเขา ก่อน พวกเขาไม่เห็นใจดาวที่ได้รับความเสียหายทั้งร่างกายและจิตใจครั้งนี้ แม้แต่พ่อแม่หรือญาติพี่น้องของจำเลยก็ไม่มีใครที่เห็นใจดาว ผู้เขียนเห็นว่าแม้บุคคลเหล่านี้จะไม่ได้ลงมือกระทำ ความผิดเอง แต่ก็มีส่วนสนับสนุนให้จำเลยทำร้ายดาวทางอ้อมเพราะช่วยหาเหตุผลมาเป็นข้ออ้างให้ผู้ชายกระทำผิดได้โดยไม่ต้องได้รับโทษอะไร

ผู้เขียนได้แสดงความคิดว่าในสังคมไทยปัจจุบันที่มองว่าผู้หญิงมีสถานภาพเท่าเทียมกันกับผู้ชายแล้วนั้นเป็นเพียงภาพลวงตาเท่านั้น ดังที่ว่า

มีภาพลวงตาถึงความไม่เท่าเทียมกันทางเพศเกิดขึ้น มีการเรียกร้องให้หันมาพิจารณาถึงความสามารถ และส่งเสริมให้มีการแสดงออกอย่างอิสระเสรีของเพศหญิง ขณะที่มาตรฐานการตัดสินของสังคมกลับไม่เคยเปลี่ยน

เช่นเดียวกับความคิดและค่านิยมของเพศชายก็ไม่เคยพัฒนา!

คำพูดของจิรณาคือความจริง ! การแก้ไขปัญหานี้มิได้อยู่ที่การยกระดับเรียกร้องเพื่อสิทธิของเพศหญิง หากอยู่ที่การพัฒนาความคิดและจิตใจของเพศชายต่างหาก (ฉบับแลลายเมฆ : 244 – 245)

จะเห็นว่าแม้ว่าสังคมจะเรียกร้องให้ผู้หญิงกล้าแสดงออกมีอิสระเสรี แต่มาตรฐานสังคมกลับไม่เคยเปลี่ยน ดังเช่นที่สังคมตัดสินว่าจิรณาเป็นฝ่ายผิดเพราะเธอมีภาพลักษณ์เป็นผู้หญิงที่สมัยใหม่เกินไป ผู้เขียนเห็นว่าจะต้องแก้ปัญหานี้โดยปลูกฝังเพศชายให้ตระหนักถึงคุณค่าของเพศตรงข้าม และสิทธิของผู้อื่น และเลิกฉวยโอกาสจากผู้หญิงซึ่งเป็นเพศที่อ่อนแอกว่า

นอกจากสังคมจะให้ความสำคัญกับผู้ชายมากกว่าผู้หญิงแล้ว ในเรื่องของสิทธิและหน้าที่ตามกฎหมายที่รัฐระบุให้พลเมืองมีสิทธิที่จะกระทำหรือปกป้องคุ้มครองเมื่อถูกละเมิดนั้น ผู้หญิงยังได้รับการคุ้มครองในระดับต่ำกว่าผู้ชาย ดังในเรื่อง**ฉบับแลลายเมฆ** เกี่ยวกับความผิดฐานข่มขืนกระทำชำเรา โดยมีการกล่าวถึงบทลงโทษที่ผู้กระทำความผิดต้องรับโทษ และขั้นตอนการดำเนินคดี

ผู้เขียนได้สร้างเนื้อเรื่องให้มีตัวละครถูกข่มขืน โดยร้อยเรียงเรื่องราวให้ตัวละครแต่ละตัวมีความสัมพันธ์กันคือ นกนางคณซึ่งเป็นตัวละครเอกเคยถูกข่มขืนเมื่อวัยเด็ก ทำให้เธอมีปัญหาทางจิตต้องได้รับการบำบัด เมื่อเธอมาบำบัดจึงได้เจอดาวซึ่งถูกข่มขืนเช่นกัน หลังจากที่ดาวได้มาขอความช่วยเหลือที่มูลนิธิ ทนายความหญิงที่รับผิดชอบดูแลคดีได้กล่าวถึงกฎหมายและบทลงโทษผู้กระทำความผิดในข้อหาข่มขืนกระทำชำเรา รวมทั้งขั้นตอนทางกระบวนการยุติธรรมซึ่งเพศหญิงเป็นฝ่ายเสียเปรียบอย่างยิ่ง ดังที่ว่า

“น่าแปลกนะคะที่เรื่องนี้ยอมความกันได้ มันน่าจะเป็นเรื่องรุนแรงกว่าการลักทรัพย์ในความคิดของผู้หญิง”

...

“คงไม่ใช่เพราะคนเขียนกฎหมายเป็นผู้ชาย ไม่เข้าใจความรู้สึกสูญเสียเกียรติศักดิ์ของผู้หญิง”
(ฉบับแลลายเมฆ : 440)

เหตุการณ์ตอนนี้คือตอนที่ดาวถูกเพื่อนที่ทำงานโรงงานเดียวกันทั้งหมดสี่คนมอมเหล้าและข่มขืนเธอ เธอจึงได้มาขอความช่วยเหลือจากมูลนิธิ ทางมูลนิธิได้จัดหาทนายความให้เธอเพื่อสู้คดี ทนายความของเธอได้อธิบายให้เธอฟังเกี่ยวกับโทษที่ผู้กระทำผิดจะได้รับ คือต้องติดคุก

แต่ก็สามารถยอมความได้หากใจก็ยอมรับ การที่กฎหมายให้ยอมความกันได้นั้นทำให้ทุกคนแสดงความคิดเห็นว่าเป็นโทษที่เล็กน้อยมากเมื่อเทียบกับความสูญเสียของผู้หญิง เนื่องจากผู้ตรวจกฎหมายเป็นผู้ชายจึงไม่เข้าใจความรู้สึกสูญเสียของผู้หญิง

นอกจากผู้เขียนจะกล่าวถึงโทษของคดีข่มขืนกระทำชำเราแล้ว ยังกล่าวถึงการพิจารณาคดีความไว้ดังนี้

“ขั้นตอนมันซับซ้อนมากกว่านั้น และเขาจะต้องพยายามช่วย พยายามประจานเราหากเรื่องไปถึงชั้นศาล” คนเป็นพยาบาลบอกเรียบๆ และอีกฝ่ายก็ชะงัก จ้องมองตาเขม็งเมื่อซักถามออกมาพร้อมๆ กัน

“เริ่มแรก เขาก็จะยืนยันว่าเป็นความผิดของเรา เป็นเพราะเรามีที่ทำการด้วย แล้วก็จะเริ่มเบี่ยงเบนว่าที่เราไว้วางเพราะเราต้องการเงิน” (ลับแลลายเมฆ : 345 - 346)

จากข้อความข้างต้นผู้เขียนได้แสดงให้เห็นว่าการพิจารณาคดีที่จะเกิดขึ้นในศาลนั้น ผู้หญิงจะต้องถูกซักถามในสิ่งที่ไม่ยุติธรรม เช่น ประจานว่าฝ่ายหญิงเริ่มต้นก่อน หรือกล่าวหาว่าผู้หญิงต้องการเรียกร้องค่าเสียหาย รวมทั้งถามความรู้สึกขณะถูกข่มขืนซึ่งเป็นการประจานผู้หญิงอย่างยิ่ง เมื่อเปรียบเทียบสถานภาพเรื่องกฎหมายข่มขืนกระทำชำเราระหว่างผู้หญิงกับผู้ชายแล้วพบว่าผู้หญิงมีสถานภาพที่ต่ำกว่าผู้ชายมาก เมื่อพิจารณาโทษของการข่มขืนกระทำชำเรานั้นมิได้หนักมากนัก อีกทั้งยังสามารถยอมความได้ด้วย หญิงสาวที่ถูกข่มขืนส่วนใหญ่ก็มักจะไม่ว่าจะความหรือไม่ก็ยอมความเพราะอับอายที่ต้องไปขึ้นศาลในคดีเช่นนี้ ดังนั้นประเด็นข้อกฎหมายในเรื่องการข่มขืนกระทำชำเราที่ผู้หญิงยังเสียเปรียบผู้ชายอยู่มาก

นอกจากนี้ผู้เขียนยังได้แสดงทัศนะเกี่ยวกับความไม่เสมอภาคกันระหว่างเพศชายและเพศหญิงสอดแทรกไว้ในนวนิยายเรื่อง **ไต้ร่มไม้เลื้อย** โดยให้อรพิมตัวเอกของเรื่องได้มีโอกาสช่วยเหลือคนไข้ของมูลนิธิผู้หญิงแห่งหนึ่ง ทำให้เธอสนใจที่จะช่วยเหลืองานของมูลนิธิ ดังที่ว่า “เป็นงานที่หนักและยิ่งเราทำไปมากเท่าไรยิ่งไม่ อายากหยุด...หยุดไม่ลงนะคะ...ยิ่งลงไปลึกเรายังพบว่า ผู้หญิงถูกเอารัดเอาเปรียบมากเหลือเกินทั้งทางกายและทางใจ ตั้งแต่ปัญหาถูกกักขังทารุณทางเพศ จนกระทั่งถึงปัญหาอาชีพ ปัญหาถูกทอดทิ้งนั่นแหละคะ” ไต้ร่มไม้เลื้อย : 400) ผู้เขียนให้อรพิมเข้าไปมีบทบาทในการช่วยเหลือหญิงสาวที่ถูกล่วงละเมิดทางเพศ โดยเข้าไปทำงานในมูลนิธิช่วยเหลือผู้หญิง แม้จะมีบทบาทในเรื่องไม่มาก แต่ก็แสดงให้เห็นว่าผู้เขียนมีความสนใจเรื่องความไม่เท่าเทียมกันระหว่างชายหญิง

กล่าวโดยสรุปผู้เขียนได้แสดงให้เห็นถึงความไม่เท่าเทียมกันระหว่างเพศชายและเพศหญิงในนวนิยายหลายเรื่อง ความนับถือชายเป็นใหญ่ของสังคมไทยนี้ทำให้เพศชายเอาเปรียบเพศหญิงตั้งแต่เหตุการณ์เล็กน้อย ไปจนถึงเหตุการณ์รุนแรงอย่างการข่มขืนที่ทำให้เพศหญิงได้รับความกระทบกระเทือนทั้งทางร่างกายและจิตใจอย่างรุนแรง

นอกจากประเด็นเรื่องการข่มขืนแล้ว ผู้เขียนยังมุ่งเสนอทัศนคติที่ต้องการให้สังคมไทยปลูกฝังการให้เกียรติแก่เพศหญิง โดยเฉพาะผู้ชายต้องมีจิตสำนึกให้เกียรติผู้หญิง ไม่เอาเปรียบเพศที่อ่อนแอกว่า โดยการสร้างตัวละครชายที่เห็นคุณค่าของผู้หญิง ไม่คิดว่าผู้หญิงเป็นเพศที่ต่ำกว่า ดังปรากฏในเรื่อง**ระบำดาว กิ่งไผ่ใบรัก ทางสายธาร ลับแลลายเมฆ และวาวพลอย** ดังนี้

ในเรื่อง**ระบำดาว** ผู้เขียนนำเสนอแนวคิดที่ผู้ชายควรให้เกียรติผู้หญิงผ่านตัวละครชายคือศิตา ดังนี้

“แปลกเพราะว่าผมเป็นผู้ชายและใคร ๆ ก็คิดว่าผู้ชายไม่เสียหายอะไร...แต่ผมไม่เคยคิดอย่างนั้นเลยละน่าโชค...ผมมีแม่เป็นผู้หญิงนะ”

“ผมยังเชื่ออยู่ว่าผู้หญิงโดยเฉพาะอย่างยิ่งผู้หญิงไทย ไม่มีทางที่จะยอมมีความสัมพันธ์กับใครโดยไม่คิดหวังถึงการแต่งงานในวันข้างหน้า เพราะนั่นผมจึงระวังที่จะไม่สร้างความสัมพันธ์กับใคร...ผมอยู่ที่นี้มาตั้งแต่อายุยังน้อย...เรื่องสนุกสนานเฮฮาตามประสาผู้ชายนะก็มีบ้าง แต่ผมระวังตัวอยู่ตลอดมาที่จะไม่เอาเปรียบใคร” (ระบำดาว : 364 – 365)

จะเห็นว่าแม้ศิตาจะมาอยู่ที่สหรัฐอเมริกาซึ่งเป็นประเทศที่ค่อนข้างให้เสรีภาพเรื่องเพศตั้งแต่อายุยังน้อย แต่เขาก็ไม่เคยมีความสัมพันธ์กับผู้หญิงโดยที่ไม่คิดจะจริงจังด้วยเพราะเขานับถือว่าผู้หญิงเป็นเพศแม่ที่ไม่ควรเอาเปรียบ

ในเรื่อง**กิ่งไผ่ใบรัก** สวรรค์ตัวเอกชายของเรื่องสอนจินและหลิงหลานของเขา ดังนี้

หลิงเป็นผู้หญิง และจินเป็นผู้ชาย ข้อแตกต่างกันมีแน่ แต่ข้อแตกต่างกันไม่ใช่ข้อได้เปรียบหรือเสียเปรียบ อย่าหยิบยกเอามันมาเป็นปมนะ ไม่ว่าจะปมเด่นหรือปมด้อยอย่าตั้งแง่กับใครเพียงเพราะเขาเป็นผู้หญิงหรือผู้ชาย...จำเอาไว้ว่า ทุกเพศคือมนุษย์ร่วมสังคม” (กิ่งไผ่ใบรัก : 102 - 103)

จากข้อความนี้แสดงให้เห็นว่าสวรรค์สอนหลานให้นับถือว่าทั้งเพศชายและหญิงเป็นเพื่อนมนุษย์ร่วมสังคม ถึงแม้หญิงและชายจะมีความแตกต่างกันแต่ก็ไม่ใช่ว่าสิ่งที่จะเอามาสร้างเป็นข้อได้เปรียบหรือเสียเปรียบ

นุสรจากเรื่อง **ทางสายธาร** ก็ให้เกียรติผู้หญิงที่เขารักโดยไม่ยอมมีความสัมพันธ์ก่อนแต่งงานดังที่ว่า

...กับคนที่รัก เกียรติของเธอต้องสูงส่งเสมอ นุสรไม่เคยคิดอยากได้ความสัมพันธ์ที่ต้องหลบเร้นแล้วตีหน้าหลอกดวงสังคม รวมทั้งต้องสบตาตัวเองอย่างว่างเปล่าต่อหน้าผู้คน...ทำเสมือนว่าไม่เคยมีอะไรเกิดขึ้น

...

นี่คงเป็นความคิดที่แปลกประหลาดพิสดารที่สุด คงไม่เคยมีผู้ชายคนไหนคิดและทำเช่นที่เขากำลังทำอยู่นี้...ทุกคนคงมองว่าเป็นโอกาสอันควรฉวยของชาย

(ทางสายธาร : 78)

เหตุการณ์ตอนนี้เป็นตอนที่นุสรได้รับการเชิญชวนจากลออองศ์ให้ไปพบเธอที่ สวิตเซอร์แลนด์ เพื่อพิสูจน์ว่าลออองศ์รักเขาจริงโดยยอมตกเป็นของเขา แต่นุสรกลับไม่ยอมทำเช่นนั้นเพราะเขาให้เกียรติผู้หญิงที่เขารัก เขาจึงไม่ยอมฉวยโอกาสนั้นไว้แม้ว่าฝ่ายหญิงจะเต็มใจก็ตาม

มันตาในเรื่อง **ลับแลลายเมฆ** ก็ให้เกียรติผู้หญิงเช่นกัน ดังที่ว่า

มันตาไม่บอกว่าผู้ชายอย่างเขาถูกคนเป็นแม่อบรมมาอีกอย่าง... ถูกอบรมให้ทำงานทุกอย่างที่ผู้หญิงทำได้โดยไม่แบ่งประเภท... ให้มองผู้หญิงทุกคนอย่างมนุษย์ร่วมสังคม ให้ยอมรับสิทธิและความเสมอภาค ไม่เอาเปรียบฉกฉวยโอกาส (ลับแลลายเมฆ : 26)

จะเห็นว่ามันตาได้รับการอบรมจากแม่ให้มองผู้หญิงอย่างเสมอภาคในฐานะมนุษย์ร่วมสังคม มันตาจึงทำงานทุกอย่างที่ผู้หญิงทำได้โดยไม่เกียจฉונและไม่แบ่งชั้นระหว่างเพศชายและเพศหญิง

ในเรื่อง **วาวพลอย** ก็ให้คุณยอมรับผู้หญิงที่เคยมีตำหนิมาก่อนได้ ดังที่ว่า "ท่าทีและคำพูดของแก๊ก็คุณดูเป็นจริงเป็นจังมากที่สุดที่เดียว มันบอกชัดว่าเขาเองก็เป็นหนึ่งในกลุ่มชายหนุ่มที่ไม่แยแสกับเรื่องราวอันเป็นตำหนิที่ผ่านมาจากใคร" (วาวพลอย : 233) จะเห็นว่าแก๊ก็คุณสามารถ

ยอมรับผู้หญิงที่เคยมีความสัมพันธ์มาก่อนได้ถ้าเป็นคนที่เขารักและปรารถนาจะร่วมชีวิต โดยไม่ตำหนิหญิงสาวซึ่งถือเป็นกาทำให้เกียรติอย่างหนึ่งเช่นกัน

สุดท้ายผู้เขียนฝากความหวังว่าให้คนในสังคมช่วยปลูกฝังให้ชายหญิงเสมอภาคกัน ดังที่ว่า

มีเพียงการปลูกฝังให้เพศชายตระหนักถึงคุณค่าของเพศตรงข้าม... ปลูกฝังให้ ลด ละ เลิก เอาเปรียบและฉวยโอกาสจากผู้ที่อ่อนแอกว่า รวมทั้งร่วมมือกันปลูกฝังให้ยอมรับความเสมอภาค ปลูกฝังให้ทุกคนในสังคมมีความเอื้ออาทรต่อมนุษย์ทุกเพศโดยเท่าเทียมกัน เท่านั้นที่จะนำความสะอาดสะอาดและอบอุ่นกลับมา (ลับแลลายเมฆ : จากผู้เขียน)

กล่าวโดยสรุปแล้วผู้เขียนได้เสนอทัศนะว่าสังคมให้ผู้ชายมีสิทธิทางเพศมากกว่าผู้หญิง ผู้คนในสังคมจะมุ่งอบรมสั่งสอนให้ผู้หญิงระมัดระวังตัวแต่ไม่เคยสอนผู้ชายให้รู้จักความรับผิดชอบ ความมีคุณธรรม นับว่าเป็นสิ่งที่ไม่ยุติธรรมสำหรับผู้หญิง ซึ่งสังคมควรจะทำให้ความเข้มงวดกวดขันทั้งผู้หญิงและผู้ชายเสมอภาคกัน และมองว่าผู้หญิงก็มีเกียรติเท่ากับผู้ชาย ปิยะพร ศักดิ์เกษมมิได้ต้องการให้สังคมยกย่องให้ผู้หญิงมีสถานภาพที่เหนือกว่าผู้ชาย แต่ต้องการให้สองฝ่ายมีความเท่าเทียมกันสังคมจึงจะอยู่ร่วมกันได้อย่างอบอุ่น

กล่าวโดยสรุปจากการศึกษาสถานภาพและบทบาทในสังคมของผู้หญิง ปรากฏว่าในนวนิยายของปิยะพร ศักดิ์เกษมได้นำเสนอสถานภาพและบทบาทของผู้หญิงในสังคม ได้แก่ ด้านการศึกษา และด้านการประกอบอาชีพซึ่งเป็นสิ่งสำคัญที่ทำให้ผู้หญิงมีโอกาสในสังคม นอกจากนี้ผู้เขียนยังแสดงทัศนะเกี่ยวกับสถานภาพและบทบาทของผู้หญิงในสังคม โดยเสนอว่าผู้หญิงที่จะได้รับการยอมรับในสังคมควรมีลักษณะดังนี้ มีการศึกษาและหน้าที่การงาน รักนวลสงวนตัว มีวุฒิภาวะ และมีคุณธรรมจริยธรรม กลวิธีสำคัญที่ผู้เขียนใช้คือให้ตัวละครสำคัญเป็นสื่อกลางเพื่อแสดงทัศนะของตนเอง ในนวนิยายบางเรื่องผู้เขียนได้สร้างตัวละคร 2 แบบให้มีลักษณะคู่เทียบ กล่าวคือตัวละครสำคัญแบบแรกเป็นตัวละครที่ผู้เขียนสร้างขึ้นเพื่อเสนอแนวคิดที่ต้องการนำเสนอและให้เป็นแบบอย่างของตัวละครที่มีบทบาทเหมาะสมกับสถานภาพ และตัวละครสำคัญแบบที่สองเป็นตัวละครที่มีความคิดขัดแย้งกับตัวละครแบบแรก เพื่อเสริมแนวคิดที่ผู้เขียนต้องการนำเสนอให้ชัดเจนยิ่งขึ้น นอกจากนี้ผู้เขียนยังแสดงทัศนะที่ต้องการให้สังคมไทยให้ความสำคัญและให้เกียรติผู้หญิงให้เสมอภาคกับเพศชาย จึงจะทำให้สังคมเกิดความเท่าเทียมกันอย่างแท้จริง

บทที่ 5 บทสรุปและข้อเสนอแนะ

วิทยานิพนธ์เรื่อง **สถานภาพและบทบาทของตัวละครหญิงในนวนิยายของ ปิยะพร ศักดิ์เกษม** มีวัตถุประสงค์ของการศึกษาเพื่อวิเคราะห์สถานภาพและบทบาทของตัวละครหญิงในนวนิยายของปิยะพร ศักดิ์เกษม และเพื่อวิเคราะห์ทัศนคติของปิยะพร ศักดิ์เกษมที่มีต่อสถานภาพและบทบาทของผู้หญิงในสังคมไทย การวิเคราะห์แบ่งเป็นสถานภาพและบทบาทในครอบครัว และสถานภาพและบทบาทในสังคม โดยการศึกษาตัวละครหญิงในนวนิยายของปิยะพร ศักดิ์เกษมทั้งสิ้น 13 เรื่อง ได้แก่ **ตะวันทองแดง ระเบิดดาว ทรายสีเพลิง ใต้ร่มไม้เลื้อย ดอกไม้ในป่าหนาว กิ่งไม้ – ใบรัก เรือนศิรา ทางสายธาร ใต้เงาตะวัน ในบ่วงมนตรา ลับแลลายเมฆ บ้านร้อยดอกไม้ และ วาวพลอย** ปริญญาผลการศึกษาดังนี้

ลักษณะของตัวละครหญิงในนวนิยายของปิยะพร ศักดิ์เกษม แบ่งตามความสำคัญของบทบาทตัวละครได้แก่ ตัวละครหลัก ตัวละครรอง และตัวละครประกอบ เมื่อพิจารณาตัวละครหญิงซึ่งเป็นตัวละครหลักในนวนิยายของปิยะพร ศักดิ์เกษมแล้ว จะพบลักษณะร่วมในด้านรูปร่างหน้าตาและบุคลิกภาพ พบว่าตัวละครหญิงสาวส่วนมากเป็นตัวละครที่มีรูปร่างหน้าตาและบุคลิกภาพดีซึ่งเป็นลักษณะภายนอกที่ต้องตาต้องใจผู้พบเห็น การสร้างตัวละครให้มีรูปร่างหน้าตาเช่นนี้จะมีความสอดคล้องกับเนื้อเรื่อง แต่ตัวละครที่หน้าตาและบุคลิกภาพไม่โดดเด่นก็สามารถสร้างความประทับใจได้เช่นกันด้วยพฤติกรรมที่เป็นคนดี มีคุณธรรม เมื่อพิจารณาพฤติกรรมและความคิดที่สะท้อนลักษณะนิสัยตัวละครหญิงแล้ว จะเห็นว่าตัวละครหญิงของปิยะพร ศักดิ์เกษมมีลักษณะหลากหลายเหมาะสมกับเนื้อเรื่อง ผู้เขียนสามารถสร้างตัวละครหลักได้อย่างซับซ้อนเสมือนบุคคลในชีวิตจริง อีกทั้งสมเหตุสมผลและมีความสมจริง จนทำให้ผู้อ่านรู้สึกที่ตัวละครหญิงเหล่านี้เป็นภาพแทนผู้หญิงที่พบเห็นได้ในสังคมทั่วไป

ตัวละครรองในนวนิยายของปิยะพร ศักดิ์เกษมส่วนมากจะเป็นตัวละครที่มีลักษณะนิสัยไม่ซับซ้อน คงที่ตั้งแต่ต้นจนจบเรื่อง สาเหตุสำคัญที่ทำให้ตัวละครรองเป็นเช่นนี้เนื่องจากปิยะพร ศักดิ์เกษมต้องการสร้างตัวละครรองให้มีลักษณะแตกต่างกับตัวละครสำคัญ เพื่อให้ตัวละครสำคัญมีบทบาทโดดเด่นยิ่งขึ้น ส่วนตัวละครประกอบจะเป็นตัวละครลักษณะเดียว ไม่มีพัฒนาการ เนื่องจากผู้เขียนสร้างขึ้นเพื่อเป็นส่วนเสริมในการดำเนินเรื่อง การนำเสนอข้อมูล

เกี่ยวกับตัวละครกลุ่มนี้ ส่วนมากจะไม่บรรยายโดยตรงไปตรงมา แต่จะสอดแทรกอยู่ในการเล่าเหตุการณ์

สถานภาพและบทบาทในครอบครัวของตัวละครหญิงในนวนิยายของปิยะพร ศักดิ์เกษม ได้แก่ สถานภาพของลูกสาว สถานภาพของภรรยา สถานภาพของแม่ และสถานภาพของญาติผู้ใหญ่ โดยแต่ละสถานภาพมีบทบาทดังนี้

สถานภาพของลูกสาว มีบทบาทในการเคารพเชื่อฟังคำสั่งสอนของพ่อแม่ และบทบาทในการตอบแทนบุญคุณพ่อแม่

สถานภาพของภรรยา มีบทบาทในการดูแลเอาใจใส่และให้เกียรติสามี บทบาทในการแบ่งเบาภาระทางเศรษฐกิจ และบทบาทในการตอบสนองความต้องการทางเพศ

สถานภาพของแม่ มีบทบาทในการอบรมเลี้ยงดูลูก บทบาทในการสนับสนุนลูก บทบาทในการให้คำแนะนำเรื่อง การเลือกคู่ครอง และบทบาทในการเสียสละเพื่อลูก

สถานภาพของญาติผู้ใหญ่ มีบทบาทในการอบรมเลี้ยงดู และบทบาทในการอบรมสั่งสอนและให้คำปรึกษา

ผู้เขียนสร้างตัวละครให้มีการแสดงบทบาทที่แตกต่างกันและความแตกต่างนี้มีผลต่อการดำเนินชีวิตของตัวละครอย่างชัดเจน ผู้เขียนแสดงให้เห็นว่าตัวละครหญิงแต่ละตัวต่างก็มีบทบาทตามสถานภาพของตนในหลากหลายรูปแบบที่แตกต่างกัน กล่าวคือตัวละครหญิงที่มีสถานภาพเดียวกันอาจแสดงบทบาทที่แตกต่างกัน การที่ตัวละครมีสถานภาพต่าง ๆ แสดงบทบาทที่แตกต่างกันมีผลต่อชีวิตของตัวละครและตัวละครรอบข้างอีกด้วย โดยเฉพาะการแสดงบทบาทที่ขัดแย้งอันส่งผลให้ตัวละครไม่ประสบความสำเร็จในสถานภาพของตน

ทัศนะของปิยะพร ศักดิ์เกษมที่มีต่อสถานภาพและบทบาทในครอบครัวของผู้หญิง ได้แก่ ทัศนะเกี่ยวกับการอบรมเลี้ยงดูซึ่งเกี่ยวข้องกับสถานภาพและบทบาทความเป็นแม่ ญาติผู้ใหญ่ และลูกสาว และทัศนะเกี่ยวกับการเลือกคู่ครองและการใช้ชีวิตคู่ซึ่งเกี่ยวข้องกับสถานภาพและบทบาทความเป็นภรรยา

ทัศนะเกี่ยวกับการอบรมเลี้ยงดู ประการแรกได้แก่ การอบรมเลี้ยงดูมีผลต่อจิตใจของผู้เป็นลูก โดยมีผลต่อจิตใจทั้งในด้านที่ดี และด้านที่ไม่ดี กล่าวคือในด้านที่ดีคือเป็นกำลังใจและเป็นเครื่องเตือนใจให้ตัวละครปฏิบัติดี ส่วนด้านที่ไม่ดีคือสร้างปมด้อยหรือเป็นตัวอยางในทางที่ไม่ดีให้แก่ตัวละคร และประการที่สอง ได้แก่ ผู้หญิงมีบทบาทสำคัญในการอบรมเลี้ยงดูลูกสาวเพราะจะเข้าใจทั้งเรื่องของสรีระทางร่างกายและอารมณ์ความรู้สึกได้ดีกว่าผู้ชาย ที่บางครั้งก็มีความแตกต่างกันอย่างสิ้นเชิง

ทัศนคติเกี่ยวกับการเลือกคู่ครองและการใช้ชีวิตคู่ ประการแรกได้แก่ การเลือกคู่ครองควรมีทั้งความรักและความเหมาะสม ผู้เขียนไม่เห็นด้วยกับการเลือกคู่ครองโดยคำนึงถึงความเหมาะสมมากกว่าความรักเพราะทำให้เกิดปัญหาในภายหลัง นอกจากนี้ผู้ชายและผู้หญิงควรได้ศึกษานิสัยใจคอซึ่งกันและกันก่อน และให้คำนึงถึงนิสัยและมุมมองความคิดที่เข้ากันได้มากกว่า การคำนึงถึงสถานะทางสังคม และประการที่สองได้แก่ การใช้ชีวิตคู่ต้องให้เกียรติและเข้าใจกัน กล่าวคือ ทั้งสามีและภรรยาต้องให้เกียรติซึ่งกันและกัน ทั้งคู่ต้องเข้าใจกัน นอกจากนี้ภรรยาจะต้องมีศิลปะในการครองเรือนจึงจะประสบความสำเร็จในชีวิตคู่ เมื่อแต่งงานแล้วหากไม่สามารถอยู่ด้วยกันได้สามารถหย่าร้าง ผู้หญิงไม่จำเป็นต้องอดทน

ผู้เขียนมีทัศนะว่าสถานภาพและบทบาทในครอบครัวของผู้หญิงควรมีความสอดคล้องและไม่มีลักษณะขัดแย้งกับบทบาทที่เหมาะสม จึงจะได้รับการยอมรับจากสังคมว่าเป็นลูกสาวที่ดี ภรรยาที่ดี แม่ที่ดี หรือญาติผู้ใหญ่ที่ดี กล่าวคือ หากตัวละครมีบทบาทที่สอดคล้องกับสถานภาพก็จะได้รับผลที่ดีและประสบความสำเร็จในการดำเนินชีวิต ในทางตรงกันข้ามหากตัวละครมีบทบาทที่ขัดแย้งกับสถานภาพก็จะได้รับผลตอบแทนที่เลวร้าย ดังนั้นผู้หญิงจึงควรประพฤติตนให้เหมาะสมกับสถานภาพจึงจะทำให้ชีวิตครอบครัวมีความสุข

สถานภาพและบทบาทในสังคมของตัวละครหญิงในนวนิยายของปิยะพร ศักดิ์เกษม จำแนกได้เป็น ด้านการศึกษา และด้านการประกอบอาชีพซึ่งเป็นโอกาสที่ทำให้ผู้หญิงได้ก้าวมาสู่สังคมภายนอกครอบครัว

ด้านการศึกษา พบว่าตัวละครในนวนิยายของปิยะพร ศักดิ์เกษมส่วนมากมีการศึกษาในระดับปริญญาตรีขึ้นไป ในสาขาต่าง ๆ กัน ส่วนใหญ่เป็นสาขาทางสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์ หรือเกี่ยวกับการเงิน ธุรกิจ ซึ่งเป็นสาขาที่ผู้หญิงเรียนกันมาก ตัวละครหญิงหลายตัวสำเร็จการศึกษาระดับปริญญาโท และระดับปริญญาเอก ตัวละครบางตัวยังไม่จบการศึกษา เนื่องจากมีปัญหาบางประการจึงพักการเรียนไว้ในตอนจบเรื่องก็กลับไปศึกษาต่อทุกคน ส่วนตัวละครที่เรียนไม่สูงก็จะทำงานที่ค่อนข้างได้เงินน้อย การศึกษาของตัวละครในเรื่องมีผลต่อตัวละครหญิงคือทำให้ผู้หญิงมีสถานภาพและบทบาทในสังคมเพิ่มมากขึ้น ทำให้เป็นที่ยอมรับในสังคมและสร้างความภูมิใจให้แก่คนในครอบครัวอีกด้วย นอกจากนี้การมีการศึกษาสูงยังทำให้ผู้หญิงมีความมั่นใจในตนเองและมีความคิดที่กว้างไกล เป็นการยกระดับสถานภาพของผู้หญิงในสังคมให้ดีขึ้นด้วย

ด้านการประกอบอาชีพ พบว่าตัวละครหญิงในนวนิยายของปิยะพร ศักดิ์เกษมมีหน้าที่การงานแทบจะทุกตัว มีเพียงส่วนน้อยเท่านั้นที่เลือกจะเป็นแม่บ้าน ตัวละครบางตัวเป็นวิศวกร

มันทนทาน และทำงานการเมืองซึ่งเป็นงานที่เคยเป็นของผู้ชายก็สามารถทำหน้าที่ของตนเองได้ เป็นอย่างดี แต่ส่วนมากแล้วอาชีพของตัวละครหญิงคงเป็นอาชีพที่ผู้หญิงนิยม ได้แก่ ครูอาจารย์ พนักงานบริษัทด้านการบัญชีการเงิน พยาบาล เลขาธุการ พนักงานต้อนรับของสายการบิน เป็นต้น ในขณะที่ตัวละครหญิงบางตัวได้ทำหน้าที่ผู้บริหารระดับสูงแต่ก็มักจะเป็นบริษัทของตนเอง การที่ผู้หญิงมีหน้าที่การงานทำให้พวกเธอเป็นที่ยอมรับของสังคม พวกเธอมีสิทธิ์ในการเลือก ประกอบอาชีพตามใจรัก และประสบความสำเร็จในอาชีพของตนเอง

ในเรื่องทัศนคติของปิยะพร ศักดิ์เกษมที่มีต่อสถานภาพและบทบาทในสังคมของผู้หญิง ปรากฏว่าผู้เขียนได้นำเสนอความคาดหวังของสังคมไทยที่มีต่อผู้หญิง สะท้อนผ่านทางสถานภาพ และบทบาทที่ผู้หญิงควรจะเป็น ได้แก่ ทัศนคติเกี่ยวกับคุณสมบัติของผู้หญิง นอกจากนี้ผู้เขียนยังแสดงแนวคิดว่าผู้หญิงยังคงมีสถานภาพต่ำกว่าผู้ชายในหัวข้อทัศนคติเกี่ยวกับความไม่เสมอภาคอีกด้วย

ทัศนคติของปิยะพร ศักดิ์เกษมเกี่ยวกับคุณสมบัติของผู้หญิง จะต้องเป็นผู้หญิงที่มีความร่วมสมัย คือ มีการศึกษาและหน้าที่การงาน มีวุฒิภาวะ มั่นใจในตนเอง พึ่งพาตนเองได้ ยังคงรักนวลสงวนตัว และที่สำคัญที่สุดคือประพฤติตัวดีมีคุณธรรม จริยธรรม

ทัศนคติของปิยะพร ศักดิ์เกษมเกี่ยวกับความไม่เสมอภาคกันระหว่างเพศชายและเพศหญิง ได้แก่ สังคมให้ผู้ชายมีสิทธิทางเพศมากกว่าผู้หญิงทำให้ผู้ชายใช้สิทธินั้นเอาเปรียบผู้หญิง ผู้เขียนได้แสดงให้เห็นว่าการให้สิทธิทางเพศแก่ผู้ชายทำให้ผู้ชายเอาเปรียบผู้หญิงตั้งแต่เหตุการณ์เล็กน้อย ไปจนถึงเหตุการณ์รุนแรงอย่างการข่มขืนที่ทำให้ผู้หญิงได้รับความกระทบกระเทือนทั้งทางร่างกายและจิตใจอย่างรุนแรง นอกจากประเด็นเรื่องการข่มขืนแล้ว ผู้เขียนยังมุ่งเสนอทัศนคติที่ต้องการให้สังคมไทยปลูกฝังการให้เกียรติแก่เพศหญิง โดยเฉพาะผู้ชายต้องมีจิตสำนึกให้เกียรติผู้หญิง ไม่เอาเปรียบเพศที่อ่อนแอกว่า โดยการสร้างตัวละครชายที่เห็นคุณค่าของผู้หญิง ไม่คิดว่าผู้หญิงเป็นเพศที่ต่ำกว่า ผู้เขียนได้เสนอทัศนคติว่าสังคมควรจะให้ความเข้มงวดกวดขันทั้งผู้หญิงและผู้ชายเสมอภาคกัน และมองว่าผู้หญิงก็มีเกียรติเท่ากับผู้ชาย ปิยะพร ศักดิ์เกษมมิได้ต้องการให้สังคมยกย่องให้ผู้หญิงมีสถานภาพที่เหนือกว่าผู้ชาย แต่ต้องการให้สองฝ่ายมีความเท่าเทียมกัน จึงจะอยู่ร่วมกันในสังคมได้อย่างสงบสุข

การศึกษาสถานภาพและบทบาทของตัวละครหญิงในนวนิยายของปิยะพร ศักดิ์เกษม แสดงให้เห็นความสำคัญของผู้หญิงที่มีบทบาทก้าวหน้าใกล้เคียงกับผู้ชายทั้งในด้านครอบครัวและด้านสังคม เพื่อแสดงให้เห็นว่าผู้หญิงมีบทบาทที่สำคัญในสังคมเท่าเทียมกับชาย นอกจากนี้

นวนิยายของปิยะพร ศักดิ์เกษมยังแสดงทัศนะเกี่ยวกับผู้หญิงในประเด็นต่าง ๆ ซึ่งหากผู้อ่านได้ตระหนักเกี่ยวกับทัศนะดังกล่าวนี้ก็จะทำให้ผู้อ่านได้รับคุณค่าของนวนิยายอย่างสมบูรณ์มากขึ้น นอกจากการอ่านเพื่อความเพลิดเพลิน โดยเฉพาะผู้อ่านที่เป็นผู้หญิงจะต้องรู้จักคุณค่าของตนเอง และพัฒนาศักยภาพตนเองให้มีส่วนร่วมทั้งในครอบครัว และสังคม ให้มากขึ้นเพื่อเป็นที่ยอมรับของสังคม ซึ่งจะทำให้สถานภาพของผู้หญิงมีความก้าวหน้ามากยิ่งขึ้นด้วย

ข้อเสนอแนะ

เนื่องจากวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ศึกษาตัวละครหญิงในนวนิยายของนักเขียนเพียงคนเดียว ควรมีการศึกษาลักษณะตัวละครหญิงของนักเขียนหญิงหรือชายคนอื่น ๆ ที่มีผลงานร่วมสมัยกับปิยะพร ศักดิ์เกษมเพื่อเปรียบเทียบว่าสถานภาพและบทบาทของตัวละครหญิงในนวนิยายของนักเขียนหญิงหรือชายนี้มีลักษณะเหมือนหรือแตกต่างกันอย่างไร

บรรณานุกรม

หนังสือ

- กุหลาบ มัลลิกะมาส. **วรรณคดีวิจารณ์**. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยรามคำแหง, 2521.
- จำนงค์ อติวัฒน์สิทธิ์ และคนอื่น ๆ. **สังคมวิทยา**. กรุงเทพฯ : มหาจุฬาลงกรณ์ราชวิทยาลัย, 2547.
- ธัญญา สังขพันธานนท์. **วรรณกรรมวิจารณ์**. ปทุมธานี : สำนักพิมพ์นาคร, 2539.
- นภัส ศิริสัมพันธ์. **สถานภาพสตรีไทยในช่วง 2 ทศวรรษหลังจากปีสตรีสากล (พ.ศ.2518 – 2538)**. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2544.
- นิธิ เอียวศรีวงศ์. **ปากไก่และไบเรือ**. พิมพ์ครั้งที่ 5. กรุงเทพฯ : แพรว, 2545.
- นันทพร ศานติเกษม [ปิยะพร ศักดิ์เกษม]. **เรือนศิรา**. กรุงเทพฯ : ดอกหญ้า, 2537.
- _____. **ทรายสีเพลิง**. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ : ดอกหญ้า, 2539.
- _____. **ใต้เงาตะวัน**. พิมพ์ครั้งที่ 4. กรุงเทพฯ : ดับเบิ้ลนายน์, 2543.
- _____. **ใต้ร่มไม้เลื้อย**. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ : ดับเบิ้ลนายน์, 2543.
- _____. **ดอกไม้ในป่าหนาว**. พิมพ์ครั้งที่ 6. กรุงเทพฯ : อรุณ, 2547.
- _____. **บ้านร้อยดอกไม้**. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ : อรุณ, 2547.
- _____. **ในบ่วงมนตรา**. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ : อรุณ, 2548.
- _____. **ลับแลลายเมฆ**. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ : อรุณ, 2548.
- _____. **กิ่งไผ่ใบรัก**. พิมพ์ครั้งที่ 6. กรุงเทพฯ : อรุณ, 2549.
- _____. **ตะวันทอแสง**. พิมพ์ครั้งที่ 6. กรุงเทพฯ : อรุณ, 2549.
- _____. **ทางสายธาร**. พิมพ์ครั้งที่ 4. กรุงเทพฯ : พิมพ์คำสำนักพิมพ์, 2549.
- _____. **ระบำดาว**. พิมพ์ครั้งที่ 5. กรุงเทพฯ : พิมพ์คำสำนักพิมพ์, 2549.
- _____. **วาวพลอย**. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ : อรุณ, 2549.
- พวงแก้ว สุรัตน์กุล, บรรณาธิการ. **มนุษย์กับสังคม**. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, 2542.
- ภัทรา สง่า, บรรณาธิการ. **สถานภาพครอบครัวศึกษา**. กรุงเทพฯ : สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย, 2547.
- ภัศร ลิมานนท์. **โครงการวิจัยเรื่องการศึกษาทัศนคติและค่านิยมของสตรีไทยเกี่ยวกับการสมรส**. กรุงเทพฯ : สถาบันประชากรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2529.

..... **สถานภาพสตรีกับการพัฒนา**. กรุงเทพฯ : โครงการพัฒนาเอกสารวิชาการและตำรา
วิทยาลัยประชากรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2544.

มาลี จิรวัดนานนท์. **แม่ผู้ไม่ยอมแพ้**. กรุงเทพฯ : Animate Group, 2547.

เมทินี พงษ์เวช. **แนวทางการสร้างกระแสเสมอภาคระหว่างหญิงชาย**. กรุงเทพฯ : สถาบันวิจัย
บทบาทหญิงชายและการพัฒนา, 2544.

ราชบัณฑิตยสถาน. **พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2542**. กรุงเทพฯ : นานมีบุ๊คส์
พับลิเคชั่น, 2546.

..... **พจนานุกรมศัพท์สังคมวิทยา อังกฤษ-ไทย ฉบับราชบัณฑิตยสถาน**. กรุงเทพฯ :
ราชบัณฑิตยสถาน, 2549.

รื่นฤทัย สัจจพันธุ์. **อ่านอย่างมีเชิงชั้น วิจาร์ณ้อย่างมีเชิงศิลป์**. กรุงเทพฯ : ดอกหญ้า, 2539.

ศรีเรือน แก้วกังวาล. **อ่านคน อ่านวรรณกรรม**. กรุงเทพฯ : โอเดียนสโตร์, 2529.

สนธิ สมัครการ และ สุพรรณิ ไชยอำพร. **สังคมไทย : ภาวะปัจจุบันและแนวโน้มในอนาคต**
(2535 – 2550). กรุงเทพฯ : สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ สำนัก
นายกรัฐมนตรี, 2538.

สุธีรา ทอมสัน และ เมทินี พงษ์เวช. **ผู้หญิงไทย : สถานภาพและบทบาทที่เปลี่ยนแปลง**.
กรุงเทพฯ : สถาบันวิจัยบทบาทหญิงชายและการพัฒนา, 2538.

สุธีรา วิจิตรานนท์. **มิติหญิงชายในด้านเศรษฐกิจ**. กรุงเทพฯ : สถาบันวิจัยบทบาทหญิงชายและ
การพัฒนา, 2546.

สุพัตรา สุภาพ. **สังคมวิทยา**. พิมพ์ครั้งที่ 15. กรุงเทพฯ : บริษัท โรงพิมพ์ไทยวัฒนาพานิช จำกัด,
2536.

สำนักงานกิจการสตรีและสถาบันครอบครัว. **รายงานสถานการณ์สตรีไทย 2549**. กรุงเทพฯ :
สำนักงานกิจการสตรีและสถาบันครอบครัว, 2549.

..... **รายงานสถานการณ์สตรีไทย 2550**. กรุงเทพฯ : สำนักงานกิจการสตรีและสถาบัน
ครอบครัว, 2550.

..... **รายงานสถานการณ์สตรีไทย 2551**. กรุงเทพฯ : สำนักงานกิจการสตรีและสถาบัน
ครอบครัว, 2551

สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, คณะอนุกรรมการพัฒนากิจกรรม
และบทบาทสตรี. **สถานภาพปัจจุบันของสตรีไทย**. กรุงเทพฯ : อนุชศิลป์การพิมพ์,
2523.

สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ. **หน้าที่และมารยาทของสมาชิกในครอบครัวที่พึงปฏิบัติต่อกัน**. กรุงเทพฯ : สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ, 2537.

อมรา พงศาพิชญ์. **สถานภาพสตรีไทยทางกฎหมายและสังคม**. กรุงเทพฯ : สำนักงานปลัดสำนักนายกรัฐมนตรี, 2541.

อิรวดี ไตลังคะ. **ศาสตร์และศิลป์แห่งการเล่าเรื่อง**. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, 2543.

วิทยานิพนธ์

ดวงทิพย์ คุ้มมณี. “สถานภาพและบทบาทของตัวละครหญิงในนวนิยาย : กรณีศึกษานวนิยายของ กิ่งฉัตร ปี พ.ศ. 2535 – 2544.” วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต สาขาวิชาไทยศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยรามคำแหง, 2546.

ดวงรัตน์ เกษมศาสนดี. “แนวความคิดพัฒนาสตรีที่ปรากฏในนวนิยาย.” วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต คณะนิเทศศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2548.

ทัศนีย์ กุมทะรัตน์. “วิเคราะห์แนวความคิดเรื่องบทบาทสตรีในนวนิยายของ เสนีย์ เสาวพงษ์.” วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยนเรศวร, 2534.

ทิษฎฐยา โพธิ์อยู่. “วิเคราะห์แนวคิดเกี่ยวกับบทบาทสตรีในนวนิยายของ ดวงใจ.” วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยนเรศวร, 2536.

นันทิรา ขำภิบาล. “นโยบายเกี่ยวกับผู้หญิงในสมัยสร้างชาติของจอมพล ป. พิบูลสงคราม พ.ศ. 2481 – 2487.” วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต ภาควิชาประวัติศาสตร์ คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2530

บุญเต็ม ไพเราะ. “สถานภาพและบทบาทของสตรีในสังคมไทย.” วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2519.

พิศมร แสงสัตยา. “การวิเคราะห์นวนิยายของ ปิยะพร ศักดิ์เกษม.” วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต สาขาวิชาการสอนภาษาไทย บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2544.

เพ็ญแข งามดวงใจ. “ผู้หญิงในนวนิยายของวิมล ศิริไพบูลย์ : การศึกษาเชิงวิเคราะห์.” วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2541.

- ภัทรภาพร หงษ์ทอง. “การศึกษาแนวคิดสตรีนิยมในนวนิยายของทมยันตีระหว่างพุทธศักราช 2506 – 2534.” วิทยานิพนธ์ปริญญาามหาบัณฑิต คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2538.
- วาสนา บุญสม. “บทบาทผู้หญิงในนวนิยายและเรื่องสั้นของหลวงวิจิตรวาทการ : การศึกษาเชิงวิเคราะห์.” วิทยานิพนธ์ปริญญาามหาบัณฑิต ภาควิชาภาษาไทย คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2536.
- วีรวรรณ ศรีสำราญ. “สถานภาพสตรีไทยในนวนิยายของ กฤษณา อโศกสิน (พ.ศ. 2497 – 2530).” วิทยานิพนธ์ปริญญาามหาบัณฑิต หน่วยวิชาวรรณคดีเปรียบเทียบ บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2534.
- สายสมร เฉยตรงการ. “สถานภาพทางสังคมของผู้หญิงไทย (ในช่วงปี พ.ศ. 2475 – 2493) ในนวนิยายของดอกไม้สด และ ก.สุรางคนางค์ .” วิทยานิพนธ์ปริญญาามหาบัณฑิต หน่วยวิชาวรรณคดีเปรียบเทียบ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2528.
- สุรีย์ สุวรรณภาค. “บทบาทของสตรีในด้านสิทธิทางเพศ : ศึกษาจากนวนิยายในช่วง พ.ศ. 2444 – พ.ศ. 2501.” วิทยานิพนธ์ปริญญาามหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2529.
- เสนาะ เจริญพร. “ภาพเสนอผู้หญิงในวรรณกรรมไทย ช่วงทศวรรษ 2530 : วิเคราะห์ความโยงใยกับประเด็นทางสังคม.” วิทยานิพนธ์ปริญญาามหาบัณฑิต สาขาวิชาการพัฒนาสังคม บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, 2546.
- อภิรัตน์ โมทนีชาติ. “การใช้ภาษาเพื่อสื่อจินตภาพในนวนิยายของ ปิยะพร ศักดิ์เกษม.” วิทยานิพนธ์ปริญญาามหาบัณฑิต สาขาวิชาภาษาไทย บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2547.
- อรรคภาค เล้าจินตนาศรี. “ตัวละครหญิงในนวนิยายของศรีบูรพา : ศึกษาสถานภาพ บทบาท และสำนึกทางสังคม.” วิทยานิพนธ์ปริญญาามหาบัณฑิต สาขาวิชาภาษาไทย บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2548.

วารสาร

- พวงแก้ว ลภีรัตนกุล. “ดอกไม้ในป่านาว : สะท้อนอะไรในสังคม.” **สกุลไทย** 43, 2196 (พฤศจิกายน 2539) : 62–63.
- รินคำ. “ผู้หญิงในนวนิยายของปิยะพร ศักดิ์เกษม.” **All** 1, 2 (2551) : 40 -43.

สื่ออินเทอร์เน็ต

จรรยาพร ปรปักษ์ประลัย. **รากนคราไร้ราก ก็ไร้กิ่ง ก้าน ดอก ผล ใบ และชีวิต** [ออนไลน์]. เข้าถึงเมื่อ

3 มกราคม 2550. เข้าถึงได้จาก http://www.piyapornclub.com/article/criti_11_1.htm

สัจจภูมิ ละออ. **นิยายรักใช้น่ารังเกียจ** [ออนไลน์]. เข้าถึงเมื่อ 10 มกราคม 2552. เข้าถึงได้จาก

http://www.piyapornclub.com/article/interv_1.htm.

สำนักงานกิจการสตรีและสถาบันครอบครัว. **วิเคราะห์สถานการณ์ครอบครัวไทย** [ออนไลน์].

เข้าถึงเมื่อ 21 มกราคม 2552. เข้าถึงได้จาก [http://www.women-family.go.th/family/](http://www.women-family.go.th/family/doc/vicok.pdf)

[doc/vicok.pdf](http://www.women-family.go.th/family/doc/vicok.pdf)

ภาคผนวก

เรื่องย่อนวนิยายของปิยะพร ศักดิ์เกษม จำนวน 13 เรื่อง

ในภาคผนวกนี้เป็นเรื่องย่อนวนิยายของปิยะพร ศักดิ์เกษมที่นำมาใช้ในการศึกษา 13 เรื่อง โดยจัดลำดับตามปี พ.ศ. ที่พิมพ์เป็นครั้งแรก ดังนี้

ตะวันทองแสง (2535)

เป็นนวนิยายที่กล่าวถึงความรักของหญิงชายคู่หนึ่งคือภคพงษ์และรสา ภคพงษ์เป็นชายหนุ่มที่มีนิสัยเย่อหยิ่ง เจ้าอารมณ์ และดูถูกผู้หญิง ขณะที่รสาเป็นหญิงสาวที่ไม่ถือตัว ว่าง่าย และมองโลกในแง่ดี คนทั้งคู่พบกันเมื่อภคพงษ์ได้ว่าจ้างให้รสาออกมาออกแบบตกแต่งภายในบ้านของเขา การได้อยู่ใกล้ชิดกันทำให้ทั้งสองเกิดความรักต่อกัน แต่ทว่าภคพงษ์นั้นยังมีความเจ็บแค้นแม่ที่ทอดทิ้งเขาไปตั้งแต่เขายังเด็ก เขาจึงรอโอกาสที่จะแก้แค้นเพื่อให้แม่ของเขาเสียใจ โดยเข้าไปตีสนิทและคบหากับน้องสาวต่างบิดาในเชิงชู้สาว พร้อมกับประกาศที่จะหมั้นและแต่งงานกับน้องสาวของเขา ทำให้แม่ของเขารู้สึกเสียใจเป็นอย่างมาก ส่วนรสาเมื่อรู้ว่าภคพงษ์สร้างแผนการขึ้นเพื่อแก้แค้นแม่ของเขา ทำให้รสาโกรธเมื่อภคพงษ์ไม่ยอมให้อภัยแม่ของตนเอง

ในคืนที่มีงานฉลองหลังจากตกแต่งบ้านเสร็จสมบูรณ์ รสาก็ตกเป็นของภคพงษ์ในคืนนั้น แต่เธอได้ปฏิเสธที่จะแต่งงานกับภคพงษ์ด้วยเหตุผลที่ว่า เธอไม่ต้องการให้เพศชายใช้ข้อได้เปรียบทางเพศของตนเองมาผูกมัดผู้หญิงว่าจะต้องใช้ชีวิตร่วมกัน ทั้ง ๆ ที่ฝ่ายชายไม่ได้เป็นคนดีหรือมีความรักให้แม่แต่น้อย เพราะรสาได้ตัวอย่างจากพิมพ์พรรณ เพื่อนรักของเธอที่ยอมใช้ชีวิตคู่กับชายหนุ่มที่ไม่ใช่คนดีและนำความเสียหายมาให้เสมอเพียงเพราะเธอเป็นของเขาแล้วเท่านั้น เหตุนี้เองจึงทำให้พิมพ์พรรณฆ่าตัวตายเพราะชีวิตคู่ล้มเหลว

ภคพงษ์คิดว่าความรักที่เขาต้องมีต่อรสาจะทำให้เธอให้อภัยเขา แต่เหตุการณ์กลับไม่เป็นเช่นนั้น รสาปฏิเสธคำขอแต่งงานของภคพงษ์ ทำให้เขาผิดหวังและเสียใจมากจนต้องเดินทางไปต่างประเทศ ต่อมา รสาทราบความจริงว่าภคพงษ์ยอมให้อภัยแม่ของตนและยอมรับรางวัลทิพย์ในฐานะของน้องสาว จึงหายโกรธ เธอพยายามตามหาเขาเพื่อปรับความเข้าใจกัน เมื่อชายหนุ่มเดินทางกลับมาจากต่างประเทศ ทั้งคู่จึงได้ใช้ชีวิตคู่ร่วมกัน

ระบำดาว (2535)

เป็นเรื่องราวของสาลิน หญิงสาวที่เติบโตมาจากครอบครัวที่มีฐานะปานกลาง สาลินเป็นคนสวย ฉลาด บุคลิกดี การศึกษาสูงเพราะได้ทุนไปเรียนปริญญาโทถึงฝรั่งเศส มีคุณสมบัติที่ดีพร้อม เธอจึงพยายามเลือกเฟ้นคนที่เธอจะคบหาด้วยอย่างรอบคอบ

ในที่สุดสาลินได้พบกับภทิส ชายหนุ่มรูปงาม ชาติตระกูลดี สถานะดีซึ่งเหมาะสมกับเธอที่สุด เธอจึงเริ่มคบหาเขาในฐานะคู่รัก เธอเริ่มยอมรับค่านิยมของตะวันตกที่หญิงชายมีความเท่าเทียมกันในการคบหากันและเริ่มเห็นว่าเป็นเรื่องธรรมดาของหนุ่มสาวสมัยใหม่จนเธอยอมตกเป็นภรรยาของภทิสก็ด้วยความรัก แต่กลับกลายเป็นว่าความรักและความสำคัญที่ภทิสให้เธอกลับน้อยลง ในสังคมสาลินมีฐานะเป็นแค่เพื่อนของภทิสเท่านั้น แม้จะมีความผูกพันทางกายลึกซึ้ง แต่เธอรู้สึกว่าความผูกพันทางใจลดลง เธอจึงรู้สึกว่าคุณค่าของตนเองลดลง และขาดความมั่นใจพร้อมทั้งหวาดระแวงสายตาของคนในสังคมที่เฝ้ามองเธออยู่

เมื่อสาลินได้พบลีลา น้องสาวของภทิสซึ่งมีฐานะเป็นภริยาลับ ๆ ของ ดร.นนท์ ทำให้เธอรู้สึกว่าเธอและลีลาไม่แตกต่างกัน คือต้องหลบ ๆ ซ่อน ๆ ไม่อาจเปิดเผยให้คนอื่นรับรู้ได้ เพราะสังคมไทยยังถือเรื่องความสัมพันธ์ของหญิงและชายไม่ควรชิงสุกก่อนห่าม เพราะฝ่ายที่เสียเปรียบคือฝ่ายหญิงเสมอ และตัวสาลินก็ไม่อาจทนสภาพอยู่ก่อนแต่งได้ เธอจึงต้องการได้อิสรภาพและความนับถือในตัวเองกลับมา เมื่อเธอพบว่าภทิสบายเบี่ยงที่จะแต่งงานกับเธอเพราะหันไปสนใจงามสรรพ ซึ่งเป็นหญิงสาวที่อายุน้อยกว่าเธอและมองโลกในแง่ดี ทำให้ภทิสสบายใจเมื่อได้อยู่ใกล้แทน เธอจึงไปพบบางสรรพเล่าเรื่องความสัมพันธ์ของเธอกับภทิส และชี้ข้อบกพร่องสำคัญของภทิส คือ การเหยียบย่ำเพศแม่ ให้งามสรรพพัง งามสรรพจึงตัดสินใจไปเรียนต่อต่างประเทศเพราะไม่อาจรักคนที่ขาดคุณธรรมได้ ส่วนสาลินก็เลือกแต่งงานไปกับชาวต่างชาติที่ร่ำรวย และเดินทางไปต่างประเทศพร้อมเขาเพื่อแสวงหาในสิ่งที่เธอต้องการเช่นกัน

ทรายสีเพลิง (2536)

คุณหญิงศิริมีโรคประจำตัวต้องมีคนคอยดูแลอย่างใกล้ชิด จึงขอดวงตามาเลี้ยงไว้ตั้งแต่เด็กเพื่อคอยดูแลรับใช้ คุณหญิงศิริมีบุตรชายเพียงคนเดียวชื่อศก คุณหญิงศิริส่งให้ดวงตาเรียนพยาบาลเพื่อจะได้มาดูแลตนต่อไป ดวงตากับศกมีความสัมพันธ์ฉันชู้สาว คุณหญิงศิริทราบเรื่องแต่มิได้ห้ามปรามบุตรชายเพราะเห็นว่าเป็นอีกวิธีหนึ่งที่ทำให้ดวงตาอยู่รับใช้ตนเองได้ เมื่อดวงตาดำรงครุฑคุณหญิงศิริให้แยกออกไปอยู่ต่างหากที่เรือนเล็ก ดวงตาคลอบบุตรเป็นหญิงตั้งชื่อว่า ศรุตาหรือทราย หลังจากนั้นคุณหญิงศิริได้จัดการให้ศกแต่งงานกับเสาวนีย์ บุตรสาวของผู้มีตระกูลดีที่เหมาะสมกับศก

วันแรกที่ศรุตาเข้าโรงเรียนไม่มีใครไปรับเพราะทุกคนต่างงุ่นงายตื่นเต้นและยินดีที่เสาวนีย์คลอดบุตรสาวอีกคนหนึ่งคือศรวณีย์หรือลูกศร ดวงตาจึงไปรับศรุตาเอง ดวงตาแสดงความเคียดแค้นและเกลียดชังเสาวนีย์และศรวณีย์ต่อหน้าศรุตา ทำให้เด็กหญิงซึมซับเอาความ

เกลียดชังนั้นไว้ทีละน้อย ศรุตาเป็นเด็กที่แข็งแรง เฉลียวฉลาด และปราดเปรียว ในขณะที่ศรวณีย์เป็นเด็กที่บอบบาง อ่อนโยนและอ่อนแอ วันหนึ่งศรุตาเห็นศรวณีย์กำลังเล่นของเล่นของตัวเองทำให้โกรธมากจึงแกล้งผลักศรวณีย์ตกน้ำ ศกกำลังจะทำโทษศรุตาแต่ดวงตาเข้ามาห้ามไว้ทัน ศรุตาเล่าเรื่องที่แอบได้ยินพ่อและย่าเล่าว่าจะ"ร้อย"แม่ไว้ให้แม่ฟัง ดวงตาจึงตาสว่างตัดสินใจพาศรุตาออกจากบ้านไปหาญาติที่ต่างจังหวัด ก่อนที่ดวงตาจะไปเธอได้ไปหาคุณครูนาฬิกาซึ่งเป็นครูใหญ่ในโรงเรียนที่ศรุตาเรียนอยู่ เพื่อขอความช่วยเหลือเรื่องการย้ายโรงเรียน ศรุตาได้พบกับบุรุษหลานชายของครูนาฬิกา ศรุตาประทับใจในความอ่อนโยน ใจดีและนุ่มนวลของบุรุษมาก วันที่ดวงตาพาศรุตาไปหาครูนาฬิกาเป็นวันเดียวกับที่ผาณเพื่อนสนิทของบุรุษมาลาบุรุษไปอยู่ที่ฮ่องกง ผาณเป็นบุตรชายของผู้มีฐานะ เขาเป็นที่รักของบิดาและย่ามาก แต่โชคร้ายที่บิดาและย่าประสบอุบัติเหตุเสียชีวิต ญาติพี่น้องของผาณแสดงความรังเกียจมารดาของเขา ทำให้มารดาตัดสินใจพาเขาไปอยู่ฮ่องกง

ดวงตาแต่งงานใหม่กับดอล ดาลตัน เศรษฐีชาวอเมริกา และย้ายไปอยู่ที่อเมริกาด้วยกัน ศรุตาเติบโตขึ้นเป็นสาวสวย มีความรู้เพียบพร้อมและยังเป็นทายาทคนเดียวของตระกูลดาลตัน ศรุตาประสบความสำเร็จทุกประการ แต่หล่อนก็ยังคงเคียดแค้นบิดาและย่าของเธอ ศรุตาใช้ความสวยและเสน่ห์ของเธอมัดใจผู้ชายทุกคนที่เข้าใกล้ แต่ก็ไม่เคยยอมมีความสัมพันธ์ลึกซึ้งกับใคร นอกจากผาณซึ่งเป็นชายหนุ่มที่เจ้าชู้แต่ก็มีความรักและจริงใจให้แก่ศรุตา

เมื่อคุณหญิงศิริเสียชีวิต ทนายความประจำตระกูลได้โทรศัพท์ไปหาศรุตาเพื่อให้กลับมารับมรดก ดวงตาไม่ต้องการให้ไปแต่ศรุตายืนยันว่าจะกลับเมืองไทยเพราะเธอต้องการแก้แค้นตระกูลนี้ เมื่อศรุตากลับมาอยู่เมืองไทยเป็นเวลาเดียวกันกับที่ผาณก็มีฐานะที่ประเทศไทยเช่นกัน ผาณพาศรุตาไปร้านอาหารที่เขาหั้นกับเพื่อนอีกหกคน หุ่นส่วนของผาณมีบุรุษและพัชระคู่หมั้นของศรวณีย์ด้วย ศรุตาทราบที่พัชระเป็นคู่หมั้นของศรวณีย์จึงคิดจะทำให้เขาถอนหมั้น ศรวณีย์จึงพยายามทำให้พัชระหลงใหลซึ่งก็ได้ผล ตลอดเวลาบุรุษสังเกตเห็นพฤติกรรมของศรุตา และรู้ถึงความเคียดแค้นที่อยู่ในจิตใจของศรุตา บุรุษจำได้ว่าเคยพบศรุตาเมื่อครั้งยังเด็ก แต่ศรุตา กลับจำเขาไม่ได้

ศรุตาทำให้ทุกคนในบ้านของศกรักและไว้ใจเธอ เธอได้แสดงความอ่อนหวานนุ่มนวลกับทุกคน ศกรักและภูมิใจในตัวของเธอมาก ศรุตายังคงติดต่อกับผาณอย่างสม่ำเสมอ ผาณได้กลับมาเป็นเจ้าของบ้านที่เขาเคยอยู่เพราะบิดาเลี้ยงของเขาซื้อบ้านกลับมาและคิดจะทุบทิ้งเพื่อสร้างเป็นห้องชุด ในวันเปิดตัวโครงการห้องชุดผาณได้จัดงานเลี้ยงขึ้นที่บ้านของเขา ศรุตาและศรวณีย์ได้ไปงานนี้ด้วย ศรวณีย์ได้พบกับผาณและรู้สึกชอบเขา และผาณก็รู้สึกผ่อนคลายและ

พัทธ์กลับมาเมืองไทยเพื่อขยายธุรกิจจนประสบความสำเร็จ แต่เขากลับกลายเป็นคนที่ ร่ำรวยแต่ไม่มีน้ำใจ ทำทุกอย่างเพื่อบริษัทตนก้าวหน้าโดยไม่คำนึงถึงคนอื่น ขณะที่อริพิมสำเร็จ การศึกษากลับมาอยู่เมืองไทยและได้แต่งงานกับศิรินทรผู้ที่พ่อแม่เห็นว่าเหมาะสม ชีวิตคู่ของเธอ ราบรื่นไปได้ดี จนกระทั่งศิรินทรได้พบกับเจนจาร์ซึ่งเป็นคู่รักเก่าของตน แต่เพราะแม่ของเขาไม่ ชอบเจนจาร์ทั้งสองจึงต้องแยกจากกันทั้งที่ยังรัก เจนจาร์กลับมาเมืองไทยพร้อมกับอิริคลูกชาย หลังจากหย่าขาดจากสามีชาวต่างชาติแล้ว การพบกันอีกครั้งของศิรินทรและเจนจาร์ทำให้ทั้งคู่มี ความสัมพันธ์ฉันชู้สาว เมื่ออริพิมจับได้เธอก็หย่ากับศิรินทร

อริพิมเล่าความเป็นไปของตนให้พัทธ์ได้ทราบ เขาก็หันมาใส่ใจเธอมากขึ้น ส่วนพัทธ์ก็ ได้ซึมซับแนวคิดของอริพิมที่ให้เห็นคุณค่าของเพื่อนมนุษย์มากขึ้น ความแข็งแกร่งในตัวพัทธ์ จึงลดลง เขาก็ขอรับผิดชอบลูกในท้องของอริพิมแทนศิรินทร แต่อริพิมปฏิเสธเนื่องจากตนเองเป็น โรคมะเร็ง จนกระทั่งอาการของอริพิมทรุดหนักพัทธ์จึงได้ดูแลเธอและสัญญาว่าเขาจะดูแลลูกของ อริพิมให้ดีที่สุด

ดอกไม้ในป่าหนาว (2537)

ดวงลดาเป็นบุตรสาวของหมอโชติและหมอปวยลี เธอได้รับการอบรมและปลูกฝัง แนวทางการดำเนินชีวิตถอดแบบมาจากหมอโชติและหมอปวยลีอย่างเห็นได้ชัด ทำให้ดวงลดา กลายเป็นคนถือตัว เคร่งเครียด เอาจริงเอาจังกับชีวิตเกินวัย ดวงลดาสำเร็จการศึกษาปริญญาโท ตั้งแต่อายุน้อย มีโอกาสได้ไปทำงานที่มหาวิทยาลัยเอกชนในต่างจังหวัด หมอโชติและหมอปวยลีจึงซื้อบ้านให้ดวงลดาเพื่อสะดวกในการเดินทาง บ้านที่ดวงลดาอยู่นั้นมีนาโชค หรือที่ลดา เรียกว่าน้ำโชค เป็นผู้ดูแลและอำนวยความสะดวกในฐานะเป็นผู้จัดการโครงการบ้านจัดสรร

นาโชคมีโอกาสพบกับหมอโชติและหมอปวยลีด้วยความบังเอิญ ทำให้เขาสงสัยใน ชาติกำเนิดของดวงลดา เขารู้สึกผูกพันกับหญิงสาวมากและให้ความเอาใจใส่เป็นอย่างดี นาโชค ได้ช่วยเหลือศิลาชายหนุ่มที่ถูกกลบทำร้ายจนบาดเจ็บในเขตบ้านของเขา เมื่อศิลาหายเจ็บได้มา อาศัยที่บ้านนาโชคชั่วคราว และเกิดชอบพอกับดวงลดาขึ้นมา

ดวงลดาได้พบกับศิลาและนาโชคทำให้เธอมีชีวิตที่เปลี่ยนไป คือ ไม่ตึงเกินไปเหมือน เมื่อก่อน นาโชคสืบจนรู้ว่าดวงลดาเป็นลูกของเขา เขาก็พยายามใส่ใจทุ่มเทความรักให้เธอ แต่คน รอบข้างกลับวิตกว่าทั้งสองจะมีความสัมพันธ์กันฉันชู้สาว จึงเปิดเผยความจริงว่าดวงลดาเป็นลูก ของนาโชคและเพชรช่วง ลูกสาวของหมอโชติและหมอปวยลี ซึ่งมักทำตัวคบผู้ชายไม่เลือกหน้า หมอโชติและหมอปวยลีจึงหันมาเข้มงวดดวงลดาเพราะกลัวจะเป็นเหมือนแม่ของเธอ เมื่อความ จริงเปิดเผยดวงลดาารู้สึกเสียใจในช่วงแรก แต่ในที่สุดเธอก็ยอมรับได้ เธอเลือกที่จะอยู่กับพ่อของ

เธอและคนที่เธอรักอย่างศิลา และมีความสุขกับชีวิตในแบบที่เธอเลือก แม้จะไม่ตรงกับความต้องการของหมอโชติ หมอพลอยสี และเพชรช่วงก็ตาม

กิ่งไผ่ใบรัก (2537)

เป็นเรื่องราวของอารตีหญิงสาวลูกหลานชาวจีนที่อพยพมาอยู่ในเมืองไทยเป็นเวลานาน จนกระทั่งครอบครัวของเธอสร้างเนื้อสร้างตัวมีฐานะร่ำรวยเป็นที่ยอมรับของสังคม อารตีไม่ถูกกับนาฬิกาชีวิตแม่แท้ ๆ ของเธอเพราะแม่ยกเธอให้อารยาแม่บุญธรรมเลี้ยงดูเธอตั้งแต่เด็ก เธอจึงคิดว่าแม่ไม่รักอยู่เสมอ อารยาเป็นผู้หญิงที่อยู่ในครอบครัวคนไทยสมัยเก่า เธอจึงเลี้ยงดูอารตีแบบไทย ทำให้อารตีค่อนข้างห่างเหินกับวิถีชีวิตแบบชาวจีน ต่อมานาฬิกาชีวิตต้องการให้อารตีแต่งงานกับสวรรค์ลูกชายเพื่อนที่ทำธุรกิจด้วยกัน อารตีต่อต้านเพราะไม่ชอบวิธีการคลุมถุงชน เธอจึงทำกิริยาที่ไม่เหมาะสมกับแม่ เมื่อเธอรู้สึกผิดจึงไปขอโทษแม่และได้โทษโดยการไปเมืองจีนเพื่อเคารพดวงซุ่ยบรรพบุรุษเป็นเพื่อนแม่

เมื่ออารตีไปถึงสนามบินจึงทราบว่าสวรรค์ผู้ชายที่แม่ต้องการให้เธอแต่งงานด้วย ก็ไปเคารพดวงซุ่ยบรรพบุรุษของเขาที่เมืองจีนเช่นกัน ทั้งสองต้องเดินทางไปด้วยกันโดยมีหญิงและเงินหลานของสวรรค์ร่วมเดินทางด้วย แม่ของอารตีวางแผนให้สวรรค์และอารตีใกล้ชิดกันโดยการจูงตัวให้ทั้งสองได้มีโอกาสไปเที่ยวเมืองจีนก่อน หลังจากเที่ยวตามกำหนดการเรียบร้อยแล้ว อารตีและสวรรค์จะแยกย้ายกันไปเคารพดวงซุ่ยบรรพบุรุษของตน หลังจากอารตีได้ไหว้ดวงซุ่ยบรรพบุรุษแล้วก็เกิดปัญหาเพราะเธอหาตัวเครื่องบินกลับประเทศไทยไม่ได้ เนื่องจากอยู่ต่างบ้านต่างเมืองและไม่ปลอดภัย อารตีและแม่จำเป็นต้องไปบ้านญาติของสวรรค์เพื่อรอเวลาที่เขาเคารพบรรพบุรุษเรียบร้อยแล้วจึงกลับประเทศไทยพร้อมกัน การใช้เวลาร่วมกันทำให้ทั้งคู่ได้เรียนรู้นิสัยซึ่งกันและกัน และรักกันที่สุดในที่สุด

เรือนศิรา (2539)

เป็นภาคต่อของไต้ร่มไม้เลื้อย คือ หลังจากทีอริพิมหย่าขาดจากศิรินทร์และกำเนิดบุตรสาวขึ้นมา แต่พัทธ์เป็นคนขอเลี้ยงดูลูกสาวของอริพิมโดยจดทะเบียนรับพิมลพัทธ์เป็นบุตรของตน เรื่องราวดำเนินมาที่ศิรินทร์แต่งงานอยู่กับเจนจาร์จินมีลูกสาวชื่อจาร์วีร์ และรับเอริคซึ่งเป็นลูกติดของสามีเก่าเจนจาร์เป็นลูกบุญธรรม และเปลี่ยนชื่อเป็นอริน เมื่อศิรินทร์รู้เรื่องของพิมลพัทธ์เขาเกิดความละอายใจจึงเดินทางไปพบพัทธ์และขอรับพิมลไปในฐานะลูกสาว แต่พัทธ์ไม่ยอมและหลักฐานทางกฎหมายก็ระบุว่าพัทธ์เป็นพ่อของพิมล

พัทธ์เลี้ยงดูพิมลอย่างดี และเมื่อเธอโตขึ้นก็ได้เล่าความจริงเรื่องพ่อของเธอให้ฟัง ทำให้เธอโกรธแค้นพ่อแท้ ๆ มาก รวมทั้งทุกคนที่เกี่ยวข้องกับศิรินทร์ด้วย ต่อมาพิมลได้ไปศึกษาต่อที่ต่างประเทศและพบเอริกจนเกิดเป็นความรักขึ้นมา เอริกปิดบังเรื่องที่เขาเป็นลูกเจนจาร์และพยายามโน้มน้าวใจให้พิมลยอมรับศิรินทร์

ศิรินทร์ทำเอกสารอินเทอร์เน็ตสมบัติทั้งหมดในเรือนศิราให้พิมลเมื่อเธออายุครบ 20 ปี แต่เจนจาร์พบเอกสารเสียก่อน เธอจึงร่วมมือกับศานิตดำเนินการยกยอกศิลปวัตถุโบราณไปขายยังต่างประเทศและทำของปลอมขึ้นมาแทน

เมื่อพิมลอายุครบ 20 ปี ทั้งศิรินทร์ เจนจาร์ และจาร์วีร์ประสบอุบัติเหตุเครื่องบินตก มีเพียงจาร์วีร์น้องสาวต่างมารดาของพิมลพัทธ์ที่รอดมาได้ แต่ก็อยู่ในลักษณะของเจ้าหญิงนิทรา พิมลพัทธ์จึงกลับมาเพื่อรับมรดกตามพินัยกรรม ทำให้เธอทราบว่าเอริกที่เธอรักจริง ๆ แล้วคืออริณ ลูกชายของเจนจาร์ หลังการเสียชีวิตของศิรินทร์และเจนจาร์ ทำให้อริณพบว่าแม่ของเขายกยอกโบราณวัตถุในเรือนศิรา เขาจึงต้องกลับไปซื้อมาคืนเพื่อสับเปลี่ยนให้เหมือนเดิม

วันเปิดพินัยกรรมมาถึง พิมลพัทธ์ได้เป็นเจ้าของเรือนศิราและเป็นผู้จัดการทรัพย์สินร่วมกับอริณ ทำให้เธอต้องเข้ามาดูแลจาร์วีร์ และจัดตั้งมูลนิธิเพื่อดูแลเรือนศิรา ต่อมาเธอสืบทราบว่าของที่เอริกเก็บไว้ในห้องใต้ดินเป็นของแท้ ขณะที่ของที่อยู่บนเรือนศิราเป็นของปลอม เธอจึงส่งอริณและร่วมมือกับศานิตเพื่อหาหลักฐานให้ได้ แต่สุดท้ายพิมลกลับทราบวาศานิตหลอกใช้เธอและใส่ร้ายอริณ นอกจากนี้เธอยังรู้ว่าเขาวางแผนฆ่าศิรินทร์และเจนจาร์เพื่อหวังมรดก ขณะที่ศานิตจะลงมือฆ่าพิมลพัทธ์และอริณ จาร์วีร์รู้ตัวเสียก่อน เขาจึงเปลี่ยนแผนโดยเผาเรือนศิราเสีย โชคดีที่เรือนศิราเสียหายไม่มาก พิมลพัทธ์ อริณและจาร์วีร์ปลอดภัย ส่วนศานิตถูกไฟคลอกบาดเจ็บสาหัส พิมลพัทธ์ยอมรับอริณในฐานะคนรัก จากนั้นเธอก็เดินทางกลับไปศึกษาต่อและพาจาร์วีร์ไปรักษาตัวที่ต่างประเทศด้วย

ทางสายธาร (2539)

เป็นนวนิยายที่เล่าเรื่องเกี่ยวกับชีวิตของวิงรองและลออองค์ ซึ่งเป็นพี่น้องต่างมารดาที่มีแนวคิดที่แตกต่างกัน เพราะได้รับการปลูกฝังมาคนละอย่าง วิงรองได้รับการปลูกฝังให้พอใจในชีวิต ไม่ตื่นนอน ทะเยอทะยาน ขณะที่ลออองค์เป็นคนใฝ่สูง ทะเยอทะยาน ต้องการชื่อเสียง อำนาจ และความร่ำรวย เมื่อบิดาของลออองค์และวิงรองเสียชีวิต ลออองค์และแม่ของเธอตัดสินใจแยกตัวออกจากครอบครัวและตัดขาดจากการเป็นตระกูลใหญ่ เพราะโกรธที่ได้ส่วนแบ่งสมบัติน้อย ส่วนวิงรองและแม่ใช้ชีวิตอยู่ในครอบครัว ซึ่งมีคุณงามลาสน์พี่สาวต่างมารดาเป็นผู้ดูแล

วิรงรองเป็นตัวแทนผู้ประสานงานบริษัทที่เธอทำงานอยู่ มีหน้าที่ต้อนรับรัฐมนตรีปักปึก และคณะที่มาตรวจเยี่ยมโรงงาน ทำให้เธอได้รู้จักกับนุสร นักวิชาการที่ทำหน้าที่ที่ปรึกษาให้รัฐมนตรีปักปึก ด้วยอุปนิสัยที่เรียบง่าย สมถะและซื่อตรงของนุสร ทำให้วิรงรองประทับใจและขณะที่นุสรก็สนใจวิรงรองเช่นกัน

วิรงรองได้เจอลออองด์อีกครั้ง และเห็นว่าพี่สาวต่างมารดาทำงานกับปักปึกในฐานะคนสนิท ปักปึกไว้ใจลออองด์มากเพราะเป็นหุ้นส่วนที่ได้ผลประโยชน์ด้วยกัน อีกทั้งลออองด์เป็นภรรยาмайของวิรุพห์เพื่อนที่สนับสนุนช่วยเหลือปักปึกจนเขาได้รับการเลือกตั้ง และวิรุพห์ถูกลอบฆ่าก่อนที่ปักปึกจะชนะการเลือกตั้ง โดยที่ตำรวจลงความเห็นว่าเป็นการฆาตกรรม

ส่วนนุสรทำงานให้วิรุพห์ซึ่งเขาเคารพนับถือ เมื่อวิรุพห์เสียชีวิต ปักปึกชวนนุสรมาทำงานด้วย เขาจึงตกลง นุสรกับลออองด์ทำงานใกล้ชิดกัน จนนุสรคิดว่าเขาหลงรักลออองด์และต้องการใช้ชีวิตร่วมกับเธอ แต่ลออองด์ก็ยังไม่ยอมตกลงปลงใจกับเขาเสียที

เมื่อลออองด์ได้พบกับวิรงรอง เธอก็สบโอกาสที่จะแก้แค้นตระกูลเชิญอิสรราชัย เธอถอนเรื่องการเปิดซองประมูลของบริษัทขนส่งที่นุสรดำเนินการไว้ ซึ่งสร้างความเสียหายให้ตระกูลเชิญอิสรราชัยมาก คุณกมลასน์ทราบดีว่าเป็นฝีมือของใครจึงเปิดเผยเรื่องให้ครอบครัวให้นุสรทราบ และให้นุสรทบทวนว่าสิ่งที่เขาและลออองด์ทำนั้นมีความคิดเห็นที่ตรงกันหรือไม่

ลออองด์ไม่ยอมแพ้อภัยยอม หาทางแก้แค้น แต่ก็ไม่สำเร็จจนเธอเป็นฝ่ายเปลืองพลัง เสียเอง ทำให้ความผิดของเธอถูกชดทอดมาถึงรัฐมนตรีปักปึกและเขาก็ได้โทษว่าเป็นความผิดของเธอแต่เพียงผู้เดียว ลออองด์ไม่ยอมให้ตนมีภาพที่ไม่ดีจึงขอความช่วยเหลือจากนุสร ซึ่งทำให้พบความจริงที่ว่าปักปึกมีส่วนเกี่ยวข้องกับการตายของวิรุพห์ที่ส่งผลให้เขาได้รับเลือกตั้ง ปักปึกจึงถูกไล่ออกจากพรรค และลออองด์เข้าร่วมเป็นสมาชิกพรรคเพื่อลงสมัครเลือกตั้งในสมัยหน้า เธอจึงชักชวนนุสรมาทำงานด้วย

เมื่อลออองด์ไม่สามารถแก้แค้นได้ เธอจึงเปลี่ยนแผนไปที่วิรงรอง โดยบอกว่าตนกับนุสรจะแต่งงานกัน ทำให้วิรงรองเสียใจและตัดสินใจไปต่างประเทศ ขณะเดียวกันนุสรก็รู้ใจตนเองว่ารักและต้องการใช้ชีวิตที่เรียบง่ายเหมือนวิรงรอง เขาจึงลาออกจากงาน เพื่อไปสอนหนังสือที่ต่างประเทศและปรับความเข้าใจกับวิรงรอง

ใต้เงาตะวัน (2543)

เรื่องเริ่มขึ้นเมื่อฉายพ่อของปาริณาได้เสียชีวิตลง ฉายทำงานให้กับตระกูลของเกียรติ และถูกกล่าวหาว่ากินยาตายหนีความผิดที่ยกยอทรัพย์ของบริษัท ทำให้ปาริณาผู้เป็นลูกต้องการแก้ช้อกล่าวหาที่เกิดขึ้น โดยมีภรณ์ ลูกชายคนเล็กของเกียรติเป็นผู้ช่วยเหลือเธอ ภรณ์ไม่รู้ตัวว่าเขา

ชอบปารีณา เพราะคิดว่าเธอเป็นแฟนกับกานต์พี่ชายของเขา เขาจึงมักจะพูดจาหาเรื่องเธอเพื่อปกปิดความรู้สึกแท้จริงของตนเอง

ปารีณาเชื่อว่าพ่อของเธอบริสุทธิ์ เธอพยายามหาหนทางทุกอย่างที่จะเป็นหลักฐาน จนไม่สนใจอะไรทั้งสิ้น เธอตั้งต้นที่จะหาคำตอบจนกว่าจะพบความจริง เมื่อพบหลักฐานที่พ่อของเธอถ่ายรูปร่วมกับเด็กสาวคนหนึ่งที่ยอโรมัน เธอจึงตัดสินใจไปตามหาความจริงที่ยอโรมัน ขณะเดียวกันกติกากาผู้มีศักดิ์เป็นญาติพี่น้องของกรรม ก็ทะเลาะกับพ่อเป็นเรื่องราวใหญ่โต จนวิลาวัลย์ผู้เป็นแม่ได้จัดการให้เขาและกติกา รวมทั้งปารีณาได้เดินทางไปเยอโรมัน เพื่อที่เธอจะได้ตกลงกับเกรียง สามีของเธอได้สะดวก กรรมเลยจำเป็นต้องเดินทางไปในครั้งนี้ด้วย

จากการเดินทางครั้งนี้ ทำให้กรรมรู้สึกอึดอัด เมื่อเขาแน่ใจว่าตนรู้สึกยังงั้นกับปารีณา และจากการกระทำของปารีณาที่บอกว่ารักเขา ทำให้เขาใส่ใจมากขึ้น ส่วนปารีณาก็ทราบภายใต้อาการที่กวน ๆ ชวนโมโหของกรรมนั้นมีความจริงใจและเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่อยู่ การเดินทางครั้งนี้ทำให้ปารีณาทราบว่าพ่อของตนไม่ได้เป็นคนดีพิเศษเหมือนที่เธอคาดไว้ เพราะพ่อของเธอได้มีความสัมพันธ์ลับ ๆ กับผู้หญิงอื่นตอนมาทำงานที่ยอโรมัน จนมีลูกสาว 1 คน เธอจึงคิดว่าพ่อของเธอยกยอกเงินมาให้ลูกสาวอีกคนของพ่อ

ในที่สุดเรื่องก็เปิดเผยออกมาว่า กานต์เป็นผู้วางแผนฆ่าฉายเพราะฉายล่วงรู้ว่าเขาทุจริตเงินบริษัท กานต์วางแผนทำลายหลักฐานที่เขาไม่ต้องการให้เกียรติดพ่อของเขาดำเนิน เขาจึงฆ่าฉายเสีย ปารีณาได้ยินเรื่องทั้งหมดจากการที่กานต์คุยกับกรรม จึงหนีเตลิดออกไป ปารีณาคิดจะเอาเรื่องกานต์ที่ฆ่าพ่อของเธอ แต่ก็เปลี่ยนใจคิดว่าพ่อคงไม่ยอมให้เธอทำเช่นนั้น

ปารีณาคิดว่าจะลืมเรื่องทั้งหมดและตัดขาดจากครอบครัวของกรรม แต่เธอก็คิดได้ว่าหากทำเช่นนั้นเธอก็ต้องลืมเรื่องในอดีตที่เธอเคยผูกพันกับครอบครัวนี้ให้หมด ซึ่งเธอไม่ยอมทำเช่นนั้น เธอจึงตัดสินใจยอมรับความผิดพลาดของคนเรานั้นว่าไม่มีใครดีไปทั้งหมดหรือเลวทั้งหมด และกลับไปทำงานกับเกียรติอีกครั้ง พร้อมทั้งให้อภัยกานต์และยอมรับเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นเพราะความรักที่เธอมีให้กรรม

ในบ่วงมนตรา (2543)

จารวีร์เป็นหญิงสาวที่มีสัมผัสพิเศษหลังจากที่เธอรอดพ้นจากอุบัติเหตุเครื่องบินตกมาตั้งแต่เด็ก จารวีร์อาศัยอยู่กับลุงดอนที่เป็นเหมือนพ่อบุญธรรมของเธอ เพราะพ่อและแม่ของเธอเสียชีวิตจากอุบัติเหตุครั้งนั้น จารวีร์มักเห็นเหตุการณ์ล่วงหน้ากับบุคคลที่ใกล้ชิดเธอเสมอ

หญิงสาวเห็นภาพล่วงหน้าที่จะเกิดกับลุงดอนของเธอ เธอรู้ดีว่าไม่อาจช่วยอะไรได้แต่ก็อยากจะทำแบ่งเบาเหตุการณ์นั้น จึงเดินทางไปยังอำเภอกุฉินารายณ์ซึ่งเป็นสถานที่ที่ลุงของเธอต้องไป

ทำงานพร้อมกับบรูมและเมธัสเพื่อนรุ่นพี่ของเธอ ที่นั่นเธอได้พบกับนภนต์ชายหนุ่มที่ดูเคร่งเครียดจริงจังกับชีวิต เพราะความเจ็บปวดในอดีตที่แม่ของเธอได้ก่อไว้ นภนต์ไม่ลงรอยกับวิชชวิญญู์หลานสาวของเขา เพราะวิชชวิญญู์ก็คิดว่านภนต์ไม่พอใจที่เธอเกิดมาแย่งทุกสิ่งทุกอย่างของเขา

จารย์วิธสัมผัสได้ว่ามีวิญญาณดวงหนึ่งต้องการจะมาบอกข่าวหรือเตือนให้เธอกลับไปและอย่ามายุ่งกับเรื่องนี้ ในที่สุดเธอก็พบว่า เป็นดวงวิญญาณของบรรพบุรุษของเธอเอง ทำให้เธอยิ่งต้องยื่นมือเข้าช่วยเหลือ ต่อมาหญิงสาวจึงได้รู้ว่า กิเลสและตัณหาในใจที่เกิดขึ้นจะเปลี่ยนวิถีชีวิตของนภนต์ไปในทางที่เลวร้าย หากเขาไม่สามารถปล่อยวางได้ และเธอก็คิดว่าเธอต้องช่วยเขาให้หลุดพ้นให้ได้

ในที่สุดจารย์วิธจึงได้ทราบว่าคุณวารี วางแผนให้นภนต์มีแต่ความทุกข์ เพราะเธอต้องการแก้แค้นที่แม่ของนภนต์เป็นภรรยาลับ ๆ ของสามีเธอ จึงวางแผนให้วิชชวิญญู์เกลียดชังนภนต์ นภนต์ได้ยินดีนั้นก็เกิดความโกรธแค้นและเกือบจะแก้แค้นแต่เขาก็ระงับความโกรธ ความเกลียดนั้นได้และให้อภัยคุณวารี บ่วงที่ผูกมัดวิญญาณไว้จึงถูกปลดปล่อย จารย์วิธดีใจที่นภนต์มีสติและใช้ความดีต่อสู้กับอำนาจผู้ในใจเขาจนสำเร็จ ส่วนเมธัสนั้นเสียสติเพราะควบคุมอารมณ์ตนเองไม่ได้และเกิดคุ้มคลั่งเห็นภาพหลอนจนยิงคุณวารีซึ่งติดอยู่ในถ้ำเสียชีวิต ตำรวจสันนิษฐานว่าเพราะเขาสูดกลิ่นของกัญญาเข้าไปมากเกินไป

นภนต์ให้การกับตำรวจโดยปิดบังความจริงที่ว่าคุณวารีคิดฆ่าเขา เพราะไม่ต้องการรู้ชื่อพี่ในอดีตขึ้นมาอีก และยังคงเลววิชชวิญญู์เป็นอย่างดี แม้จะรู้ว่าวิชชวิญญู์ไม่ได้เกี่ยวข้องกับทางสายเลือดกับเขาก็ตาม ส่วนจารย์วิธกลับไปเรียนต่อและสารภาพรักกับนภนต์โดยยืนยันว่าเธอมั่นใจว่าเธอกับเขาต้องได้ใช้ชีวิตร่วมกันในอนาคตจากนิมิตที่เธอเห็นล่วงหน้า

ลับแลลายเมฆ (2545)

เป็นเรื่องราวชีวิตของ นภนภางค์หรือฟ้า หญิงสาวผู้เคยใช้ชีวิตอยู่อย่างสูงส่งสง่างาม เพราะเธอเป็นทายาทเพียงคนเดียวของ ศาสตราจารย์นายแพทย์จิตต์ ผู้มีทั้งฐานะและอำนาจในแวดวงสังคมชั้นสูง เธอได้หมั้นหมายไว้กับกฤต ชายหนุ่มฐานะดี ชาติตระกูลดีซึ่งเหมาะสมกับเธอมากเช่นกัน แต่เพียงคืนแรกของการแต่งงาน ชีวิตของเธอก็มีอันที่ต้องผกผันไป เมื่อเธอพบว่าตัวเองไม่สามารถปฏิบัติหน้าที่ของภรรยาในทางพฤตินัยได้ นภนภางค์เริ่มรับรู้ถึงเค้าเงื่อนของความผิดปกติที่เกิดขึ้นว่ามีอะไรเป็นเพียงฝันร้ายอย่างที่ปู่ของเธอเคยบอก แต่ภาพความฝันของเธอต้องเป็นเหตุการณ์จริงที่เคยเกิดขึ้นในชีวิตของเธอ เธอพยายามค้นหาสาเหตุของปัญหานั้น

ในที่สุดนภนภางค์ก็ได้ค้นพบความจริงว่า เธอเคยถูกข่มขืนจากนายเชียรญาติชราที่เคยมาขออาศัยอยู่ด้วยจนตั้งครรภ์ และวันหนึ่งเมื่อแม่ของเธอได้รู้ความจริงว่าเธอถูกข่มขืน แม่

ของเธอจึงหนีขึ้นไปเพื่อจะยิงนายเชียร แต่ด้วยความที่ร่างกายอ่อนแอมากกว่าแม่จึงถูกข่มขืนอีก คน นภนภางค์จึงตามแม่ไปและเห็นภาพที่แม่โดนข่มขืน ด้วยความโกรธและตกใจ เธอจึงหนีไปยิงนายเชียรตายคาที่ ซึ่งทำให้แม่ต้องตายด้วย เพราะนายเชียรใช้มีดจี้คอแม่ของเธอ เมื่อร่างนายเชียรล้มลง มีดจี้แทงแม่ไปด้วย ด้วยความตกใจทำให้นภนภางค์เสียหลักหล่นลงมาจากบันไดจนตกเลือด และได้รับความกระทบกระเทือนจิตใจเธอออกอย่างรุนแรง นภนภางค์จึงไม่สามารถที่จะจำเหตุการณ์ตอนนั้นได้ ประกอบกับการที่ปู่และย่าของเธอได้พยายามสร้างความทรงจำใหม่ให้กับชีวิตของเธอ นภนภางค์จึงลืมเรื่องราวที่เคยถูกข่มขืนอย่างสนิทใจ จนมีเหตุการณ์อื่นมากระตุ้นเตือนความทรงจำจึงทำให้นภนภางค์ ค่อย ๆ ระลึกถึงเรื่องราวเก่า ๆ ได้ และพยายามที่จะทำให้ความทรงจำนั้นไม่สามารถทำลายชีวิตเธอ แต่กฤตซึ่งเป็นสามีของเธอกลับยอมรับอดีตของเธอไม่ได้ จึงพยายามกลับไปหาจิรณาคุร์กเก่าของเขา

จิรณาเป็นหญิงสาวสมัยใหม่ ซึ่งเคยคบหากับกฤตอยู่สักพักหนึ่ง เพราะกฤตมาทำดีกับเธอและบางครั้งก็เลยเถิดถึงขนาดมีการล่วงเกินทางกายกัน แต่เธอก็ไม่ถือเพราะคิดว่ากฤตก็มีใจให้เธอเช่นกัน แต่เมื่อกฤตแต่งงานกับนภนภางค์จึงทำให้เธอรู้สึกเสียใจ และในวันแต่งงานของนภนภางค์กับกฤตเธอได้ตัดสินใจกลับบ้านก่อนเพราะไม่สามารถอยู่ร่วมงานจนจบได้ การที่เธอเดินไปลานจอดรถคนเดียวทำให้จิมมาดักเธอที่ลานจอดรถและใช้มีดจี้จิรณาให้ขับรถไปบ้านของตนเพื่อจะข่มขืน แต่โชคดีที่มันตาและเกื้อคุณมาช่วยไว้ได้ทัน จากเหตุการณ์นี้ทำให้เธอตระหนักถึงความเสียเปรียบของฝ่ายหญิง เธอจึงเห็นใจนภนภางค์และไม่พอใจกฤตที่ไม่ยอมรับนภนภางค์เรื่องที่เขาเคยถูกข่มขืนมาก่อน

ในขณะที่นภนภางค์ไปบำบัดอาการของเธอ นภนภางค์ได้รู้จักกับสิบลพนางพยาบาล ผู้ช่วยหมอมันตา และดาวคนไข้ของหมอมันตาซึ่งเคยถูกข่มขืนเช่นกัน การต่อสู้เพื่อเรียกร้องความยุติธรรมของดาวด้วยวิธีการทางกฎหมายทำให้เธอยิ่งได้รับความบอบช้ำมากขึ้น ดาวจึงตัดสินใจยุติเรื่องยอมรับค่าเสียหายที่ฝ่ายชายให้มา ในขณะที่นภนภางค์ก็พยายามทำใจยอมรับกับสิ่งที่เกิดขึ้นว่าไม่ใช่ความผิดของเธอ ทำให้เธอสามารถมีชีวิตอยู่ต่อไปได้ถึงแม้ว่าเธอต้องหย่าขาดจากกฤตก็ตาม

บ้านร้อยดอกไม้ (2546)

เป็นเรื่องราวของปาฏิหาริย์หรือหุนูลิ หญิงสาวน่ารักและมองโลกในแง่ดี เธอมีญาติที่รักมากคือพ่อ และพี่ชายซึ่งไปแต่งงานกับผกา ทำให้ปาฏิหาริย์ได้รู้จักกับคุณฮวาหญิงสาวชาวจีนซึ่งเธอเรียกว่า “กุหลุม” กุหลุมเป็นศิลปินซึ่งมีผลงานเด่นคือการวาดภาพ และการปักผ้าตามแบบชาวจีน

ต่อมาไม่นานทั้งพี่ชาย และกู่หมู่ก็เสียชีวิตลงจากอุบัติเหตุ หลังจากนั้นพี่สะใภ้ของเธอก็เสียชีวิตตามไปอีกคน เธอจึงอาศัยอยู่กับพ่อและญาติ ๆ ซึ่งมีโรงงานเสื้อผ้าของเธอของตนเองขายตามห้างสรรพสินค้าต่าง ๆ

สมบัติที่ทางบ้านของปาฎลีมีนอกจากโรงงานเสื้อผ้าแล้วก็คือบ้านร้อยดอกไม้ซึ่งเป็นบ้านของกู่หมู่ และตกเป็นของปาฎลีตามความปรารถนาของพี่สะใภ้ของเธอ แต่เกริกพ่อของกอบบุญกลับอยากได้มันคืนเพราะมันเคยเป็นสมบัติของตระกูลเขามาก่อน จึงให้กอบบุญลูกชายทำหน้าที่มาติดต่อขอซื้อคืนจากปาฎลี ซึ่งขณะนั้นก็ต้องการเงินเช่นกันเพราะกิจการโรงงานเสื้อผ้านั้นค่อนข้างจะขาดทุน แต่ด้วยความที่เธอรักบ้านหลังนี้มาก ทำให้เธอไม่ยอมขายและพาลเกลียดกอบบุญที่จะมาแย่งบ้านของเธอไป

และแล้วก็มีเหตุการณ์ไม่คาดฝันเกิดขึ้นเมื่อพ่อของเธอตกบันไดล้มหัวฟาดพื้นจนกลายเป็นเจ้าชายนินทรา คนที่เธอสงสัยว่าจะเป็นตัวการมากที่สุดก็คือกอบบุญเพราะเธอเห็นรถของเขาแล่นสวนกับเธอตอนที่เธอจะกลับมาเอาของที่ลืมไว้ที่บ้าน แต่เมื่อไม่มีหลักฐานเธอก็ไม่สามารถทำอะไร และยังทำให้เธอเกลียดกอบบุญยิ่งขึ้นอีก เพราะคิดว่าเป็นแผนของเขาคือว่าเมื่อพ่อของเธอตาย จะสามารถบีบให้เธอขายบ้านให้เขาได้ ต่อมาเธอพบว่าพ่อของเธอได้นำบ้านไปจำนองไว้กับภรรยาผู้รักของกอบบุญเพื่อนำเงินมาลงทุนฐานะของตนเองไว้อีกด้วย

เมื่อพ่อของปาฎลีกลายเป็นเจ้าชายนินทราภาระงานทั้งหมดจึงตกอยู่ที่เธอ โดยมีบุษกร ลูกสาวคนเก่าคนแก่ในบ้าน พร้อมกับวิพุธเพื่อนที่ร่วมก่อสร้างโรงงานร่วมกับพี่ชายเธอมาคอยช่วยอีกแรง สถานการณ์ยิ่งย่ำแย่ลงเมื่อทางห้างสรรพสินค้าที่เธออาศัยเช่าร้านค้าอยู่จะบอกเลิกสัญญา กับเธอ เพราะเธอนำเสื้อผ้าที่ค้างสต็อกออกไปติดยี่ห้ออื่นแล้วไปขายในงานแสดงสินค้า ซึ่งทางห้างถือว่าเป็นการลดระดับแบรนด์ ประกอบกับเจ้าของห้างคือธัญญาซึ่งเป็นคนรักของกอบบุญนั้นไม่ชอบปาฎลีอยู่แล้วจึงพยายามบีบเธอให้จนมุมทุกอย่าง ปาฎลีทุกข์ใจมากที่ไม่สามารถรักษากิจการของครอบครัวไว้ได้ ความสุขอย่างเดียวที่เธอมีคือการสนทนากับ “คุณเสียง” เพื่อนแซททางอินเทอร์เน็ตที่คอยให้กำลังใจเธอเสมอมา

เมื่อเธอไม่สามารถหาเงินมาใช้หนี้ได้เธอก็ตัดสินใจขายบ้านร้อยดอกไม้ให้แก่กอบบุญ และก่อนที่เธอจะขายบ้าน เธอได้เดินชมแกลอรี่เพื่อรำลึกถึงความหลังก่อนที่จะเสียมันไป เธอจึงพบภาพปักของกู่หมู่ที่ปักไว้นานแล้ว เป็นภาพที่งดงามและมีราคาสูงแน่นอนหากนำออกขาย เธอจึงนำมันออกประมูลและได้เงินมาก่อนหนึ่งพอที่จะจ่ายเป็นค่านีสินทั้งหมด

ปาฎลีเก็บเงินก้อนนั้นไว้ในตู้เซฟเพื่อรอใช้คืนให้แก่กอบบุญ ในคืนนั้นเองเรื่องราวทั้งหมดก็เปิดเผยขึ้นเมื่อวิพุธเพื่อนร่วมงานวางแผนเข้ามาขโมยเงินก้อนนั้น แต่ถูกจับได้ เรื่องราวจึง

เปิดเผยออกมาว่าวิพุธคือคนที่วางแผนฆ่าคุณปรกพของปาฎลี และยังยกยอกเงินของโรงงานอยู่เรื่อย ๆ จนทำให้โรงงานเกือบจะล้มละลาย โดยร่วมมือกับบุษกรซึ่งมีความสัมพันธ์กันอย่างลับ ๆ ให้ช่วยด้วย แต่เนื่องจากบุษกรเกิดความลระอายที่ออกตัญญูต่อผู้มีพระคุณจึงไปสารภาพกับกอบบุญ เขาจึงวางแผนร่วมกับคุณปรกที่ไม่ได้ป่วยจริงให้แกลังป่วย รอเวลาให้วิพุธมาขโมยเงิน และฆ่าเขาอีกครั้ง แล้วจึงใช้เครื่องช็อกไฟฟ้าช็อกวิพุธจนสลบและสามารถนำเงินที่วิพุธโกงไปกลับคืนมาได้

ปาฎลีทราบว่กอบบุญเป็นคนดีคอยช่วยเหลือเธอเสมอมา จึงเกิดความรู้สึกดี ๆ กับเขา ต่อมาเธอทราบว่าคนที่ประมุขภาพของกุ่มู่ไปก็คือกอบบุญนั่นเอง อีกทั้ง “คุณเสียง” เพื่อนทางอินเทอร์เน็ตที่คอยให้กำลังใจเธอก็คือกอบบุญเช่นกัน ทำให้เธอรู้ว่ากอบบุญรักและห่วงใยเธอมาก เธอจึงตอบแทนด้วยการรักเขาเช่นเดียวกัน

วาวพลอย (2549)

เป็นเรื่องราวของเก็จไพลินหญิงสาวร่าเริงแจ่มใส เปิดเผยจริงใจ เก็จไพลินมีพี่สาวที่ถูกยายขอไปเลี้ยงตั้งแต่เด็กคือก่องเพชรซึ่งมีความแตกต่างกับเธออย่างสิ้นเชิง ได้แก่ก่องเพชรเป็นคนสวย การศึกษาดี มีกิริยาสมเป็นกุลสตรี ขณะที่เก็จไพลินเป็นหญิงสาวธรรมดาที่ไม่มีอะไรโดดเด่น แม้ว่าเก็จไพลินและก่องเพชรจะไม่ได้อยู่ด้วยกันแต่ก็สนิทสนมกัน ก่องเพชรมักจะขอให้เก็จไพลินช่วยปกปิดความผิดของเธอเสมอ เนื่องจากเธอได้รับการเลี้ยงดูจากยายที่เข้มงวดและไม่ยอมรับหากเธอทำความผิด ดังนั้นหากก่องเพชรทำผิดครั้งใดเธอจะโยนให้เป็นความผิดของเก็จไพลินทุกครั้ง ก่องเพชรมีคนที่รักชื่อธนิค แต่ยายของเธอไม่ชอบเขา เธอจึงทำเป็นเลิกคบกับเขาแต่ก็ลักลอบพบกันเสมอ โดยมีเก็จไพลินช่วยปกปิดความจริงให้เนื่องจากไม่ต้องการให้คนในครอบครัวต้องทุกข์ใจ

ต่อมาก่องเพชรแต่งงานกับปรีดีชายหนุ่มที่มีความเพียบพร้อมไม่แพ้กัน เนื่องจากปรีดีหน้าตาดี สำเร็จการศึกษาปริญญาเอก ทำงานที่มั่นคง มีชาติตระกูลสูง ฐานะดี ปรีดีมีพี่ชายชื่อป๋นณซึ่งมีความแตกต่างจากเขาเช่นกัน พ่อแม่ของป๋นณและปรีดีแยกทางกัน ป๋นณไปอยู่กับพ่อซึ่งเลี้ยงดูเขาอย่างอิสระ ขณะที่ปรีดีอยู่กับแม่ซึ่งเลี้ยงดูอย่างเข้มงวด ในสายตาของคนทั่วไปแม่แต่คนใกล้ชิด ทั้งก่องเพชรและปรีดีคือหญิงและชายที่มีความสมบูรณ์แบบไม่มีที่ติ เป็นคู่รักหนุ่มสาวที่เพียบพร้อมคู่ควรที่สุด เพราะฝ่ายหญิงนอกจากจะสวย รวย และเก่งแล้ว ยังเป็นผู้ที่มีภาพลักษณ์ต่อสังคมดีเลิศ พุดจาอ่อนหวานไพเราะ รู้กาลเทศะ ไม่เคยแสดงอารมณ์ด้านลบให้ใครได้เห็นเลย ส่วนฝ่ายชายก็เช่นกัน นอกจากหล่อ รวย และเก่งมากแล้ว ยังอ่อนโยนเสมอกับทุกคน ทุกคนจึงเข้าใจตรงกันว่า บุคลิกลักษณะที่ดีเลิศเหล่านั้นคือตัวตนของทั้งสองคนนั้นจริงๆ ไม่มีใคร

แม้สักคนจะรู้สึกลงไปว่า เบื้องลึกของสิ่งดีๆ เหล่านั้นคือความเก็บกด กดดัน ที่มาจากความคาดหวังของผู้เป็นที่รักและรักตน คือปรีดีได้รับการเลี้ยงดูอย่างกดดันจากแม่ของเขา ขณะที่กองเพชรได้รับการเลี้ยงดูจากนันทาซึ่งมีศักดิ์เป็นยายอย่างกดดันให้เธอต้องเป็นที่หนึ่งในทุกเรื่อง

ในขณะที่เก็จไพลินและปรีดีเป็นคนธรรมดา มีนิสัยที่เป็นทั้งบวกและลบในสายตาของคนทั่วไป และไม่มีควมจำเป็นที่จะต้องเป็นคนที่ดีเลิศสูงส่งในสายตาคนอื่น เมื่อทั้งคู่รู้จักกันก็รู้สึกชอบพอจึงตกลงคบหาดูใจกัน เหตุการณ์กำลังจะเป็นไปด้วยดี จนกระทั่งปรีดีเสียชีวิตจากการฆาตกรรม ธนิกผู้รักของกองเพชรคือผู้ต้องสงสัย กองเพชรพยายามบอกทุกคนว่าปรีดีเบี่ยงเบนทางเพศแต่ไม่มีใครเชื่อเพราะคิดว่าเธอพูดปดหลอกหลวงเพื่อปิดความผิดให้พ้นตัว ต่อมาทุกคนทราบว่ปรีดีมีความเบี่ยงเบนทางเพศจริง เขาไม่ชอบผู้หญิงแต่แต่งงานกับกองเพชรเพื่อปิดปิดสังคมนั่น คนที่ฆ่าเขาคือเด็กชายคู่ขาของคู่รักของเขา ที่ต้องการชิงทรัพย์แต่พลังมือทำร้ายเขาจนตาย ปณณจึงทราบว่าที่แท้ธนิกเป็นคนรักของกองเพชรมิใช่เก็จไพลิน ที่ผ่านมาเก็จไพลินหลอกหลวงเขาเพื่อช่วยพี่สาวมาตลอด เขาจึงโกรธมากจนตัดความสัมพันธ์กับเธอ ทำให้เก็จไพลินเสียใจมาก เพราะเธอก็รักปณณไม่น้อย แต่เธอก็ไม่กล้าวโทษกองเพชรเลย กลับมีแต่ความเข้าใจกองเพชร ในที่สุดทางบ้านตัดสินใจแก้ปัญหาครั้งนี้โดยการให้กองเพชรและธนิกไปทำงานบริษัทสาขาของครอบครัวที่ประเทศจีน ทำให้กองเพชรได้ทราบนิสัยที่แท้จริงของธนิกจึงตัดสินใจเลิกกับเขา ในขณะที่เก็จไพลินและปณณยอมรับได้ว่าเรื่องที่เกิดขึ้นไม่ใช่ความผิดของใคร ทั้งคู่จึงเข้าใจกันได้ ในที่สุด

ประวัติผู้วิจัย

ชื่อ – สกุล	นางสาวปิ่นหล้า ศิลานุต
ที่อยู่	265 ถนนกสิกร ซอย 1 หมู่ 9 อำเภอเมือง จังหวัดศรีสะเกษ 33000
ที่ทำงาน	โรงเรียนเมืองแคนวิทยาคม ตำบลเมืองแคน อำเภอราษีไศล จังหวัดศรีสะเกษ โทรศัพท์ (045) 622348
ประวัติการศึกษา	
พ.ศ. 2545	สำเร็จการศึกษาปริญญาศิลปศาสตรบัณฑิต (เกียรตินิยม อันดับ 2) สาขาวิชาภาษาไทย จากมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
พ.ศ. 2547	ศึกษาต่อระดับปริญญาโท สาขาวิชาภาษาไทย บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร
ประวัติการทำงาน	
พ.ศ. 2548 – 2550	ครูผู้ช่วย โรงเรียนเมืองแคนวิทยาคม จังหวัดศรีสะเกษ
พ.ศ. 2551 – ปัจจุบัน	ครู คศ. 1 โรงเรียนเมืองแคนวิทยาคม จังหวัดศรีสะเกษ